Ч. 63. Львôвъ, Субота 2 (14) червня 1884. Рôчникъ V.

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы крôмъ русскихъ святъ) о 4-ôй год. попол. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 44 улиця Галицка.

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул Галицка.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодинокe число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Реклямаціи неопечатанй вôльнй ôтъ порта

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ *для Австріи*: *для Россіи*:
на цѣлый рôкъ . . 12 зр. на цѣлый рôкъ . . 12 рубл.
на пôвъ року . . 6 зр. на пôвъ року . . . 6 рубл
на чверть року . . 3 зр. на чверть рок. . . 3 рубл.
съ дод. „Библіотеки“: съ дод. „Библіотеки“:
на цѣлый рôкъ . . 16 зр. на цѣлый рôкъ . . 16 рубл.
на пôвъ року . . 8 зр. на пôвъ року . . . 8 рубл.
на чверть року . . 4 зр. на чверть рок. . . 4 рубл.
на самъ додатокъ: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . зр. 5·— на цѣлый рôкъ . . 5 рубл
на пôвъ року . зр. 2·50 на пôвъ року . . . 2 50кр
на чверть року . зр. 1·25
Для Заграницѣ, окрôмъ Россіи:
на цѣлый рôкъ . . . . 15 зр.
на пôвъ року . . . . 7·50 зр.
на чверть року . . . 3·75 зр.
съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . 19 зр. на цѣлый рôкъ . . 6 зр

☛ Просимо всѣхъ П. Т. Предплатникôвъ „Дѣла“ поспѣшити съ надсыланьемъ залеглои предплаты, щобъ мы не були змушенй перерывати Имъ высылку нашои часописи.

Школы народнй и ихъ вплывъ на бытъ матеріяльный краю.

I.

По 1848 роцѣ кинулися нашй громады пôдъ проводомъ свого духовеньства на закладанье шкôлъ сельскихъ. Якъ довго стояли тій школы пôдъ руководствомъ консисторôвъ, праса польска пôдносила окрикъ: „Клиръ ширитъ темноту а намъ треба просвѣты“. Ôтдано школы пôдъ краєву раду шкôльну, а по лѣтахъ знôвъ почали пôдноситися голосы: „Школы не ôтповѣдаютъ цѣли“. Одни хотѣлибы заводити школы всюды, а другй казали, що и тій, що суть, потребуютъ реформы. Соймъ повзявъ ухвалы въ ôбохъ напрямахъ. Застановитися належитъ, о кôлько можна покладати надѣю на реформу, а рѣчь то дуже важна: ôтъ неи залежитъ наше „бути або не бути“.

Що въ 1878 роцѣ бувъ я першій, що пôднесивъ мôй голосъ о потребѣ покинути убôчнй цѣли и учити въ школѣ рѣчей практичныхъ, до житя потрѣбныхъ. Голосъ мôй однакожь не найшовъ приклонного уха, уважано его бôльше тенденційнымъ, якъ все, що походило въ стороны Русинôвъ. Я бувъ змушеный для того мовчати и чекати, чи кто въ другои стороны не забере голосу въ тôй жизненнôй справѣ. И въ самôй рѣчи, въ 1880 р. графъ Рей и иншй пôднесли справу реформы шкôлъ, особливо початковыхъ, и жадали наданя имъ напряму практичного.

Въ ôбохъ разахъ выступали вправдѣ и оборонцѣ шкôлъ нынѣшныхъ, але выказали тôлько, що школы ведля нынѣшнои системы роблятъ, що можутъ, а особливо учителѣ задаютъ собѣ много працѣ и на нагану не заслугуютъ.

Але жь учителѣвъ нѣкто не винувавъ, а понеже въ Вѣдня тôлько рамы прислано, то завдавано пытанье: „чи въ рамы не напхано за много и не ôтповѣдного“? Ту вже покликана була анкета до предмету, котра довго радила о реформѣ, однакожь нѣчого не було чути.

Въ р. 1882 и п. маршалокъ дръ Зыблькевичь при отвореню сойму пôднѣсъ справу шкôлъ народныхъ, жалувався, що ôтъ часу, якъ краєва рада шкôльна урядуе, прибуло шкôлъ народныхъ дуже мало, а тôлько организовано, и то великимъ коштомъ, школы давнй, хотяй половина громадъ нѣякихъ шкôлъ не маe. П. маршалокъ не сказавъ, чи потрѣбна реформа, выповѣвъ тôлько переконанье, що потреба заводити якъ найбôльше шкôлъ давнымъ ладомъ, т. е. танымъ коштомъ, доки школы всюды не будутъ заведенй. Противно, бувшій намѣстникъ гр. Потоцкій въ своѣй вступнôй рѣчи дотычно слôвъ маршалка похваливъ роботу краєвои рады шкôльнои, котра залишивши заводженье шкôлъ новыхъ, организувала тій, якй застала. Навѣть дневникарство польске ôтносилося неприхильно до слôвъ п. маршалка. Писало оно: „Хиба маршалокъ хоче заводити дякôвскй школы?“

Мимо того въ 1882 роцѣ пôдношено недогôдности, якй повстали въ примѣненя уставы шкôльнои, котра на першôмъ мѣсци поставила организацію, а на другôмъ закладанье шкôлъ новыхъ, що мало загрожати поступови освѣты въ краю. „Треба бы — казали — 90 лѣтъ чекати, закимъ-бы школы зôстали всюды заведенй“. Пôдношено жалѣ и на краєву раду шкôльну, що переступае буджетъ и що за десять лѣтъ не предложила анѣ одного замкненя рахункôвъ.

Зъ другои стороны пôдносилися голосы о потребѣ реформы шкôлъ народныхъ. Межи иншими проф. Юрій Гарвотъ внѣсъ до сойму меморіялъ, котрымъ я намѣряю въ тôй розправѣ послужитися, а то для того, що дѣло надто есть важне и що не зроблено зъ него належного ужитку. Хочу для того писати тутъ въ дусѣ меморіялу, а по части и его словами, бо я радъ-бы, щобъ едино спасительнй гадки тамъ высказанй знайшли якъ найбôльше розширенье. Я радъ-бы, щобъ и краєва рада шкôльна звернула на меморіялъ свою увагу, коли-бы мôй слабый голосъ мôгъ туды добитися.

Въ тôмъ роцѣ комисія шкôльна змѣнила уступъ уставы, на першôмъ мѣсци поставила закладанье новыхъ шкôлъ, на другôмъ организацію давныхъ. О змѣнѣ дидактичнои части, чи о реформѣ пляну наукового мовы не було, хиба если тое реформою назвати можна, що комисія предкладала, щобъ ограничити право презентаціи громадъ и усунути рады шкôльнй мѣсцевй. Но внесенье тое не прійшло пôдъ ôрады сойму.

И нынѣшный намѣстникъ п. Залескій въ своѣмъ окружнôмъ письмѣ до пôдручныхъ властей пôднѣсъ справу пôднесенй просвѣты и добробыту, якъ и пôддержуваня економичного розвою краю.

Въ 1883 роцѣ вже и выдѣлъ краєвый предложивъ свое внесенье о закладаню новыхъ шкôлъ, де въ справозданю такъ говорится: „Належитъ усунути ознаку темноты, де на 100 людей у насъ ледви 13 умѣе перечитати и написати“. На повысшу цѣль вставивъ выдѣлъ до буджету краєвого 100.000 зр.

Такожь п. Е. Черкавскій предложивъ свое а властиво анкеты внесенье о реформѣ шкôлъ.

Такъ мы всѣ бажаемо собѣ освѣты и добробыту, тôлько не всѣ выробили собѣ ясне понятье, якои потреба освѣты, щобы вела до добробыту. Бо належитъ зауважати, що черезъ закладанье новыхъ шкôлъ дасться вправдѣ поверховно усунути ознака темноты, але безъ ôтповѣднои реформы пляну наукового, чи причинится оно до поправы добробыту? О тôмъ най буде вôльно сумнѣватися.

Повысшй внесеня выдѣлу и Черкавского, оброблений комисією шкôльною, зôстали ухвалений соймомъ, правдоподôбно отримаютъ они санкцію и будутъ переведенй въ житье. Жалую, що якъ-разъ въ той часъ выпала розправа въ моѣмъ процесѣ съ гр. де ля Скалею у Вѣдни и я немôгъ бути при дебатѣ шкôльнôй въ соймѣ.*)

Застановитися не зашкодитъ, яка надѣя на нову уставу, о кôлько замѣрена реформа може вплынути на нашъ бытъ матеріяльный. Звернути належитъ увагу на причины нашого упадку, а далѣ приглянутися и дебатѣ въ соймѣ.

Чуемо що день: мѣщаньство упадае, вытискаеся що-разъ дальше въ заулки, ба и ту робитъ тôлько панщину на лихвярѣвъ. Що до селянъ п. Пилятъ выказавъ недавно статистичными датами, що если примусовй лицитаціи пôйдутъ далѣ въ тôй самôй прогресіи, то не много уплыне часу, а вся мала посѣлôсть знайдеся въ рукахъ лихвярѣвъ. А се дотычитъ рôвно якъ мазурскои, — такъ и рускои стороны краю.

Я представлявъ п. Пилятови, щобы звернувъ свою увагу и на бôльшу посѣлôсть краю. П. Пилятъ сказавъ менѣ, що тое легко зробити, порôвнуючи давнѣйшй листы выборчй съ пôзнѣйшими. А коли другого року я запытавъ о результатъ, п. Пилятъ ôтповѣвъ: „Ай пане! ту повставъ-бы такій крикъ, що я справдѣ боявся тій даты оголошувати“.

Менѣ видится однакожь, що патріотизмъ залежитъ не въ тôмъ, щобы своимъ землякамъ схлѣбляти або закрывати властивый станъ рѣчей. Правдивый патріотизмъ вымагае, щобы пôзнавши зло, выкрывати его, хочь-бы прійшлося кому и наразити; бо якимъ-же способомъ иншимъ можна ратувати, поправляти?

Ту посолъ Меруновичь ôтхиливъ трохи заслоны. Въ 1861 роцѣ при першихъ выборахъ було 41 маєткôвъ бôльшихъ въ рукахъ жидôвъ. Въ 1876 роцѣ взмоглося тое число до 293 а при остатныхъ выборахъ до сойму взросло до близько 500.

Ще гôрше представляеся рѣчь, коли звернемо увагу на задовженье решты. „Statistische Monatschrift“ въ липня 1883 р. пише: „Въ 1858 р. було довгôвъ гипотекованыхъ 71,479.060 зр., а съ кôнцемъ 1881 р. було вже 245,921.190 зр.“ Зъ того тôлько видно, що и съ посѣлостею бôльшою рѣчь, если не гôрше, то не лѣпше стоитъ, якъ съ мѣщаньскою або хлопскою.

Стефанъ Качала.

Довѣдуемося зъ вѣродостойного жерела, що министеръ бар. Флоріянъ Земялковскій минувшого року учинивъ бувъ предложенье патрамъ Єзуитамъ, щобы обняли зарядъ рускои духовнои семинаріи у Львовѣ. Єзуиты, очевидно, заявили свою охоту „реформувати“ побôчь оо. Василіянъ такожь молодыхъ богословôвъ свѣтского духовеньства, але поставили бар. Земялковскому одно важке условіе. Заявили они именно, що тôлько пôдъ тымъ условіемъ обôймутъ зарядъ рускои семинаріи духовнои, если питомцѣ не будутъ учащати на выклады предметôвъ богословскихъ на львôвскій университетъ, але всего учитися будутъ въ мурахъ семинаріи. Условіе те, хочь и якъ оправдане зъ погляду єзуитского,

---

**) Жалувати ще належитъ, що тяжка слабôсть звалила мене до лôжка и не дала працѣ переглянути, черезъ що и спôзнилася. Може она хочь для членôвъ товариства педагогичного на що придастся.

Одесске славяньске общество.

I.

Одесске славяньске общество ôтбуло дня 11 (23) мая въ день св. Кирила и Методія свое дорôчне торжественне засѣданье, съ котрымъ, думаемо, не безъ интересу буде познакомитись и нашимъ читателямъ. Именно же замѣтный для насъ рефератъ члена П. К. Борзаковского „*Московскій книгопечатникъ XVI вѣка Иванъ Ѳедоровъ* (Iwan Fedorówicz Impressor Ruthenus якъ самъ себе называвъ Федоровъ). „Референтъ розвинувъ сю гадку, що Федоровъ, котрого 300-лѣтнй роковины празнували не тôлько въ Россіи, але и у Львовѣ минувшого року, нѣ на Руси, нѣ першимъ рускимъ книгопечатникомъ не бувъ, бо мавъ попередникôвъ, а були такожь выданя передъ „Апостоломъ“ 1564 р. Зъ того поводу подаемо пониже въ цѣлôй основѣ сей интересный рефератъ Борзаковского пôсля „Одесского Вѣстника“.

Насамперед Борзаковскій объяснивъ, для чого выбравъ собѣ предметомъ розправы Ивана Федорова, „первого друкаря“, котрого 300-лѣтнй роковины празновано 5 грудня 1883 р. Выложивши ôттакъ біографію на основѣ звѣстныхъ матеріялôвъ задержався Борзаковскій довше на періодѣ житя Федорова у Львовѣ. Схарактеризувавши личнôсть Федорова говоривъ дальше Борзаковскій:

„Така була доля Федорова. Вже сама по собѣ исторія его житя оправдуе бажанье потомства почтити память сего труженника достойнымъ способомъ. Черты его моральнои личности ще бôльше переконуютъ насъ о тôмъ. При читаню всѣхъ его „предисловій и послѣсловій“ передъ нами самъ черезъ себе стае образъ чоловѣка, передовсѣмъ съ ентузіязмомъ ôтданого тôлько идеи, котрôй посвятивъ свое житье. Идею ту доволѣ ясно сформулувавъ Федоровъ яко мотивъ, чому ônъ ôтказався ôтъ выгôдного дару Ходкевича. Тôлько силою руководившои нимъ идеи, твердости, развыробленого въ собѣ переконаня и любовію, посуненою до ентузіязму для дѣла, можемо мы объяснити тй факты, котрыми повна его біографія мимо скупого біографичного матеріялу.

Если побѣгъ въ Россіи мôгъ бути выкликаный страхомъ Федорова, щобъ не ставати передъ судомъ невѣжь и не попасти въ пôдозрѣнье у царя, то ся обставина являесь фактомъ гôднымъ повного поважаня, що ônъ покинувъ Заблудôвъ а выбравъ бѣднôсть и трудъ замѣсть выгоды и спокою. Дальше ônъ рѣшаесь ити въ незвѣстне ему мѣсце, переноситъ всѣ труды подорожи, для чого? „Я же на пути случающая ми ся ни во что же вмѣняхъ, да Христа моего пріобрящу“... Гляньте на житье Федорова у Львовѣ. Убогій отець зовсѣмъ не думае повести сына иншою, выгôднѣйшою дорогою, ônъ робитъ его переплетникомъ, своимъ найблизшимъ помôчникомъ, участникомъ въ ризиковнôмъ предприемствѣ! Явився сюды Федоровъ безъ всякихъ средствъ, взявся за дѣло нове для города, въ котрôмъ тогды були вже всѣ цехи, крôмъ друкарского, и скоро заслуживъ собѣ загальне довѣріе; ему всѣ вѣрятъ, за него выступаютъ ручителями. Чей для торговельного народу, котрый мусѣвъ знати, скôлько перепонъ стрѣчавъ Федоровъ на кождôмъ кроцѣ и якъ усе попадавъ въ довги, мало було одного дѣла печатника. Мабуть властиво изъ всѣхъ вѣрителѣвъ певна порука була тôлько въ рукахъ жида Якубовича, а всѣ прочй вѣрителѣ — христіяне-Русины — такои поруки не мали. Годѣ сумнѣватись, що не послѣдну ролю ôтгравало тутъ и довѣріе до чоловѣка, съ котрымъ доводилось мати дѣло, а у всѣхъ, кто близше знавъ Федорова, мусѣли бути подѣ, хочь бы подôбній слѣдующôй. Нарушивши условіе, пôсля котрого стороны мусѣли заплатити доволѣ значну суму за несловнôсть, помôчникъ Федорова, Гринь, покинувъ своего хозяина, утѣкъ до Вильна и тамъ зробивъ на замовленье два письма. Коли его ôтшукали, ônъ опинився въ повнôй зависимости ôть Федорова, однакъ сей обôйшовся съ нимъ ласкаво, зовсѣмъ не користувався своими правами, знищивъ записи и зробивъ съ нимъ добровôльну угоду... Прійшовши до Львова, Федоровъ спершу вже почавъ глядѣти средствъ, щобъ ôткрыти друкарню. Прихильникôвъ не стрѣтивъ, своихъ средствъ не мавъ, що-жь робити? „Почавъ я — розказуе ônъ, — уладжувати дѣло, звертався до всѣхъ, „помощи прося отъ нихъ и метаніе сътворяя, колѣномъ касаяся, и припадая на лицы земномъ, сердечно каплющими слезами моими ноги ихъ омывахъ, и сіе ни единою, ни *двацци*, но и многащи сътворихъ“... Якъ-бы поясняючи то само, додае ônъ низше: „наше бо есть съ смиреніемъ просити и начинати“... Всѣ перепоны и неудачи не тôлько не ослабляли енергіи печатника, а, здаесь, ще бôльше одушевляли его. Ônъ доôувавъ послѣдныхъ силъ и продовжавъ „свое дѣло къ устроенію навершати“. Въ тôмъ взглядѣ Федоровъ есть рѣдкимъ образцемъ не тôлько енергіи, але и вытревалости. То, о чѣмъ ônъ тôлько и думавъ ще въ Москвѣ, було его сердечнымъ маяченьемъ, найдорожшимъ бажаньемъ и въ передодни смерти, коли Якубовичь дрожавъ уже дожидаючи рѣшеня суду. Всѣ тй черты моральнои личности Ивана Федорова — повна приклоннôсть идеѣ, горяча любовь до дѣла, замѣтна енергія, рѣдка вытреваласть, честнôсть и и. — даютъ ему повне право на поважанье и вдячнôсть потомства, коли въ городѣ, що такъ непривѣтливо стрѣтивъ рускаго друкаря 300 лѣтъ тому назадъ, поставлятъ ему памятникъ. *Пытанье* може лишь бути: чи справедливо зробитъ потомство, если поставивши памятникъ, украситъ его написомъ, котрого буквальный змыслъ увѣковѣчнитъ Иванови Федорову имя „первого рускаго книгопечатника“, не мавшого попередникôвъ? Имя се дано вже Федорову. Посвященне спеціяльно книго печатаню выданье, по случаю 300-лѣтныхъ роковинъ смерти рускаго книгопечатника, п. з. „300-лѣтіе перваго друкаря на Руси“*) помѣстило статью, въ котрôй на пытанье: „кто былъ первымъ книгопечатникомъ на Руси?“ — дався категорична ôтповѣдь: „...является — говоритъ авторъ — несомнѣннымъ убѣжденіе, что Иванъ Ѳедоровъ не имѣлъ въ Россіи предшественниковъ, и что онъ, именно онъ, а не кто другой былъ первымъ типографомъ на Руси“ (28). Въ журнальныхъ и газетныхъ статяхъ посвященыхъ тому случаю называли Федорова иногдѣ просто „первымъ русскимъ книгопечатникомъ“. Поглядъ сей рѣдко коли розбирала бѣгла кри-

*) У Львовѣ 1883 р. выйшла брошура „Иванъ Ѳедоровъ, русскій первопечатникъ. Историческо-библіографическое разсужденье. Написалъ А. С. Петрушевичь. Изданіе львовскихъ русскихъ типографовъ въ вѣчную память львовского первопечатника Ивана Федорова. Отпечатникъ изъ Временника Ставропигійского Института за 1884 годъ.“

показалося неможливымъ до переведеня въ житье, бо на тое потрѣбно-бы дуже великихъ фондôвъ. Фондôвъ тыхъ не було можна зъ нѣ ôтки добути и переговоры бар. Земялковского съ Єзуитами поки-що перервалися. Впрочѣмъ Єзуиты не могли-бъ замешкати въ такôмъ нездоровôмъ и запущенôмъ будынку, якъ нынѣшный рускій семинарь.

Найновѣйшимъ часомъ розôйшлася и упорно удержуєся вѣсть, що бар. Земялковскій бажае конче зреставрувати будынокъ рускои семинаріи у Львовѣ. До того, розумѣєся, потрѣбно значного накладу, котрый повинно дати правительство. Але наша держава, звѣстно, хорує на дефициты, — отже бар. Земялковскій предкладае закрыти руско-уніятску семинарію у Вѣдни, а єи кошты (20.000 зр. рôчно) обернути на зреставроване львôвского семинаря. На що же будутъ обертанѣ тіи 20.000 зр. по зреставрованю семинаря львôвского, о тôмъ певно ктось добре знае.

Зъ Вѣдня пишутъ намъ вѣродостойнѣ люде, що папскій нунцій все ще доси остае въ тôмъ хибнôмъ пересвѣдченю, що ôткликаня Єзуитôвъ зъ монастырѣвъ галицкихъ домагаєся тôлько кôлькохъ „крикунôвъ“, а не цѣла руска суспôльнôсть, духовна и свѣтска. Жаль, що нема кому пояснити нунціеви правдивый станъ дѣла. На всякій случай се, здаєсь, наступитъ ажь на авдіенціи нашои депутаціи. Инше дѣло съ правительствомъ. Гр. Таффе и бар. Конрадъ основно обôзнанѣ съ правдивымъ станомъ рѣчи и свѣдомѣ ваги нынѣшного настрою галицко-рускои суспôльности въ пекучôй справѣ єзуитскôй — и для того то, здаєсь, въ кругахъ правительственныхъ, для якои-такои сатисфакціи Русинамъ, порушено зновъ гадку основаня епископства въ Станиславовѣ. На епископа, якъ кажутъ, мае бути призначеный Преосв. Сильвестеръ Сембратовичь. За тымъ мае стояти правительство, котре опираєся на урядовыхъ реляціяхъ о степени вплыву Преосв. Сильвестра на архіепархіяльне духовеньство; правительство, очевидно, муситъ числитися съ настроємъ рускои суспôльности а головно рускаго духовеньства, котре будь-що-будь становитъ у галицкихъ Русинôвъ пень интелигенціи народнои, безпосередно вже навѣть зъ обовязку свого вплывaючои на народъ не тôлько въ дѣлахъ вѣры але и въ дѣлахъ соціяльнои и политичнои натуры... На случай именованя Преосв. Сильвестра епископомъ станиславôвскôмъ, зарядъ митрополіи львôвскои порученобы архидіякону дру Пелешу.

Не вдаємося въ розбôръ пытаня, чи ôткрытье епископства въ Станиславовѣ можна уважати сатисфакцією за нарушенье автономіи нашои церкви Єзуитами, — мы тôлько выскажемо наше пересвѣдченье, що сотворенье станиславôвского епископства безъ ôтповѣднои дотаціи, а тôлько на кошть дôбръ митрополіи львôвскои (якъ се було предкладано), — мы не можемо уважати дѣломъ користнымъ для рускои церкви въ Галичинѣ. Митрополитъ львôвскій, — и нынѣ въ порôвнаню съ латиньскимъ архіепископомъ надто обмеженый въ средства матеріяльнѣ, — стався-бы ще убожшимъ, а о епископѣ станиславôвскôмъ нема вже що й казати. Безперечно потрѣбно намъ и належится намъ епископство въ Станиславовѣ, але не съ кривдою митрополіи львôвскои!

Старѣ документы

до польскои политики спекуляційнои.

„Коня! Коня! Цѣле королѣвство за коня!“ — мавъ кричати въ битвѣ пôдъ Босуортомъ англійскій король Ричардъ III, коли смерть почала завырати ему въ очи. „Панованя! панованя! Честь народну и имя славяньске за крихôтку панованя!“ — кричатъ галицкѣ Поляки теперь, коли на всѣхъ бокахъ шансы ихъ починаютъ псуватися. In der Not frisst der Teufel Fliegen, — говоритъ Нѣмець, а галицкѣ Поляки для сповненя сеи приповѣдки готовѣ получитися съ Нѣмцями централистами противъ Чехôвъ и прочихъ Славянъ, щобъ тôлько запевнити собѣ панованье въ Галичинѣ и верховодство въ Австріи. Справедливо пôднесено було въ ч. 58 „Дѣла“, що такій союзъ не бувъ-бы зовсѣмъ нѣчимъ неприроднымъ и неможливымъ. Хиба-жь Поляки у насъ въ Галичинѣ не суть такими централистами, що не всгыдъ-бы хочь и якимъ Коппамъ та Шмерлингамъ? Мы мали способнôсть доси на найрôжнѣйшихъ поляхъ суспôльнои дѣяльности прослѣдити и выказувати ихъ централистичнѣ замахи, такъ що о тôмъ и говорити бôльше шкода. Або хиба-жь ихъ панованье въ Галичинѣ не датуєся ôтъ Голуховского, бюрократа-централиста и реакціонера чистои воды, котрый будучи министромъ загадавъ бувъ знести вѣденьску академію наукъ яко непотрѣбну а коштовну установу, а ставши намѣстникомъ Галичины, загадавъ скасувати руску народнôсть? Все те рѣчи звѣстнѣ такъ само якъ и то, що панамъ хочеся панованя и они готовѣ брати те панованье тамъ, де его найдутъ. Non olet — хочь-бы и въ рукъ Нѣмцѣвъ-централистôвъ.

Статія п. Бронислава Лозиньского въ „„Bibl. Warszawsk-ôй“ и его логика мимоволѣ пригадала намъ цѣкаву допись живучого и панующого ще нынѣ благополучно п. Генрика Янка, посла на соймъ краевый зъ Комарна, żołnierza wojsk polskich въ р. 1831, а посла до конституційнои рады державнои у Вѣдни въ р. 1848 въ того жь таки Комарна. Надѣюсь, що читателѣ „Дѣла“, въ котрыхъ не кождый памятае тѣ цѣкавѣ часы, радо прочитаютъ допись того пана до тогдѣшного „Dziennik-a Narodow-ого“ (Ч. 113), въ котрôй чей же стрѣтятъ добре знакому собѣ польску логику.

„Ôтъ 15 липня пробуваю въ Вѣдни, — писавъ п. Г. Янко — знакомлюся съ станомъ рѣчей, аклиматизуюся; бо се не мала рѣчь привыкнути до тутешнои поганои (bezecnej) воды до душныхъ соймовыхъ 5—6-годинныхъ засѣдань, до смердячихъ нѣмецкихъ засѣдань цигаровыхъ въ секціяхъ*), и до не менше критичныхъ въ нашôмъ клюбѣ. Крôмъ тыхъ трехъ мѣсець доси не бувъ я нѣгде бôльше. Послы ческѣ маютъ перевагу вымовы и политичного образованя надъ всѣми; нашѣ маютъ бôльше основности (?) ôтъ Нѣмцѣвъ, але не достае имъ бесѣды**); надѣюсь однакожь, що тую труднôсть съ часомъ переламаютъ. Партіи маємо ось якѣ: Нѣмцѣ либеральнѣ съ провктомъ получитися съ Франкфуртомъ***), съ ними голосуютъ нѣмецкѣ послы въ Чехъ, Тиролю и по трохи въ иншихъ губерній, по мѣрѣ того, якъ повыбиранѣ въ нѣмецкôмъ дусѣ. На чолѣ Нѣмцѣвъ либеральныхъ стоятъ: Ленеръ, Фишгофъ, Гольдмаркъ и Віоляндъ. Нѣмцѣ федералисты безъ Франкфурту хотятъ при помочи федерациі скрѣпити Австрію; на чолѣ тои партіи Стадіонъ, Пиллерсдорфъ и Найманъ. Партія славяньска бажае такожь австрійскои федерациі, але на менше централизованôй пôдставѣ, якъ єи хоче мати Стадіонъ. Мы Поляки можемо съ певностею числити на 60 до 70 голосôвъ[1]), тожь уловляютъ насъ и Славяне и Нѣмцѣ либеральнѣ. Першѣ (т. е. Славяне а взглядно Чехи) покликуются на нашѣ симпатіи, на спôльнôсть интересôвъ; другѣ обѣцюютъ намъ ôтъсобненье въ нашихъ справахъ, не жадаютъ нашого сполученя съ Франкфуртомъ, щобъ тôлько мы не попирали Чехôвъ и Славянъ въ загалѣ въ тенденціяхъ федераційныхъ, але голосували за ихъ прилученье до Франкфурту, або бодай въ тôй справѣ здержались ôтъ голосованя. Нынѣ ще мы не рѣшились, съ котрою партією ити. Коли пôйдемо съ Славянами, то найбôльша правдоподôбнôсть така, що нова революція розвяже соймъ, бо ту ненавидятъ Чехôвъ, а чепилась ихъ манія лучитися съ Франкфуртомъ. Чехôвъ и тыхъ, що суть за Австрією, зовутъ „шварцгельберами“, а противна партія зове себе „шварцгольдротами“. Революція вѣденьска приняла тѣ барвы и ихъ консеквенціи[2]), очевидно затымъ, що схоче ихъ и удержати. Чи уляже въ тôмъ змаганю, чи побѣдитъ, для насъ завсѣгды въ однôмъ и въ другôмъ разѣ выйдутъ злѣ наслѣдки: Коли уляже, то вернесь давна система, а коли побѣдитъ, то намъ певно на тôлько не позволитъ, кôлько-бы дала нынѣ. Дальше, идучи съ Чехами, т. е. съ партією славяньскою и припустивши вже, що нашу децизію Вѣдень прійме, змôцнимо черезъ те Австрію, буде въ нѣй переважати елеменъ славяньскій. Тогды Чехи у Вѣдни будутъ заскакувати коло цѣсарского двора, и того то именно найбôльше боится вѣденьска партія либеральна (?). Бо хочешь знати, якій то именно есть духъ тои чеcкои партіи? Єсть се монархизмъ съ бажаньемъ дворованя и загарбуваня въ свои руки всѣхъ урядôвъ. Коли-бъ Лобковицъ*) живъ, тобувъ-бы головою тои партіи, — нынѣ есть Паляцкій, дуже вближеный до Стадіона. Се тѣ самѣ, що насъ гнетутъ своими фигурами, почавши ôтъ горальнѣ ажь до амбоны! Дальше пытаюся, чи мы повинны занехати гадку ôтысканя Польщѣ, а перелятися въ Славянщину? Коли такъ, то тогды на всякій спосôбъ треба держатися съ Чехами. Але коли хочемо повернути свою ôтчину, то менѣ здаєсь, що скорше ôторвемось ôтъ Австріи, сполученѣ съ нею свобôднымъ вуломъ федераціи, коли она съ иншими провинціями прилипне до Нѣмеччины, — нѣжь коли-бъ всѣ єи складовѣ части безъ вагляду на Нѣмеччину складали окрему федеральну державу. Такôй державѣ бегато буде залежати на Галичинѣ и она єи безъ завзятои вôйны въ Федерального вула не выпуститъ. Я выѣхавъ зъ краю Полякомъ въ тôмъ завѣреню и въ тôй певности, що буду голосувати съ партією демократичною, дано менѣ голосы — чого бажае округъ комарняньскій, того бажае и цѣлый край, — и для того я стою за сполученьемъ съ либеральною, революційною (т. е. нѣмецкою) партією. Иде ще о то, чи здобудемо въ парляментѣ бôльшôсть, або чи нашъ народъ та гвардія поратуе на случай неудачѣ. Бачишь за тымъ, яке трудне наше положенье середъ множества рôжныхъ офертъ. Кождый обѣцюе, щобъ тôлько съ нимъ голосувати, але кождый за слабый, щобъ запевнити побѣду. Стадіончикъ доси чортôвски тонко спѣвае, повзае гадюкою по лавкахъ посольскихъ и въ тôй покôрнôй поставѣ остритъ на насъ свои кôгтѣ. Утрактувавъ насъ вчера министеръ вôйны ôтчитаньемъ телеграфичнои депешѣ о побѣдѣ Радецкого въ Италіи. Лайдаки Чехи съ Паляцкимъ на чолѣ плескали що силы навыпередки съ партією Стадіона, мѣжь тымъ коли мы съ либеральною партією нѣмецкою заховувались холодно. И лучи-жься ту съ такими людьми безъ чутя, безъ найменшого „instynktu słuszności“!

Тыми словами кôнчится допись посла комарняньского, тымъ выбухомъ „благородного“ хочь уличнымъ словомъ высказаного гнѣву на Чехôвъ, котрѣ оплесками витали вѣсти о побѣдахъ австрійского оружія. Погляньмо лишень, якій то „instynkt słuszności“ бувъ у тыхъ благородныхъ панôвъ, що такъ симпатизували съ побитыми Италіянцями. Адже-жь тѣ самѣ обще-нѣмецкѣ републиканцѣ, съ котрыми радъ бувъ сполучитись п. Янко и съ котрыми пôдчасъ цѣлого сойму 1848 р. дуже часто солидаризувалися Поляки противъ Чехôвъ и „стадіонистôвъ“, т. е. галицкихъ хлопôвъ, — тѣ самѣ републиканцѣ, що „въ пытаняхъ польскôмъ и италіяньскôмъ держались самыхъ здоровыхъ, розсудныхъ и справедливыхъ засадъ“, въ однôмъ изъ своихъ органôвъ, въ много читанôй тогды „Mannheimer Abendzeitung“ въ д. 5 липня писали: „Нема иншои рады, якъ вынищити (vernichten) Чехôвъ, коли-бъ смѣли думати о самостôйности и сполученю съ прочими Славянами“! Ось що мало значити голосованье Полякôвъ за „прилученьемъ Чехôвъ до Франкфурту, котрого жадали ôтъ нихъ общенѣмецкѣ републиканцѣ!

А якѣ були тѣ „здоровѣ, розсудныѣ и справедливѣ“ погляды Нѣмцѣвъ на справу польску, се побачимо ôтъ хочь-бы въ слѣдующихъ словъ п. Шузельки, члена франкфуртского згромадженя и одного въ проводирôвъ нѣмецкого републиканизму: „Єсть се фактъ доказаный — пише ôнъ съ початкомъ 1849 р. въ своѣй брошурѣ „Deutsch oder Russisch?“ (стор. 50—51), — що мѣжь австрійскими Славянами есть значна партія симпатизуюча съ Россією, котра радше волитъ россійскій кнутъ, нѣжь нѣмецку свободу (à la Mannheimer Abendzeitung!). Дуже важна рѣчь, що при тôмъ входятъ въ гру и церковнѣ елементы, чого министерству и безъ того треба боятися, особливо при сотвореню Рутенiи. Славяньскѣ народы хилятся по свому характеру дуже живо до азіятскои централизаціи и одностайности политичного житя (стор. 52). Австрія посѣдае свою частину Польщѣ лишь о тôлько съ певнымъ оправданьемъ, о кôлько черезъ то не допускаєся руссификаціи и того кусничка. Але скоро станеся можливымъ ôтбудованье самостôйнои Польщѣ, то самъ розумъ буде диктувати Австріи — ôтдати Галичину, розумѣється включно съ Рутенією. Найбôльша часть

---

*) Якъ звѣстно, соймъ державный вѣденьскій 1848 р. подѣленый бувъ на 11 секцій, въ котрыхъ помѣщанѣ були послы рôжныхъ краѣвъ и народностей.

**) Розправы велись по нѣмецки.

***) Т. е. утворити общенѣмецку державу чи тамъ републику.

[1]) Рахунокъ п. Янка значно пересадженый. Зъ Галичаны и Буковины прибуло послôвъ на соймъ вѣденьскій всего тôлько 100. Въ тôмъ числѣ було: дѣдичѣвъ 26, державцѣ 2, юристôвъ и адвокатôвъ 7, епископы 2, ксёндзôвъ латиньскихъ 6, священикôвъ рускихъ 4, жиды 2, мѣщанъ 5, докторы мед. 2, учителѣ 2, урядники камеральнѣ 2, бувшій губернаторъ Стадіонъ и 37 хлопôвъ. Позаякъ хлопы-Мазуры и въ Вѣдни стояли загаломъ противъ панôвъ, то цѣлу галицку делегацію можна було подѣлити на двѣ великѣ партіи: руско-хлопско-урядову, котра числила звычайно 46, а въ разѣ приступленя латиньскихъ ксёндзôвъ 52 голосы, и польско-шляхотско-патріотичну, котра числила 48, а въ найлѣпшôмъ разѣ 55 голосôвъ.

[2]) Т. е. змаганье до общенѣмецкои державы, въ котрôй повинны були попередъ всего потонути Чехи.

---

*) Украиньского перекладу и доси не позволивъ св. синодъ напечатати.

ва“ оказалась неудачною. „Помыслимъ же былъ есми и се“ — сказано въ переднôмъ словѣ ôтъ имени Ходкевича — „иже бы сію книгу, выразумѣнія ради простыхъ людей, преложити на простую молву и имѣлъ о томъ попеченіе великое: и совѣщаша ми люди мудрые, въ томъ письмѣ ученые, иже прикладаніемъ съ давныхъ пословицъ на новые помылка учинится немалая, яко же и нынѣ обрѣтается въ книгахъ новаго переводу; того ради сію книгу, яко здавна писанную, велѣлъ есми се выдруковати“... Дуже може бути имовѣрно, що Иванъ Федоровъ, котрый подѣлявъ погляды „людей мудрыхъ“, тай самъ належавъ до числа порадникôвъ Ходкевича, выказавъ въ тôмъ случаю похвальну осторожнôсть; однакъ для насъ важный самъ фактъ а не его объясненье.

На закôнченье П. К. Борзаковскій постарався подати наконечный поглядъ на Ивана Федорова. Въ исторіи Россіи, та не тôлько самои Россіи, ôнъ неперечно повиненъ займати одно въ почестнѣйшихъ мѣсць. Дѣло друкарске, що колибалось не тôлько въ Россіи, въ часôвъ Федорова оперався на твердôй основѣ. Мы бачили, що, де не явився сей енергичный друкарь, друкарство всюда або обновлялось або выдосконалялось, або являлось дѣломъ доси невиданымъ. Житье повне борбы и недостатку, моральна личнôсть, мимовôльно выкликуюча симпатіи, плоды дѣяльности для всѣхъ очевидны.... все по сторонѣ Федорова, не забутого хочь ôтдаленымъ потомствомъ. Але чи зменшится слава того честного сѣвача зерна духовного, если поручь съ нимъ спомянемъ добрымъ словомъ и тыхъ звѣстныхъ и незвѣстныхъ труженникôвъ печатного дѣла, котрѣ своею дѣяльностею ôткрыли, може бути, дорогу плодотворнои дѣяльности и самого Федорова? Въ имени тыхъ то звѣстныхъ и незвѣстныхъ труженникôвъ, попередникôвъ Федорова, хочеся сказати, що съ скромностею, простотою и щиростею сказавъ его товарищъ Мстиславцевъ, коли ôнъ 1574 р., безъ участи Федорова, напечатавъ въ евангеліе напрестольне: „Молимъ, вы не забывайте и насъ трудящихся!“ ω.

Полякôвъ въ Австріи подѣляе те переконанье. Они признаются отверто, що й не думаютъ нѣколи оставатись на вѣки Австрійцями, але хотятъ такъ довго добровôльно бути пôдъ Австрією, доки не мине для нихъ небезпеченьство помосковленя и не покажеся можнôсть ôтродженя Польщѣ. Иншои прихильности до Австріи чей-же нѣкто не буде ôтъ Полякôвъ жадати." (Стор. 52—53).

Такими то нерôвными мѣрками мѣрились „instynkta słuszności" въ 1848 роцѣ, — такими самыми мѣрятся они и нынѣ. ***М.***

Рескриптъ краєвои рады шкôльнои

до окружнои львôвскои рады шкôльнои въ справѣ рускои школы народнои у Львовѣ.

Ухвалу рады громадскои мѣста Львова, пôсля котрои у всѣхъ школахъ народныхъ громадою мѣста Львова удержуваныхъ языкъ польскій маєбути выкладовымъ, приняла ц. к. кр. рада шк. до вѣдомости, а опôсля ц. к. министерство просвѣты затвердило ви декретомъ въ 22 серпня 1879 (ч. 11.255), котрый не увзгляднивъ петиціи львôвскихъ Русинôвъ о заложенье публичнои школы съ языкомъ выкладовымъ рускимъ. — На жалобу, внесену противъ тому рескриптови министерства просвѣты черезъ дра Ивана Добряньского и товаришôвъ именемъ львôвскихъ Русинôвъ до трибуналу державного, орѣкъ сей-же трибуналъ дня 19 сѣчня 1880 р. (Ч. 2), що залученый декретъ министерства нарушивъ политичне, артикуломъ XIX закона основного въ 21 грудня 1867 р. (Дн. зак. держ. ч. 142) загарантоване, право жалуючихся Русинôвъ у Львовѣ до охороны и плеканя ихъ народности и языка въ школѣ и въ житю суспôльнôмъ.— Сей выркъ трибуналу державного вразъ съ мотивами подано до вѣдомости тутешнымъ розпорядженьемъ въ дня 25 цвѣтня 1880 р. (Ч. 3412) окружнôй радѣ шк. съ припорученьемъ, щоби перевела переговоры взглядомъ заложеня школы публичнои съ языкомъ выкладовымъ рускимъ у Львовѣ по мысли уставы краєвои въ дня 2 мая 1873 (Ч. 250). Окружна рада шк. предложила дня 15 серпня 1883 (Ч. 34129) яко результатъ переговорôвъ въ тôмъ взглядѣ предпринятыхъ ôтпись ôтозвы магистрату мѣста Львова въ 6 серпня 1883 р. (Ч. 843), пôсля котрои рада мѣста ухвалила, що громада ôтклонюючись ôтъ заложеня осôбнои публичнои школы народнои съ языкомъ выкладовымъ рускимъ у Львовѣ, а замѣсть того постановляе пôдъ условіемъ, если въ котрôй небудь народнôй школѣ етатовôй у Львовѣ знайдеся въ однôй клясѣ 40 дѣтей, котрыхъ родичѣ важадаютъ науки въ языцѣ выкладовôмъ рускôмъ, завести при дотычнôй школѣ клясу рôвнорядову съ тымъ языкомъ выкладовымъ. — Коли на ту ухвалу рады громадскои предпринятѣ переговоры взглядомъ заложеня публичнои школы съ языкомъ выкладовымъ рускимъ не довели до цѣли, яку выркъ трибуналу державного мавъ на оцѣ, тому, ôтповѣдно до сего выроку, якъ такожь зô взгляду на обставины, що, въ наслѣдокъ рѣшучого розпорядженя высокого министерства просвѣты въ дня 13 цвѣтня 1884 р. (ч. 19.954), существуюча при ц. к. семинаріи учительскôй мужескôй школа взôрцева съ рускимъ языкомъ выкладовымъ якъ що до числа маючихъ прійматися до неи ученикôвъ съ початкомъ шкôльного року 188$^4/_5$ въ тѣснѣйшихъ а властивôй цѣли такои школы ôтповѣдаючихъ границяхъ, маєбути зреорганизована, въ наслѣдокъ чого значнѣйше число дѣтей получаючихъ науку въ тôй школѣ не помогла-бы вже тамъ ви дальше получати, ц. к. рада шк. орѣкае:

1. У Львовѣ маєбути заложена публична школа народна съ языкомъ выкладовымъ рускимъ.

2. Школа та зô взгляду на фреквенцію, яка пôсля датъ статистичныхъ, выказаныхъ въ наведенôмъ повысше письмѣ магистрату львôвского оказуеся можливою, маєбути чотыро клясовою мѣшаною.

3. Школа тая маєувôйти въ житье съ шкôльнымъ рокомъ 1884/5, а то съ отвореньемъ всѣхъ чотырохъ клясъ тогды, коли съ початкомъ року шкôльного 1884/5 ôтповѣдне число ученикôвъ и учениць до всѣхъ клясъ зголосится; въ противнôмъ случаю маєотворенье высшихъ клясъ наступати постепенно въ дальшихъ лѣтахъ шкôльныхъ въ мѣру того, якъ будутъ збôльшатися записи дѣтей рôжного степеня науки.

4. Кошты удержаня тои школы маютъ бути покриванѣ пôсля постановъ арт. 14, 24 и 27 уставы краєвои зъ дня 2 мая 1873 р. (ч. 250) и взглядно артикулôвъ 18, 19 и 28 уставы краєвои зъ дня 28 грудня 1882 р.

По правосильности сего ореченя выданѣ будутъ подôбнѣ, организаціи сеи школы дотыкаючѣ постановы, якъ такожь дальшѣ розпорядженя взглядомъ введеня ви въ житье.

У Львовѣ дня 11 мая 1884. *Залескій* в. р.

ДОПИСИ.

Зъ Залѣщицкого.

(*Якъ комитетъ ликвидаційный ратуе селянъ! Ратуймо шляхту польску!*) Давнѣйша филія рустикального банку въ Городенцѣ зôстала передъ двома лѣтами прилучена до филіи въ Залѣщикахъ. Теперь, коли той банкъ упокоився, начальникъ филіи въ Залѣщикахъ п. Генигсбергеръ стягае ось въ якій спосôбъ довги зъ селянъ повѣта городеньского. Позывае 30 або 40 селянъ наразъ до суду въ Залѣщикахъ. На терминъ селяне не стаютъ, бо судъ залѣщицкій не компетентный завзывати селянъ зъ повѣта городеньского, а по друге, самъ судъ залѣщицкій не маєпевности, чи оскарженый дôставъ завôзванье (се можемо доказати), а по трете, неразъ якъ велика роскаль на дворѣ, то годѣ мужикови 6—8 миль бити ногами до Залѣщикъ. Зъ тыхъ то причинъ не стаютъ селяне на терминъ, а судія залѣщицкій засуджуе пôзваныхъ, а крôмъ того признае для п. Генигсбергера по 3—4 зр. коштôвъ ôтъ кождого пôзваного, — и такъ п. Генигсбергеръ въ однôмъ дни заробляе звышь 100 зр. Такъ то комитетъ ликвидаційный хоче ще при кôнци свого панованя дати пôзнати мужикамъ, що то за добродѣй бувъ той банкъ рустикальный.

Коли славетный рустикальный банкъ уснувъ сномъ блаженнымъ, цѣла шляхта польска въ одинъ голосъ затрубила: ратуймо 40.000 задовженыхъ родинъ селяньскихъ! Ну, зôбрався комитетъ рицарѣвъ польскихъ, думали и выдумали спосôбъ ратованя бѣдныхъ селянъ. Спаси-Бôгъ вамъ, панове, за опѣку надъ бѣднымъ народомъ, — а щобы вы пôзнали наше благородне серце, то мы забираемо голосъ и кличемо до цѣлого народа рускаго: Ратуймо шляхту польску! Ратуймо, поки часъ, бо якъ нашѣ опѣкуны пощезаютъ въ горизонту, то кто буде нами опѣкуватись? Шляхта польска, занята ратованьемъ бѣдныхъ селянъ, не бачитъ, якъ въ пôдъ ви нôгъ усуваеся земля, на що доказы маємо въ городеньскôмъ повѣтѣ.

Городеньскій повѣтъ — дуже нещастливый. Хотяй земля у насъ добра, хлѣба родится доволѣ и въ загалѣ есть се сторона, якъ то кажутъ, молокомъ и медомъ текуча, — то нашъ народъ гине въ голоду, въубожѣлый и темный, здеморализованый и дуже задовженый. А натомѣсть жидова, мовь та чорна галичь розсѣлася по нашихъ селахъ и забирае кусокъ по куску землѣ хлопскои. Можна побачити у насъ села, де жидовы и по 50 родинъ уже на добре розгнѣздилось, а за те мужики бѣднѣ. Суть села, де коло обôйстя и плота нема, словомъ, крайна нужда. Можна собѣ подумати, яка то незавидна доля въ тôмъ повѣтѣ нашого народу! Але може шляхта маеся добре, поспытавъ бы кто? Де тамъ! Може двохъ а найбôльше трехъ есть такихъ шляхтичѣвъ, що дыхаютъ яко тако, а решта задовжена по уха, а що гôрше, чорна галичь розвельможнилася и по дворахъ, позабирала то на власнôсть, то въ аренду найкрасшѣ землѣ. Якъ такъ дальше пôйде, то за кôлька лѣтъ и одного польского шляхтича не стане въ повѣтѣ городеньскôмъ!

Я старався зôбрати о скôлько мôгъ, всѣ села, де панують уже жиды, щобы читателѣ самѣ осудили, на скôлько правды въ моихъ словахъ. Нашъ повѣтъ числитъ 42 громады, а въ тыхъ жидова розсѣлася по дворахъ въ слѣдуючихъ селахъ: Въ 1. Балагурôвцѣ, 2. Вороновѣ, 3. Далешевѣ, 4. Гарасимовѣ два жиды (власнôсть гр. Голѣвского), 5. Ганчаровѣ, 6. Жабокрукахъ, 7. Исаковѣ, 8. Кунисôвцяхъ, 9. Михальчу, 10. Невискахъ, 11. Обертынѣ, 12. Ôльхôвци, 13. Поточискахъ (власнôсть бар. Ромашкана), 14. Петровѣ, 15. Раковци, 16. Серафинцяхъ, 17. Семакôвцяхъ (власнôсть бар. Ромашкана), 18. Топорôвцяхъ, 19. Чернятынѣ, 20. Чорткôвци ажь 3 жиды, 21. Якубôвцѣ, 22. Ясеновѣ.

Видячи таке поважне число селъ въ рукахъ жидôвскихъ насуваеся пытанье, що то дальше буде при дотеперѣшнôй господарцѣ шляхты? Не позôстае нѣчого иншого, якъ намъ Русинамъ завязати комитетъ и ратувати шляхту польску!

Зъ Романова

(*Торжество въ читальни въ Романовѣ.*)

Коли неразъ читали мы въ „Дѣлѣ" о вечерницяхъ и забавахъ въ многихъ читальняхъ, росло въ насъ бажанье устроити и у себе вечерницѣ, на котрыхъ могли-бы нашѣ люде забавитися и щось нового почути, научитися. Бо и у насъ есть читальня, заснована ще передъ рокомъ трудами нашого свѣтлого пароха, о. Амвросія Зарицкого, котра до теперь, хоть поволи, но очевидно розвиваеся дякувати заходамъ и помочи честныхъ господарѣвъ Федька Стасика, Федька и Ивана Пребилы, Кучнѣра, Ляша и иншихъ. Ихъ силами утвореный въ селѣ хоръ въ 16 спѣвакôвъ, котрому проводитъ мѣсцевый учитель п. Иванъ Бурбель, и ажь любо теперь прійти въ недѣлю до церкви, такои величавости додае спѣвъ хоральный. А церковь у насъ красна, мурована, теперь бляхою покрыта. Але не стану розповѣдати о порядкахъ въ нашôй громадѣ, бо хочу оповѣсти лишь о науково-забавнôмъ вечерку, якій въ Зеленѣ свята, яко въ рôчницю основаня читальнѣ, ôтбувся заходомъ нашого пань-отця, учителя и чч. господарѣвъ Ф. Стасика и Ляша, при участи 16 запрошеныхъ зô Львова гостей. Великій то бувъ празникъ въ нашôй читальни и въ цѣлôмъ селѣ. Цѣла громада прибрала торжественный видъ и въ поважнôмъ настрою душѣ очѣкували всѣ початку вечера. О 5 год. въ гарно прибранôй салѣ шкôльнôй зôбралися мѣсцевѣ господарѣ и господинѣ, и околичнѣ гостѣ, середъ котрыхъ добачили мы Всч. оо. Штогрина зъ Стрѣлокъ, Сосновского зъ Пôдсоснова съ родиною, Чистыньского зъ Пôдъяркова съ родиною, Нижанковского зъ Селищъ съ родиною, ôсьмохъ околичныхъ учителѣвъ народныхъ, представителѣвъ читалень пôдгородыскои, пôдъяркôвскои, николаѣвскои и пôдсоснôвскои, и много иншихъ господарѣвъ зъ поблизькои и подальшои околицѣ. Небавомъ велика комната шкôльна оказалася за мала, щобъ помѣстити такій здвигъ народа. Длятого перейшли всѣ до миленького городця коло школы, и ту розпочався вечерокъ. Наперед о. Зарицкій привитавъ теплымъ словомъ всѣхъ зôбраныхъ, объяснивъ, яку задачу и значенье маютъ читальнѣ и вечерки въ читальняхъ, и указавъ, що намъ треба разомъ ити, разомъ руки собѣ подати, разомъ лучитися въ товариства, а тогды будучнôсть до насъ належитъ. На то хоръ нашь пôдъ проводомъ свого учителя ôтспѣвавъ поправно пѣсню „Щасть намъ Боже", а коли скôнчивъ, въ грудяхъ кождого ударило живѣйше серце, а уста кождого мимоволѣ шептали слова: „нуже, братя, нужь дѣлати!" Потôмъ выступивъ проф. Врецьона зô Львова и красно а розумѣло говоривъ о выхованю рускихъ дѣточокъ, наводячи густо приклады зъ житя и природы, а всѣ присутнѣ съ великою увагою выслухали бесѣдника до кôнця. Заразъ ôтспѣвавъ нашъ хоръ, зôбльшеный львôвскими гôстьми-спѣваками народнѣ пѣсни: „Я щастный руску матѣрь маю" и „Сумно, марно по долинѣ", почѣмъ выступивъ паробокъ Федько Купѣй, и смѣло, съ горячимъ чувствомъ выголосивъ гарный стишокъ Н. Устіяновича: „До рускои матери", котрымъ сильно тронувъ всѣхъ слухачѣвъ и выкликавъ зъ серця кождого щире зôтхненье надъ тяжкою долею нашои матери Руси. Середъ такого настрою цѣлого зôбраня розпочавъ нашь молодый историкъ п. Северинъ Зарицкій выкладъ про нашу бувальщину ôтъ найдавнѣйшихъ до найновѣйшихъ часôвъ и красными словами представивъ, що то есть исторія, що то рускій народъ, яка его минувшôсть, яке призначенье историчне, а умѣвъ такъ прикувати увагу зôбраныхъ, що здавалося, всѣ полыкаютъ его слова. Немовь въ ôтповѣдь на его слова ôтспѣвавъ хоръ порываючу пѣсню „Ще не вмерла Украина" и въ грудей кôлькасотъ зôбраныхъ пôднѣсся окликъ „ще не вмерла!" Правдиву несподѣванку зробивъ намъ студентъ п. Кубчиньскій своею грою на цитрѣ. Коли засѣвъ за столикомъ и поклавъ передъ собою цитру, всѣ обступили его съ цѣкавостею, щобъ оглянути невиданый инструментъ. А коли п. Кубчиньскій пустивъ по струнахъ пальцѣ и въ повѣтрю пронеслися тужливѣ тоны нашои думки и скочнѣ звуки коломыйки, тишина залягла въ зôбраню и кождый любувався звуками того чужого, а прецѣ въ тôй хвили такъ намъ свойского инструменту. Потôмъ маленька 10-лѣтна дѣвчинка ôтдеклямувала тихенькимъ але певнымъ голосочкомъ „На Русь" Устіяновича, а за тымъ слѣдувавъ выкладъ проф. Вас. Бѣлецкого „Про Тараса Шевченка" и власне оповѣданье учителя въ Давидова п. Гордіевского, основане на тлѣ народного житя. По кождôй зъ тыхъ точокъ програмы спѣвавъ хоръ нашѣ народнѣ пѣснѣ и закôнчивъ хорошимъ имномъ „Миръ вамъ братя". Заразъ потôмъ забравъ голосъ о. Штогринъ и въ довшôй промовѣ внѣсъ многолѣтство Є. В. цѣсарю, котре всѣ зôбранѣ сповнили ôтспѣвавши „многая лѣта". На тôмъ закôнчилася перша часть вечерка и слѣдувала спôльна забава.

Всѣ зôбранѣ вернули до комнаты и засѣли до вкусно заставленыхъ столôвъ до спôльнои вечери. Свобôдно поплывъ розговôръ мѣжь людьми, що першій разъ бачилися съ собою, и серце радѣло, бачучи таке велике товариство священикôвъ, професорôвъ, учителѣвъ, академикôвъ и селянъ старшихъ и молодшихъ, въ такôй любôй згодѣ, обнятыхъ братною любовію. Одно велике чувство огрѣвало теперь груди кождого участника; всѣ чулися дѣтьми одной неньки и думали надъ ви долею. Въ краснорѣчивыхъ словахъ полилися щирѣ тоасты въ честь гостинноi громады, на розвôй и поводженье ви читальнѣ, въ честь мѣсцевого пароха, основателя читальнѣ, въ честь ви члена посла Дениса Кулачковского, на полѣпшенье нашого быту економичного черезъ торговлю и засновуванье склепôвъ сельскихъ при читальняхъ, въ честь руского патріотичного жѣноцтва, а такъ при звуцѣ народныхъ пѣсень, красныхъ бесѣдахъ и свобôдныхъ розговорахъ протягалася забава весело до ночи. Доперва о 10 годинѣ, зô взгляду на прибувшихъ зъ далекихъ селъ гостей, закôнчився той щиро-рускій пиръ, и господарѣ всѣ розôйшлися съ правдивымъ вдоволеньемъ домôвъ, а гостѣ львôвскѣ удалися до гостинного дому пароха, де радо були принятѣ.

На другій день всѣ гостѣ зô Львова удалися на богослуженье до церкви до Пôдгородищь, де есть такожь читальня, котра гарно розвиваеся пôдъ проводомъ ч. Олексы Моха, есть тамъ склепъ христіяньскій, котрый удержуе учитель М. Максимякъ, и есть мѣшаный хоръ спѣвакôвъ, до котрого належитъ самъ начальникъ громады, ч. И. Войтовичь, ревный патріотъ и розумный провôдникъ рускои громады. Спôльно съ тымъ хоромъ спѣвавъ хоръ львôвскій цѣле богослуженье, а потому „многая лѣта молодятамъ" на слюбѣ, якій случайно лучився на той часъ.

По полудни въ понедѣлокъ ôтвѣдали нашѣ дорогѣ гостѣ зô Львова читальню въ Романовѣ, оглядали книжки и часописи, розговорювали съ нами, давали намъ цѣннѣ рады въ нашихъ справахъ, и такъ при свобôднôй розмовѣ уплынули намъ разомъ незамѣтно двѣ годины. Съ жалемъ прощались мы съ сердечными гôстьми, але розсталися скрѣпленѣ на дусѣ, съ тымъ радôстнымъ переконаньемъ, що за нами, за народомъ, стоятъ нашѣ просвѣченѣ братя, що насъ поведутъ смѣло наперед, и укажутъ путь до правды и любови, а тогды певно — „усмѣхнеся наша мати, заплакана мати"! ***К.***

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Соймы краєвѣ въ Истріи и Гориціи*) зачали сегорôчну сесію дня 9 н. с. червня. Обрады сихъ соймôвъ тревали звычайно дуже коротко; въ репрезентаціи краєвôй истрійскôй сподѣваются однакожь сего року конфликтôвъ межи Италіянцями и Славянами. При доповняючихъ выборахъ въ Капо д' Истрія выйшли два славяньскѣ кандидаты, а недавно выбрано такожь и въ окрузѣ Волоска славяньского посла, а позаякъ черезъ позысканье сихъ мандатôвъ число славяньскихъ послôвъ взросло до 30, то буде могла славяньска опозиція енергичнѣйше якъ передъ тымъ выступити въ оборонѣ національныхъ правъ славяньского елементу. Италіянцѣ перечуваютъ бурю и бажали-бы ви заговорити интервенцією маршалка краєвого Видулича, котрому поручено мисію навязати межи обома народностями modus vivendi.— Найблизшій соймъ, що розпôчне свою сесію пôсля истрійского есть тирольскій, котрый окликано на 16 н. с. червня. — Въ краяхъ коронныхъ, де соймы розвязанѣ, заходятся всѣ дуже пильно коло новыхъ выборôвъ. Газета урядова стирійска оголосила недавно листу выборцѣвъ бôльшои посълости, а въ Бернѣ ôтбулося дня 8 н. с. мая згромадженье нѣмецкихъ мужѣвъ довѣрія. Згромадженье, котрому проводивъ дръ Штурмъ, уложило ôтозву до выборцѣвъ и рѣшило плянъ акціи сторонництва въ часѣ выборôвъ. Моравскѣ Нѣмцѣ ôтдаются надѣѣ, що при наближаючихся выборахъ задержатъ всѣ давнѣйшѣ свои позиціи. — Дуже жива агитація выборча ведеся такожь въ Австріи. Сторонництво либеральне въ Линцу потворило вже локальнѣ комитеты и поклало собѣ за головну задачу ôтзыскати утраченѣ передъ 6-и роками два промысловѣ повѣты Феклябрукъ и Ефердингъ.

(*Ревизія книжокъ шкôльныхъ для народныхъ шкôлъ.*) Министерство просвѣты пôддало не лишь книжки, уживанѣ въ середныхъ школахъ, но такожь и книжки шкôльнѣ шкôлъ народныхъ и уживанѣ тамъ приборы науковѣ ревизіи и удѣлило спорудженый на основѣ сеи ревизіи списъ шкôльнымъ властямъ.

(*Подорожь инспекційна бар. Іовановича*). Намѣстникъ Дальматіи бар. Іовановичь вернувъ передъ тыжднемъ зъ подорожи инспекційнои по краю, котру пôднявъ, щобы пересвѣдчитися лично о настроєню народонаселеня. Пôсля „N. fr. Presse" намѣстникъ не дуже вдоволеный зъ результатôвъ своеи подорожи, не конче користнѣ впечатлѣня ôтнѣсъ зъ стрѣчи съ народомъ, бо въ многихъ мѣсцяхъ не укрывано зовсѣмъ невдоволеня съ теперѣшного положеня. Въ часѣ подорожи найбôльше уваги звертали всѣ на се, якъ пріймутъ Іовановича въ Спалято, де ôнъ бувъ черезъ два роки комендантомъ дивизіи и де ôнъ тѣшився хочь въ части симпатіею жителѣвъ. Симъ разомъ посѣтивъ намѣстникъ Спалято на самôмъ кôнци; Іовановичь приѣхавъ тамъ 29 н. с. мая, но его присутнôсть не звернула зовсѣмъ уваги жителѣвъ и лишь свѣтъ офиціяльный бравъ участь въ принятю намѣстника, а на бенкетѣ, устроенôмъ въ его честь мѣсцевымъ епископомъ, явилися лишь урядники и войсковѣ. Намѣстникъ звидѣвъ ôттакъ островъ Сальту, а коли на другій день повернувъ до Спалято. не вдалася зовсѣмъ зааранжована на его честь илюминація, позаякъ въ нѣй приняли участь самѣ Хорваты. — Чи мавъ-бы Іовановичь змѣнити свою политику и чи на єго тактику не повліяла интервенція дальматиньскихъ послôвъ?

(*Жидôвскѣ громады вѣроисповѣдныѣ въ Моравіи.*) Въ Моравіи существуе, якъ звѣстно 20 вѣроисповѣдныхъ громадъ жидôвскихъ, котрѣ ма-

ютъ ще зъ давныхъ часôвъ привилегію выконувати функціи политичныхъ громадъ. По поводу заряду справъ конфесійныхъ политичными жидôвскими громадами входили до министерства просвѣты численнѝ жалобы, а министерство приказало наконець моравскому намѣстництву залагодити тую справу черезъ ôтобранье жидôвскимъ громадамъ политичнымъ атрибуцій громадъ конфесійныхъ. Зъ припорученя министерства выдало отже моравске намѣстництво розпорядженье до старостôвъ, въ котрôмъ припоручаєся имъ справы конфесійнѝ вылучити зъ обсягу дѣланя политичныхъ жидôвскихъ громадъ, а де се доси ще не сталося, перевести найдальше до кôнця 1884 р. такъ, щобы съ днемъ 1 сѣчня 1885 р. существовали вже всюды осôбнѝ конфесійнѝ громады, въ котрыхъ зарядъ сихъ справъ бувъ-бы порученый покликанымъ до сего органамъ. Що въ такôмъ случаю жидôвскѝ политичнѝ громады перестанутъ существувати, се розумѣєся само собою, а досяглôсть сеи консеквенціи кождый оцѣнитъ, кому не чужѝ цѣли всѣхъ подôбныхъ организацій.

(*Низшо-австрійске товариство селяньске.*) Въ виду зближаючихся выборôвъ заходятся звычайно не лишь у насъ въ Галичинѣ но и въ другихъ провинціяхъ рôжнѝ покликанѝ и непокликанѝ „опѣкуны народа“, щобы позыскати для своихъ цѣлей масы, и всякѝ фракціи стараются въ организаціи прихильныхъ собѣ елементôвъ межи селянами знайти точку опору для акціи выборчои. — Сторонництво клерикальне зъумѣло вызыскати сей теренъ въ Австріи и хочь иниціяторы руху селяньского, якій розбудився въ послѣдныхъ часахъ такъ въ высшôй якъ и низшôй Австріи мали на оцѣ свои егоистичнѝ цѣли, то все таки треба признати, що на организаціи селянъ зыскавъ дуже много самъ селяньскій станъ и єго интересы, а численнѝ петиціи, що вôйшли особливо за послѣднои сесіи до рады державнои, суть найлучшимъ доказомъ, що организація не лишилася безъ наслѣдкôвъ. — Заходомъ комитету, на котрого чолѣ стоитъ пос. Пирко, засновано при помочи Ганса Кирхмаєра, пôсля взôрця высшо-австрійского союза селяньского такій союзъ въ низшôй Австріи. Дня 8 н. с. червня ôтбулося въ Санктъ-Пельтенъ торжественне ôткрытье и уконституованье сего товариства. — Головною цѣлею ново-заснованого товариства, такъ якъ єи представивъ згромадженымъ основателямъ Гансъ Кирхмаєръ, єсть оборона интересôвъ властителѣвъ грунтôвъ, а до тои цѣли має товариство прямувати, не мѣшаючися въ политичнѝ споры, — хочь зъ другои стороны заразъ пôсля того говоритъ Кирхмаєръ, що нѣмецкѝ селяне чи товариство селяньске повиннѝ „выступити въ національнôмъ ôтношеню противъ промахамъ Славянъ“. — Въ тôмъ самôмъ часѣ уконституувалося въ Герцогенбургъ „Патріотичне товариство краєве“, котрого заснованье выйшло ôтъ Фирнкранца и Шенерера.

(*Ситуація въ Босніи и Герцеговинѣ.*) Недавно подали мы на тôмъ мѣсци за „Pester Lloyd-омъ“ вѣдомôсть, що въ ночи на 27 н. с. мая упавъ ôтъ выстрѣлу револьверового стоячій на стôйцѣ при баракахъ воякъ. Въ звязи съ симъ фактомъ оповѣдає „N. fr. Presse“ въ кореспонденціи зъ Сераєва, що тамошна управа краєва получила вѣдомôсть, будьто пôпъ Лука Джуревичь, сербскій радикалъ, котрого по поводу участи въ торôчныхъ неспокояхъ въ Сербіи засуджено на смерть, а котрый утѣкъ бувъ до Чорногоры, недавно мавъ появитися на територіи окупованыхъ краѣвъ. Лука Джуревичь мавъ замѣръ съ своими товаришами впасти черезъ Санджакъ до Сербіи. Дня 27 мая застрѣлено вояка стоявшого на стôйцѣ, а коли зважится, що сей воякъ займавъ такій пунктъ, зъ котрого можна переглянути границю чорногорску и Санджаку, то вѣроятно убійство доконане тою бандою, котра або хотѣла зробити собѣ свобôдный перехôдъ або ôтвернути увагу стôйки ôтъ другои дороги, котрою банда хотѣла пôйти. Ôтъ того часу въ окрестности Челибицъ не бувъ порядокъ зовсѣмъ заколоченый. — Кромѣ сего случаю мало въ Герцеговинѣ мѣсце кôлька розбôйничихъ нападôвъ. Банду розбôйничу въ окрестности Загоря видѣли вже 18 мая, рабунокъ лучився однакожь ажь 7 н. с. червня, коло Зирвань-Плянина, де обрабовано кôлькохъ пастухôвъ. Въ тôмъ самôмъ часѣ допустився звѣстный розбишака Редзо Карагичь на граници Санджаку кôлькохъ меншихъ розбоѣвъ, позабиравши селянамъ дрôбнѝ квоты ôтъ 2—6 зр. — Зъ натуры сихъ случаѣвъ выходитъ, що ту зовсѣмъ нема мотивôвъ политичныхъ, лишь, що ту дѣло съ звычайными розбишаками, котрѝ рекрутуются зъ герцеговиньскихъ утѣкачѣвъ. — Причиною розбишацкихъ нападôвъ бувъ, здаєся, великій недостатокъ, пануючій межи утѣкачами; случаѣвъ убійства або знищеня зовсѣмъ не було а розбишаки вдоволялися ôтобраною жертвамъ одѣжею або готôвкою.

ЗАГРАНИЦЯ.

До чого се доведе? Европа видко дуже постарѣлась и пôдвалины єи вже сильно перегнили, бо лишь повѣє леда вѣтрець и стара будôвля скрипитъ на всѣ заставы и хитаєсь, що думаєшь: ось, ось повалится и пригнете собою все житье докола неи. Куды не подивимось, всюды безладъ и розстрôй всюды борба явна и пôдземна, всюды якійсь тайный непонятный рухъ страхомъ переймаючій того, що слѣдитъ за нимъ здалека. До недавна ще дрожала всяка суспôльнôсть въ Европѣ передъ страшнымъ небезпеченьствомъ, яке грозило ѣй таки середъ неи самои, дрожала передъ рухомъ соціяльнымъ и соціяльною катастрофою. Чи проминуло небезпеченьство? Нѣ; оно ще бôльше взросло, оно вже дôйшло майже до послѣднои границѣ. Крайна нужда и темнота зъ однои стороны а охота наживы и розкоши, рôвнодушнôсть и бракъ высшихъ идеалôвъ, нѣ то свобода нѣ то неволя зъ другои стороны: ось хочь деякѝ признакѝ загального розстрою. И середъ сего загального хаосу, середъ помѣшаня чувствъ и понятій, розлягаєсь то тутъ то тамъ гукъ падаючои бомбы, роздаєсь лоскôтъ розтрѣсканыхъ дѣлъ людскои працѣ. Люде опамятуются, призадумуются, берутся зарадити злому. И щожь роблятъ? Тожь саме що и перше, тôлько такъ, — та не такъ. Чей же мѣжь поодинокимъ чоловѣкомъ а цѣлымъ народомъ єсть аналогія; народы чи державы такожь одиницѣ а тѝ одиницѣ творятъ зновъ суспôльнôсть собою. Роспочинаєся знову той самъ хаосъ, те саме замѣшанье, та сама борба лишь вже на другій ладъ; мало ще, а впадутъ и бомбы, роздастся гукъ а съ нимъ и стогнъ изъ тысячу грудей. Для нового житя старе поляже. Отъ такъ мимо волѣ представляются намъ рѣчи, коли глядимо на новѣйшій рухъ, якій запанувавъ межи народами и державами. Середъ сего руху притихає рухъ суспôльный. Въ Франціи цѣла увага звернена на новѝ здобутки въ Азіи и на дальшѝ въ Африцѣ. Туды направилась и цѣла сила Англіи и Нѣмеччины, ба дальше и Италіи, Испаніи и Португаліи. Кожда зъ сихъ державъ глядитъ, щобы чимъ скорше и якъ найбольшій добути собѣ тамъ хосенъ. Увага Франціи ôтвернена ôтъ Нѣмеччины а Италія задля пôвнôчного побережа Африки готова забути и на Тридентъ и Тріестъ. Англія занята Суданомъ и Єгиптомъ не має часу и силы глядѣти пильнѣйше на свого сусѣда въ Индіяхъ а Россія тымъ часомъ загортає що даєсь загорнути и якъ въ Нѣмеччинѣ ôтозвався рухъ колонизаційный до Африки, такъ тутъ запанувавъ подôбный рухъ до середнои Азіи. Лишь на однôмъ балканьскôмъ пôвъостровѣ настала застоя руху и не перерве єго навѣть така проява, якъ конфликктъ сербско-болгарскій, бо балканьскій пôвъостровъ се болячка Европы; кто єи дôткнеся, дасть почути бôль цѣлôй Европѣ.

Нѣмеччина. Для характеристики теперѣшного положеня въ Нѣмеччинѣ, нехай послужатъ кôлька епизодôвъ зъ торжества положеня угольного каменя пôдъ новый парляментъ въ Берлинѣ, ôтбувшогося 9 с. м. Въ торжествѣ сѣмъ взяли участь такожь цѣсарь нѣмецкій и кн. Бисмаркъ. По звычайнôй церемоніи звернувся цѣсарь нѣмецкій до кн. Бисмарка и подаючи єму обѣ руки, дякувавъ єму за се єго дѣло; кн. Бисмаркъ схилившись тогды низенько поцѣлувавъ цѣсаря въ руку. Рôвно-жь сердечно дякувавъ такожь цѣсарь и ген. Мольткови, найголовнѣйшому сподвижникови нѣмецкои єдиности. Коли кн. Бисмаркъ хотѣвъ въ задъ поступитись и станути побôчь другихъ достойникôвъ, цѣсарь демонстративно задержавъ єго при собѣ. Поминувши вже то, що въ сѣмъ торжествѣ демонстративно не увзгляднено католицкои церкви, — торжество мало строго протестантскій характеръ, — то дуже не миле враженье робило то, що оставлено по заду тыхъ, котрѝ при сѣмъ торжествѣ повиннѝ були выступати на самôмъ передѣ, именно, представителѣвъ парляменту. Першого президента парляменту дра Симсона навѣть зовсѣмъ не запрошено. Найхарактеристичнѣйшимъ однакожь, яке значенье въ Нѣмеччинѣ має теперь конституція, єсть то, що войсковымъ достойникамъ ôтдавано на сѣмъ торжествѣ всюда першеньство передъ политичными, а навѣть теперѣшный президентъ парляменту Льевецовъ уважавъ за ôтповѣднѣйше явитися въ мундурѣ офицера ляндверы, хочь далеко не такъ высокого достоиньства якъ то, яке ôнъ займає яко особа политична. Треба однакожь замѣтити, що Льевецовъ єсть консерватистомъ.— Кôлька днѣвъ тому назадъ перебувала въ Берлинѣ депутація трансвальскои республики. Цѣль, въ якôй тая депутація приѣхала до Берлина и спосôбъ, въ якій єи тамъ пріймали, може выкликати въ Англіи ще бôльше негодованье, якъ недавна справа въ Ангра Пекеня. Депутація трансвальска, на передѣ котрои стоявъ президентъ тоижь републики Кригеръ, приѣхала именно, щобъ заключити съ Нѣмеччиною торговельну угоду и дôзнала въ Берлинѣ дуже дружного принятя. Заразъ на двôрци желѣзницѣ повитавъ єи представитель министерства дѣлъ заграничныхъ а цѣсарь давъ ѣй до розпорядимости свои еквипажи и свою прислугу. Дня 8 с. м. була она на обѣдѣ у цѣсаря а слѣдуючого дня пріймавъ єи кн. Бисмаркъ. Того-жь дня пôднесло депутаціи товариство нѣмецкои кольонизаціи привѣтну адресу. Президентъ Кригеръ дякуючи заявивъ, що добрѝ ôтносины межи Нѣмеччиною а трансвальскими боерами, що завсѣгды уважали себе приналежными до нѣмецкои народности, на будуще ще бôльше скрѣплятся и обѣ державы станутъ ще въ бôльшôй связи; ôнъ же передъ цѣсаремъ заявивъ, що якъ дитя у родичѣвъ, такъ такожь и трансвальска република буде шукати опору въ матернôй Нѣмеччинѣ и пануючôмъ тамже родѣ и сподѣваєсь, що єго тамъ найде. Якъ видко отже, боеры хотятъ не лишь завязати ôтношеня торговельнѝ съ Нѣмеччиною, але они шукаютъ тамъ и помочи противъ Англіи. Вже въ послѣднôй вôйнѣ съ Англією просили они Нѣмеччину о протекторатъ, теперь найдутъ єго тымъ скорше, коли ще въ гру входятъ нѣмецкѝ интересы на полудневозахôднôмъ побережу Африки, якъ справа въ Ангра Пекеня, на горѣшнôмъ Конго и мисія дра Нахтигаля.

Англія. Вѣсть, що англійске правительство, т. є. кабинетъ Глядстона заключивъ съ Франціею угоду въ єгипетскôй справѣ, выкликала въ цѣлôй Англіи велике негодованье и єсть майже певнôсть, що коли точки тои угоды будутъ предложенѝ парляментови, кабинетъ Глядстона муситъ упасти. Въ такôмъ случаю, говорятъ, королева покликала-бы Салисбурого до утвореня нового кабинету; парляментъ бувъ-бы розвязаный а найдальше до трехъ недѣль зôбравсь-бы новый. Головнѝ точки англійско-французскои угоды, на пôдставѣ котрыхъ Франція взяла-бы участь въ конференціи, суть слѣдуючѝ: 1. Єгипетъ має заплатити 8 миліон. ôтшкодованя ($4^1/_2$ мил. за Александрію, 2 мил. за довги бѣжучѝ а $1^1/_2$ мил. за Суданъ). Тую суму дає Англія за 4%; 2. процентъ достарчитъ теперѣшный фондъ амортизаційный, або зменшенье процентôвъ унификованыхъ довгôвъ; 3. для забезпеченя уплаты процентôвъ буде установлена контроля, въ котрôй участь будутъ мали всѣ державы репрезентованѝ на конференціи, — президентомъ контрольнои комисіи буде Англичанинъ; 4. англійска залога позôстане ще три роки въ Єгиптѣ; 5. султанъ на прошенье Англіи займе мѣста портовѝ надъ Червонымъ Моремъ и вышле 15.000 войска для усмиреня Судану. — Єсть вже майже певно звѣстнымъ, що статію въ „Fortnigthly Rewiew“ пôдписану буквою G писавъ або хочь инспирувавъ Гербертъ Глядстонъ, сынъ президента кабинету; она мала на цѣли зробити загальне мнѣнье въ Англіи прихильнѣйшимъ для угоды съ Франціею.

Италія. Мимо запевненыхъ користей зъ середно-европейского союза Италія муситъ дивитися, якъ єи значенье на середземнôмъ мори и въ Африцѣ чимъ разъ бôльше упадає. Змаганя Франціи въ Марокко, щобъ тамъ забезпечити собѣ вплывъ и значенье, выкликали не малый крикъ въ италіяньскôй журналистицѣ. „Opinione“ каже: „Франція жадаючи управильненя границѣ ôтъ Марокко, зробила оденъ крокъ на передъ, а що она буде и дальше поступати — правда, вѣроятно порозумѣвшись съ Испаніею - се лишь пытанье часу. Ктожь має выступати противъ французскои програмы въ Африцѣ якъ не Италія? Въ Марокко не має она вправдѣ такъ безпосередныхъ интересôвъ якъ въ Тунисѣ, але все такѝ она повинна боронити въ Африцѣ своихъ интересôвъ. — Папа думає выступити съ протестомъ противъ борбы культурнои въ Франціи. На розказъ Льва XIII зôбралася окрема комисія зъ кардиналôвъ, належачихъ до конгрегаціи для надзвычайныхъ справъ церковныхъ, котра має займитися уложеньемъ протесту а заразомъ подати директиву французскимъ епископамъ, якъ маютъ поступати супротивъ новыхъ постановлень француского правительства.

Сербія. Сербско-болгарскій конфликтъ поступивъ знову о одинъ крокъ дальше, але до — гôршого. Коли болгарске правительство невдоволило справедливыхъ бажань Сербіи, ба противно, ще жадало неутрализованя спорнои области, сербскій посолъ выѣхавъ съ Софіи. Мирнѝ ôтносины обохъ державъ отже вже перерванѝ; мимо того однакожь думаютъ, що нѣякъ не прійде до сумныхъ наслѣдкôвъ, позаякъ всѣ бôльшѝ державы рѣшучо придержуются status quo берлиньского мира а ихъ дружнѝ и мирнѝ стремленя не зôстанутъ безъ вплыву на молоденькѝ державы. Причинокъ до исторіи повстаня сего конфликту подає „Pol. Corr.“ слѣдуючій: Въ Вѣдини вербовано послѣдными часами явно охотникôвъ, що мали впасти до округôвъ Крайна и Княжевачь. Значне число Чорногорцѣвъ и Болгаръ, що не мали жадного занятя, прилучилися до сербскихъ выходцѣвъ и всѣ лагодилися до нападу. Першимъ предметомъ нападу була канцелярія и каса въ Новôмъ Ганѣ. Передъ тымъ ще ворохобники роздавали проклямаціи революційнѝ помѣжь Сербôвъ. Коли сербскій посолъ на розказъ свого правительства представивъ рѣчь болгарскому министрови дѣлъ заграничныхъ, сей заявивъ, що предложитъ все радѣ министерства, и коли окажесь потреба, Сербія дôстане повну сатисфакцію. Тымъ часомъ сталося инакше; Балабановъ видко не мôгъ переперти свого переконаня а Цанковъ дôставши зъ Вѣдина телеграфичну вѣдомôсть, що тамошнѝ Сербы суть всѣ въ мѣстѣ, заявивъ, що сербскѝ жаданя суть несправедливѝ. Тымъ часомъ мусѣли Сербы на граници часто вести кровавѝ бôйки съ выходцями и ихъ союзниками. До бôльшого ще роздражненя Сербіи мусѣвъ ще причинитися и спосôбъ, въ якій пріймали Болгаре и Россіяне проживаючѝ въ Болгаріи прогнаного зъ Сербіи еписк. Михаила. Єго ведено съ великимъ торжествомъ зъ Вѣдина до Софіи; тутъ вытали єго съ процесіями, а на пирѣ пôдносили тоасты въ здоровье Михаила и однаково мыслячихъ съ нимъ Сербôвъ. Все то мусѣло спонукати протестъ Сербіи противъ поступованя Болгаріи, котрый, трудно ôтгадати, якъ ще закôнчится. Область знову коло Бреговы, до котрои має претенсію Болгарія, черезъ 50 вже лѣтъ належала до Сербіи; конфликтъ наступивъ, коли Болгарія силомôпю прогнала зъ ôтси сербску пограничну сторожу.

Болгарія. Якъ разъ теперь ôтбуваются въ Болгаріи выборы до собранія и може бути, що се єсть такожь одною причиною, що конфликтъ съ Сербією доси незалагодженый. Кабинетъ Цанкова буде старатися безперечно выкористати ситуацію для свого интересу а коли се єму не удастся, то буде мавъ добру причину съ честею уступити. Межи магометаньскимъ населеньемъ въ Болгаріи выкликало усуненье муфтого въ Софіи и знесенье уряду муфтого министерствомъ вѣроисповѣданя не мале негодованье. Магометане видятъ въ сѣмъ поступованю министерства нарушенье загарантованя свободы религійнои и уставы державнои. Сподѣваются, що Порта зажадає приверненя давного стану.

Єгипетъ. Пôсля офиціяльныхъ вѣдомостей Берберъ дôстався вже въ руки ворохобникôвъ. Єсть обава, що и мѣсто Короско, що лежитъ повысше першихъ порогôвъ Нилю, може дôстатися въ руки Магдія. Положенье Гордона въ Хартумѣ сталося теперь дѣйстно дуже небезпечне и не знати, чи сожалѣти надъ нимъ, чи смѣятися надъ послѣднымъ розпорядженьемъ англійского правительства, выданымъ для сего нещасливого богатыря. Англійске правительство дозволяє именно єму утѣкати теперь зъ Хартума шляхомъ, котрый для него найдогôднѣйшій.

НОВИНКИ.

— **Пригадуємо львôвскôй Руси**, що завтра „Велика маѣвка“ устроювана „Рускою Бесѣдою“ въ лѣску на Лѣсеницяхъ за Лычакôвскою рогаткою. Ôтъ 4—8 год. забава, ôтъ 8-ои годины танцѣ. Музика „Гармоніи“. Кругольня и ставокъ. Вступъ ôтъ особы 50 кр., ôтъ родины 1 зр. 50 кр. Карты вступу продаются въ „Рускôй Бесѣдѣ“.

— **На четверговôмъ засѣданю рады мѣста Львова**, при обговорюваню статута для высшои школы женьскои у Львовѣ, котра має повстати съ початкомъ слѣдуючого шкôльного року и до удержаня котрои представительство мѣста причиняєся значнымъ щорôчнымъ даткомъ въ сумѣ 4000 зр., поставивъ радный проф. Вахнянинъ внесенье, щобы въ сѣй школѣ наука языка руского була взглядно обовязуючимъ предметомъ науки. Внесенье се, поперте головно дромъ Радзишевскимъ, принявъ референтъ секціи V. проф. Солецкій, а за нимъ и одноголосно рада мѣска. Єсть се другій ôтрадный объявъ въ житю нашôмъ суспôльно-политичнôмъ, если згадаємо, що передъ мѣсяцемъ та-жь сама рада приняла рôвно-жь одноголосно внесенье проф. Вахнянина, стремляче до заснованя окремои народнои школы съ рускимъ языкомъ выкладовымъ у Львовѣ. При сѣмъ дѣлимося съ нашими читателями милою вѣсткою, що рада мѣска не рекурсувала доси противъ розпорядженя министерства просвѣты, поручаючого представительству мѣста Львова заснувати съ слѣдуючимъ шкôльнымъ рокомъ руску школу народну въ нашôмъ мѣстѣ. Речинець до рекурсу минувъ 11 л. с. м., а доси рекурсъ не прійшовъ на порядокъ дневный засѣдань рады. Дармо накликували до такого кроку деякѝ дневники польскѝ, якъ „Gaz. Nar.“ и побожный „Czas“. Почутье справедливости перемогло щасливо традиційный шовинизмъ деякихъ органôвъ польскои прасы. Осмѣляємось такожь при тôй нагодѣ звернути увагу Русинôвъ львôвскихъ, а именно батькôвъ дѣтей рускихъ школярѣвъ, щобы они ще передъ кôнцемъ сего року шкôльного порозумѣлися съ собою въ справѣ новои школы рускои у Львовѣ, списали просьбу до представительства громады львôвскои съ желаньемъ, щобы магистратъ заснованье сеи школы о скôлько можна прискоривъ. Дѣло таке мало-бы тую користь, що магистратъ мавъ бы вже повну пôдставу внести заснованье рускои народнои школы на засѣданье рады мѣскои, знаючи впередъ, кôлько дѣтей имовѣрно до сеи школы по феріяхъ запишеся, и чи треба буде ôткрыти наразъ всѣ чотыри клясы, чи лишь одну першу. О скôлько знаємо, бере иниціятиву въ сѣмъ дѣлѣ проф. Вахнянинъ и скличе съ кôнцемъ сего мѣсяця приватне зôбранье родичѣвъ, намѣряючихъ дѣтей своихъ вписати съ слѣдуючимъ рокомъ до рускои мѣскои школы.

— **Выдѣлъ филіи товариства „Просвѣта“ въ Терпополи** має честь запросити Вп. Членôвъ на загальнѝ Зборы, котрѝ ôтбудутся въ недѣлю дня 10 (22) червня с. р. точно о год. $2^1/_2$ зъ полудня въ комнатахъ „Рускои Бесѣды“ (въ ринку, камяници дра Ляндава ч. 4, на I поверсѣ). Читальнѣ и братства церковнѝ, котрѝ суть членами филіи „Просвѣты“, берутъ удѣлъ въ зборахъ черезъ своихъ заступникôвъ (голова або заступникъ головы). Заразомъ можутъ прибути и тѝ, що намѣряютъ приступити до товариства. — Порядокъ дневный: 1. Справозданье уступаючого выдѣлу за рôкъ администраційный 1883. 2. Справозданье касове. 3. Выбôръ контрольнои комисіи. 4. Выбôръ нового выдѣлу. 5. Внесеня членôвъ. 6. Ôтчиты и спѣвы хоральнѝ. — Ôтъ Выдѣлу филіи тов. „Просвѣта“. Въ Тернополи д. 1 (13) червня 1884. — *Олександеръ Барвѣньскій*, голова; *Дръ Володимиръ Зарицкій*, секретарь.

— **Вечерокъ деклямацій не-музикальный въ Калуши** ôтбувся въ понедѣлокъ дня 9 л. червня с. р. въ великôй сали касиновôй — помимо рôжныхъ перепонъ, якѝ стояли на завадѣ а особливо помимо неприхильного ореченя калуского ц. к. старосты, котрый тамтои недѣлѣ заборонивъ ôтбутися сему вечеркови. О годинѣ 8 вечеромъ була велика саля касинова заповнена гостями. Гостѣ якъ мѣсцевѝ, такъ и зъ околицѣ помимо несталои погоды поспѣшили численно, щобы почути руске слово та руску пѣсню. Помежи зôбраными бачили мы не лишень поважне число нашого священьства, але такожь сильно заступлене селяньство и свѣтску интелигенцію. Вечерокъ ôткрывъ вступнымъ словомъ Впр. о. Губчакъ, по чѣмъ хоръ ôтспѣвавъ „Щасть намъ Боже“. Дальше слѣдували пѣснѣ, ôтспѣванѝ хоромъ академикôвъ львôвскихъ, переплѣтанѝ деклямаціями та музикою. Вп. панна К. выголосила удачно и съ всею нѣжностею серця дѣвочого стихъ Т. Шевченка „Титарь“, а п. Корнило Устіяновичь зô Львова по короткôмъ выясненю поезіи Т. Шевченка „Чигринъ“ — порывавъ всѣхъ присутныхъ, выголошуючи пророчѝ слова батька поетôвъ про колишну славу Украины. О годинѣ 10 вечеромъ закôнчився вечерокъ въ части програмовôй, а потôмъ ще ôтбувалися охочѝ танцѣ. Вечерокъ ôтбувся, — першій доси на земли калускôй, а гостѣ вдоволенѝ и съ пôднесенымъ чувствомъ патріотизму розôйшлись и розъѣхалися домôвъ. — Пôдъ конець мусимо звер-

нути увагу, що сей першій вечерокъ мають люде завдячити горячимъ заходамъ Вп. Я. Корытовского, купця въ Калуши, котрый доложивъ всего труду, щобъ дѣло се довести до кôнца, котрый всѣ найтяжшій перепоны самъ поборовъ и свѣтови показавъ, що Русь калуска жіе своимъ житьемъ! Най-же буде ему за се честь, а нашимъ людямъ нашимъ нехай ôнъ буде гôднымъ наслѣдуваня примѣромъ. — *Очевидець.*

— **Питомцѣ нашои духовнои семинаріи** обходили въ четверъ 12 л. червня с. р. память Маркіяна Шашкевича дуже свѣтло и торжественно. Рано ôправилася заупокôйна панахида въ семинарскôй церквѣ, при котрôй зъ оо. настоятелѣвъ брали участь: о. спиритуальный Дольницкій, о. вицеректоръ Тороньскій и оо. префекты дръ Комарницкій и докторандъ Гробельскій. Вечеромъ зôбралися питомцѣ въ сали музейнôй, хорошо устроенôй. Надъ пристроеньемъ ей звивалося до 30 питомцѣвъ цѣлый день и вывязалися зъ своеи задачи дуже хорошо. Саля була умаена вѣнцями зъ листя букового, липового, кленового и грабового наокруги, а крôмъ того стѣны були украшенй образами зъ житя Спасителя, портретомъ св. отця и Є. В. цѣсаря. Настрôй цѣлого свята бувъ религійно народный. Програмъ вечерка бувъ богатый: 1. Вступне слово, выголосивъ п. Кирчôвъ; 2. Хоръ „Ой зазуле зазуленько“, музика Вербицкого; 3. Alpenkönig, оркестра; 4. „Веснянка“, укладу Матюка, ôтспѣвавъ solo п. Ставничій въ супроводѣ фисгармоніи; 5. Ôтчитъ: „Литературнй признаки и стремленя народôвъ въ Европѣ“, ôтчитавъ п. Олесницкій; 6. Verdi: Somnambula, оркестра; 7. Вербицкого: „Вдовець“, хоръ; 8. „Неофиты“, Шевченка, деклямувавъ п. Глѣбовицкій; 9. „Болеславъ Кривоустый“, Шашкевича, хоръ; 10. Kvech: „Галицка жизнь“, оркестра. Всѣ продуценты вывязалися зъ своеи задачѣ якъ найкраще, особливо подобалися solo п. Ставничого и деклямація п. Глѣбовицкого. Суть то два таланты, кождый въ своѣмъ родѣ; п. Ставничій своимъ звôнкимъ тенôромъ, а п. Глѣбовицкій вродженымъ даромъ декляматорскимъ не повстыдались-бы и въ ширшихъ кругахъ публики. П. Кирчôвъ представивъ въ своѣй промовѣ значенье того свята, пригадувавъ своимъ товаришамъ то житье семинарске, яке межи тыми мурами будивъ Маркіянъ своею неутомимою працею и показавъ ясно дорогу, по котрôй першій нашъ герой галицкого ôтродженя поступавъ. П. Олесницкій представивъ въ своѣмъ ôтчитѣ змаганя литературнй у рôжныхъ народôвъ въ рôжнй епохи ôтъ найдавнѣйшихъ часôвъ ажь до теперь. Выказавъ, що и мы Русины не стоимо по-заду тыхъ всесвѣтныхъ борбъ о права чоловѣка-одиницѣ въ особенности, а цѣлого народа загально. Не менше хорошо вывязалися зъ своеи задачи оркестра и хоръ, котрый маe въ особѣ п. Котлярчука, яко дирігенса, фахового знатока. Що питомцѣ вывязалися хорошо зъ своеи задачи, на доказъ того нехай послужитъ то вдоволенье, яке малювалося на лицяхъ высокодостойныхъ гостей, а именно о. дра Омеляна Огоновского, о. Дра Делькевича, о. Данила Танячкевича и о. проф. Вахнянина. Настоятелѣ були всѣ кромѣ о. ректора, котрый выйшовъ надъ вечеръ въ семинаря, наказавши фôртіянови — нѣкого зъ „цивильныхъ“ не впускати. По скôнченôй програмѣ промовивъ до питомцѣвъ кôлькома словами о. Данило, заохочуючи ихъ до працѣ, яку имъ показавъ Маркіянъ Шашкевичь.

— **Поминальне богослуженье за упокôй бл. п. митрополита Григорія Яхимовича** ôтбулося въ четверъ рано дуже торжественно и при великôй участи почитателѣвъ памяти найулюбленнѣйшого митрополита въ всякихъ верствъ рускаго народа, старыхъ и молодыхъ, мущинъ и женщинъ. Литургію ôтправлявъ Впр. митратъ дръ Пелешь въ сослуженю многихъ крылошанъ и священикôвъ. На хорѣ спѣвала прекрасно свѣтска молодѣжь. Рускй академики пôдъ часъ богослуженя збирали въ церквѣ жертвы на фондъ стипендійный имени Яхимовича. По литургіи выйшовъ Впр. Пелешь въ супроводѣ сивоголовыхъ крылошанъ та старшихъ и молодшихъ священикôвъ передъ хорошо пристроеный тетраподъ середъ церкви съ портретомъ пок. митрополита — на панахиду. Въ загалѣ поминки по незабутнôмъ Григорію ôтбулися сего року дуже торжественно и кождый мусѣвъ вынести съ собою те переcвѣдченье, що Русь умѣе почитати память заслуженыхъ рускихъ патріотôвъ, умѣе передавати память ихъ „отъ рода въ родъ“. Пріятно вражала кождого Русина громадна присутнôсть на богослуженю выхованиць рускаго воспиталища дѣвочого. За те зновъ прикро робилось кождому, коли поглянувъ по церквѣ и не добачивъ анѣ одного питомця духовнои семинаріи на поминальнôмъ богослуженю за колишного ректора и митрополита. Мы були переcвѣдченй, що неприсутнôсть рускихъ питомцѣвъ семинаріи мала якусь причину, независячу ôтъ ихъ волѣ, — и отъ що мы пôзнѣйше довѣдались въ сѣмъ дѣлѣ. На богослуженье и до участи въ хорѣ були запрошенй и питомцѣ рускои семинаріи. Питомцѣ заявили ректорови о. Ал. Бачиньскому свое бажанье взяти участь въ богослуженю за бл. п. митр. Григорія, але ôнъ того не дозволивъ. Ходила до о. ректора и депутація рускихъ академикôвъ въ тôмъ дѣлѣ, але и се нѣчого не помогло. Питомцѣ огôрчились тымъ заказомъ о. ректора, тымъ бôльше, що они неразъ ходятъ на богослуженя заупокôйнй навѣть до польскихъ костелôвъ...

— **О. Мартинъ Пакижь,** прокураторъ галицко-рускои церкви въ Римѣ маe бути зъ причины єзуитско-польскои путриги ôткликаный зъ Риму для того, що въ конгрегаціи de propaganda fide звернувъ увагу на нынѣшный станъ загроженои автономіи церковнои въ Галичинѣ.

— **Зъ Вѣдня** пишутъ намъ: Подаю до вѣдомости читателѣвъ „Дѣла“ дрôбнесеньку вѣсточку, котра може кого и зацѣкавитъ. Папскій нунцій удався сими днями до пароха церкви св. Варвары о. Теофиля Сембратовича съ прошеньемъ, щобы пожичивъ ему два послѣднй числа „Нового Зеркала“ для перегляду удачныхъ илюстрацій зъ козацкого семейного житя пôдъ написомъ: „Климъ козакъ и Beatus Kłymus“. Вѣсть сю знаю зъ достовѣрного жерела. На всякій спосôбъ думаю, фактъ се цѣкавый, що слава нашого илюстратора „Зеркала“ дôйшла ажь до папского нунція у Вѣдни. Мы увѣренй, що особливо сторона композиторска обохъ згаданыхъ илюстрацій „Нов. Зеркала“ зверне увагу Є. Превосходительства нунція на поетичнôсть семейного житя въ львôвскôмъ курени василіяньского Запорожя...

— **На „нагороду пильности“, якй при зближаючихся** испытахъ мають бути рôжными покликаными и непокликаными людьми роздаванй мѣжь молодѣжь шкôлъ народныхъ, сельскихъ и мѣскихъ, — звертаемо особливу увагу нашихъ родимцѣвъ, маючихъ якій небудь вплывъ на веденье шкôлъ нашихъ. Просимо звертати бачну увагу на те, щобъ рускôй молодѣжи були роздаванй въ нагороду рускй книжочки — и то правдиво-рускй, не тій баламутнй зъ тихои кузнѣ „ludow-oи oświat-ы“. Ось передъ нами лежитъ книжочка, выдавана Казимиромъ Оказомъ накладомъ баламутного комитету „oświat-ы ludow-oи“ пôдъ заголовкомъ: „Рускй уніяты пôдъ панованьемъ московскимъ“ (1882), книжочка дуже гарно оправлена съ золото-вытисненою написею „Нагорода пильности“. Книжочку тую, зовсѣмъ неôтповѣдну для молодого вѣку, бо политично-агитаційну, заключаючу въ собѣ много неправды и баламутства, розпихано рускимъ дѣтямъ минувшого року на испытѣ въ Василіяньскôй школѣ народнôй въ Дрогобычи. О тôмъ п. инспекторъ Фангоръ муситъ чей знати! Не сумнѣваемось, що и сего року якъ повыше названу такъ и другй подôбнй баламутнй книжочки будутъ нашй „пріятелѣ“ розпихати мѣжь руску молодѣжь, бо выдавництва того рода, не знаходячи покупу мѣжь рускимъ народомъ, мусятъ бути бодай даромъ розпиханй мѣжь рускй дѣточки... Комитетамъ тыхъ выдавництвъ не иде о грошѣ, а иде о агитацію, бо грошѣ на друкъ зложатъ панове... Супротивъ того повинний нашй родимцѣ, маючй вплывъ на дѣла шкôльнй, дуже уважати на роздаванье молодѣжи „нагородъ пильности“ и всѣми силами старатися о те, щобы руска дитина дôстала книжочку руску, поучаючу а не обаламучуючу. Мы зъ своеи стороны звертаемо увагу на выданя товариства „Просвѣты“, зъ котрыхъ многй поручила навѣть краева рада шкôльна для шкôльныхъ библіотекъ и на нагороды, не могучи добачити въ нихъ нѣчого другого, якъ тôлько пожиточный кормъ молодечого духа!

— **Въ „Slovansk-ômъ Sbornik-y“** выдаванôмъ п. Едвардомъ Елинекомъ въ Празѣ, въ книжцѣ за мѣсяць цвѣтень знаходимо слѣдуючу звѣстку про наше товариство „Просвѣта“: „Въ лонѣ малорускаго народа ведеся тиха а невинна праця внутрѣшно народна. Насѣнье просвѣты, розкинене по нивахъ занедбаного и зъ многихъ сторôнъ пôдкопуваного, а такъ мало дружно вспираного народа, муситъ на послѣдокъ принести пожиточнй и краснй плоды. Вже нынѣ можна показати на хорошй успѣхи тои працѣ, а таки на всякій спосôбъ прійде хвиля, коли и Русинамъ вôльно буде розвинутися вповнѣ силою своею индивидуальности (безъ котрои нема жаднои силы народнои) и дасть Богъ на цѣлôй Малôй Руси засвитаe нове радôстнѣйше житье, повне благородныхъ змагань на дорозѣ просвѣты и поступу. Згине чейже весь нездоровый проявъ а головна вага буде спочивати въ розвою природного напряму. Красный примѣръ видимо въ львôвскôмъ товариствѣ для ширеня просвѣты середъ малорускаго народа „Просвѣтѣ“. Достаточно буде, коли подамо кôлька циферъ зъ справозданя дѣяльности сего товариства“. — Тутъ наводитъ авторъ пôсля справозданя „Просвѣты“ деякй цифры и головну вагу кладе на то, що послѣдного року приступило до товариства 164 селянъ и що декотрй книжочки товариства выдаются въ 10000 примѣрникахъ. О содержаню декотрыхъ книжочокъ обѣцюe авторъ иншимъ разомъ поговорити. Дуже мило почути, коли такъ прихильно ôтзываeся о нашôмъ товариствѣ „Просвѣта“ навѣть чужій и досыть далеко ôтъ насъ проживаючій народъ; се повинно бы послужити нашимъ людямъ заохотою, щобъ якъ найчисленнѣйше до сего товариства вступали, а нашимъ братямъ Русинамъ на угорскôй Руси за доказъ, що они тымъ скорше повинний-бы звернути свою увагу на се товариство, коли вже чужй люде нимъ живо интересуются.

— **Зъ Холмщины** пищутъ намъ: Передомною лежитъ маленька книжочка въ 16-о п. заг. „Богогласникъ или собраніе набожныхъ пѣснопѣній. Изданіе Холмскаго Братства. Въ типографіи Кіево Печерской Лавры. 1884 г. Отъ С.-Петербурскаго Комитета Духовной цензуры печатать позволяется. Спб. 15 ноября 1883 г. Цензоръ Архимандритъ Арсеній.“ Въ переднôмъ словѣ „Богогласника“ говорится: „Братство желаетъ, чтобы самый языкъ этыхъ пѣсней напоминалъ Бывшимъ Холмскимъ Уніятамъ о его племенномъ родствѣ съ кореннымъ русскимъ населеніемъ Волини, Подоліи, Украины и Галиціи“. Дай Боже, щобъ нагадавъ, а поки що я надѣюсь, що може духовна цензура надумаeся и позволитъ вже разъ такожь „Новый завѣтъ“ напечатати на рôднôмъ языцѣ. Того потрѣбнѣйше намъ Холмянамъ, анѣжь „штундѣ“ на Украинѣ. Тогдѣ не забиравъ-бы тайкомъ мужичокъ у мужичка польоку библію Вуйка, якъ се дѣялося въ нашôмъ селѣ.

— **Рускій театръ** переѣздитъ зъ Надвôрнои до Калуша и дня 7 (19) сего мѣсяця розпôчне представленя въ домѣ Гальперна противъ аптики.

— **Николай Костомаровъ** — якъ доносятъ намъ зъ Петербурга — выѣхавъ на пораду лѣкарѣвъ зъ Петербурга на Украину въ свою посѣлôсть, де пробуде до жовтня с. р. Сгаренькій нашъ историкъ терпитъ нервовый бôль у грудяхъ и що разъ бôльше на очи.

— **Єзуиты якъ де залѣзутъ**, ого, вже ихъ не выкуришь якимъ небудь дымцемъ; до того треба мôцнои дозы и то досыть интензивного дыму, щобъ имъ не тôлько въ носѣ, але и въ очахъ завертѣвъ... Мы то все кажемо, але бо ось вже и ультра-католицкій „Kurjer Poznański“ починаe се цôзнавати, бо въ ч. 132 зъ 10 л. червня с. р. читаемо въ дописи зô Львова слѣдуючй цѣкавй слова: „Я зовсѣмъ не похваляю того, що въ Станиславовѣ Єзуиты вже таки на добре розсѣлися, хочь ихъ тамошный лат. парохъ завôзвавъ бувъ тôлько на часъ великодноi сповѣди. Єзуиты охочо ходили заосмотряти хорыхъ замѣсть коёндзôвъ викарыхъ, а приносили для хорыхъ цитрины, малиновй и суничнй соки; при похоронахъ знову, выручуючи викарыхъ, самй платили фіякрôвъ, — и такъ все те подобалося, що съ часомъ могли-бы зъ того выйти злй наслѣдки для мѣсцевыхъ священикôвъ“. Слова тій не потребуютъ коментаря; они досадно характеризуютъ натуру Єзуитôвъ. Цитринами та суничными и малиновыми соками они здобуваютъ собѣ грубй банкноты (зъ теплои руки) и каменицѣ (зъ тестаментôвъ) — а все то propter esum, non propter Iesum. А де розсядеся Єзуитъ, — выкурити его вже трудно; а трудно такъ само выкурити его зъ Добромиля, якъ и зъ Станиславова...

— **Перше засѣданье нововыбранои комисіи вдовичосирôтского фонду** львôвскои архіепархіи ôтбулося въ середу сего тыждня пôдъ проводомъ председателя Дръ Пелеша.

— **Рускй свята а купцѣ въ Тернополи.** Въ нашôмъ мѣстѣ, — пишутъ намъ зъ Тернополя, — есть звычай принятый купцями, що по полудни въ недѣлѣ и свята суть склепы замкненй, а въ роковй празники (Рôздво, Великдень, Зеленй свята) цѣлый день. Однакъ сего похвального звычаю придержуются нашй купцѣ лишь въ латиньскй свята. Годѣ домагатися, щобъ всѣ тутешнй купцѣ обходили и рускй свята, хочь такъ на рускôй земли бути повинно, але вже по крайнôй мѣрѣ повинний заховувати сей звычай властителѣ торговель вещей и знарядôвъ церковныхъ, если вже не зъ уваги на обрядъ и народнôсть, то бодай для самого интересу. Торговлѣ бо, котрй зъ церкви жіютъ, повинний такожь церкви служити.

— **Намѣстникъ п. Залескій** — якъ доносятъ зъ Кракова до „Wien. Allg. Ztg.“ переславъ президіи кракôвского суду письмо, въ котрôмъ заявляe, що Маланкевичь (пôдкинувшій нетарду пôдъ полицію) передъ сповненьемъ злочиньства уложивъ цѣлый планъ на визитѣ у ôтбувавшого кару соціяліста Пеховского, а при визитѣ, якъ звѣстно, маe прислухуватись розмовѣ судовый урядникъ. Намѣстникъ высказавъ бажанье, щобы подôбнй рѣчи не могли дѣятися на будуще.

— **Зъ Кракова** телеграфуютъ до вѣденьскихъ дневникôвъ: „Дня 10 л. червня прибули зъ Галичины до Мачокъ три особы и зъ ôттамъ намѣряли удатися до Варшавы. Куферокъ одного подорожного звернувъ увагу граничныхъ урядникôвъ своею ваготою и они взялись до ревизіи того куферка. При ревизіи ôткрыто, що дно було подвôйне, а въ серединѣ мѣстились анархистичнй письма и выбухаючй матеріялы. Коли жандармъ хотѣвъ увязнити подорожныхъ, одинъ зъ нихъ вытягъ револьверъ. Жандармъ завчасу вырвавъ зъ его рукъ револьверъ и увязнивъ всѣхъ трехъ пôдозрѣныхъ подорожныхъ.

— **Въ Миклашовѣ**, повѣта львôвского, закладаeся читальня. Статуты внесено до намѣстництва черезъ редакцію „Батькôвщины“. Поданье пôдписали священикъ, учитель и двайцять селянъ.

— **Посломъ до сойму** зъ куріи бôльшихъ посѣлостей въ Сяноцѣ выбраный п. Жигмонтъ Козловскій, звѣстный спекулянтъ въ дѣлахъ желѣзниць. П. Козловскій передъ тымъ выборомъ до сойму здававъ въ Перемышли справу зъ своеи посольскои дѣяльности въ радѣ державнôй. Одинъ зъ выборцѣвъ, гр. Козьобродскій, досыть приперъ бувъ п. Козловского до стѣны именно въ дѣлахъ желѣзничихъ, але кн. Адамъ Сапѣга прійшовъ Козловскому въ помôчь, сказавши „Schwamm d'rüber“ — на всѣ спекуляціи, „швайггельды“ и т. п. „Schwamm d'rüber“, — сказавъ кн. Сапѣга — и Козловскій зôставъ посломъ до сойму зъ землѣ Сяноцкои!...

— **Пожары.** Въ Калуши згорѣло д. 10 с. м. 11 домôвъ въ ринку. — Въ середу згорѣло въ селѣ Гребенне коло Равы 60 будынкôвъ въ само полудне; 200 людей остало безъ даху и хлѣба. Зъ Равы прибула охотнича сторожа пожарна и помогла бодай ратувати движимости и худобу.

— **Новый постерунокъ жандармеріи** отворено въ Адамôвцѣ, повѣта ярославского, зъ одного постенфирера и чотырохъ жандармôвъ.

— **Заведенье штучныхъ минеральныхъ водъ въ Кіевѣ** буде празнувати 15 л. червня 50-лѣтну рôчницю свого истнованя. Ôтъ 1880 року тое заведенье, будуче власностею мѣста Кіева, обнявъ п. Володимиръ Качала (сынъ нашого о. Стефана) и — якъ пише кіевска „Заря“ — таку розумну веде въ нѣмъ господарку, що заведенье, котре давнѣйше мусѣло ликвидувати, теперь не тôлько пôддвигнене але и значно розширене черезъ устроенье при нѣмъ водолѣчницѣ.

— **Урядъ почтовый въ Щавнôмъ**, помимо жалобъ, якй заношено вже и до ц. к. Дирекціи почтъ, не почуваeся до обовязкôвъ, якй тяжатъ на нимъ, и не держитъ въ урядѣ рускихъ бланкетôвъ, а на рускй адресы выставляe польскй рецеписи съ польскими адресами. Листы та газеты, приходячй на сю почту, лежатъ неразъ цѣлыми тыжднями, мимо того, що по нихъ партіи зголошуются. Упрашаeся про-то ц. к. Дирекцію почтъ о увзглядненье зажалень и о пригаданье урядови почтовому въ Щавнôмъ его обовязкôвъ. — *Х. У.*

— **Дрôбнй вѣсти.** Цѣсарь удѣливъ громадѣ Бзарна повѣта лѣского 100 зр. запомоги на будову церкви. — Великй снѣги упали сими днями въ Стиріи въ Кинбергъ и Аннабергъ.

ПОСМЕРТНЙ ВѢСТИ.

О. Петро Боровець, приходникъ въ Потеличи, упокоився 26 л. мая въ 77 роцѣ житя а 46 священьства. Вѣчна ему память!

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Исторіи Руси“**, выдаванои въ книжочкахъ товариства „Просвѣты“, выйшла часть V-та, написана Олександромъ Барвѣньскимъ, професоромъ зъ Тернополя. Часть V-та исторіи Руси трактуe о внутрѣшнôмъ станѣ Руси пôдъ панованьемъ Ягайлового роду ажь до цѣлковитого зôлляня Литвы съ Польщею въ Люблиньскôй уніи 1569 р. Книжочка (80-та зъ ряду) обнимаe 96 сторôнъ гарного друку.

Переписка Редакціи и Администраціи.

Вп. М. К. На звѣстне мѣсце вже теперь згадуютъ много кандидатôвъ. Купити, не купити — а торгувати можна.

Аптика РУКЕРА во Львовѣ

1009 (48—?) поручаe

Впрыскуваня и капсулки зъ ростинъ Matico. Фляшка впрыскуваня 40 кр., капсулокъ 80 кр.

☞ **Съ симъ числомъ „Дѣла“ розсылаeся I и 2 аркушь повѣсти К. Диккенса „Два мѣста“.**

Спродажь инвентаря
въ Ступницы

о 1½ милѣ ôтъ стаціи желѣзничои въ Самборѣ або Дрогобычи ôтбудеся **дня 17 лат. червня и днѣвъ слѣдуючихъ.** Продаванй будутъ въ дорозѣ добровôльнои лицитаціи конѣ, волы робочй, коровы и ялôвникъ поправнои стадниками берненьскими стаднины, якъ такожь всѣлякй знаряды господарскй.

„ВЪ ОБОРОНѢ ЧЕСТИ“,

повѣсть Г. Раймунда въ трехъ частяхъ. Цѣна 2 зр. 50 кр., съ пересылкою 2 зр. 70 кр. (Повѣсть тая стоитъ въ оригиналѣ нѣмецкôмъ 8 зр. 40 кр.)

Дôстати можна въ Администраціи „Дѣла“.

Книгарня, Складъ Нотъ и приборôвъ до писаня, такожь Выпожичальня книжокъ

ЛЕОПОЛЬДА ГІЛЄЧЕКЪ
въ Тернополи

поручаe значный свôй запасъ книжокъ пригôдныхъ **на нагороды шкôльнй** въ оправѣ и безъ оправы, **молитвенникôвъ** и **дѣлъ змѣсту поважнѣйшого.** — Книгарня неперестанно есть заосмотрена въ выдавництва найновѣйшй „Дѣла“, „Просвѣты“, „Института Ставропигійского“ и иншй львôвскй, зарôвно якъ и въ выдавництва появляючйся въ Перемышли, Коломыѣ, Кіевѣ, Харковѣ и Петербурзѣ.

Та-жь книгарня дôстала такожь слѣдуючй цѣннй новости:

Т. Г. Шевченка

Збôрникъ творôвъ, Томъ I. Кобзарь (выд. Петербурске 1883). Томъ обôймаючій 526 стор., украшеный портретомъ автора, выконаным на стали. Въ дуже гарнôй оправѣ 4 зр. 50 кр. съ пересылкою 4 90 зр.

А. Лисенка

Южно-рускій орнаментъ, выданье 4-те значно змѣнене съ додаткомъ взорôвъ въ фигурахъ, збраныхъ **М. Хрущовою.** Кіевъ 1884. Выданье громолитографоване, великого 4-то, обôймаюче 18 таблиць въ хорошôй окладцѣ. Цѣна 3 зр. 75 кр. съ пересылкою почтовою 4 зр.

На выключный складъ головный речена книгарня дôстала зъ Кіева цѣлый запасъ выдавництва п. з

Пѣснѣ, Думки и Шумки Рускаго Народа на Подôлю, Украинѣ и въ Малороссіи,

Списаній и пôдложенй пôдъ музику

Ант. Коцѣпиньскимъ.

Перша Сотня. Цѣна за одинъ десятокъ: для спѣву съ фортепяномъ 2 зр. 25 кр., для самого спѣву 40 кр.

Крôмъ того маe книгарня въ запасѣ новй ноты фортепяновй и до спѣву знатныхъ украиньскихъ композиторôвъ якъ Лисенка, Коцѣниньского, Витвицкого, Завадского и иншихъ.

Подяка.

Тронута великимъ жалемъ родина по утратѣ своєи найдорожшои матери Таиды зъ Витошиньскихъ Ясеницкои, вдовы по пароху зъ Летнѣ, котру Всевышный дня 6 червня по довгôй и тяжкôй недузѣ покликавъ до Себе, складае прилюдно найсердечнѣйшу подяку Впр. и Всч. Отцямъ Ю. Немиловичеви, игуменови оо. Василіянъ зъ Дрогобыча, А. Тороньскому, катихитови гимназіяльному, Сѣнкевичеви, пароху зъ Тустановичь, Скобельскому зъ Лѣшнѣ, Д. Грыцаєви зъ Михалевичь, Кошалкевичови зъ Трускавця, о. Погорецкому зъ Вацовичь и Всч. оо. Василіянамъ Ралькови, Коссакови и Будзыловичеви. Не менше складае горячу подяку Всч. о. Будзыловичеви за несену ôтраду и потѣху духовну въ часѣ хоробы нашои матери и всѣмъ, що прибули ôтдати Покôйнôй послѣдну прислугу. Нехай Всевышный всѣхъ Васъ нагородитъ щедрою рукою, а ôтъ насъ сирôтъ пріймѣтъ въ заплату щиро-руске „Спаси-Бôгъ.“

Николай и Володимиръ Ясеницкіи, сыны; Савина Мацюракова, Павлина Ильницка и Амалія Ясеницка, доньки; Василій Мацюракъ и Генрикъ Ильницкій, зятѣ.

Въ Дрогобычи дня 8 червня 1884 р.

Только що выйшовъ зъ печати

за призволеньемъ Єго Преосвященьства Еп. Сильвестра Сембратовича накладомъ К. У. и Спôлки

„НАР. РУСКІЙ МОЛИТВЕННИКЪ“

въ побôльшенôмъ и поправленôмъ выданю.

МОЛИТВЕННИКЪ той, обнимаючій 34 аркушѣ друку (560 сторôнъ) въ форматѣ вкуснои ôсѣмки, на велиновôмъ папери, безъ оправы — коштуе лишь . . **1 зр.**

МОЛИТВЕННИКЪ оправленый цѣлый въ полотно, съ ôттисненымъ золотымъ крестомъ на передѣ и съ шабатуркою — коштуе лишь . . . **1 зр. 20 кр.**

МОЛИТВЕННИКЪ той самъ на звычайнôмъ папери и въ звычайнôй оправѣ (пôвъ-полотно) коштуе лишь **90 кр.**

МОЛИТВЕННИКЪ меншій для дѣтей, обнимаючій 21 аркушѣвъ друку, отвѣтный на нагороды для дѣтей, оправленый въ пôвъ-полотно — коштуе лишь . **60 кр.**

Купуючимъ наразъ найменше 10 екземплярѣвъ дâвся отвѣтный рабатъ.

Оздобнѝ екземпляры бôльшого **МОЛИТВЕННИКА для ЖЕНЩИНЪ** на велиновôмъ папери, оправленѝ въ кожу вкусного цвѣту и въ аксамитъ, съ срѣбною або позолоченою оковою, съ позолоченьемъ картокъ — коштуютъ **3, 4, 5.50 зр.** и высше.

Всѣ роды высше наведеныхъ дорожшихъ и дешевшихъ Молитвенникôвъ можна набути въ звѣстнôй солиднôй фирмѣ

Въ Переплетничôмъ Заведеню
МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО
1101—3—6 въ домѣ Ставропигійского Института.

„Скошеный цвѣтъ“

образокъ въ галицкого жития

Василя Барвѣнка.

Цѣна 1 зр., съ пересылкою 1 зр. 20 кр.

Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскôй.

ДÔМЪ КОМИСОВЫЙ
Константина Островского

Львôвъ, ул. Валова ч. 13

посередничитъ въ арендѣ и продажи дôбръ и реальностей сельскихъ и мѣскихъ; поручае арендаторôвъ, купцѣвъ и пожички; выконуе всякѝ припорученя торговельнѝ, приватнѝ и домовѝ та господарскѝ, въ мѣсци и на провинцію. Контора службова доставляе здôбныхъ управителѣвъ, економôвъ, писарѣвъ и гуменныхъ, учителѣвъ и гувернантокъ, панны покоєвѝ, боны, кухарки и ключницѣ, паробкôвъ, вôзникôвъ, локаѣвъ и кухарѣвъ. (1—3)

Проситъ о ласкавѝ порученя.

Панѣ вольного стану, що хотѣла-бы приступити до выскôвной спôлки съ певнымъ капиталомъ, зволитъ ласкаво подати свою адресу.

1086 4—6

BANKHAUS „LEITHA“

(Halmai), **Wien, Schottenring 15,** *vis-à-vis der Börse.*

Wir versenden an Jedermann (auf Verlangen), so lange der Vorrath reicht, **gratis** und **franco** unsere soeben erschienene, höchst **wichtige, inhaltsreiche** und **interessante Brochure** sammt **Universal-Verlosungs-Kalender** (100 Seiten, 42. Auflage). Dieses

für Kapital, Sparanlage, Effecten-Speculation, sowie Losbesitzer,

Rentiers und **Börse-Interessenten**, große und kleine **Kapitalisten. Institute, Sparkassen** und **Private** gleich **nutzbringende** und **unentbehrliche** Werkchen, von mehr als 300 hervorragenden Journalen des In- und Auslandes anerkennend besprochen, leitet als

treuer Compass

durch alle Positionen des österreichischen Coursblattes, bietet sämmtl. **europäischen Los-Spielpläne** (alphabet.), alle Daten u. Erläuterungen über Amortisation, Anzahl, Securität u. Wesen der **österreichisch-ungar. Anlagepapiere, Staatsrenten, Lose, Grundentlastungs-Obligat., Pfandbriefe, Prioritäten, Actien** der Bank-, Transport- u. Industriegesellsch. Exoten 2c., erklärt die Vortheile der **Wiener** Börse gegenüber den Nachtheilen der **Provinz- und Auslands-Börsen**, erläutert **sämmtliche Combinationen** der Speculation, bespricht die jüngsten wirthschaftlichen Ereignisse, **Conversion, Verstaatlichung** der Bahnen, **Aspecten, Bilanzen, Dividenden** der Institute 2c. — Im Anschlusse hieran empfehlen wir das **Abonnement** auf das bestunterrichtete, billigste und reichhaltigste

financielle, Börsen- und Verlosungsblatt „LEITHA“.

Dasselbe, anerkannt als unparteiisches und gewissenhaftes Informations-Journal, berathet bei **Kauf, Umtausch** und **Verkauf** von **Fonds-, Anlage-** und **Speculationspapieren**, und verzeichnet alle für die Interessenten wissenswerthen Nachrichten und Erscheinungen auf volkswirthschaftlichem Gebiete, des Handels und der Industrie. Weitgehendste Informationen kostenfrei. Ganzjährig bloß fl. 1.30 mit Postzusendung. Probe-Exemplare gratis und franco. Abonnements können mit jedem Tage beginnen. — Das Bankhaus „Leitha“ vollführt alle ins Fach einschlägigen Aufträge, sowie Ordres

für die Wiener Börse

zu Anlagezwecken wie auch in allen Speculationsformen, Prämien, Consortial-, Tauschoperationen, 2c. exact und reell zu Originalcursen gegen mäßige Bedeckung und geringe Provision.

Vorschüsse auf Werthpapiere

bis auf Weiteres zu **blos 5%** Zinsen pro anno (gebühren- u. provisionsfrei) in größeren Beträgen, bis zu 80% des Curswerthes.

---

20 процентъ
за машину до шитя.

72 пейсатыхъ агентôвъ звиваєся черезъ цѣлый рôкъ по краю и предкладае нашôй легковѣрнôй публицѣ машины до шитя на раты, блягуе при тôмъ своимъ жаргономъ, що то машины **оригинальнѝ американськѝ** и що тѣ машины получили на выставѣ амстердамскôй дипломъ почестный и т. д

Все то фалшь и бляга!

Але длячого тѣ агенты такъ неутомимо уганяютъ по краю и такъ блягуютъ? — бо дôстаютъ за то 20 процентъ ôтъ тои квоты, котру пôдписано имъ на реверсѣ за машину.

Прошу почислити кôлько процентy платитъ нашъ бѣдный край лишь самымъ агентамъ машиновымъ.

Рахунокъ простый. Єсть ихъ 7, кождый агентъ спродасть рôчно черезъ свою блягу що найменше 50 машинъ, а пересѣчна квота спроданои машины 60 зр., а зъ тои квоты получае агентъ 20 процентъ.

Памятай поважаный читателю, що лишь та фирма може платити агентови 20 проц., котра дае дуже лихѝ машины за грубѝ грошѣ.

Такъ само дѣєся съ образами, годинниками и тысячами другихъ рѣчей.

Щобы разъ зробити конецъ такому страшному вызыскуваню нашои публики, постановивъ я ôтъ нового року держати на складѣ 3 роды машинъ до шитя Зингера, т. е. зъ трехъ рôжныхъ фабрыкъ по цѣнахъ найприступнѣйшихъ

Машины Зингера нôжнѝ съ найнов. полѣпшенями по 68, 55 и 45 зр.
Машины Зингера ручнѝ по 48 и 38 зр.
Раты тыждневѝ 1 зр., мѣсячнѝ 3 зр., квартальнѝ 12 зр., готôвкою же о 10% дешевше.

ГВАРАНТІЯ 5 ЛѢТЪ.

Въ виду новои уставы промысловои, що якъ разъ ввôйшла въ житье, всяка зô стороны агентôвъ обѣцювана гварантія и направа устае.

Іосифъ Иваницкій **механикъ и властитель торговлѣ машинъ. Львôвъ, готель Жоржа.**

Принятѝ въ замѣну машины уживанѝ, ôтпродую по тôй самôй цѣнѣ по якôй я пріймивъ, т. е. ручнѝ ôтъ **3 до 12 зр.**, нôжнѝ ôтъ **5 до 15 зр.** 1103—12 ?

„СЛАВІЯ“

банкъ взаимныхъ убезпеченій въ Празѣ.

Убезпеченье плодôвъ земельныхъ противъ шкодамъ ôтъ градобитя.

Поодинокѝ цѣны плодôвъ земельныхъ — єсли тіи не суть высшѝ ôтъ цѣнъ правдивыхъ — будутъ въ кождôмъ случаю при ликвидаціи шкôдъ мѣродатными **и шкода зôстане на пôдставѣ тыхъ-же заплаченою.**

Банкъ „Славія“ выплативъ своимъ членамъ въ протягу тринайцятьлѣтного свого существованя въ ôтдѣлѣ убезпеченій градовыхъ бôльше пôвтора миліона зр. а. в., яко вынагородженя за шкоды градовѝ.

Шкоды ликвидуются черезъ мужѣвъ довѣрія, котрыхъ убезпеченѝ самѝ выбираютъ.

Належитôсть за убезпеченье єсть однакова: чи убезпеченье заразъ, чи доперва въ часѣ грозячого вже небезпеченьства заключится, въ котрôмъ то случаю внесенье до убезпеченя звычайно минаєся вже съ цѣлею и приноситъ такъ членамъ якъ и банкови немало клопоту, понеже вже разъ градомъ ушкодженѝ плоды до убезпеченя принятыми бути не можутъ.

Премію (належитôсть) можна заплатити доперва дня 30 вересня т. р.

Отже-жь, коли при заключеню убезпеченя не конче потреба готôвки и о пôдвышшенье убезпеченого капиталу коли-будь можна внести — запрашаємо до приступленя къ убезпеченю.

ГОЛОВНА ДИРЕКЦІЯ
банку взаимныхъ убезпеченій
„Славія“ въ Празѣ.

1108—2—3

АНТ. ЩЕРБА

МУЖЕСКІЙ КРАВЕЦЬ

во Львовѣ, при ул. Коперника ч. 5. маe честь поручити Вч. ПТ. Публицѣ и Вч. Духовеньству свою

РОБôТНЮ
МУЖЕСКОИ ОДЕЖИ

пôсля найновѣйшои моды, зъ найлучшихъ товарôвъ и по цѣнахъ якъ найдешевшихъ, упрашаючи яко Русинъ о ласкавѝ взгляды Впч. П. Т. Публики и Всч. Духовеньства, поручаєся ласкавому покровительству.

Всѣ ласкавѝ замовленя выконуются въ найкоротшôмъ часѣ. 995 (5—12)

ПОХôДЪ СОБЄСКОГО
пôдъ Вѣдень р. 1683.
Написавъ Стефанъ Качала.
Цѣна 20 кр.
Дôстати можна въ администраціи Дѣла.

На преміи для дѣтей

1100 поручае 2—4

К. М. ВОЗНЯКЪ

у Львôвѣ, ул. Ôрменьска число 6.

(напротивъ „Народного Дому“)

ОБРАЗКôВЪ сотка за **60 кр., 1 зр., 1 зр. 60 кр., 2 зр. 50 кр., 3 зр. и 5 зр.**

МОЛИТВОСЛОВЫ

для дѣтей по 15 кр.,
бôльшѝ для дѣтей по 20 кр.,
для молодежи по 30 кр.

Молитвословы для дѣтей, оправленѝ въ полотно съ вытисками „Нагорода пильности“, съ трираменнымъ хрестомъ або матерею Божою по 30 кр.

Молитвенники народнѝ по 20 кр.

Замовленя высше 6 зр. высылаются франко.

Съ поважаньемъ
Константинъ М. Вознякъ.

Складъ фабричный красокъ, лякерôвъ, покостôвъ, продуктôвъ хемичныхъ заразомъ и торговля матеріялôвъ

ГИБНЕРА и ГАНКЕ

1104 (39—?) **во Львовѣ, Ринокъ**

поручае

Краски олѣйнѝ
зовсѣмъ готовѝ до ужитку, до мальованя дверей, бокôнъ, помостôвъ, дахôвъ, домôвъ, огородовыхъ знарядôвъ и господарскихъ, знарядôвъ рôльничыхъ и т. д.

КРАСКИ
олѣйно-лякеровѝ и бурштиново-лякеровѝ
масу до запусканя помостôвъ
власного выробу, найлѣпшого рода
лякеръ до помостôвъ,
лякеръ до шкôльныхъ таблиць
найдобрѣйшѝ
лякеры повозовѝ правдивѝ
англійскѝ зъ фабрикъ Wilkinson, Heywood и Clark въ Лондонѣ,
всякого рода лякеры до робôтъ внутрышныхъ, внѣшныхъ, дерева, желѣза и шкôръ.

Краски сухѝ всякѝ роды:
анилиновѝ,
до крашеня яецъ
„ „ матерій,
друкарскѝ, бронзы (золотый порошокъ), золото въ аркушахъ,
ростинний въ плынѣ,
для переплетниковъ,
тушовѝ акварелевѝ въ гузичкахъ и лѣсочкахъ,
акварелевѝ вохкѝ въ трубочкахъ и мушляхъ,
до мальованя порцелянъ,
олѣйнѝ въ трубочкахъ до робôтъ артистичныхъ.

Средства до ретушованя, олѣйки и верникесы до робôтъ артистичныхъ, пензлѣ, малярскѝ полотна, палеты сталюги и всякѝ прибóры до мальованя и рысованя.

Артикулы для фôльваркôвъ:
Смаровило до желѣзныхъ осей,
олива до машинъ,
теръ газовый,
цементъ и гипсъ,
китъ, асфальтъ,
антимеруліонъ,
карболевый квасъ и другѝ средства дезинфекцій.

Приряды пивничнѝ:
Шпунты и чопы до бочокъ,
корки до бутылокъ,
капслѣ до бутылокъ,
маса до ляковання бутылокъ,
машины до коркования бутылокъ,
„ „ „ бочокъ,
тирбушоны,
машины до мытя фляшокъ,
пипы до бочокъ.

Артикулы гумовѝ,
кишки гумовѝ до газу и до стяганя воды, вина, пива, квасу; плыты гумовѝ и пр.
простирала гумовѝ.
Пасы до машинъ и молотѣлень зъ найлѣпшихъ шкôръ бельгійскихъ всякои ширины.
Гурты до машинъ, вужѣ конопляныѝ.
Руры цинковѝ и оловяныѝ.
Шрôтъ, льотки и пулѣ.
Порошокъ на комахи и молѣ, тинктура на комахи, камфора и перець бѣлый.
Артикулы тоалетовѝ, мыла тоалетовѝ, Extraits d'odeur, Eau de Cologne, олѣйки и помады.
Лякъ до печатаня.
Чорнило до писаня, до гектографіи, червоне, синє, чорне, до значеня бѣлля и автографичне.
Краски до печатокъ, гума и карукъ розпущеный.
Китъ до скла и порцеляны.
Смаровило непромакаюче на шкôру.
Смаровила на копыта съ способомъ ужитку.
Товщь до оружія.
Лякеръ до чобôтъ чорный, золотый и мѣнячійся.
Чорнило до шкôръ.
Апретура до консервованя шкôръ и пр.
Все по найдешевшихъ цѣнахъ.
Цѣнники спеціяльнѝ на жаданье gratis и franco.

При замовленяхъ за послѣпла, тою просится о присыланье певнои сумы, котра выстарчила-бъ хочь на оплаченье тамъ и назадъ коштôвъ почтовыхъ на случай недобраня посылки.

Ôтъ осени року 1884 въ власномъ домѣ Ринокъ ч. 38.

Выдавець и редакторъ: Иванъ Белей.

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка пôдъ зар. К. Беднарокого.

Ч. 64. Львôвъ, Вторникъ 5 (17) червня 1884. Рôчникъ V.

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы крôмъ русскихъ святъ) о 4-ôй год. попол. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 44 улиця Галицка.

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылата пôдъ адресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул Галицка.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застережэнье.

Поодиноке число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Реклямаціи неопечатанй вôльнй ôтъ порта

Предплату належитъ пересылати єранко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрації часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ *для Австрiи*: *для Россiи*:
на цѣлый рôкъ . . 12 вр. на цѣлый рôкъ . . 12 рубл.
на пôвъ року . . 6 вр. на пôвъ року . . . 6 рубл.
на чверть року . . 3 вр. на чверть рок. . . 3 рубл.
съ дод. „Библіотеки“: съ дод. „Библіотеки“:
на цѣлый рôкъ . . 16 вр. на цѣлый рôкъ . . 16 рубл.
на пôвъ року . . 8 вр. на пôвъ року . . . 8 рубл.
на чверть року . . 4 вр. на чверть рок. . . 4 рубл.
на самъ додатокъ: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . вр. 5·— на цѣлый рôкъ . . 5 рубл
на пôвъ року , вр. 2·50 на пôвъ року . . . 2 50кр
на чверть року . вр. 1·25
Для Заграницъ, окрôмъ Россiи:
на цѣлый рôкъ . . . . 15 вр.
на пôвъ року . . . . 7·50 вр.
на чверть року . . . . 3·75 вр.
съ дод. „Библіотеки: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . 19 вр. на цѣлый рôкъ . . 6 вр

Просимо всѣхъ П. Т. Предплатникôвъ „Дѣла“ поспѣшити съ надсыланьемъ залеглои предплаты, щобъ мы не були змушенй перерывати Имъ высылку нашои часописи.

Школы народнй и ихъ вплывъ

на бытъ матеріяльный краю.

II.

Не ôтъ нынѣ ведеся спôръ, чи добробытъ пôдставою просвѣты, чи просвѣта пôдставою добробыту. Одни кажутъ: „Буде добробытъ — просвѣта пôднесеся“; другй твердятъ: „Буде просвѣта — добробытъ зможеся“; третй нарештѣ мовлятъ: „Освѣта и добробытъ такъ тѣсно съ собою злученй, що одно безъ другого немыслиме, одно съ другимъ повинно ити въ парѣ. Тôлько-жь нѣкто не сказавъ, ôтъ чого зачинати, если такъ якъ у насъ — нѣ просвѣты нѣ добробыту. Чи чекати съ просвѣтою, ажь пôднесеся добробытъ, котрый не пôдноситься, але ще упадае? Дальше пытанье: якъ пôднести добробытъ безъ просвѣты? Дай бо темному и грошѣ, чи ихъ не стратитъ? Ту такожь поясняется, чому нашй селяне не платили ратъ до банкôвъ. Бо мало кто знавъ ихъ вложити продукційно въ поправу господарства, а многй въ нихъ тратили пожиченй грошѣ на рѣчи, безъ котрыхъ могло обôйтися. Зъ того показуется, що належитъ починати ôтъ просвѣты. Тôлько пытанье, яка тая просвѣта бути повинна, щобы ôтповѣла своѣй цѣли.

Дивно мешкаемо въ краю зъ природы богатôмъ, де людность наплывова богатится и чотыри разы скорше помножуется, якъ наша, де мы убожѣемо; а людность наша часто на тифы голодовй вымирае. Ту вже вина въ насъ самыхъ. Щобы ратуватися, треба пôзнати жерела злого, а средства ратунку мусѣли-бы знайтися.

Проекты реформы для пôднесеня добробыту, о якихъ до теперь читати або чути мали мы случайность, — всѣ они дотыкаютъ або уставодавства цивильного або шкôльного. Уставодавство цивильне, хоть дуже пожадане, злому не зарадитъ; може оно суспôльность на похилôй доровѣ до пропасти затримувати, — але ôтвернути ôтъ пропасти при помочи уставодавства цивильного може тôлько ôтповѣдне выхованье.

Мудрцѣ всѣхъ часôвъ въ школѣ видѣли найуспѣшнѣйше средство до пôднесеня суспôльности. Вже Сократъ твердивъ, що радикальна поправа суспôльности и державы повинна зачатися ôтъ основного выхованя молодѣжи... Платонъ мовивъ: „Нема нѣчого бôльше божеского, якъ выхованье, бо оно становитъ пôдставу щастя якъ поодинокихъ людей такъ и народôвъ“. Лейбницъ высказуе, що першимъ фундаментомъ людского щастя есть выхованье. Подôбнй мысли знаходимо и у польскихъ ученыхъ, якъ у Колонтая, Пирамовича, Снядецкого, Супиньского и иншихъ.

Що-жь дивного, що и мы видимо въ школѣ средство до ôтродженя суспôльности нашои; розумѣемся, що средство тое видимо въ школѣ добрôй, выплываючôй въ потребъ народа. Школа добра муситъ народъ и добробытъ его пôдносити. Коли школа зла, неôтповѣдна — то до добробыту не провадитъ, а веде народъ до заглады.

Теперь пытанье, чи загальне множенье шкôлъ, — якъ хоче п. маршалокъ, — задосыть учинитъ нашимъ потребамъ? Або чи и тіи, що суть, не потребуютъ радикальнои реформы, если маютъ ôтповѣсти своѣй задачи?

Надъ тымъ пытаньемъ належало-бъ добре застановитися, бо рѣчь важна и periculum in mora.

Видно, суть люде, котрй думаютъ, що досыть научити хлопа читати, писати и рахувати — и то вже поправитъ добробытъ. Алежь кождый зъ шляхты умѣе читати, писати и рахувати, а однакъ она упадае. Цѣлкомъ хибне и застарѣле есть мнѣнье, що школа съ будучимъ званьемъ ученика рахуватися не потребуе, — бо вже-жь нѣкто не заперечитъ, що иншои науки потребуе рôльникъ, а иншои урядникъ, а ще иншои промысловець.

Въ тôмъ власне бѣда наша, що одинъ плянъ науки есть для пана якъ и хлопа, а для обохъ неôтповѣдный, а наслѣдкомъ того есть, що всѣ сунемось въ пропасть нехибну.

Школа не есть сама собѣ цѣлею; она мае якусь задачу, котра выплывае зъ потребъ суспôльности. Тымъ кождочаснымъ потребамъ школа задосыть учинити муситъ, если мае ôтповѣсти свому призначеню. Що школа въ нашихъ ôтношеняхъ робити повинна, се выяснится, скоро ôтповѣмо на пытанье: зъ якихъ причинъ людность наша такъ пôдъупала?

Звычайно кождый мае въ запасѣ велике число причинъ, якъ: недостача кредиту, лихва, подѣльность грунтôвъ, тягарѣ, частй ярмарки, шкоды елементарнй, и т. д. И п. Грохольскій при мотивованю свого внесеня о ограниченю подѣлу грунтôвъ хлопскихъ сказавъ: „Коли пôдъ осѣнь зганяютъ худобу зъ полонинъ, запытаешь: чія она?—ôтповѣдаютъ жидôвска“. Мы запытаемо: чому жидôвска? Чи не для того, що шляхта жидôвъ по коршмахъ тримае и позволяе темного хлопа выскубати?

П. Грохольскій сказавъ ще при тôй случайности: „Пôдставою могучности державы, пôдставою щасливости краю — есть власне заможный станъ селяньскій. Если тое есть правдою всюды, — то оно есть ще бôльшою конечностею въ нашôмъ краю, де на нещастье не маемо стану мѣщаньского (чому? *Прим. авт.*). Если-бы станъ селянъ упавъ — то и край упаде, для того для насъ Полякôвъ утриманье сильного стану селяньского есть не тôлько квестіею суспôльною, але есть для насъ квестіею политичною“.

Шкода, що п. Грохольскій, хоть зъ причинъ политичныхъ, не видѣвъ хлопа, коли зношено сервитуты, або коли клясовано грунты по причинѣ нового катастру. Тогды мали тôлько интересы бôльшои посѣлости на оцѣ. Нынѣ хоче ôнъ ратувати край танымъ коштомъ, ограниченьемъ подѣлу грунтôвъ, и то для цѣлей политичныхъ. Не належитъ забувати, що ограниченьемъ подѣлу грунтôвъ малои посѣлости — муситъ намножитися властивого пролетарiяту хлопского.

Але вернѣмъ до рѣчи. Чи того всего — якъ подѣлъ грунтôвъ, выпадки елементарнй, тягарѣ и т. д. — нема и за границею? А если тамъ людность не упадае, але пôдноситься, ба и у насъ при всѣхъ тыхъ вплывахъ чужй богатятся, коли мы упадаемо, — тожь не шукаймо причинъ въ тыхъ вплывахъ; причины лежатъ въ насъ самыхъ, въ нашôмъ характерѣ, въ нашôмъ выхованю.

Выхованье — корѣнь всему; яке выхованье — така дѣяльность народа. Що оказалося шкôдливымъ у генерацiи старшои, тое повинно выхованье направляти у генерацiи молодшои; добрй свойства чи честноты у поколѣня старшого належитъ впоювати въ поколѣнье молодше.

Запытаймо экономистôвъ, якй то свойства роблятъ людей и народы богатыми и сильными, а всѣ скажутъ хоромъ, що свойствами тыми суть праця и ощадность.

Франклинъ мовитъ: „Если вамъ кто скаже, що иншою дорогою, якъ черезъ працю и ощадность, можете дôйти до освѣты, свободы и добробыту, то выгонѣтъ его зъ посередъ себе, ôнъ затроюе вашу будучность“. Сей (Say) не менше енергично высказуеся: „Народы, каже ôнъ, котрй не умѣютъ працювати и щадити, мусятъ згинути зъ поверхнѣ землѣ“. А Супиньскій повторяе: „Не протесты, анѣ адресы вашй охоронятъ васъ ôтъ заглады; вороги вашй смѣются зъ нихъ, а приятелѣ глухй на нихъ... Працюйте, не выпускайте анѣ пяди землѣ зъ рукъ вашихъ, кидайтеся самй до промыслу и торговлѣ, взносѣтъ домы по мѣстахъ, — а коли тое осягнете, кликнете: „есьмо“! Якою-жь дорогою? — запытаете. Тою самою, якою высаджуютъ васъ у воздухъ чужй: наукою, працею и ощадностею. Наукою основною, працею неутомимою и ощадностею розумною. Если не маете досыть серця, щобы взнестись на тое высоке становиско, — то не думайте о житю народнôмъ“.

Ту лежитъ властива причина упадку Польщѣ. Польща ôтдавши школы Єзуитамъ а торговлю Жидамъ, сама засудила себе на темноту и убожество и положила грунтъ до свого упадку.

Стефанъ Качала.

НА ЯКЙ ЦѢЛИ ВÔЛЬНО УЖИВАТИ ШКÔЛЬНЙ БУДЫНКИ?

Нашимъ читателямъ звѣстне рѣшенье рады шкôльнои краевои въ справѣ засуду предсѣдателя черниховецкои рады шк. мѣсцевои на гривну 25 вр. за те, що позволивъ ужити салѣ шкôльнои въ дни вôльнôмъ ôтъ науки на ôткрытье читальнѣ. Рѣшеньемъ тымъ внесла вправдѣ рада шк. краева наложену на предсѣдателя рады шк. мѣсцевои гривну, однакъ застерегла собѣ въ кождôмъ поодинокôмъ случаю право, давати призволенье на ôткрытя читалень въ шкôльныхъ будынкахъ, и въ тôй цѣли жадае, щобы дотычнй товариства читалень вносили поданя впростъ до рады шк. краевои, предкладаючи зараз омъ статутъ товариства. Есть се передовсѣмъ нарушенье компетенцiи радъ шк. мѣсцевыхъ, та ще наражается непотрѣбно дотычнй товариства на злишнй кошты стемплевй; а справлюванье трудностей въ ширеню просвѣты мѣжь народомъ черезъ читальнѣ, не личитъ вовсѣмъ повазѣ найвысшои власти шкôльнои краевои. Крôмъ того и довга проволока, яка муситъ наступити мѣжь перейшовъ вельми богатый Добромильскій монастырь унiятскій, а недавно ôтдано имъ ще другій монастырь — въ Лавровѣ. Русины протестуютъ, — но що значатъ ихъ протесты, коли забору монастыря не спинила и частина польскои суспôльности, обурена тымъ грабежемъ чужого народного майна, якъ о тôмъ свѣдчитъ тонъ бôльшои части польскихъ часописей. Поки-що Єзуиты роблятъ свое дѣло. Въ Добромильскôмъ монастырѣ нищатъ они рускй книжки и выховуютъ своихъ ученикôвъ въ польско-католицкôмъ дусѣ, у Львовѣ они (Змартвыхвстанцѣ *Ред.*) заманюютъ въ заложеный ними (Змартвыхвстанцями *Ред.*) „рускій интернатъ“ галицко-рускихъ молодцѣвъ, щобы выховувати въ своѣмъ дусѣ. Однакъ мимо фактичнои безъуспѣшности рускихъ протестôвъ, треба сконстатувати, що моральный успѣхъ по сторонѣ Русинôвъ вельми значный. Такъ остатне „вѣче“, що зôбралось у Львовѣ, выйшло вельми ôтрадно якъ що до числа зôбраныхъ, такъ и що до однодушности, яка до сеи справы проявилась у всѣхъ партій.

„Галицко-руска интелигенція доволѣ слаба, щобъ ôтперти тй невзгодины, а длятого всѣ змаганя образованыхъ Русинôвъ звернень къ тому, щобъ чимъ скорше вырвати народъ изъ тьмы невѣжи. Въ тôй цѣли по селахъ (мѣстахъ и мѣсточкахъ *Ред.*) ôткрываются новй читальнѣ, котрй товариства „Просвѣта“ и „имени Качковского“ надѣляютъ популярными книжочками. Выробляются и литературнй силы, середъ котрыхъ видне мѣсце занявъ *Иванъ Франко*, а его повѣсти зъ народного быту звернули на себе бачность и за границями Галичины. Увагу на себе звернули такожь двѣ писательки *Юлія Ш.* и *Климентія П.* Обѣ — непослѣднй таланты, якъ видно зъ ихъ стихôвъ, замѣщеныхъ въ галицкôй литературнôй часописи „Зоря“ (и въ фейлетонѣ „Дѣла“ *Ред.*). Жаль лишь, що языковй и правописнй споры все ще не переводятся, хочь треба признати, що партіи ôтносятся одна до другои съ бôльшою терпимостею, якъ давнѣйшими лѣтами. Не можу поминути мовчки труда професора львôвского университету дра Шараневича, котрый вразъ съ священикомъ Лаврецкимъ и иншими любителями старины веде роскопы въ мѣстѣ Галичи, давнôй столици Червонои Руси. Русины досыть забули свою исторiю; тому всяка споминка про славну бувальщину Червонои Руси хосенна, — она вплыне на розбудженье національного духа.

„Иншй рускй землѣ въ Австро-Угорщинѣ, Буковиньска и Угорска Русь, проявили дуже мало житя. Особливо сумне положенье Угорскои Руси, котра ôтдѣлена въ административнôмъ ôтношеню ôтъ Галицкои Руси, не въ силѣ выдержати напору мадярщины. Угорскй Русины не тôлько не даютъ нѣякого ôтпору, але навѣть добровôльно ôтказались ôтъ борбы съ Мадярами. Тôлько зъ-рѣдка появляются протесты въ львôвскôй часописи „Слово“. Для народу же не выдаютъ тамъ нѣякихъ книжокъ. Календарь и руско-мадярскій Словарь — ось единй выданя въ протягу цѣлого року для пôвъ-милiонового народу.

(Дальше буде.)

Одесске славяньске общество.

II.

Другій замѣтный для насъ рефератъ предложивъ на торжественнôмъ засѣданю славяньского общества въ Одессѣ п. *П. И. Феврчакъ*, угорскій Русинъ, про важнѣйшй подѣѣ въ славяньскôмъ свѣтѣ ôтъ 11 (23) мая 1883 до 11 (23) мая 1884 р. Референтъ обмежився на культурне житье Славянъ, а политичныхъ подѣй доторкнувся лишь на стôлько, на скôлько се було конечнымъ для поясненя картины славяньского житя. Першй слова посвятивъ помершимъ въ тôмъ часѣ славяньскимъ дѣятелямъ и спôмнувъ мѣжь тыми про галицко-рускихъ дѣятелѣвъ: молодого ученого *Корнила Заклиньского*, що подававъ блискучй надѣѣ, и *Амвросія Яновского*, предсѣдателя „Рускои Матицѣ“ и педагогичного товариства.

Перейшовши ôттакъ до живыхъ, сконстатувавъ п. Ф., що не тôлько мѣжь славяньскими народами почуваесь велика потреба обопôльного познакомлюваня съ проявами духового житя у Славянъ, але почуваютъ се навѣть сусѣднй державы. Такъ н. пр. король Гумбертъ, пріймаючи професора славяньскои катедры въ бôльоньскôмъ университетѣ, *Сантагата*, говоривъ съ нимъ о потребѣ великого журнала въ Италiи, котрый займався-бъ выключно славяньскою литературою и познакомлявъ Италію съ великимъ славяньскимъ свѣтомъ. П. Ф. указавъ на ювилей Миклошича, поминки Тургеньева и ôткрытье ческого театру въ Правѣ, яко на подѣѣ, при котрыхъ объявилося почутье спорôдненя и солидарности интересôвъ та потреба зближеня.

Переходячи до огляду органичнои працѣ у поодинокихъ народôвъ славяньскихъ, ôтзывався п. Ф. ось-якъ про галицкихъ Русинôвъ.

„Галицкй Русины проявили значный поступъ національного житя: у нихъ повстало много хосенныхъ институцій въ тôмъ часѣ. Галичина стоитъ на низькôмъ степени економичного розвитку. Якъ на хорôмъ организмѣ сейчасъ появлаются паразиты, такъ въ краю, що страдае економичнымъ розстроемъ, вютъ собѣ гнѣзда дрôбнй експлоататоры, що высысаютъ остатнй соки народу. Галичина кишитъ такими експлоататорами, що вызыскуютъ темный народъ. Для борбы съ тыми експлоататорами основана у Львовѣ „Народна Торговля“, що поставила собѣ цѣль, подавати народови добрый товаръ по дешевôй цѣнѣ. Ся институція мае крôмъ економичного такожь и національне значенье. Въ Галицкôй Руси дуже мало интелигенціи. До недавного часу всякій сурдутовець уважавъ своею повинностею згрôдно ôтноситися до простого народу; купець, продаючи рускому селянинови лихій товаръ, въ додатокъ ще знущався надъ его языкомъ и вѣрою.

„Въ ту пору у Львовѣ повстали: „Руске педагогичне товариство“, „Кружокъ историкôвъ“, „Кружокъ етнографичный и статистичный“ (и „Кружокъ правникôвъ“ *Ред.*). Успѣхъ сихъ товариствъ показуе, що Русины починаютъ пробуджуватись въ вѣкового духового сну. Енергію выкликуе и той гнетъ, якого они дôзнаютъ изъ внѣ. Я розумѣю наплывъ Єзуитôвъ на Галицку Русь. Въ руки Єзуитôвъ

поданьемъ а рѣшеньемъ, помножує тѝ трудности и выходитъ яко дальша може и зъ-горы добре обдумана перепона, котра оказуєся тымъ бо́льше непотрѣ́бною, що всѣ читальнѣ́ засновуются на по́дставѣ готовыхъ друкованыхъ ц. к. намѣ́стництвомъ потвердженыхъ статутѡ́въ.

Дивнымъ случаємъ инспекторъ терно́польского округа шко́льного, п. Емиль Михаловскій, оказався такъ строгимъ въ интерпретаціи регулямину шко́льного, що зборо́ное по́дъ загроженьемъ кары грошевои по школахъ въ днѣ во́льнѝ ѡ́тъ науки ѡ́тбувати ѡ́ткрытя и загальнѝ зборы читалень, засланяючись тутъ повагою ц. к. старосты, яко предсѣдателя рады окружнои. Тая енергія п. Михаловского стає намъ що-разъ понятнѣ́йшою, чимъ бо́льше въ рукахъ нашихъ нагромаджуєсь документѡ́въ, котрѝ илюструютъ наглядно, що по́дъ покровительствомъ п. Михаловского во́льно по школахъ выправляти шляхотскѝ балѣ и всѣлякѝ комедіи, а не во́льно лишь ѡ́тбувати загальныхъ зборо́въ членѡ́въ читалень, полученыхъ съ ѡ́тчитами, деклямаціями и спѣвами, длятого, бо се рускѝ читальнѣ́, котрѝ маютъ на цѣли просвѣтити темный народъ, забаламучуваный по школахъ народныхъ байками о Вандахъ и Кракусахъ або славословіями, неподо́бными до исторіи о Jadwig-ахъ и т. и.

Щоѡ́ъ нашѝ урядовѝ власти не зѡ́ули сихъ слѡ́въ фактичныхъ звычайною стереотипною фразою „wrzekomych krzywd“ и „bezpodstawnych insynuacyj“ подаємъ тутъ новый документъ, доставленый намъ зъ мѣста Скалата (терно́польского шко́льного округа), котрый звучитъ, якъ слѣдує:

„P. T. Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić Szanowną Publiczność, że na ogólne żądanie będę miała zaszczyt w Sobotę t. j. dnia 14go czerwca b. r. w sali tutejszej szkoły dać drugie (!) i ostatnie przedstawienie z całkiem odmiennym programem. Cena miejsc: krzesło pierwszorzędne 60 ct., krzesło drugorzędne 40 ctów. Początek o godz. 8 popołudniu. Z szacunkiem

Fani Ungar.“

Маємо отже новый доказъ, що по́ школахъ народныхъ „na ogólne żądanie“ можутъ ѡ́тбуватися навѣть „przedstawienia“ въ родѣ tingl-tangl и на се Fani Ungar не потребує дозволу въ рады шк. краєвои, анѣ навѣть зъ рады окружнои. На такѝ „przedstawienia“ — по́дъ покровительствомъ п. Е. Михаловского має власть давати позволеня мѣсцева рада або и учитель. Нехай-же-бы они поважились дати позволенье на зборы членѡ́въ читальнѣ́, на ѡ́тчиты, деклямаціи и спѣвы! Такѝ справы п. Михаловскій напятнувавъ въ ѡ́тозвахъ до рады шк. мѣсцевои въ Чернихо́вцяхъ и Бо́ркахъ великихъ яко „nieszkolne“, а „przedstawienia“ Fani Ungar — се вже певно „szkolne“! То́лько дальше тою дорогою, пане Михаловскій, а зайдете до цѣли, яку осягнувъ п. Титъ Слоневскій!

Надѣємось, що В. рада шк. краєва призволитъ безвзглядно на зборы читалень, основаныхъ на статутахъ, потвердженыхъ В. намѣстництвомъ въ будынкахъ шко́льныхъ въ днѣ во́льнѝ ѡ́тъ науки шко́льнои.

ДОПИСИ.

Зъ Долиньского.

(Ѡ́ткрытье читальнѣ въ Сваричевѣ.) На дни 18 л. мая ѡ́тбулося ѡ́ткрытье читальнѣ въ Сваричевѣ, повѣта долиньского. Торжество розпочалося богослуженьемъ, котре ѡ́тслужили Впр. о. Ружицкій въ Струтына съ оо. Павлюкомъ въ Рожнятова и мѣсцевымъ парохомъ, на котре прибули численнѝ гостѣ, селяне зъ найбо́лизшихъ селъ, п. Назаровичь, учитель зъ Рожнятова, такожь хоръ 15 спѣвако́въ зъ Цѣневы, школы о. Кобрыньского, съ управителемъ своимъ п. Камеромъ и съ учителемъ зъ Струтына. Та-жь уже и само торжественне богослуженье и величавый спѣвъ наповнявъ основателѣ́въ и членѡ́въ читальнѣ́ и всѣхъ присутныхъ якоюсь невысказаною радостею, одушевленьемъ и гадками по́знаня самого себе и свого житя и порывомъ до великого дѣла ѡ́тродженя духового. О 3 годинѣ́ пополудни въ домѣ́ ч. господаря Петра Калинія, котрый ѡ́тступивъ безкористно свою простору свѣтлицю на читальню, теперь украшену вѣнцями въ смеречины, цвѣтами и сино-жовтыми лентами, зѡ́бралося таке множество народа, що не лише цѣла величезна комната и обширнѝ сѣни були биткомъ повнѝ, але народъ залягъ ще и подво́рье, до котрого въѣ́здъ бувъ вытыченый смеречками, а ворота украшенѝ лукомъ зъ мистерно переплѣтаного маю. Прибули всѣ гостѣ, а народъ якъ то зѡ́бже вѣтромъ колыхане порушався, переповненый радостею и торжественностею хвилѣ! По водосвятію промовивъ теплымъ словомъ мѣсцевый пароxъ, пояснюючи значенье и цѣль читальнѣ́, и внѣсъ многолѣтство Є. В. цѣсареви. Потѡ́мъ промовлявъ довше о. Ружицкій, звертавъ особенно увагу на закупно землѣ, на оборону все и всюды правъ своеи мовы и всѣхъ правъ Русина, и представивъ минувшѡ́сть народа рускаго давну и передъ 1848 рокомъ, єго теперѣшнѡ́сть и єго будучнѡ́сть при праци и науцѣ. О. Ружицкій своєю патріотичною рѣчею розкрывъ новый свѣтоглядъ присутнымъ селянамъ. Опѡ́сля сынъ мѣсцевого пароха, правникъ, ѡ́тчитавъ справозданье въ касы и зъ библіотеки и привѣтный листъ богослова п. Григ. Рыбчака, уроженця Сваричева. Потѡ́мъ выбрано до выдѣлу: головою о. Макаревича, заступникомъ учителя п. Хомчиньского, библіотекаремъ Петра Калинія, касіэромъ Ник. Котурбаша, секретаремъ Стеф. Прокопієвого, а заступниками выдѣловыхъ Ник. Креховецкого и Вас. Сороцкого. — Теперь ѡ́тчитавъ и пояснивъ п. Хомчиньскій статутъ читальнѣ́. На прощанье промовивъ о. Павлюкъ а хоръ ѡ́тспѣ́вавъ ко́лька рускихъ пѣсень, котрѝ загальне одушевленье ще бо́льше по́днесли. На тѡ́мъ скѡ́нчилось торжество, а народъ тѣ́шився, що читальня введена въ житье. Тутъ єще мушу запримѣтити, що по́дъ конець торжества прибули ще Вп. пп. Волошиньскій, ц. к. адъюнктъ суду и Грабовеньскій, кандидатъ нотаріяльный, зъ Рожнятова, що дуже народъ радувало.

Читальня въ Сваричевѣ числитъ 73 членѡ́въ; 50 зъ нихъ умѣє читати, а деякѝ члены доперва по ѡ́ткрытю читальнѣ́ пригадали собѣ азбуку и письмо и дуже складно читаютъ. Библіотека читальнѣ́ до 1 л. червня числила 209 книжочокъ. Товариства „Просвѣта“ и „им. Качковского“ подарували читальни свои выданя, за що сердечна имъ подяка. Выжичанье книжочокъ черезъ членѡ́въ чимъ разъ взмагаєся. Читальня предплачує „Батькѡ́вщину, „Нове Зеркало“, „Господаря и Промышленника“, вписалася въ члены „Просвѣты“ и „общ. им. Качковского“, а „Дѣло“ получає ѡ́тъ о. пароха. Многѝ члены читальнѣ́ задумуютъ отворити ще и склепъ въ селѣ, до чого имъ лишь „Щастъ Боже“,

Переглядъ часописей.

(*„Szlachetna popularność“ и спо́ръ о ню „Czasu“ съ „Дѣломъ“. Непростуюче спростованье, що до послѣдноги позички краєвои. Интерпеляція „Gaz. Narodow-ои“ до краєвого бюра статистичного.*)

Въ ч. 60 „Дѣла“ представили мы на по́дставѣ статей п. Бр. Лозиньского „першу акцію буджетову“ нашого галицкого сойму и высказали свѡ́й поглядъ на те, що соймъ для популярности не хотѣ́въ по́двысшити додатку краєвого, але волѣ́въ затягнути пожичку въ сумѣ́ 1-го милiона для залатаня дѣ́ры въ буджетѣ́, зваливъ черезъ те новый тягаръ на край и остаточно вже слѣдуючого року буде мусѣ́въ або таки по́двысшити додатокъ краєвый и то не о 4 а бодай о 5 центѡ́въ, або затягнути нову ½ милiонову пожичку. По́въурядовый (§§.) дописуватель „Czasu“, тойже п. Бр. Лозиньскій, звернувъ увагу на тую нашу статію, посвячаючи ѣ́й цѣлу допись въ ч. 138 „Czasu“ зъ д. 11 червня. „Статія „Дѣла“ — говоритъ ѡ́нъ — писана поважно и спокѡ́йно, а прецѣ́ въ ко́лькохъ важныхъ уступахъ грѣ́шитъ противъ лояльного трактованя предмету. Колибъ авторъ не почувався до такого грѣ́ху, то въ такѡ́мъ разѣ́ що-найменше муситъ знести закидъ недокладного погляду на дѣло“. Ну, чи до одного чи до другого грѣха мы остаточно готовѝ признатися, коли намъ буде выказано, що мы справдѣ́ согрѣ́шили. Погляньмо на доказы!

Справу пожички представляє „Дѣло“ такъ, якъ коли-бъ для популярности въ злѡ́мъ значеню того слова, популярности выплываючои зъ низькихъ мотивѡ́въ и маючои на оцѣ́ низькѝ цѣли, соймъ обтяжавъ оподатковану людно́сть постоѝнымъ тягаремъ на проценты ѡ́тъ пожиченыхъ грошей. Але жъ прецѣ́ єсть и благородна популярно́сть, о котру дбає кождый честный чоловѣ́къ, о котру особливо повиненъ дбати кождый посолъ. Взглядъ на таку именно популярно́сть спонукавъ бо́льшо́сть соймову польску до ухваленя пожички на покрытье недобору, щобъ въ роцѣ́, котрый уважано некористнымъ для по́льника, не побо́льшувати тягару“.

На той закидъ замѣ́тимо попередъ всего, що року 1883 го именно нѣ́кто не вважавъ надто некористнымъ для по́льнико́въ и самъ п. Лозиньскій въ своѣ́й статіи о буджетѣ́ краєво́мъ потверджує, що по́къ той зовсѣ́мъ не бувъ такимъ, въ котрѡ́мъ-бы выпадало боятися невеличкимъ по́двысшеньемъ додатку краєвого переповнити черезъ край чашу тягару народного. Въ тѡ́мъ роцѣ́ край нашъ не потерпѣ́въ нѣ ѡ́тъ надто великихъ повѣ́ней, нѣ не мусѣ́въ затягати пожички голодовои, и вплываньe всякихъ податко́въ и додатко́въ не показує, щобъ народъ уже такъ зовсѣ́мъ доведеный бувъ финансово до крайности. А коли ѡ́ткинемо сей аргументъ о „некористно́мъ роцѣ́“, то що-жь властиво останесь намъ розумѣ́ти по́дъ поводами благороднои популярности. Правду кажучи, мы доси завсѣ́гды думали, що кождый честный чоловѣ́къ, а тымъ паче посолъ повиненъ старатися о добро другихъ, о добро краю, поняте розумно, безъ сантиментальности, безъ взгляду на те, чи те добро єсть популярне, чи нѣ́, т. є. чи выкликає вдоволенье, похвалы та оплески у людей, котрѝ въ великѡ́й части можутъ єго зовсѣ́мъ не розумѣ́ти. То було бы поступованье благородне, хочь и непопулярне. А „благородна популярно́сть“, о котру каже посламъ убѣ́гатись „Czas“, єсть по нашѡ́й думцѣ́ contradictio in adjecto, бо тамъ де-бы благородно́сть казала послови поводуватись то́лько розумомъ и холодною розвагою, тамъ популярно́сть каже єму старатись о уподобанье другихъ людей, спонукує єго дозволеными чи й не дозволеными средствами промовляти до чувства тыхъ людей. Позволитъ намъ затымъ кореспондентъ „Czasu“ зовсѣ́мъ не вѣ́рити въ нѣ́яку благородну популярно́сть и вважати понятье благородности, т. є. розумного и щирого поступованя прямо суперечнымъ съ понятьемъ популярности.

Найбо́льше разитъ кореспондента „Czasu“ наше твердженье, „що на емисіи новыхъ облигацій краєвыхъ край стративъ 100.000 зр., бо выдавъ номинально въ облигахъ милiонъ, а одержавъ за то въ гото́вцѣ то́лько 900.000 зр. Але жь облигаціи тѝ опроцентованѝ по 4½%, отже 90 за 100 становитъ користну, що бо́льше, нынѣ́ едино можливу продажь. Чи думає „Дѣло“, що коли-бъ выдѣ́лъ краєвый выдавъ бувъ милiонъ въ 7% облигаціяхъ и одержавъ за то 1,250.000 зр. въ гото́вцѣ, то край бувъ-бы зыскавъ на операціи чверть милiона?“ Мы того зовсѣ́мъ не думаємо, знаючи, що въ процентахъ край мусѣ́въ-бы заплатити бо́льше якъ въ двое то́лько, що выносивъ-бы той мнимый зыскъ, и п. §§. кореспондентъ „Czasu“ дуже ошибаєся твердячи, що ажь се було бъ „польованьемъ на популярно́сть“. Вже то найшлись бы люде, котрѝ-бъ и таку популярно́сть швидко розкусили. Але чи своимъ повышшимъ уступомъ п. кореспонденгъ заперечивъ правдѣ нашого речення, опертого на єго-жъ власныхъ даныхъ? Зовсѣ́мъ не заперечивъ, — на емисіи облигацій край справдѣ́ тратитъ 100.000 зр. А що се єсть продажъ користна по́дъ взглядомъ биржевымъ, що лѣ́пшои на разѣ́ не можна було зробити, — мы въ то не входимо, бо се прецѣ́ самои сути факту анѣ на волоскъ не змѣняє. Въ биржевѝ подро́бности мы не вдаємось; для нашихъ читателѣ́въ они анѣ́ не зрозумѣ́лѝ анѣ́ не потрѣ́бнѝ, — а коли самъ нагій фактъ мы показали вѣ́рно — то що жь ту разячого? Разити може деякихъ панѡ́въ хиба то́лько те, що мы ясно, отверто и по просту высказали те, що они звыкли прикрывати цѣлою купицею скрутныхъ фразъ та заграничныхъ незрозумѣ́лыхъ терминѡ́въ, звыкли высказувати деликатно, sub rosa. Ну, та се вже наша вдача така и таке наше пониманье популярности и — благородности.

На десеръ ще невеличка а цѣкава звѣ́стка. Беручи повѡ́дъ зъ помѣщеныхъ въ „Дѣлѣ“ замѣ́токъ зъ городеньского о вывласненю великои посѣ́лости черезъ жидѡ́въ, пише нынѣ́шна „Gaz. Narodowa“ (ч. 138): „Позволяємо собѣ́ ще разъ заинтерпелювати краєве бюро статистичне, чи не задумує оно такъ само, якъ занимаєся обчисленями лицитацій грунтѡ́въ селяньскихъ, звести такожь статистику вывласненя шляхты зъ єи ѡ́тцѣвщины? Чи може боится высказати правду для того, що го́рка? Чи жь то не сто разѡ́въ пожиточнѣ́йше ѡ́тголонювати рану, щобъ взятися до єи лѣченя, нѣжь черезъ вузкоглядну малодушно́сть таити рану, котра безъ перешкоды чимъ разъ дальше запускає корѣ́нье? Надѣємось, що п. маршалокъ зверне на той предметъ увагу и поручитъ бюрови статистичному оголосити всѣ́ якѝ має данѝ о ѡ́тносинахъ великои власности земскои не крыючи й менше милыхъ подробиць. Бо-жь прецѣ́ не єсть задачею кр. бюра статистичного заниматись то́лько популярными квестіями“. Яка доза доганы краєвому бюрови статистичному крыєсь въ то́й интерпеляціи (на котру мы вповнѣ годимось) — не беремося мѣ́ряти...

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Депутація протестантѡ́въ*). Передъ ко́лькома днями пріймавъ цѣсарь депутацію, высланую четвертымъ генеральнымъ синодомъ августбурского вѣроисповѣданя, и принявъ врученый єму меморіялъ. Въ пропамятно́мъ письмѣ́ представленѝ ѡ́тношеня, що зневолюютъ протестантску церковь мимо существуючои рѡ́вноправности по́дносити жалобы на покривдженье правъ сеи конфесіи и просити цѣсаря о зарадженье злому. По́сля информацій вѣ́деньскихъ газетъ принявъ монархъ депутацію дуже прихильно и обѣцявъ розслѣ́дити справу порушену въ пропамятно́мъ письмѣ́. — По авдіенціи у цѣсаря, була депутація у президента министрѡ́въ гр. Таффе и министра просвѣты бар. Конрада.

(*Змѣна ординаціи соймовои въ Форарльбергу*). Газета урядова для Тиролю, Форарльберга оповѣстила недавно санкціонованый цѣсаремъ законъ, що до змѣны ординаціи выборчои соймовои въ Форарльбергу, по́сля котрого побо́льшено число послѡ́въ о одного, а що до выконуваня права выборчого принято цѣлый рядъ нормъ, котрѝ нормуютъ выконуванье сего права, о ско́льке оно прислугує женщинамъ, корпораціямъ и спо́ввластителямъ реальностей.

(*Министеръ просвѣты*) розо́славъ до ректорѡ́въ всѣхъ долитавскихъ университетѡ́въ розпорядженье, въ котрѡ́мъ взываєихъ, глядѣти на се, щобы професоры зачинали и ко́нчили свои выклады правильно и точно въ речинци означеномъ закономъ. Ректоры универзитетѡ́въ будутъ мали обовязокъ, предкладати що року справозданье, въ котрѡ́мъ має бути выказано, коли кождый съ професорѡ́въ зачавъ и коли скѡ́нчивъ свои выклады.

(*Ситуація въ Дальматіи*). По поводу ѡ́ткрытя сесіи сойму дальматиньского высказуютъ дальматиньскѝ газеты надѣю, що ситуація въ краю розъяснится и що непорозумѣ́нье, яке мало дотеперь мѣ́сце межи лояльною репрезентацією дальматиньского народа а правительствомъ, буде усунена. Причиною напруженя мала бути именно номинація президента зъ помежи меншости сойму, дальше, що урядники державнѝ мѣ́шались до агитаціи выборчои на некористь народного сторонництва, а наконець найважнѣ́йша точка: заходы германизаторскѝ краєвои управы. — Ще попередней сесіи поставила бо́льшо́сть соймова внесенье, маюче на цѣли урегулѣ́ванье пытання языкового; внесенье се не прійшло однакъ по́дъ голосованье. Въ виду зближаючогося ѡ́ткрытя сегорѡ́чнои сесіи ѡ́тзываєся отже „Narod“ до правительства, щобы ясно сказало, яке въ то́й справѣ́ займе становище. — Въ подо́бный спосо́бъ ѡ́тзываєся такожь „Narodni List“ звертаючи увагу правительства на се, що пытань національныхъ не можна полагоджувати насильнымъ способомъ и закрываньемъ сесій соймовыхъ. — Географичне положенье и ѡ́тношенье Дальматіи до орієнту, якъ зъ другои стороны сусѣ́дство съ Италією, подаютъ Дальматіи незвычайне значенье и здаєся, що правительство буде мусѣ́ло числитись съ сими факторами.

(*Выборы до угорского сойму*). Дня 13 н. с. червня зачалися выборы до угорского сойму, а коли вже предвыборча акція звертала на себе увагу загалу, то съ тымъ бо́льшимъ интересомъ слѣдятъ всѣ́ за ходомъ самыхъ выборѡ́въ и съ неукрытымъ чувствомъ симпатіи або невдоволеня констатуютъ результаты борбы выборчои. — По поводу, що въ многихъ мѣ́шаныхъ округахъ выборчихъ не ставили національнѝ сторонництва нѣякихъ кандидатѡ́въ, була побѣ́да партіи правительства вже зъ горы забезпечена, а єи кандидаты безъ жадного труду здобули посольскѝ мандаты; въ прочихъ же округахъ, де именно велася сильна агитація, зарядило правительство „ѡ́тповѣднѝ мѣ́ры поліційнѝ съ асистенцією войска“ а пресія силы войсковои була тамъ рѣшаючимъ факторомъ въ користь партіи либеральнои. — Но хочь по́сля наспѣвшихъ телеграмѡ́въ сторонництво либеральне має теперь бо́льшо́сть, то морально оно поражене; бо мимо всякого вплыву правительственныхъ органѡ́въ и репресіи противъ кандидатѡ́въ антисемитского табору число антисемитскихъ кандидатѡ́въ майже въ трое бо́льше якъ въ давно́мъ соймѣ́. Характеристичный же передъ всѣ́мъ выбо́ръ Верговая, котрый хочь скомпромитованый судовыми процесами такъ сильне зайнявъ становище, що навѣть не ставлено контркандидата. — Дотеперь звѣ́стный ось якій результатъ выборо́въ: либерало́въ выбрано 152, кандид. лиги опоз. 45, зъ окрайнои лѣ́вицѣ 45, народовцѣ́въ 9, дикихъ 8 а 13 антисемитѡ́въ. — Въ уступившѡ́мъ соймѣ́ було лишь 5 антисемитѡ́въ, число ихъ отже взросло дотеперь вже о 8 а позаякъ выборы ще недокѡ́нченѝ, то сподѣватися, що ряды ихъ ще скрѣ́плятся. — Зъ другои жь стороны замѣ́тный упадокъ кандидатѡ́въ жидо́вскихъ, бо найзнаменитшій зъ нихъ Кароль Етвешь, звѣ́стный защитникъ въ процесѣ́ Тисаеславскѡ́мъ, котрого кандидатуру поставлено въ двохъ округахъ, перепавъ въ обохъ и нема надѣ́ѣ, щобы теперь во́йшовъ до сойму.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Зъ многихъ комисій, що радятъ въ Петербурзѣ́ надъ добромъ загалу, якось жадна не може прійти до позитивныхъ результатѡ́въ. О комисіи для управильненя правныхъ ѡ́тношень жидо́въ въ Россіи н. пр. довѣ́дуємося, що она по довго́мъ вже єи существованю, ледве що закѡ́нчила свои вступнѝ роботы и зо́брала исторично-правничѝ матеріялы. Бо́льшо́сть комисіи признає потребу реформы законодавства въ гуманно́мъ и либерально́мъ напрямѣ́, уважає однакожь теперѣ́шный часъ дуже недогодный для переведеня такои реформы, позаякъ она выкликала-бы особливо на Украинѣ новѝ погромы. — Кн. Дондуковъ-Корсаковъ объѣ́здживъ недавно закаспѣ́йскій край, де

жителѣ тамошнѝ пріймали єго дуже радо. На цѣлôй дорозѣ ажь до Мерву витали єго всюды поодинокѝ племена съ своими ханами на передѣ. Въ всхôднôй оазѣ мервскôй витала єго Гуль-Джамаль вдова по ахальскôмъ ханѣ, що не мало причинилася до того, що Мервъ принявъ пôддaньство Россіи. Князь привѣзъ ѣй дорогоцѣнный парчевый халатъ и поясъ, украшеный коралями и дорогоцѣнными каменями въ подарунку ôтъ бѣлого царя. Въ Асхабадъ стрѣтивъ князя Дондукова-Корсакова перскій достойникъ зъ пограничнои перскои области. — Петербурскѝ журналы ôтносятся досыть рôвнодушно супротивъ справъ середноазіятскихъ, противно-же московскѝ. Катковъ доказуе, що Россія потребуе лишь афганскій Туркестанъ и не думае о Гератѣ. „Совр. Изв.“ знову доказуютъ, що Россія повинна займити Гератъ и Балкъ. Вказуючи на звѣстну статію „Fortnigthly Review“ и на кореспонденцію зъ Тегерану доказуе сей журналъ, що туды веде дорога до перскои затоки, до котрои Россія муситъ конче дôйти. Скорше чи пôзнѣйше перске побереже муситъ дôстатись въ россійскѝ руки. — По поводу побратанiося Чехôвъ и Полякôвъ на зъѣздѣ польскихъ лѣкарѣвъ въ Познани пишутъ „Петербур. Вѣдом.“, що сей союзъ по маневрахъ Ригера и доказахъ Ваштатого, нѣкого не здивуе. Россія — кажe газета — не маe въ самôмъ дѣлѣ въ Чехахъ жадныхъ матеріяльныхъ интересôвъ, але супротивъ скрѣпленя польонизму противъ славянскои политики не може она позôстати рôвнодушною; политична гра Полякôвъ есть лишь вызываньемъ, вымѣренымъ противъ Россіи и до того ще дуже нерозважнымъ и незручнымъ.

Сербія. Въ сербско-болгарскôмъ конфликтѣ настала повна застоя. Болгарскѝ посланникъ выѣхавъ зъ Бѣлграду а 12 с. м. выйшли зъ Неготина, Княжевача и Зайчара войска на границю надъ Тимокомъ и такъ закôнчилися всякѝ зношеня съ Болгарiею. Въ дипломатичныхъ кружкахъ думаютъ, що сусѣдньѝ державы уживютъ сего часу на помиренье обохъ державъ. Державы, котрымъ залежитъ на помиреню Сербіи и Болгаріи, згодилися, щобы розслѣдити насамперед жалобы обохъ сторôнъ, а потому ôтповѣдно вплынути на обѣ спорячѝ стороны. Иниціятиву помиреня взяла перша Нѣмеччина, а до неи ôттакъ прилучилася Австрія и Италія, а на послѣдокъ и Англія. Въ тôй самôй цѣли розвинувъ свою дѣяльнôсть такожь и россійскѝ посланникъ въ Софіи. — Сербскимъ властямъ удалося увязнити проводиря утѣкачѣвъ Гіоку Лазаревича, и при нѣмъ найдено революцiйну ôтозву, завзываючу до ворохобнѣ.

Болгарія. До „Pol. Corr.“ доносятъ зъ Софіи, що сусѣднымъ бôльшимъ державамъ удалось вже на стôлько полагодити конфликтъ сербско-болгарскѝ, що болгарске правительство показалось готове ôткликати свою пограничну сторожу зъ спорнои територiи коло Бреговы ажь до остаточного порѣшеня спору державами. Рôвночасно заперечуютъ въ болгарскôй столици всяку концентрацiю войска на сербскôй граници; болгарске правительство доказуе навѣть, що не предпринимало-бы нынѣ жадныхъ такихъ средствъ, котрѝ могли-бы ситуацiю ще бôльше скомпликувати.

Бельгія. Найлѣпшимъ доказомъ, що всѣ народы Европы творятъ нынѣ одну велику суспôльнôсть есть, що вѣсть о побѣдѣ клерикального сторонництва при выборахъ до парляменту въ Бельгіи въ цѣлôй Европѣ глубоке зробила враженье. Кождый пытаeся: чи се есть ознакою розсѣвшоися вже по цѣлôй Европѣ реакціи? На щастье Бельгія позôстане завсѣгды вольнымъ краeмъ, бо клерикалы бельгійскѝ рôжнятся трохи ôтъ своихъ рôвноименникôвъ въ другихъ державахъ. Въ хвиляхъ найтяжшои реакціи они ще завсѣгды доси ставали въ оборонѣ свободы а борба, яку они ведутъ съ своими либералами, маe бôльше характеръ церковный якъ политичный. Въ кождôмъ разѣ однакожь побѣда клерикалôвъ въ Бельгіи позôстане характеристичною въ нашôмъ часѣ. Бельгійскій парлямeнтъ складаeся всего лишь зъ 138 членôвъ, котрыхъ мандатъ треваe чотыри лѣта; що два лѣта выступаe половина членôвъ. Дня 10 с. м. мали отже выбиратися 40 послôвъ сторонництва клерикального а 29 либералôвъ; выборы выпали такъ, що до позôсталыхъ въ парлямeнтѣ 50 либералôвъ выбрано лишь трехъ а до 19 клерикалôвъ выбрано ще 66 новыхъ. Въ наслѣдокъ сихъ выборôвъ розôйшлась вѣдомôсть, що министерство Фреръ-Орбанъ маe уступити, а на єго мѣсце маe бути покликаный кабинетъ Малю. По поводу сеи побѣды клерикалôвъ выбухли були въ Бруксели въ ночи зъ 11 с. м. на 12 значнѝ непокои. Войско, — пѣхота и кôнниця — жандармерія и великѝ ôтдѣлы полиціи ледве надъ раномъ могли привернути спокôй въ столици. Межи либералами а клерикалами прійшло до завзятои бôйки, въ котрôй навѣть кôлькохъ ранено. Либералы напали на католицку книгарню, здерли вывѣску, на котрôй бувъ папскій гербъ вымальованый, повыбивали ôкна и почасти навѣть єи ограбили. Много людей арештовано.

Єгипетъ. О пôддaнюся Бербера ворохобникамъ доносятъ теперь, що Арабы по сильнôмъ опорѣ залоги и жителѣвъ здобули мѣсто и убили 1500 войска и 2000 жителѣвъ мужеского пола. Самъ комендантъ залоги Гуссейнъ паша мавъ дôстатися до неволѣ. Майоръ Киченеръ доноситъ, що небезпеченьство есть велике; цѣла Донголя сильно занепокоена. Наколи-бъ ще Донголя пôддалаося Магдiеви, то ôнъ певно выступитъ тогды и противъ самого Єгипту. Зъ сего видко, що комедія, яку ôтогравъ другій лжепророкъ лишь на хвильку могля здержати ворохобню. Ворохобники не перестаютъ нападати и на Свакимъ; тамошна англійска залога ледве що може удержатися а въ Англіи и не думаютъ теперь о якôй помочи.

НОВИНКИ.

— **Маѣвка „Рускои Бесѣды“** ôтбулася въ недѣлю по полудни въ Лѣсиницкôмъ лѣску за Лычакôвскою рогачкою пôсля заповѣдженои програмы. Гостей вправдѣ не було надто много, — зъ причины дощу мѣжь 4 а 6 годиною, — але тiи гостѣ, що прибули передъ тымъ або по тôмъ, бавилися дуже сердечно и охочо. До вечера забава ишла въ лѣску на полянѣ при хорошôй грѣ музики „Гармонiи“ и спѣвѣ, зложеного зъ гостей мужеского хору. Тутъ грано въ обруча и въ пилку и ôтгуляно одного кадриля. Пôдъ вечеръ перейшли гостѣ до салѣ мешканя управителя бровару и розпочалися танцѣ нашою коломыйкою въ просторôй до танцю дуже догôднôй сали. Танцѣ ишли дуже охочо и весело, бо всѣ гостѣ були — самѝ свои, мовь одна пріязна родина. Въ хвиляхъ ôтдыху хоръ спѣвавъ рускѝ пѣснѣ а п. Корнило Устiяновичь ôтдеклямувавъ порываючо свôй стихъ „По вечу“, а потому на загальне бажанье „Розрыту могилу“ Т. Шевченка. Забава протяглася до пôвночи, по чѣмъ гостѣ великими громадками повертали до мѣста.

— **Знову выборы до радъ повѣтовыхъ** наближаются въ деякихъ рускихъ округахъ. Нѣчого не чувати про организацiю предвыборчу зъ стороны Русинôвъ. Зъ Добромильского пишутъ намъ, що тамъ нѣкто нѣчого не думаe о тыхъ выборахъ! Звертаeмо увагу на то, що шансы Русинôвъ а Полякôвъ зовсѣмъ нерôвнѝ. Поляки, маючи въ своихъ рукахъ власть, можутъ своею агитацiею выжидати ажь до послѣднои хвилѣ. Русины-жь, покладаючись тôлько на моральнѝ свои вплывы, мусятъ завчасу готовитися, если бажаютъ перевести выборы въ свою користь. Длятого-то кличемо до всѣхъ Русинôвъ интересованыхъ повѣтôвъ: До дѣла, братя, щобъ не було за пôзно!

— **Ремѣсниче товариство „Зоря“** розвиваeся чимъ разъ краще и есть повна надѣя, що коли и дальше се товариство такъ ревно буде заходитись около свого жь власного добра, станеся плôднымъ зародкомъ интелигентнои и самосвѣдомои клясы рускихъ ремѣсникôвъ, котра займе знову те свѣтле становище, яке колись въ рôднôмъ краю займала а зъ котрои вытиснули єи чужѝ елементы. Товариство „Зоря“ збôльшаeсь поволи черезъ ново-вступаючѝ члены, котрѝ видячи, що ту не кôнчится все на пустыхъ фразахъ, радо горнутся до товариства, въ котрôмъ щира праця около власнои просвѣты и розбудженя свобôдного та веселого житя товариского смѣлымъ и певнымъ крокомъ напередъ поступаe. Дуже важне значенье для товариства маютъ безперечно ôтчиты, котрѝ ще нынѣ однакожь задля рôжныхъ обставинъ не можутъ ôтбуватися въ точно означенôмъ часѣ; але вже въ найкоротшôмъ часѣ буде ся справа такъ уладжена, що рядъ ôтчитôвъ буде становити курсъ наукъ спецiяльно лишь для ремѣсникôвъ потрѣбныхъ. Ôтчитами сими займеся п. Кахникевичь, секретарь товариства педагогичного. Послѣднои недѣлѣ сей-же п. К. мавъ въ „Зорѣ“ ôтчитъ про грошѣ, въ котрôмъ пояснивъ значенье грошей ихъ историчный розвôй, рôжнѝ роды грошей и спосôбъ якъ выбиваются грошѣ. Поодинокѝ члены товариства брали участь въ дискусiи надъ симъ предметомъ. Крôмъ ôтчитôвъ буде такожь не задовго заведеный курсъ хорального спѣву, що не мало причинится опôсля до пôднесеня житя товариского. Лишь дальше такъ братя ремѣсники на передъ въ имя поступу и свободы, а певно буде „въ своѣй хатѣ — своя правда и сила и воля“.

— **Кс. Станиславъ Стояловскій** все ще не ôтсидѣвъ своеи кары арешту за побитье невинного чоловѣка, мимо того, що ще въ липни минувшого року, судъ краeвый карный у Львовѣ затвердивъ вырокъ куликôвского суду повѣтового! Теперь кс. Стояловскій маe другій процесъ съ своимъ посесоромъ п. Дошлимъ, котрому забравъ кавцію въ квотѣ 500 зр., а теперь не хоче єи ôтдати.

— **Иванъ Левицкій (Нечуй)**, славный нашъ повѣстеписатель выѣхавъ зъ Кишинева на купелѣ до Щавницѣ.

— **Испыты зрѣлости** (устнѝ) въ рускôй гимназiи розпочались вчера пôдъ инспекцiею п. Солтыкевича. Першого дня сѣдало до испыту 9 ученикôвъ, зъ котрыхъ 6 здало съ ôтзначеньемъ. Въ польскôй гимназiи сѣдало до испыту зрѣлости 39 уч. публичныхъ и 5 екстернистôвъ; съ ôтзначеньемъ зложило испытъ 7, съ добрымъ поступомъ 25, осьмомъ позволено поправити по вакацiяхъ а чотырохъ (2 публ. и 2 екстерн.) репробовано на пôвъ року. Мѣжь ученiками, здавшими испытъ съ добрымъ поступомъ, стрѣчаeмо 5 назвъ рускихъ. Въ ряшôвскôй гимназiи до испыту сѣдало 32 учен., съ ôтзначеньемъ здали 4, поправки одержали 3, на пôвъ року репробовано двохъ а двохъ на рôкъ. Зъ помѣжь 10 екстернистôвъ узнано дозрѣлыми 5, два одержали поправки по вакацiяхъ а трехъ ôтсунено безъ термину.

— **Филія „Народнои Торговлѣ“ въ Перемышли** ôткриваeся въ Перемышли около 1 л. липня с. р.

— **„Народна Торговля“** выказуe дня 31 мая с. р. такiй станъ грошевый: Актива: Готôвка (и паперы) въ касѣ 13.764·82 зр., товары въ склепахъ 23.566·06 зр., сальда дальшихъ рахункôвъ 6.821·09 зр., — разомъ 44.151·97 зр. Пассива: Фондъ резервовый 234 зр., удѣлы 8.142 зр., щадниця 21.274·70 зр., сальда дальшихъ рахункôвъ 14.501·27 зр., — разомъ 44.151·97 зр.

— **Зъ пôдъ Надвôрнои** пишутъ намъ: Рада повѣтова въ Надвôрнôй на засѣданю своимъ зъ дня 13 с. м. ухвалила удѣлити рускому народному театрови пôдъ зарядомъ И. Биберовича и И. Грыневецкого 50 зр. — одноразовои запомоги а именно зъ причины, що нашъ театръ, пробуваючи довшiй часъ въ Надвôрнôй мимо театральныхъ стратъ съ правдивымъ пожертвованьемъ, вплынувъ на сельску окрестну публику надзвычайно умораль-няючо. До ухвалы сей причинилась бôльшôсть рускихъ радныхъ.

— **Сумный случай.** Въ Бучачи увязнено д. 11 с. м. за порученьемъ тамошного повѣтового суду Василiянина о. Мазурика, учителя низшои гимназiи и гр. к. катихита, за злочиньство зъ §. 129 lit. b) закона карн. Фактъ сей муситъ на кождого зробити пригнетаючe враженье, особливо въ теперѣшныхъ часахъ такъ тяжкихъ для Василiяньского закону. О. Мазурика знали мы ще зъ Дрогобыча яко чоловѣка лагôдного и дуже щирого для ученикôвъ и спосôбного катихита.

— **Посломъ до сойму краeвого** зъ селъ округа Пильзно-Дембиця выбраный п. Янъ Кохановскій 89 голосами на 117 голосуючихъ. Контръ-кандидатъ Фибихъ одержавъ значну меншôсть.

— **У архикнязя Рудольфа** явилася дня 12 с. м. въ цѣсарскôй палатѣ у Вѣдни депутація университетска философичного факультету, складаючася зъ ректора университету проф. дра Лянга, декана фил. факульт. проф. дра Чермака и промотора дра Миклошича и вручила архикнязеви Рудольфови дуже хорошо выготовленый дипломъ докторскій. Архикн. Рудольфъ займаeся, якъ звѣстно, студiями орнитологичными и написавъ такожь хорошу розправу о своѣй подорожи на всхôдъ; теперь же приготовуе архикн. при помочи дра Миклошича, Іокая и декотрыхъ другихъ литератôвъ и ученыхъ илюстроване выданье нового дѣла пôдъ заголовкомъ „Die östereichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild. — На прошенье депутаціи архикнязь Рудольфъ власноручно вписавъ свое имя въ альбумъ университетске.

— **Вовки** появилися знова коло Львова, въ Бруховичахъ и въ Голоску великôмъ. Въ Бруховичахъ роздерли они одно жеребя а въ Голоску заходили навѣть на обôйстя, але не зробили жаднои шкоды. Маe ихъ бути пять штукъ. Товариство мысливыхъ зробитъ на нихъ сими днями облаву.

— **Зъ Добромиля** пишутъ намъ: Дня 15 с. м. пôдъ часъ служby Божои въ монастырскôй церквѣ два паробки монастырскѝ запряженѝ до воза возили до монастыря якусь бочку, повну якогось плыну, — здаeсь воды. Се дѣялось на виду множества вѣрного народа, прибувшого до монастыря на богослуженье. Щось подôбного, якъ въ Хировѣ, Єзуиты въ нашъ Свѣтлый понедѣлокъ казали тягнути ôсьмома парами волôвъ машину. Вôйта нашого, котрый кричавъ на паробкôвъ, они пôзвали за образу чести. Зъ проповѣдницѣ заповѣвъ Єзуитъ нашому народови, що въ четверъ припадаe велике свято „Божого Тѣла“... Кс. Щепковскій и другѝ Єзуиты въ розмовахъ съ панами и въ тыхъ домахъ, де буваютъ, розказуютъ, що они лишь примусово (!) прійшли до Добромиля, що для нихъ великій тягаръ (!) тутъ сидѣти и що они охотно уступили бы (!), але сего не можутъ учинити, бо се не залежитъ ôтъ ихъ волѣ...

— **Для безпеченьства нѣмецкого цѣсаря.** Цѣсарь Вильгельмъ выѣхавъ въ недѣлю до купелѣвъ до Емсъ и се дало причину, що берлиньска полиція розвинула дуже велику дѣяльнôсть, щобъ забезпечити нѣмецкому цѣсареви дорогу. Здаeсь, що полиція мусѣла дôстати якiйсь тайный доносъ, що анархисты выготовили вже якiйсь плянъ на нѣмецкого цѣсаря, бо розôслано до всѣхъ желѣзни чихъ управъ розпорядженье, щобъ якъ найбôльшу звертали увагу на всякѝ, якъ небудь пôдозрѣнѝ, пакунки. Боятся, якъ видко, атентату за помочею препарату динамитового, порушаного прирядомъ годинниковымъ. Въ наслѣдокъ сего выдано такожь розказъ, щобъ на всѣхъ двôрцяхъ, черезъ котрѝ буде цѣсарь переѣзджати, не складали пакункôвъ въ самыхъ двôрцяхъ, але въ будынкахъ подальше ôтъ двôрця положеныхъ.

— **Зъ Озернои** пишутъ намъ: Дня 2 (14) червня въ само полудне зъ малои хмары нагле ударивъ грôмъ и запаливъ хату господаря Дмитра Любачевского и забивъ на мѣсце єго 14 лѣтну доньку, котру мимо закопаня въ земли и ратованя, неôтратовано. Кромѣ хаты спалилася тоже одна шопа. Шкода около 400 зр. убезпечена.

— **„Сафатъ Зѣничь“**, прекрасна новелька Федьковича, переложена на польску мову, помѣщена въ ч. 167 (17 червня) „Kurjera Lwowsko go“.

— **Найбôльшою въ овѣтѣ статуею** буде статуя свободы, що власно маe бути поставлена въ Ню-Йоркôй пристани. Выноситъ она ôтъ нôгъ до головы 35 метрôвъ, а розпостерта рука съ факлею (на свѣтло) пôднесена въ гору на 46 метрôвъ. Права пôдошва ноги выноситъ 5 метрôвъ. Пôдъ сею пôдошвою суть власне широкѝ дверѣ, котрыми входится до середины. Великій нôжный палець обôймаe въ сподѣ 0.90 метра въ попереччѣ, указуючій ручный палець довгій 2 метры, а широкій въ сподѣ 1.45 метра. Въ серединѣ провадятъ сходы ажь до головы, въ котрôй мѣститься порядна комната. Жилки на вѣнку творятъ малѝ ôкна. Въ пôднятôй въ гору правици провадятъ малѝ, за-для однои особы выгôднѝ сходки ажь до факлѣ. Вся статуя складаeся зъ $2^1/_2$-метровыхъ мѣдяныхъ бляхъ, що знѣтованѝ одна съ одною. Въ двохъ мѣсяцяхъ статуя буде розложена на 300 кусникôвъ и перевезена зъ парискои фабрики Гаже Готіе (Gaget-Gauthier) до Ню-Йорка. Але кождый кусникъ зложеный зъ богато поменшихъ кусникôвъ. Все разомъ важитъ 200.000 килограмôвъ, зъ того 80.000 выпадаe на мѣдь, а 120.000 на желѣзо. Щобы поставити статую и цѣлкомъ знѣтувати кусники, надъ тымъ муситъ працювати 40 робôтникôвъ около 15 мѣсяцѣвъ. Все маe коштувати около 2 милiоны франкôвъ. Впрочѣмъ, зъ естетичного взгляду статуя маe бути не дуже удачна.

— **Товариство учительскихъ помôчниць въ Австрiи** Дня 8 с. м. ôтбувся въ великôй ратушевôй сали у Вѣдни дуже численный збôръ учительокъ школъ промысловыхъ и дѣточихъ огородôвъ. Панна Марія Люцеръ предложила зборови ухвалы комитету, щобы всѣ немаючѝ ще сталого мѣсця учительки звязалиися въ товариство, котре-бы мало прiйти въ помôчь и такъ уже упослѣдженымъ помôчницямъ учительскимъ, а то черезъ заложенье пенсiйного фонду на случай старости або такого якого нещастя, за котрымъ слѣдувала бы остаточна утрата посады. Пôсля кôлькохъ горячихъ промовъ за сими внесенями, пріймивъ ихъ збôръ и поручивъ комитетови выпрацювати проектъ дотычного статута, а такожь постановивъ удатися до сталыхъ учительокъ и до властителѣвъ дѣточихъ огородôвъ, щобы причинилися для товариства своими датками, а до нижно-австрiйского сойму ухвалено подати петицiю, щобы урегулювавъ число годинъ и вызначивъ грошѣ на кватиры. Нарештѣ постановлено розôслати окрôзь по Австрiи циркулярь и покликъ до товаришокъ, щобы знати, кôлько буде участникôвъ товариства и що оно може починати. До сего товариства мають належати всѣ учительки Австрiи (безъ Угоръ). — Вѣденьскѝ газеты пôдносятъ, що збôры, котрымъ проводила панна Марія Шварцъ, ôтбулися съ взôрцевымъ тактомъ и въ найбôльшôмъ порядку.

— **Лѣкарокъ женщинъ**, котрѝ одержали ôтъ россійскихъ университетôвъ дипломы, есть теперь въ Россіи 350. Найбôльша ихъ часть практикуe тôлько въ головныхъ мѣстахъ; въ однôмъ Петербурзѣ 100.

Вѣсти Епархіяльнѝ.

Зъ Епархіи Львôвскои.

Позволенье до испыту конкурсового одержали оо. 1) Дан. Бахталовскій зъ Конюхъ, 2) Володим. Проскурницкій зъ Черепина, 3) Исид. Калиновичь зъ Худыковець.

Ôтпустку для поратованя здоровя получили оо. 1) Кар. Федоровскій зъ Заваля, 2) Мих. Скородыньскій зъ Пôдмихайля, 3) Викт. Лопатыньскій зъ Братковець, 4) Ив. Барвѣньскій зъ Постолôвки, 5) Филаретъ Недельскій зъ Серпокъ, 6) Андр. Стефановичь зъ Борышковичь, 7) Дим. Рубчакъ зъ Сѣхова.

Завѣдательство Нестеровець, дек. залозецкого получивъ о. Петро Билиньскій.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Увôльненый ôтъ испыту конкурсового о. Іосифъ Подлускій парохъ въ Любиняхъ дек. яворôвского.

Позволенье дѣлати испытъ конкурсовый въ деканальнôй канцеляріи получили оо. Чеховичь Орестъ парохъ Боратына, дек. белзкого, Мышковскій Іоанъ парохъ Перегрымки дек. дукольского.

Введеный въ сотрудництво парохіи Руда манастырска о. Іосифъ Липиньскій.

Аптика РУКЕРА во Львовѣ
1009 (49—?) поручаe
препараты зъ гумы и выробы кавчуковѝ
для потребъ хирургичныхъ и иншихъ подôбныхъ.

Въ Карльсбадѣ
принимати буде хорыхъ ôтъ 1 *л. Липня*
Дръ В. Яворскій
Доцентъ хоробъ органôвъ черевныхъ въ Университетѣ Ягайлоньскôмъ.
Близша вѣдомôсть въ Карльсбадѣ въ книгарни Гансъ Феллеръ, якъ такожь въ мѣсцевыхъ дневникахъ. (1—?)

Учителя для дѣтей школъ людовыхъ можна одержати на часъ вакацiй въ помѣжь ученикôвъ учительскои семинарiи у Львовѣ, котрѝ приготовлюючись до стану учительского суть до того занятя особливо спосôбнѝ. Надгорода ихъ умѣрена, вымоги въ дома дуже малѝ, за поведенье ручится. — Звертатися въ сѣмъ дѣлѣ належитъ скоро до о. Стефановича, катихита при учит. семинаріяхъ у Львовѣ.

Курсъ львôвскій зъ дня 16. *л.* червця 1884.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	285 50	289 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	187 —	190 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	299 —	303 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	99 85	100 85
„ „ „ по 4% ав.	92 75	94 25
„ „ „ по 5% ав. період.	99 85	100 85
Банку гип. галиц. 6% ав.	101 50	102 50
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	— —	— —
3. Листы довжнѝ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% льосов. въ 15 лѣтъ	— —	— —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизацiи галиц. 5% м. к.	100 10	102 10
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	— —	— —
Ножички кр. зъ р. 1873 по 6%	102 —	103 25
5. Льосы мѣста Кракова	17 —	19 —
„ „ Станиславова	22 50	24 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 63	5 73
„ цѣсарскій	5 67	5 77
Наполеондоръ	9 62	9 72
Нôвимперiялъ	9 95	10 05
Рубель россійскій срѣбный	1 54	1 64
„ „ паперовый	1 $21^3/_4$	1 $23^3/_4$
100 марокъ нѣмецкихъ	59 20	59 90
Срѣбро	— —	— —

(безъ текучого куп. безъ купону)

X. ЗАМКНЕНЬЕ РАХУНКÔВЪ

ТОВАРИСТВА ВЗАИМНЫХЪ УБЕЗПЕЧЕНЬ ВЪ КРАКОВѢ

въ ôтдѣлѣ убезпечень на житье

за рôкъ XIV., то есть за часъ ôтъ 1. сѣчня 1883 до 31. грудня 1883.

Рахунокъ зыскôвъ и стратъ.

Прихôдъ.

1. Перенесенье резервъ зъ задаткôвъ зъ р. 1882	1,263.607·70
2. „ „ шкôдъ	20.015·49
3. „ „ на дивиденду	23.088·68
4. „ „ на ремунерацію билянсу	800·—
5. Задатки и вписове	512.720·18
6. Проценты, купоны, ажіо и т. д.	104.614·01
	1,925.046·06

Розхôдъ.

1. Преміи контръ-асекураційнѝ	47.087·86
2. Выплачен̀ шкоды, ренты, зворотъ задаткôвъ и выпупно полисъ	157.985·67
3. Резервы и перенесеня задаткôвъ	1,540.986.49
4. Кошты администраціи, гонорарія лѣкарскѝ и податки	95.111·08
5. Выплачена дивиденда и фондъ на дивиденду	23.088·68
6. Фондъ рôжницѣ курсôвъ	9.500·—
7. Фондъ елементарный урядникôвъ	678·03
Сальдо зыскъ	50.608·30
	1,925.046·06

Станъ маєтку ôтдѣлу убезпечень на житье пр. 31 грудня 1883.

Актива.

1. Засôбъ готôвки зъ днемъ 31 грудня 1883	39.037·85
2. Розпорядимѝ належитости въ институціяхъ кредитовыхъ	190.264·95
3. Цѣнниѝ паперы пôсля курсу зъ дня 31 марта 1883	921.653.87
4. Вартôсть реальности	29.845·17
5. Векслѣ въ потртфелю	1.079·92
6. Пожички на полисы и гипотеки	821.479·40
7. Агенты, репрезенціи, товариства и рôжнѝ довжники	70.117.08
8. Вартôсть уряджења	1.000·—
	2,074.478·24

Пассива.

1. Резервы и перенесеня задаткôвъ	1,540.986·44
2. „ на неурегулёванѝ шкоды и фондъ дивиденды	36.152·64
3. Комитетъ Спôлокъ бувшого Гал. Тов. Выдѣлъ огневый и Вѣрителѣ	102.896·83
4. Фонды резервовѝ, спеціяльнѝ и резервы зысковѝ	259.250·54
5. „ на рôжницѣ курсу и dubiosa	17.178·50
6. „ спôлокъ на пережитье	67,404.99
Сальдо зыскъ	50.608·30
	2,704.478·24

Подѣлъ зыску.

1. 10% ôтъ зыску 50.608·30 зр. по мысли статуту на фондъ резервов.	10.121·66
2. 15% ôтъ задаткôвъ 125.116·87 зр. въ ôтдѣлѣ посмертнôмъ	18.767·53
8% „ „ 46.773·01 „ „ „ дожизненнôмъ	3.741·84
3. На резерву зыскôвъ и резерву спеціяльну	16.977·27
4. Фондъ емеритальный	1.000.—
	50.608·30

Кракôвъ дня 1-го сѣчня 1884.

Дирекція Товариства Взаимныхъ Убезпечень въ Краковѣ.

Генрикъ гр. Водзицкій, М. Лемпковскій, Г. Кешковскій.

Начальникъ рахункового ôтдѣлу убезпечень на житье:

Ч. Кешковскій.

Въ доказъ згôдности съ книгами:

Члены Рады Надзираючои яко комисія контролюча:

З. Слонецкій. З. Мархвицкій. Дръ М. Страшевскій.

XXIII. ЗАМКНЕНЬЕ РАХУНКÔВЪ

Товариства взаимныхъ убезпечень въ Краковѣ за р. 1883|4.

Фондъ асекураційный огневый на р. 1883.

Прихôдъ.

Въ р. 23 выставлено 174680 важныхъ полисъ, котрыми убезпечено вартôсть 348,092.844 зр.	
Задатки пересенѝ зъ р. 22-го netto	632.094.11
Задатки зôбранѝ въ р. 23-го	2,578.001·44
Проценты	121.845·88
Фондъ на шкоды неурегулёванѝ перенесеный зъ р. 22-го	66.117·92
	3,398.059·35

Розхôдъ.

Премія контръ-асекураційна	696.918·36
Шкоды и кошты ликвидаціи по ôтшибненю удѣлу Тов. контръ-асекурац.	848.970·18
Фондъ захованый на шкоды неурегулёванѝ netto	80.302·25
Задатокъ на дальшѝ лѣта netto	736.885·90
Кошты администраціи, пров. агенційна и ôтписы сумнѣвныхъ залеглостей	405.445·65
Фондъ до диспозиціи Рады Надзираючои	5.000·—
Фондъ на ремунераціи	20.305·50
Сальдо: чиста позôсталôсть 33·3%	604.231·51
	3,398.059·35

Рахунокъ, Билянсъ съ днемъ 31-го марта 1884.

Актива.

Засôбъ готôвки съ днемъ 31 марта 1884	82.704·68
Въ банкахъ и закладахъ на рахунку бѣжучôмъ	1,002.329·35
Въ векслѣхъ и залеглостяхъ у агентôвъ и репрезентацій	619.481·67
Стороны забезпечен̀ и громады за сикавки	14.533·28
Цѣнниѝ паперы, власнôсть резервового фонду огневого:	
номинально 1,052.000 зр., по курсѣ зъ дня 31 марта 1884	983.664·20
ном. рублѣвъ 282.950, по курсѣ зъ д. 31 марта 1884	345.671·25
Цѣнниѝ паперы, власнôсть фонду емеритального:	
ном. 33.400 зр., по курсѣ зъ дня 31 марта 1884	33.199·60
Вартôсть купонôвъ	18.206·99
Вартôсть реальности въ Краковѣ и у Львовѣ	240.000·—
Вартôсть инвентаря	6.845·53
Книжочка вклад. Тов. краєвого кред. (власн. фонду калѣкъ сторожи огн.)	1.857·59
	3,348.494·14

Пассива.

Резерва задатку на дальшѝ лѣта	736.885·90
„ на шкоды неурегулёванѝ	80.302 25
Фондъ на звороты зъ лѣтъ попередныхъ	126.708·72
„ на належитости скарбовѝ	7.292·50
„ сторожей огневыхъ	3.211·98
Рахунокъ рôжницѣ курсу цѣнныхъ паперôвъ	42.753·73
Товариства контръ-асекураційнѝ	24.422·92
Фондъ до диспозиціи Рады Надзираючои	5.000.—
„ на ремунераціи	20.305·50
„ емеритальный	46.267·98
„ резервовый огневый	1,651.111·15
Сальдо: 33% звороту для членôвъ 598.676·26	
до фонду емеритального 5.555·25	604.231·51
	3348.494·14

Кракôвъ, дня 31 марта 1884.

Дирекція:

Генрикъ гр. Водзицкій, Максимиліянъ Лемпковскій, Генрикъ Кешковскій.

Въ доказъ згôдности съ книгами:

Винкентій Гноиньскій, Францъ Ясиньскій, Іосифъ Мысловскій.
яко контролююча комисія.

Начальникъ рахунковости: Иванъ Гайслеръ.

Выдавець и редакторъ: Иванъ Белей.

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка пôдъ зар. К. Беднарокого.

Ч. 65. Львовъ, Четверъ 7 (19) червня 1884. Рочникъ V.

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой год. попол. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція подъ Ч. 44 улиця Галицка.

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати подъ адресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул Галицка.

Рукописи не звертаются тѣлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Реклямаціи неопечатанѣ вѣльнѣ отъ порта

Предплату належитъ пересылати єдино (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

Предплата на „Дѣло“ *для Австріи*: *для Россіи*:
на цѣлый рѣкъ . . 12 зр. на цѣлый рѣкъ . . 12 рублѣ
на пѣвъ року . . 6 зр. на пѣвъ року . . . 6 рубл
на чверть року . . 3 зр. на чверть рок. . . 3 рубл
съ дод. „Библіотеки“: съ дод. „Библіотеки“:
на цѣлый рѣкъ . . 16 зр. на цѣлый рѣкъ . . 1 рубл.
на пѣвъ року . . 8 зр. на пѣвъ року . . . рубл.
на чверть року . . 4 зр. на чверть рок. . . рубл.
на самъ додатокъ: на самъ додатокъ 8:
на цѣлый рѣкъ . зр. 5·— на цѣлый рѣкъ . . 5 рубл
на пѣвъ року , зр. 2·50 на пѣвъ року . . . 2 50кр
на чверть року . зр. 1·25
Для Заграницы, окрѣмъ Россіи:
на цѣлый рѣкъ . . . . 15 зр.
на пѣвъ року . . . . 7·50 зр.
на чверть року . . . . 3·75 зр.
съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рѣкъ . 19 зр. на цѣлый рѣкъ . . 6 зр

Просимо всѣхъ П. Т. Предплатниковъ „Дѣла“ поспѣшити съ надсыланьемъ залеглои предплаты, щобъ мы не були змушенѣ перерывати Имъ высылку нашои часописи.

Школы народнѣ и ихъ вплывъ

на бытъ матеріяльный краю.

III.

И исторія учитъ: народъ працёвитый и ощадный поѣдае народъ менше працёвитый и менше ощадный. Чимъ поѣдаютъ насъ Нѣмцѣ? Працею. Чимъ поѣдаютъ насъ жиды? Ощадностею. И на нещастье, нѣякій знатокъ заперечити не може, щобы такъ не було.

О ощадности у насъ людъ съ малыми вынятками не мае понятя. У шляхты перейшло въ приказку: „Zastaw się, postaw się“, а селянина множеньемъ шинковъ и отдаваньемъ ихъ Жидамъ учено цѣлый свой доходъ тратити въ коршмѣ або на оказіяхъ; а наслѣдокъ сего такій, що нынѣ вже не ходитъ о бытъ политичный, а ходитъ о тое, чи маемо жити, чи загинути?

Не много лучше у насъ стоитъ съ працёвитостею. У просвѣченыхъ народовъ стоитъ засада: *Часъ то грошъ*. Колько-жъ часу у насъ чоловѣкъ не марнуе?

Повторяемо до пересыту: Край нашъ рольничій, а однакожъ рольництво у головнои масы люду въ найбольшомъ занедбаню. О поправѣ господарства, о плодозмѣнѣ, въ загалѣ о раціональной господарцѣ людъ понятя не мае. Свѣтъ поступае, а у насъ господаруеся такъ, якъ дѣды и прадѣды нашѣ господарили. Ба що горше, у насъ праця около господарства рольного уважаеся пониженьемъ. О торговлѣ и промыслѣ не згадувати, ба и той, якій де бувъ, при желѣзницяхъ вытискаеся и упадае.

Такъ потребы множатся, а доходовъ не прибуваe; чи-жъ дивно, що чужѣ розширяются и богатятся? И мы могли-бы богатѣти, та не умѣемо раціонально працювати, не знаемо вызыскувати богатствъ землѣ нашои. Треба було Прусака Домса, щобы показавъ, якѣ миліоны лежатъ н. пр. въ Борыславѣ. И знову чужѣ злетѣлися якъ вороны, вызыскувати скарбы землѣ нашои, а мы съ загнеными руками придивлялися.

Ту отповѣдь на пытанье: Чому нашъ людъ упадае? Упадае и марнѣе людъ, бо не умѣе раціонально працювати, не умѣе щадити. Бракъ розумнои працѣ и ощадности провадитъ до нужды. Обочь тои причины всѣ иншѣ суть подрядноі натуры.

Знаючи тую головну причину маемо нарештѣ директиву для школы и знаемо, чого отъ неи вымагаютъ нашѣ относины — що мае она робити, въ якомъ напрямѣ мае дѣлати?

Скоро причиною упадку люду есть бракъ раціональноі працѣ и ощадности — то выходитъ просте внесенье: Школа повинна учити раціональноі працѣ и ощадности. Учѣтъ людъ раціонально працювати и щадити, а уратуете его. Такъ чинятъ по иншихъ краяхъ, заводятъ роботнѣ школьнѣ, касы ощадности. А що можливе и пожиточне де-инде, чому жь бы не могло бути такимъ и у насъ?

Та не только людъ упадае; мы всѣ сунемося въ пропасть нехибну, а причина лежитъ такожъ въ нашомъ выхованю. Вина лежитъ въ непрактичномъ уряженю школъ.

У насъ выробилася загальна манія посыланя дѣтей до школъ середныхъ, а властиво до наукъ клясичныхъ, до гимназіи. Кождый шляхтичъ выображуе собѣ, що пониживъ-бы свои дѣти, якъ-бы не посылавъ ихъ до гимназіи, — выховуе ихъ на „ziemian“, на шляхтичѣвъ, на панобъ, котрѣ неразъ, якъ казавъ графъ Войтѣхъ Дѣдушицкій, непридатнѣ до иншого заробку надъ добре оженене. И не пытати, колько въ нихъ учащало до якои школы рольничои, а господарство най ведеся давнымъ способомъ черезъ слугъ и наемниковъ.

Подобно якъ шляхтичъ, такъ и священикъ рускій не выображае собѣ для свого сына иншои школы якъ гимназію. Тое переконанье було такъ утверджене, що коли я давъ сына до школъ реальныхъ, сусѣды мои сказали: „Качалѣ бракуе клепки въ головѣ; онъ не иде тою дорогою, що иншѣ люде“.

За прикладомъ тыхъ двохъ верствъ идутъ всѣ иншѣ. Въ школахъ людовыхъ приготовлювали до гимназіи, тожь кождому снилася гимназія.

Гимназіи суть переповненѣ; надъ мѣру выходитъ въ нихъ кандидатовъ на урядниковъ. Але то все суть верствы к о н с у м ц і й н ѣ, а бракъ силъ п р о д у к ц і й н ы х ъ, заробковыхъ.

И оно инакше бути не могло, бо хоть велика большость людей мае только практичне успособленье и могла-бы бути пожиточною въ практичныхъ заводахъ, то не знаходила въ краю школы, котра подавала-бъ троха ширшѣ вѣдомости и до промыслу приспособляла. Тая часть людей марнѣе при наукахъ клясичныхъ, школъ звычайно не кончитъ, але и тая хоче жити на коштъ другихъ.

Що до школъ реальныхъ, то тыхъ давно не було и познѣйше до нихъ такожъ не було заохоты, а то зъ причины, що въ краю нема фабрикъ. Въ новѣйшихъ часахъ зачали були заводити школы реальнѣ, але опосля зъ повысшои причины перероблювано на реальнѣ гимназіи а въ конци таки на гимназіи. Укончены бо реалистъ або техникъ не знаходивъ въ краю умѣщеня. Кто ходивъ на механику, вибиравъ собѣ або будовництво або технику, або инженерство. Але коли приходило менѣ колька разовъ шукати для мого сына хемика-технолога, — то годѣ було такого найти на платну посаду, такъ що сынъ бувъ змушеный давати стипендіи учащимъ-ся хеміи и заразъ по укончену платнѣ посады.

Що до селянъ, то если котрый бувъ троха въ середныхъ школахъ, той вже не уважае за отвѣтне братися, якъ каже „до простои працѣ“, онъ шукае лекшого хлѣба.

Такъ видится, мы выказали, що школы нашѣ продукуютъ богато паразитовъ, зарозумѣлыхъ неробовъ, — коли тымъ часомъ намъ бракъ доброго промысловця, зручного ремѣсника и умѣетного хлѣбороба. Чи-жъ диво, що упадаемо? Упадаемо, бо намъ бракъ наукъ практичныхъ. Та за тое чужѣ богатятся, выскуютъ богатства нашого краю.

Тое о школахъ середныхъ и высшихъ. Вернѣмъ-же до нашого предмету, до школъ народныхъ. Застановѣмъ-ся напередъ надъ наукою раціональноі працѣ. Що школа нынѣшна робитъ въ томъ напрямѣ? Чи можемо бути задоволенѣ зъ еи дѣланя и чи не могла-бы робити больше, инакше? Запытаймо знатоковъ, послухаймо голосовъ, якѣ отзываются.

Вже давнѣйше можна було читати въ одномъ зъ періодичныхъ письмъ краевыхъ: „Будуемо школы, платимо на освѣту, а бѣда наша замѣсть зменшатися, съ кождымъ днемъ побольшаеся“. Ту вже виражена мысль, чи не иншои намъ треба освѣты?

Въ 1878 роцѣ на одномъ зъ засѣдань товариства господарского у Львовѣ, де були згромаджены обывателѣ краю, въ справахъ школы судити компетентнѣ, одинъ свѣтлый мужъ вырѣкъ такѣ слова: „Школа народна въ томъ станѣ, въ якомъ еи нынѣ видимо, не есть институцією пожиточною, але шкодливою“. Ту вже сказано выразно, що школа нынѣшна не есть институцією пожиточною, але шкодливою.

Що згромадженье не заперечило тому категоричному твердженю — то знакъ очевидный, що нашѣ школы народнѣ не тѣшатся въ краю симпатією. Спытаймо священиковъ, а они то само скажутъ.

Кто-жь виненъ? Чи учителѣ? Нѣ, они роблятъ, що имъ приписано.

Побачмо теперь, що приписано?

1. Зъ науки языка польского: читанье, граматика, писанье, стилистика, наука погляду. 2. Зъ исторіи: польска, австро-угорска и обща. 3. Рахунки. 4. Физика. 5. Географія и статистика. 6. Религія и исторія библійна. 7. Геометрія. 8. Рисунки. 9. Гимнастика. 10. Спѣвъ зъ нотъ. 11. Зъ исторіи натуральноі: зоологія, ботаника, минералогія; управа зобжа, яринъ, деревъ овочевыхъ и цвѣтовъ; годовля худобы, пчолъ; елементарнѣ вѣдомости о будовѣ тѣла людского и вѣдомости гигіеничнѣ. Въ рускѣй части краю приходитъ ще руске читанье, писанье и т. д.

Отожь цѣла енциклопедія наукъ и вѣдомостей! Кождый зрозумѣе, що така маса матеріялу наукового не помѣстится въ головѣ сельскои дѣтины, и муситъ повстати хаосъ, котрый спроваджуе оглупленье.

И п. Грохольскій сказавъ при дебатѣ: „Школы повинны не только учити, але и выховувати, розвивати умъ дѣтей. Если дитина буде мусѣла учитися много предметовъ, — то умъ не розвинеся, але зацвякуеся“.

Що варта школа, котра ума не будитъ, въ рухъ его не вправляе, до працѣ не заохочуе, котра по 6 чи 8 лѣтахъ отдае неука, несвѣдомого нѣ своихъ правъ, нѣ обовязковъ?

Стефанъ Качала.

Переглядъ часописей.

(*Русины и ихъ змаганя въ заграничныхъ польскихъ часописяхъ. „Dążenia narodowe rusińskie“ въ „Kraju“.*)

Заграничнѣ польскѣ газеты живо занимаются Русинами и стараются по можности знакомити свою публику съ ихъ народными, суспольными и литературными змаганями. Правда, що въ дотычачихъ роботахъ Поляковъ дуже часто ще бачимо велику недокладность въ знаню матеріялу, а подекуды навѣть легковаженье предмету, тракъ-

Одесске славяньске общество.

III.

„Переходжу до сусѣдовъ Русиновъ — до Поляковъ. Національный рухъ познаньскихъ и шлескихъ Поляковъ носитъ такій самъ характеръ, якъ и галицко-рускій рухъ. Доля ихъ дуже сходна. Але зовсѣмъ иншій характеръ мае національный рухъ Поляковъ въ Галичинѣ. Если судити посля дѣлъ верховодячои партіи въ Галичинѣ, котра попирана Езуитами и банковыми дѣятелями (нагадаю упадокъ „селяньского банку“, що зруйнувавъ 100.000 селянъ), то треба сказати, що сторонники тои партіи не богато научились зъ исторіи Польщи. Мѣжь тымъ ся партія причаровуе своими шляхетскими идеалами: ѣй подлягаютъ многѣ талантливѣ люде. Въ поступкахъ сеи партіи пробиваеся фалшь. Замѣсть, щобъ лишити Русиновъ самыхъ собѣ, позволити имъ користуватись правами, запоручеными конституцією, она заходится головно коло того, щобъ „переробити“ Русиновъ и въ тѣй цѣли обтяжае навѣть краевый буджетъ, зъ котрого вызначаются десятки тысячъ на удержанье „*руского интернату*“ у Львовѣ, а на чолѣ того интернату стоитъ ксёндзъ Калинка, чоловѣкъ безперечно талантливый и умный, но взявшійся не за свое дѣло. А мѣжь тымъ тѣ заходы около „переробленя“ Русиновъ не доводятъ до нѣчого. Чимъ больше розвиваются Русины, тымъ рѣзше объявляютъ они права на самостойне житье безъ чужои опѣки. Свои протести заявляютъ они при всякомъ случаю твердо и рѣзко. Минувшого року въ Краковѣ празновано 200-лѣтный ювилей польского короля *Яна Собѣского*, що вызволивъ Вѣдень отъ Туркувъ 1683 року. Позаякъ Собѣскій походивъ въ рускаго роду, то торжеству краковскому хотѣли надати руско-польскій характеръ, але галицко-руска интелигенція однодушно откавалась отъ участи въ ювилейномъ торжествѣ, а въ Краковѣ явилось лишь колькохъ рускихъ селянъ, котрыхъ яко сельскихъ войтовъ, затягнули тамъ подъ вплывомъ мѣсцевои администрациі.

Треба однакъ признати, що число сторонниковъ реальноі и розумноі политики значно збольшилось и въ Галичинѣ. Я вже говоривъ, що значна часть польскихъ газетъ протестувала противъ Езуитскихъ заходовъ. Талантливый романистъ Михаилъ Балуцкій въ своихъ романахъ бичуе слабость галицко-польскихъ „станьчиковъ“ (аристократовъ) для Езуитовъ. Отже въ польскѣй прасѣ проявляеся що-разъ больший интересъ для славяньства. Недавно двѣ львовскѣ газеты „Kurjer Lwowski“ и русофильска „Gazeta Narodowa“ енергично выступили въ оборонѣ Словаковъ сильно гнетеныхъ Мадярами. Такій зворотъ незвычайно замѣтный (только що у „Gaz. Narodowa“ проявляеся се не зъ переконаня и засады, а зъ примхи *Ред.*), если маемо на увазѣ тѣ близькѣ относины, якѣ все заходили мѣжь Поляками и Мадярами. И польска литература все больше звертаеся до реального напряму, якъ сего доказомъ творы новѣйшихъ романистовъ (Елиза Оржешко, Сѣнкевичь, Ожь, Балуцкій), що розбудили загальный интересъ въ Европѣ и переведенѣ навѣть на россійскій языкъ. Поляки слѣдятъ такожъ за россійскою литературою и наукою, а той новый напрямъ подмагаютъ деякѣ солиднѣ польскѣ газеты выдаванѣ въ Варшавѣ, а такожъ петербурскій „Kraj“.

Друге заходно-славяньске племя, Чехи, находилось минувшого року въ менше користныхъ условіяхъ, якъ ихъ сусѣды и политичнѣ союзники, Поляки. Мимо тыхъ уступокъ, якѣ имъ робитъ правительство, Чехи переживаютъ критичнѣ часы задля однодушности, съ якою противъ нихъ выступаютъ Нѣмцѣ. Давнѣйше мусѣли Чехи вести, такъ сказати-бъ, „регулярну“ войну съ правительствомъ. Та скоро лишь правительство троха прихильнѣйшимъ показалось для Чеховъ, Нѣмцѣ повстали противъ нихъ, якъ одинъ мужъ, выповѣвши имъ страшну „партизантску“ войну.

Чехамъ дали національный университетъ, але съ тымъ условіемъ, щобы студенты здавали декотрѣ испыты по нѣмецки. Позаякъ торговля и промыслъ, скупленѣ головно въ рукахъ Нѣмцѣвъ, то они держатъ въ рукахъ своихъ многочисленну роботничу клясу и стараются въ школахъ знѣмчити дѣтей ческихъ роботниковъ. Въ тѣй цѣли Нѣмцѣ всюды основуютъ „Schulverein-ы“, котрѣ за грошѣ збираютъ, де лишь звучитъ нѣмецкій языкъ, закладаютъ школы въ тыхъ сторонахъ, де Нѣмцѣ жіютъ въ сумѣшь съ Чехами. Чехи наслѣдуютъ такожъ Нѣмцѣвъ, однакъ борба показуеся нерѣвною. Якъ слабый ще ческій народъ въ національномъ взглядѣ, видно мѣжь иншими зъ того факту, що онъ не въ силѣ бувъ всецѣло поддержати звѣстного африканьского подорожного и знаменитого природознавця Голуба, котрый тому мусѣвъ за помочею звернутися до Нѣмцѣвъ. А мѣжь тымъ у Чеховъ суть аристократы-февдалы, що орудуютъ миліоновымъ майномъ.

Годѣ не доторкнутись колькома словами относинъ Чеховъ до Поляковъ. Якъ звѣстно, оба тѣ народы солидарнѣ въ справахъ внутрѣшноі политики Австріи. Зближенье мѣжь ними послѣдувало однакъ съ чисто опортунистичныхъ причинъ — оба народы потребуютъ обопольноі помочи. Борба противъ Нѣмцѣвъ звязуе Чеховъ съ галицкими Поляками; але Поляки ще маютъ обрахунокъ съ Русинами, а просте вырахованье Чеховъ вымагае того, щобъ симпатіи рускаго свѣта були по ихъ сторонѣ. Ся обставина есть передовсѣмъ „каменемъ преткновенія“ якъ для Чеховъ, такъ и для Поляковъ. До того ще галицкѣ Поляки — народъ аристократичный, а мѣжь тымъ рухъ ческій мае характеръ демократичный. Министеръ финансовъ, Полякъ Дунаевскій, муситъ попирати интересы польскои шляхты съ ущербомъ интересовъ иншихъ становъ; тому финансова политика министерства гр. Таффе просто шкодитъ Чехамъ. Тому-то часть ческои прасы съ газетою „Narodni Listy“ на чолѣ, рѣзко выступае противъ союза съ Галицкими Поляками. Та мимо того есть много точокъ, котрѣ вяжутъ Чеховъ съ Поляками. Языки ихъ близькѣ, а Чехи радо учатся славяньскихъ языковъ, а найлекше польского, та заохочутъ, щобъ и Поляки учились ческого языка.

Національна борба Чеховъ съ Нѣмцями отбиваеся и на ческой краснѣй литературѣ и не позваляе ѣй выйти зъ періоду національного сентиментализму. Въ томъ взглядѣ у Чеховъ замѣтный навѣть регресъ въ порѣвнаню до тои доби, коли жили Гавличекъ и Божена

тованье его такъ собѣ „отъ руки“, немовь-бы въ томъ переконаню, що справа се дуже дробна и проста и можна ею однымъ почеркомъ пера, одною громкою фразою розвязати. Але признати треба, що таке „паньске“ трактованье рускои справы въ послѣдныхъ часахъ стрѣчаемся (кромъ въ газетахъ галицко-польскихъ) чимъ разъ рѣдше, а въ серіознѣйшихъ органахъ заграничнои польскои печати видно похвальне намаганье до якъ найбольшои и основности и подробности въ представленю рускои справы.

Неразъ уже наша часопись мала нагоду подносити щирѣ и розумнѣ голосы въ нашихъ справахъ такихъ газетъ, якъ петербурскій „Kraj“ и варшавска „Prawda“. Ся послѣдна отворила навѣть спеціяльну рубрику „Z Rusi Czerwonej“, въ котрой обговорюе нашѣ справы (послѣдными часами рубрику тую провадитъ гал.-рускій писатель, крыючійся подъ псевдонимомъ *Миронъ*). Таку-жь спеціяльну рубрику для галицко-рускихъ справъ отворивъ послѣднымъ часомъ и другій варшавскій тыжденвникъ „Przegląd Tygodniowy“ и запросивъ до ею веденя другого звѣстного гал.-руского писателя. Такимъ способомъ россійско-польска публика знакомится съ нашими справами, такъ сказати, зъ першои руки, въ такомъ освѣтленю, въ якомъ бачутъ ихъ самѣ Русины и безъ тыхъ премногихъ путанинъ та недокладностей въ подробностяхъ, якихъ конечно допускатися муситъ Полякъ, живучій по-за рускими кругами. Петербурскій „Kraj“, хочь и не отворивъ для нашихъ справъ особнои рубрики, то все-жь таки занимаеся ними пильно и кромъ дробныхъ замѣтокъ хроникарскихъ помѣщае часъ отъ часу и обширнѣйшѣ розумованѣ статіи о нашой справѣ, майже завсѣгды построенѣ на здоровыхъ основахъ и свѣдчачѣ о щирой воли та тверезомъ судѣ. Съ послѣдною того рода статією „Kraju“ п. заг. „Dążenia narodowe rusińskie“, мы хотѣлибъ познакомити читателѣвъ „Дѣла“.

Авторъ статіи, якійсь п. А. Закшевскій, навязуючи до обходу 23 тыхъ роковинъ смерти Шевченка у Львовѣ, подноситъ фактъ, що „рухъ, котрому колька лѣтъ назадъ заперечувано майже права истнованя, нынѣ ставъ уже на широкой подставѣ — розбудженои и съ кождымъ днемъ змагаючоися самосвѣдомости народа рускаго“. Дальше розказуе онъ дуже удачно, якъ розвивалась „первѣстна идея народовцѣвъ въ австрійскій Галичинѣ подъ вплывомъ новыхъ здобутковъ знаня и досвѣду, та загально-людскихъ стремлень нашого часу, котрѣ середъ молодѣжи рускои найшли широкій отголосъ.“ „Подъ многими взглядами — твердитъ п. А. З., — нынѣшне „украинофильство“ галицке есть зовсѣмъ неподобне до того, якимъ було колись. И кто знае, чи те постепенне але ненастанне усовершуванье теоретичныхъ идеаловъ партіи, розширюванье кругозору, обнятого ею цѣлями, не есть найкрасшимъ доказомъ жизненности самои идеѣ. Не сходячи зъ грунту національного, стоитъ она все таки завсѣгды на рѣвени сучасного знаня, отповѣдае тымъ жизненнымъ вымогамъ, якѣ насуваe сучасна исторична хвиля“.

Дальше авторъ анализуе идеалы первѣстного „украинофильства“ галицко-рускаго, котре „выросло подъ вплывомъ поезіи, епосу народного, що, якъ вѣдомо, нѣгде може не досягнувъ такъ высокои степени розвою, якъ въ малорускомъ народѣ, — и якъ зъ-разу мало характеръ переважно политичный, такъ въ найновѣйшомъ часѣ черезъ больший вплывъ гуманитарно-демократичныхъ идей важне мѣсце въ своѣй програмѣ положило пытаню суспольному. Народъ, его потребы и интересы, просвѣта и добробытъ, — се нынѣ головнѣ цѣли табору „народовцѣвъ“ въ Галичинѣ. Не усуваючи зъ своеи хоругви цѣлей національныхъ, ставлятъ они обочь того рядъ пытань тыкаючихъ другихъ сторонъ житя суспольного“.

Дальше зазначуе авторъ становище народнои партіи супротивъ Поляковъ и признае, що „чимъ разъ частѣйше стрѣчаются одиницѣ свободнѣ отъ національныхъ упереджень и вмѣючѣ въ той дразливой справѣ заховати становище безсторонне и объективне. А що загалъ доси взгядомъ насъ занимае вороже становище, — чи не мы по части тому винни? Запытаймо себе самыхъ щиро, *де есть въ Галичинѣ партія польска, до котрои демократы рускѣ щиро и отверто могли-бы протягнути руку?* съ котрою зъ помѣжь истнуючихъ теперь групъ половъ польскихъ у Львовѣ единитъ ихъ спольность засадъ и цѣлей? *Партіи або групы, зближеноі понятями до русскихъ народовцѣвъ, польска Галичина доси зовсѣмъ не маe.* Памятаймо такожь, що не можутъ успособлювати Русиновъ до згоды *факты въ родѣ интернату Калинки, отдаванье монастырѣвъ въ руки єзуитскѣ* и въ загалѣ цѣла *шляхотска господарка* въ Галичинѣ, котра такъ тяжко даеся въ знаки народови якъ рускому такъ и польскому. *Противенство* затымъ въ значной части *не есть національне,* але *суспольно политичне,* основане на рожници въ идеалахъ суспольныхъ и змаганяхъ политичныхъ.“

Послѣдный уступъ о кольке самъ въ собѣ неясный и суперечный, о тольке для насъ цѣкавый. Доси цѣла форса галицкихъ Поляковъ була въ томъ, що противенство руско-польске уважали противенствомъ *не національнымъ,* але *чисто суспольнымъ,* т. е. твердили, що ту не борются о рѣвноправность *два особнѣ народы,* але що се тольке повстаютъ бѣднѣ противъ богатыхъ, голота противъ пановъ. Авторъ статіи „Kraju“ вправдѣ такожь каже, що се не есть споръ національный, але зове его суспольно-политичнымъ. Що се значитъ? А отъ що. Кромъ части суспольнои, боротьбы хлопа противъ пана, признае онъ справѣ рускѣ ще й политичне значенье. Яке? А таке, що Русины-демократы и въ политичныхъ идеалахъ рожнятся отъ Поляковъ и бажали-бы политиччого устрою своеи отчины на основахъ демократичныхъ. А що-жь се за основы? Звѣстно, що *першою такою основою есть автономія племенна, областна, повѣтова, громадска.* А автономія племенна хиба-жь не есть справа *найчистѣйше-національна?* Твердити затымъ, що антагонизмъ межь Русинами и Поляками въ Галичинѣ не есть національный, а тольке суспольно-*политичный*, значитъ перечити собѣ самому. Конечно, насъ таке признанье п. А. З. тольке радуе, а мы, голосячи свои національнѣ змаганя, зъ своего боку завсѣгды додаемо, що нѣколи не були и не есьмо ворожими національнымъ, демократичнымъ и автономичнымъ змаганямъ Поляковъ, коли тольке тѣ змаганя не маютъ аннексійныхъ та централистично-полонизаторскихъ примѣшокъ.

ДОПИСИ.

Отъ Калуша.

(*Вокально-декляматорскій вечеръ въ 2-гій день Зеленыхъ святъ дня 9 л. червня с. р.*). „Борѣтеся — поборете, Вамъ Богъ помагае!“ Оттакими словами зачинаемо, намѣряючи подѣлитись радостною вѣстею зъ Вп. читателями „Дѣла“, що и на нашомъ небосклонѣ глухого Подгоря блыснула красна зорка житя народного, лѣпшои будучности! По непередвиженыхъ короводахъ и перепонахъ въ стороны калуского ц. к. староства, удалося намъ нарештѣ выклопотати позволенье на вокально-декляматорскій вечеръ, котрый отбувся у насъ съ всею величавостею дня 9 с. м. Вечеръ сей маe для насъ незвычайну важность, зважывши, що мимо перешкодъ всякого рода, якѣ намъ робили нашѣ „пріятелѣ“, мимо непріятностей и докоровъ, якѣ мы отъ нихъ зносити мусѣли, мимо знеохочуваня и отстрашуваня нашихъ чч. селянъ и мѣщанъ, мимо великихъ стратъ матеріяльныхъ, якѣ они намъ непотрѣбно нагнали, — мы хочь при слабенькихъ нашихъ силахъ можемо при живой енергіи и доброй воли вдѣяти богато, осягнути пожадану цѣль благородну въ честь добромыслячихъ Русиновъ и на славу цѣлого рускаго народа. Якъ дуже помылились тіи, що отправляли насъ словами: „Po co wam tego? Kogo wy tam mieć będziecie? My nie będziemy! Z takimi wieczorkami do Moskwy!“ Помылились они дуже, бо вечеръ нашъ якъ-разъ удався подъ кождымъ взглядомъ надъ сподѣванье добре и показавъ наглядно, що у насъ есть сила житя народного, що при ревныхъ заходахъ нашихъ душпастырѣвъ самопознанье у селянъ, жадоба просвѣты поступае скорымъ крокомъ! Най се послужитъ за явный доказъ житя народного и розвою культурного для всѣхъ тыхъ, що зъ-далека лишь слѣдятъ тую правду, котра скорше чи познѣйше муситъ побѣдити!

Отъ давна вже ладились мы до устроеня подобного вечера, давно вже нашѣ умы були зверненѣ до того, щобы всѣхъ насъ, якъ мѣсцевыхъ такъ и позамѣсцевыхъ зъединити въ гадкахъ та поглядахъ выразумѣтись, нашѣ силы оживити и скрѣпити, — въ цѣлой околици калуской подднести духа народного (якій отъ часу смерти бл. п. Игн. Рожаньского слабо двигаeся) и показати ясно, що мы маемо право-обовязокъ всенародно свое житье заявляти и показати, що „въ своѣй хатѣ — своя правда“. Вконци дождались мы. Съ радостею въ серци бачили мы селянъ, котрѣ на той часъ цѣлыми громадами зо всѣхъ сторонъ горнулися и весело гуторили собѣ о наближающихъ-ся вечерницяхъ. Цѣлый ринокъ мѣста и забудованье, де мали отбутись вечерницѣ, заступили селяне и мѣщане зъ поблизькихъ селъ та мѣсточокъ. При входѣ до салѣ повстала така глота, що годѣ собѣ було рады дати. Мѣсця всѣ безъ вынятку були забранѣ; много гостей (именно въ селянъ) для недостатку мѣсця въ сали вдоволялись тымъ, що чули стоячи докола оконъ та передъ салею, а многѣ таки повертали домовъ. Комитетъ нѣякъ не передвиджувавъ такъ сильного нагромадженя гостей (именно селянъ).

Вечеръ открывъ вступнымъ словомъ Впр. Губчакъ. Потомъ выступивъ хоръ спѣваковъ-академиковъ, котрѣ на нашѣ запросины ласкаво прибули зо Львова. Мимовольно у всѣхъ гостей вступивъ духъ радости, коли хоръ розпочавъ громке „Щасть намъ Боже“, котре довго отгомонювало у груды кождого гостя, що весело-радо потягавъ за хоромъ пѣснь повну надѣѣ. Дальше слѣдувала деклямація; на естраду выступила въ строю народномъ Вп. панна Е. Голыньска. Она въ великой части причинилась до звеличаня нашого вечерка, бо дуже удачно отдеклямувала уступъ зъ „Гайдамакъ“ Т. Шевченка „Титарь“. Въ признанье для декляматорки посыпались гучнѣ оплески. Хоръ знову отспѣвавъ хорошу пѣсню: „Ой чого ты почорнѣло зеленее поле?“. Теперь появився на естрадѣ поетъ и артистъ-малярь п. Корнило Устіяновичь — слава нашихъ вечерницъ. Порывисто, въ короткихъ словахъ, повныхъ огню и чувства патріотичного, зверненыхъ въ головной части до селянъ, розповѣвъ біографію Т. Шевченка а навязуючи ею до поемы „Чигринъ“, отдавъ ею съ повною прецизією и всѣхъ такъ одушевивъ, що гучнымъ оплескамъ не було конця-мѣры. Хоръ та музика знову переплѣталися добрыми пѣснями. Въ загалѣ програма була обширна. Отчиту якъ такожь деклямацій п. Устіяновича „По вѣчу“ и иншихъ пѣсень не було, бо власть оправдуючись своею некомпетенцію рѣшучо ихъ заборонила. Хоръ академиковъ вывязався красно зъ своеи задачи, и частѣйше выкликуваный мусѣвъ повтаряти свои спѣвы, а въ знакъ вдячности отпровадили ихъ мѣщане на другій день ажь на дворецъ желѣзницѣ. Подъ конецъ вечера о. Гр. Кончевичь въ Завою, подяковавши гостямъ за такъ численну участь, замкнувъ зобранье.

Опосля наступила часть забавна. Радость мусѣла заволодѣти всѣми, коли сама своя жвава молодѣжь охочо станула до першои коломыйки. И ту дано доказъ, що не треба було намъ и въ томъ взглядѣ оглядатись за чужими гостьми, але свои дѣти, одноі великои родины рускои, бавилися весело ажь до позна по повночи. Съ щиро сердечнымъ бажаньемъ въ души, щобъ такѣ вечерницѣ у насъ частѣйше отбувалися, радѣ гостѣ и веселѣ розбѣшлися до дому.

Доходу було 218 зр., чистого зыску 82 зр. На сѣмъ мѣсци най намъ буде вольно зложити подяку 1) паннѣ Є. Голыньскій, п. Устіяновичу и хорови академиковъ, що ласкаво прибувъ зо Львова, 2) товариству касина мѣщаньского за ласкаве отступленье салѣ; 3) чч. селянамъ, що дуже численно прибули, именно зъ Цѣневы, Рожнятова, Тужилова, Пойла, Сѣвки, Подмихайля, Войнилова и т. д.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Сторонництва промысловѣ*). Недавно скликавъ комитетъ зъ руки низшо австрійского товариства промыслового згромадженье групы промысловцѣвъ для нарады надъ справами дробного промыслу, а на 17 н. с. червня скликаный до Вѣдня комитетомъ загального вѣча товариствъ промысловыхъ зборъ начальниковъ сихъ товариствъ, щобы рѣшити справу третого загального збору австрійскихъ промысловцѣвъ. Посля програмы, котра маe дискутоватися на нынѣшномъ зборѣ, назначеный загальный зборъ австрійскихъ промысловцѣвъ на конець серпня сего року и буде радити надъ вплывомъ и наслѣдками нового закона промыслового. Обѣ тѣ групы промысловцѣвъ займаютъ супротивъ себе непріязне становище и одна стараeся паралижувати вплывъ другои, а загальне вѣче австрійскихъ промысловцѣвъ, котре маe посля проектовъ комитету отбутися въ серпню, маe правительству и большости парляментарной выразити вотумъ недовѣрія и выказати именно, що новый законъ промысловый не отповѣдае потребамъ промыслу.

(*Рухъ предвыборчій*) въ провинціяхъ, де маютъ отбуватися выборы до сойму, знаходится теперь въ самомъ розхарѣ. Центральный ческій комитетъ въ Моравіи оголосивъ на дняхъ отозву до выборцѣвъ, котру именемъ комитета подписавъ др Шрамъ. — Народъ ческій, сказано въ отозвѣ, выписавъ на своемъ прапорѣ національну рѣвноправность и автономію краю, повѣта и громады, а кождый ческій обыватель повиненъ стремѣти до того, щобы ческо-моравскій народъ занявъ въ соймѣ таке становище, котре ему не лишь задля историчного его розвою належится, але котре отповѣдало-бы числу душь, высотѣ оплачуваныхъ податковъ и образованю ческо-моравского народа. Добро краю може бути забезпечене лишь въ звязи съ сильною Австрією и для того народъ ческій видитъ въ удержаню могучого становища державы першу свою задачу. — Отозва характеризуе въ конци згубнѣ тенденціи сторонництва вѣрноконституційного и взываe Чеховъ, щобы подняли съ сею партією борбу, котра забезпечила-бъ имъ належне въ соймѣ становище. — Въ виду зближаючихся выборовъ соймовыхъ заключили нѣмецкѣ консерватисты моравскои большои посѣлости съ партією вѣрноконституційною компромисъ, а позаякъ черезъ то консерватисты зыскали переважный вплывъ въ моравскомъ соймѣ, то, мимо угодового характера сеи акціи, котрои остаточною цѣлею було скрѣпленье нѣмецкого елементу, деякѣ органы либеральнои прасы не могли вздержатись, щобы не высказати свого невдоволеня, а въ виду того рожницѣ межи нѣмецкими сторонництвами не то що зовсѣмъ не затерлися, но показалися ще виднѣйшими.

(*Справа розвязаня клюбу львицъ*) все ще не сходитъ зъ дневного порядку журналистичнои дискусіи, а кождый майже день приноситъ свѣже заявленье, относячеся до сеи справы, котре на другій день интересованѣ кружки въ своихъ органахъ официяльно або повофициально дементуютъ. — Ще не затерлося въ кружкахъ клюбу лѣвицѣ прикре враженье, котре, мимо всякихъ урядовыхъ заперечень и спростованъ мусѣла лишити вѣсть подана кореспондентомъ „Köln. Ztg.“ про розвязанье сего клюбу, а теперь недавно принесъ одинъ зъ органовъ сего жь сторонництва свѣжу вѣсть, котра посередно потверджае замѣръ розвязаня клюбу лѣвицѣ. „Grazer Tagespost“ оповѣдае именно, що Пленеръ носится съ гадкою основаня нѣмецкого клюбу, с. е. клюбу съ вызначнымъ характеромъ нѣмецко-національнымъ, а позаякъ въ виду теперѣшного складу лѣвицѣ до нового клюбу, оъ такими тенденціями, не моглибы перейти всѣ члены теперѣшнои лѣвицѣ, то ясно, що утворенье сего нового клюбу значило бы только, що розбитье давнои партіи. Зрозумѣло добре сей промахъ „Grazer Tagespost“ начальство клюбу лѣвицѣ, котрому будь-що-будь муситъ залежати на томъ, щобы не пускати въ свѣтъ вѣстей, компромитуючихъ позакулисовѣ змаганя и пляны керманичовъ свого сторонництва, и такъ якъ давнѣйше заперечило тую вѣсть, додаючи що о розвязаню лѣвицѣ нѣкому и не снилося.

(*Славяньскѣ послы истрійского сойму*), котрѣ минувшого року по поводу конфликту съ италійскою большостею ухилилися були отъ участи въ парадахъ соймовыхъ, понехали теперь абстиненційну политику и приняли выборъ до комисій. Именно-жь выбраный пос. Замличь до комисіи финансовои, Спиничь до комисіи школьнои, а Лягиня до комисіи економичнои. — На приватномъ зобраню рѣшили славяньскѣ посли говорити въ соймѣ лишь по славяньски. — Кромѣ истрійского сойму радятъ теперь въ Долитавіи соймы краевѣ горицкій, тирольскій и дальматиньскій. — При открытю послѣдного подднесъ намѣстникъ, що правительство стараeся горячо о розвитье краю въ отношеню духовомъ и матеріяльномъ и оказуе соймамъ свою прихильность. О скольке сповнятся обѣцянки правительства и о скольке оправданѣ були надѣѣ дальматиньско-хорватскои прасы, выказанѣ по поводу открытя сегорочнои сесіи, покаже недалека будучность.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. „Соврем. Изв.“ подали недавно цѣкаву статію о политицѣ Россіи на всходѣ, а „Nord. Allg. Ztg.“ перепечатала ею заразъ таки дословно. Статія ся завзываe Россію, щобы она забрала собѣ въ Тихомъ Океанѣ, якій островъ догодный на пристань для ею фльоты. „Всходне, т. е. середземне пытанье, кажутъ „Соврем. Изв.“, есть лишь частею пытаня тыкаючого Тихого Океану. Дорога до Константинополя веде черезъ горы Гиндокушь и перску затоку. Константинополь впрочемъ, Дарданелѣ и Босфоръ для Россіи въ сущности злишнѣ; она потребуе ихъ лишь для того, щобъ забезпечити свои порты на Чорномъ Мори. Що тыкаe ею яко всесвѣтнои державы, то сѣ дороги зъ бѣднои Европы до пребогатои Азіи стратили для нея свое давне значенье; Россія маe простѣйшѣ дороги. Гератъ, Балкъ, афганскій Туркестанъ муситъ бути въ рукахъ Россіи, а тогды знайде Россія сама дорогу зъ перскои затоки до Тихого Океану. Она повинна теперь лишь скоро оглянутись за отповѣдною пристанею въ Полинезіи“. Не мало се певно кождого здивуе, для чого органъ кн. Бисмарка таку велику вагу кладе на сю статію въ „Соврем. Изв.“, що ажь ею дословно каже перепечатати. Правительству нѣмецкому треба запомоги для почтовыхъ пароходовъ и отъ якъ разъ въ нагодѣ „Соврем. Изв.“, щобъ настрашити Нѣмцѣвъ небезпечными хочь и трохи фантазійными мрѣями россійскихъ политиковъ. — Дня 15 н. ст. червня отбулися одружины вел. кн. Сергія съ княгинею геоскою Елисаветою; царь вѣвъ молоду пару. Вел. кн. Константинъ попавъ знову въ неласку у царя. — Въ правительственныхъ кружкахъ чимъ разъ больше носятся слухи о заведеню особного министерства торговлѣ. Звѣстно, що куроъ рубля недавно поднѣсся бувъ трохи, а теперь знову упадае помимо того, що нема жаднои причины до сего. Компетентнѣ особы правительственнѣ суть отже того мнѣня, що рублѣ будутъ такъ довго спадати, доки не буде утворене особне министерство торговлѣ, котре могло-бы сему зарадити. — „Петерб. Вѣд.“ доносятъ, що въ губ. волиньскій и подольскій буде збольшене число объѣздчиковъ и що они що найменше два разы въ мѣсяць будутъ ревидувати всѣ пограничнѣ шинки, фабрики, склепы и т. д.; правительство хоче въ сей способъ усунути пачкарство, яке въ послѣдныхъ часахъ дуже змоглося. — Правительство заборонило продажъ поодинокихъ чиселъ газеты „Рус. Вѣд.“

Італія. Здаесь, що Феніяне кромъ Англіи уважаютъ своимъ ворогомъ и курію римску, бо посля „Monit. de Rome“ англійска полиція повѣдомила италіяньску, щобы ся зновъ припоручила Ватиканови пильно стерегчи внутра церкви ов.

Нѣмцева, а такожь въ томъ, що навѣть творы такои даровитои писательки, якъ Елиза Красногорска, мало звѣстнѣ въ Европѣ, хочь ею повѣсти починаютъ переводити на славяньскѣ языки. За то ческа наука займае и нынѣ почестне мѣсце, хочь по-части ческѣ ученѣ мусятъ выдавати свои працѣ въ нѣмецкомъ языцѣ, бо выданя въ ческомъ языцѣ не оплачуются. Успѣшно розвиваeсь и ческа журналистика; на томъ поли здобувъ собѣ головну славу Неруда своими суспольными фелетонами въ дуже талантливо выдаванѣй часописи „Narodni Listy“.

Открытье ческого театру въ Празѣ въ падолистѣ минувшого року свѣдчитъ о томъ, якѣ успѣхи робитъ національне освѣдомленье Чеховъ. „Сей храмъ штуки спорудила не держава, не мѣсто, не шпекуляційна сполка, а „národ sobě“ т, е. самъ народъ для себе — говоритъ пражска „Politik“. Коли въ сороковыхъ рокахъ зобрався невеличкій кружокъ ческихъ патріотовъ, одинъ зъ нихъ, Паляцкій, замѣтивъ, що коли-бъ стеля завалилась, то всѣ ческѣ патріоты згинули-бъ. Теперь ческимъ патріотамъ — имя легіонъ. Открытье національного ческого театру въ Празѣ стало не только ческимъ, але и славяньскимъ праздникомъ. Чехи спѣшатъ отвѣдати свой театръ не только зо всѣхъ концевъ Чехъ, але навѣтъ зъ-за Океану — зъ Америки.

(*Конецъ буде.*)

Петра. Крôмъ того збôльшено також значно сторожу безпеченьства въ найблизшôмъ сусѣдствѣ Ватикану. — Въ ночи зъ 10 на 11 с. м. наступивъ въ Генуѣ въ церквѣ Непороч. Зачат. сильный выбухъ динамитовый. Въ двѣ дѣры фасады сеи церкви вложено набоѣ динамитовй. Заразъ по пôвночи наступивъ выбухъ такъ сильный, що выломивъ велику дѣру въ стѣнѣ церкви, розтрѣскавъ скарбону церковну и повыбивавъ всѣôкна въ домахъ противъ церкви лежачихъ. Подôбный выбухъ наступивъ також и въ церквѣ св. Лаврентія, лишь не зробивъ тутъ жаднои шкоды. — Пропаганда зачислила книгу патра Курчи пôдъ заголовкомъ „Королевскій Ватиканъ“ до книгъ заказаныхъ, а самому авторови заборонила правити службу божу.

Сербія. „Pol. Corr.“ доноситъ, що Нѣмеччина, Австрія и Россія предложили такъ Сербіи якъ Болгаріи свои услуги, и що Сербія вже приняла ихъ съ подякою. Болгарія не дала ще жаднои ôтповѣды, хочь здаѣся, що она згодится на предложенье интересованыхъ державъ, мимо того, що закидае Сербіи провокацію. Всѣ жалобы Сербіи на Болгарію маютъ бути несправедливй. Пôля вѣдомостей зъ Риму, италіяньске правительство не бере жаднои участи въ залагодженю сербско-болгарского спору; сего пôднялись выключно лишь державы интересованй на балканьскôмъ пôвъстровѣ.

Бельгія Пытанье кабинетове вже порѣшене и Малю обôймае новый кабинетъ. Министерство просвѣты мае бути знесене а управа школъ перейде просто въ руки епископôвъ и духовеньства. По поводу сего всѣ клерикальнй журналы въ цѣлôй Европѣ высказуютъ свою надзвычайну радôсть, що „масоньскій либерализмъ“, що тôлько наробивъ злого, починае упадати и въ сѣй державѣ понѣсъ найтяжшій ударъ. И дѣйстно, упадокъ либерализму въ Бельгіи ôтдѣлавъ дуже пригнетаючо и на либералѣвъ прочихъ державъ европейскихъ; за те клерикали пôднесятъ нынѣ вже дуже смѣло до горы голову. Особливо сильно далась почутися поражка либералôвъ въ Италіи и Нѣмеччинѣ.

Голяндія. Справа наслѣдства престола въ Голяндіи выступае чимъ разъ сильнѣйше на порядокъ дневный. Князь Оранiи а наслѣдникъ престола есть дуже хорый и на его подужанье нема вже надѣ. Такъ само мае бути хорый також и король Вильгельмъ III. Пôсля голяндскои конституціи зъ 1848 р. на случай смерти короля голяндского и наслѣдника кн. Александра дочка короля, уроджена 1880 зъ княгинѣ Вальдекъ, була-бы наслѣдницею престола. До часу ей повнолѣтности мусѣла-бы бути вызначена регенція. Французкй отже и англійскй газеты звертаютъ теперь увагу на то, що Нѣмеччина вже ôгъ давна рада-бы загорнути Голяндію и теперь тымъ бôльшу звертае на ню свою увагу. Новоименованый посолъ въ Гадзѣки, Гербертъ Бисмаркъ, сынъ канцлера нѣмецкого, мае пôсля французскихъ газетъ приглядатися цѣлôй справѣ зъ близька и дѣлати пôсля обставинъ. „Times“ знову просто каже Французамъ, щобъ замѣсть на Єгипетъ, бôльшу увагу звертали на Голяндію.

Єгипетъ. Черезъ упадокъ Берберу небезпеченьство для самого Єгипту сталося дуже велике; загоны Магдія можутъ вже теперь легко кождого часу впасти и до Єгипту. Все зависитъ ôгъ судьбы Донголѣ, де ледво 1200 войска съ кôлькома арматами стоитъ въ доситъ слабо укрѣпленôмъ таборѣ. До „Times“ доносятъ зъ Короско, що 35000 ворохобникôвъ вырушило вже въ похôдъ на Донголю, щобы се мѣсце забрати передъ магометаньскимъ постомъ, що припадае на 25 червня. Майоръ Киченеръ, комендантъ въ Короско и добрый знавець краю и жителѣвъ каже, що небезпеченьство есть теперь далеко бôльше якъ було передъ тымъ. Пôсля его думки по упадку Донголѣ нападъ ворохобникôвъ на Єгипетъ не далсьбы оминути. Асуанъ трудно боронити а по заборѣ Донголѣ мавъ бы непріятель отверту дорогу до горѣшного Єгипту не звертаючись до Асуану. Наколи-бъ англійске войско вырушило теперь до Свакима и Берберу, то могло бы майже въ тôмъ самôмъ часѣ дôстатись до Хартума, въ котрôмъ Магдій бувъ-бы вже въ Каирѣ. Пôсля иншихъ вѣстей войско Магдія есть вже лишь на 8 днѣвъ ходу ôтдалене ôтъ Короско. Межи симъ мѣстомъ а горѣшнымъ Єгиптомъ стоитъ лишь въ немногихъ мѣсцихъ єгипетске войско залогою, именно въ Вади-Гальфа 300 Єгиптянъ и двохъ офицерôвъ англійскихъ, въ Короско три компаніи и три англійскй офицеры, а въ Асуанѣ 1000 людей съ шѣсть канонами и чотырома англійскими официрами. Всѣ тй залоги якъ видко складаются съ самыхъ лишь Єгиптянъ, на котрыхъ поминувши вже ихъ слабу силу нѣякъ спуститися не можна; нападъ отже на Єгипетъ передъ рамаданомъ здаѣсь бути дуже вѣроятный, — Магдій же заповѣвъ вже, що зъ Каиро выбересь на богомолье до Мекки.

НОВИНКИ.

— **Першу руску прогульку** зô Львова до Рудна устроюе дня 22 л. червня комитетъ любовникôвъ рускои сцены и забавы. Поѣзды зъ головного двôрця ôтходятъ о год. 2 и 5 по полудни, а вертаютъ о год. 9½ до Львова. Кошты подорожи туда и назадъ выносятъ 24 кр. Упрашаеся о якъ найчисленнѣйшу участь.

— **Министерство вѣроисповѣдань** намѣряе урегулювати нынѣшне право патронату и збирае статистичный матеріялъ въ тôмъ предметѣ, подѣливши патронатъ на чотыри групы: публичный, приватный, духовный и мѣшаный. Хôдъ сего дѣла будемо мы пильно слѣдити и не залишимо о нѣмъ подавати вычерпуючй вѣдомости.

— **Ректоромъ львôвского университету** выбраный на рôкъ 1885 професоръ пасторальнои теологіи кс. дръ Людвикъ Кльоссъ.

— **Зъ Станиславова** пишутъ намъ: Пôсля оповѣстки ôтбулися три популярнй выклады, уряженй Выдѣломъ тутешнои филіи „Просвѣты“ дня 9 руск. червня с. р. Въ краснôй сали радноѣ мѣста зôбралося мимо непогоды надъ 70 членôвъ и гостей, околичныхъ и мѣсцевыхъ, котрыхъ привитавъ короткимъ словомъ голова филіи професс. Желехôвскій. Ôттакъ слѣдували выклады, именно: 1) П. Леонидъ Заклиньскій викладавъ о важности нового рускаго товариства „Народна Торговля“, о его краснôмъ дотенерѣшнôмъ розвою, о его задачи основувати крамницѣ рускй (особливо громадскй) по мѣсточкахъ и селахъ а наконець выложивъ також наглу потребу закладаня читалень по селахъ, яко першихъ благодатныхъ розсадникôвъ всякого доброго громадского дѣла, всякого патріотичного подвига. 2) П. Дръ М. Бучиньскій викладавъ о першихъ добахъ культуры людскои съ увзглядненьемъ землѣ замешканои теперь Русинами. 3) П. проф. Остапъ Левицкій выкладавъ и показувавъ на прирядахъ цѣкавѣйшй зъявища зъ гидростатики. Съ великою увагою и видимымъ занятьемъ слухали всѣ притомнй науки, поданои такъ приступно и займаючо панами викладчиками. Того-жь дня записалося до филіи товариства 10 новыхъ членôвъ. Вп. пану Дрови Каминьскому, посадникови мѣста, належится за жичливе позволенье такъ догôднои салѣ уклôнна подяка ôтъ цѣлого товариства.

— **„Библіотеки И. Онишкевича“ томъ III,** выдаваный „Академичнымъ Братствомъ“ выйде вже сими днями зъ печатнѣ товариства им. Шевченка. Теперь кôнчится складъ передмовы до сего тому, написаноi молодымъ нашимъ писателемъ п. Володимиромъ Коцовскимъ.

— **Братства церковнй и читальнѣ.** Въ 52 и 53 ч. „Дѣла“ подали мы списъ надôсланыхъ „Академичному Братству“ справоздань про читальнѣ и братства тверезости. Ôгъ того часу наспѣло дальше 15 справоздань про читальнѣ, а именно: въ Городищи, Торкахъ, Комарнѣ, Озерянахъ, Цетули, Яворовѣ, Рôздвянахъ, Тейсаровѣ, Воли Якубовôй, Соколовѣ, Сваричевѣ, Сулимовѣ, Жовтянцяхъ, Ляшкахъ довгихъ (приватна читальня) и въ Спасѣ. Окрôмъ Тейсарова и Ляшокъ довгихъ всѣ решта справоздавцѣ ôтповѣли дуже докладно и цѣкаво. Про братства церковнй прислано дальше 13, також дуже докладныхъ и дуже цѣкавыхъ справоздань а именно: зъ Микуличина, Яворова, Загôря, Мшанця (найлѣпше и найдокладнѣйше), Золотникъ, Городища и Носôвця, Озерянъ, Цетулѣ, Тейсарова, Волѣ Якубовои, Соколова, Ляшокъ довгихъ и Спаса. Такимъ чиномъ наспѣло доси до „Акад. Братства“ ôтповѣдей про 47 церковныхъ братствъ, и 52 читальнѣ. Маленько! Навѣть що до рускихъ читалень, котрыхъ членъ кореспъ „Этнограф. Кружка“ мае доси списаныхъ (пôсля справоздань въ наспѣвшихъ квестіонаряхъ и въ „Дѣлѣ“ та „Батькôвщинѣ“) 320! Звертаемо увагу дальшихъ нашихъ справоздавцѣвъ про читальнѣ, що не потребуютъ конче писати и того, що вже про ихъ читальню надруковано въ „Дѣлѣ“ и „Батькôвщинѣ“, позаякъ при обробленю все се буде увзглядненo. Намъ цѣкаво найбôльше дôзнатися про те, про що ще не було въ газетахъ. Також просимо додавати выразно, въ якôмъ будынку мѣстится яка читальня, позаякъ помѣщенье читалень — справа бачится, для нихъ найтяжша. Коли-бъ читальнѣ мали свои обширнй и хорошй будынки, то они справдѣ були-бъ осередкомъ политичного, просвѣтного, економичного и артистичного житя нашого народа. Будôвля въ кождôмъ селѣ т а к о г о громадского дому принесла бы для рускаго народу необчисленй користи...

— **Зъ Рогôзна** пишутъ намъ, що тамъ-же дня 14 л. червня завязано читальню. Охочй до просвѣты люде зôбрались въ канцеляріи громадскôй и пôдъ проводомъ патріотичного о. Стеф. Добряньского, котрый зволивъ надѣлити читальню чотырма часописями, ухвалили выслати статуты до ц. к. намѣстництва. Щасть Боже!

— **Въ Корчинѣ** коло Сокаля ôтбулося минувшого мѣсяця торжественне ôткрытье читальнѣ. Хороше слово, ôткрываюче читальню, выголосивъ о. Мих. Фолисъ. Потôмъ выбрано выдѣлъ: головою ч. Антон. Сѣрка, начальника громады, а прочими членами выдѣлу другихъ чч. господарѣвъ. Опôсля наступивъ ôтчитъ п. Іосифа Фолиса, богослова зъ Вѣдня п. заг. „Теперѣшнй часы а наша читальня“. По ôтчитѣ ôтспѣвавъ хоръ грôмко пѣсню „Щасть Боже“, а 11-лѣтна дѣвчинка деклямувала поезію Т. Шевченка „Думы мои“. Дальше слѣдували знов хоровй спѣвы и деклямація. Пôдъ конець голова читальнѣ ч. Сѣрко выголосивъ прощальну рѣчь, въ котрôй внѣсъ многолѣтство для Є. В. цѣсаря за дану намъ свободу народного розвою. Опôсля сердечно угощено гостей въ сали шкôльноѣ. Мѣжь гостями бувъ о. Левицкій съ родиною и многй селяне зъ сусѣдныхъ селъ. Богословы зô Львова пп. Алекс. Очабрукъ и Ив. Радецкій прислали читальни щирй благожеланя.

— **Въ Чернôвцяхъ** ôтбувся сими днями першій загальный збôръ членôвъ товариства для будовы „Народного Дому“ въ столици Буковины. На зборѣ выбрано новый выдѣлъ и поручено ему дальше збирати жертвы на тую народну цѣль (доси фондъ выноситъ звышь пôвтора тысяча зр.), щобы можна чимъ скорше починати будову. Выдѣлъ складаютъ: проф. Єротей Пигулякъ, предсѣдатель; проф. о. Исид. Воробкевичъ и судія Володим. Ясеницкій, заступники; учит. Ем. Поповичь, секретарь а учит. Ост. Проданъ его заступникъ; проф. Ост. Пигулякъ, касіеръ; офиціялъ Окуневскій, господарь; авск. суд. Мих. Коралевичь, контролоръ; Евс. Андрѣйчукъ, Григ. Воробкевичь, Браникъ, Федоровичь, Ноевичь, Невечерилъ и Ив. Тыминьскій, члены выдѣлу; о. Огоновскій, проф. Билинкевичь, суд. Ревакович, офиціялъ Харжевскій и мѣщанинъ Островскій, члены комисіи надзыраючои.

— **Авскультантами** именованй судовй практиканты Святославъ Шанковскій и Володимиръ Дольницкій.

— **На львôвско-черновецкôй желѣзницѣ** межи Бôбркою а Старымъ селомъ невыслѣдженй доси злобники выймили оногды брусъ зъ моста и прикрѣпили его однымъ кôнцемъ въ зробленôй ямѣ такъ, що ôнъ сторчавъ цѣлый до горы. Локомотива поспѣшного поѣзду розтрѣскала брусъ, але ôнъ розбивъ лѣхтарню, прикрѣплену передъ локомотивою въ высотѣ на 1½ стопы надъ землею. Злочинцямъ очевидно ходило о то, щобы поспѣшный поѣздъ выскочивъ зъ шинъ, бо ще на пôвъ годины передъ тымъ переѣзджавъ туды поѣздъ товарный, а мôстокъ ще не бувъ ушкодженый. Въ справѣ сей розпочалося судово-карне слѣдство.

— **Пенсіи вдовамъ и сиротамъ** по священикахъ архіепархіи львôвскои высланй минувшои суботы вже у всѣ деканаты. Вдовы и сироты отже маютъ теперь зголошуватись вже до дотычныхъ урядôвъ деканальныхъ.

— **Кс. Игнатія Вурма**, посла до рады державнои и моравского сойму, совѣтника и викарія при катедральнôмъ костелѣ въ Оломуцѣ, ôтзначивъ львôвскій митрополичій ординаріятъ титуломъ совѣтника митрополичои консисторіи. Кс. Вурмъ, якъ вѣдомо нашимъ читателямъ, пôдъ часъ побуту депутаціи рускаго клира въ дѣлѣ конгруы, служивъ ѣй радо и всеможливою жичливостею.

— **Управителемъ „Народного Дому“** на мѣсце пок. Алексѣя Палюха назначивъ управляючій совѣтъ провизорично п. Василя Лаголу, практиканта судового зô Львова. Конкурсъ на теперь не буде розписаный.

— **Великій градъ** упавъ сеи недѣлѣ въ окрестности Стрыя. Градъ лежавъ на земли ще въ понедѣлокъ рано.

— **Зъ Устрикъ и Добромиля** дôстали мы звѣстки о перелѣтавшихъ тамтуды величезныхъ роякъ комахъ званыхъ „шклярками“ (Wasserjungfrau), котрй зъ далека можна було вважати саранчею. Першій поглядъ на одинъ примѣрникъ, засланый намъ въ листѣ, а також той загально сконстатованый фактъ, що летѣли они зъ полудневого заходу на пôвнôчный всхôдъ показуе, що се не саранча, але комаха зовсѣмъ не шкôдлива, котра тôлько выемково якось такъ дуже розмножилася. Саранча-жь звычайно тягне зô всходу на захôдъ, бо выводится въ степахъ, мѣжь тымъ коли шклярки и водянки выводятся въ рѣкахъ и болотахъ, де ихъ почварки жiютъ и рушаются свобôдно черезъ кôлька лѣтъ, поки вылѣнившись не перемѣнятся въ крилату, гарно блыскучу комаху.

— **П. Алойзій Федоровичь**, стрый п. Володислава Федоровича и властитель Жеребокъ шляхотскихъ, набувъ ôтъ жида Линія маетнôсть Магдалѣвку, обнимаючу около 1000 моргôвъ землѣ подôльскои.

— **Зъ Кіева** пишутъ намъ, що старенькій нашъ историкъ Николай Костомаровъ написавъ до одного знакомого свого въ Кіевѣ письмо, въ котрôмъ дуже жалуеся на свое пôдъупавше здоровье. Мимо того нашъ историкъ все занимаеся працями историчными. Въ найновѣйшôй книжцѣ „Кіевскои Старины“ знаходимо оцѣнку нового доповненого выданя его „Богдана Хмельницкого“ въ 3 томахъ, написану кіевскимъ професоромъ Вол. Антоновичемъ.

— **П. Абрагамовичь**, посолъ зъ громадъ сельскихъ львôвского выборчого округа до рады державнои и предсѣдатель львôвскои рады повѣтовои, запрошуе своихъ выборцѣвъ селяньскихъ въ цѣли справозданя зъ дѣяльности посольскои въ радѣ державнôй на зôбранье, котре ôтбудеся дня 27 червня въ пятницю о годинѣ 11-ôй рано въ сали рады повѣтовои у Львовѣ при улици Академичнôй ч. 11.

— **Пожаръ фабрики.** Дня 4 червня выбухъ пожаръ въ фабрицѣ нафты, церезины и парафины п. Гольдгамера и сп. въ Дрогобычи и треваючи ôтъ годины 8 рано до 2 по полудни знищивъ не тôлько велику часть будынкôвъ фабричныхъ але навѣть стояче оподалѣкъ въ стосахъ дерево. Чорный, густый дымъ величезными клубами вкриваъ небо, такъ що видно ихъ було ажь въ Самборѣ и Стрыю, т. е. въ промѣрѣ 8 миль. Причиною пожару мало бути пукненье кôтла парового, чи, якъ кажутъ дрогобыцкй жиды, „неосторожнôсть робôтникôвъ“. По мѣстѣ ходятъ вѣсти, що кôлька людей пôдчасъ выбуху стратило житье. Не завадитъ пригадати, що два лѣта тому въ тôй самôй фабрицѣ при подôбнôмъ пожарѣ також згибло кôлькоро людей, але тѣла и кости ихъ такъ зôстали перепалений, що не можна було навѣть сконстатувати числа погибшихъ. Шкоду цѣнятъ властителѣ на 20.000 зр. Жандармеріи при цѣлôмъ 6-годиннôмъ пожарѣ не було.

— **„Gazeta Naddniestrzańska“** въ ч. 9 подае списъ паровыхъ кôтлôвъ працюючихъ въ фабрикахъ кругъ Дрогобыча; выраженый цифрами матеріялъ той представляеся якъ слѣдуе. Въ Дрогобычи, Борыславѣ, Схôдници и др. мѣсцевостяхъ фабричныхъ працюе теперь по бôльшихъ фабрикахъ 29 кôтлôвъ паровыхъ и 4 машины паровй, а на все те удержуютъ тй фабрики 3, выразно т р е х ъ еказаминованыхъ и концесіонованыхъ машинистôвъ, котрй однакожь переважно занимаются направою попсованыхъ машинъ, лишаючи надзôръ або неекзаминованымъ и неуправненымъ заступникамъ, або простымъ деннымъ робôтникамъ. Чи диво за тымъ, що не минае майже й одинъ день безъ нещасть, калѣцтвъ а то и смертей по тыхъ фабрикахъ?

— **Янъ Ернестъ Смолеръ**, знаменитый дѣячь лужицкій и одинъ зъ апостолôвъ славяньского ôтродженя, умеръ въ пятницю дня 13 червня въ Будишинѣ (Bautzen). Покôйникъ родився 3 марта 1816 въ горѣшныхъ Лужицяхъ въ Марцдорфѣ, де отець его бувъ учителемъ. Въ рокахъ 1830—1836 кôнчивъ гимназію въ Будишинѣ, де вже тогды товаришѣвъ обучавъ въ рôднôй мовѣ. Зложивши испытъ зрѣлости удався до Вроцлава (Breslau) на теологію, але рôвночасно ôтдавався праци надъ исторіею и мовою свого народа. Ôтданый тôй справѣ цѣлою душею заложивъ 1838 р. вразъ съ Нѣмцемъ Реслеромъ въ Вроцлавѣ товариство лужицкихъ академикôвъ, а въ нѣмъ особный ôтдѣлъ сербскій. За заохотою славного патріота Туркинье кинувся студіювати й другй славяньскй мовы, въ чôмъ допомогло ему й пруске правительство, надѣливши его на ту цѣль 4-лѣтною стипендіею. Морально пôдпомагали его Туркинье и Челяковскій, — за ихъ заохотою ôнъ взявся й до працѣ литературнои. Въ р. 1845 уложивъ статутъ для „Сербскои Матицѣ“, котра въ два лѣта опôля розпочала свою дѣяльнôсть. Въ р. 1846 покликавъ его Іорданъ до Липска до редакціи часописи „Slavische Jahrbücher.“ Въ р. 1848, коли „Sl. Jahrb.“ перестали выходити, Смолеръ перенѣсся до Будишина, обнимаючи редакцію „Tydzeńske Novine“, котрй опôсля перемѣнились въ „Srbske Novine“. Тою часописею и закладаньемъ рôжныхъ товариствъ въ краю розбудивъ самовѣжу и почутье національне своихъ землякôвъ. Въ р. 1850 ставъ учителемъ сербскои мовы въ будишиньскôй гимназіи, заложивъ книгарню, котра именно ôтъ 1863 р. значно розширилася и выдала богато сербскихъ книжокъ. Самъ Смолеръ выдавъ два томы народныхъ пѣсней лужицкихъ Сербôвъ съ нѣмецкимъ перекладомъ, сербско нѣмецкій словникъ, сербскій перекладъ Челяковского, „Ohlas pisni ruskych“ и кôроледворскои рукописи, — редагувавъ часопись „Сербскои Матицѣ“ и иншй письма. Такимъ способомъ покôйникъ не тôлько першій въ Лужицяхъ вказавъ напрямъ народный, збудивъ рухъ на поли письменства, але и самъ доси найбôльше зъ помѣжь своихъ землякôвъ зробивъ въ тôмъ напрямѣ. Тожь не диво, що не лишь его земляки, але всѣ Славяне чуютъ страту такого невтомимого труженника. Особливо мы Русины винни ему вдячнôсть за многй дуже прихильнй ôтзывы и статіи о насъ въ тыхъ часописяхъ (Slavische Jahrbücher, Slavisches Literaturblatt и др.), котрй выходили пôдъ его редакціею. Честь его памяти!

— **Зъ Азіи** доходятъ вѣсти, що пôдъ Багдадомъ, на правôмъ березѣ Тигра, пануе зараза, котра мае бути чумою. Персія замкнула границю.

— **Дрôбнй вѣсти.** Намѣстникъ п. Залескій выѣздитъ на осмотръ деякихъ повѣтôвъ всхôднои Галичины. — Дръ Венед. Дыбовскій, проф. университету львôвского, именованый екзаминаторомъ зоологіи для кандидатôвъ учительскихъ до гимназій и школъ реальныхъ. — Дня 16 л. червня привела зъ ôткись божевôльна жѣнка до Стратына 6—8 лѣтну дѣвчинку порядно зъ мѣщаньска убрану. — Громада Медуха буде ôтъ 1 жовтня с. р. вынята зъ пôдъ повѣт. суду въ Бурштынѣ а прилучена до суду въ Галичи. — Зъѣздъ всѣхъ нотарѣвъ Галичины ôтбудеся 21 л. червня въ ратуши у Львовѣ. — П. Володимиръ Будзиновскій, родомъ зъ Самбора, получивъ на университетѣ краковскôмъ степень доктора правъ. — Розправа въ процесѣ противъ 31 обжалованыхъ о розрухи въ Тернополи ôтбудеся 23 л. червня пôдъ проводомъ сов. Райнварта передъ судіями присяжными. — Пôдгаецка рада повѣтова уневажнила выбôръ п. Досинчука и сел. Ороновского.

Вѣсти Аепархіяльнй.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Душпастырскй посады получили оо. Ив. Воляньскій завѣдательство Яблонова дек. гусятынского; Теодоз. Строцкій завѣд. Луки малои дек. скалатского; Ив. Любинецкій сотруд. Горожанки; Ив. Глѣбовицкій сотруд. въ Старомѣщинѣ.

Презенту получивъ о. Леонт. Копертыньскій сотруд. зъ Теребовлѣ на парохію Гумниска дек. теребовельского.

Позволенье до испыту получили оо. Ив. Голѣнатый и о. Н. Дякôвъ.

Митроп. консисторія вставляеся до президіи намѣстництва о згоду на каноничну институцію для о. Сав. Грегоровича на парохію Копачинцѣ.

На конкурсъ розписана парохія Лукавица нижна дек. стрыйского наданя приватного; речинець до 9 серпня 1884 р.

Презенту на парохію Дмитрôвъ надало намѣстництво 8 червня о. Ант. Одѣжиньскому капеляну Высоцка.

ПОСМЕРТНЙ ВѢСТИ.

О. Бонавентура Копертыньскій парохъ въ Купчинцяхъ упокоився дня 14 червня 1884. Вѣчная память!

Василь Черепашиньскій, учитель въ Загвôздю коло Станиславова, упокоився 14 л. мая по 20-лѣтнôй знаменитôй учительскôй службѣ. Вѣчна ему память!

Юлія Бобовчакъ, вдова по приходнику и сестра крыл. Теоф. Павликова, упокоилася въ Плаучи великôй. Вѣчна ѣй память!

Аптика РУКЕРА во Львовѣ
1009 (50—?) поручае
Спеціяльности и универсальнй средства французкй и иншй, якъ черезъ ню такъ и черезъ иншй фирмы оповѣщуванй.

5 килевй

БОЧОВКИ ВИНА

поручае

ТОРГОВЛЯ ГЕГЕЛЯЙСКО-ТОКАЙСКИХЪ ВИНЪ

К. Ф. ПОПОВИЧА

927 (32—52) ВЪ ТЕРНОПОЛИ

1 бочовка Гегеляйского столового . 2 зр. 10 кр
1 „ Гегеляйского столового лучшои якости 2 зр. 30 кр. и 2 „ 50 „
1 „ Гегел. стол. ароматичного 2·70 и 3 зр.
1 „ Самородного вытравного . 4 зр. 30 кр.
1 „ Ермелеки-Бакаторъ стол. 2 „ — „

Повысше наведенй цѣны розумѣются вразъ съ бочовкою окованою желѣзными обручами и оплаченымъ портомъ почтовымъ, такъ що благоклонный отбиратель жадныхъ больше коштовъ не поноситъ. Купуючи вина особисто только у продуцентовъ ручитъ за здоровй добрй, натуральнй и лучшй вина якъ зъ Вершецъ, и проситъ о ласкавй замовленя.

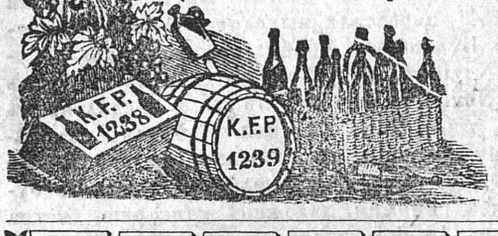

Учитель

львовскои школы народнои

Русинъ, педагогъ съ рутиною, готовъ обняти на часъ вакацій лекцію въ рускомъ домѣ. Подоймаесь учити дѣти зъ школъ народныхъ и зъ низшихъ клясъ гимназіи. Близша вѣдомость въ редакціи „Дѣла“. 1-3

5000

останковъ сукна

(3 до 4 метры)

у всѣхъ краскахъ, на одяги мужескй, на загортки, жѣночй мантлѣ отъ дощу, на жѣночй плащѣ — розсылае за послѣплатою **за останокъ по 5 гульд.**

L. Storch, Brünn.

Останки не до вподобы принимаеся назадъ. Взорцѣ высылаются по присланю 10-крейцаревои марки.

1061-12-52

„СЛАВІЯ“

банкъ взаимныхъ убезпеченій въ Празѣ.

Убезпеченье плодовъ земельныхъ противъ шкодамъ отъ градобитя.

Поодинокй цѣны плодовъ земельныхъ — єсли тіи не суть высшй отъ цѣнъ правдивыхъ — будутъ въ кождомъ случаю при ликвидаціи шкодъ мѣродатными **и шкода зостане на подставѣ тыхъ-же заплаченою.**

Банкъ „Славія“ выплативъ своимъ членамъ въ протягу тринайцятьлѣтного свого существованя въ отдѣлѣ убезпеченій градовыхъ больше повтора миліона зр. а. в., яко вынагородженя за шкоды градовй.

Шкоды ликвидуются черезъ мужѣвъ довѣрія, котрыхъ убезпеченй самй выбираютъ.

Належитость за убезпеченье єсть однакова: чи убезпеченье заразъ, чи доперва въ часъ грозячого вже небезпеченьства заключится, въ котромъ то случаю внесенье до убезпеченя звычайно минаеся вже съ цѣлею и приноситъ такъ членамъ якъ и банкови немало клопоту, понеже вже разъ градомъ ушкоджень плоды до убезпеченя принятыми бути не можутъ.

Премію (належитость) можна заплатити доперва дня 30 вересня т. р.

Отже-жь, коли при заключеню убезпеченя не конче потреба готовки и о подвысшенье убезпеченого капиталу коли-будь можна внести — запрашаемо до приступленя къ убезпеченю.

ГОЛОВНА ДИРЕКЦІЯ
банку взаимныхъ убезпеченій
„Славія“ въ Празѣ.

1108—3—3

Бюро заступництва

„Azienda“

знаходится

въ домѣ князя К. Пониньского

при Маріяцкой площади ч. 8,

I. поверхъ. 1—1

ДОМЪ КОМИСОВЫЙ

Константина Орловского

Львовъ, ул. Валова ч. 13

посередничитъ въ арендѣ и продажи добръ и реальностей сельскихъ и мѣскихъ; поручае арендаторовъ, купцѣвъ и пожички; выконуе всякй припорученя торговельнй, приватнй и домовй та господарскй, въ мѣсци и на провинцію. Контора службова доставляе здобныхъ управителѣвъ, экономовъ, писарѣвъ и гуменныхъ, учителѣвъ и гувернантокъ, панны покоевй, боны, кухарки и ключницѣ, паробковъ, возниковъ, локаѣвъ и кухарѣвъ. (1—3)

Проситъ о ласкавй порученя.

Панѣ вольного стану, що хотѣла-бы приступити до зысковнои сполки съ певнымъ капиталомъ, зволитъ ласкаво подати свою адресу.

Окладинки зъ заграницѣ!

Зъ препорученьемъ и апробатою Его Преосвященьства Епископа дра Сильвестра Сембратовича, накладомъ

Конст. І. Урбана и Сполки

выйшовъ изъ друку

НАРОДНЫЙ РУСКІЙ

МОЛИТВЕННИКЪ

(поболъшене и поправлене выданье съ толкованьемъ)

котрый получити можна

Въ торговли Мих. Дымета и у Конст. І. Урбана ч. 20. Ринокъ, Львовъ.

по слѣдуючихъ цѣнахъ:

На великовомъ папери брошур. (560 сторонъ друку) — за **1 зр.**

Оправленый для Дамъ въ аксамитъ — за **5 зр., 6 зр.** и высше.

Оправленый въ шкору, богато вызолоченый — за **2 зр. 60 кр.** и съ золотымъ обрѣзомъ и футераломъ — за **3 зр.**

Такій самый *на звычайномъ папери* оправленый въ повъ-полотно — за **90 кр.**

Оправленый цѣлкомъ въ полотно за **1 зр. 10 кр.**

Оправленый въ полотно розличного цвѣта, оздобный, съ вызолоченымъ крестомъ, съ футераломъ — за **1 зр. 60 кр.**

Меншій (352 стор. друку) оправленый въ повъ-полотно — за **60 кр.**

Купуючимъ больше екземплярѣвъ отвѣтный рабатъ!

2—6

НОВЕ ВЫДАНЬЕ МОЛИТВЕННИКА!

НОВЕ ВЫДАНЬЕ МОЛИТВЕННИКА!

Окладинки зъ заграницѣ!

Складъ фабричный красокъ, лякеровъ, покостовъ, продуктовъ хемичныхъ заразомъ и торговля матеріяловъ

ГИБНЕРА и ГАНКЕ

1104 (40—?) **во Львовѣ, Ринокъ**

поручае

Краски олѣйнй

зовсѣмъ готовй до ужитку, до мальованя дверей, вконъ, помостовъ, даховъ, домовъ, огородовыхъ знарядовъ и господарскихъ, знарядовъ рольничихъ и т. д.

КРАСКИ

олѣйно-лякеровй и бурштиново-лякеровй

масу до запусканя помостовъ

власного выробу, найлѣпшого рода

лякеръ до помостовъ,

лякеръ до школьныхъ таблицъ

найдоброиѣйшй

лякеры повозовй правдивй

англійскй зъ фабрикъ Wilkinson, Heywood и Clark въ Лондонѣ,

всякого рода лякеры до роботъ внутрышныхъ, внышныхъ, дерева, желѣза и шкоръ.

Краски сухй всякй роды:

аниліновй,
до крашеня яецъ
„ „ матерій,
друкарскй, бронзы (золотый порошокъ), золото въ аркушахъ,
ростинній въ плынѣ,
для переплетниковъ,
тушовй акварелевй въ гузичкахъ и лѣсочкахъ,
акварелевй воскй въ трубочкахъ и мушляхъ,
до мальованя порцелянъ,
олѣйнй въ трубочкахъ до роботъ артистичныхъ.

Средства до ретушованя, олѣйки и верниксы до роботъ артистичныхъ, пензлѣ, малярскй полотна, палеты сталюги и всякй приборы до мальованя и рысованя.

Артикулы для фольварковъ:

Смаровило до желѣзныхъ осей,
олива до машинъ,
теръ газовый,
цементъ и гипсъ,
китъ, асфальтъ,
антимерулінъ,
карболевый квасъ и другй средства дезинфекцій.

Приряды пивничнй:

Шпунты и чопы до бочокъ,
корки до бутильокъ,
капслѣ до бутильокъ,
маса до лякованя бутильокъ,
машины до коркованя бутильокъ,
„ „ „ бочокъ,
тирбушоны,
машины до мытя фляшокъ,
пипы до бочокъ.

Артикулы гумовй,

кишки гумовй до газу и до стяганя воды, вина, пива, квасу; плыты гумовй и пр.

простирала гумовй.

Пасы до машинъ и молотѣлень зъ найлѣпшихъ шкоръ бельгійскихъ всякои ширины.
Гурты до машинъ, вужѣ конопляній.
Руры цинковй и оловяній.
Шрѣтъ, льотки и нулѣ.
Порошокъ на комахи и молѣ, тинктура на комахи, камфора и перецъ бѣлый.
Артикулы тоалетовй, мыла тоалетовй, Extraits d'odeur, Eau de Cologne, олѣйки и помады.
Лякъ до печатаня.
Чорнило до писаня, до гектографіи, червоне, сине, чорне, до значеня бѣля и автографичне.
Краски до печатокъ, гума и карукъ розпущеный.
Китъ до скла и порцеляны.
Смаровило непромакаюче на шкору.
Смаровила на копыта съ способомъ ужитку.
Товщь до оружія.
Лякеръ до чобота чорный, золотый и мѣнячійся.
Чорнило до шкоръ.
Апретура до консервованя шкоръ и пр.

Все по найдешевшихъ цѣнахъ.

Цѣнники спеціяльнй на жаданье gratis и franco.

При замовленяхъ за послѣплатою просится о присыланье певнои сумы, котра выстарчила-бъ хочь на оплаченье тамъ и назадъ коштовъ почтовыхъ на случай небтобраня посылки.

Отъ осени року 1884 въ власномъ домѣ Ринокъ ч. 38

NEUE (13.) UMGEARBEITETE ILLUSTRIRTE AUFLAGE.

240 HEFTE ODER 16 BÄNDE.

Brockhaus' Conversations-Lexikon.

Mit Abbildungen und Karten.

Preis à Heft 30 kr.

VIERHUNDERT TAFELN.

JEDER BAND FL. 4.50., LEINWAND FL. 5.40., HALBFRANZ FL. 5.70. Ö.W.

Реальность

складаючася зъ **мешканя о 3 комнатахъ и кухни,** зъ **саду о добрныхъ деревахъ,** зъ **будынковъ господарскихъ,** маюча **поля орного и лукъ 22 морги,** положена

въ селѣ Серны

о 2 милѣ дороги отъ Мостискъ,

єсть **до проданя зъ вольнои руки мѣсцевого душпастыря.** *Почта Краковець.*

1114 (1—3)

Учитель мѣскои школы

въ однѣмъ провинціональномъ мѣстѣ, Русинъ, съ довголѣтною практикою, глядитъ лекціи на часъ вакацій въ здоровой горскои окрестности. Близшй вѣсти въ редакціи „Дѣла“. 1-?

И. Вайнъ

во Львовѣ, при ул Коперника ч. 22

поручае свой

складъ образовъ олѣйныхъ и олѣйно-друкованыхъ: святыхъ, народныхъ, крайобразовъ и т. п., якъ такожь великій выборъ зеркалъ и рамъ золоченыхъ, бароковыхъ, листвовыхъ, орѣховыхъ и рѣзьбленыхъ.

Пріймае такожь образы олѣйнй и олѣйно друкованй до **отновленя, натягненя и оправы въ рамы,** якъ такожь **рамы до золоченя** по цѣнахъ якъ найумѣреннѣйшихъ.

Сплата ратами мѣсячными, такъ въ мѣсци якъ и на провинціи.

Магазинъ товаровъ блаватныхъ и полотенъ

СТАХЕВИЧА И АБРЫСОВСКОГО

(В. ТОВАРНИЦКОГО НАСЛѢДНИКОВЪ)

1037-(13-15) **у Львовѣ, Ринокъ ч. 32**

получивъ вже и поручае

на сезонъ весняный матеріи вовняній и шовковй въ всякихъ можливыхъ выробахъ

по цѣнѣ якъ найприступнѣйшой.

Пробы высылаемо на жаданье franco.

Выдавець и редакторъ: Иванъ Белей.

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка подъ зар. К. Беднарского.

Ч. 66. Львôвъ, Субота 9 (21) червня 1884. Рôчникъ V.

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй год. попол. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 44 улиця Галицка.

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ аресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул Галицка.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ для Австріи: для Россіи:
на цѣлый рôкъ . . 12 зр. на цѣлый рôкъ . . 12 рубл.
на пôвъ року . . 6 зр. на пôвъ року . . . 6 рубл.
на чверть року . . 3 зр. на чверть рок. . . 3 рубл.
съ дод. „Библіотеки“: съ дод. „Библіотеки“:
на цѣлый рôкъ . . 16 зр. на цѣлый рôкъ . . 15 рубл.
на пôвъ року . . 8 зр. на пôвъ року . . . рубл.
на чверть року . . 4 зр. на чверть рок. . . рубл.
на самъ додатокъ: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . зр. 5·— на цѣлый рôкъ . . 5 рубл
на пôвъ року . зр. 2·50 на пôвъ року . . . 2 50кр
на чверть року . зр. 1·25
Для Заграницѣ, окрôмъ Россіи:
на цѣлый рôкъ . . . . 15 зр.
на пôвъ року . . . . 7·50 зр.
на чверть року . . . . 3·75 зр.
съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . 19 зр. на цѣлый рôкъ . . 6 зр

Просимо всѣхъ П. Т. Предплатникôвъ „Дѣла“ поспѣшити съ надсыланьемъ залеглои предплаты, щобъ мы не були змушенѝ перерывати Имъ высылку нашои часописи.

Школы народнѝ и ихъ вплывъ

на бытъ матеріяльный краю.

IV.

Мы видѣли, що до рамъ присланыхъ зъ Вѣдня напхано за много и непрактичного. Намъ треба науки въ працяхъ на рôли, при варстатѣ, въ промыслѣ, треба лѣчити нашѝ хибы, особливо легкодушнôсть въ затяганю довгôвъ, котра намъ передъ часомъ грôбъ копае; треба намъ освѣты въ способахъ, якъ ратуватися ôтъ заглады, — а ту забиваютъ голову дитины енциклопедичною теоріею. Для того сказавъ и п. Грохольскій: „Не хочу теоріи, менѣ ходитъ о практику“.

Але можутъ сказати, що въ плянѣ науковôмъ есть и о управѣ збôжа, деревъ и т. д., и въ тôлько а тôлько школахъ учатъ господарства сельского. Правда, що есть въ плянѣ, але то тôлько на другôмъ мѣсци, до чого рѣдко де доходится. Поминувши тое, що ледви въ четвертôй части маютъ учити де-не-що зъ господарства, пытаюся, кто сего учитъ и якъ учитъ? Господарства учатъ учителѣ, котрѝ самѝ его въ семинаріяхъ ледви троха и то теоретично училися, учатъ теоретично, учатъ плывати безъ воды, и то яко предмету побôчного а не головного. Не досыть того — знати, що робится, треба ще вправы, якъ оно робится, бо що ученикъ чуе въ теоріи, того анѣ добре не пôйме, анѣ запамятае и чимъ скорше забувае.

Мы однакожь дуже-бъ хибили, коли-бъ мы неуспѣванье школы народнои приписували тôлько многотѣ и непрактичности предметôвъ, котрѝ дитинѣ голову забиваютъ. У насъ есть ще инше лихо, котре науку тамуе и ôтъ школы знеохочуе. А то суть посторонни̂ цѣли — полонизованье Русинôвъ.

Устава о языцѣ выкладовôмъ въ школахъ народныхъ въ арт. III каже: „Въ кождôй школѣ народнôй, въ котрôй часть учащоися молодѣжи уживае польского а часть руского языка, — той языкъ, котрый не есть выкладовымъ, буде обовязковымъ предметомъ въ школѣ“. Отже ведля уставы належитъ учити другого языка тôлько тамъ, де якась значна часть (не 3 або 5 ученикôвъ) другимъ языкомъ говоритъ.

На Мазурахъ не учатся языка руского. У всхôднôй, рускôй части краю дѣеся противно. Ту кажутъ учити польского языка, хочь нѣ одна дитина нимъ не говоритъ, а навѣть нема дѣтей латиньского обряду. Та не тôлько що кажутъ учити, але ще майже цѣлый часъ тратятъ на него. Учитель, хочь дитина що прочитае по руски, пытае: „A jak ty to powiesz poprawnie po polsku?“ Бо и панъ инспекторъ не дивится, якій поступъ въ освѣтѣ, въ науцѣ, але о кôлько дѣти поступили въ науцѣ языка польского.

Праса польска не перестае повторяти: „Chcemy oświaty polskiej t. j. takiej, któraby wszczepiła poczucie i miłość ojczyzny, pragnienie Polski“. По тôй, бачится, причинѣ декретуеся часто языкъ польскій выкладовымъ, усуваючи зъ того становиска языкъ рускій.

Отъ де лежитъ корѣнь злого! У насъ школа не есть святинею науки, але ареною политики. Имъ здаеся, що будуютъ Польщу, а не видятъ, що руйнуютъ край и людей...

И такъ все кôнчится у насъ на граматицѣ, мовь-бы граматика була альфою и омегою мудрости и добробыту для всѣхъ станôвъ! А отъ жидъ потрафитъ собѣ радити, хочь зле граматикально говоритъ: Се длятого, що учився ôнъ рѣчей практичныхъ.

Я граматики важнôсть знаю; потрѣбна она всѣмъ, котрѝ шукаютъ освѣты высшои, але тратити часъ на ню въ школахъ народныхъ на кривду практичныхъ вѣдомостей, — то грѣхъ непростимый!

И п. Грохольскій сказавъ: „Кто знае наслѣдки нашого шкôльництва ôтъ лѣтъ тыхъ, коли его въ свои руки взявъ соймъ, — той муситъ признати, що наслѣдки не ôтповѣли надѣямъ“. П. Грохольскій приписуе то злому бытови матеріяльному краю, бо каже: „И якъ-же хочете, щобъ дитина, котра кôлька лѣтъ училася въ школѣ, мала можнôсть въ хатѣ, де часто спитъ и чотыроножне звѣря, пригадати собѣ, чого училася въ школѣ! Зъ ôтси походитъ, що выростки, котрѝ були добрыми учениками, по кôлькохъ лѣтахъ не умѣютъ анѣ читати, анѣ писати“.

Оно по части правда, але тôлько по части. Есть причина друга и то ще бôльша. Дитина не пригадуе собѣ нѣчого, бо не мае що пригадувати, — она не училася нѣчого практичного. По укôнченю школы дѣти обходятъ книжку зъ далека, думаютъ бо, що тамъ написано: „A jak ty to powiesz poprawnie po polsku?“

Школа, щобы приносила пожитокъ, муситъ бути народною: языкомъ выкладовымъ муситъ бути тôлько той языкъ, котрымъ дѣти высказуютъ свои мысли. А що-жь сказати о школахъ рускихъ, до котрыхъ насылаютъ учителѣвъ ба и учительки, котрѝ по руски говорити не умѣютъ? Тутъ цѣль посторонна выступае занадто яскраво. Менѣ говорено за певне, що учитель Русинъ, зъ котрого и громада була задоволена, тôлько для того бувъ перенесеный до колоніи мазурскои, що сказавъ выборцямъ: „Голосуйте на кандидата Русина“.

Школа повинна числитися съ потребами житя тыхъ, котрыхъ выховуе, повинна приспособляти до житя, подавати средства порадити собѣ въ житю практичнôмъ. Де того нема, тамъ школа не провадитъ до добробыту, але до руины.

Пора зрозумѣти, що школа теоретична, не научаюча радити собѣ въ житю практичнôмъ, не мае раціи быту; есть она для селянина понятьемъ ôторванымъ, есть институціею шкôдливою. Зъ однои стороны руйнуе она селянина черезъ выдатки на школу, ôттягае дѣтей ôтъ господарства, а зъ другои стороны не дае ему въ замѣну способу надоложеня тыхъ выдаткôвъ и убуткôвъ въ господарствѣ. Така школа есть синекурою для учителѣвъ, але для селянина есть она тягаремъ безъ пожитку, а навѣть шкôдливою. Вже не згадую о секатурахъ, котрѝ громада по причинѣ учителѣвъ часто муситъ поносити.

Чи-жь дивно, що дѣти, не заинтересованѝ школою, неохотно до неи учащаютъ, а по укôнченю еи швидко забуваютъ и то, що научилися! Чи дивно, що громады, котрѝ заводили школы въ надѣѣ, що дѣти чогось пожиточного научатся, — нынѣ, не видячи пожитку, тôлько зъ примусу посылаютъ дѣтей до школы! Чи-жь дивно, що громады, де нема школы, еи тôлько тягаремъ уважаютъ, а видѣвши частѝ екзекуціи у иншихъ громадъ, де школа есть, — всѣми силами боронятся ôтъ заводженя шкôлъ, коли имъ се наказуютъ.

Посуджувати тіи громады, мовь-бы они були противниками просвѣты, не можна, бо часто лучаеся, що они шукаютъ и платятъ чоловѣка, щобъ учивъ ихъ дѣти хочь у зимѣ. Громады тѝ чувствуютъ: „Школа або добра, або нѣяка.“ Нынѣ не лѣпше громадѣ съ школою, якъ безъ школы... Можутъ-же рады шкôльнѝ мѣсцевѝ ревно попирати школу, котра не приноситъ хôсна? Змѣнѣтъ злу школу на добру, — а всё змѣнится на лучше!

И мене не може нѣкто посуджувати, щобъ я бувъ противникомъ школы. У мене школа була, ще радъ шкôльныхъ не було. Я тогды учащавъ до школы, але нынѣ не мило до неи подивитися. Я хотѣвъ-бы, щобы дитина чогось научилася або хочь ключь до освѣты зъ школы винесла, т. е. щобы научилася читати, розумѣти, — але теперь и того не выноситъ. Нынѣ однакожь треба бôльше.

Ото результаты нынѣшнои школы. Освѣта не пôдносится, а добробытъ упадае. Ба, ученикъ и читати забувае. Вже то безъ читальнѣ школа не принесе пожитку. Жаль тôлько, що Поляки часто ворожо противъ читальнямъ выступаютъ, а по друге жаль, що и читальнѣ ще нынѣ мало практичного можутъ доставляти.

Давнѣйше, коли консисторіи заводили школы, кричано: „Клиръ ширитъ темноту, а намъ треба иншои освѣты; намъ потреба „organicznej pracy“. А нынѣ? Нынѣ маемо вправдѣ школы етатовѝ, побольшенѝ платнѣ учителѣвъ, платныхъ инспекторôвъ, совѣтникôвъ шкôльныхъ, рады шкôльнѝ мѣсцевѝ, окружнѝ и раду шкôльну краеву, — маемо навѣть краснѝ статистичнѝ справозданя, але коли спытаешь за пожитокъ, за пôднесенье добробыту краю, — то всѣ годятся, що чимъ-разъ гôрше упадаемо, що бѣда наша не зменшаесь, але побôльшаеся. Справдѣ, по тôлько лѣтахъ, ôтъ коли край взявъ зарядъ надъ школами въ свои руки, по пôдвысшеню буджету шкôльного и по тôлько розправахъ о потребѣ просвѣты, — можна було сподѣватися чогось лучшого!

Коли Русины спротивлялися тому дорогому апаратови, сказавъ тогды одинъ посолъ кракôвскій: „То опозиція противъ краевои рады шкôльнои. Видно, що она дѣлае енергично. Обовязкомъ нашимъ отже есть — вспирати еи, щобъ такъ дальше дѣлати могла.“

До нынѣ дѣлае краева рада шкôльна 15 лѣтъ, — а зô всѣхъ сторôнъ пôдносятся голосы, що не поступаемо, а вертаемось взадъ!

Стефанъ Качала.

Одесске славяньске общество.

IV.

Для Словакôвъ минувшій рôкъ не принѣсъ нѣчого ôтрадного; въ лѣтопись ихъ сумнои исторіи можна записати нову невзгодину — нове насилье Мадярôвъ. Въ р. 1875 мадярске правительство закрыло національну институцію Словакôвъ „Slovenska Matica“ и забрало еи майно, около 100.000 зр. Мадяры не рѣшались однакъ доси наложити руки на богатый музей и библіотеку Матицѣ. Недавно приѣхавъ въ Турчаньскій-св.-Мартинъ кустосъ мадярского музея Майлятъ и предложивши наказъ министра, котрымъ ему дозволеный вступъ до музея и библіотеки, Майлятъ забирае цѣлѝ паки книгъ изъ словацкои народнои библіотеки — щобъ перенести ихъ до мадярскои библіотеки!

Въ 1874 р. закрыло мадярске правительство одну гимназію высшу и двѣ низшѝ, основанѝ за народнѝ словацкѝ средства. Словаки зôбрали новый фондъ для ôткрытя національного учебного закладу, але мадярске правительство не позваляе его ôткрыти. Мѣжь тымъ у всѣхъ державныхъ середныхъ школахъ ôтбувается наука въ мадярскôмъ языцѣ, а тыхъ молодыхъ людей, котрѝ показуютъ прихильнôсть до народного языка, выганяютъ изъ шкôлъ, безъ права переходу до иншои школы, якъ се лучилось въ прешбурскôмъ лицею. Мадяризаторскѝ забѣги не доведутъ однакъ до нѣчого, позаякъ культурнѝ здôбности Словакôвъ богатшѝ, якъ Мадярôвъ. Доволѣ сказати, що мати геніяльного поета мадярского Петефи, властиво Петровича, була Словачка и що звѣстный политичный дѣятель Кошутъ — такожь изъ Словакôвъ.

Для сербско-хорватского народа бувъ минувшій рôкъ дуже тяжкій. Въ Сербіи повстали зворушеня, выкликанѝ партійною борбою, и довели до проливу крови. Майже одночасно выбухли зворушеня и въ Хорватіи, выкликанѝ змаганями Мадярôвъ розширити мадяризацію такожь на Хорватôвъ. Неспокоѣ въ Сербіи, розладъ мѣжь Сербами и Хорватами помагаютъ значно заходамъ ворогôвъ полуднево-славяньского племени. Въ ту пору, коли Хорваты дорѣкаютъ Мадярамъ, Сербы заключаютъ съ Мадярами угоду, наче-бы поводуючись покликомъ „apres nous le déluge“. Зъ того часу, якъ зъ политичнои арены уступивъ Светозаръ Милетичь, котрого умъ помраченый духовою тьмою, политичный рухъ австрійскихъ Сербôвъ дуже пôдорваный. Племя се наче-бы духово засыпляло, — оно глядитъ ôтпочинку пôсля зворушень политичного житя. Але такій ôтпочинокъ бувае инодѣ небезпечный для народа, и ôнъ може зовсѣмъ заснути. Въ національнôй борбѣ бувае прогресъ або регресъ; застôй въ тôмъ взглядѣ рôвнаеся регресови. Треба однакъ замѣтити, що енергичнѣйша часть угорскихъ Сербôвъ протестуе противъ нового звороту. На чолѣ протестуючои партіи стоитъ „Сербске коло“, коли мѣжь тымъ „Застава“, бувшій органъ Милетича, перейшла въ таборъ опортунистôвъ. Угорскѝ Славяне не маютъ рѣшимости и смѣлости дати ôтпоръ Мадярамъ, а то за-для розладу, выплываючого зъ самого характеру Славянъ, въ котрôмъ много немилыхъ чертъ, якъ властолюбнôсть, неуступчивôсть, зависть и т. п. Одна Чорногора держится розумнои политики; она не посягае за чужимъ, але твердо и съ достоиньствомъ стоитъ за своимъ. Тому-то она мае симпатію у всѣхъ полуднево-славяньскихъ племенъ: Сербôвъ, Хорватôвъ, Болгаръ и Словенцѣвъ.

Въ хаосѣ, що запанувавъ въ сербско-хорватскôмъ свѣтѣ, одинокою свѣтлою точкою бувъ народный празникъ, устроеный при переносинахъ останкôвъ сербского поета Бранка Радичевича зъ вѣденьского кладовища — на Стражилово, коло Карловець.

Литературный рухъ Сербо-Хорватôвъ не бувъ богатый яркими подѣями. Мило однакъ замѣтити, що коли Сербы и Хорваты на политичнôй аренѣ крушатъ копіѣ, они на литературнôмъ поли дружно трудятся надъ обробленьемъ сербско-хорватского языка. Такъ рѣшено продовжати монументальный трудъ Даничича „*Сербско-хорватскій словарь*“; полудневославяньска академія поручила выданье словаря Павичу, Гайтлеру, Валявцу и Будманіому. Крôмъ выданя политичныхъ рѣчей звѣстного сербского дѣятеля *Полита-Десантича*, въ котрыхъ пробиваесь новѣйша исторія австро-угорскихъ Сербôвъ, появляются такожь переклады лучшихъ творôвъ европейскои литературы.

Словенцѣ дуже успѣшну вели борбу съ Нѣмцями, котрѝ ихъ мало-що не задусили. Однакъ минувшій рôкъ не оправдавъ тыхъ надѣй, якѝ на него покладали словеньскѝ патріоты. Министерство гр. Таффе заколысуе Словенцѣвъ, а въ сущности стараеся головно о те, щобъ засѣяти розладъ середъ словеньскои интелигенціи, до чого именно стремитъ намѣстникъ Винклеръ, котрый лякае урядничу верству, що доставляе головного контингенту провôдникôвъ словеньского народу. Словенцѣ не можутъ добитися навѣть того, щобъ наука въ народныхъ школахъ ôтбувалась въ словеньскôмъ языцѣ. Минувшого року празновано 50-лѣтный ювилей ученои дѣяльности знаменитого славяньского лингвиста *Миклошича*, родомъ Словенця. Празникъ сей ставъ дѣйстно всеславяньскимъ, если поминути демонстрацію Хорватôвъ, котрѝ стояли на боцѣ ôтъ ювилейного торжества тому, що Миклошичь не признае самостôйности хорватского языка. Ся сумна поява выкликана подражненьемъ національного чувства, що безъусловно шкодитъ народнôй справѣ Славянъ. Вузкій націонализмъ и фанатична нетерпимôсть спонукуе людей съ широкимъ кругозоромъ переходити туда, де ихъ лучше розумѣютъ и оцѣняютъ. Хорваты н. пр. обкидаютъ болотомъ Миклошича (менѣ довелось читати поганѝ напады на него), а вѣденьска академія наукъ дае ему средства на выданя его капитальныхъ трудôвъ, котрѝ послужатъ въ хосенъ цѣлои Славянщины.

Для Болгаръ бувъ минувшій рôкъ дуже користный. Въ княжествѣ настала тишина и ладъ, а Всхôдна Румелія проявляе бôльше розбудженье національныхъ чувствъ, выраженыхъ смѣлымъ намаганьемъ до злуки съ Болгаріею. Страсти не розбуяли тамъ такъ сильно, якъ у Сербо-Хорватôвъ. Хочь и болгарскѝ партіи не свобôднѝ ôтъ негôдныхъ навычокъ у ôтносинахъ обопôльныхъ, але недавный политичный переворотъ показавъ, що они умѣютъ пôдчинити особистѝ взгляды — загальному добру. Се объясняеся почасти и самымъ характеромъ болгарского народа, котрый вызначаесь умѣренностею.

Болгаре вельми дбаютъ про шкôльнѝ справы, и се найлучшій доказъ практичного змыслу того народа. Педагогичнôй дѣяльности посвятилися найлучшѝ силы Болгаръ. Бувшѝ министры, Славейковъ и Каравеловъ стали

Ляхъ и Єврей — два братанки!

Нашѝ Ляхи зъ своєи исторіи нѣчого доси не забули и нѣчого не навчилися. Причины, задля котрыхъ погубили свою велику ѳтчину, — истнуютъ въ повнѣй силѣ и въ цѣлѣмъ объемѣ до нынѣшного дня. И въ загалѣ съ жалемъ великимъ мусимо сказати, що коли не наступитъ швидко яка змѣна въ нынѣшнѣмъ положеню польского елементу на галицкѣй Руси, єсли яка-небудь розумнѣйша и щиро-думаюча, демократично успособлена частина суспѣльности польскои не выступитъ съ своєю новою програмою и не возьме бодай частины дѣлъ публичныхъ въ свои руки и въ свѣй провѣдъ, — то мы, кто знає, чи навѣть не въ досыть скорѣмъ часѣ не дожіємо якои дуже сумнои катастрофы, якогось страшного катаклизму.

Тѝ думки насунули намъ найновѣйшѝ сумнѝ факты зъ результату выборѣвъ до радъ и до выдѣлѣвъ повѣтовыхъ. Якъ звѣстно, въ деякихъ округахъ галицкои Руси выйшло зъ выбору курій сельскихъ навѣть по дванайцятъ рускихъ кандидатѣвъ. Супротивъ загального числа членѣвъ рады повѣтовои (26) становлятъ рускѝ члены маленьку меншѣсть, але супротивъ членѣвъ Полякѣвъ суть они въ бѣльшости, бо въ великѣй части радъ повѣтовыхъ єсть по кѣлькохъ жидѣвъ, котрѝ суть „язычкомъ ваги“ мѣжь Поляками а Русинами въ радахъ повѣтовыхъ. Рѣчь, що правда, дуже сумна — и для Русинѣвъ и для Полякѣвъ.

Яке становище займаютъ Жиды въ нашѣмъ краю якъ супротивъ Русинѣвъ такъ и Полякѣвъ, якъ супротивъ руского демократичного елементу такъ и супротивъ найаристократичнѣйшихъ верствъ польскои суспѣльности, — се кождому въ краю чей ажь надто добре вѣдомо. Мы тѣлько пригадаємо недавно въ „Дѣлѣ“ выголошенѝ слова нашого быстроумного политика о. Ст. Качалы, що „жидѣвска справа въ Галичинѣ була доси квестіею соціяльною, але теперь починає вже бути и квестіею политичною“. Въ тѣмъ послѣднѣмъ напрямѣ буде она загортати пѣдъ себе якъ найобширнѣйше поле: и те, котре належится Полякамъ, и те, котре Поляки въ нынѣшнѣй хвили выдираютъ Русинамъ.

Въ передодни такои грѣзнои хвилѣ, такого небезпечного упадку, повинн-бы чей зрозумѣти панове Ляхи, кто имъ ворогъ, а кто имъ бодай союзникъ въ краю. Але, на нещастье, умъ ихъ такъ запоморочився, що они доглянути того не можутъ. Ляхи нашѝ готовѝ въ кождѣй хвили лучитися съ кождымъ хочь-бы и найнебезпечнѣйшимъ для себе елементомъ, щобы тѣлько станути противъ Русинѣвъ; готовѝ потурчитись, побисурманитись, готовѝ зжидоватѣти, — щобъ тѣлько не допустити Русинѣвъ до спѣльнои участи въ хѣснованю зъ правъ конституційныхъ и автономичныхъ...

И отъ при выборахъ до выдѣлѣвъ повѣтовыхъ Ляхи получилися съ Єврeями, щобъ тѣлько не допустити Русинѣвъ, котрымъ же, яко автохтонамъ землѣ, зрошенои кровю и потомъ, належится прецѣ бодай дрѣбна яка частина участи въ благахъ автономіи. Нѣ! — кажутъ захожѝ сусѣды и подаютъ руку братчикови „мойжешового вызнаня“, — не Русинъ а Ляхъ и Єврей маютъ засѣдати въ выдѣлахъ повѣтовыхъ!

Щобы кто не сказавъ, що мы говоримо на вѣтеръ або що мы глядимо за надто песимистично на се дѣло, або наконець, якъ то кажутъ, шукаємо собѣ напасти на нашихъ „брацѣ Полякувъ“, — наводимо одинъ примѣръ выбору до выдѣлу повѣтового въ Калуши. Въ тѣмъ окрузѣ выбрано зъ меншихъ посѣлостей 12 Русинѣвъ, зъ бѣльшихъ посѣлостей 9 Полякѣвъ а зъ мѣстъ 3 Жидѣвъ и двохъ Полякѣвъ. Якъ бачимо отже Русинѣвъ належитъ до рады 12, Полякѣвъ 11, а Жидѣвъ 3. Бѣльшѣсть могла утворитися въ той спосѣбъ, що або Поляки получатся съ Русинами, або однѝ чи другѝ съ жидами. Найрозумнѣйше и найкористнѣйше було-бъ очевидно, щобы були получились Поляки съ Русинами, утворили бѣльшѣсть 23 голосѣвъ противъ 3 голосамъ и выбрали выдѣлъ ѳтповѣдный такѣй импонуючѣй бѣльшости. Русины предкладали Полякамъ угоду, въ котрѣй жадали дуже мало, бо тѣлько: Русина заступника презеса и до выдѣлу двохъ Русинѣвъ, котрыхъ они самѝ поставлятъ. „Браця Поляки“ не згодилися навѣть на таке смирне предложенье. Жиды предкладали Русинамъ кѣлька разѣвъ, щобы двохъ зъ нихъ взяти до выдѣлу, то они будутъ держати съ Русинами. Русинамъ не позволяла совѣсть и чувство народне входити въ таку угоду съ жидами, тымъ бѣльше, що до самого кѣнця мали надѣю, що Поляки прецѣ не згодятся на те, щобы на трехъ жидѣвъ въ радѣ засѣдало ажь двохъ въ выдѣлѣ! Тымъ часомъ показалося, що таки Ляхови Єврей любѣйшій якъ Русинъ — и панове Поляки зъ 3 жидѣвъ пустили до выдѣлу повѣтового Мошка Маєра и Гершка Кичалеса, а зъ мѣжь дванайцять Русинѣвъ зъ меншихъ посѣлостей выйшовъ лишь одинъ Русинъ! Маршалкомъ выбрали Ляхи и Євреѣ дѣдича п. Станислава Копарницкого, а заступникомъ п. Пострускаго (чому не Гершка Кичалеса?). Рускѝ раднѝ усунулися ѳтъ сего голосованя и тымъ заявили своє недовѣріє цѣлому шляхетско-єврейскому выдѣлови съ выняткомъ того одного, котрого самѝ собѣ выбрали, — о. Гойдана.

Nur zu! Nur zu! панове шляхта, а незабавомъ дѣйдете до того, що не лишь 500 посѣлостей вашихъ буде въ рукахъ жидѣвскихъ, але вы зачнете брати въ аренду пропинацію и батькѣвщину свою зъ рукъ „брацѣ мойжешового вызнаня“ — Єврeѣвъ!

Schwamm drüber!

Мы доси вже достаточно мали способѣность пѣзнати вартѣсть тыхъ окликѣвъ, котрѝ польска єврархія суспѣльна часъ ѳтъ часу выписуе на своихъ прапорахъ. Досыть сказати слово „praca organiczna“, щобъ читателямъ нашимъ представилась живо передъ очи цѣла „хитра механика“ заходѣвъ польскихъ на поли интересѣвъ культурныхъ и економичныхъ. Досыть сказати „zaufanie ludu“, щобъ всѣмъ намъ прикликати на память тысячнѝ далеко не потѣшаючѝ сцены зъ выборѣвъ. Досыть сказати „zgoda z Rusinami, uszanowanie dla mowy i obrządku Rusinów“, щобъ вразити тысячнѝ болючѝ раны нашои сучаснои исторіи, въ родѣ заперечуваня рускои школы, интернату Змартвыхвстанцѣвъ та налету Єзуитѣвъ на нашѝ монастырѣ. Всѣ тѝ окликѝ польскѝ давно вже стали гѣркою іронією, стали докоромъ для кождого Поляка, а честнѣйшѝ помѣжь ними видятъ и чуютъ, що пора бы зже зачати въ иншои бочки, пора бы инакше взятись до дѣла.

Але отсе въ помѣжь тои самои єврархіи суспѣльнои, зъ устъ одного изъ найвиднѣйшихъ и найтиповѣйшихъ єи представителѣвъ роздавсь новый окликъ, характеризуючій якъ не можна лѣпше моральну сторону тои єврархіи. „Schwamm drüber!“ Що значитъ той окликъ?

Коли ученикъ замѣсть заданои єму задачѣ пописавъ на таблици нѣсенитницѣ, розгнѣваный учитель кричитъ єму: Змажи се! Коли наша єврархія таблицю своєи совѣсти замазала фактами такъ погаными, якъ звѣстна справа желѣзницѣ трансверзальнои, справа Каминьского и „швайггельдѣвъ“, то кн. А. Сапѣга, не якъ розгнѣваный учитель, але якъ виноватець, стараючійся заглушити голосъ своєи совѣсти, кричитъ (при гучныхъ оплескахъ згромадженои шляхты): *„Schwamm drüber! Precz z tą kwestyą! Nie dyskutujmy o niej w żadnem zgromadzeniu politycznem, bo niema może kwestyi równie kraj kompromitującej!“* Отсе єсть найновѣйше правило етичне, одинайцята заповѣдь нашои шляхты: що мы злого зробили, не для себе але для цѣлого краю, де мы вытягнули руку на публичне добро, кого мы покривдили и зруйнували и одурили, — о тѣмъ нехай нѣкто не знає, о тѣмъ тихо, ша, се наша домова тайна, нашъ брудъ, котрого нѣкто не смѣє бачити — Schwamm drüber!

Яка моральнѣсть, — нѣ, скажемо по просту, яка бездна моральнои гнилизны крыєся въ тыхъ словахъ, не беремось выказувати. Намъ страшно! Страшно за нашъ край, въ котрѣмъ такѝ люде верховодятъ, страшно за польскѝй народъ, котрый называє ихъ своими дѣтьми, страшно за имя славяньске, до котрого они признаются. Чи се тѝ самѝ Поляки, про котрыхъ ще 1848 р. писавъ Вурцбахъ: „Dass die Polen die tapferste, heldenmüthigste und edelste Nation der Erde sind?“ Чи се тѝ, що такъ голосно величаютъ себе „przedmurzem Europy“ противъ варварства? Чи се тѝ, про котрыхъ спѣвавъ Красиньскѝй: „Z świętym ludem szlachta święta“, котрыхъ ѳнъ бажавъ „podnieść, uszczęśliwić“, щобъ ними „cały świat zadziwić“? Ось они, на „сеймику реляційнѣмъ“ въ Перемышли, слухаютъ безконечнои крутанины желѣзно-дорожного туза п. Козловского, що за єго словами крыются рѣчи поганѝ, крыются пропавшѝ сотнѣ тысячъ сквернычъ грошей, крыются кривды и слезы людскѝ, — и плещутъ сквернымъ словамъ свого „єврарха“: „Schwamm drüber!“ Нѣ, се не може намъ въ головѣ помѣститись!

Але може той п. Козловскѝй такъ зручно вмѣвъ закинути кѣнцѣ въ воду, що недогадлива, щира, добродушна шляхта дала єму по несвѣдому пѣдвестись и по несвѣдому дала єму вотумъ довѣрія? Охъ нѣ, серденьки! Окликъ кн. Сапѣги значитъ, що именно зроблено все въ повнѣй свѣдомости, що ту „звѣйшовся свѣй съ своимъ“, що ту „знюхались сивѝ конѣ“ и вотумъ довѣрія дане Козловскому, було дане именно брудови, неморальности и покутнымъ продѣлкамъ. Бо пригляньмось ближше, якъ толкувався п. Козловскѝй!

„Желѣзницею трансверзальною, — говоривъ п. Козловскѝй, — занимався я лѣтъ 16 и зробивъ єи одною зъ моихъ головныхъ задачъ. На засѣданю „кола“ зъ 17 грудня 1879 вказувавъ я на шкѣдливѣсть забѣгѣвъ о ѳтданье поодинокихъ частей тои желѣзницѣ истнуючимъ уже желѣзницямъ зѣ взгляду на тарифы (?). Дня 7 грудня 1880 р. выказувавъ я на ново шкѣдливѣсть ѳтданя поодинокихъ частей желѣзницѣ трансверзальнои желѣзници черновецкѣй зѣ взгляду на тарифы и жадавъ рѣвночасного выконаня всѣхъ єи частей. Дня 12 грудня здававъ я въ „колѣ“ справу зъ предложеныхъ офертъ. Дня 14 мая 1881 р. выказавъ я, що будова державна має бѣльшѝ шансы поводженя и ухваленя въ радѣ державнѣй, нѣжь ѳтданье предпріємству приватному. Коли справа вѣйшла до палаты, я яко референтъ комисіи желѣзничои дня 21 мая 1881 р. старався умотивувати єи внесенье, вказуючи на зъубоженье нашого краю пѣдъ кождымъ взглядомъ, и доказавъ, що желѣзниця тая конечна для державы зѣ взглядѣвъ економичныхъ и стратегичныхъ. Въ уложенѣмъ мною справозданю комисіи желѣзничои, застановляючися надъ коштами желѣзницѣ трансверзальнои, освѣдчивсь я рѣшучо за будовою державною, а що до способу єи переведеня, признавъ я користнѣйшимъ роздѣлити линію на много дрѣбныхъ предпріємствъ и роздѣлити ихъ мѣжь людей краєвыхъ. Тогды вже я освѣдчився противъ генеральному предпріємству вказуючи, що будова на лосы єсть дешевша. Въ хвили, коли рѣшалася справа, чи має ѳтдатися генеральному предпріємцеви та желѣзниця, чи будуватися лосами, на засѣданю „кола“ дня 12 лютого 1882 р. поперъ я внесенье Гавзнера о высылцѣ депутаціи до министра торговлѣ, щобъ не допустити до генерального предпріємства. Выбраный до тои депутаціи, бувъ я разомъ съ нею у министра и промовлявъ енергично за будовою лосами, жадаючи, на пѣдставѣ даного менѣ (?) въ комисіи приреченя, щобъ служба и будова ѳтдана була Полякамъ“.

Якъ бачимо, пѣсля слѣвъ п. Козловского, до 12 лютого 1882 р. не було завзятѣйшого противника генерального предпріємства будовы тои желѣзницѣ надъ п. Козловского. Та тѣлько жаль, що тѝ слова єго треба брати cum kilogramo salis, бо п. Козловскѝй ѳтъ довгихъ лѣтъ передъ тымъ въ краю пропагувавъ думку о конечности — ѳтдати будову трансверзальнои желѣзницѣ въ руки одного предпріємця, а въ р. 1881 бувъ головнымъ членомъ завязавшогося соймового комитету для форитованя на те предпріємство шахрайскои фирмы „Танкредъ“. Дальше съ д. 12 лютого до цвѣтня, коли справа була порѣшена, завзята дѣяльнѣсть п. Козловского раптомъ урывався, о єго противенствѣ противъ генерального предпріємця нѣчого вже бѣльше не чути. Ажь наразъ въ лютѣмъ 1883 р., коли огидна „справа Каминьского“ а властиво справа розбраня въ „Länderbank-у“, призначеныхъ для Каминьского 625.000 зр. выплыла на верхъ, п. Козловскѝй нѣ зъ сего нѣ зъ того починає въ „колѣ“ чогось крутитись и жалуватись на ширенѝ будьто-бы о нѣмъ якѝсь поганѝ вѣсти. „Коло“ одного и того самого дня раненько дає єму, зовсѣмъ о то непрошене, вотумъ довѣрія, а въ кѣлька годинъ опѣсля, отямившись зъ превеликои констернаціи, узнав свою ранѣшну ухвалу небувшою, т. є. ѳтбирає п. Козловскому иншо-що дане вотумъ довѣрія А мѣжь тымъ опинія публична въ краю чимъ разъ явнѣйше и голоснѣйше ѳтзываєся, що п. Козловскѝй именно въ тѣй критичнѣй хвили, мѣжь половиною лютого а половиною цвѣтня, змѣнивъ тактику супротивъ Шварца и обтяживъ свою совѣсть бодай тѣлько знаньемъ того, куды щезли депонованѝ въ Länderbank-у для Каминьского грошѣ. Але о всѣхъ тыхъ загадочныхъ и темныхъ справахъ szlachta święta не пыталася анѣ словечка, а несмѣлѝ и далекѝ натяки гр. Козёбродского покрывъ и затушувавъ голосный, ажь надто голосный, бо гомонячій вже нынѣ по цѣлѣмъ краю окликъ кн. Сапѣги: Schwamm drüber!

Минувшого року въ лютѣмъ, пишучи въ „Дѣлѣ“ першій разъ ѳбширно о гидкѣй справѣ парляментарнои коррупціи, мы назвали єи кризою въ нашѣй суспѣльнѣй недувѣ. Справдѣ, намъ здавалось, що дальше вже нѣкуды було занепадати, що суспѣльнѣсть, котрои корифеѣ дѣйшли до такихъ справокъ, находится въ станѣ недалекѣмъ до розкладу. И мы не помилились, — розкладъ уже зачався, — ѳтъ живучого ще трупа несе ѳтразливою воною гнилизны моральнои. Наша суспѣльна єврархія, котра може такѝ справы минати мовчаньемъ, а навѣть стрѣчає оплесками циничну фразу księcia papa o цѣлковитѣмъ єи затушованю, — она не тѣлько хора, нѣ, она вже невылѣчимо хора, єи легкѝ починаютъ гнити, она починає вмирати — на сухоты совѣсти!

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Выборы до прагскои комнаты торговельнои). Речинцѣ выборѣвъ до прагскои торговельнои и промысловои комнаты, котрѝ маются ѳтбути пѣсля новои ординаціи, вже розписанѝ, а оба комитеты выборчѝ нѣмецкѝй и ческѝй вже оголосили свои ѳтзывы съ листами кандидатѣвъ. Нова ординація выборча, котра якъ звѣстно дуже неприхильно була принята бѣльшостею торговельнои палаты, увзглядняе рѣвноправнѣсть обохъ въ Чехахъ проживаючихъ народѣвъ и, гарантуючи ческому народови охорону противъ майоризаціи нѣмецкого елементу, становитъ одинъ цѣнный добутокъ въ борбѣ о національнѝ права Чехѣвъ. Се именно оправдуе интересъ, съ якимъ не лишь обѣ стороны безпосередно интересованѝ, але и всѣ другѝ народы австрійскои державы, а именно Славяне, слѣдятъ за ходомъ акціи выборчои до прагскои торговельно-промысловои комнаты. — Читаючи ѳтзыву нѣмецкого комитету выборчого, знаходимъ въ нѣй лишь експекторація до „нѣмецкихъ“ выборцѣвъ, а справа выборѣвъ представлена справою число національною; противно адресуе комитетъ ческѝй свою ѳтзыву до выборцѣвъ безъ рѣжницѣ національности и маркуючи конечнѣсть выбору такихъ кандидатѣвъ, котрѝ фаховымъ знаньемъ и другими свойствами, якихъ вымагаєся ѳтъ членѣвъ торговельнои палаты, даютъ поруку, що добре сповнятъ свѣй урядъ, ѳтзываєся въ кѣнци до Чехѣвъ, щобы не дали своѣй національности при новыхъ выборахъ зѣйти зновъ до меншости. Котра ѳтозва знайде бѣльше послуху межи выборцями, покаже недалека будучнѣсть, бо въ дняхъ 27, 28 и 30 н. с. червня маются вже ѳтбути выборы. Немаловажнымъ факторомъ при зближаючихся выборахъ будутъ жиды и здаєся, закимъ они солидарно симъ разомъ пѣйдутъ, въ того рукахъ буде побѣда. Въ Чехахъ ведеся пропаганда въ тѣмъ дусѣ, щобы жидѣвскѝй елементъ позыскати для національнои справы, но мимо того видныхъ результатѣвъ такои мисіи доси ще нема а самѝ органы жидѣвскѝ, редагованѝ въ дусѣ прихильнѣмъ для національно-ческои идеи, признаютъ, що жидамъ справедливо закидаютъ попиранье Нѣмцѣвъ. По нашѣй думцѣ, якъ се врочѣмъ доказуе и исторія нашого краю, жиды, не такъ легко одушевляются якою тамъ идеею національною и они будутъ глядѣти и тутъ передовсѣмъ, де дасться зробити лучшій „гешефтъ“.

(Выборы до стирійского сойму.) Урядова „Grazer Ztg.“ оголосила вже речинцѣ выборѣвъ соймовыхъ въ Стиріи. Громады сельскѝ приступлятъ до выборѣвъ 19 серпня, мѣста и комнаты торговельнѝ дня 21 серпня, а въ групы бѣльшои посѣлости ѳтбудутся выборы дня 26 н. с. серпня. — Въ другихъ краяхъ коронныхъ, а именно въ Высшѣй и Низшѣй Австріи, въ Моравіи и Шлезіи ѳтбуваются вже правыборы.

(Выборы до угорского сойму.) Пѣсля вѣстей, наспѣвшихъ дня 18 н. с. червня, выбрано дотеперь въ Угорщинѣ загаломъ: 213 либеральныхъ послѣвъ, межи котрыми знаходится бѣльша часть министрѣвъ, 56 послѣвъ зъ умѣреннои опозиціи, 66 зъ скрайнои опозиціи, 13 народовцѣвъ, 17 антисемитѣвъ и 10 невыразного политичного напряму. Межи выбраными знаходится такожь Петро Добряньскѝй (въ окр. Сентъ Миклошъ). Сторонництво либеральне має мати забезпечену въ соймѣ бѣльшѣсть, становище єго буде однакожь можна оцѣнити доперва за кѣлька днѣвъ, бо ще такѝй часъ потрѣваютъ выборы. Въ загалѣ зыскала партія правительства 25 новыхъ мандатѣвъ посольскихъ, а за то стратила 30 давнѣйшихъ, а хочь загально думаютъ, що она буде розпоряжати бѣльшостею, то тая бѣльшѣсть не буде о скѣльки можна заключати по теперѣшнѣмъ ѳтношеню голосѣвъ — выносити навѣть тѣлько, що въ давнѣйшѣмъ соймѣ. — За те роботе съ кождымъ днемъ фаланга заступникѣвъ антисемитизма и здобуває мандаты посольскѝ навѣть тамъ, де антисемитскѝй кандидатъ не мавъ давнѣйше нѣякои шансы; — наколи-жь она охоче такъ енергично выступати, якъ давнѣйше 5 антисемитѣвъ, то буде мусѣло правительство съ нею числитись.

(Зъ хорватского сойму.) Сторонництво національне хорваткого сойму, котре на разѣ держалося въ резервѣ супротивъ бана, вже стануло рѣшучо на основѣ єго политичнои програмы, а

учителями, а поеты пишутъ учебники для народа. Педагогична литература Болгаръ стає що-разъ богатшою. Въ школьныхъ справахъ неоцѣненѝ услуги оказавъ болгарскому народови поетъ *Славейковъ*, въ честь котрого недавно болгарска молодѣжь, що учится въ Правѣ, устроила празникъ. При сѣй нагодѣ въ часописяхъ появились деякѝ интересны вѣдомости про минувшу дѣяльнѣсть Славейкова. Въ сороковыхъ рокахъ, та ще и пѣзнѣйше, въ болгарскихъ церквахъ богослуженье ѳтправлялось въ болгарскѣмъ языцѣ и въ тѣмъ языцѣ Болгаре молились. Разъ якось Славейковъ, бувши 10-лѣтнымъ хлопцемъ, пѣдчасъ богослуженя въ церквѣ рѣдного мѣста Тирновы, ставъ говорити голосно „Отче нашъ“ въ славяньскѣмъ языцѣ. Смѣлый поступокъ хлопця такъ розъяривъ фанаріотѣвъ, що дячокъ заразъ въ церквѣ ударивъ єго въ лице и вытрутивъ зъ церкви. Зъ того часу почалось учительство Славейкова середъ болгарского народа. Не мавши ще 15 лѣтъ, ставъ ѳнъ учителемъ, переходячи зъ села въ село, въ гѣрода въ гѣродъ, прослѣдованый фанаріотами. Зерно нимъ засѣяне выдало гарнѝ плоды.

Литературна нива Болгаръ збогатилась историчными трудами Иречка, статьями Каравелова, Милярова, Сарафова, Стоянова, поетичными творами Вазова и Славейкова. Цѣнна такожь брошура Бобчева „Житепись Жинзифова“, вельми симпатичного болгарского поета.

Такъ збѣравши все разомъ, рѣкъ сей можна назвати користнымъ для Славянъ, хочь много ще воды уплыне, поки Славяне осягнутъ духове єдиньство. ω.

порозумѣнье се заманифестувалося именно при голосованю надъ внесеньемъ Ивича. Въ часѣ дедаты адресовои поставивъ сей посолъ внесенье, щобы соймъ зажадавъ ôтъ правительства актôвъ въ справѣ звѣстныхъ вывѣсокъ съ угорскими написами. Позаякъ правительству се внесенье було дуже не на руку, старався банъ позыскати для себе голосы національнои партіи, котра становитъ теперь въ соймѣ бôльшôсть, и дѣйстно ôткинувъ соймъ се внесенье 45 голосами противъ 37. При дебатѣ не обôйшлося симъ разомъ безъ выгадокъ опозіи противъ бана, про котрого сказавъ одинъ посолъ, що єго не узнае баномъ. — Внесенье комисіи одинайцяти ôткинено въ именнôмъ голосованю бôльшостею 39 голосôвъ. При голосованю надъ поправками Кусевича выйшла опозиція и послы, що не належатъ до нѣякого сторонництва, зъ салѣ, а послы лишившіся въ соймѣ приняли одноголосно поправку, котра протестуе противъ установленю королѣвского комисаріяту и противъ всякôй односторонньôй интерпретаціи закона угодового и жадае скликаня регниколярнои депутаціи. — Справа вывѣсокъ вже залагоджена, а результатъ тридневои дебаты выпавъ користно для правительства. Соймъ ôтступивъ именно, такъ якъ сего бажае банъ, ôтъ гадки высланя адресы до короля и занехавъ спеціяльне вычислюванье всѣхъ случаѣвъ нарушеня угоды, лишаючи остаточне и мериторичне рѣшенье сего дѣла депутаціи регниколярнôй.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Новый законъ для университетôвъ россійскихъ вже затвердженый гос. совѣтомъ и содержитъ слѣдуючи важнѣйши реформы: Куратôръ округа наукового есть такожь и куратôромъ университету; ôнъ маe не тôлько зверхный надзôръ надъ загальными справами университету якъ доси, але маe такожь право вглядати въ всякѣ подрôбности университетского житя, слѣдити за всякими подрôбностями: якъ за духомъ и напрямомъ университетскихъ выкладôвъ и невыконуваньемъ правительственныхъ приписôвъ и розпоряджень; крôмъ того маe ôнъ право кождого разу скликувати раду педагогичну и зборы факультетôвъ а навѣть брати участь въ ихъ нарадахъ. Ректôръ университету буде ôтъ теперь не лишь старшимъ членомъ колегіюмъ професорôвъ, але стаeсь безпосереднымъ старшиною, котрого маютъ слухати не лишь урядники канцелярійни, але и професоры. Ректора, якъ и давнѣйше, выбираютъ професоры съ тою лишь змѣною, що рада университетска выбирае двохъ кандидатôвъ, зъ котрыхъ одного именуе министерство просвѣты, або може и жадного не именувати а предложити цареви до санкціи свого власного кандидата. Дальше ректôръ не буде ôтъ теперь зависимый ôтъ бôльшости професорôвъ якъ оно було до теперь. Инспекторъ студентôвъ буде пôсля нового закона именованый въ дорозѣ административнôй черезъ куратора; дотеперѣшный выбôръ инспектора усуненый. Инспекторъ буде зовсѣмъ зависимый ôтъ ректора и буде стояти пôдъ его безпосередною властею. — Недавно доносили журналы о численныхъ арештованяхъ россійскихъ официрôвъ; всѣ ти донесеня були лишь о тôлько справедливѣ, що въ Новгородѣ арештовано всего трехъ официрôвъ, зъ котрыхъ одинъ бувъ пріятелемъ Дегаева. У сего официра крывся Дегаевъ по убійствѣ Судейкина и ôнъ улекшивъ ему втечу; два другѣ були ему въ тôмъ помôчнѣ.

Нѣмеччина. Недавно ще въ кружкахъ дипломатичныхъ ломили собѣ голову, для чого нѣмецкій цѣсарь не выѣхавъ на купелѣ до Висбаденъ, якъ се було зъ-разу назначено, але въ послѣднôй хвили змѣнивъ свôй плянъ и выѣхавъ до Ємсъ. „Berl. Tagebl.“ подае слѣдуючу причину сего: Полиція вѣденьска дôстала вже давнѣйше вѣдомôсть, що зъ Америки маe приѣхати пароходомъ якійсь чоловѣкъ, що намѣряe доконати якогось убійства и везе въ тôй цѣли съ собою чотыри куфры, наповненѣ динамитомъ. По всѣхъ портахъ порозставлювано отже тайныхъ агентôвъ полиційныхъ, щобы арештувати заразъ злочинцю, якъ лишь приѣде, але все показалось даремнымъ. Доперва минувшого тыждня приѣхала до Бремы якась женщина высокого росту и сильнои будовы, котра привезла съ собою чотыри куфры и ôтъѣхала заразъ желѣзницею до Єльберфельдъ. Тутъ ся арештовано въ хвили, коли высѣла зъ поѣзду. Якъ розказуютъ, она мала выбратись зъôтся до Висбаденъ и тутъ доконати атентату на цѣсарю Вильгельмѣ. Полиція довѣдалась ще въ часъ о тôмъ и те було причиною, що цѣсарь нѣмецкій въ послѣднôй хвили змѣнивъ свôй плянъ. Послѣдни вѣдомости доносятъ однакожь, що фактъ сей въ головныхъ своихъ точкахъ есть ложный. Выходитъ отже, що таки щось есть на нѣмъ правды. Наколи зважимо однакожь, що полиція вже въ Бремѣ пôзнала женщину съ куфрами яко злочинницю, мимоволѣ насуваeсь питанье, для чогожь заразъ тамъ ся не арештувала? Выглядае то все на выдумку подôбно якъ и атентатъ въ церквѣ св. Петра въ Римѣ, котрый теперь такожь газеты дементуютъ, и служатъ очевидно лишь на те, щобы ширити перестрахъ въ народѣ и тымъ способомъ усправедливляти декотрѣ маючи предпринятися мѣры осторожности. — Заведенье въ Прусахъ рады державнои есть вже рѣчею, о котрôй сумнѣватися не можна. Покликано до неи не менше якъ 71 членôвъ, а мѣжь сими крôмъ Беннигзена и Микеля такожь и проводиря ультрамонтанôвъ Шорлемеръ-Альста и голову консервативныхъ аграрникôвъ гр. Миннигероде. Знову заведена рада державна маe свое важне значенье не такъ задля людей, котрѣ до неи покликанѣ, якъ за-для мотивôвъ, котрѣ спонукали кн. Бисмарка покликати сю майже вже застарѣлу институцію знову до житя. Кн. Бисмаркъ давно вже бувъ невдоволеный прускимъ министерствомъ, бо хочь ôнъ въ сѣмъ министерствѣ мавъ и велике значенье, то все-жь таки не таке, якъ въ парляментѣ нѣмецкôмъ, де ôнъ робитъ, що єму сподобаeсь. Бôльшôсть въ министерствѣ неразъ єго переголосувала, а одинъ або другій министеръ не конче сповнявъ всѣ бажаня канцлера, покликуючись на основни законы. Кн. Бисмаркъ сотворивъ отже собѣ нову институцію, въ котрôй яко предсѣдатель буде мати не тôлько найбôльшій вплывъ, але буде мôгъ безпосредственно вплывати и на министерство, котре ôтъ сеи рады буде зависиме. Такъ отже хочь ôнъ и уступитъ зъ министерства, значенье єго не тôлько не зменшится, але противно ще и збôльшится. Теперь вже не буде ôнъ жалуватися, що тратитъ свои силы въ вѣчнôй борбѣ съ министерствомъ.

Франція. Пôдъ управою кабинету Феррого приходитъ Франція поволи до свого первѣстного значеня и зачинае чимъ разъ бôльше займати давне становище середъ державъ европейскихъ. Побѣда въ Тонкинѣ и Анамѣ и користна угода съ Хинами пôднесли єи духа военного и скрѣпили внутрѣшнѣ єи силы. Угода, яку она заключила теперь съ Англiею надае ѣй ще бôльшого значеня, бо розширяe єи вплывъ на Єгипетъ и море Середземне, а тымъ самымъ пôдносятъ и єи значенье въ Европѣ. Остаточный результатъ сеи угоды ще не звѣстный, бо Ферри на интерпеляцію Деляфоса заявивъ, що не може дати достаточныхъ поясненъ на сю справу зô взгляду на Англію. — Законъ о войсковôй бранцѣ перейшовъ въ парляментѣ, але становище министра войны Кампенона сталось непевне по поводу єго радикального выступленя въ нарадахъ надъ сею уставою. Вся майже умѣркована праса доказуе, що Кампенонъ вступивъ въ слѣды ген. Тибоденъ. Пôсля „Temps“ стала межи Англiею а Франціею така угода, що окупація Єгипту черезъ Англію маe тревати ажь до 1. сѣчня 1888 р.

Италія. Въ Италіи показуeся чимъ-разъ бôльше велике негодованье противъ середно-европейского союза. Италія показуeсь невдоволеною, що помимо сего союза не тôлько нѣчого не зыскуе, але що разъ бôльше тратитъ на своѣмъ значеню на середземнôмъ мори, коли противно вплывъ Франціи тамъ чимъ-разъ бôльше змагаeся. Симъ даeся и пояснити, що въ послѣдныхъ часахъ чимъ-разъ бôльше пôдносятъ голову иридентисты и демонстраціи противъ Австріи стаютъ чимъразъ частѣйшими, а италіяньске правительство не дуже стараeсь сему перешкодити. За послѣдну демонстрацію въ Римѣ, въ котрôй нарочно пôдношено такожь и Оберданка, правительство нѣ словечкомъ не старалося звинити; въ Туринѣ на выставѣ утворено для Трiесту и Трiенту осôбный „павильонъ розбудженя Италіи“ а въ дипломатичныхъ переговорахъ въ справѣ межинародныхъ питань Италія не заявляе ту готовôсть и охоту, якои треба-бы ôтъ неи яко члена середно европейского союза надѣятись.

Болгарія. Въ Болгаріи, якъ мы вже доносили, ôтбуваются теперь выборы до собранія. Доси выбрано 54 либералôвъ, 11 консервативныхъ, 20 радикалôвъ и 22 туркôвъ. Предсѣдатель кабинету Цанковъ зôставъ выбраный въ 6 округахъ а проводирь радикалôвъ Каравеловъ въ Софіи. Въ Враци, Видинѣ и въ двохъ другихъ округахъ не могли ôтбутися выборы задля страшнои борбы выборчои и вывязавшоися зъ сего бôйки. Въ Враци убито одного чоловѣка а кôлькохъ поранено. Собранье маe бути окликане на 25 червня стар. ст. на надзвычайне засѣданье до Тирновы. — Въ справѣ конфликту сербско-болгарского доносятъ, що вже и Болгарія згодилася на залагодженье спору черезъ Австрію, Россію, Нѣмеччину.

НОВИНКИ.

— **Повѣнь.** Неустаючи вже ôтъ кôлькохъ днѣвъ дощѣ наробили особливо въ заходньôй Галичинѣ дуже богато шкоды. Въ рѣкахъ прибула вода такъ сильно, що выступила зъ берегôвъ и залила сусѣдни околицѣ. Всюды комуникація перервана а вчерашна и нынѣшна почта зъ Вѣдня и Кракова не надôйшла до Львова, бо комуникація желѣзнича перервана. Въ Перемышли вчера рано о 3 год. вода на Сянѣ стояла 5·5 мет. понадъ зеро; наднесенѣ тратвы зôрвали скарбовый поромъ. Тратвы ушкодили желѣзный мôстъ ôтъ желѣзницѣ. — Въ Самборѣ 20 червня вода стояла 1·8 по-надъ зеро. Мôстъ подався и есть небезпеченьство, що завалится; ѣзда черезъ мôстъ зборонена. — Коло Жидачева Днѣстеръ и Стрый залили доокола оболоня, сѣножати и пасовиска а по части такожь и поля покрытѣ збôжемъ. Комуникація зовсѣмъ перервана. Дощь не устае. Шкода въ збôжу дуже велика. — Въ Залѣщикахъ ударили въ ночи 20 с. м. о год. гнанѣ водою тратвы о мôстъ чайковый и розôрвали єго; чайки держатся ще на якорахъ и линвахъ. Вода стоитъ 3 метры по-надъ зеро. — Дирекція желѣзницѣ Кароля Людвика доноситъ, що межи Бохнею а Перемышлемъ у всѣхъ рѣкахъ стоитъ вода 6 метр. по-надъ зеро, а мôстъ на Вислоцѣ коло Дембицѣ похилився и усунувся, въ наслѣдокъ чого рухъ желѣзницѣ межи Львовомъ и Краковомъ перерванный. Поѣзды межи Львовомъ, Пôдволочисками и Бродами не змѣненѣ. На желѣзници Днѣстряньскôй ушкодженѣ насыпы межи стаціями Гаѣ выжнѣ а Дрогобычемъ и межи Дрогобычемъ а Дублянами. Насыпы коло Дрогобыча вже направлено и нема жаднои перервы. На желѣзници Альбрехта настала перерва межи Моршиномъ а Болеховомъ; рѣка Сукля змыла насыпъ на кôльканайцять метрôвъ; направа потреваe кôлька днѣвъ. Межи Добровлянами а Дублянами вода значно выллла. Въ послѣднôй хвили надôйшла вѣсть, що вода зôрвала крытый мôстъ въ Краковѣ и ушкодила мôстъ на желѣзници. Коло Перемышля стоятъ пôдъ водою села Вовче и Перекопане а по части и передмѣстье Болонье. Ропчицѣ, Пильзно и Ясло залитѣ такожь по части; перевôзъ Ропа-Топлина перерваный а мôстъ Ясѣлка-Ясло пôдъ водою; пересылки почтовѣ идутъ черезъ Жмигородъ. Коло Сянока заливъ Сянъ грунты кôлькохъ громадъ. Зъ Мартинова коло Букачовець пишутъ намъ, що Днѣстеръ позаливавъ тамъ села, подôбно якъ въ 1882 р. Люде выбираются зъ селъ. Нужда велика передъ очима.

— **Выдѣлъ товариства „Просвѣта“** ôтбувъ засѣданье дня 13 л. червня пôдъ проводомъ головы Дра Омеляна Огоновского. На засѣданю тôмъ 1) принято до вѣдомости, що загальнѣ зборы филіи Тернопôльскои въ полученю съ музикально-декляматорскимъ вечеркомъ ôтбудутся дня 22 л. червня, и рѣшено упросити п. проф. Вахнянина на делегата центр. Выдѣлу при сихъ зборахъ; 2) принято до вѣдомости, що друкъ третои книжочки за 1884 рôкъ п. заг. „Исторія Руси ч. V. написавъ Олек. Барвѣньскій“ вже укôнченый; 3) надôслану повѣсть „Родина Морозовичѣвъ“ передано до першои а „Праведный Товія“ до другои рецензіи; 4) рѣшено ôтнестися письменно до деякихъ угорскихъ книгарѣвъ взглядомъ ширеня выдань просвѣтныхъ на Угорщинѣ; 5) рѣшено постаратись о портретъ о. Стефана Качалы, котрый вôйшовъ-бы до „Календаря на 1885 рôкъ“; 6) рѣшено дати даромъ чотыромъ читальнямъ книжочки давнѣйшого накладу, а товариству ремѣсникôвъ „Зоря“ всѣ выданя; 7) принято 19 новыхъ членôвъ.

— **Руско-народный театръ** представитъ въ Калуши въ недѣлю 22 л. червня народну оперетку въ 3 актахъ „Никола Довбущукъ“ съ музикою Ио. Боробкевича; вô второкъ 24 черв. комедію въ 5 актахъ „Вôйна съ жѣнками“; въ четверъ 26 черв. найновѣйшу комедію М. Балуцкого „Гуски и гусочки“; въ суботу народну мелодраму „Бойки“ съ спѣвами и танцями; въ недѣлю преміовану трагедію К. Устіяновича „Ярополкъ I. Святославичь“.

— **Малоруско-нѣмецкого Словаря** выйшовъ отсе одинайцятый выпускъ въ $2^1/_2$ арк. (ôтъ стороны 481—520 *Накотити—Неприсутный*) и коштуe 50 кр. Дотеперь выйшло всѣхъ $32^1/_2$ арк. и цѣла отся часть Словаря коштуe 6 зр. 50 кр. а. в. Выпускъ дванайцятый печатаeся въ $2^1/_2$ аркуша. Всѣхъ П. Т. предплатникôвъ мого Словаря, котрѣ залягаютъ съ дальшою предплатою, прошу найуклôннѣйше о скоре присланье належного и квоты и приеднанье новыхъ ôтберателѣвъ. Львôвскѣ предплатники зволятъ, якъ звычайно, ôтобрати собѣ дальши аркушѣ въ Друкарни тов. им. Шевченка, де можутъ заразомъ и свою предплату залягаючу и дальшу зложити. За ласкаве присланье цѣнныхъ матеріялôвъ до Словаря складаю сердечну подяку Вп. панамъ: Ивану и Ал. Яворскимъ, Ив. Стояловскому, Д Шимчукови, В. Грушкевичеви, Ив. Левицкому (Нечуеви), Омел. Дудровичеви, Ник. Колцунякови, Кир. Геникови и Ив. Франкови. Станиславôвъ 9 (21) червня 1884. *Евг. Желехôвскій.*

— **Въ справѣ довжникôвъ Рустикального банку** оголошуe Рускій комитетъ помôчный: „Помимо попереднього нашого оголошеня ще все многѣ довжники Рустикального банку для уладженя своихъ справъ съ тымъ банкомъ пріѣзджаютъ самѣ або приходятъ навѣть пѣшки до Львова, неразъ о кôльканайцять або и кôлькадесять миль, замѣсть щобы тôлько прислати комитетови свои книжочки и иншѣ документы. Отже заявляeмо ще разъ, що черезъ тое тратятъ цѣлкомъ непотрѣбно часъ и поносятъ выдатки, а анѣ для себе не маютъ зъ того найменшои користи, анѣ комитетови цѣлкомъ не улекшаютъ єго труду. Дальше увѣдомляe комитетъ, що въ недѣлѣ и свята, якъ рускѣ такъ и латиньскѣ, не урядуе, и що такожь канцелярія Рустикального банку въ недѣлѣ и латиньскѣ свята замкнена. Пригадуючи свое давнѣйше оголошенье, щобы довжники банку, котрѣ вже весь свôй довгъ сплатили, выповѣдали банкови свои удѣлы, додае ще, щобы такожь подавали о екстабуляцію довгу банкового. Кто хоче тое зробити черезъ рускій комитетъ, маe на те прислати 3 зр. 50 кр., если маe квитъ екстабуляційный, въ противнôмъ же разѣ 5 зр. Пригадуемо такожь, що на выдатки канцелярійнѣ треба зложити 20 кр. ôтъ кождои книжки окрôмъ марки почтовои. Рускій комитетъ, складаючійся зъ членôвъ немногихъ и не маючихъ богато часу свобôдного, взываe усильно довжникôвъ, щобы все завчасу до него удавалися, если ихъ справа не маe зазнати проволоки або и шкоды. Тіи, котрѣ хотѣли-бы въ осени по жнивахъ свôй довгъ сплатити, нехай вже теперь надсылаютъ свои книжочки до обрахунку съ означеньемъ часу сплаты. — *Ôтъ Рускаго комитету помôчнаго.*

— **Нова читальня** завязуeся въ громадѣ Клюсôвъ, въ повѣтѣ сокальскôмъ. Статуты пересланѣ до затвержденя ц. к. намѣстництву пôдписали: о. Теодосій Флоріяньскій Ч. С. В. В. мѣсцевый сотрудникъ, п. Вол. Левицкій учитель и ôсѣмъ честныхъ господарѣвъ.

— **Испытъ дозрѣлости** въ рускôй гимназіи у Львовѣ скôнчится доперва въ понедѣлокъ слѣдуючого тыждня. Результатъ испыту подамо въ цѣлости въ числѣ за второкъ.

— **Руски кандидатуры до сойму буковиньского,** котрыхъ мы подали въ однôмъ зъ попередныхъ чиселъ „Дѣла“, зôстали вже доси, якъ то звычайно бываe, декуды змѣненѣ. П. Максимъ Михалякъ, котрого черновецка „Руска Рада“ именувала була кандидатомъ до сойму зъ повѣтôвъ Путилова и Выжницѣ, прислався на нашѣ руки заявленье, що дякуючи сердечно за удѣлене єму довѣріе, предкладанои єму кандидатуры приняти не може. — Зъ вѣстей въ черновецкôй „Gazet. Polsk-ôй“ довѣдуемось, що мѣжь Русинами буковиньскими выплываютъ на верхъ кандидатуры рôжныхъ людей, мѣжь иншими згадана була кандидатура проф. о. Шанковского зъ Черновець. О. Шанковскій надôславъ спростованье до „Gaz. Polsk-ои“, въ котрôмъ заявляe, що не убѣгаeсь о мандатъ до сойму и немовь тымъ дуже перепужены, завѣряe польску редакцію, що „до товариства „Рускои Рады“ не належавъ и не належитъ, на засѣданя того товариства не ходитъ и не допускае, щобъ „Руска Рада“ могла поставити єго кандидатуру“.

— **Зъ Миколаeва** пишутъ намъ, що тамошный судъ повѣтовый вызначуe Русинамъ терминъ въ рускѣ свята. Въ понедѣлокъ Зеленыхъ святъ, въ таке велике свято, мусѣло до 200 людей явитися на терминахъ!

— **Зъ Калуша** пишутъ намъ: Въ Калуши ôтъ кôльканайцять лѣтъ провадятъ торговлю церковными рѣчами еврей Гершъ Опенгаймъ и другій Антôнъ Гороншньскій, Полякъ. Одинъ спродае фелоны и иншѣ рѣчи церковнѣ, другій образы, хоругви и т. п. Оба жіютъ чисто лишь зъ рускихъ громадъ и якъ выѣзжаютъ на села, то гадавъ-бы кто, що они цѣлкомъ ôтданѣ рускôй справѣ, а бодай не шкодятъ рускому дѣлу! Тымчасомъ дѣeся противно. Неразъ вже накликувано, щобы нашѣ люде купували всяку потрѣбь церковну въ поважныхъ торговляхъ христіяньско-рускихъ, котрыхъ вспирати есть нашимъ обовязкомъ. Може кто скаже, що бôльшѣ купцѣ у Львовѣ, въ Тернополи або де-инде дорого мусятъ продавати, бо ихъ администрація коштуe дорожше, якъ такого Герша Опенгайма въ Калуши (котрый собѣ навѣть руску печать справивъ), — а мы спытаемо: що коштуe Герша Опенгайма утриманье 3 коней, 3 фѣрманôвъ, направа вôзкôвъ и т. п. на цѣлый рôкъ, котрыми ôнъ свои товары по цѣлôй Галичинѣ розсылае? Якій то муситъ бути єго заробокъ? Тымъ бôльше насъ серце болитъ, що такѣ жиды збогачуются рускимъ грошемъ, а якъ де прійде пôдперти руску справу, то они ще ѣй шкодятъ. Длятого кождый рускій священикъ, кожда руска громада, а наконець кождый, у кого руске серце, повиннѣ пôдпирати свого и святощѣ церковнѣ купувати тамъ, де имъ добро народу наказуe, бо якъ разъ нашъ рускій грôшъ пôйде въ чужѣ руки, то єго бôльше вже Русинъ не побачитъ, а зъ насъ лишь насмѣватися будутъ, що мы такѣ рôвнодушнѣ. Зъ жидôвскои продажи маемо одинъ такій примѣръ передъ очима, котрый можемо свѣдками доказати. Жидъ за фелонъ жадавъ 130 зр., спустивъ за 70 зр., а якъ пôзнѣйше мы напевно довѣдалися, той фелонъ бувъ купленый у п. Дымета за 35 зр. Иншимъ разомъ напишемо бôльше въ тôй справѣ.

— **Въ Радôвцяхъ** на Буковинѣ выкрывъ делегованый зъ Черновець судія слѣдчій п. Негрушъ мальверзаціи въ касѣ громадскôй, котрыхъ допустився мѣскій касіеръ.

— **Въ Залôзцяхъ** ôткрывъ дописуватель до Стояловского „Pszczółk-и“ новѣ „москалёфильскѣ“ агитаціи, дуже небезпечнѣ не такъ австрійскôй державѣ, якъ радше звѣстному „rząd-ови moralnому“. Що-жь тамъ такого страшного сталося въ тыхъ Залôзцяхъ? Чи може знову рускѣ люде поставили на яку церкву трираменный крестъ и не позволили єго зъ-ôттамъ скинути? Нѣ, сталося щось ще страшнѣйшого. Ого молодѣжь шкôльна робила маёвку и выйшла на збôрне мѣсце съ хоруховками. Польскѣ школярѣ мали хоругôвки червоно-бѣлѣ съ однораменнымъ крестомъ, а рускѣ школярѣ мали хоругвки сынёжовтѣ съ трираменнымъ крестомъ. Horrendum! Moskalofile nurtują... robią różnicę... niema zgody...“ — кричитъ дописуватель, бо тогды була-бы згода, коли-бъ дѣти рускѣ були мали такожь бѣлочервонѣ хоругвки, а що мали синё жовтѣ съ рускимъ крестомъ, — то се „здрада... шизма!“ Теперь же просимо послухати, що дальше говоритъ дописуватель „Pszczółk и“. Ото каже, що Господь Богъ зôславъ свою кару въ видѣ зливного дощу, котрый не дозволивъ молодѣжи ôтбути маёвку! Коментарѣвъ до сего чей-же не потрѣбно...

— **Еп. Альбинъ Дунаeвскій** зъ Кракова буде вже безъ сумнѣву именованый архіепископомъ у Львовѣ. Нунцій вѣденьскій Ванутелли заявивъ Є. В. цѣсареви, що для особы папы еп. Дунаевскій бувъ-бы наймилѣйшимъ архіепископомъ у Львовѣ. Цѣсарь заявивъ, що есть того самого погляду. На мѣсце кс. Дунаевского до Кракова маe бути именованый кс. Потулицкій, Познаньчикъ, крылошанинъ капитулы въ Оломуцу на Моравѣ. Кс. Потулицкій числитъ доперва 30 лѣтъ и есть поосвояченый съ заможными родинами въ Галичинѣ; кн. Володиславъ Сапѣга маe єго сестру за жену. Епископство кракôвске есть досыть убого дотоване; чотыри разы убожше ôтъ лат. епископства перемыского, а десять разъ ôтъ лат. архіепископства львôвского. Львôвскій архіепископъ маe 80—100.000 зр. рôчного доходу.

— **На гр.-кат. приходъ въ Чернôвцяхъ** подалися слѣдуючѣ оо. 1) Теодоръ Лѣсевичь зъ Кутъ старыхъ 2) Филемонъ Огоновскій зъ Снятына; 3) Иванъ Партицкій зъ Торговицѣ; 4) Иванъ Лукашевичь зъ Тучапъ; 5) Келестинъ Костецкій зъ Скалы; 6) Алексей Залуцкій зъ Теребовлѣ; 7) Дръ Іосифъ Черлюнчакевичь зъ Кракова; и 8) Исидоръ Каратницкій зъ Заболотова (зрезигнувавъ).

— **Въ справѣ обсады опорожненои парохіи въ Чернôвцяхъ** одержуемо зъ ôттамъ слѣдуючу допись: Ôтъ коли мѣсце гр. кат. пароха у насъ опорожнене, курсуютъ рôжнѣ вѣсти про єго замѣщенье. Зъ уваги на теперѣшнѣ обставины въ Чернôвцяхъ становище рускаго уніятскаго пароха есть тутъ дуже важне и трудне. Давнѣйше интеліенція не брала майже нѣякои участи въ церковныхъ дѣлахъ, панувала въ тôмъ напрямѣ менше-

бо́льше рѳ́внодушнѳ́сть, якъ мѣ́жь православными такъ и уніятами. Ѳ́тъ коли однакъ въ Буковинѣ зачалася румунизація и Румуны все, що православне, привыкли называти румуньскимъ або волоскимъ, тогды церквѣ уніятскѳ́й, яко рускѳ́й, припала велика задача — задача народна. Тутъ почали горнутись и всѣ православнѣ Русины, котрыхъ почутье народне рѳ́вно-жь пробудилося, а котрѣ не солидаризувалися съ гадкою панрумунизму, — они бо чули ту рѳ́дне своє слово, богослуженье въ славяно-рускѳ́мъ прадѣдно́мъ язычѣ, зрозумѣлѳ́мъ для нихъ. И що унія въ тѳ́мъ часѣ не розцвила въ повнѳ́й своѣй силѣ на Буковинѣ, се лишь приписати належитъ нездарности и байдужности тогдѣшныхъ уніятскихъ парохѳ́въ. Теперь однакожь по́йшли дѣла цѣлкомъ противнымъ ходомъ. Нынѣ унія заколибана и становиско уніятскои церкви на Буковинѣ съ кождымъ днемъ стаѥся труднѣйше. Щобы отже рускій народъ при уніи удержати, сполучилася тутешна руска интелигенція съ мѣщанами, завязали при церквѣ уніятскѳ́й братство, котре положило собѣ за задачу дѣлати на религійнѳ́мъ и на народно-рускѳ́мъ поли. Ѳ́тъ пароха отже въ першѳ́й линіи зависѣти буде успѣхъ сего великого дѣла. Теперь най застановлятся компетентнѣ лиця, якому чоловѣкови повѣрятъ они такъ велику задачу. По нашѳ́й гадцѣ муситъ ѳ́нъ бути передовсѣмъ чоловѣкомъ, котрый-бы мавъ загальну симпатію, або бодай умѣвъ собѣ таку зъѣднати, муситъ бути щирымъ и ревнымъ патріотомъ-Русиномъ, обзнакомленымъ съ всѣми тутешными ѳ́тношенями, котрый-бы своими душевными свойствами потягнувъ за собою масы и згорнувъ около себе якъ простолюдина и мѣщанина, такъ и интелигенцію. За пок. о. Сембратовича, не поминаючи его лихомъ — перейшло невеличке вправдѣ число уніятѳ́въ на православіе, але щобы за нового пароха не попрощалися всѣ парохіяне съ унією. — На се звертаємо бачну увагу компетентныхъ сферъ. Caveant consules!

— **До испытѳ́въ богословскихъ** призначенѣ: крыл. Петрушевичъ зъ пастырского; дръ Мѣльницкій зъ спец. догматики; крыл. Фаціевичъ зъ каноничного права; крыл. Бѣлецкій зъ генер. догматики; крыл. Павликѳ́въ зъ церковнои исторіи; крыл. Шведзицкій зъ библійнои науки нового завѣта; крыл. Готеровскій зъ библ. науки старого завѣта.

— **Въ Залѣщикахъ** два жиды печатали лякомъ бочку съ 2000 литрами спиритуса. Горючій лякъ запаливъ спиритусъ и наступивъ сильный выбухъ. Дѳ́мъ, въ котрѳ́мъ ѳ́тбувалась тая операція, згорѣвъ до тла, одинъ жидъ погибъ на мѣсци, а другій смертельно попарився.

— **Дръ Рачиньскій**, посолъ до рады державнои зъ львѳ́вскои палаты торговельнои, зложивъ свѳ́й мандатъ. Дръ Рачиньскій, адвокатъ у Вѣдни и членъ завѣдуючои рады желѣзницѣ Кароля Людвика, показався въ „колѣ“ польскѳ́мъ горячимъ поборникомъ обнятя желѣзницѣ Пѳ́внѳ́чнои въ зарядъ державный. Ѳ́нъ своими переконуючими выводами успѣвъ (мимо неприклонности Грохольского и деякихъ другихъ польскихъ послѳ́въ, мѣжь тыми и „перекабатившогося“ проф. економіи Леона Бѣлиньского) вымогчи на бо́льшости послѳ́въ „кола“ польского ухвалу за обнятьемъ Пѳ́внѳ́чнои желѣзницѣ въ зарядъ державный. Ухвала ся „кола“ польского спровадила навѣть упадокъ акцій згаданои желѣзницѣ. Въ осени маѥ прійти на дневный порядокъ рады державнои справа Пѳ́внѳ́чнои желѣзницѣ, котра по уплынувшихъ 80 лѣтахъ повинна перейти въ зарядъ державы. Але Ротшильдамъ дуже не хочеся пустити зъ рукъ такои золотои рѣчи, бо акціи Пѳ́внѳ́чнои желѣзницѣ на 1000 зр. стоятъ на 2400. (Акціи тои желѣзницѣ маютъ въ найбо́льшои части Ротшильды а кѳ́льканайцять міліонѳ́въ маѥ цѣсарска родина.) Щобы отже пос. Рачиньскій не шкодивъ интересамъ Ротшильдѳ́въ, сталося такъ, що ѳ́нъ зложивъ свѳ́й мандатъ.

— **По случаю вокально-деклямаційного вечерка въ Калуши** прислали свои дары на руки комитету П. Т.: пос. Д. Кулачковскій 10 зр., о. Турчиньскій и п. Бергеръ зъ Завою по 3 зр., о. Омелянъ Левицкій зъ Рахинѣ, п. Маєръ зъ Пѳ́дмихайля, п. Серафинъ, п. Собота зъ Пѳ́дгѳ́рокъ, п. Вас. Дѣдошакъ зѳ́ Львова и п. Рудкевичъ зъ Долины по 2 зр.; о. І. Заячкѳ́вскій зъ Лопянки, о. П. Яцишинъ зъ Стрыя и п. Валигурскій зъ Перевѳ́зця по 1 зр. 50 кр.; о. І. Порайко зъ Станиславова, о. А. Долиньскій зъ Перегиньска, о. Ю. Рожанковскій зъ Ѳ́льхѳ́вки, о. Ружицкій зъ Струтина, о. Ступницкій зъ Товмача, о. Ал. Стефановичъ зѳ́ Львова, п-нѣ Свѣтальска зъ Калуша, о. М. Левицкій зъ Сѣвки, о. В. Хойнацкій зъ Гарасимова, о. В. Озаркевичъ зъ Белелуѣ, о. А. Проскурницкій, о. Д. Шкурганъ зъ Красного, п. А. Ничай и Л. Корытовскій зѳ́ Львова, п. Галька зъ Томашовець, о. І. Литвиновичъ зъ Станиславова, п. Зеленьскій, п. Геровскій зъ Долины по 1 зр. Комитетъ складаѥ всѣмъ П. Т. Дателямъ сердечне „спаси-Бѳ́гъ“!

— **О. Лука Бобровичъ** надѳ́славъ намъ спростованье, въ котрѳ́мъ заявляѥ, що ѳ́нъ, анѣ не выдававъ рускаго молитвослова польскими буквами, анѣ не даввъ ему своѣи апробаты. Заразомъ заявляѥ о. Бобровичъ, що у него того молитвослова нема на складѣ. Зъ обовязку нашого умѣщаємо жадане спростованье о. Бобровича, але мусимо при тѳ́мъ замѣтити, що нашому дописувателеви бо́льше ходило о то, що о. Бобровичъ заходився коло того, щобы сей молитвословъ, выданый однымъ польскимъ графомъ зъ Перемыского, одержавъ апробату латиньского а опѳ́ля и рускаго ординаріяту, — чого о. Бобровичъ въ надѳ́сланѳ́мъ намъ спростованю не перечитъ, хочь тамъ и заявляѥ, що ѳ́нъ „не годится съ такого рода ѳкспериментомъ“. Впрочѣмъ лишаємо до волѣ нашому дописувателеви сказати въ сѣмъ дѣлѣ свое слово.

— **Упокоилися**: 1) Станиславъ Хлѣбовскій, одинъ зъ лучшихъ польскихъ малярѣвъ въ 49 роцѣ житя. Академію малярску скѳ́нчивъ въ Петербурзѣ и получивъ ѳ́тъ правительства на 6 лѣтъ стипендію для дальшои науки за границею. Ѳбъѣхавши цѣлу майже Европу опинився въ 1860-тыхъ рр. въ Константинополи яко надворный малярь султана Абдулъ-Азиса. Въ 1876 перенѣсся до Парижа. Образы ѥго съ темами оріентальными высоко цѣненѣ. Штука польска утеряла въ Хлѣбовскѳ́мъ одного зъ лучшихъ представителѣвъ. 2) Австр. генералъ бар. Фр. Власицъ, комендантъ корпуса въ Бернѣ, умеръ въ 57 р. житя. 3) Австр. генералъ гр. Гринне, бувшій першій адъютантъ цѣсаря Францъ-Іосифа, членъ палаты панѳ́въ и пр.

— **Непобѣдимый вартѳ́вникъ**. Въ черновецкѳ́й газетѣ польскѳ́й читаємо: Въ пятницю вечеромъ, коли заводили варту передъ касою скарбовои дирекціи въ Чернѳ́вцяхъ, поставили передъ нею недавно що лишь ѳ́тданого рекрута. О 1 годинѣ по пѳ́вночи мала змѣнитися варта и для того, якъ звычайно, прійшовъ до нашого рекрута фрайтеръ съ трема жовнѣрами, щобъ ѥго „злюзувати“. Ледви що побачивъ рекрутъ наближаючихся, станувъ мовъ до бою и крикнувъ гнѣвно: „Halt! Wer da?!“ Фрайтеръ выповѣвъ паролю, але вартѳ́вникови се було байдуже; ѳ́нъ не давъ переконатися, лишь приготовивъ оружіе до стрѣляня. Змѣривъ до надходячихъ и крикнувъ: „Втѣкай, бо стрѣляю!“ Видячи небезпеченьство, жовнѣры почали просити, щобъ на хвильку задержався, а тымъ часомъ зручно сховалися за браму. Комендантъ гавптвахты выправивъ ихъ другій разъ, але нѣчого не помогли нѣ покликъ нѣ прозьба: рекрутъ грозивъ не на жарты и не уступивъ. Не було рады, вартѳ́вника лишили на нездобутѳ́й пикетѣ аж до рана и доперва досвѣта могли ему вытолкувати ѥго незвычайну охоту, причѣмъ показалося, що рекрутъ набравъ такои охоты черезъ недокладне зрозумѣнье приписѳ́въ службы. За те-жь мусѣвъ бѣдолаха самъ выстояти цѣлу нѳ́чь на вартѣ...

— **Дрѳ́бній вѣсти**. Цѣсарь дарувавъ громадѣ Мартинѳ́въ новый 100 зр. на будову новои школы.

Вѣсти Аепархіяльнѣ.

Зъ АЕпархіи Львѳ́вскои.

Увѳ́льненье ѳ́тъ испыту конкурс. получили оо. Стеф. Хоминьскій пар. въ Миколаевѣ, Андрей Навроцкій пар. въ Голгочевѣ, Франц. Скульскій пар. зъ Садокъ.

Позволенье до испыпу конкурс. получили оо. Теоф. Петровскій и Ив. Любовичь.

Позволенье зложеня испытѳ́въ зъ предметѳ́въ богословскнхъ получивъ Мосьевичь Корнилій, холмчакъ; митроп. ординаріятъ вставився за нимъ до выдѣлу богословскаго.

До канон.институціи завѳ́званый о. Николай Копачь на Бѳ́бщаны.

Сотрудництво получивъ о. Петро Чумакъ въ Сосновѣ, дек. бучацкого.

Введеный о. Гуменный Григорій яко парохъ Рожанки.

Президія намѣстництва годится на каноничну институцію о. Теофиля Миговича на Губинь, дек. бучацкого.

ПОСМЕРТНѢ ВѢСТИ.

О. Павло Майковскій, капелянъ Хомякѳ́вки, дек. тысьменицкого, упокоився 13 л. червня с. р. въ 45 роцѣ житя а 13 роцѣ священьства. Вѣчна ему память!

Аптика РУКЕРА во Львовѣ

1009 (51—?) поручає

Росу красоты и всякѣ косметики и пахощѣ якъ черезъ мене, такъ и черезъ иншѣ ифрмы оповѣщуванѣ.

Кава зелена

здорове верно по **7 зр. 60 кр. за 5 кил.** (въ тонкѳ́мъ ворочку) вразъ съ опакованьемъ и пересылкою почтовою

якъ довго стане запасу.

(**Весь запасъ теперѣшный 1500 кил.**)

РИЖЪ

въ складу въ Станиславовѣ по 18 зр. за 100 к.

Шварцъ безъ витріолю

въ коробкахъ деревяныхъ по 1½, 2, 3, 4 кр.
" " точеныхъ по 5, 6, 10,
22 кр. (одинъ фунтъ)
въ бляшанкахъ по 5, 10, 15, 20 кр.

Ваги децимальнѣ

(до высылки впростъ зъ фабрики)

на	10	20	50	100	150	200	250 кил.
по	7½	8½	10	13	15	20	26 зр.

кромѣ транспорту зъ Вѣдня

Повысшѣ и иншѣ товары поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у Львовѣ.

20 процентъ

за машину до шитя.

72 пейсатыхъ агентѳ́въ звиваѥся черезъ цѣлый рѳ́къ по краю и предкладаѥ нашѳ́й легковѣрнѳ́й публицѣ машины до шитя на раты, блягуе при тѳ́мъ своимъ жаргономъ, що то машины **оригинальнѣ американьскѣ** и що тѣ машины получили на выставѣ амстердамскѳ́й дипломъ почестный и т. д.

Все то фалшь и бляга!

Але длячого тѣ агенты такъ неутомимо угаияютъ по краю и такъ блягуютъ? — бо дѳ́стаютъ за то 20 процентъ ѳ́тъ тои квоты, котру пѳ́дписано имъ на реверсѣ за машину.

Прошу почислити кѳ́лько проценту платитъ нашъ бѣдный край лишь самымъ агентамъ машиновымъ.

Рахунокъ простый. Ѥсть ихъ 7, кождый агентъ спродастъ рѳ́чно черезъ свою блягу що найменше 50 машинъ, а пересѣчна квота споданои машины 60 зр., а зъ тои квоты получаѥ агентъ 20 процентъ.

Памятай поважаный читателю, що лишь та фирма може платити агентови 20 проц., котра дае дуже лихѣ машины за грубѣ грошѣ.

Такъ само дѣѥся съ образами, годинниками и тысячами другихъ рѣчей.

Щобы разъ зробити конецъ такому страшному вызыскуваню нашои публики, постановивъ я ѳ́тъ нового року держати на складѣ 3 роды машинъ до шитя Зингера, т. є. зъ трехъ рѳ́жныхъ фабрыкъ по цѣнахъ найприступнѣйшихъ

Машины Зингера нѳ́жнѣ съ найнов. полѣпшенями по 68, 55 и 45 зр.
Машины Зингера ручнѣ по 48 и 38 зр.

Раты тыждневѣ 1 зр., мѣсячнѣ 3 зр., квартальнѣ 12 зр., готѳ́вкою же о 10% дешевше.

ГВАРАНТІЯ 5 ЛѢТЪ.

Въ виду новои уставы промысловои, що якъ разъ ввѳ́йшла въ житье, всяка зѳ́ стороны агентѳ́въ обѣцювана гварантія и направа устаѳ.

Іосифъ Иваницкій механикъ и властитель торговлѣ машинъ. Львѳ́въ, готель Жоржа.

Принятѣ въ замѣну машины уживанѣ, ѳ́тпродую по тѳ́й самѳ́й цѣнѣ по якѳ́й я пріймивъ, т. є. ручнѣ ѳ́тъ **3 до 12 зр.**, нѳ́жнѣ ѳ́тъ **5 до 15 зр.** 1103—13 ?

Фѳ́льварокъ

близько Львова складаючійся зъ **500 моргѳ́въ орного поля, 300 морг. сѣножатей и пасовиска вразъ съ правомъ пропинаціи, засѣвомъ** и т. п. ѳ́тдаѥся кождои хвилѣ зъ вѳ́льнои руки

въ аренду.

Близша вѣдомѳ́сть пѳ́дъ адресою: *А. М. Львѳ́въ, ул. Жовкѳ́вска ч. 62.* (1—3)

„Скошеный цвѣтъ“

образокъ въ галицкого житя

Василя Барвѣнка.

Цѣна 1 зр., съ пересылкою 1 зр. 20 кр.

Дѳ́стати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскѳ́й.

На преміи для дѣтей

1100 поручає 3—4

К. М. ВОЗНЯКЪ

у Львѳ́вѣ, ул. Ѳ́рменьска число 6.

(напротивъ „Народного Дому“)

ОБРАЗКѲ́ВЪ сотка за **60 кр., 1 зр., 1 зр. 60 кр., 2 зр. 50 кр., 3 зр. и 5 зр.**

МОЛИТВОСЛОВЫ

для дѣтей по 15 кр.,
бо́льшѣ для дѣтей по 20 кр.,
для молодежи по 30 кр.

Молитвословы для дѣтей, оправленѣ въ полотно съ вытисками „Нагорода пильности“, съ трираменнымъ хрестомъ або матерею Божою по 30 кр.

Молитвенники народнѣ по 20 кр.

Замовленя высше 6 зр. высылаются франко.

Съ поважаньемъ

Константинъ М. Вознякъ.

Реальнѳ́сть

складаючася зъ **мешканя о 3 комнатахъ и кухни,** зъ **саду о добѳ́рныхъ деревахъ,** зъ **будынкѳ́въ господарскихъ,** маюча **поля орного и лукъ 22 морги,** положена

въ селѣ Серны

о 2 милѣ дороги ѳ́тъ Мостискъ,

есть **до проданя зъ вѳ́льнои руки мѣсцевого душпастыря.** *Почта Краковець.*

1114 (2—3)

Найбо́льшій складъ нотъ

до граня и до спѣву

НА ПРОДАЖЬ И ДО ПОЖИЧАНЯ.

НАЙСВѢЖѢЙШІЙ НОВОСТИ

въ Читальни

ГУБРИНОВИЧА и ШМИДТА

1004 12—24 пѳ́дъ зарядомъ

К. ВИЛЬДА

во Львовѣ,

улиця Академична ч. 3.

Складъ фабричный красокъ, лякерѳ́въ, покостѳ́въ, продуктѳ́въ хемичныхъ заразомъ и торговля матеріялѳ́въ

ГИБНЕРА и ГАНКЕ

1104 (41—?) **во Львовѣ, Ринокъ**

поручає

Краски олѣйнѣ

зовсѣмъ готовѣ до ужитку, до мальованя дверей, ѳ́конъ, помостѳ́въ, дахѳ́въ, домѳ́въ, огородовыхъ знарядѳ́въ и господарскихъ, знарядѳ́въ рѳ́льничыхъ и т. д.

КРАСКИ

олѣйно-лякеровѣ и бурштиново-лякеровѣ

масу до запусканя помостѳ́въ

власного выробу, найлѣпшого рода

лякеръ до помостѳ́въ,

лякеръ до шкѳ́льныхъ таблиць

найдоббрнѣйшѣ

лякеры повозовѣ правдивѣ

англійскѣ зъ фабрикъ Wilkinson, Heywood и Clark въ Лондонѣ,

всякого рода лякеры до роботъ внутрѣшныхъ, внѣшныхъ, дерева, желѣза и шкѳ́ры.

Краски сухѣ всякѣ роды:

анилиновѣ,
до крашеня яець
" " матерій,
друкарскѣ, бронзы (золотый порошокъ), золото въ аркушахъ,
ростинныѣ въ плынѣ,
для переплетникѳ́въ,
тушовѣ акварелевѣ въ гузичкахъ и лѣсочкахъ,
акварелевѣ вохкѣ въ трубочкахъ и мушляхъ,
до мальованя порцелянъ,
олѣйнѣ въ трубочкахъ до роботъ артистичныхъ.

Средства до ретушованя, олѣйки и верникси до роботъ артистичныхъ, пензлѣ, малярскѣ полотна, палеты сталюги и всякѣ приборы до мальованя и рысованя.

Артикулы для фѳ́льваркѳ́въ:

Смаровило до желѣзныхъ осей,
олива до машинъ,
теръ газовый,
цементъ и гипсъ,
китъ, асфальтъ,
антимеруліонъ,
карболевый квасъ и другѣ средства дезинфекцій.

Приряды пивничнѣ:

Шпунты и чопы до бочокъ,
корки до бутильокъ,
каполѣ до бутильокъ,
маса до лякованя бутильокъ,
машины до коркованя бутильокъ,
" " " бочокъ,
тирбушоны,
машины до мытя фляшокъ,
пипы до бочокъ.

Артикулы гумовѣ,

кишки гумовѣ до газу и до стяганя воды, вина, пива, квасу; плыты гумовѣ и пр.

простирала гумовѣ.

Пасы до машинъ и молотѣлень зъ найлѣпшихъ шкѳ́ръ бельгійскихъ всякои ширины.

Гурты до машинъ, вужѣ конопляныѣ.

Руры циновѣ и олевяныѣ.

Шрѳ́тъ, льотки и кулѣ.

Порошокъ на комахи и молѣ, тинктура на комахи, камфора и перецъ бѣлый.

Артикулы тоалетовѣ, мыла тоалетовѣ, Extraits d'odeur, Eau de Cologne, олѣйки и помады.

Лякъ до печатаня.

Чорнило до писаня, до гектографіи, червоне, сине, чорне, до значеня бѣля и автографичне.

Краски до печатокъ, гума и карукъ розпущеный.

Китъ до скла и порцеляны.

Смаровило непромакаюче на шкѳ́ру.

Смаровила на копыта съ способомъ ужитку.

Товщь до оружія.

Лякеръ до чоботѳ́въ чорный, золотый и мѣнячійся.

Чорнило до шкѳ́ръ.

Апретура до консервованя шкѳ́ръ и пр.

Все по найдешевшихъ цѣнахъ.

Цѣнники спеціяльнѣ на жаданье gratis и franco.

При замовленяхъ за послѣпла тою просится о присыланье певнои сумы, котра выстарчила-бъ хочь на оплаченье тамъ и назадъ коштѳ́въ почтовыхъ на случай невтобраня посылки.

Ѳ́тъ осени року 1884 въ власнѳ́мъ домѣ Ринокъ ч. 38.

Выдавець и редакторъ: **Иванъ Белей.**

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка пѳ́дъ зар. К. Беднарокого.

Ч. 67. Львôвъ, Вторникъ 12 (24) червня 1884. Рôчникъ V.

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй год. попол. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяца.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 44 улиця Галицка.

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул Галицка.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Реклямаціи неопечатанй вôльнй ôтъ порта

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ *для Австріи*:
на цѣлый рôкъ . . 12 зр.
на пôвъ року . . 6 зр.
на чверть року . . 3 зр.
съ дод. „Библіотеки“:
на цѣлый рôкъ . . 16 зр.
на пôвъ року . . 8 зр.
на чверть року . . 4 зр.
на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . зр. 5·—
на пôвъ року . зр. 2·50
на чверть року . зр. 1·25

для Россіи:
на цѣлый рôкъ . . 12 рубл.
на пôвъ року . . . 6 рубл.
на чверть рок. . . 3 рубл.
съ дод. „Библіотеки“:
на цѣлый рôкъ . . 16 рубл.
на пôвъ року . . . 8 рубл.
на чверть рок. . . 4 рубл.
на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . . 5 рубл.
на пôвъ року . . . 2 50кр.

Для Заграницъ, окрôмъ Россіи:
на цѣлый рôкъ . . . . 15 зр.
на пôвъ року . . . . 7·50 зр.
на чверть року . . . . 3·75 зр.
съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . 19 зр. на цѣлый рôкъ . . 6 зр.

Просимо всѣхъ П. Т. Предплатниковъ „Дѣла“ поспѣшити съ надсыланьемъ залеглои предплаты, щобъ мы не були змушенй перерывати Имъ высылку нашои часописи.

Школы народнй и ихъ вплывъ на бытъ матеріяльный краю.

V.

Що не самй Русины въ повысше описаный спосôбъ задивляются на школы, наведемо ще кôлька голосôвъ, пôднесеныхъ минувшого року въ соймѣ въ часѣ дебаты надъ уставою шкôльною.

Гр. Рей говоривъ: „Що людъ нашь не богатится, але съ кождымъ днемъ убожѣе и тратитъ пôдставу свого быту; що цѣлй масы маломѣщаньскй, на-пôвъ рôльничй, на-пôвъ торгово-промысловй, зникаютъ въ поверхнѣ нашого краю, — того доказувати не треба. Въ переправѣ до лучшои будучности повиненъ уставодавець постаратися о средство переправы. Однымъ зъ такихъ средствъ повинна бути добре и практично зъорганизована школа людова. Людъ нашь отримавъ вôльнôсть политичну, суспôльну а надо все економичну; а я не виджу институціи, котра-бы єго поучала, якъ маѣ тыхъ вôльностей уживати и якъ въ неи найлѣпшй вытягати користи. Вже-жь школа повинна бути приготованьемъ до житя; будучнôсть ученика не може спускатися въ ока... Зъ одного тону не творится гармоніи, а въ нашôмъ шкôльництвѣ одинъ и той самъ тонъ, съ тою тôлько рôжницею, що завсѣгды о октаву высшій, въ мѣру степенованя шкôлъ. Нашъ системъ чисто-енциклопедичный... А ту бракъ досконалого хлопа. Абы хлопъ, ремѣсникъ и промысловець могли истнувати, треба имъ дати таке выхованье, яке имъ потрѣбне... Давно вызыскувано хлопа въ имени привилеѣвъ, — нынѣ вызыскуютъ єго въ имени рôвности... Єсли хлопъ платитъ на университеты, — нехай єму вôльно буде мати школу, яка єму потрѣбна...“

Гр. Войтѣхъ Дѣдушицкй казавъ: „Намъ здавалося, що до лѣтъ кôлька все переробимо за помочею автономичного житя и родимого шкôльництва; що швидко богатство займе мѣсце задавненои нужды; що освѣта заступитъ мѣсце темноты. Мы були оптимистами, то-жь небавомъ наступило загальне розчарованье; по добѣ рожевыхъ надѣй — наставъ часъ квасноі критики, терпкихъ вымôвокъ, а заразомъ и сумнѣвы... Засмучуе не то, що не всюды суть школы — гôрше ще то може, що нынѣ школы не ôтповѣдаютъ своѣй цѣли... Намъ системъ не дозволявъ урядити школы, якъ того край потребувавъ. Занятье парубка або дѣвки не маѣ нѣчого спôльного съ минувшою наукою и по лѣтахъ парубокъ, котрый учащавъ до школы, не много рôжнится ôтъ такого, котрого нога въ школѣ не постала... Не дивно длятого, що родичѣ внеохочуются до школы, котру въ-раву витали съ радостею... Чимъ бôльше розвинена людова школа, тымъ менше ôтповѣдна потребамъ люду... Длятого и хлопъ маючій не посылаѣ сына до школы; ôнъ каже: „въ письма нема пожитку“... Цѣлею школы людовои повинно бути — пôднести людъ цѣлый...“

Якъ всюды, такъ и ту знайшлися и оборонцѣ дотеперѣшноі школы.

П. Е. Черкавскій, членъ краевои рады шкôльноі, говоривъ: „Не дасться заперечити, що реорганизація школы потягнула за собою деякй користи. Єсть голосъ загальный, що шкôльництво наше ôтъ р. 1873 значно поступило. Зъ рôжныхъ сторôнъ чую, що учитель, выйшовшй въ семинарій учительскихъ, суть патріотичнымъ елементомъ въ нашôй суспôльности. Тверджено, що спосôбъ, въ якій наука въ школѣ людовôй удѣляѣся, не ôтповѣдаѣ анѣ нашимъ потребамъ, анѣ успосôбленю люду. Зъ тыхъ замѣтôвъ много було не безъ певноі скôлько въ тôмъ правды.

Посолъ І. Попель пôднѣсъ: „Найвысшимъ постановленьемъ зъ дня 25 червня 1867 р. установивъ Найяснѣйшій Панъ краеву раду шкôльну и упосаживъ єи въ прерогативы и привилеѣ... Отожь статутъ организаційный краевои рады шкôльноі въ Арт. III. уступѣ 4 мовитъ: „Выготовленье загальныхъ проектôвъ науковыхъ системôвъ, такожь частковыхъ проектôвъ для шкôлъ людовыхъ и середныхъ ôтъ ухвалъ соймовыхъ въ переведенье вôйти маючихъ“. Зъ того параграфу выходитъ, що атрибуцією краю, на всякій случай ненарушеною черезъ нѣяку уставу державну, есть — „установляти проекты науковй, якъ загальнй такъ и частковй“.

На тое говоривъ п. Малецкій: „Краева рада шкôльна ведля арт. IV регулятиву маѣ право приписувати загальнй проекты науки и систематы для шкôлъ людовыхъ, а навѣть и для шкôлъ середныхъ, але она въ тіи права не вôйшла для неясности стилизаціи“.

А п. Черкавскій самъ додавъ: „Мы покликуемо краеву раду шкôльну, щобы зъ того свого права робила ужитокъ“.

Тожь вымôвку свою повалили самй члены рады шкôльноі, подерли заслону, за котру ховалися.

При неясности люде звыкли толкувати право въ свою користь. Рада шкôльна робитъ противно. Або она не чулася въ силѣ выпрацювати плянъ наукъ, ôтповѣдный потребамъ краю, або она бере планъ готовый нѣмецкій, бо ôнъ для неи безъ працѣ догôдный для убôчныхъ цѣлей. Нѣколи однакожь радѣ шкôльнôй не прислугуе право — ховатися по за уставы державы, котрй єи не стояли на перешкодѣ.

Стефанъ Качала.

Повѣнь въ Галичинѣ.

Нове, велике нещастье постигло нашь край! Майже зô всѣхъ сторôнъ краю доноситъ телеграфъ о величезныхъ выливахъ рѣкъ галицкихъ, о якихъ ôтъ 1845 и 1867 рр. у насъ и не чувано. Не выплываѣ ще въ того, що о повеняхъ въ загалѣ у насъ такожь ôтъ того часу и не чувано. Противно, се нещастье ôтъ давна вже сталось у насъ періодичне. Другій рôкъ минаѣ, якъ величезна повѣнь зруйнувала була майже тй самй мѣсцевости, котрй й теперь зôстали другій разъ зруйнованй. Ледви що 1882 рôкъ завдавъ нашому краеви міліоновй страты, коли ось теперь надходятъ вѣсти о новыхъ, ще бôльшихъ „необчислимыхъ“ стратахъ, о цѣлковитôй руинѣ цѣлыхъ селъ, нѣ, цѣлыхъ околиць, цѣлыхъ повѣтôвъ! Ôтъ Кракова до Галича, на цѣлôй просторони, обнимаючôй кôлькасотъ квадратовыхъ миль, всюды одинъ тôлько видъ — знищеня, одинъ тôлько голосъ — зойкъ розпуки.

Найстрашнѣйшй, незапамятанй выливы лучились въ долинѣ Сяну и єго побôчныхъ рѣкъ, дальше въ другихъ доплывахъ Вислы, якъ Вислока и Вислокъ и въ доплывахъ горѣшного Днѣстра, якъ Стрвяжь, Быстриця (пôдбужска), Тысьмениця (дрогобыцка), дальше Лôмниця и обѣ Быстрицѣ, плывучй коло Станиславова. Уплыне чи мало ще часу, поки (при неперестаючôй слотѣ) воды хочь на тôлько опадутъ, щобъ можна було бодай въ приближеню обчислити страты въ людяхъ, худобѣ, будынкахъ, знарядахъ та засѣвахъ. Якъ колосальнй будутъ тй страты, можна вносити хочь-бы вже въ того, що въ самыхъ краевыхъ дорогахъ и мостахъ, поруйнованыхъ въ послѣднôмъ тыждни, фондъ краевый поноситъ пôсля дотеперѣшныхъ недокладныхъ обчислень, що найменше пôвъ миліона зр. страты! А дороги и мосты повѣтовй та громадскй! Адже вже се одно буде для краю нашого ударомъ такъ тяжкимъ, въ котрого ôнъ довгй лѣта не буде мôгъ вылѣчитися! Адже се перерываѣ головнй артеріи нашого економичного житя и застаѣ насъ якъ-разъ въ таку пору, коли мы богатй були самыми тôлько надѣями, надѣями не на rząd sprzyjający krajowi, але на гарно (мовь на бѣду!) заказавшйся урожай! И въ що-жь теперь обернулися тй надѣѣ! Нынѣ тысячѣ а тысячѣ людей, недавно ще повныхъ надѣѣ, осталось безъ захисту, безъ кута, безъ худобы, безъ засѣвôвъ и навѣть безъ рôлѣ, котру воды змулили, зрыли, засыпали камѣньемъ та колодами або навѣть выжолобили на єи мѣсци нове для себе ложиско. Що станеся съ ними? Кто поратуе ихъ?

Вже то нашй галицкй „акціи ратунковй“ славнй собѣ, и заслугували-бы бути выставлеными на показъ цѣлому свѣту. Спôвчутье зъ людскою недолею стоитъ у насъ на такôй самôй степени розвою, якъ у першого лѣпшого варварского народа. Мы рôвнодушно глядимо, якъ десятки людей зъ нашого народа мрутъ въ голоду, холоду и недостатку всего потрѣбного до житя. Се не говоримо тôлько про руску интелигенцію, але про цѣлый край. Краевй запомоги, въ рѣдкихъ случаяхъ ухвалюванй, завсѣгды недостаточнй, найчастѣйше даванй въ формѣ зворотныхъ пожичокъ, причиняются не до ратунку, але до оконечноі руины нещасливыхъ. Въ р. 1866 Гуцулы волѣли гинути голодною смертею, нѣжь принимати краеву запомогу. Зъ оповѣдань про рядовй запомоги въ р. 1845 и 1848 мы могли-бъ написати цѣлу монографію, повну обурюючихъ сценъ и оконечноі руины селяньства. Въ р. 1882 въ виду миліоновыхъ стратъ, зробленыхъ повенями) соймъ львôвскій ухваливъ ажь — 10.000 зр. запомоги для потерпѣвшихъ, не забуваючи про то ухвалити 30.000 на польскій театръ, 10 тысячь для коханыхъ патрôвъ Змартвыхвстанцѣвъ, а знôвъ зъ 10 тысячь на иншй выдатки „ku uświetnieniu imienia polskiego.“ На одну громаду, котра понесла около 100.000 зр. страты, выпало около 100 зр. тои запомоги!

А шершій свѣтъ, иншй краѣ австрійскй, иншй державы и народы Европы чи почуваются до гуманного и загально-людского обовязку, въ такихъ тяжкихъ невзгодинахъ подати намъ и ôтъ себе руку помочи? Доси мы того нѣколи не видѣли. Крôмъ невеличкихъ даткôвъ цѣсарскихъ нѣкто анѣ не згадаѣ поратувати насъ. На затопленый Сегединъ або зруйнованый Тироль плывутъ датки зъ всѣхъ сторонъ свѣта, зъ Англіи, Франціи и Россіи, для нихъ ухвалюе рада державна великй запомоги, миліоновй безпроцентовй пожички на регуляцію рѣкъ, — однымъ словомъ, держава признаѣсь до свого обовязку и стараѣсь улекшити нещастье, постигше одну мѣсцевôсть, розкладаючи єго тягаръ на всѣ краѣ и чинячи єго черезъ те легкимъ. У насъ того нема и не бувало; Галичина, найбôльша и найлюднѣйша провинція державы, полишуѣсь сама своѣй доли, мовь та скалѣчена звѣрина, „нехай вылизуѣсь сама съ своихъ ранъ, якъ може и вмѣе!“

И де-жь жерело тыхъ нещасть? Ôтъ давного часу опинія публична вказала на них: знищенье гôрскихъ лѣсôвъ и занедбанье регуляціи рѣкъ. Нѣщо намъ говорити обширно о тыхъ справахъ. Пригадаѣмо тôлько тй драстичнй слова, котрй о тôмъ говоривъ на другôмъ рускôмъ вѣчу п. Нагôрный и котрй цѣла наша Русь приняла съ окликами обуреня. Досыть намъ буде навести хочь-бы те, що по тому поводу написала кракôвска „Nowa Reforma“ въ ч. 142 зъ д. 22 червня с. р.

„Ôтъ кôлько то лѣтъ край домагаѣся регуляціи рôкъ? Домагаѣся! Выразъ се злый и неôтповѣдный. Жаль сказати, мы не домагались нѣколи, — мы просили, промовляли до розуму и почутя обовязку, якій въ кождôй цивилизованôй державѣ тяжитъ на прави-

тельствѣ, — лагôдно, чемно промовляли мы за конечною потребою регуляціи рѣкъ, — и такъ само чемно ôтповѣдано намъ: якось то зробится! — и не зробилось нѣчого! Завсѣгды мы просили, не домагались нѣколи. Правительство знало завсѣгды, що будь якою обѣцянкою полагодитъ хвилеве зморщенье чола делегаційного, що не потрафимо нѣколи справедливыхъ жадань краю поставити категорично, що не здобудемось нѣколи на той крокъ бунтôвный, щобъ сказати правительству: не ухвалимо вамъ тыхъ рубрикъ буджету, котрѣ для васъ жизненнѣ, коли не вставите въ буджетъ тои рубрики, котра зновъ для насъ есть жизненною. Шумными фразами о „розумѣ стану“, о „высшихъ взглядахъ политичныхъ“, котрѣ не позволяютъ нѣчого ставити на острю ножа, придавлювано всяку думку рѣшучого выступленя съ жаданями краю. И за-для такого высокого розуму правительство не зробило нѣчого для ратованя краю ôтъ нещасть, а вѣденьска репрезентація Галичины йшла собѣ дальше дотеперѣшною выгôдною дорогою, якъ коли-бъ чекала на те, поки якась велика катастрофа не зробитъ на нашихъ ланахъ такои „анархіи“, котра и правительству зможе въ кôнци отворити очи.“

Але чи стоитъ намъ, провченымъ многими досвѣдами, надѣятися богато на правительственну помôчь? Намъ здавсь, що хочь съ тяжкимъ серцемъ, повинна суспôльнôсть сама перша взятися до дѣла помочи и ратунку. Покажѣмъ, що мы не тôлько на словахъ гуманнѣ, демократичнѣ! Завяжѣмъ комитетъ, розпишѣмо складки, слѣдуймо примѣрови Французôвъ, Нѣмцѣвъ, та другихъ освѣченыхъ народôвъ, котрѣ въ такихъ страшныхъ пригодахъ попередъ всего апелюютъ до громадскои помочи, публикуютъ выдавництва въ родѣ „Paris-Murcie“ або польске „Dla Zagrzebia“ (для своихъ власныхъ погибаючихъ краянôвъ Поляки на нѣчого подôбного доси не здобулися) и покажѣмъ свѣтови, що мы, хочь самѣ бѣднѣ, вмѣємо не тôлько на свою нужду жалуватися, але такожь спôльными силами въ тôй нуждѣ самѣ собѣ допомагати. Тогды, и тôлько тогды й прочѣ культурнѣ народы признаютъ насъ братами, — тогды збудится и у нихъ для насъ симпатія, отворится ихъ помôчна рука. До дѣла! до дѣла!

ДОПИСИ.

Зъ Черновець.

(*Выборы до сойму буковиньского.*) Руске буковиньске товариство политичне „Руска Рада“ выдало до Русинôвъ Буковины слѣдуючу (печатану) ôтозву:

Братя Русины!

Цѣсарскою постановою зôставъ дотеперѣшный Соймъ Буковины розвязаный, а новѣ выборы розписанѣ въ нашихъ сельскихъ громадахъ на 8 липня н. ст. (26 червня с. ст.) сего року, т. є. на вôвторокъ передъ св. Петромъ и Павломъ.

Слѣдячи за ходомъ дѣлъ и политичнымъ розвоємъ нашого краю, смѣло сказати можемо, що жаденъ народъ, якій жіе мѣжъ нами на Буковинѣ, не може мати бôльше управненыхъ причинъ до чиннои участи въ нарадахъ и постановахъ сего краю, якъ нашъ рускій народъ, — жаденъ зъ нихъ такожь не потребує боротись съ такими трудностями и перепонами, якѣ стояли-бы на завадѣ ихъ народному розвоєви и справдешному признаню ихъ рôвноуправы съ иншими народами, якъ мы Русины! Бо хочь законом запоручена, выжидає та наша рôвноуправа въ публичнôмъ житю ще до сегодня свого осущеня, — а въ признаню намъ єи въ школѣ и урядѣ, въ церквѣ и судѣ, лежитъ порука не тôлько для добра кождого поодинокого зъ насъ, но и для удержаня и успѣшного розвою нашои народности, нашого народного житя.

А такимъ законнымъ тѣломъ, котре єсть покликане розпôзнавати нашѣ жалобы и вдоволяти нашѣ справедливѣ бажаня, єсть нашъ Соймъ краєвый, до котрого власне теперь маємо выбирати послôвъ.

Мы Русины бѣдный народъ — мы не розпоряджаємо маєтками, щобъ мы могли щедрою рукою сыпати на цѣли политичнѣ, якъ се роблятъ другѣ народы, — ôтъ насъ сего Мати-Русь наша не вымагае; но за те вымагае Она ôтъ насъ тымъ бôльшои ревности, тымъ бôльшои вытревалости, тымъ бôльшои преданности и готовости въ службѣ народнôй, въ службѣ нашои дорогои Ôтчины.

Єсли отже мы зъ тои борбы о нашу народность, о нашѣ народнѣ права и честь народа, о добра, котрѣ кождому народови суть найсвятѣйшѣ и найдорожшѣ и за котрѣ кождый народъ свое майно и кровь все радо жертвувавъ, єсли мы зъ тои борбы маємо выйти побѣдоносно и не упасти съ соромомъ и ганьбою; єсли Вамъ, Братя Русины, дорога Ваша рôдна мова, Вашѣ прадѣдѣ звычаѣ и обычаѣ, Ваша народнôсть, Ваша руска землица, орошона кровавымъ потомъ Вашихъ дѣдôвъ и освячена ихъ памятниками; єсли Вы ту Вашу святу землицю, яку посѣдаєте, цѣло заховати и Вашимъ дѣтямъ передати хочете, — то выбирайте лишь такихъ выборцѣвъ, котрѣ-бы свои голосы ôтдали на посла, котрый-бы тымъ высокимъ патріотичнымъ обовязкамъ вповнѣ ôтповѣвъ, котрый-бы твердо, смѣло и непоколебимо съ цѣлымъ пожертвованьемъ боронивъ тыхъ святыхъ нашихъ народныхъ правъ передъ всѣми и при кождôй нагодѣ и старався всѣми силами запевнити намъ постоянне, повне признанье тихъ-же.

Ôгъ праведности, вѣрности, неустрашимости и прихильности того посла зависитъ цѣла будучнôсть нашого руского народа и єго будуча судьба!

Огзываємося до Тебе, Рускій Народе!— и завзываємъ въ имени Твого власного добра, щобъ Ты при правыборахъ однодушно лишь на тыхъ выборцѣвъ Свôй голосъ ôтдавъ, котрѣ Тебе свято запевнятъ, що лишь за тымъ посломъ, котрого Ты єму скажешь, голосувати станутъ.

Выборцѣ Русины! Не дайте ôтстрашитися ôтъ сего нѣякими грозьбами, нѣ пôдшептами, не дайте заманитися нѣякими обѣцянками, анѣ пôдступами, и нѣяка сила най не здолѣе наклонити Васъ до зломаня вѣрности свому народови и краєви, — щобы ôттакъ на Васъ и на Вашѣ дѣти не спало пятно найогиднѣйше и найсквернѣйше: назва зрадникôвъ народа!

По зрѣлôй розвазѣ поручаємо Вамъ на Вашъ округъ выборчій на посла (N. N.) и просимо Васъ, въ имени добра всего народа нашого, ôтдайте всѣ якъ одинъ въ неустрашимôй преданности и вѣрнѣ народному свому прапору тôлько на сего посла Вашѣ голосы!

Братя Русины! Памятайте, що доля Ваша и Вашихъ дѣтей спочивае теперь въ Вашихъ рукахъ! Нехай нѣяка перепона, нѣяке занятье, нѣяка пригода навѣть не повздержитъ Васъ станути громадно всѣмъ, якъ одинъ мужь — до урны выборчои. Нѣяка жертва нехай не здаєсь Вамъ бути велика, єсли лишь нею причинитись зможемо до щастя и славы нашого народа!

Докажѣтъ сими выборами цѣлому свѣтови, що єсте гôднѣ Руского имени, що єсте вѣрными сынами свого народа и свого краю!

Ôтъ Рускои Рады.

Чернôвцѣ, въ червню 1884.

О. Евсевій Андрѣйчукъ.
Дръ Рихардъ Невечерелъ. Ерофтей Пигулякъ.

Повыщу ôтозву розбслала „Руска Рада“ по всѣхъ рускихъ округахъ выборчихъ.

На округъ Заставну поставленый кандидатомъ о Евсевій Андрѣйчукъ, гр.-прав. парохъ зъ Дороговець. На округъ Кôцмань поставленый п. Григорій Аричукъ, секретарь громадскій зъ Шипинець. На округи Чернôвцѣ и Станôвцѣ поставленый дръ Рихардъ Невечерелъ, адвокатъ краєвый зъ Черновець.

Зъ Пôдгаєччины.

(*Уконституованье новои рады повѣтовои въ Пôдгайцяхъ*) ôтбулося 13 л. червня. Хотяй розписане було на годину 10, зачалося ажь о 1-шôй зъ причины, що польска бôльшôсть въ силѣ 13 голосôвъ съ чотырнайцятымъ жидомъ радили такъ довго надъ неприпущеньемъ двохъ Русинôвъ до тои-жь рады. Вконець о 1 годинѣ по отвореню засѣданя черезъ правительств. комисаря — першимъ дѣломъ була верификація выборôвъ. Выбрано комисію зъ 5 членôвъ; зъ рускои стороны о. Стеткевича и селянина Содомору, а тая переглянувши всѣ акты, найшла все въ порядку и референтъ при кождôмъ зъ 26 выбранихъ заявлявъ, що кождый выбôръ важный и вносивъ о затвердженье. А прецѣ при голосованю показалося, що можна безъ найменшои причины бути до рады повѣтовои недопущенымъ. Жертвою упали два Русины. Першимъ бувъ мѣщанинъ зъ Пôдгаєць п. Вороновичъ, котрому референтъ тое лише закинувъ, що противъ него ведеся слѣдство въ справѣ знищеня якогось акту зъ рады повѣтовои, и хотяй въ рускои стороны п. Фіялковскій и о. Стеткевичъ доказували, що слѣдство ще не есть доказомъ и що на случай доведеня и засуду оскарженого, той ipso facto тогды не буде мôгъ належати до рады повѣтовои, — нѣчо не помогло, бо за нимъ пôднеслося лише 11 рукъ рускихъ (дванайцятый рускій членъ о. Клосевичъ не явився на засѣданю). Другимъ бувъ п. Досинчукъ, о котрôмъ референтъ сказавъ такожь, що єго выбôръ ôтбувся правильно и вносивъ затвердженье; однакожь вже безъ нѣякои дискусіи заразъ голосовано, а за важностею пôднесло лишь 9 Русинôвъ руки, бо Вороновича голосъ вже не значивъ нѣчо и ще одинъ Русинъ (о. Дудыкевичъ) уперто тримавъ руки на лавцѣ. Обуренѣ такою верификацією Русины выйшли въ салѣ и не брали удѣлу при выборѣ маршалка и выдѣловыхъ, но на великій жаль селянинъ Содомора зъ Бенявы не почувався до солидарности, лишився въ сали, голосувавъ на маршалка и вицемаршалка и самъ одинъ выбравъ, яко представитель куріи менших посѣлостей, выдѣлового въ тои-жь куріи. Вправдѣ давъ голосъ на о. дек. Стеткевича, — но за то, що голосувавъ, выбрали єго папы на выдѣлового зъ повнои рады. Яке буде дальше поступованье рускихъ радныхъ,—поки що не знати.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Реорганизація ляндверы.*) Вѣстникъ розпоряджень для обороны краєвои оповѣстивъ дня 19 н. с. червня постановы що до реорганизаціи ляндверы, котрѣ становлятъ доповненье переведеной передъ двома роками реформы арміи. Пôсля сихъ постановъ територіяльнѣ команды войсковѣ суть заразомъ територіяльными командами для ляндверы, а команданты корпусôвъ суть заразомъ командантами ляндверы, — котрѣ маютъ найвысшу власть военну надъ цѣлою ляндверою въ своихъ округахъ и выконуютъ въ границяхъ сихъ округôвъ военне судôвництво въ обсягу, переказанôмъ имъ ôтъ начального команданта ляндверы; а командантамъ ляндверы вô Львовѣ и въ Празѣ прислугуе ще спеціяльно право инспекціи всего въ цѣлôй Галичинѣ, взглядно въ цѣлыхъ Чехахъ, стаціонованого войска. Въ часѣ мира доданѣ будутъ командантамъ ляндверы генералы и полковники яко органы помôчнѣ для справъ ляндверы. — Въ часѣ мобилизаціи веде командантъ войсковый, вступаючій на мѣсце команданта корпусного, такожь команду надъ ляндверою а придѣленѣ генералы и полковники назначенѣ тогды на командантôвъ высшои категоріи войсковыхъ тѣлъ, уформованыхъ зъ ляндверы. — Пѣша ляндвера складаєся зъ 82 баталіонôвъ инфантеріи або стрѣльцѣвъ, для котрыхъ существуе въ часѣ мира кадра. Въ часѣ мобилизаціи складаєся кождый баталіонъ зъ 4 компаній полевыхъ и однои компаніи резервовои. — Въ часѣ мобилизаціи формуе 3 або 4 баталіоны одянъ полкъ, котрого команданта цѣсарь именуе вже въ часѣ мира. Всѣхъ пѣшихъ полкôвъ ляндверы маѣ бути 22, а межи ними 6 галицкихъ: краковскій, ряшôвскій, перемыскій, львôвскій, станиславôвскій и золочѣвскій; въ Чернôвцяхъ буде стація буковиньского пѣшого полку ляндверы.

(*Рада адмиральска.*) По укôнченю сегорôчныхъ маневрôвъ маринарки, котрѣ маются зачати нынѣ, с. є. 24 н. с. червня, маѣ зôбратися въ Вѣдни пôдъ предсѣдательствомъ цѣсаря рада адмиральска, котра буде мала задачу застановитися надъ справою евентуальнои реформы флоты. Поступъ на поли войсковôмъ въ другихъ краяхъ спонукавъ и нашѣ круги войсковѣ до реформы австрійскои силы военнои; — передъ двома роками скликано военну раду маршалкôвъ, котра приняла и одобрила проектъ реформы арміи, предложеный спеціяльною комисією; подôбну задачу зô взгляду на маринарку буде мала, здаєся, теперѣшна рада адмиральска.

(*Зъ хорватского сойму*) Въ четверъ дня 19 н. с. червня мала зачатися въ хорватскôмъ соймѣ дебата буджетова, передъ котрою мало бути залагодженыхъ лишь кôлька меншои ваги справъ; зъ причины однакожь, що дискусія надъ внесеньемъ посла Вукотиновича, що до выбору комисіи для пôднесеня стану економичного краю, прибрала дражливый характеръ и надъ сподѣванье перетягнулася, не мôгъ соймъ приступити до дебаты буджетовои и мусѣвъ єи ôтложити до слѣдуючого засѣданя. — На початку засѣданя интерпелювавъ Тушканъ президента, чому выдае карты на галеріи лишь въ дуже малôмъ числѣ, а коли президентъ Крестичъ заявивъ интерпелянтови, що дае карты кождому, кто зголошуеся, невтерпѣвъ Давидъ Старцевичъ, щобы при тôй случайности не выступити противъ президентови и бôльшости сойму, котрôй закинувъ, що запродала край и поставила пандурôвъ, щобы розôгнали народъ. — При дебатѣ надъ внесеньемъ Вукотиновича повторилася подôбна сцена. — По бесѣдахъ Калинара, Бранднера и Майцена забравъ голосъ Давидъ Старцевичъ и сказавъ такъ: „Я дивуюся, що теперь пôдъ конець сесіи выступаєся съ подôбнымъ внесеньемъ. Вы выдали народъ вашимъ братямъ Мадярамъ, а тѣ роблятъ теперь, що самѣ хочутъ. Одноѣ громадѣ за проданый лѣсъ громадскій казали куповати угорскѣ паперы державнѣ. Зъ тои причины удалася депутація до начальника краю, а позаякъ не могла єго дôждатися, мусѣла ôтôйти. Се зробивъ чоловѣкъ, котрого Мадяры прислали тутъ, щобы нашъ народъ обдиравъ зъ шкôры“. — На увагу президента, що зворотъ, ужитый бесѣдникомъ, неприличный, заявивъ Старцевичъ, що ôнъ при тôмъ обстае, що сказавъ, бо банъ приказавъ купувати угорскѣ паперы, котрѣ не маюгъ нѣякои вартости. Розправа буджетова зачалася дня 20 н. с. червня. — Шефъ секційный Станковичъ, розпочавъ дебату финансовымъ експозе, въ котрôмъ держався предмету, уникаючи всякои провокаціи. — Въ имени Старцевичанъ забиравъ голосъ Фольнеговичъ противъ буджету, а въ имени сторонництва независимыхъ говоривъ въ тôмъ самôмъ дусѣ Зоричъ. Пос. Бадовинацъ (бувшій урядникъ въ Босніи) зазначивъ становище однои части Пограничанъ, котрѣ такожь будутъ голосовати противъ буджету. — Мимо того сподѣваются въ кругахъ правительства, що буджетъ буде принятый, позаякъ за нимъ будутъ голосували всѣ члены сторонництва національного.

(*Выборы до сойму краєвого въ Каринтіи*) ôтбудутся въ округахъ сельскихъ громадъ дня 8 и 9, въ мѣстахъ 12 и 13, въ групѣ бôльшои посѣлости 19 и 20, а зъ палаты торговельнои и промысловои 21 серпня с. р. Соймъ маѣ зôбратися въ першихъ дняхъ вересня. — Въ низшôй Австріи агитуе Шенереръ въ округѣ Горнъ-Егенбургъ противъ поновному выборови Вайтлофа и въ Вайдгофенъ противъ выборови Копа. — Насупротивъ агитацій Шенерера и консерватистôвъ розвинуло сторонництво вѣрноконституційне нечувану агитацію, а цѣлу акцію выборчу въ всѣхъ краяхъ веде Хлюмецкій. Мимо того шансы побѣды партіи вѣрноконституційнои зовсѣмъ невеликѣ и она маѣ лишь надѣю ôтобрати въ Стиріи консерватистамъ одинъ, а Словенцямъ два (маргбурскѣ) округи выборчѣ. — Въ Австріи высшôй сподѣваются вѣрноконституційнѣ, що имъ прійде въ помôчь товариство селяньске, позаякъ однакожь черезъ се товариство можуть они здобути що найбôльше три мандаты посольскѣ, то на случай побѣды консерватистôвъ въ бôльшôй посѣлости, сторонництво консервативне буде въ соймѣ розпоряджало бôльшостею. — Ческе сторонництво національне въ Бернѣ поставило своими кандидатами крылош. Равса, фабриканта Глявку, купця Калину и директора Шульца.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Россійскѣ газеты зачинаютъ чимъразъ бôльше пôдносити дружбу Нѣмеччины, оставляючи Австріи що-найбôльше послѣдне мѣсце мѣжь пріятелями Россіи, коли вже не выступаютъ ворожо противъ неи. Але зъ другои стороны треба признати, що они розбираютъ ôтношенье Россіи до Австріи съ незвычайно быстроумною объективностею. Такъ хвалитъ „Нов. Врем.“ въ однôмъ зъ послѣдныхъ чиселъ австрійского наслѣдника престола и, навязуючи до его послѣднои подорожи на всходъ, каже, що ринализація Австріи на всходѣ не стоитъ на перешкодѣ дружнымъ ôтношенямъ Россіи до неи, наколи лишь тая ривализація зъ стороны Австріи ôтбуваеся законными средствами и не перешкоджуе, щобъ Россія и Нѣмеччина тамъ рôвно-жь такъ поступали. — „Правительст. Вѣстн.“ обговорюе ôтвѣдины греческого короля въ Петербурзѣ въ дуже симпатичный способъ и каже: „Король заявлявъ для Россіи завсѣгды велику прихильнôсть мимо того, що греческій парляментъ и греческѣ министры, веденѣ неприхильною для Россіи агитаціею, не подѣляли гадокъ короля. Не переступаючи границъ конституціи зъумѣвъ король завсѣгды повздержати всякѣ пристрасти противъ Россіи и зробивъ симъ не малу для неи прислугу, пôддержуючи добрѣ ôтношеня Греціи съ Россіею, съ котрою вяже єи такожь и однакова вѣра“. — Россійске правительство працюе теперь всѣми силами, щобъ ново набутѣ области въ середнôй Азіи стало сполучити съ державою. Пôсля „Моск. газ.“ выноситъ нова область 3600 квадр. верстъ съ 200.000 жителѣвъ; область знову, котру Россія набула ще передъ Мервомъ, выноситъ 6000 кв. верстъ и 141000 жителѣвъ. На будову новыхъ дорôгъ и укрѣпленье вызначило правительство 5 мил. рублѣвъ. Крôмъ того буде выставлена линія телеграфична зъ Аскабаду до Мерву а кн. Дундоковъ-Корсаковъ обѣцявъ жителямъ, що незадовго побудуеся и закаспѣйска желѣзниця. Чому Россія такъ спѣшится, се звѣстно; цѣлею єи есть дôйти чимъ скорше до перскои затоки.

Нѣмеччина. „Nordd. Allg. Ztg.“ дементуе вѣсть, подану въ берлиньскôмъ „Tageblatt“ о намѣренôмъ атентатѣ на нѣмецкого цѣсаря и каже, що весь той атентатъ єсть чисто лишь выдуманый, але зъ другои знову стороны доноситъ „Weser-Ztg.“, що знае зъ достовѣрного жерела, що въ бремскôй пристани було черезъ кôлька недѣль двохъ полицейскихъ урядникôвъ и пильно розвѣдувались за якоюсь женщиною, котра мала приѣхати пароходомъ, але ихъ дослѣджуваня не довели до нѣчого. — Кн. Бисмаркъ хоче на силу зôстати популярнымъ и стараєсь всякими способами позыскати собѣ прихильникôвъ. Не давно прійнавъ ôнъ депутацію шевцѣвъ, котрѣ заявили ему, що якъ одинъ мужь будутъ стояти за желѣзнымъ княземъ, а 20 с. м. запросивъ до себе значне число послôвъ зъ парляменту на „ранну чарку“ (Frühschoppen). Розумѣесь, що передовсѣмъ були тутъ заступленѣ консерватисты, партія державна и центрумъ. Вольнодумныхъ кн. Бисмаркъ не терпитъ и длятого первѣстно не мавъ зъ нихъ нѣкто бути запрошеный; пôзнѣйше однакожь завôзвано зъ вольнодумныхъ Рикерта и Гофмана. Рада державна и министерство були сильно заступленѣ. Кн. Бисмаркъ конферувавъ съ Виндгорстомъ и Шорлемеръ-Альстомъ о теперѣшнôмъ положеню парляменту и о новôмъ законѣ митовôмъ. — Недавно появились „Споминки зъ житя Блюнчлі-ого“, славного правника и политика нѣмецкого, въ котрыхъ сей розказуе свôй розговôръ съ кн. Бисмаркомъ 1868 р. Розговôръ сей есть дуже характеристичный для кн. Бисмарка и выказуе его погляды на рôжнѣ народы европейскѣ и державы, а при тôмъ немало такожь поясняе теперѣшне поступованье нѣмецкого канцлера. Длятого наводимо тутъ самѣ найхарактеристичнѣйшѣ черты сего розговору. „Вамъ выдаться може фантастичнымъ — сказавъ кн. Бисмаркъ

до Блючлі-ого — коли я скажу, що въ народахъ якъ и въ цѣлôй природѣ треба розрôжнити рôдъ мужескій и женьскій. Германы суть такъ дуже мужескй, що ними майже не можна управляти. Кождый зъ нихъ жіє по свому. Коли же сполучатся, то стаются струєю, котра все порыває съ собою. Женьского рода суть Славяне и Кельты; они самй зъ себе не доведутъ до нѣчого, нѣчого не збудуютъ. Россіяне безъ Нѣмцѣвъ не можутъ нѣчого зробити. Они не можутъ самй працювати; за те можна ихъ легко повести. Такъ само и Кельты суть лишь пасивною масою. Доперва, коли съ ними змѣшались Германы, сталисъ они державными народами. Такъ Англійцѣ, Французы и Испане". Дальше говоритъ кн. Бисмаркъ о австрійскихъ Славянахъ и каже: „Австрійскй Славяне суть выставленй на вилывъ Россіи. Въ потребѣ при помочи Россіи можемо Австрію зовсѣмъ въ шаху держати... Россіи за евентуальный союзъ въ вôйнѣ противъ Франціи не потребуємо нѣчого давати. Єи слабою стороною суть Поляки. Одинъ баталіонъ французскій зворохобивъ бы Полякôвъ, и Россія не потребуе Франціи яко союзника. Подôбно-жь и Поляки змушенй оглядатись на насъ, якъ они се вже и теперь роблятъ. Наколи Россія не перестане лишь гнобити Полякôвъ, то се тымъ скорше наступитъ." Не менше характеристичнй суть погляды на державу; ôнъ каже: „Я самъ особисто не єсмъ прихильникомъ жаднои конституціи. Кожду державу можна такъ само добре и абсолютно управляти... Тогды (по вôйнѣ въ 1866 р.) сказавъ я: Прусами можна и абсолютно управляти и они пôдъ абсолютнымъ правительствомъ сталися великими. Але разъ такъ а разъ инакше не можна управляти. Держава не може розвиватись, перескакуючи зъ одного систему до другого." Якъ видко зъ сихъ споминокъ, кн. Бисмаркъ придержуесь завсѣгды своихъ тутъ высказаныхъ гадокъ и найновѣйше єго поступованье доказуе наглядно, що ôнъ склонюесь до абсолютизму. Чи се єму однакожь удасться, се друге пытанье.

Англія. Ôтношеня межи Нѣмеччиною а Англією суть виправдѣ дипломатично зовсѣмъ коректнй и по формѣ навѣть дружнй, але остаточно есть таки межи обома державами певный рôдъ невгоды. По поводу надходячои конференціи показуесь, що Нѣмеччина невдоволена результатами англійскои администрациі въ Єгиптѣ и политикою теперѣшного кабинету, и що волѣла-бы навѣть, щобы замѣсть англійскои администрациі Франція заняла Єгипетъ. Конференція єгипетска маe вже зôбратися на дняхъ межи 15 а 25 липня, але теперь заходитъ знову пытанье, де она маe зôбратись: чи въ Лондонѣ чи въ Константинополи? Мѣсце збору въ Лондонѣ для Глядстона дуже недогôдне по поводу неприхильного настроеня для него публичного мнѣнія и ôнъ не хотѣвъ-бы, щобы конференція ôтбувалась пôдъ якоюсь пресією. Крôмъ того зробилось теперь зъ однои конференціи двѣ: одна мала бы занятися окупацією Єгипту и межинародною контролею, а друга неутрализацією суеского каналу. Така станула угода межи Францією и Англією, а Ферри обѣцявъ за те, що коли 1 сѣчня 1888 р. англійске войско выйде зъ Єгипту, Франція его не займе. Глядстонъ думаe тымъ способомъ позыскати собѣ бôльшôсть въ парляментѣ.

Бельгія Нове правительство, новй и урядники. „Monit. de Belge" доноситъ, що губернаторы провинцій Геннегавъ и Люксембурга подалися до димисіи, уступаючи завчасу добровôльно длятого, щобы потôмъ зô встыдомъ не були усуненй. Димисію ихъ принято; губернаторъ всходнои Фляндріи лишеный до диспозиціи. Такъ само усуненый такожь и губернаторъ Брабанту. Правительство выдало розпорядженье, що родичѣ заможнѣйшй не мусятъ ôтъ теперь посылати своихъ дѣтей до публичныхъ шкôлъ, але можутъ имъ держати дома приватныхъ учителѣвъ. Министерство дѣлъ внутрѣшныхъ наказало застановити будову новыхъ шкôлъ въ цѣлôмъ краю.

Сербія. Пôсля ухвалы скупштины буде ôтъ теперь въ Сербіи всякій капиталъ оподаткованый. Дебата надъ симъ податкомъ була найважнѣйша зô всѣхъ, якй доси були, а то по тôй причинѣ, що зразу капиталъ оподатковано низше якъ землю. Конфликтъ сербско-болгарскій майже вже залагоженый. Розходится ще лишь о форму деякихъ пытань. Въ залагодженю сего спору взяла участь такожь и Порта хочь и не завôзвана до сего, щобы симъ способомъ заявити, що ѣй прислугуе въ Болгаріи право суверенности.

Румунія. Парляментъ румуньскій вже замкненый. Въ бесѣдѣ, замыкаючôй парляментъ, заявивъ король, що ревизія конституціи сотворитъ нову уставу выборчу, котра буде съ великимъ хôсномъ для краю, бо подасть сильный залогъ, що при голосованю буде стереглася норовственнôсть и независимôсть выборцѣвъ. Король подякувавъ такожь за креованье коронныхъ дôбръ. — Румуньска газета правительственна оголошуе вже нову конституцію. — Коли министеръ Браціяно выходивъ 20 с. м. зъ парляменту, напали на него студенты и обезчестили его чинно. Публичнôсть станула по сторонѣ министра и прогнала студентôвъ. Опôля арештувала полиція кôлькохъ зъ напастникôвъ.

НОВИНКИ.

— **Повѣнь.** Шкоды, якй доси вода поробила, не суть ще и не скоро будутъ обчислений, але выносятъ они вже милiоны, а яка будучнôсть чекаe стороны, дôткнутй повенями, страшно згадати. Голодъ и пошесть вже теперь стаютъ передъ очима. Зъ Галича пишутъ, що ôтъ Бурштына ажь до Єзуполя выливъ Днѣстеръ и заливъ цѣлу просторонь по обохъ сторонахъ львôвско-черновецкои желѣзницѣ на добру милю. Нещасливй жителѣ попереносилися зô всѣмъ, що лишь могли забрати, на мѣсця, де ще не дôйшла вода, и проживаютъ тамъ пôдъ голымъ небомъ. Въ Галичи стояла вода 23 с. м. 4·20 понадъ зеро; въ протягу 12 годинъ пôднеслася вода о 30 центиметрôвъ. Въ Рогатыньскôмъ залила вода села Поплавники, Ганôвцѣ, Нѣмшинъ, Рôздвяны, Мартинôвъ старый и новый, Тенѣтники, Букачôвцѣ, часть Козовы и Журавенко. Въ Мартиновѣ люде вже ôгъ 19 с. м. не варили; поживу довозятъ туды зъ Бурштына. Зъ Бурштына доноситъ жандармерія, що вода тамъ все прибуваe. Зъ Рудокъ доносятъ зновъ, що громады, положенй надъ Днѣстромъ и Стрвяжемъ, зовсѣмъ стоятъ пôдъ водою. Значну часть домôвъ и будынкôвъ господарскихъ вода або забрала, або майже зовсѣмъ знищила. Цѣла долина надъ Днѣстромъ и Стрвяжемъ на колька миль представляe лишь одну величезну масу воды. Комуникація межи Рудками и Самборомъ а такожь и въ громадахъ Сусулôвъ, Мосты, Тершакôвъ, Монастырець, Поверхôвъ зовсѣмъ перервана. Коло самыхъ Рудокъ рѣчка Вишенька прибула незвычайно и наробила богато шкоды. Въ добромильскôмъ повѣтѣ прибули всѣ рѣки и потоки; шкоды дуже великй. Комуникація на дорозѣ краєвôй перемыско-сянôцкôй перервана; вода зôрвала три мости и вымулила за Бирчею 100 метрôвъ дороги. Въ окрестности Мостискъ зливы наробили майже у всѣхъ мѣсцевостяхъ повѣту страшнй шкоды; рѣчки и потоки перемѣнилися въ величезнй рѣки и залили великй просторы пôль зô збôжемъ и сѣножатй. Де-не-де стоятъ домы и господарскй будынки пôдъ водою. Рѣчка Сѣчна замѣнилася пôдъ Мостисками коло млына въ величезне озеро и перервала греблю. Дороги по бôльшôй части пôдъ водою, а мосты позрываній и ушкоджений. Въ громадѣ Стрѣльчискахъ вода наробила дуже великои шкоды; залила и замулила зовсѣмъ поля и сѣножати; въ Крукеничахъ дôбралася ажь до хатъ и будынкôвъ. Въ Ярославю, Шôвску, Тучапахъ и Суроховѣ вода такожь наробила много шкоды; въ Суроховѣ и Собѣц..нѣ всѣ домы стоятъ пôдъ водою, житя однакожь на щастье доси нѣкто ще не стративъ. Въ Перемышли стояла вода 20 с. м. 7 метрôвъ понадъ зеро. Громады Красѣчинъ, Медыка и другй стоятъ пôдъ водою. На передмѣстяхъ Перемышля Перекопанôмъ и Вовчôмъ выратовано 37 людей ôтъ нехибнои смерти. Селяне зъ околичныхъ мѣстъ утѣкаютъ съ худобою масами до мѣста. Въ Войнилôвскôмъ вылили Сѣвка и Болохôвка; поля пôдъ водою. Шкоды величезнй. Богато сѣна вода забрала. Въ захôднôй Галичинѣ потерпѣли ôтъ повени околицѣ Бржеска, Тарнобржега, Тарнова, Ропчицъ, Бохнѣ и Кракова. Вода на Вислѣ пôдъ Краковомъ дôйшла 23 с. м. до найвысшого стану, бо выносила звышь 4 метры. Въ Краковѣ часть Подгуржа и улицѣ Гончарска, Вольска и Звѣринецка залитй водою. Люде плаваютъ по улицяхъ лодками якъ въ Венеціи; Болонье передъ Краковомъ выглядаe якъ одно величезне озеро. На Звѣринци велика нужда, бо всѣ домы по найбôльшôй части низькй залитй водою. Доси ще не знати чи кто не стративъ житя. За границею въ Царствѣ Польскôмъ наробила Висла такожь богато шкоды. Въ Варшавѣ стояла вода 23 с. м. 20 стôпъ понадъ зеро; Саска Кемпа пôдъ водою, а мôстъ вода зôрвала. Повѣнь залила коло мѣста сусѣдній села и несе конѣ, товаръ, хаты а навѣть людей. До пôвночи згаданого дня надплыло 7 трупôвъ. Пôдъ Демблиномъ зôрвала вода мôстъ на желѣзницѣ. Подôбнй вѣсти о повеняхъ доходятъ такожь зъ Моравіи, декотрыхъ сторонъ Угорщины и Краины. Въ Краковѣ завязався комитетъ для несеня помочи и поодинокй члены зложили значнй жертвы. До львôвского комитету помочи вôйшовъ межи иншими такожь Вп. митратъ о. Пелешь. Выдѣлъ краєвый зарядивъ якъ найскорше приверненье комуникацій на дорогахъ краєвыхъ. Комуникація межи Дрогобычемъ а Дублянами вже знову заведена; перерва на желѣзници архикн. Альбрехта потреваe ще 7 днѣвъ. Перевôзъ товарôвъ на сей часъ здержаный. Подорожнй можутъ доѣздити ажь до мѣсць ушкодженыхъ и переходятъ потому пѣшки на другу сторону; пакунки ихъ будутъ переноситися.

— **Одинъ подорожный**, проѣздившій зъ недѣлѣ на понедѣлокъ львôвско-черновецкою желѣзницею розказувавъ намъ, що ôтъ Єзуполя пôдъ Станиславовомъ ажь до Ходорова цѣла просторонь, куда переходитъ желѣзниця, выглядала, якъ величезне озеро. Въ Єзуполи вода досягала шинъ высокого желѣзничого моста. Въ дуже многихъ мѣсцяхъ поѣздъ ѣхавъ, правда, дуже поволи, черезъ воду. Подорожнй були въ великôй тревозѣ. Треба признати, що зарядъ желѣзницѣ предпринявъ всякй можливй средства осторожности для безпеченьства подорожныхъ; на небезпечныхъ мѣсцяхъ товпы робôтникôвъ вбивали палѣ и въ ночи свѣтилися факлѣ. Подорожнй розповѣдали, що въ Ракôвци вода забрала дѣдичеви-жидови Баранови 120 латрôвъ дровъ, а жидови въ Нижневѣ цѣлый величезный магазинъ дерева. Ходитъ поголоска, що на пасовискахъ коло Букачовець вода затопила 200 волôвъ и 12 пастухôвъ.

— **Є. В. цѣзарь** жертвувавъ на потерпѣвшихъ ôтъ повени жителѣвъ Галичины тымчасомъ 8.000 зр.

— **Зъ Микуличина** пишутъ намъ: Въ ночи зъ 18-го на 19-го с. м. упали въ нашихъ горахъ величезнй снѣги. Всѣ полонины побѣлѣли а навѣть и поменшй верхи покрылися снѣгомъ. Ôгъ наставшои зъ сеи причины наглои студени погинуло богато овець. До сеи хвилѣ (до 20 л. червня) нараховано около 100 штукъ загибшихъ овець, и то лише на поблизькихъ тутешныхъ полонинахъ. Однакъ буде то лише якась пайка загальнои шкоды въ самôмъ Микуличинѣ, бо вся шкода ще не знана и не обчислена. До катастрофы сеи причинилася тая обставина, що въ сесю пору всѣ ôвцѣ обстрижений зъ вовны. Доносять навѣть о шкодахъ въ рогатôй худобѣ. На полонинѣ „Томнатикъ" загинувъ одинъ вôлъ, обезсилившися бродженьемъ по снѣгу, по поясъ глубокôмъ. Зъ тои причины мѣжь тутешными Гуцулами плачь и зойкъ великій. Зъ поблизькихъ полонинъ зганяютъ худобу и ôвцѣ — а у дальшихъ страты бôльшѣютъ, бо снѣгъ не щезаe.

— **Испытъ зрѣлости** въ рускôй (академичнôй) гимназіи у Львовѣ скôнчився вчера. До испыту зголосилося було 44 абітурієнтôвъ. Съ ôтзначеньемъ зложили испытъ зрѣлости: 1) Калитовскій Иронимъ, 2) Прийма Иванъ, 3) Курбасъ Омелянъ, 4) Курдыдикъ Василь, 5) Метелля Филемонъ и 6) Поповичь Иванъ. Зрѣлыми признанй: Бобикевичь Алексей, Бордулякъ Тимотей, Винницкій Иванъ, Гинилевичь Володимиръ, Гойдышь Володимиръ, Гордѣевскій Порфирій, Калимôнъ Григорій, Клюкъ Омелянъ, Конюшецкій Михайло, Кулачковскій Александеръ, Левъ Володимиръ, Лопатыньскій Дамянъ, Лукашевичь Теофанъ, Лучакôвскій Ярославъ, Мацюракъ Северинъ, Мельникъ Лука, Огоновскій Иванъ, Плешкевичь Иванъ, Сабатъ Володимиръ, Старецкій Володимиръ и Хавалко Иванъ. Десять абитурієнтамъ позволено поправити одинъ предметъ по феріяхъ, пятёхъ репробовано на пôвъ року, одного на рôкъ и одного безъ термину.

— **Зъ Черновець** пишутъ памъ: Товариство рускихъ академикôвъ „Союзъ" въ Чернôвцяхъ устроюе драматично-музикальный вечерокъ, котрый ôтбудеся дня 29 л. червня с. р. въ комнатахъ „Рускои Бесѣды" (ул. Спленього ч. 7). Програма вечерка така: I „Нещастна дѣвчина", хоръ Д. Млаки. II „Рѣка шумитъ", дуетъ Варлаамова. III „Налякана", деклямація В. И. Масляка. IV „Кумъ мѣрошникъ або Сатана въ бочцѣ", народна оперетка въ 1 актѣ Дмитренка. — Початокъ о годинѣ 7½ вечеромъ. Вступна карта 1 зр.

— **Слаба память ц. к. нотаря.** Пôдъ тымъ написомъ приноситъ „Strażnica Polska" таку допись зъ Тернополя: Пôдчасъ будови желѣзницѣ до Пôдволочискъ зложила дирекція будовы за выкупно одного грунту малолѣтныхъ сирôтъ зъ Борокъ великихъ 315 зр. въ депозитъ у старенького мѣсцевого пароха рускаго, о. Лавринова. Въ 1874 р. о. Лавринôвъ зложивъ тіи грошѣ у нотаря п. Піонткевича въ Тернополи, щобъ той поступивъ съ ними пôсля права. По осьми лѣтахъ о. Лавринôвъ стративъ память и коли повнолѣтнй наслѣдники упôмнулися у него о грошѣ, ôнъ пригадавъ собѣ, що грошѣ комусь ôтдавъ, но не мôгъ собѣ добре пригадати, кому; здавалось лишь ему, що нотареви п. Піонткевичеви. Повнолѣтнй запôзвали о. Лавринова до суду. Судъ покликавъ п. Піонткевича, а той яко свѣдокъ зôзнавъ, що о. Лавринôвъ у него грошей тыхъ не зложивъ. На о. Лавринова упало пôдозрѣнье спроневѣрства а на щастье скôнчилось тымъ, що зложивъ въ судѣ сиротиньскй грошѣ. Небавомъ о. Лавринôвъ умеръ. По пожарѣ приходства въ Бôркахъ вел. зять о. Лавринова почавъ порядкувати спасенй зъ пожару паперы и — знайшовъ мѣжь ними поквитованье нотаря п. Піонткевича зъ одержаныхъ 315 зр.! Що-жь теперь думати о тôй рѣчи?

— **Въ Зеленый понедѣлокъ**, на желанье декотрыхъ Вп. священикôвъ патріотôвъ, представлено въ руско-народнôмъ театрѣ въ Надвôрнôй „Капраля Тимка" або „Що насъ губитъ", народну мелодраму съ музикою В. Матюка. Представленье се тымъ незвычайне и заслугуюче на споминку, що було оно неначе празникомъ для многихъ селянъ зъ окрестности надворняньскои. Вже ôтъ самого полудня роилось въ мѣстѣ ôтъ Гуцулôвъ, молодиць и дѣвчатъ, що въ святочныхъ убраняхъ прибули пôдъ проводомъ своихъ священикôвъ и учителѣвъ зъ рôжныхъ селъ на представленье по найбôльшôй части на свôй власный коштъ. Було ихъ близько пôвтора сотки. Помежи селянами були и такй, що по першій разъ въ житю бачили представленье театральне, та мимо того видно було одушевленье, занятье и радôсть на всѣхъ лицяхъ, коли почули на сценѣ рôдну мову и прекраснй народнй спѣвы, а вже по танци то оплескамъ и мѣры не було. Зъ представленя сего не одинъ може вынѣсъ и моральну науку, маючи передъ очима живый примѣръ, до чого то доводитъ піяньство и розпуста. Честь и слава за те всѣмъ тымъ, котрй нашимъ селянамъ подали способнôсть до такъ пожиточнои розрывки, а передовсѣмъ Вп. оо. Кучиньскому зъ Парища и Воєвудцѣ зъ Зеленои, котрй найбôльше до того представленя причинилися!

— **Рускй Бернардины!** Нове щастье, нова благодать сыплесь на Русинôвъ зъ Риму. Насылаютъ и жертвуютъ намъ латиньскихъ монахôвъ одныхъ за другими, то „чорныхъ" то „табачковыхъ", а все „ad majorem Romae gloriam". Маємо вже Єзуитôвъ, будемо ще мати товстенькихъ Бернардинôвъ; треба ще лишь „Фелиціянокъ" и якихъ „Непокалянокъ", щобы всего було по парѣ, якъ въ ковчезѣ Ноя, и стане нове житье на Руси галицкôй, якъ по потопѣ, и стане миръ и благоденствіе во человѣцѣхъ! Радуйся и веселися галицка Русе, слава бо Риму и Польщи на тобѣ возсія! Читайте и тѣштеся сыны и дочерѣ галицкои Руси зъ того, що пише львôвскій кореспондентъ до „Kurjer a Poznańsk·ogo". Ось ваше спасеніе: „Дуже важный „индультъ" одержавъ ôтъ св. отця о. провинціялъ чина Бернардинôвъ. Ось на внесенье секретаря конгрегациі de propaganda fide вôльно буде пріймати до чина сего черезъ два роки Русинôвъ уніятôвъ зъ Галичины. Въ монастырѣ будутъ они приноровлятися ôтъ дня вступленя до латиньскихъ приписôвъ — доки св. столиця инакше не постановитъ, однакожь не маютъ черезъ те уважати себе за латинникôвъ. (Що се значитъ, то хиба святѣйшій отець знае!) Скоро збереся достаточне число Русинôвъ въ тôмъ чинѣ, тогды отворитъ для нихъ столиця апостольска особный „кляшторъ", въ котрôмъ знову до обряду свого повернутъ и будутъ до него приноровлятися. Буде то отже першій „пупѣнокъ" рускои вѣтвы чина товстенькихъ оо. Бернардинôвъ. Важнымъ есть пôсля кореспондента до „Kur. Pozn." сей „индультъ", позаякъ до теперь по мысли конкордату зъ 1863/64 року приниманье уніятôвъ до латиньскихъ чинôвъ було дуже утруднене..." Ну, а теперь все зачинае ити „люзомъ" — ad majorem Romae et Poloniae gloriam!...

— **Корнило Н. Устіяновичь** вымалювавъ для товариства „Руска Бесѣда" удачный портретъ нашого знаменитого патріота Корнила Дра Сушкевича, приладивъ для сцены свою давнѣйше друковану историчну трагедію: „Олегъ Святославичь", подавъ до друку дуже цѣкаву политичну брошуру: „Згадка про о. Раевского и дещо про мои политичнй знакомства" — и выѣзжае за кôлька днѣвъ на Подôлье кôнчити свои церковнй роботы.

— **Процесъ Мегофера**, бувшого прокуратора черновецкого, котрый бравъ кубаны, ôтбудеся небавомъ у Львовѣ. На розправѣ выступитъ противъ него самъ прокураторъ п. Симоновичь.

— **Розрухи противъ жидôвъ** знову починаютъ проявлятися мѣсцями въ Угорщинѣ и въ Россіи. Въ Кривômъ Розѣ на Украинѣ бувъ недавно погромъ жидôвъ и обмежився тôлько на руйнованю ихъ домôвъ; за то въ Кунявинѣ коло Нижного Новгорода 3000 товпа народу не тôлько зруйнувала 30 жидôвскихъ домôвъ, але и убило 11 жидôвъ, а до 40 ранила.

— **Ректоромъ политехники львôвскои** выбраный професоръ геологіи п. Медвецкій (Русинъ).

— **Снѣги** упали не лишь въ коломыйскихъ горахъ, але и въ горѣшнôй Австріи, въ Альпахъ и въ Чехахъ, и то якъ разъ на два днѣ передъ початкомъ астрономичного лѣта.

— **Старушки**, ôнъ 95 она 80 лѣтъ числячй, находятся въ крайнôй нуждѣ, немогучи на кавалокъ хлѣба заробити. Ôтзываются отже до ласки и великодушія благородныхъ серць и просятъ о помôчь. Обоe старенькй люде послугували за харчь черезъ 32 лѣтъ при столѣ и кухни въ тутешнôй гр. кат. семинаріи у Львовѣ до кôнця мая 1884. Имена старенькихъ суть: Иванъ и Тереса Каминьскіи, улиця Ходорôвска ч. 5 пôдъ цитаделею у Львовѣ.

— **Англійскй вôльнй мулярѣ а папска енциклика.** Читателѣ нашй пригадуютъ собѣ запевне нашу статю „Франмасоны а католицизмъ", дезгадано и про остатну папску енциклику, выдану противъ всѣхъ вôльныхъ мулярôвъ въ загалѣ. Отже англійскй вôльнй мулярѣ протестуютъ теперъ противъ тои енциклики кажучи, що всѣ ей завины безпôдставнй що до англійскихъ вôльныхъ мулярѣвъ, котрй навѣть зôрвали всякй зносины съ вôльными мулярами французскими черезъ те, що тіи не вѣрятъ въ безсмертнôсть душъ и въ существованье Бога.

— **Матуристы рускои гимназіи** по испытѣ зрѣлости жертвували на бѣдныхъ ученикôвъ 10 зр. — Дай имъ Боже, щобы прямували дальше на дорозѣ правды и науки въ хосенъ краю и народа! *В. И.* директоръ.

— **Дрôбнй вѣсти.** Въ Чернôвцяхъ умеръ православный священикъ о. Михаилъ Гакманъ въ 59 р. житя. — Въ Берлинѣ умеръ звѣстный нѣмецкій историкъ, професоръ берлиньского университету дръ Дройзенъ. — П. Софронъ Фолюсевичь, адъ-юнктъ окр. суду въ Коломыи, зложивъ одну облигацію держ. довгу на 100 зр., щобы за ôтсотки ôтправилось въ церквѣ „Народного Дому" богослуженье за упокôй его родителѣвъ о. Теодора Фолюсевича и его супруги.

Вѣсти Аепархіяльнй.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Позволенье до испыту конкурсового получивъ о. Ник. Фôльваркôвъ зъ Батькова.

Завѣдателемъ ex currendo въ Купчинцяхъ (по смерти о. Бонавентуры Копертыньского) именованый на предложенье о. декана Фортуны о. Іосифъ Витошиньскій зъ Денисова.

Презенту получили: 1) на Пôдманастырь, дек. бобрецкого, о. Володим. Глиньскій, 2) на Супранôвку, дек. збаражского, о. Леонтинъ Копертыньскій, сотрудникъ зъ Теребовлѣ.

Митроп. консисторія вставляeся до президіи ц. к. намѣстництва о згоду на каноничну институцію о. Леонтія Копертыньского на Гумниска.

Намѣстництво потвердило наданье стипендіи (78 зр. 75 кр.) зъ фонду бл. п. Мих. Бѣлецкого п. Володимирови Старецкому.

Екзаминаторами при испытѣ конкурсовômъ въ днѣ 24 и 25 червня с. р. назначенй П. Т. 1) крыл. Петрушевичь зъ письма св.; 2) дръ Іосифъ Левицкій зъ права церковного и богословія пастырского; 3) крым. Величко зъ катихитики; 4) дръ Крыжановскій зъ моральнои; 5) дръ Пелешь зъ догматики; 6) канцлеръ при комисіи екзаминаторôвъ — крыл. Величко.

ПОСМЕРТНЙ ВѢСТИ.

✝ **Серафина Ганкевичь**, вдова по бл. п. священику Иванѣ Г. въ Окнѣ, упокоилася тамъ-же въ 71 р. житя. Вѣчна ѣй память!

✝ **Варвара Курганôвичь**, вдова по бл. п. Иванѣ К. приходнику въ Нирковѣ, упокоилася 4 червня тамъ-же въ 71 р. житя. Вѣчма ѣй память!

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— „Правда“, литературный збôрникъ, въ доповненье XIII рочника часописи „Правда“, уложеный Володимиромъ Барвѣньскимъ, докôнченый Иваномъ Франкомъ — выйшовъ сими днями зъ друкарнѣ товариства имени Шевченка. (Цѣна 1 зр. безъ пересылки.) Сей збôрникъ мѣститъ въ собѣ докôнченье першои частины дуже занимаючого памятника Украинця Софрона Крутя п. заг. „Чорногорцѣ въ Герцеговинѣ“. Авторъ, участникъ повстаня Герцеговинцѣвъ противъ Туркôвъ описує свои пригоды и подає свои погляды на тогдѣшнѝ ôтношеня мѣжь самыми повставшими племенами южно-славяньскими. Дальше слѣдуютъ: „Философія штуки“, студія Г. Тена, професора въ школѣ штукъ красныхъ въ Парижи, въ знаменитôмъ перекладѣ проф. Александра Барвѣньского, и частина Франкового перекладу „Фавста“. Опôсля слѣдує глубоко обдумана, дуже поучаюча розправа п. заг. „Сегочасне литературне прямованье“ (стор. 195—231), написана однымъ зъ найславнѣйшихъ сегодня писателѣвъ украиньскихъ. Ôттакъ слѣдуютъ: оповѣданье Ф. Банашка „Дикій (заштатный) пôпъ“ и библіографія. Все доси наведене приспособлявъ до печати бл. п. Володимиръ Барвѣньскій, въ р. 1880. П. Франко же доповнивъ книжку, подавши вповнѣ точный покажчикъ всѣхъ праць, помѣщеныхъ въ часописи „Правдѣ“ за весь часъ єи выходу (ôтъ 1867 до 1880 р.), а кромѣ того зôбравъ списъ всѣхъ плодôвъ пера двохъ писателѣвъ: Волод. Барвѣньского и Володим. Навроцкого, якѝ друкувались не тôлько въ Правдѣ, але и въ „Дѣлѣ“ и въ иншихъ выданяхъ. Покажчикъ сей може й покажеся декуды неточнымъ (всяку неточнôсть повиннѝ компетентнѝ знатоки въ интересѣ науки вказати), однакъ мимо того п. Франко вельми прислужився всѣмъ людямъ науковои працѣ, улекшуючи имъ переглядъ цѣлого кôльканайцятьлѣтного періоду того руху литературно-наукового, котрый концентрувався въ „Правдѣ“.

— „Народный рускій Молитвенникъ“ въ новôмъ выданю представляєся дуже хорошо. Форматъ догôдный, друкъ чистый, папѣръ гладкій, — се що до внѣшнои стороны. Але ще красше представляєся ôнъ зъ внутрѣшнои своєи стороны: на 560 сторонахъ зôбраный и уложеный великій матеріялъ здôбною рукою дуже удачно, а языкъ гарный, чистый, зрозумѣлый для интелигенціи и народа. Цѣны сего Молитвенника знайдутъ Читателѣ въ нынѣшнôмъ инсератѣ п. Спожарского. Молитвенникъ сей повиненъ знайти якъ найбôльше розширенье мѣжь нашимъ народомъ.

Переписка Редакціи и Администраціи.

Всч. о. Дим. М. въ Дел. Реклямованѝ числа высылаємо, заразомъ вносимо жалобу до Дирекціи почтъ. О кôлько намъ здаєсь, причина муситъ лежати въ якôйсь хибѣ при ôтбираню часописи, бо другій предплатникъ въ тôй самôй мѣсцевости не реклямувавъ до теперь жадного числа.

Аптика РУКЕРА во Львовѣ
1009 (52—?) поручає
конякъ лѣчущій, правдивый францускій
въ рôжныхъ родахъ по цѣнѣ 2 зр. до 3 зр. 50 кр. — такожь малягу.

Въ Карльсбадѣ
принимати буде хорыхъ ôтъ 1 л. Липня
Дръ В. Яворскій
Доцентъ хоробъ органôвъ черевныхъ въ Университетѣ Ягайлоньскôмъ.
Близша вѣдомôсть въ Карльсбадѣ въ книгарни Гансъ Феллеръ, якъ такожь въ мѣсцевыхъ дневникахъ. (2—?)

Всѣхъ наукъ лѣкарскихъ
Дръ Щастный Сельскій
бувшій асистентъ професора болѣзней жѣночихъ университету вѣденьского, Дра бар. К. Рокитаньского
1082 4—?
переселився до Львова
и ординує яко спеціялистъ въ жѣночихъ болѣзняхъ и операторъ ôтъ 2-гои до $3^1/_2$ годины по полудни въ своѣмъ помешканю
при улици Чарнецкого ч. 2.

Товариство „Просвѣта“
при зближаючихъ ся испытахъ въ школахъ народныхъ, подає до вѣдомости Радъ школьныхъ, священикôвъ, катихитôвъ, учителѣвъ и родичѣвъ, що книжки зъ накладу товариства, призволенѝ Радою школьною **на преміи** для ученикôвъ, **красно оправленѝ**, можна набути *въ канцеляріи товариства, ул. скарбкôвска ч. 2.* по слѣдуючôй цѣнѣ:

Перекотиполе	18 кр.
Ластôвка	20 „
Добре роби, добре буде	17 „
Розказы про силы природы	20 „
Оповѣданя о житю св. Бориса и Глѣба	20 „
Повѣстки для дѣтей	25 „
Сестра	15 „
Байки	22 „
У пропасть дорога ховзка	28 „
Зоря	22 „
Исторія Руси Ч. I.	25 „
Исторія Руси Ч. II.	23 „
Исторія Руси Ч. III.	28 „
Паша, душа въ господарствѣ	35 „
О користнôмъ ужитю неужиткôвъ	22 „
Де-що про здоровлье	20 „
Житье св. Кирила и Методія	22 „
Молитвенникъ народный въ звычайнôй оправѣ	20 „
въ лучшôй оправѣ:	
а) хребетъ полотняный и золоченый крестъ зъ переду	25 „
б) цѣла оправа полотняна, береги золоченѝ и золоченый крестъ зъ переду	35 „

„Зоня безплатна учителька“ въ хорошôмъ переплетѣ 40, а въ звычайнôмъ 30 кр.
Всякѝ замовленя высылаються скоро и точно.

ПАЙЛѢПШОЮ
Бибулкою на Папиросы
єсть правдива бибулка
LE HOUBLON
Выробу француского 10.0 6—36
Фирмы CAWLEY & HENRY въ Парижи
Передъ наслѣдуваньемъ остерѣгаєся.
Тая бибулка лишь тогды єсть правдивою, коли кожда єи чвертка має стемпель LE HOUBLON, а кожда пачка заосмотрена понизше знаходячоюся маркою охоронною и пôдписомъ.
LE HOUBLON 500 FEUILLES FORMAT FRANÇAIS CAWLEY HENRY C. C. FABRIC. PARIS. LE HOUBLON
Cawley & Henry Propres du Brevet. SEULS FABRICANTS.
Fac-Simile de l'Etiquette 17 Rue Béranger à PARIS.

Подяка.

Отримавши въ дарѣ ôтъ Свѣтлого Выдѣлу „Просвѣты“ 55 книжочокъ для нашои молоденькои читальнѣ, почуваємось до милого обовязку зложити за сесь щедрый даръ щиру подяку. Бôгъ заплать Тобѣ, „Просвѣто“, трудяща робôтнице на нивѣ просвѣщеня бѣдного народа, котрого бажаєшь якъ найскорше довести до лучшои долѣ. *Ôтъ Выдѣлу читальнѣ въ Постолѣвцѣ*, дня 1 червня 1884.

Гр. Пелешокъ, голова читальнѣ.

Учитель
львôвскои школы народнои
Русинъ, педагогъ съ рутиною, готовъ обняти на часъ вакацій лекцію въ рускôмъ домѣ. Пôдоймаєсь учити дѣти зъ школъ народныхъ и зъ низшихъ клясъ гимназіи. Близша вѣдомôсть въ редакціи „Дѣла“. 2-3

5000
останкôвъ сукна
(3 до 4 метры)
у всѣхъ краскахъ, на одяги мужескѝ, на загортки, жѣночѝ мантлѣ ôтъ дощу, на жѣночѝ плащѣ — розсылає за послѣплатою **за останокъ по 5 гульд.**
L. Storch, Brünn.
Останки не до вподобы принимаєся назадъ. Взôрцѣ высылаются по присланю 10-крейцаревои марки.
1061-13-52

Реальнôсть
складаючася зъ **мешканя о 3 комнатахъ и кухнѣ**, зъ **саду о добôрныхъ деревахъ**, зъ **будынкôвъ господарскихъ**, маюча **поля орного и лукъ 22 морги**, положена
въ селѣ Серны
о 2 милѣ дороги ôтъ Мостискъ,
єсть **до проданя зъ вôльнои руки мѣсцевого душпастыря.** *Почта Краковець.*
1114 (3—3)

Фôльварокъ
близько Львова складаючійся зъ **500 моргôвъ орного поля, 300 морг. сѣножатей и пасовиска вразъ съ правомъ пропинаціи, засѣвомъ** и т. п. ôтдаєся кождои хвилѣ зъ вôльнои руки
въ аренду.
Близша вѣдомôсть пôдъ адресою: *А. М. Львôвъ, ул. Жовкôвска ч. 62.* (2—3)

Учителька
съ квалификаціею, съ кôльканайцятьлѣтною практикою, може обняти посаду на селѣ або яко корепетиторка на часъ вакацій або на часъ необмеженый. Може научати языка нѣмецкого, гры на фортепянѣ, граматикально фрацуского языка; хлопцѣвъ приготовляє до школъ нормальныхъ и здає съ ними испыты, а дѣвчатамъ удѣляє и высшои науки. (1—3)

„МЕРТВѝ ДУШѢ“
гумористична повѣсть **Миколая Гоголя** съ портретомъ автора и „Словомъ ôтъ Выдавництва“ (278 сторôнъ великои 8-ки).
Цѣна 1 зр. 80 кр.; съ пересылкою почтовою 2 зр.
Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійскôй.

Тôлько що выйшовъ зъ печати
за призволеньемъ Єго Преосвященьства Еп. Сильвестра Сембратовича накладомъ К. У. и Спôлки
„НАР. РУСКІЙ МОЛИТВЕННИКЪ“
въ побôльшенôмъ и поправленôмъ выданю.
МОЛИТВЕННИКЪ той, обнимаючій **34 аркушѣ друку** (560 сторôнъ) въ форматѣ вкуснои ôсѣмки, на **велиновôмъ** папери, безъ оправы — коштує лишь . . **1 зр.**
МОЛИТВЕННИКЪ оправленый **цѣлый въ полотно**, съ ôттисненымъ золотымъ крестомъ на передѣ и съ шабатуркою — коштує лишь . . . **1 зр. 20 кр.**
МОЛИТВЕННИКЪ той самъ на звычайнôмъ папери и въ звычайнôй оправѣ (пôвъ-полотно) коштує лишь **90 кр.**
МОЛИТВЕННИКЪ меншій для дѣтей, обнимаючій **21 аркушѣвъ друку**, отвѣтный на нагороды для дѣтей, оправленый **въ пôвъ полотно** — коштує лишь . **60 кр.**
Купуючимъ наразъ найменше 10 екземплярѣвъ даєся отвѣтный рабатъ.
Оздобнѝ екземпляры бôльшого **МОЛИТВЕННИКА для ЖЕНЩИНЪ** на велиновôмъ папери, оправленѝ въ кожу вкусного цвѣту и въ аксамитъ, съ срѣбною або позолоченою оковою, съ позолоченьемъ картокъ — коштуютъ **3, 4, 5.50 зр.** и высше.
Всѣ роды высше наведеныхъ дорожшихъ и дешевшихъ Молитвенникôвъ можна набути въ звѣстнôй солиднôй фирмѣ
Въ Переплетничôмъ Заведеню
МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО
въ домѣ Ставропигійского Института.

На вѣденьскôй всесвѣтнôй выставѣ ôтзначена 2 медалями поступу за 8 вылитыхъ и выставленыхъ дзвонôвъ для Votivkirche у Вѣдни. — На низшо-австрійскôй выставѣ промысловôй у Вѣдни 1880 ôтзначена золотымъ медалемъ.
Цѣс. кор. **надворна ôтливарня дзвонôвъ и металю**
Петра Гильцера въ Винеръ-Найштадтъ
(Peter Hilzer in Wr.-Neustadt) 989 (13—24)
поручаєся для **замовлень дзвонôвъ всякои величины и звучности.** За попередъ означеный звукъ або чисто-гармонійный акордъ цѣлого подзвону гарантуєся.
Гармонійный подзвôнъ дзвонôвъ припрестольныхъ съ чистымъ сильнымъ звукомъ коштує:

Зъ срѣбно-бѣлого никлю:		Зъ альпакка и мосяжу:	
1 подзвôнъ съ 4 дзвôнками	15 зр.	1 подзвôнъ съ 4 дзвôнками	10 зр.
1 „ „ 3 „	12 зр.	1 „ „ 3 „	8 зр.

Тая ôтливарня существує ôтъ 1838 року и доси вылила 3946 бôльшихъ дзвонôвъ въ вазѣ 1,080.370 килогр. — **Сплата такожь на раты.**

Складъ фабричный красокъ, лякерôвъ, покостôвъ, продуктôвъ хемичныхъ заразомъ и торговля матеріялôвъ
ГИБНЕРА и ГАНКЕ
1104 (42—?) **во Львовѣ, Ринокъ**
поручає
Краски олѣйнѝ
зовсѣмъ готовѝ до ужитку, до мальованя дверей; ôконъ, помостôвъ, дахôвъ, домôвъ, огородовыхъ знарядôвъ и господарскихъ, знарядôвъ рôльничихъ и т. д.
КРАСКИ
олѣйно-лякеровѝ и бурштиново-лякеровѝ
масу до запусканя помостôвъ
власного выробу, найлѣпшого рода
лякеръ до помостôвъ,
лякеръ до шкôльныхъ таблиць
найдобôрнѣйшѝ
лякеры повозовѝ правдивѝ
англійскѝ зъ фабрикъ Wilkinson, Heywood и Clark въ Лондонѣ,
всякого рода лякеры до робôтъ внутрѣшныхъ, внѣшныхъ, дерева, желѣза и шкôръ.
Краски сухѝ всякѝ роды:
анилиновѝ,
до крашеня яєць
„ „ матерій,
друкарскѝ, бронзы (золотый порошокъ), золото въ аркушахъ,
ростиннѝ въ плынѣ,
для переплетникôвъ,
тушовѝ акварелевѝ въ гузичкахъ и лѣсочкахъ,
акварелевѝ вохкѝ въ трубочкахъ и мушляхъ,
до мальованя порцелянъ,
олѣйнѝ въ трубочкахъ до робôтъ артистичныхъ.
Средства до ретушованя, олѣйки и верниксы до робôтъ артистичныхъ, пензлѣ, малярскѝ полотна, палеты сталюги и всякѝ приборы до мальованя и рысованя.
Артикулы для фôльваркôвъ:
Смаровило до желѣзныхъ осей,
олива до машинъ,
теръ газовый,
цементъ и гипсъ,
китъ, асфальтъ,
антимеруліонъ,
карболевый квасъ и другѝ средства деснифекцій.
Приряды пивничнѝ:
Шпунты и чопы до бочокъ,
корки до бутильокъ,
капслѣ до бутильокъ,
маса до лякованя бутильокъ,
машины до коркованя бутильокъ,
„ „ „ бочокъ,
тирбушоны,
машины до мытя фляшокъ,
пипы до бочокъ.
Артикулы гумовѝ,
кишки гумовѝ до газу и до стяганя воды, вина, пива, квасу; плыты гумовѝ и пр.
простирала гумовѝ.
Пасы до машинъ и молотѣлень зъ найлѣпшихъ шкôръ бельгійскихъ всякои ширины.
Гурты до машинъ, вужѣ конопляни.
Руры циновѝ и оловянѝ.
Шрôтъ, льотки и кулѣ.
Порошокъ на комахи и молѣ, тинктура на комахи, камфора и перець бѣлый.
Артикулы тоалетовѝ, мыла тоалетовѝ, Extraits d'odeur, Eau de Cologne, олѣйки и помады.
Лякъ до печатаня.
Чорнило до писаня, до гектографіи, червоне, сине, чорне, до значеня бѣля и автографичне.
Краски до печатокъ, гума и карукъ розпущеный.
Китъ до скла и порцеляны.
Смаровило непромакаюче на шкôру.
Смаровила на копыта съ способомъ ужитку.
Товщь до оружія.
Лякеръ до чобôтъ чорный, золотый и мѣнячійся.
Чорнило до шкôръ.
Апретура до консервованя шкôръ и пр.
Все по найдешевшихъ цѣнахъ.
Цѣнники спеціяльнѝ на жаданье gratis и franco.
При замовленяхъ за послѣплатою просится о присыланье певнои сумы, котра выстарчила-бъ хочь на оплаченье тамъ и назадъ коштôвъ почтовыхъ на случай неôтобраня посылки.
Ôтъ осени року 1884 въ власнôмъ домѣ Ринокъ ч. 38.

Цѣс. кор. уприв. желѣзниця Львôвско-Черновецко-Ясска.
(Линіи австрійскѝ.)

Ч. 13059/V.

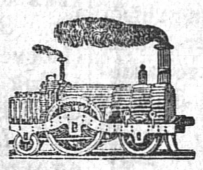

Достава рѣпакового олѣю.

На часъ ôтъ дня 1 липня 1884 до дня 30 червня 1885 року розписуєся за офертами доставу:

210 сотнарôвъ метричныхъ рѣпакового олѣю свѣтляного и
570 „ „ „ „ до смарованя.

Оферты опечатанѝ, належно заостемплеванѝ и заосмотренѝ въ напись: „Оферта на олѣй“ — належитъ внести найпôзнѣйше до дня **30 червня с. р. до годины II-тои передъ полуднемъ** въ Головнôмъ Зарядѣ у Вѣдни (I. Elisabethstrasse 9).

Передъ уплывомъ того часу, належитъ рôвно-жь зложити вадіюмъ въ высокости 5% вартости оферованыхъ матеріялôвъ при головнôй касѣ у Вѣдни, въ заряджуючôмъ комитетѣ въ Букарештѣ або такожь въ Дирекціи руху у Львовѣ або въ Яссахъ.

Цѣны маютъ бути поданѝ съ приставою до однои зъ стацій желѣзницѣ Львôвско-Черновецко-Ясскои, Кароля Людвика або желѣзницѣ Пôвнôчнои.

Разомъ съ офертами прислати и взорець олѣѣвъ.

Условія доставы можутъ бути перегляненѝ въ зарядахъ матеріялôвъ у Вѣдни, въ Букарештѣ, у Львовѣ и въ Яссахъ.

Вѣдень въ червни 1884.

Рада завѣдуюча.

Выдавець и редакторъ: Иванъ Белей.

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 68. **Львôвъ, Четверъ 14 (26) червня 1884.** **Рôчникъ V.**

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы крôмъ рускихъ святъ) о 4-бй год. попол. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушй кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 44 улиця Галицка.

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул Галицка.

Рукописи не звертаются тôлько на попереднє застереженье.

Поодинокє число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Реклямаціи неопечатанй вôльнй отъ порта

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрація часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ *для Австріи*: *для Россіи*:
на цѣлый рôкъ . . 12 зр. на цѣлый рôкъ . . 12 рубл.
на пôвъ року . . 6 зр. на пôвъ року . . . 6 рубл.
на чверть року . . 3 зр. на чверть рок. . . 3 рубл.
съ дод. „Библіотеки“: съ дод. „Библіотеки“:
на цѣлый рôкъ . . 16 зр. на цѣлый рôкъ . . 16 рубл.
на пôвъ року . . 8 зр. на пôвъ року . . . 8 рубл.
на чверть року . . 4 зр. на чверть рок. . . 4 рубл.
на самъ додатокъ: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . зр. 5·— на цѣлый рôкъ . . 5 рубл.
на пôвъ року . зр. 2·50 на пôвъ року . . . 2 50кр.
на чверть року . зр. 1·25
Для Заграницы, окрôмъ Россіи:
на цѣлый рôкъ . . . . 15 зр.
на пôвъ року . . . . 7·50 зр.
на чверть року . . . . 3·75 зр.
съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . 19 зр. на цѣлый рôкъ . . 6 зр.

☞ Небавомъ розпочинаєся II-гій пôврôкъ, а взглядно III-тій чвертьрôкъ сегорôчного выдавництва „Дѣла“.

Просимо П. Т. Предплатникôвъ поспѣшити съ предплатою и вырôвнаньемъ довгôвъ, бо наша Редакція, якъ и кожда друга, съ початкомъ пôвроку має надмѣрно великй выдатки, — а все муситъ платити готôвкою.

Школы народнй и ихъ вплывъ
на бытъ матеріяльный краю.

VI.

Навѣть нѣкотрый въ оборонцѣвъ не твердивъ, що нынѣшнй школы отповѣдаютъ своѣй цѣли. Не улягає сумнѣвови, що школа муситъ числитися съ потребами краю, котрого добру має служити; она муситъ числитися съ потребами житя тыхъ, котрыхъ выховує. Мы вже сказали, що школа, котра того не робитъ, не має раціи быту. Школа добра пôдноситъ людъ и край, школа зла руйнує одного и другого. Длятого школа — або добра, або нѣяка.

Зъѣздъ рôльничій у Вѣдни въ 1879 роцѣ ухваливъ революцію жадаючу, щобы для выхованя здôбныхъ учителѣвъ въ семинаріяхъ учительскихъ запроваджена була наука рôльництва. Бôльшôсть членôвъ того зъѣзду становили мужѣ въ краѣвъ въ господарствѣ высше посуненыхъ, котрй о станѣ господарствъ рôльныхъ, особливо хлопскихъ въ Галичинѣ ледви слабе можутъ мати понятье. Що сказали-бы они якъ-бы сюды прійшли и увидѣли!

Повторяємо до пересыту: край нашъ рôльничій, а якъ-же у насъ господарится? Свѣтъ поступає, а у насъ господарує ся такъ, якъ нашй дѣды, прадѣды господарили. Безъ наукъ университетскихъ а навѣть гуманитарныхъ и безъ граматики ще много людей жіе на земли; але безъ умѣстного вызыскуваня землѣ за помочею освѣченого люду — жити не можна. Сего доказомъ наша нужда, споводована занедбаньемъ люду.

Не належитъ забувати, що нынѣ тôлько въ отповѣднôмъ освѣченю масъ народа лежитъ надѣя нашои долѣ для краю и насъ всѣхъ. Решта все, якъ сплавнôсть рѣкъ, трансверзальнй дороги и т. п. — можутъ помогчи тôлько при освѣтѣ; инакше послужатъ они хиба тымъ, що заберутъ землю нашу, щобы мали лекше вывозити свои плоды.

Ото-жь выхованье и освѣта люду вымагаютъ наглячо и въ основы реформы школъ людовыхъ; вымагаютъ передовсѣмъ заведеня науки господарства въ школахъ початковыхъ и семинаріяхъ учительскихъ, але такъ, щобъ наука тая становила предметъ головный, котрому належитъ перше мѣсце.

Такъ потреба змѣны пляну наукового въ семинаріяхъ учительскихъ и школахъ людовыхъ, щобы предметы науковй для селянина менше потрѣбнй були усунень, а за тое, щобы бôльша часть часу була призначена на науки практичнй, особливо господарства домового и рôльного.

До того потрѣбнй два условія:

а) щобы учителѣ були отвѣтно выобразованй;

б) щобы при школѣ були огородъ и поле, де можна-бы практикувати.

Тымъ способомъ повиннй-бы дѣти сельскй научитись обходитися съ навозомъ, робити землю пухкою, научитись о управѣ ростинъ пастевныхъ, о плодозмѣнѣ, въ загалѣ о улучшеню господарства. Такъ дѣти кромѣ читаня и писаня могли-бы научитися въ школѣ наукъ природничихъ о стôлько, щобъ умѣли шкôдливй вплывы усувати, а пріязнй вызыскувати до своеи цѣли.

Такъ перша рѣчь — належитъ учити господарства поправного рôльного. Але ту ще не конець. Часто вже пôдношено пытанье: чому квестія неурожаю, звязана съ квестією голоду въ краю нашôмъ? На квестію тую отповѣвъ графъ Лубеньскій. „Въ нашôмъ краю — повѣдає графъ — пытанье неурожаю лучится тѣсно съ пытаньемъ голодовымъ, а то въ тои причины, що у насъ все опираєся на однôй галузи, все зависитъ отъ того, щó кождого року земля уродитъ. Богатство кождого краю обчисляєся въ загального выску, котрый людностъ отримує зô всѣхъ галузей: въ промыслу, рукодѣлъ, торговлѣ и рôльництва — разомъ взятыхъ. Недобôръ въ однôмъ покрываєся доходомъ зъ другихъ. Єсть доказано, що коли край якій опирає свôй бытъ на однôй продукціи, то завсѣгды муситъ бути въ великôмъ небезпеченьствѣ, єсть выставленый на зъубоженье, навѣть на загладу. Тое власне обмеженье на одну галузь робитъ, що кождочасный неурожай вяжеся съ пытаньемъ голоду. Браку, выкликаного неурожаємъ, нема чимъ покрыти. Низькій ступень розвою индустріи, рукодѣлъ и торговлѣ єсть головною причиною, чому неурожай вяжеся съ квестією житя або смерти.“

Треба-бы длятого рôльникови утворити инший ще жерела доходôвъ и зарôбку, — треба, щобы кождый учився якого ремѣсла и до того вже способився отъ школы, — якъ се вже въ иншихъ краяхъ практикуєся — черезъ варстаты шкôльнй, практику шкôльну. По укôнченю школы єсть звычайно за пôзно. Школа повинна дати практичне приготованье до рôльництва, промыслу, рукодѣлъ, господарства домового. Не досыть знати, що маєся зробити, треба ще мати вправу до того. Бракъ вправы чинитъ, що мы все спроваджуємо въ заграницѣ, навѣть забавки для дѣтей, якъ вôзки, тачки и т. д. Най нѣкто не каже, яко-бы жадано, щобы въ школы выходили добрй шевцѣ, колодѣѣ, и т. д. Школа повинна дати тôлько приготованье, всказати способы, якими-бы свои доходы помножити можна.

Нема що сумнѣватися, що запровадженье робôтнѣ шкôльнои у всѣхъ трехъ єи частяхъ, а такожь заведенье шкôльнои касы ощадности, єсть, якъ зô взглядôвъ економичныхъ такъ и педагогичныхъ, не тôлько пожадане и можливе, але и конечне. Институціи того рода вже суть отъ давна въ рôжныхъ краяхъ и ведля загального мнѣнія и справоздань властей шкôльныхъ, выдаютъ тамъ свѣтлй результаты економичнй и педагогичнй. Хиба тôлько неохота, або упередженье може уважати ихъ у насъ непотрѣбными або неможливыми. И проф. Юрій Гарвотъ въ своѣмъ меморіялѣ до сойму жадає утвореня въ кождôй громадѣ школы, сполученои съ робôтнею для дѣтей, а такожь заведеня шкôльныхъ касъ ощадности. Тогды не було-бы треба силувати родичѣвъ до посыланя дѣтей до школы, анѣ дѣтей екзекуціями до неи зганяти, бо тогды школа була-бы для люду — а не людъ для школы. Ото-жь друга рѣчь — при добрôй школѣ повиннй бути робôтнѣ шкôльнй и шкôльна каса ощадности. Така школа мусѣла-бы пôднести освѣту и добробытъ въ краю.

Читали мы недавно, що въ Царствѣ Польскôмъ графиня Браницка зложила 288.000 рублѣвъ на заложенье въ своихъ добрахъ сельскихъ шкôлъ, въ котрыхъ-бы дѣти училися такожь ремѣсла. У насъ противно. Въ селѣ Грядѣ, де учителемъ бувъ Иванъ Васильковичь, выробляли ученики въ школѣ рôжнй знаряды, якъ плужки, вôзки и др. Учитель той дôстававъ за се похвальнй декреты, а наконець его усунули пôдъ предлогомъ нехосенныхъ результатôвъ его науки. У насъ уважаєся людъ для школы, для учителѣвъ.

Коли мы вже згадали за учителѣвъ, то пригляньмося трохи близше тому елементови.

Не буду писати рѣчей загально знаныхъ, але хочу звернути увагу, якй голосы отъ нихъ самыхъ пôдносятся.

Учитель знає, на яку платню подаєся. Краєва рада шкôльна, организуючи школы, попôдносила имъ платнѣ. Учителѣ однакожь тымъ невдоволенй. Менѣ лучилося переглянути кôлька чиселъ „Głosu Nauczycielskiego“ въ Коломыѣ. Тамъ не пытаютъ, якій пожитокъ въ нынѣшнои школы, але кличутъ: „Вывѣнуйте насъ, якъ иншихъ урядникôвъ, бо то знеохочує насъ до працѣ... Або мы родимося съ меншими жолудками якъ тіи, котрй тысячѣ побираютъ?“ А дальше кажеся: „Або мы недоученй? Мы переученй, бо що нынѣ не жадаєся отъ учителя? Жадаютъ, щобы учитель бувъ филологомъ, теологомъ, астрономомъ, хемикомъ, географомъ, рисовникомъ, спѣвакомъ, музикомъ, гимнастикомъ...“ (Тôлько не агрономомъ, бо мало-що учатъ въ семинаріяхъ и то теоретично, анѣ не вымагаютъ ручнои вправы. *Прим. авт.*)

Я не входжу въ те, на скôлько повысшй голосы оправданй и некористолюбивй; але все таки учителѣ не повиннй забувати, що не съ меншими жолудками родятся и тіи, котрй на платню для учителѣвъ тягнутся и неразъ мусятъ собѣ отъ губы отняти, щобы учителя заспокоити.

Правда, вартъ робôтникъ заплаты, але за роботу, котра приноситъ пожитокъ, а не за таку, котра не дає пожитку. Учѣтъ раціональнои працѣ и ощадности, а пôднесете тогды добробытъ — и край не пожалує для васъ справедливои заплаты.

Стефанъ Качала.

Справы церковно-економичнй.

I.

In hoc signo vinces.

Жіемо въ вѣцѣ дуже реальнôмъ. Не идеальнй мотивы, не идеальнй цѣли по собѣ суть тыми спружинами, котрй ворушатъ такъ сильно и въ такôмъ интензивнôмъ руху удержуютъ суспôльный организмъ теперѣшнои людскости: ними суть головно реальнй побуджня, реальнй тенденціи. Те, що приноситъ реальну користь для житя, що служитъ такôй цѣли, або бодай що найблизше съ реальнымъ житьемъ стыкаєся, се тôлько набирає ваги, се взбуджує интересъ. Такъ и вчинилося, що такій реалистичный напрямъ заволодѣвъ на всѣхъ областяхъ культурного житя людскости, выйшовъ повсюднымъ тріюмфаторомъ. Въ его дусѣ нормуются межинароднй относины, ладнаются аліянсы, вытыкаются дороги внутрѣшнои и заграничнои политики поодинокихъ державъ, онъ кермує соціяльнымъ рухомъ, єму служитъ наука, єму намагаєся пôдъ ладъ ити навѣть така идеальна сторона житя людского, якъ штука. Не думаємо вдаватися въ розбôръ того пытаня: чи такій безвзглядный реализмъ отповѣдає цѣлковито идеалови людскости, чи онъ заспокоює всѣ жаданя людскои душѣ? — бо се не лежитъ въ плянѣ нынѣшнои нашои роботы; мы констатуємо лишь фактъ, що такъ єсть. А доказôвъ широкихъ для потвердженя сего факту доставляти мабуть не потреба: они готовй у всякого пôдъ рукою. Выстане нагадати такй свѣжй подѣѣ въ свѣтовои политики, якъ справы Єгипту, Тонкину, Мадагаскару и той такъ довидно зазначившій-ся напрямъ политики колоніяльнои майже всѣхъ державъ европейскихъ, а въ области внутрѣшнои политики державъ такй пытаня — рôвно майже всюды поставленй на порядку дневнôмъ, — якъ аграрне и робôтницке. Яка-жь єсть головна характеристика и яка стала тенденція сего реализму? Ото те, що онъ шукає твердого (певного, дѣйстного) матеріяльного (взглядно физичного, физіологичного) грунту яко правдивои основы для житя, и тую основу стараєся, колько лишь можна, розширити и збогатити и въ неи жизненности и тревалости для своихъ дѣлъ добувати. Теоретично онъ идентификуєся съ всякою дѣйстною, готовою силою, практично документуєся онъ вытворами тои силы чи єи нагромадженымъ засобомъ, все одно, чи та сила перетворена въ пару жене пароходами, локомотивами, чи въ рухъ пускає фабрики, чи розсаджуючи скалы робитъ тунелѣ, чи будує каналы, чи верстає новй дороги, чи ставляє великй будовы, лучится у смѣлй рентовнй предпріємства; чи лишень продукує и выводитъ на торгъ въ масѣ худобу, збôже, вовну; або чи тôлько нагромаджує велику силу вугля, дровъ, а нехай и камѣня, призначеныхъ для експорту, а бодай для транспорту. Се все буде называтися вартнымъ, бо єсть реальне. И таке житье (взглядно народне) стемплює свѣтъ реальный знакомъ правдивои жизненности, а политика отважує его обережно на своихъ чуйныхъ важкахъ. Съ идеальными, нехай-бы и найзвеслѣйшими тенденціями, съ жаданями въ титулу права и справедливости, яко такими, свѣтъ нынѣшный не числится а переходитъ надъ ними просто до порядку денного.

Що въ такôмъ часѣ матеріяльный (економичный) бытъ якои суспôльности чи то народу єсть головною пôдставою (conditio sine qua non), пôдвалиною всякого быту (національного, политичного), — се буде, здаєся, яснымъ и зрозумѣлымъ кождому. Що дальше въ такôмъ часѣ грошѣ, чи то ихъ скупленье, капиталъ, тая можновладна сила, котрôй пôдданй съ цѣлою душею торговля, индустрія, передъ котрою начинаєся праця, котрôй выслугуєся наука, до котрои горнеся штука, и передъ котрою корится политика, граютъ найпершу ролю, — на те такожь мабуть доказу не потреба, бо се всякій чує дôткливо. Но хочь и мы, Русины то занадто добре знаємо, прецѣ мовь-бы на те забуваючи, уводимося неразъ самыми идеальными поглядами, котрй въ тôмъ разѣ, яко такй суть лишь мрѣями. Намъ, такому пригнобленому народови, котрый такими жертвами окуплює свое право житя, намъ належало-бы найбôльше о тôмъ памятати.

Здавалось-бы, беручи рѣчь абстрактно, що прецѣ єсть одинъ идеальный чинникъ, котрый на боцѣ стоитъ отъ того реального напрямку часу, нѣ трохи съ нимъ не мѣшаючися, а се єсть — церковь. Такъ представляєся рѣчь абстрактно. Но цѣлкомъ инакше на дѣлѣ. На дѣлѣ єсть церковь такъ добре економичнымъ факторомъ, якъ не одна инша свѣтова институція и то не-абы якимъ, значитъ, що она має свои великй економичнй потребы, для котрыхъ заспокоєня потребує економичныхъ средствъ, се єсть грошей. Не кладучи въ рахунокъ коштôвъ будовы церквей, ихъ орнаментики, яко коштôвъ закладныхъ чи споряджения, самй текучй потребы, якъ знарядôвъ, ризъ, свѣтла и т. д. вымагаютъ що разъ новыхъ, значныхъ сумъ. Але чи то тôлько то! А для самыхъ духовныхъ (не обрядовыхъ, не литургичныхъ), сказати-бъ миссійныхъ потребъ чи не треба грошей? А ну, чи потрафили-бъ певнй духовнй корпораціи свои мисіи для вѣчного ущасливленя людей такъ гладко переводити, коли-бъ у нихъ не було грошей? Чи злетѣлось-бы тôлько тыхъ духовныхъ пташечокъ на нашу Русь, коли-бъ у нихъ не було тыхъ чи то паперяныхъ (банкнотовыхъ), чи срѣбряныхъ, чи золотистыхъ крылець? Анѣ думати! Сидѣли-бъ тамъ, де вродилися. Нашому бо братови неразъ дорога до Львова выходитъ якъ-бы подорожь за Атлантикъ, а все то черезъ тй грошѣ... Тымъ то и тй небожата-пташечки такъ и пильнуютъ своихъ крылець.

Якъ церковь въ загалѣ має пôдъ взглядомъ економичнымъ свою не малу вагу, — такъ спеціяльно наша церковь руска приберає пôдъ тымъ взглядомъ для нашого народу безконечного значеня. Се нашъ единый магнатъ-міліонеръ. Онъ будує тысячѣ будôвель, сказати-бъ палатъ, котрй стоятъ тысячей гроша. Онъ потребує для тыхъ палатъ штукатуръ, образôвъ великихъ, золотои парчи, оксамиту, шовкôвъ, канделябрôвъ, килимôвъ, бѣля тонкого, золотыхъ и срѣбныхъ посудинъ и безъ

кôнця розмаитого добра, — о чѣмъ всѣмъ поодинокій сирота Русинъ звычайно навѣть и подумати не може. Ôнъ потребує для тыхъ палатъ рясного освѣтленя, кадила и т. д. А потребує всего того ненастанно, що разъ, що разъ. И справдѣ годили тымъ его широкимъ потребамъ чужостороннѣ фабрики, варстаты, майстернѣ, ôтливальнѣ, артистичнѣ заклады. И робивъ нашь миліонеръ свои богатѣ закупна въ Италіи (Римѣ, Флорентіи), въ Тиролю, въ Парижи, въ Монахіи, въ Чехахъ, у Вѣдни, въ Краковѣ, и Богъ знає де ще! Охочѣ посередники спроваджували таке добро зъ Ліону, Марсиліи, Генуы, Норемберги и т. д., та и въ самого Єрусалиму, Ливану. Знали нашого миліонера люде на свѣтѣ И не разъ то до такого убогого закутка, де тôлько єсть церковь, до такого мизерного раба божого, прійде письмо десь изъ свѣта, нѣбы то за инстанцією, щобы спонукати нашого миліонера до якого тамъ закупна. И дивуєшься: село здаєсь таке, що за него нѣ исторія не знає, и географія мовчитъ, тôлько що въ штаєрамтѣ єго знаютъ, тай тѣ паны, що выѣзджаютъ на комисію, — а тутъ за него якійсь Нѣмець перевѣдався... чудо тай годѣ! Такъ и знали, кажемо, за нашого миліонера люде на свѣтѣ, бо й було за що знати. Ôнъ выявлявся якъ жвавый покупець, яко солидный платникъ, плативъ щедро, не жалуючи и не розбераючи, чи варта було, чи не варта. (Кон. б.)

Данило Танячкевичъ,

Переглядъ часописей.

(*Систематична односторонность „Нового Пролома“ и єго помылки въ исторіи нашого народного розвою. Заохота „Слова“ для буковиньскихъ Русинôвъ и єго щира рада Полякамъ.*)

Въ 143 числѣ „Нового Пролома“, напечатана статія „Дѣйствительность (?!) или летаргъ?“ (Авторъ запевне хотѣвъ сказати „бдѣніе“, такъ якъ „дѣйствительность“ значитъ „Wirklichkeit“ и не єсть нѣякою антитезою до летаргу, котрый яко явище єсть така сама „дѣйствительность“, якъ и „бдѣніе“, das Wachen). Въ тôй статіи авторъ переходитъ побѣжно исторію нашого народного ôтродженя и спеціяльно исторію просвѣты народныхъ масъ, и наводячи примѣры кôлькохъ упавшихъ читалень, пôдноситъ таке desiderium, щобъ кожда читальня „имѣла рацію существованія, щобы являлась результатомъ нѣсколько — или даже нѣскольконадцатилѣтного труда священника и учителя въ области просвѣщенія.“ Не треба и замѣчати, що такѣ и многѣ подôбнѣ реченя, съ емфазою голошенѣ „Новымъ Проломомъ“, суть по просту выламуваньемъ отвореныхъ дверей, бо нѣкто прецѣ не сумнѣваєся, що всяке дѣло тôлько тамъ може стояти и розвиватися, де „имѣетъ рацію существованнѣ“. И пôсля проголошеня такои фрапуючои истины, „Новый Проломъ“ нѣ зъ сего нѣ зъ того задає собѣ и цѣлôй галицкôй Руси пытанье, чи всѣ тѣ невсыпущѣ труды нашои интелигенціи и навѣть народа, всѣ тѣ радôстнѣ объявы суть „дѣйствительность или летаргъ?“ На те вельми цѣкаве пытанье „Новый Проломъ“ не ôтповѣдає нѣчого, бо — „самопонятно“ — нѣчого ôтповѣсти не може, бо й само пытанье було нѣ пришите нѣ прилатане до нашого житя. Летаргомъ называє наука такій станъ чоловѣка, котрый граничитъ мѣжь сномъ а смертею, въ котрôмъ чоловѣкъ нѣякого руху — не то вже невсыпущого труду и радôстныхъ объявôвъ — не проявляє.

Але не о то йшло очевидно „Новому Проломови“ въ тôй статіи, але о той очеркъ нашого народного розвою, въ котрôмъ-бы ôнъ, правда, съ невеличкими перекрученями та натяжками, мôгъ сказати своє типове: Все те „м ы“ зробили — дѣйствительность се, или летаргъ? Въ 1860 роцѣ появилось „Слово“, „Письмо до громады“, „Вечерницы“, — але „числя на поддержку высокихъ сферъ — мы залишили область народного просвѣщенія“. Очевидно, що скоро „мы“ ѣи залишили, то нѣкто о нѣй не подумавъ, ажь поки „въ 1871 г. появилась въ Коломыѣ популярная газетка „Русская Рада“, а о. Наумовичь, основавшій ту газетку, кинулся съ цѣлымъ рвеніемъ молодечого своего духа въ область народной литературы. Современно стали появлятись въ Коломыѣ популярныи брошуры, потомъ появилась „Наука“, а на конець основано и Общество Качковского. Изъ пера о. Наумовича появился статутъ для сельскихъ читалень, которыи стали спорадично учреждатись“.

Якъ бачимо, все те факты, — але кôлько-жь ту тенденційнои невѣрности и сектярскои нетерпимости! Не вже-жь авторъ сеи статіи самъ вѣритъ въ то, що наше народне розбудженье ишло именно тôлько тымъ русломъ, котре ôнъ прописавъ? Хиба-жь ôнъ не знає, що ще 1867 р. въ пôдъ пера о. Качалы выйшла книжочка „Що насъ губитъ, а що намъ помочи може?“, въ котрôй були и начерки статутôвъ читалень, шпихлѣрôвъ и касъ пожичковыхъ? Не вже-жь ôнъ не знає, що 1868 р. завязалося товариство „Просвѣта“, котре до 1871 р. розширило мѣжь народомъ десятки тысячь примѣрникôвъ популярныхъ выдань, въ ту пору, коли не було ще нѣ „Науки“ о. Наумовича, нѣ Об. М. Качковского. Не вже-жь авторъ думає, що заснованье „Общ. Качковского“ було послѣднымъ дѣломъ на тôмъ поли, по котрôмъ уже не появилось нѣчого гôдного згадки, отъ хочь-бы н. пр. „Батькôвщина“? Та ба, згадуючи все те для историчнои правды, прійшлось-бы „Новому Проломови“ признати, що не тôлько „мы“ все робили, але й другѣ не спали, — а языкъ „Нов. Прол.“ въ ту сторону не повертаєся!

Говорячи о „Нов. Проломѣ“ слѣдує згадати и о „Словѣ“, котре въ ч. 63 такъ горячо загрѣває буковиньскихъ Русинôвъ до смѣлости и вытревалости въ розпочатôй выборчôй боротьбѣ: „Есть ли ровная ривализація нашихъ кандидатовъ съ баронами и магнатами? *Мы не имѣемъ много надежды на нашь успѣхъ!*“ Єсть се зовсѣмъ новый способôъ передвыборчои агитаціи — зливати борючимъ-ся о свои права братямъ жаркѣ головы студеною водою, и то въ тôй хвили, коли они не маютъ свого власного мѣсцевого органу, котрый-бы загрѣвъ и заохотивъ ихъ, и коли навѣть польскѣ органы здобуваются на теплѣйшѣ для нихъ слова!

За то далеко бôльше „надежды на успѣхъ“ має „Слово“, коли подає Полякамъ въ величезнôй вступнôй статіи вь чч. 63 и 64 премудру раду — перейти на православіе. „Для Польщи другого выхода нѣтъ, только примиреніе со Славянствомъ, сплотитись съ Русью союзомъ любви и единою православною вѣрою“. Може бути, що рада та сама по собѣ дуже мудра, але мы думали-бы, говорячи словами одного министра австрійского „dass die Redaction des „Slovo“ sich die Köpfe der Polen nicht zerbrechen soll“. Радшебы дбати лѣпше о свои домашнѣ справы, выбрысти разъ зъ непереглядного моря пустои фразы, нѣжь скакати на конику православнои пропаганды мѣжь Поляками и турбуватися тымъ, якому Богу повиннѣ поклонятися Поляки! Sunt certi denique fines...

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Розпорядженье языковe для полудневои Стиріи.*) Пôсля информацій ческихъ газетъ має правительство въ коротцôмъ часѣ выдати розпорядженье, нормуюче ôтношеня правнѣ обохъ краєвыхъ языкôвъ въ полудневôй Стиріи.—Позаякъ министеръ справедливости вже дня 12 цвѣтня 1882 р. выдавъ розпорядженье, котрымъ приказує судамъ въ полудневôй Стиріи принимати словеньскѣ поданя, то нове розпорядженье ôтносилось-бы до становища словеньскои мовы въ урядахъ политичныхъ, а Словенцѣ лишь съ нетерпеливостею выжидаютъ, коли ся вѣсть станеся довершенымъ фактомъ.

(*Результатъ выборôвъ до угорского сойму*) есть пôсля послѣдныхъ телеграмъ ось якій: Выбрано загаломъ 231 либеральныхъ послôвъ, 59 кандидатôвъ сторонництва умѣреннои опозиціи, 73 послôвъ зъ сторонництва крайнои лѣвицѣ, 16 народовцѣвъ, 10 дикихъ и 17 антисемитôвъ. — Въ 7 округахъ маются ще ôтбути выборы тѣснѣйшѣ. — Становище сторонництва либерального майже не змѣнилося въ порôвнаню съ минувшою каденцією, коли ся партія числила 229; найбôльше стратила умѣренна опозиція, котрои знаменитости, якъ звѣстный защитникъ зъ процесу Тисаеславского и другѣ, невыбранѣ сего року до сойму; найбôльше однакожь взмоглася въ силу партія антисемитôвъ, котрои члены въ угорскôмъ соймѣ мимо найзавзятѣйшои агитаціи противникôвъ зросли бôльше якъ въ трое въ порôвнаню съ послѣдными выборами, а въ виду того, що въ 7 округахъ будутся ще ôтбували выборы тѣснѣйшѣ, має оно ще шансу на прирôстъ.

(*Соймъ истрійскій*). Италійска бôльшôсть истрійского сойму выйшла якъ звѣстно минувшого року въ демонстративный способôъ зъ соймовои салѣ, коли посолъ Лагиня зачавъ говорити по хорватски, а крайна нетерпимôсть италійскихъ шовинистôвъ спонукала славяньскихъ послôвъ выѣхати въ часѣ соймовои сесіи зъ Паренцо. Сей поступокъ славяньскихъ послôвъ бувъ протестомъ тяжко ображеного національного чувства и знайшовъ одобренье у славяньскихъ выборцѣвъ, а такъ якъ кривду, заподѣяну Славянамъ въ истрійскôмъ соймѣ, ôтчувавъ глубоко кождый Славянинъ, то така негація конституційныхъ правъ славяньского населеня була доказомъ, що рôвноправнôсть всѣхъ народôвъ, живучихъ въ Австріи, далеко ще непереведена и що принципъ помиреня народностей, выписаный на програмѣ гр. Таффе, має лишь теоретичне значенье. — Недавно ôткрыто сегорôчну сесію истрійского сойму а славяньскѣ послы рѣшившіся приняти участь въ засѣданяхъ сойму зовсѣмъ справедливо заявили, що будутъ говорили въ соймѣ лишь въ своѣй рôднôй мовѣ. — Се заявленье, оголошене въ славяньско-федералистичныхъ органахъ, розумѣеся, дуже неподобалося италійскимъ шовинистамъ и ихъ союзникамъ и они пôднимаютъ крикъ, що ось-то Славяне прямуютъ до розвязаня истрійского сойму. — Коли пос. Витезичь представивъ гр. Таффому справу непорядкôвъ, зайшовшихъ минувшого року въ истрійскôмъ соймѣ, мавъ президентъ министрôвъ обѣцяти, що недопуститъ вже бôльше такихъ неправильностей и мавъ заявити, що въ случаю, коли-бы мали повторитися сего року таки пригоды, ôнъ буде приневоленый розвязати истрійскій соймъ. — Таке заявленье гр. Таффе, — розумѣеся, о скôлько вѣсть про него має фактичну основу — належитъ повитати яко признаку справедливого пониманя межинародныхъ ôтношень, зъ другои-жь стороны, годѣ доглядѣти въ рѣшеню славяньскихъ послôвъ якои небудь нелояльнои тенденціи, а замѣтъ вины, въ можливôмъ розвязаню истрійского сойму, можна-бы лишь пôднести противъ италійскихъ шовинистôвъ, що непошанованьемъ правъ національныхъ Славянъ спонукуютъ правительство до такихъ мѣръ. — Славяньскѣ послы истрійского сойму задумали внести до правительства пропамятне письмо и выразити въ нѣмъ свои бажаня а мѣжь инчимъ пôднести тамъ справу обсадженя епископского престола въ Паренцо-Поля.

(*Змѣна мѣсця пробуваня адвокатôвъ*). Министерство справедливости выдало до всѣхъ палатъ адвокатскихъ рескриптъ, въ котрôмъ взыває ихъ, щобы про кождый случай змѣны мѣсця пробуваня адвокатôвъ и переселеня адвокатôвъ зъ одного округа судового до другого здавали министерству справу.

(*Австрійско-румуньска комисія регуляційна*), котра якъ звѣстно має задачу урегулювати деякѣ спорнѣ точки границь межи Буковиною и Румуніею скôнчила вже объѣздъ границѣ и зачала вже студіи надъ зобраным матеріяломъ.

(*Рухъ выборчій*) въ краяхъ, де маются ôтбувати выборы до соймôвъ краєвыхъ, ще дуже оживленый, а журналы набитѣ листами кандидатôвъ и выборчими ôтозвами; нѣгде однакожь не заманифестувалася акція выборча такъ горячково якъ въ Моравіи. Тамъ станули насупротивъ себе два великѣ таборы: ческій и нѣмецкій и обѣ стороны выпружаютъ свои силы, щобы выйти побѣдно. — Нѣмцѣ жалуются на надъужитя властей въ користь ческого сторонництва, Чехи же пôдносятъ махинаціи Нѣмцѣвъ. Межи прочимъ доносятъ ческѣ газеты, що пос. Авсницъ надôславъ до бурмистра сего мѣста, въ котрôмъ кандидує о мандатъ посольскій, 3000 зр. ав. „на шкôльнѣ цѣли“. — Не знати, що розумѣвъ кандидатъ говорячи про „шкôльнѣ цѣли“, интенціи єго не мусѣли однакожь зовсѣмъ ôтповѣдати поглядамъ бурмистра на потребу такои помочи, бо ôнъ ѣи ôтказався и ôтославъ датокъ назадъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Сполученѣ Державы. Въ поодинокихъ станахъ Сполуч Державъ ôтбуваются теперь выборы кандидатôвъ на президента. Самъ выборъ президента мае наступити доперва въ осени. Найбôльшѣ шансы бути выбранымъ мавъ доси Бленъ. Чимъ бôльше однакожь супротивляются сему выборови републиканы, тымъ бôльше знову агитуютъ демократы за выборомъ свого кандидата Клевеланда. Демократичный союзъ въ Ню-Йорку выславъ минувшого тыждня 72 своихъ делегатôвъ до Чикаго съ наказомъ, щобы въ всѣхъ пытаняхъ згôдно поступали съ тамошными демократами. Такъ само голосуютъ демократы и въ другихъ станахъ за Клевеляндомъ и здаєся вже теперь, що выборъ єго на президента майже запевненый.

Англія. Глядстонъ заповѣвъ въ низшôй палатѣ, що перше засѣданье конференціи ôтбудеся єго тыждня въ суботу. Передъ симъ ще получатъ державы, репрезентованѣ на конференціи, числа ôтносячѣся до финансового проекту. Норткотъ выступивъ съ сильною критикою противъ министерства и нападавъ на правительственну политику взглядомъ Франціи. — „Times“ въ одной статіи, будьто-бы походячôй зъ ирляндскихъ кружкôвъ обговорює замѣры и пляны Феніянъ. Пôсля сеи статіи давнѣйшій голова феніяньского союза Джемсъ Стефенсъ єсть зовсѣмъ противный динамитовôй политицѣ партіи О' Донавана Россы. Онъ хоче скликати збôръ всѣхъ знаменитшихъ патріотôвъ ирляндскихъ до Чикаго и хоче на нѣмъ розвинути свôй програмъ и протестувати противъ убійствъ политичныхъ и политики Парнеля, бо она односторонно спомагає арендаторôвъ и псує тымъ способомъ добробытъ и спокôй Ирляндіи. Стефенсъ каже, що Ирляндія повинна передовсѣмъ старатися, щобъ мала своє законодавство и зреорганизувалася войсково такъ, щобы на случай потребы могла збройно выступити противъ Англіи; агитаціи, якѣ теперь ведутся, суть безъ цѣли и лишь деморализуютъ.

Франція. „Schl. Ztg.“ доноситъ, що въ кабинетѣ французскôмъ заносится на певнѣ змѣны. Ферри хоче выкористати своє добре положенье по поводу своихъ побѣдъ въ заграничнôй политицѣ и хоче надати министерству одностайный напрямокъ а то тымъ бôльше, позаякъ министры, котрѣ маютъ уступити, не ôтповѣли єго бажанямъ. Вальдекъ-Руссо не може позôстати на мѣсци министра дѣлъ внутрѣшныхъ задля надходячихъ выборôвъ; позаякъ ôнъ однакожь має за собою прихильне сторонництво, то Ферри хоче ему ôтдати министерство юстиціи, котре доси мавъ Мартенъ-Фейлье. Третый має уступити министеръ вôйны Кампенонъ, котрый въ справѣ рекрутациі станувъ по сторонѣ найскрайнѣйшихъ, не допускаючи жадного вынятку для обовязаныхъ до трилѣтнои службы войсковои. Министеръ скарбу Тирардъ позôстане лишь длятого, що нема ôтповѣднѣйшого чоловѣка на єго мѣсце. — Кн. Жеромъ Наполеонъ намѣряє незадовго выдати манифестъ, въ котрôмъ хоче зъ рôжныхъ плебисцитôвъ доказувати свои права, и хоче оголоситися претендентомъ. Выборъ формы управы лишає народови. — Ферри давъ 23 с. м. въ парламентѣ поясненя, ôтносячѣся до англійско-французскои угоды въ справѣ єгипетскôй. Въ поясненю сѣмъ зазначивъ ôнъ насамперед, що Єгипетъ не єсть анѣ англійскимъ анѣ французскимъ, але головно лишь краємъ межинароднымъ, европейскимъ и що пытанье єгипетске не перестало бути пытаньемъ европейскимъ. При сѣй случайности пôднѣсъ ôнъ нозагу Глядстона и Гранвиля, котрѣ завсѣгды були за неутральностею Єгипту. Дальше заявивъ, що Англія обовязалася уступити зъ Єгипту въ назначенôмъ часѣ и не позôстане дальше въ Єгиптѣ безъ запытаня державъ, а Франція не займе Дельты войскомъ, не порозумѣвшися напередъ съ Англією. Въ 1888 р. маютъ державы розсудити, чи окупація Єгипту черезъ Англію має дальше треватя. Неутрализацію Єгипту на взôръ Бельгіи и свободу Суеского каналу вважае Ферри найбôльшимъ добуткомъ французскои политики.

Голяндія. Коли на всходѣ Европы въ наслѣдокъ союза середно-европейскихъ державъ условія мира бодай здаются бути забезпеченѣ на довшій часъ, то на захôднôмъ кôнци ей прибуває чимъ разъ бôльше матеріялу, могучого довести до серіозного непорозумѣня межи декотрыми державами и выкликати навѣть збройне ихъ выступленье. До рôжныхъ иншихъ причинъ, могучихъ выкликати грозяче непорозумѣнье, прилучилась ще и смерть наслѣдника голяндского престола, князя Оранія. Небезпеченьство се грозило вже давно, а въ послѣдныхъ дняхъ, якъ мы се вже доносили, сподѣвалися навѣть катастрофы, котра таки и наступила. Кн. Оранія померъ 21 с. м. не оставляючи по собѣ жадныхъ наслѣдникôвъ. Кн. Александеръ родився 25 серпня 1851 р. въ Газѣ зъ першои жены короля Софіи, княгинѣ виртембергскои. Єсть се въ протягу кôлькохъ лѣтъ вже другій случай смерти въ панующôй родинѣ голяндскôй. Оба сыны короля Вильгельма III померли нежонатѣ. Старшій братъ князя Александра Вильгельмъ померъ въ Парижи 1879 р. въ незгодѣ съ своимъ батькомъ. Наслѣдство престола припадає теперь чотыролѣтнôй княгини Вильгельминѣ, дочцѣ короля зъ другого одруженя съ кн. Еммою Вальдекъ. Позаякъ король Вильгельмъ вже старый и часто западає, то по єго смерти мусѣла-бы бути утворена регенція. Законы основнѣ королевства Голяндіи означаютъ докладно, кто по безпотомнôй смерти кн. Оранія мавъ-бы наступити на престолѣ на случай, якъ-бы король не мавъ бôльше жадного сына. Въ законахъ сихъ сказано, що въ такôмъ случаю наслѣдує женьска линія родины ораньско-насавскои, отже княгиня Вильгельмина. Позаякъ она однакожь доперва по скôнченôмъ 18 роцѣ стаєсь повнолѣтною, то мусѣвъ-бы напередъ бути вызначеный опѣкунъ, а потому такожь и регенція. Пôсля законôвъ основныхъ може отже опѣкуномъ бути и королева мати. Наколи бъ пôдчасъ малолѣтности панующого не була означена регенція, то заступає короля рада державна вразъ съ министрами; ся рада выбырає зъ помежи себе голову, котрому всѣ присягаютъ, а ôнъ скликує потому нидерляндскѣ державы, котрѣ именуютъ регента. Звычайно выбираеся регента княжого роду зъ найблизшои спорôдненои родины. Въ такôмъ случаю мали-бы першеньство нѣмецкѣ князѣ насавскѣ; се моглобы дуже легко дати Нѣмеччинѣ причину вмѣшатися въ справу, тымъ бôльше, що она вже давно звернула свои очи на Люксембургъ. Зъ ôтси то наставъ въ Франціи може и справедливый страхъ а французскѣ журналы видятъ въ справѣ наслѣдства голяндского престола небезпеченьство для Европы и накликуютъ до интервенціи въ користь загроженои черезъ Нѣмеччину независимости Голяндіи.

НОВИНКИ.

— **Повѣнь.** Ôтъ Вислы ажь по Прутъ, вздовжь цѣлыхъ Карпатъ розсѣлась по Галичинѣ страшна недоля, всюды сумъ, плачь и зойкъ. Добутокъ гôркои працѣ знищила вода або забрала съ собою. Повѣнь сегорôчна була, здаєсь, бôльша, якъ 1867 р. Ôтъ 18 с. м. почали прибувати воды у всѣхъ доплывахъ Днѣстра, Сяну и Вислы, а высота воды дôйшла 20 с. м. до найвысшои точки. Воды зачинаютъ вправдѣ вже опадати и найбôльше небезпеченьство вже минуло, хочь не минула ще обава, чи оно ще не повторится, бо въ пôвнôчнôй Италіи и надъ моремъ Адріятскимъ далась почути сильна депресія, котра знову заповѣдає сильну бурю и дощѣ въ середнôй Европѣ. Зъ дальшихъ вѣстей о нещастяхъ, якѣ повѣнь наробила, подаємо ще слѣдуючѣ. Быстрацѣ коло Станиславова страшно прибули; вода залила Устье зелене такъ, що цѣле стоитъ пôдъ водою. Кôлька хатъ надъ Днѣстромъ вода пôрвала. Коло Перемышля зôрвала вода 30 мостôвъ, а коло Нижанковичь, До-

бромиля и Хирова вода залила поля и знищила засѣвы на кôлька тысячахъ моргôвъ. Ôтъ Букачовець доносятъ, що клинъ межи Стрыемъ а Днѣстромъ пôдъ водою; вода забрала кôлька сотъ штукъ худобы. Ôтъ Самбора пишутъ знову, що повѣнь тамъ така, якои люде ще не памятаютъ. Цѣла долина Днѣстра залита, шкоды нечуванѣ. Мôстъ на правительств. гостинци до Дрогобыча въ Радиловцяхъ валится. Тамъ-же забрала вода 2000 кôрцѣвъ высадженыхъ бараболь съ грунтомъ. Коло Жидачева комуникація перервана; Днѣстеръ и Стрый залили просторѣ сѣножати, пасовиска и поля засѣянѣ збôжемъ. Въ Галичи на Зарѣчу и Батюховѣ стоятъ домы пôдъ водою; людей перевозятъ съ ôтти лодками. Вода несе хаты и потоплену худобу. Вода стояла 20 с. м. 4 метры надъ зеро. Цѣла долина галицко бурштыньска залита водою. Краева дорога зъ Бурштына до Станиславова стоитъ на 16—17 килом. пôдъ водою; вода сягае 80 центим. по-надъ дорогу. Насыпъ на желѣзници коло Бурштына пôдмуленый. Гнила Липа, переплываюча черезъ рогатыньскій повѣтъ ôтъ Фирлѣева до Бовшовець, залила сѣножати и низше положенѣ грунты и наробила величезнои шкоды особливо въ Фирлѣевѣ, де замулила поля и городы, позрывала мосты и поперерывала комуникацію. Зъ Черновець доносятъ, що вода на Прутѣ стоитъ 3·5 метр. понадъ зеро. Побережнѣ околицѣ залитѣ; вода все ще прибуває. Зъ Стрыя доносятъ, що найбôльше ôтъ повени потерпѣли села Розгôрче, Семигинôвъ, Жулинъ, Браткôвцѣ и Верчаны и передмѣстя Стрыя: Мартинôвка и Звариче. Въ Верчанахъ утопилася дволѣтна дитина селянина Асафата Романа, а на пасовиску тамъ же утопилося 17 штукъ овець и одинъ вôлъ. Въ захôднôй Галичинѣ потерпѣли дальше ôтъ повени слѣдуючѣ сторони: много селъ коло Бохнѣ; въ Недарахъ стоитъ товаръ вже четвертый день по колѣна въ водѣ; найбôльше потерпѣла Церекевъ, де 70 родинъ осталось безъ хлѣба. Коло Ропчиць осталось 200 родинъ безъ хлѣба и хаты. Дальше потерпѣли мѣсцевости коло Тарнобржега, Макова, Живця, Домбровы, Мельца и Вѣлички. Въ Краковѣ починае вода вже опадати; по улицяхъ, що недавно ще були залитѣ, можна вже теперь переходити. Костелъ на Скалцѣ облитый ще докола водою и выглядае якъ-бы бувъ збудованый на островѣ. На Гржегоржкахъ сягала вода рано въ недѣлю по ôкна домôвъ, вечеромъ вже лишь трохи ея було.

— **На Галичанъ потерпѣвшихъ ôтъ повени** прислали значнѣйшѣ жертвы (кромѣ цѣсаря — 8000 зр.): архикн. Кароль Людвикъ 1000 зр., министерство дѣлъ внутрѣшныхъ на першѣ потребы 3000 зр., дирекція Пôвнôчнои желѣзницѣ 5000 зр., банкъ для краѣвъ коронныхъ 4000 зр. Завязалися комитеты у Львовѣ и въ Краковѣ, котрѣ збираютъ жертвы, а кромѣ того складки розписанѣ такожь по старостваxъ цѣлого краю.

— **Товариство Педагогичне руске** ôтбуло 25 с. м. 9 зъ ряду засѣданье, на котрôмъ постановлено выслати до Станиславова на руки проф. Желехôвского кôльканайцять примѣрникôвъ статутôвъ товариства. Проф. Шухевичь реферувавъ въ справѣ выданя илюстрованыхъ книжочокъ, що маютъ друкуватися въ Берлинѣ и котрѣ по поводу невыготовленя цѣлого тексту не можутъ появитись друкомъ. Проф. Шухевичь обѣцюе черезъ вакаціи приготовити решту тексту. Книжочки сѣ рѣшено печатати въ троякôмъ родѣ по 1000 примѣрникôвъ. Дальше предложивъ проф. Ш. свôй перевôдъ популярнои хеміи Roskoe-го. На внесенье проф. Вахнянина рѣшивъ выдѣлъ выдати сю книжочку яко пôдручникъ для учителѣвъ народныхъ. Книжочка ся мае выйти съ рисунками въ текстѣ и друкъ ея незадовго розпôчнеся. Перевôдъ свôй ôтступивъ п. Ш. товариству даромъ, за що выдѣлъ „Тов. Пед.“ складае симъ п. Шухевичеви прилюдну подяку. На внесенье сов. о. Ильницкого выдѣлъ постановивъ постаратися о ôтповѣдныхъ людей, котрѣ охотѣли-бы взятися за писанье повѣстокъ, образкôвъ историчныхъ и т. п. рѣчей для молодѣжи пôдъ певными для писателѣвъ користными условіями. Условія сѣ ого лосить выдѣлъ на будучихъ засѣданяхъ. Дальше обговорювано справу скликаня надзвычайного загального збору въ Станиславовѣ и постановлено, що слѣдуе: Задля важныхъ и не терплячихъ проволоки причинъ, постановлено скликати до Станиславова надзвычайный загальный збôръ членôвъ и пріятелѣвъ товариства на день 5 л. серпня с. р. Позаякъ руске Тов. Пед. поставило собѣ за задачу высказану въ §. 1 своихъ статутôвъ — нести членамъ товариства такожь и помôчь матеріяльну, длятого на внесенье секретаря товариства п. Кир. Кахникевича постановивъ выдѣлъ предложити загальному зборови свôй проектъ запомоги учителѣвъ и вдôвъ та сирôтъ по нихъ, и зробити, наколи загальный збôръ сей проектъ прійме, ôтповѣдну змѣну въ статутахъ. Дальше предложитъ выдѣлъ загальному зборови справозданье зъ дотеперѣшнои своеи дѣяльности а проф. Вахнянинъ буде мати ôтчитъ на тематъ: „До кого належитъ народна школа?“ Близшу вѣдомôсть о надзвычайнôмъ загальнôмъ зборѣ въ Станиславовѣ оголоситъ выдѣлъ въ своемъ часѣ. Для догôдности членôвъ постараеся выдѣлъ о знижену цѣну ѣзды для членôвъ товариства и о всяку выгоду на мѣсци збору. Выдѣлъ розпочавъ вже ôтповѣднѣ кроки въ сѣй справѣ.

— **Прогулька львôвскихъ Русинôвъ до Рудна** постановлена и на слѣдуючу недѣлю. Позаякъ теперѣшна пора що до погоды дуже непевна, то комитетъ займаючій-ся прогулькою постановивъ вывѣшеньемъ хоругви на бальконѣ „Народного Дому“ мѣжь год. 2 и 5 пополудни подати знакъ, що прогулька ôтбудеся; въ противнôмъ случаю хоруговь не буде вывѣшена.

— **Въ Дирекціи Общого Рôльничо-Кредитного Заведеня у Львовѣ** наступила вчера змѣна. На мѣсце уступившого одного директора, п. Цѣпановского, вступивъ п. Яковъ Савчиньскій.

— **Розрухъ шарварковый въ Тернополи.** (*Ôтъ нашого кореспондента*). Розправа въ справѣ шарварковыхъ розрухôвъ въ Тернополи въ дняхъ 21, 22 и 23 цвѣтня с. р. розпочалася дня 23 л. червня о 3 год. по полудни. Предсѣдателемъ трибуналу есть сов. Ренивартъ а асесорами пп. Цольнеръ и Целевичь. Обжаловуе прокураторъ п. Логиньскій. Обжалованыхъ боронитъ адвок. Яцковскій и п. Лошнѣвъ, адв. кандидатъ зъ канцеляріи адвоката Квятковского. Обжалованыхъ есть 31, межи ними 7 Русинôвъ, 12 Полякôвъ и 12 Жидôвъ. Свѣдкôвъ покликано 69, а то 45 противъ обжалованыхъ, а 24 за ними. Крôмъ того покликуются обжалованѣ ще на иншихъ свѣдкôвъ, котрѣ такожь, здаесь, будутъ покликанѣ до розправы. Лава присяглыхъ складаесь зъ 6 Русинôвъ, 6 Полякôвъ и 2 жидôвъ; зъ тыхъ 7 господарѣвъ, 1 лѣкарь, 2 аптикарѣ, 1 купець и 3 властителѣ бôльшихъ посѣлостей. Хôдъ розправы подамо въ слѣдуючôмъ числѣ.

— **Ôтъ Устрикъ** пишутъ намъ: Рада повѣтова въ Лѣску уконституовалася 17 червня с. р. До выдѣлу выбранѣ: маршалкомъ п. Т. Журовскій а его заступникомъ лат. парохъ зъ Лѣска, кс. Прашаловичь. Кандидатъ зъ рускои стороны на вицемаршалка нотарь зъ Лѣска п. Ант. Кокуревичь перепавъ. На членôвъ выдѣлу выбранѣ зъ Русинôвъ о. дек. Т. Карпякъ зъ Устрикъ до лѣшныхъ, Ант. Кокуревичь и Іосифъ Бѣлякъ зъ Лѣска. Зъ Полякôвъ кромѣ двохъ повысшихъ пп. Стан. Швейковскій и Ант. Максимовичь. На заступникôвъ выбранѣ: Русины о. В. Габла зъ Устіяновои и Ив. Пильо зъ Гошова, а Поляки Ст. Черкавскій, Іос. Нановскій и Авг. Рыльскій. Достойный уваги фактъ, якій приключився при выборѣ вице-маршалка. Коли Русины обставали за кандидатурою Русина п. Кокуревича, то п. Е. Краиньскій зъ Лѣщоватого заявивъ, що тутъ нема нѣякихъ Русинôвъ анѣ Полякôвъ — тôлько „Galicyanie“, и ôнъ самъ не есть анѣ Полякомъ анѣ Русиномъ, але „Galicyaninem“! Сему абсурдови запротестували навѣть товаришѣ п. Краиньского — Поляки... Мѣжь панами шляхтою, буваютъ, якъ бачите, оригинальнѣ и забавнѣ люде!...

— **Жидова по дворахъ городеньского повѣта.** Нашѣ читателѣ пригадаютъ собѣ недавну допись въ „Дѣлѣ, въ котрôй було выказано, кôлько бôльшихъ посѣлостей въ Городенщинѣ маютъ теперь жиды або на власнôсть або въ посесіи. Выказъ той повторили и польскѣ газеты, але о тôлько не вѣрно, що пропустили слова „въ посесіи“. Черезъ тое почали деякѣ панове обывателѣ писати спростованя въ польскихъ газетахъ, въ котрыхъ констатуютъ тôлько, що они посѣлостей своихъ жидамъ „не продали“, а зовсѣмъ замовчуютъ о тôмъ, що сегодня не они, а жиды господаруютъ по ихъ дворахъ. Ну, а де вже жидъ панъ посесоръ засяде въ дворѣ, — тамъ вже звычайно бѣда съ шляхтичомъ!...

— **Зъ Лупкова** пишутъ намъ: Въ недѣлю дня 22 л. червня с. р. на стаціи желѣзницѣ въ Лупковѣ ôтгралася така сцена. Около 10 годины ранкомъ прилетѣвъ на тутешный дворець сторожь тунелю съ вѣстею, що якійсь панокъ ôтъ 6 годины рано крутится коло тунелю съ мапами, далековидами, ôтрисовуе тунель и околичнѣ горы; мае се бути якійсь „москаль“, бо не бесѣдуе по польски, а закидае зъ московска. На таку вѣсть повстало велике замѣшанье; всѣ въ одинъ часъ вырушили въ дорогу къ тунелю съ „банавзеромъ“ по переду. Небезпечный панокъ повертавъ вже ôтъ тунелю и въ половинѣ дороги оточеный цѣлою гурмою желѣзничихъ урядникôвъ, роботникôвъ и пейсатыхъ зôставъ затриманый „банавзеромъ“: „Was sind Sie? und was für Papiere haben Sie dort?“ Але панокъ ишовъ дальше, нѣчо не ôтзываючися. Повстала сварка. Товпа заступила ему дорогу, но панокъ, выганьбивши всѣхъ по руски, вырвався и спѣшивъ на стацію. За нимъ погнала цѣла товпа и обступила дворець, а тымчасомъ „банавзеръ“ и „магазинеръ“ погнали до села по вôйта и полиціянтôвъ. Въ однôй хвили прибувъ вôйтъ и сельска полиція и приступили до сидячого въ клясѣ панка съ магазинеромъ, котрый заявивъ: „To jest tutejszy wójt i chce z panem pomówić!“ Панокъ вставъ и пôйшовъ съ вôйтомъ на перонъ, де ихъ всѣ урядники и множество народа всякого стану обступили. „Skond pan jedześ i kuda pan jezdzi?“ — запытавъ вôйтъ. Але небезпечный панокъ нагримавъ на вôйта: „Я инакше не говорю, тôлько по руски, и такъ вы мусите говорити!“ — „To moskal“ — закричавъ „банавзеръ“, а магазинеръ приступивъ до него съ заявленьемъ: „Panie! Robimy pana ostrożnym, — nie zapominaj pan, że żyjemy w Galicyi, na polskiej ziemi!“ Панокъ почавъ обсыпувати всѣхъ твердыми словами, а до вôйта озвався: „Не слухайте сихъ Ляхôвъ! Они не маютъ жадного до васъ права, то повстанцѣ! революціонеры!“ Повставъ крикъ: одинъ кричали „To Moskal! to szpieg!“ — другѣ: „Се нашъ рускій! боронѣмъ его!“ Кто знае, до чого було-бы прійшло, коли-бы касіеръ и „банавзеръ“ не оказали до вôйта: „Panie wójcie! my nakazujemy — aresztuj go!“ Въ той часъ задзвонено третій разъ и я наочный свѣдокъ ôтъѣхавъ, зôставляючи небезпечного „szpiega moskiewskiego“ — и якій бувъ „епилогъ“ — не знаю.“ — *Прим. Редакціи.* Нынѣшный „Kurjer“ Lwowski“ одержавъ зъ Лупкова въ тôй справѣ слѣдуючу допись: „Нынѣ, 22 л. червня арештовано въ дорозѣ зъ Чертежа (маетку Адольфа Добряньского) до Мезе-Лаборца п. Василя Дрогомирецкого, агента россійского зô Львова. Не мае ôнъ нѣякои легитимаціи и твердитъ, що ôтбуває подорожь яко туристъ, оглядаючи Карпаты и слѣдячи долю руского народа, зôстаючого пôдъ ярмомъ мадярскимъ. При нѣмъ знайдено ôтрисованый тунель лупкôвскій и головнѣйшѣ проходы черезъ Бескидъ въ линіи ôтъ Ужока до Нидранъ. П. Д. знаходится тымчасомъ въ арештѣ въ Мезе-Лаборцу.“

— **Зъ Скалатщины** пишутъ намъ: Вже ôтъ мѣсяця есть въ Галичинѣ „шизматицка“ вода, до котрои не тôлько що нашѣ „благороднѣ браця“ не постарались до сего часу о сторожу, але и сторожѣ „нескаляней моральносцѣ публѣчней“ (и „народовей“): „Газета народова“, „Дзеннѣкъ польск.“ навѣть сарака „Часъ“ не остерегли людей, щобы не пили тои воды, бо потроятся. Надъ самымъ Збручемъ межи Пôдволочисками а Гусятыномъ есть село Козина. Належитъ оно до парохіи Кокошинцѣ. Въ недѣлю передъ лат. „Вознесеніемъ“, т. е. 25 мая с. р. мавъ бути въ Козинѣ священикъ зъ Кокошинець, однакъ для чогось не бувъ. Того самого дня священикъ „въ тамтои стороны“ ходивъ по поли съ процесіею коло збôжа. Козиньскѣ люде видячи, що тамъ святятъ воду, попросили священика таки тамтого, щобы имъ освятивъ керницю, котра есть тужь надъ Збручемъ. Священикъ зъ початку не хотѣвъ, но потому перейшовъ черезъ Збручь по дошкахъ, що були спертѣ на берегахъ и на возѣ, котрый ктось затягъ бувъ въ воду, щобы розмокъ, — посвятивъ керницю и вернувся. Щось въ два днѣ дôстае вôйтъ вôзванье до староства до Скалата. „Мене“, каже, „тогды (въ недѣлю) не було дома, а о скôлько я мôгъ довѣдатися, такъ а такъ було“... Взяли зъ него протоколъ и, кажутъ, мали пôслати до ц. к. намѣстництва. И жандармерія (самъ постенфиреръ) була въ Козинѣ; однако: „трудно“ — каже — довѣдатись, якъ то сталося, бо одинъ каже: я не знаю, другій: я тамъ не бувъ, иншій: я спавъ.“ Тôлько заступникъ вôйта, Павло Гуменюкъ, бере все на себе. Приналежный священикъ, о. Ляховичь довѣдався о тôмъ допервa четвертого дня и дуже озлобився. Крестъ и свѣчки церковнѣ, що були при благословеню воды, казавъ зъ церкви выкинути и занести ихъ Гуменюкови, „най си ихъ тримае, а до церкви най новѣ справитъ“. На бѣдолаху Павла повстали ще и люде, що хотѣли веселитись, бо мали ôтбутися три весѣля въ тôмъ часѣ; люде вже и прилагодились, було вже по оповѣдяхъ, а о. Л. каже: „Не дамъ слюбу, — учѣтся „вѣры“. „Цѣкавѣ“ радѣ-бы довѣдатись, чи Козиняне робили то „зъ глупоты“, чи въ „якôй цѣли“. А може то такъ скористали зъ мисіи, котру Єзуиты ôтбували щось бôльше якъ тыждень! Декотрѣ дивуются, що то лучилося о. Л—ови, котрый есть „стовпомъ Риму“. Дня 18 с. м зъѣхала въ тôй справѣ комисія до Кокошинець, де цитовано козиньскихъ людей. — Або ôтпустъ, мыслите, такій тутъ ôтбуваeся, якъ де инде? — „Де идешь“? — „На пущу“. Овъ! а щожь то за „пуща“ въ Скалатщинѣ? Щось друге село ôтъ Козины надъ Збручемъ есть Крутилôвъ, чи якъ его звутъ „Кренцѣлувъ“. Десь въ лѣсѣ въ тôмъ Крутиловѣ есть каплиця въ камени выбита, а въ нѣй пустельникъ. Ту бувъ вô второкъ по лат. „Зеленыхъ Святахъ“ ôтпустъ „паньскій“, (бо ще мае бути „хлопскій“). Люде, що и „паньского“ ôтпусту не хотѣли опустити, ишли ту на „пущу“. По ôтправѣ (черезъ двохъ польскихъ священикôвъ) грала музика (брацѣ мойжешового вызнаня) зъ Товстого, а паньство танцювало ажь близько до вечера. Такожь якійсь мужикъ (здаесь дякъ зъ якогось села) танцювавъ паньству козака. Иншѣ придивлялися. При розъѣздѣ грали жиды панамъ „vivat“ и кричали: „добры панъ“ (кто давъ риньского)!

— **Зъ Збаража** пишутъ намъ: Якъ собѣ читателѣ „Дѣла“ пригадаютъ, товариство касинове въ Збаражи устроило було торôкъ декляматорско музикальный вечеръ въ память Т. Шевченка и аматорске представленье „Наталки Полтавки“ Котляревского. Товариство се дало и сего року руске аматорске представленье. Дня 10 л. червня ôтграли П. Т. аматоры звѣстну оперетку „Школярь на вандрôвцѣ“. Оригинальна народно-руска музика въ тôй штуцѣ зôстала збогачена ще кôлькома дуже удачными нумерами нарочно на се представленье скомпоноваными черезъ нашого неутрудженого п. Г—а, пôдъ котрого управою стояла цѣла музикальна часть того представленя. Представленье выпало якъ найкрасше пôдъ кождымъ взглядомъ. Зрѣтелѣвъ була така сила, якои намъ ще не довелося бачити на подôбныхъ представленяхъ на провинціи; бачили мы много мѣщанъ и селянъ зъ окрестности, а особливо зъ Черниховець и Красноселець, дальше всю мѣсцеву (лишь) мірску интелигенцію и оо. Сѣчиньского, Левицкого, Райтеровского и Куницкого. Численный удѣлъ публики належитъ припасати великôй силѣ атракційнôй нашого рускаго слова, рускôй пѣсни и реномованôй славѣ нашихъ аматорôвъ. Панна К. П. (Полька), котра торôкъ въ роли „Наталки“ вытиснула не одну слезу зъ очей зрѣтелѣвъ и очарувала насъ нѣжностею и глубиною чувства рускои сельскои дѣвчины, выступила въ роли „Гандзѣ“ и справдѣ слова зъ ея пѣснѣ „Гандзя цяця“ — се цѣлкомъ ôтповѣдный для неи епитетонъ за ея сердечну и етнографичною правдою нацѣховану гру, за ея чаруючій спѣвъ, за ея малёвничій власною рукою зробленый строй. Огсе, панянки Польки, „Гандзя“ вамъ вказуе дорогу, котрою ступаючи залагодите неодну хибу вашихъ батькôвъ! Кто проявляе таке серце до типу нашого рускаго дѣвчати, той не може бути ворогомъ Руси. Не менше милымъ зъявищемъ на сценѣ бувъ п. Я. К. (зъ роду израилитъ) въ роли школяря. Его звучна, чиста и тепла руска мова, его съ чувствомъ ôтданѣ пѣснѣ — мусѣли кождого глубоко тронути. Ролю „дяка“ мавъ п. Ф. Д. (Полякъ), котрый своею артистичною грою такожь доказавъ, що приглядаеся съ любовію типамъ народа, середъ котрого жие. Дуже добрыми були Русинки и Русины: панны Б. и З. въ роляхъ Макрины и Марусѣ и панове П., Ж. и М. въ роляхъ вôйта, Степана и Остапа. Русинамъ, очевидно, лекше приходитъ схопити струну народну. Велику заслугу при тôмъ рускôмъ представленю ôтдали п. П. яко декораторъ и режисеръ и п. Г. яко диригенсъ музики. Щире спаси-Бôгъ всѣмъ згаданымъ Панямъ и Панамъ и цѣлому Товариству касиновому! — *Ж.*

— **Въ школѣ музичнôй** п. Емануила Качковского (у Львовѣ ул. Орменьска, 27) ôтбудеся въ суботу 28 л. червня испытъ за р. шк. 1883—1884 при спôвъудѣлѣ пп. Петрасевича и Вольмана. Програма испыту дуже богата. Початокъ о год. 5 по полудни.

— **Щось троха цѣкавого для рускихъ красавиць.** Зъ Кракова пишутъ намъ: Въ Виртембергіи надъ рѣкою Некаремъ лежитъ мѣсточко Райтлингенъ. Передъ 20 роками заложивъ въ тôмъ мѣсточку якійсь кусый Нѣмчикъ школу ручныхъ робôтъ жѣночихъ. Такои школы тогды не було нѣгде въ свѣтѣ. Зъ самого початку въ першôмъ роцѣ не велося якось Нѣмцеви, бо не мавъ въ своемъ закладѣ хиба щось до 10 учениць. Но послѣ почала тая школа чимъ разъ бôльше славы кабирати, а року 1881 було вже въ тôмъ закладѣ 263 учениць и то рôжнородныхъ народностей зъ цѣлого свѣта. Нашъ землякъ дръ Валерій Яворскій, сынъ священика зъ Залуквы коло Сянока, авторъ рускаго пôдручника для науки стенографіи а теперь професоръ хеміи при реальныхъ школахъ въ Краковѣ и доцентъ на выдѣлѣ медичномъ всеучилища Ягайлоньского и вже славнозвѣстный лѣкарь хоробъ черевныхъ, звѣдуючи межи иншими и Виртембергію, придивився добре тому жѣночому закладови въ Райтлингенъ и пôславъ послѣ тамъ свою сестру п-у З. до того закладу на науку. Курсъ въ тôмъ закладѣ тревае два роки. Учатъ тамъ всякихъ пречудесныхъ ручныхъ робôтъ жѣночихъ. Языкъ выкладовый нѣмецкій. Удержанье стоитъ рôчно зо всѣмъ менше-бôльше 400 зр. а. в. Якій станъ закладу есть сего року и о всѣмъ подрôбномъ не залишу П. Т. читателькамъ донести не задовго. На теперь ще одно щось цѣкаве окажу. При кôнци 1882 шкôльного року въ тôмъ закладѣ, коли вже дворôчный курсъ для тыхъ 263 учениць укôнчився и коли вже ученицѣ мали розъѣздитись, аранжовано ще для нихъ публичну забаву и то въ той способбъ, що кожда панночка мала явитися на тôй забавѣ въ своемъ народнôмъ костюмѣ. А були тамъ панночки майже зô всѣхъ народностей въ свѣтѣ. Наша Русинка, п. З., явилася на тôй забавѣ въ своемъ народнôмъ руско-украиньскôмъ костюмѣ — и той костюмъ узнали всѣ безъ вынятку за найкрасшій! Такъ отже, панночки Русинки, не потребуете за чужимъ одягомъ оглядатися, бо надъ вашъ народный костюмъ нема въ свѣтѣ красшого! П-а З. Я, ученица колишна зъ Райтлингенъ, есть теперь учителькою при подôбнôй школѣ въ Краковѣ, бо магистратъ краковскій недавно заложивъ тутъ таку школу, де панночки учатся всякихъ а всякихъ якъ найкрасшихъ робôтъ жѣночихъ. И о тôмъ заведеню напишу въ короткôмъ часѣ дещо обширнѣйше.

— **Холера въ Тулонѣ.** Коли минувшого року появилась холера въ Єгиптѣ; цѣла Европа приписувала вину Англичанамъ, що то они завезли своими кораблями зъ Индій; сего року однакожь нѣгде холеры не було, а мимо того появилась она въ полудневôй Франціи въ Тулонѣ и починае вже досыть сильно выступати. Першій случай холеры показався 18 с. м., а до недѣлѣ 22 с. м. зъ помѣжь 50 случаѣвъ занедужаня було 23 случаѣвъ смерти. Въ мѣстѣ позамыкано всѣ школы, а жителѣ починаютъ утѣкати. Пôсля телеграмôвъ зъ Марсиліи було въ Тулонѣ 23 с. м. 18 случаѣвъ смерти, межи иншими умерла 18-лѣтна панночка до 2 годинъ. О повстаню холеры ходятъ рôжнѣ вѣсти; однѣ кажутъ, що ея занесли Англичане, а другѣ знову говорятъ, що кораблѣ, котрѣ прійшли зъ Тонкину.

— **Выдавництво часописи „Дѣло“** призначило для комитету занимаючого ся збираньемъ фантôвъ на дѣвоче воспиталище въ Перемышли книжки своего выданя въ загальнôй вартости 17 зр. 30 кр.

— **Новый крокъ до еманципаціи женщинъ въ Румунiи.** Букарештскій дописуватель вѣд. „Morgen Post“ доноситъ, що румуньске правительство допустило власне женщинъ до службы по почтахъ и урядахъ телеграфичныхъ, а рôвночасно заложило закладъ, въ котрôмъ дѣвчата маютъ приготовлятись до такои служби, — съ однымъ впрочемъ несправедливымъ условіемъ, що почтовѣ и телеграфичнѣ уряднички мусятъ выходити за-мужъ тôлько за почтовыхъ и телеграфичныхъ урядникôвъ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Скажемъ собѣ разъ цѣлу правду въ очи!** Третя часть студіи на нашôмъ церковно-народнôмъ полѣ, призбирана О. Обачнымъ. II-гій выпускъ. Львôвъ, 1884 р. Цѣна 80 кр.“ — Пôдъ такимъ заголовкомъ тôлько-що появилася доволѣ объемиста книжка О. Обачного. О цѣли тои книжки довѣдуемося зъ передмовы автора, въ котрôй читаемо такѣ слова: „...страшно змѣнилися нашѣ обставины. Мы дôстали непрошеныхъ реформаторôвъ. Чужѣ по народности, по обрядѣ, по дусѣ, далекѣ ôтъ зрозумѣня нашого завданя, ворожѣ нашому самостôйному здвигненю, хочутъ насъ реформувати такъ и стôлько, якъ и скôлько имъ потреба. Отже намъ треба незбито доказати, що мы нѣякои реформы не ôтъ насъ походячои не потребуемо, — що въ насъ на те есть ще доволѣ того духа Божого, духа правды: що мы можемо,

якъ є межи нами якій блуды, якій недостатки, все то зреформувати на красше, зреформувати радикально безъ всякои помочи постороннои, — и тôлько така реформа, ôтъ насъ самыхъ походяча, яке межи нами мѣсце, тôлько така едино може и мусить удатися и принесе пожитки въ славу церкви и добро вѣрныхъ. И таке власне завданье має сповнити нынѣшна студія".

— **Новій двѣ „Проповѣди" о. Данила Танячкевича** зъ Закомаря за упокôй бл. п. Володимира Барвѣньского выйшли зъ печати, — такъ, що всѣхъ проповѣдей о. Д. Танячкевича, посвяченыхъ памяти незабутого свого Друга, есть до теперь чотыри. Якъ попереднѣ, такъ и обѣ новѣ проповѣди справедливо назвемо „взôрцевыми", проникнутыми глубокимъ горемъ народнымъ, ôтчутымъ цѣлою душею проповѣдника, и натхнеными взнеслымъ почутьемъ рускаго патріотизму. Обѣ новѣ проповѣди зброшуованѣ разомъ коштуютъ съ пересылкою 30 кр., а зброшуованѣ всѣ чотыри разомъ 55 кр. съ пересылкою почтовою.

— **„Sedmero bajek** — z maloruštiny přeložil Jan Nečas". Мы вже доносили, що деякій ческій писателѣ и часописи звернули послѣднымъ часомъ бачнѣйшу увагу на галицко-рускій рухъ литературный и познакомляютъ съ нимъ читаючу суспôльность ческу. Мѣжь иншими ческій поетъ и знаменитый перекладчикъ зъ славяньскихъ языкôвъ п. Янъ Нечасъ (адъюнктъ судовый въ Моравіи) помѣстивъ въ часописи „Naši Mládeži", выходячôй въ Сушици надъ Отавою, хорошій перекладъ семи байокъ Павла Свого (Свенцицкого) выданыхъ товариствомъ „Просвѣта".

— **„Исторія австрійско-угорской монархіи"**, написана п. Димитріемъ Вѣнцковскимъ, ц. к. учителемъ рускои школы вправъ у Львовѣ, препоручена ц. к. краевою радою шкôльною яко пôдручникъ для учителѣвъ шкôлъ народныхъ, на преміи для старшои молодежи, а особливо для библіотекъ шкôльныхъ. Книжочка тая обнимає чотыри печатнѣ листы и продаєся по 25 кр. за екземплярь безъ пересылки. Получити можна у автора у Львовѣ, посредствомъ ред. „Шкôльнои Часописи", въ Ставропигійскôй книгарни, и у книгопродавця п. Щепаньского въ Дрогобычи. Книжочка заслугує на тое, щобы мѣсцевѣ рады шкôльнѣ придбали єи для своихъ библіотечокъ; число книжочокъ рускихъ, апробованыхъ шкôльными властями, невеличке, а намъ все выпадає пôдтримувати свое, питоме, руске...

☞ Съ нынѣшнымъ числомъ „Дѣла" розсылаєся „Цѣнникъ товарôвъ „Народнои Торговлѣ" у Львовѣ (улиця Ôрменьска ч. 2.

Аптика РУКЕРА во Львовѣ

1009 (53—?) поручає

Порошокъ дамскій парискій по 50 кр., **Lohse'a** по 80 кр., **Ravissante'a** по 60 кр. и **власного выробу** по 40 кр.

Учителя для дѣтей шкôлъ людовыхъ можна одержати на часъ вакацій въ помѣжь ученикôвъ учительскои семинаріи у Львовѣ, котрѣ приготовлюючись до стану учительского суть до того занятя особливо способнѣ. Надгорода ихъ умѣрена, вымоги въ дома дуже малѣ, за поведенье ручится. — Звертатися въ сѣмъ дѣлѣ належитъ скоро до о. Стефановича, катихита при учит. семинаріяхъ у Львовѣ.

Переписка Редакціи и Администраціи.

Пчт. Касино въ Збаражи. Мы высилаємо „Дѣло" правильно, а кожде недôйшовше число просимо въ своѣмъ часѣ зареклямувати. — *Вп. Л. въ Добромили.* Вкладка до „Нар. Торговлѣ" выноситъ 1 зр. вписового и 10 зр. одного удѣлу, котрый можна такожь сплатити въ двохъ ратахъ. Можна взяти и бôльше удѣлôвъ.

Образы „Дѣвичь вечеръ" надôйшли вже до Львова. Предплатники зволятъ подати способъ, якъ ихъ имъ доручити. Кто жадає высылки почтою зволитъ надôслати на листъ тяжарный (6 кр.) на валокъ (10 кр.) и на опакованье (4 кр.) — разомъ 20 кр. Надто на покрытье коштôвъ спроваженя образôвъ по 23 кр. ôтъ образа. Повысшѣ дрôбнѣ квоты прошу прислати на руки редакціи „Дѣла". — *В. Ш.*

ОБЩЕ РОЛЬНИЧО-КРЕДИТОВЕ ЗАВЕДЕНЬЕ

для Галичины и Буковины,

зарегистроване общество съ неограниченою порукою.

есконтує власнѣ вылосованѣ листы, купоны, такожь **всякѣ купоны ôтъ державныхъ ефектôвъ и заставныхъ листôвъ, удѣляє пожички за гипотекарнымъ обезпеченьемъ.**

Есконтує векслѣ, принимає грошевѣ вкладки:

а) на **книжки щадничѣ** по 6%; б) на **текучій рахунокъ** (conto currente) за 30-, 14- и 3-дневнымъ выповѣдженьемъ по 6%, 5% и 4%.

Заставничій ôтдѣлъ

того-жь Заведеня **удѣляє пожички на заставы**, а именно: цѣннѣ ефекты, дорогоцѣнности, выробы фабричнѣ и ремѣсничѣ и всякѣ предметы, маючій цѣннôсть.

Бюро Заведеня въ власнôмъ домѣ при улицѣ Ôрменьскôй н-ръ 2, на I-ôмъ поверсѣ. 1054 (6—24)

BANKHAUS „LEITHA"

(Halmai), **Wien, Schottenring 15,** *vis-à-vis der Börse.*

Wir versenden an Jedermann (auf Verlangen), so lange der Vorrath reicht, **gratis** und **franco** unsere soeben erschienene, höchst **wichtige, inhaltsreiche** und **interessante Brochure** sammt **Universal-Verlosungs-Kalender** (100 Seiten, 42. Auflage). Dieses

für Kapital, Sparanlage, Effecten-Speculation, sowie Losbesitzer,

Rentiers und **Börse-Interessenten,** große und kleine **Kapitalisten. Institute, Sparkassen** und **Private** gleich **nutzbringende** und **unentbehrliche Werkchen,** von mehr als 300 hervorragenden Journalen des In- und Auslandes anerkennend besprochen, leitet als

☞ treuer Compass ☜

durch alle Positionen des österreichischen Cursblattes, bietet sämmtl. **europäischen Los-Spielpläne** (alphabet.), alle Daten u. Erläuterungen über Amortisation, Anzahl, Secrität u. Wesen der **österreichisch-ungar. Anlagepapiere, Staatsrenten, Lose, Grundentlastungs-Obligat., Pfandbriefe, Prioritäten, Actien** der Bank-, Transport- u. Industriegesellsch. Exoten 2c., erklärt die Vortheile der **Wiener** Börse gegenüber den Nachtheilen der **Provinz-** und **Auslands-Börsen,** erläutert **sämmtliche Combinationen** der Speculation, bespricht die jüngsten wirthschaftlichen Ereignisse, **Conversion, Verstaatlichung** der Bahnen, **Aspecten, Bilanzen, Dividenden** der Institute 2c. — Im Anschlusse hieran empfehlen wir das **Abonnement** auf das bestunterrichtete, billigste und reichhaltigste

financielle, Börsen- und Verlosungsblatt „LEITHA".

Dasselbe, anerkannt als unparteiisches und gewissenhaftes Informations-Journal, berathet bei **Kauf, Umtausch** und **Verkauf** von **Fonds-, Anlage-** und **Speculationspapieren,** und verzeichnet alle für die Interessenten wissenswerthen Nachrichten und Erscheinungen auf volkswirthschaftlichem Gebiete, des Handels und der Industrie. Weitgehendste Informationen kostenfrei. Ganzjährig bloß fl. 1.30 mit Postzusendung. Probe-Exemplare gratis und franco. Abonnements können mit jedem Tage beginnen. — Das Bankhaus „Leitha" vollführt alle ins Fach einschlägigen Aufträge, sowie Ordres

☞ für die Wiener Börse ☜

zu Anlagezwecken wie auch in allen Speculationsformen, Prämien, Consortial-, Tauschoperationen, 2c. exact und reell zu Originalcursen gegen mäßige Bedeckung und geringe Provision.

☞ Vorschüsse auf Werthpapiere ☜

bis auf Weiteres zu blos 5% Zinsen pro anno (gebühren- u. provisionsfrei) in größeren Beträgen, bis zu 80% des Courswerthes.

Подяка.

Низше пôдписана Дирекція руско-народного театру складає прилюдну подяку Вп. о. Мандычовскому, маршалкови Рады повѣтовои въ Надвôрнôй за ласкаве, якъ моральне такъ и матеріяльне пôдпомаганье нашого театру пôдъ часъ его побуту въ Надвôрнôй.

Сей Добродѣй, не лише що добрымъ словомъ и могучимъ вплывомъ заохочувавъ интелигенцію и мѣщанъ надвôрняньскихъ до ôтвѣдуваня театру и плативъ бѣднѣйшимъ мѣщанамъ и селянамъ по кôльканайцять билетôвъ на кожду народну штуку, — но видячи, що мимо того при кôнци поводженье театру ослабилось, вплынувъ на Свѣтлый Выдѣлъ Рады повѣтовои въ Надвôрнôй, и той ухваливъ на засѣданю зъ дня 13 л. червня с. р., 50 зр. одноразовои запомоги для нашого театру. Пріймѣтъ Впр. Отче Маршалку нашу найсердечнѣйшу подяку и щиро руске „спаси Бôгъ" и дай Боже, щобы Вашъ примѣръ присвѣчувавъ и иншимъ Вп. патріотамъ, а доля рускаго театру поправится. — Калушъ дня 22-о червня 1884. Директоры театру: И. Биберовичъ и И. Гриневецкій.

Спродажь инвентаря

въ Ступницы

о $1\frac{1}{2}$ милѣ ôтъ стаціи желѣзничои въ Самборѣ або Дрогобычи ôтбудеся **дня 17 лат. червня и днѣвъ слѣдуючихъ.** Продаванѣ будутъ въ дорозѣ добровôльнои лицитаціи кôнѣ, волы робочѣ, коровы и ялôвникъ поправнои стадниками бернеьскими стаднины, якъ такожь всѣлякѣ знаряды господарскѣ.

Ученикъ Русинъ укôнчивший съ добрымъ успѣхомъ V гимн. класу въ Коломыи, пошукує на часъ вакацій, помѣщеня въ рускôмъ домѣ въ горахъ, яко учитель домовый. Близша вѣдомôсть пôдъ адресою Т. П., poste restante въ Коломыи.

ДÔМЪ КОМИСОВЫЙ
Константина Орловского

Львôвъ, ул. Валова ч. 13

посередничитъ въ арендѣ и продажи дôбръ и реальностей сельскихъ и мѣскихъ; поручає арендаторôвъ, купцѣвъ и пожички; выконує всякѣ припорученя торговельнѣ, приватнѣ и домовѣ та господарскѣ, въ мѣсци и на провинцію. Контора службова доставляє здôбныхъ управителѣвъ, економôвъ, писарѣвъ и гуменныхъ, учителѣвъ и гувернантокъ, панны покоевѣ, боны, кухарки и ключницѣ, паробкôвъ, вôзникôвъ, локаѣвъ и кухарѣвъ. (2—3)

Проситъ о ласкавѣ порученя.

Панѣ вольного стану, що хотѣла-бы приступити до выскôвнои спôлки съ певнымъ капиталомъ, зволитъ ласкаво подати свою адресу.

Окладинки зъ заграницѣ!

Зъ препорученьемъ и апробатою Єго Преосвященьства Епископа дра Сильвестра Сембратовича, накладомъ

Конст. І. Урбана и Спôлки

выйшовъ изъ друку

НАРОДНЫЙ РУСКІЙ

МОЛИТВЕННИКЪ

(побôльшене и поправлене выданье съ толкованьемъ)

котрый получити можна

Въ торговли Мих. Дымета и у Конст. І. Урбана ч. 20. Ринокъ, Львôвъ.

по слѣдуючихъ цѣнахъ:

На велиновôмъ папери брошур. (560 сторôнъ друку) — за **1 зр.**

Оправленый для Дамъ въ аксамитъ — за **5 зр., 6 зр.** и высше.

Оправленый въ шкôру, богато вызолоченый — за **2 зр. 60 кр.** и съ золотымъ обрѣзомъ и футераломъ — за **3 зр.**

Такій самый *на звычайнôмъ папери* оправленый въ пôвъ-полотно — за **90 кр.**

Оправленый цѣлкомъ въ полотно за **1 зр. 10 кр.**

Оправленый въ полотно розличного цвѣта, оздôбный, съ вызолоченымъ крестомъ, съ футераломъ — за **1 зр. 60 кр.**

Меншій (352 стор. друку) оправленый въ пôвъ-полотно — за **60 кр.**

☞ Купуючимъ бôльше екземплярѣвъ отвѣтный рабатъ! ☜ 3—6

НОВЕ ВЫДАНЬЕ МОЛИТВЕННИКА!

НОВЕ ВЫДАНЬЕ МОЛИТВЕННИКА!

5 килевѣ

БОЧÔВКИ ВИНА

поручає

ТОРГОВЛЯ ГЕГЕЛЯЙСКО-ТОКАЙСКИХЪ ВИНЪ

К. Ф. ПОПОВИЧА

927 (33—52) ВЪ ТЕРНОПОЛИ

1	бочôвка	Гегеляйского столового .	2 зр. 10 кр.
1	„	Гегеляйского столового лучшои якости 2 зр. 30 кр. и	2 „ 50 „
1	„	Гегел. стол. ароматичного	2·70 и 3 зр.
1	„	Самородного вытравного .	4 зр. 30 кр.
1	„	Ермелеки-Бакаторъ стол.	2 „ — „

Повысше наведенѣ цѣны розумѣются вразъ съ бочôвкою окованою желѣзными обручами и оплаченымъ портомъ почтовымъ, такъ що благосклонный ôтбиратель жадныхъ бôльше коштôвъ не поноситъ. Купуючи вина особисто тôлько у продуцентôвъ ручитъ за здоровѣ добрѣ, натуральнѣ и лучшѣ вина якъ въ Вершецъ, и проситъ о ласкавѣ замовленя.

Магазинъ товарôвъ блаватныхъ и полотенъ

СТАХЕВИЧА И АБРЫСОВСКОГО

(В. ТОВАРНИЦКОГО НАСЛѢДНИКôВЪ)

1037-(14-15) **у Львовѣ, Ринокъ ч. 32**

получивъ вже и поручає

на сезонъ весняный матеріи вовнянѣ и шовковѣ въ всякихъ можливыхъ выробахъ

по цѣнѣ якъ найприступнѣйшôй.

☞ Пробы высылаємо на жаданье franco. ☜

Складъ фабричный красокъ, лякерôвъ, покостôвъ, продуктôвъ хемичныхъ заразомъ и торговля матеріялôвъ

ГИБНЕРА и ГАНКЕ

1104 (43—?) **во Львовѣ, Ринокъ**

поручає

Краски олѣйнѣ

зовсѣмъ готовѣ до ужитку, до мальованя дверей, ôконъ, помостôвъ, дахôвъ, домôвъ, огородовыхъ знарядôвъ и господарскихъ, знарядôвъ рôльничихъ и т. д.

КРАСКИ

олѣйно-лякеровѣ и бурштиново-лякеровѣ

масу до запусканя помостôвъ

власного выробу, найлѣпшого рода

лякеръ до помостôвъ,

лякеръ до шкôльныхъ таблиць

найдобрѣйшѣ

лякеры повозовѣ правдивѣ

англійскѣ зъ фабрикъ Wilkinson, Heywood и Clark въ Лондонѣ,

всякого рода лякеры до робôтъ внутрышныхъ, внышныхъ, дерева, желѣза и шкôръ.

Краски сухѣ всякѣ роды:

анилиновѣ,
до крашеня яецъ
„ „ матерій,
друкарскѣ, бронзы (золотый порошокъ), золото въ аркушахъ,
ростинѣ въ плынѣ,
для переплетникôвъ,
тушовѣ акварелевѣ въ гузичкахъ и лѣсочкахъ,
акварелевѣ вохкѣ въ трубочкахъ и мушляхъ,
до мальованя порцелянъ,
олѣйнѣ въ трубочкахъ до робôтъ артистичныхъ.

Средства до ретушованя, олѣйки и верникеы до робôтъ артистичныхъ, пензлѣ, малярскѣ полотна, палеты сталюги и всякѣ приборы до мальованя и рысованя.

Артикулы для фôльваркôвъ:

Смаровило до желѣзныхъ осей,
олива до машинъ,
теръ газовый,
цементъ и гипсъ,
китъ, асфальтъ,
антимерулiонъ,
карболевый квасъ и другѣ средства дезинфекцій.

Приряды пивничнѣ:

Шпунты и чопы до бочокъ,
корки до бутильокъ,
капелѣ до бутильокъ,
маса до лякованя бутильокъ,
машины до коркованя бутильокъ,
„ „ „ бочокъ,
тирбушоны,
машины до мытя фляшокъ,
пипы до бочокъ.

Артикулы гумовѣ,

кишки гумовѣ до газу и до стяганя воды, вина, пива, квасу; плыты гумовѣ и пр.

простирала гумовѣ.

Пасы до машинъ и молотѣлень зъ найлѣпшихъ шкôръ бельгійскихъ всякои ширины.

Гурты до машинъ, вужѣ конопляныѣ.

Руры циновѣ и оловяныѣ.

Шрôтъ, льотки и кулѣ.

Порошокъ на комахи и молѣ, тинктура на комахи, камфора и перець бѣлый.

Артикулы тоалетовѣ, мыла тоалетовѣ, Extraits d'odeur, Eau de Cologne, олѣйки и помады.

Лякъ до печатаня.

Чорнило до писаня, до гектографіи, червоне, сине, чорне, до значеня бѣля и автографичне.

Краски до печатокъ, гума и карукъ розпущеный.

Китъ до скла и порцеляны.

Смаровило непромакаюче на шкôру.

Смаровила на копыта съ способомъ ужитку.

Товщь до оружія.

Лякеръ до чобôтъ чорный, золотый и мѣнячійся.

Чорнило до шкôръ.

Апретура до конзервованя шкôръ и пр.

Все по найдешевшихъ цѣнахъ.

Цѣнники спеціяльнѣ на жаданье gratis и franco.

☞ При замовленяхъ за послѣплатою просится о присыланье певнои сумы, котра выстарчила-бъ хочь на оплаченье тамъ и назадъ коштôвъ почтовыхъ на случай неôтбраня посылки. ☜

Ôтъ осени року 1884 въ власнôмъ домѣ Ринокъ ч. 38.

Выдавець и редакторъ: Иванъ Белей.

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 69. Львôвъ, Субота 16 (28) червня 1884. **Рôчникъ V.**

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы крôмъ руских святъ) о 4-ôй год. попол. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстей“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 44 улиця Галицка.

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул Галицка.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ перекавомъ) до: Администрациі часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ *для Австріи*: *для Россіи:*
на цѣлый рôкъ . . 12 зр. на цѣлый рôкъ . . 12 рубл.
на пôвъ року . . 6 зр. на пôвъ року . . . 6 рубл.
на чверть року . . 3 зр. на чверть рок. . . 3 рубл.
съ дод. „Библіотеки“: съ дод. „Библіотеки“:
на цѣлый рôкъ . . 16 зр. на цѣлый рôкъ . . 16 рубл.
на пôвъ року . . 8 зр. на пôвъ року . . . 8 рубл.
на чверть року . . 4 зр. на чверть рок. . . 4 рубл.
на самъ додатокъ: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . зр. 5·— на цѣлый рôкъ . . 5 рубл.
на пôвъ року , зр. 2·50 на пôвъ року . . . 2 50кр.
на чверть року . зр. 1·25

Для Заграницы, окрôмъ Россіи:
на цѣлый рôкъ . . . . 15 зр.
на пôвъ року . . . . 7·50 зр.
на чверть року . . . . 3·75 зр.
съ дод. „Библіотеки: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . 19 зр. на цѣлый рôкъ . . 6 зр.

☞ Небавомъ розпочинаєся II-гій пôврôкъ, а взглядно III-тій чвертьрôкъ сегорôчного выдавництва „Дѣла“.

Просимо П. Т. Предплатникôвъ поспѣшити съ предплатою и выровнаньемъ довгôвъ, бо наша Редакція, якъ и кожда друга, съ початкомъ пôвроку маѣ надмѣрно великѣ выдатки, — а все муситъ платити готôвкою.

Школы народнѣ и ихъ вплывъ
на бытъ матеріяльный краю.

VII.

Мы вже говорили, що школа, если она маѣ приносити пожитокъ, муситъ выплывати въ потребъ люду, знати причины упадку, маѣ выкореняти хибы, а натомѣсть защѣплювати добродѣтелѣ, котрѣ провадятъ до добробыту матеріяльного, а разомъ муситъ людъ надаряти вѣдомостями, въ якихъ въ житю прійдеся робити ужитокъ. Тогды школа буде для люду, а не людъ для школы.

Кто отже застановится безъ упередженя, той не буде мôгъ заперечити, що въ дотеперѣшнôмъ напрямѣ школы нашѣ розвиватися не повиннѣ, що реформа ѣсть конечна, необходима. Кто хоче мати въ школы народнои пожитокъ, нехай при нѣй заводитъ практику.

Минувшого року Чехъ Ригеръ, — а въ Чехахъ господарство и промысловôсть стоятъ высоко — на зôбраню въ Пардубицяхъ загрѣвавъ до закладаня шкôлъ господарско-промысловыхъ. Такъ коли де инде взываютъ: „Закладайте практичнѣ школы господарскѣ и промысловѣ“, а въ нихъ кажутъ заводити робôтнѣ въ рôжныхъ напрямахъ для пôднесеня добробыту, — у насъ не можутъ вызволитися въ давнои рутины. Вправдѣ и у насъ голосятъ, що хотятъ пôдносити добробытъ, але теорiею.

П. Ольшевскій, ц. к. совѣтникъ шкôльный, сказавъ: „Тая школа ѣсть доброю, котра стараѣсь людъ уморальнити, котра передовсѣмъ маѣ задачу — выховати праведныхъ, религійныхъ, моральныхъ, роботящихъ и ощадныхъ людей, котра выховуѣ краѣви пожиточныхъ обывателѣвъ“. — Мы не видѣли, щобы дотеперѣшнѣ школы народнѣ выховували роботящихъ, ощадныхъ людей, пожиточныхъ обывателѣвъ краѣви; выдавали они неукôвъ, несвѣдомыхъ нѣ своихъ правъ нѣ обовязкôвъ.

Въ подôбнôмъ дусѣ говоривъ и справоздавець п. Черкавскій: „П. Грохольскій и выдѣлъ краевый жадали, щобы школы учили читати, писати, рахувати. Если наука читаня маѣ опиратися на певнôмъ содержаню, то содержанье тоѣ муситъ бути поучаюче, муситъ бути уморальняюче або заключати въ собѣ певнѣ вѣдомости“... — отже само собою ѣсть поучаюче.

Не перечимо, що читанье, писанье, рахунки — то пôдстава освѣты, але ту ходитъ о тоѣ, що читаѣся въ школѣ. Съ практичными рѣчами навѣть книжокъ нема. Потому у насъ не много часу оберталося на читанье чогось пожиточного, бо переважно бôльшу часть часу — зъуживано на Руси на науку языка польского. Такъ хотятъ робити людей роботящими, ощадными, пожиточными обывателями краю — граматикою, и то п о л ь с к о ю!

Рôльникъ граматикою поля не управитъ, мочарôвъ не высушитъ, языкомъ саду не заложитъ... Не придасться ему тогды такожь наука рахованя и писаня; бо що-жь буде рахувати, записувати? Хиба порахуѣ свои страты, запише свои неповодженя.

Правда, що переробленье нынѣшного теоретичного выхованя на выхованье практичне, котре могло-бы служити за пôдставу житя, вымагаѣ трохи працѣ и коштôвъ, — але далеко менше, нѣжь на тую цѣль посвятити варто. Если платимо на школу, котра не приноситъ пожитку, то чи налякаѣмося коштôвъ на школу, котра край пôднесе?

Чого-жь потреба, щобы людъ учився раціональнои працѣ и ощадности? Ото:

1. Змѣнити плянъ семинарій учительскихъ и шкôлъ народныхъ, надаючи имъ напрямъ практичный.

2. Кожду школу заосмотрити въ бôльшѣ огороды а по можности и въ грунты, не для звычайного ужитку учителя, але для практики господарскои.

3. При школѣ завести варстаты шкôльнѣ и касы ощадности.

До 1. Змѣна пляну наукового не пôдлягаѣ трудности, бо залежитъ ôтъ сойму краевого и краевои рады шкôльнои.

До 2. Подôбно не буде трудности побôльшити огороды, а при добрôй воли и поле ôтповѣдне знайдеся.

До 3. Позôстанутъ тôлько кошты варстатôвъ, але тіи будутъ незначнѣ: кôлькадесять до ста гульденôвъ, а по селахъ далеко менше.

Такъ мало жертвъ вымагаѣ реформа школы, безъ котрои не пôднесемо люду въ упадку, не полѣпшимо добробыту краю.

Можутъ закинути: въ ôтки взяти учителѣвъ, котрѣ кермували-бы такою школою практичною? На тоѣ ôтповѣдаѣмо, що отвѣтне зниженье вымагань въ вѣдомостяхъ теоретичныхъ, а натомѣсть жаданье ôтъ кандидатôвъ учительскихъ свѣдоцтвъ зъ робôтъ ручныхъ легко труднôсть усуне, якъ тоѣ досвѣдчено деинде. Такъ н. пр. въ шведскôй семинаріи учительскôй въ Карлштадъ пробовано черезъ пôвтора року учити мужескихъ робôтъ ручныхъ, а резултатъ бувъ такій, що звышь сто кандидатôвъ набули достаточнои зручности въ роботахъ и сталися для робôтнѣ въ школахъ добрыми учителями. Учитель наконець не потребуѣ бути скôнченымъ майстромъ. Яка-така вправа и знаѣмôсть рѣчи буде достаточною, щобъ его учинити далеко лѣпшимъ учителемъ робôтъ ручныхъ ôтъ найлѣпшого ремѣсника въ заводу, котрый не маѣ вправы въ научаню.

Роботы въ варстатѣ зъ початку мусѣлибы бути примѣненѣ до робôтъ и орудій, якихъ селянинъ потребуѣ при домѣ. Селянинъ черезъ цѣле своѣ житье маѣ дѣло съ рôжными орудіями господарскими, котрѣ по приготованю въ школѣ мôгъ-бы самъ собѣ зробити або направити, не потребуючи шукати чужои помочи. Нынѣ селянинъ не умѣѣ собѣ спорядити навѣть найпростѣйшихъ орудій, якъ тачки, граблѣ и т. д. Того не трудно буде его научити. А кромѣ того мôгъ-бы научитися плести рѣчи въ соломы, рогозины, лозины... розумѣѣся, що всюды мусѣли-бы бути увзгляднѣнѣ потребы промыслу мѣсцевого.

Дѣти звычайно дома выробляютъ то, чого научилися въ варстатѣ шкôльнымъ. Були случаѣ, що ôтъ дитины такои и родичѣ научилися робôтъ ручныхъ, котрымъ охотно ôтдавалися, часъ выповнали и щось собѣ приробляли.

Нынѣ вправдѣ говорятъ дѣтямъ въ школѣ, що треба працювати, хôснувати въ часу, що часъ то грошѣ, и т. д., але нѣкто не покаже практично, якъ раціонально працювати, щобы побôльшити пожитокъ. Вѣдомо, якъ бôльша часть людности свого часу уживаѣ, а не до лѣпшого и нынѣшна школа пôдготовляѣ.

Всѣ кричатъ на хлѣбороба, що ледащо, пяница, не хоче робити, а нѣкто не хоче признати, що ôнъ терпитъ не зъ своѣи вины, але зъ вины обставинъ, котрѣ на него безталанного звалилися, а ôнъ не знаѣ, якъ ихъ поконати, и що-разъ бôльше пôдъ ихъ тягаремъ упадаѣ. Хлѣборобъ терпитъ зъ недостачи практичного выхованя, ôтповѣдного его станови.

О поправѣ шкôльництва у насъ до теперь нѣкто не думавъ. Цѣле старанье звертано тôлько на автономію, на заведенье языка польского въ школахъ, судахъ, администрациі. Мысль о поправѣ добробыту спущено зъ ока, коли найцѣннѣйшѣ набутки иншого рода, якъ автономія... нѣчимъ суть для люду, котрый зъ нужды гине, — нѣчимъ она и для шляхты, котра землю тратитъ пôдъ ногами. Нѣяка автономія не ухоронитъ ôтъ упадку, если мешканцѣ не посѣдаютъ або не набудутъ вѣдомостей и добродѣтелей, котрѣ єдино можутъ уратувати. Автономія въ нашихъ обставинахъ подôбна до малюнкôвъ и позолоты на домѣ, пôдъ котрымъ фундаменты розсуваются.

Ото-жь потреба якъ найскорше реформы школы, заведеня робôтнѣ шкôльнои и касъ ощадности. Ту належитъ ясно поставити питанье: чи хочемо край ратувати, чи его губити? Ратувати можна, доки часъ, ôтповѣдною реформою, а губити — позôставленьемъ шкôлъ, якими суть, и заведеньемъ такихъ бôльше. (*Конецъ буде.*)

Стефанъ Качала.

Справы церковно-економичнѣ.

I.

In hoc signo vinces.

(Конецъ.)

Такъ церковь наша була и ѣсть незвычайно великимъ консументомъ, отже вже ѣсть пôдъ тымъ взглядомъ величезнымъ економичнымъ факторомъ. Продуцентомъ, певно, сама на тôмъ поли бути не може, але може до сильнои питомои продукціи въ неоднôй галузи побудити и причинитися. Але маѣ она и такѣ поля ѣй пôдвластнѣ, де она самостôйно яко великій продуцентъ выступити може. Се територія занята ѣи слугами и робôтниками. А она не мала. Бôльше-менше 200.000 моргôвъ ерекціональнои (и церковнои) землѣ,—досыть мѣсця для економичнои роботы, для продуктивного ущедреня народу.

Отже-жь въ имени того народу, тыхъ рôдныхъ и вѣрныхъ людей, апелюѣмо мы до щедрости того нашого миліонера церкви, ставляючи покôрне жаданье, щобы ôнъ свои выдатки такъ уладнавъ (пôдъ взглядомъ народнымъ продуктивно), щобы свои люде могли зъ нихъ користи побирати. Межи тыми тысячу церквами потребуѣ то та то инша, щобы ѣи окрасити, знарядôвъ, ризъ, а всѣ они безъ розбору потребуютъ що-разъ свѣтла, вина, кадила, оливы. Правда, не выдаѣ наша земля не одного зъ тыхъ продуктôвъ, не маѣмо мы на теперь ôтповѣдныхъ власныхъ фабрикатôвъ, отже зъ питомого нашого жерела ихъ потягати годѣ; але се вже може, безпечно може бути, щобы нашѣ люде, нашѣ торговельнѣ заклады сѣ артикулы для нашихъ церквей спроваджували. Приходится що-разъ якусь нову церковь будувати, то належится, а належится се цѣлкомъ справедливо, — щобы ѣи будували свои архитекты, свои майстры; до збудованои, щобы выробляли рѣзьбу свои рѣзьбярѣ; щобы свои малярѣ ѣи малювали, свои золотники золотили. Се все ѣсть справедливо,— нѣ, се бôльше якъ справедливо. Не годится намъ, тому бѣдному народови, котрому и такъ тѣсно и круто на свѣтѣ, щобъ мы ôтбирали заробокъ, спосôбъ до житя межи нами самымъ своимъ людямъ, а спомагали и збогачували чужихъ и добре може неразъ збôльшали нашими грôшми ряды и такъ доволѣ сильнѣ нашихъ ворогôвъ. Тѣ церкви треба обезпечити ôтъ огню. Знову заходитъ конечна потреба, щобы той грôшь пôйшовъ въ свои руки.

Отже выходитъ, яко кардинальна засада для нашои господарки (економіи) церковнои, що — нѣякій грôшь, нѣякій крейцарь, якій церкви нашѣ выдаютъ, нѣякій заробокъ не повиненъ безъ конечнои потребы ити въ иншѣ руки, якъ тôлько самыхъ Русинôвъ.

И таке поступованье для нашихъ церквей не приказуютъ лишень самѣ взгляды идеальнѣ (народнѣ) бодай-бы такѣ, якъ той ôтповѣдаючій приказу Спасителя: „нѣсть добро отъяти хлѣбъ чадомъ и т. д.“, — але взглядъ народно-господарскій. По своихъ людяхъ належитъ сподѣватися, що они тѣ зарôбки, якѣ имъ ôтъ церкви дôстанутся, ôтдавати будутъ знову-жъ таки въ руки народу, своихъ людей, въ якихъ небудь причинъ, чи для заспокоѣня своихъ власныхъ потребъ економичныхъ, чи для цѣлей загально народныхъ. А се спровадитъ рухъ економичный, котрый знаменувати вже буде певно житье економичне, котре, якъ сказано, ѣсть пôдставою житя всякого, отже и народного.

Но переведенье сеи програмы економичнои нашою церквою вымагаѣ конечно певнои организаціи, чи то певныхъ органôвъ економичныхъ, певныхъ институцій.

Для заспокоѣня своихъ потребъ економичныхъ, чи то въ выробахъ индустріи, чи въ артикулахъ щоденнои консумціи, потребуѣ мати церковь певнѣ торговельнѣ заклады, котрѣ-бы ѣи въ дусѣ ѣи засадъ, ѣи вымогъ щиро и вѣрно обслугували.

Для будовъ, орнаментики, окрасы церковь потребуѣ закладôвъ, чи то спôлокъ техничныхъ (будôвничихъ), артистичныхъ, котрѣ-бы для неи ôтповѣдно до стилю, смаку и духа нашого обряду трудилися.

Для асекураціи нашихъ церквей маѣ бути своѣ окреме асекураційне товариство.

Тѣ институціи, хочь они призначенѣ будутъ для обслуги церковнои, годити будутъ ѣи потребамъ и ѣи славѣ — они добре послужатъ для вытвореня загальнои силы народнои: они самѣ будутъ скупленьемъ силы капиталу и интелигенціи народу, и яко такѣ будутъ документувати его жизненнôсть, его право до житя, будутъ пробивати добре ту дорогу, на котрôй народъ нашъ маѣ доходити на славу собѣ свого призначеня.

По тыхъ роботахъ закладно-економичныхъ, выкликаныхъ ѣи потребами консумційными, чекаѣ церковь нашу (беручи ѣи въ змыслѣ живого народно-суспôльного организму) робота продуктивно-економична. Поля церковнѣ (ерекціональнѣ) маютъ бути старанно оброблены и ожизненнѣ сполученою силою капиталу, працѣ и интелигенціи, щобы побôльшувати чи то въ сырыхъ продуктахъ, чи въ худобѣ, чи въ вытворахъ домашнои индустріи, богатство краю и таке змаганье выкликати и утвердити у цѣлого, повѣреного проводови церкви нашои народу. А се муситъ знову выкликати розмаитѣ институціи, котрѣ силу народну въ безконечне будутъ примножувати, стаючися твердинею народною для обезпеки нашихъ правъ, нашого житя.

Однымъ словомъ: церковь наша чи то ѣи економична область маѣ бути тымъ першимъ полемъ, на котрôмъ маѣ початися и будитися наша економична организація, але организація справдѣ органична въ цѣлôмъ сего слова значеню. И цѣле священьство, клиръ душпастыруючій такъ добре, якъ и єрархія, муситъ приняти въ сѣй роботѣ якъ найчинѣйшу участь, стаючи головнымъ моторомъ и сподвижникомъ сего економичного народного руху. И мы маѣмо повну надѣю, що ôнъ за ту роботу взятися схоче и взятися муситъ.

Становище, яке духовеньство наше занимаѣ середъ нашого народу, безвзглядно жадаѣ того. А становище се ѣсть: правдивыхъ культурныхъ провôдникôвъ. Мы маѣмо народъ нашъ довести до того, щобъ ôнъ користався зô всѣхъ добутковъ правдивои цивилизаціи, пôсля нихъ уладнавъ свое житье, забезпечаючи собѣ тымъ гаразъ и долю. Але до сего не доведемо мы ѣго одными голыми словами! До сего треба дѣлъ. На нашихъ дѣлахъ, якъ на прикладахъ живыхъ нами ему зготовленыхъ и представленыхъ, маѣ ôнъ довѣдатися про всѣ благодатнѣ средства культуры: де шукати силы и помочи? якъ ѣи добувати? якъ лучити? якъ нею пожиткувати? На тыхъ прикладахъ маѣ ôнъ научитися тыхъ користей необчисленыхъ, плывучихъ зъ асоціяцій, — маѣ дôзнатися, якою могучою силою можутъ статися и найдрôбнѣйшѣ силы, коли они злучатся разомъ въ розумнôмъ ладѣ, для

осягненя однои цѣли, — мае придивитися користямъ торговлѣ и пôзнати, якимъ добромъ есть ощаднôсть.

Но окрôмъ того мае кожда наша институція безпосередно причинятися до добра народу, чи то заощаджаючи его выдатки, чи таки доставляючи довиднѝ користи. Коротко: мы маемо въ тыхъ институціяхъ ôтбити цѣле наше народне пôсланництво.

Не думаемо, щобы кто мôгъ ôтмовити взнеслости такôй задачи духовеньства нашого. Се вже по собѣ евангельска мисія. Се переведенье тыхъ высокихъ засадъ Спасителя: „изъ дѣлъ ихъ познаете ихъ“, чи то: „да видятъ ваша добрая дѣла и прославлятъ Отца вашего иже на небесѣхъ“.

Но помимо того мы таки не забуваемо, що мы есьмо духовнымъ чинникомъ, котрый при всякôй роботѣ мае послѣдувати и идеальнѣйшѝ цѣли. Выразомъ того мусятъ бути и нашѝ економичнѝ институціи. Не хочемо розводитися близше надъ тымъ характеромъ окремымъ нашихъ економичныхъ институцій, а ôтсылаемо ласкавого читателя до нашихъ давнѣйшихъ статей, помѣщеныхъ въ старôмъ „Рускôмъ Сіонѣ“, особливо до статіи: „Характеръ нашихъ асоціяцій“. Тутъ тôлько выскажемо нашу надѣю, въ котрôй надѣемось, що нашѝ економичнѝ роботы можутъ причинитися и до порѣшеня сего великого пытаня часу: якѝ суть границѣ такого реализму, котрый не уступаючи нѣ трохи зъ свого природного грунту, не тôлько не покидаесь идеальнои стороны житя людского, але до еи звеличаня причиняеся, — примѣняючи въ тôмъ разѣ евангельску засаду: „не прійдохъ разорити, но исполнити“.

Думаемо, що таку програму економичну и наша ерархія, хочь въ такъ небезпечныхъ часахъ, схоче узнати своею питомою програмою, и буде, скôлько силы, еи заступати и до еи довершеня причинятися.

Есть ще одинъ взглядъ не абы-якои ваги, котрый намъ конечно приказуе стати на передѣ такои економично-народнои роботы. Се взглядъ на наше положенье, положенье зовсѣмъ незавидне. Дôзнаемо напасти и наруги на найсвятѣйшѝ нашѝ добра. Яка-жь есть напротивъ того оборона? Протесты? меморанда? Се смѣшно. Мы того не знаемо, що съ убогимъ, нехай-бы въ него яка була свята правда, великій, можный свѣтъ не числится! Мы вскажемо, въ чѣмъ есть наша оборона. Наша економична организація, — отсе нашѝ протесты! отсе нашѝ меморанда! певнѝ, незбитѝ, досаднѝ, переконуючѝ и остаточно побѣджаючѝ. In hoc signo vinces!

Съ тыми попередными загальными увагами отвераемо въ нашôмъ, добре заслуженôмъ „Дѣлѣ“ — певнѝ, що Вп. Редакція на те охочо пристане — сталу колюмну для справъ церковно-економичныхъ.

Зъ горы зазначаемо, що не маемо найменшои охоты тратити часу на збогаченье репортоару проектôвъ, далекихъ ôтъ зреализованя. Тôлько такѝ справы будемо пôдносити, котрѝ зô взгляду на часъ, на потребу, на приспособленье цѣлкомъ до рѣшеня доспѣли, — коротко, тôлько такѝ, котрѝ переведенѝ бути можутъ, и за помочею Божою переведенѝ бути мусятъ.

Зачнемо въ найблизшôй статіи ôтъ справы: церковного магазину при „Народнôй Торговли“.

Данило Танячкевичъ.

Ôтозва.

Зновъ одинъ крокъ зробила „Народна Торговля у Львовѣ“ напередъ! Дня 22 руск. червня (4 л. липня) въ пятницю с. р. послѣдуе торжественне ôткрытье филіяльного складу въ Перемышли. Торжество то начнеся о 9 год. отвѣтнымъ богослуженьемъ въ тамошнôй церквѣ и скôнчится водосвятіемъ въ локали складу въ домѣ пôдъ ч. 61 при улици Мостовôй.

Обвѣщаючи сей радôстный фактъ, управл. рада „Народнои Торговлѣ“ мае честь запросити Вп. Землякôвъ и Патріотôвъ на се торжество и увѣрена, що по крайнôй мѣрѣ рускѝ жителѣ Перемышля и его окрестности являтся въ поважнôмъ числѣ.

И для чого-жь мало-бы бути иначе?! Вѣдомѝ намъ всѣмъ гадки, котрѝ покликали до житя се перше торговельне товариство на нашôй Руси: „Народну Торговлю у Львовѣ“. Она дѣйствуе доперва 7-мый мѣсяць, а зъумѣла въ тôмъ короткôмъ часѣ здобути собѣ довѣріе цѣлого нашого народа. Еи управл. рада повинуючись воли народа, приняла радо на себе трудъ немалый, а почуваючи вповнѣ важнôсть дѣла, не залишила нѣчого, щôбы его добре повести, — и она може всенародно обвѣстити, що дѣла „Народнои Торговлѣ“ идутъ якъ найлучше, она пуступае скорымъ крокомъ напередъ. Станувши на сильнôй пôдставѣ въ центрѣ нашого краю, у Львовѣ, ôткрыла она мѣсяць тому назадъ филіяльный складъ въ Станиславовѣ, а уладивши дѣла того, приступила до ôткрытя другого зъ ряду такого складу въ Перемышли!

Численнѝ якъ на нашѝ тяжкѝ часы зголошеня въ члены „Народнои Торговлѣ“, численнѝ замовленя товарôвъ въ обохъ еи складахъ: львôвскôмъ и станиславôвскôмъ приноситъ почта щоденно. Крамницѣ въ нашôмъ краю потягаютъ товары зъ тыхъ складôвъ, а якъ львôвскѝ такъ и станиславôвскѝ Русины, а такожь и жителѣ другихъ народностей користаютъ пильно зъ еи складôвъ, заосмотреныхъ въ добôрнѝ а сорозмѣрно дешевѝ товары. Про-то ôтзываемося зновъ до нашого дорогого народа и его покровителѣвъ, до всѣхъ рускихъ патріотôвъ съ тымъ усерднымъ прошеньемъ, щобы ще численнѣйше, ще громаднѣйше, всѣ безъ вынятку зволили вписатися въ члены нашого товариства и купували и замовляли товары лише въ складахъ нашои торговлѣ, и просимо усердно жителѣвъ города Перемышля и его окрестности, особливо тамошныхъ неутомимыхъ нашихъ патріотôвъ, щобы зволили щиро занятися перемыскимъ складомъ „Народнои Торговлѣ“.

Товары въ тôмъ складѣ по можности найлучшѝ, а розмѣрно и найдешевшѝ, такѝ якъ и въ центральнôмъ складѣ у Львовѣ и филіяльнôмъ въ Станиславовѣ, обслуга выпробована, тоже зъ львôвского центра, а верховный зарядъ складу рôвно въ трудолюбивыхъ рукахъ совѣстного нашого чоловѣка.

Думаемо про-то, що не найдеся Русинъ, котрый-бы не хотѣвъ користати зъ складу „Народнои Торговлѣ“ и прійти въ помôчь рускому дѣлу, рускому народови.

Сполучѣмся про-те, Братя, всѣ для загального интересу и поспôльнои помочи въ одну велику торговлю и даймо доказъ, що и мы, яко достойнѝ нашихъ предкôвъ, боронившихъ съ желѣзною вытревалостею и безграничною любовію ôтчину, зъумѣемо пôднести еи на економичнôмъ поли и вырвати зъ матеріяльнои и моральнои погибелѣ! Вытревалôсть и любовь ôтчины, передана намъ нашими предками, ручатъ намъ за лучшу будучнôсть и повну удачу начатого дѣла, а неусыпный трудъ и совѣстна праця допоможутъ намъ доказати свѣтови, що и Русинъ може бути солиднымъ купцемъ великимъ.

Мы зъ нашои стороны, пріймемо радо и съ подякою всѣ замѣты и найстрожшу критику, розберемо ихъ основно и евентуально услухаемо. Грôшь, вложеный въ дѣло „Народнои Торговлѣ“, пошануемо бôльше якъ свôй, нѣчого не залишимо, щобы щасливо зачате дѣло довести до найбôльшого розвою, — словомъ, будемо трудитися у всѣхъ напрямахъ такъ, щобъ наша торговля сталася дѣйстно народною торговлею, власностею не одиниць а всѣхъ членôвъ, а черезъ нихъ цѣлого нашого народа.

Съ симъ усерднымъ прошеньемъ предкладаемо Вамъ, рускѝ Патріоты, нашу сю ôтозву и маемо повну надѣю, що нашу охоту и нашѝ намѣреня, наше велике дѣло пôддержатъ тысячѣ новыхъ членôвъ и голосôвъ дорадчихъ, а нашѝ склады тысячѣ сталыхъ консументôвъ и продуцентôвъ краевыхъ, и що нашъ наймолодшій складъ въ Перемышли скоро розростеся величаво въ Перемыскôй земли, запускаючи сильнѝ коренѣ добробыту и руского духа и въ найдальшѝ закутки тои области Руси.

У Львовѣ дня 16 (28) червня 1884.

Ôтъ управл. Рады „Народнои Торговлѣ у Львовѣ“ товар. зарег. съ ограниченою порукою.

Евгеній Дудкевичъ, предсѣдатель. *Дръ Левъ Павенцкій*, секретарь.

Переглядъ часописей.

(*Епилогъ катастрофы: рефлексіи и примôвки „Kurjer-a Lwowsk-ого“. Прологъ „мертвого сезону“: дотинки Чехôвъ россійскимъ газетамъ и россійскому правительству.*)

Лѣтна пора называеся въ газетярскôмъ жаргонѣ „мертвою порою“, запевне для того, що всѣ великѝ политики, мужѣ стану и прочѝ Wettermacher-ы звыкли въ ту пору розъѣздитися по всѣхъ усюдахъ для пôдратованя свого здоровля. Велика политика спочивае. Не можучи писати о тôмъ, що робитъ Бисмаркъ, що задумуе Ферри и чимъ занимаеся Глядстонъ, газеты попадаютъ въ сонливôсть, зъ котрои прохапуются хиба на то, щобъ завести завзяту сварку о яку небудь lana caprina съ котрою изъ своихъ товаришокъ. Пора „огôркôвъ“ есть такожь порою мизеріи — газетярскои.

Тôлько въ нашôй благословеннôй Галичинѣ доля дбае о зовсѣмъ иншу мизерію и початокъ „мертвои поры“ зазначила такимъ страшеннымъ ударомъ, котрый гôдно може стати обôчь злопамятныхъ въ исторіи нашôй наѣздôвъ и руинъ татарскихъ. На 74 галицкихъ повѣтôвъ 44 зôстали майже комплетно зруйнованѝ, — *въ кôлькохъ дняхъ край нашъ стративъ 15—20 миліонôвъ свого добра; що найменше пôвтора миліона селянъ, державцѣвъ и бôльшихъ обывателѣвъ доведенѝ майже до жебрацкои торбы, — самѝ страты, якѝ фондъ краевый понѣсъ въ дорогахъ и мостахъ, дôйдутъ безперечно до миліона зр.*

Очевидна рѣчь, що така страшна катастрофа, прикладаюча сокиру до самого кореня нашого краевого добробыту, дае газетамъ на довгій часъ предметъ до дебатъ и рефлексій. Хоръ розпочала кракôвска „Nowa Reforma“ ôтзывомъ, котрый мы навели въ нашôй статіи о повеняхъ. Не потребуемо й нагадувати, що цѣле ôстрье того ôтзыву звернулось противъ правительства, а взглядно делегаціи польскои у Вѣдни, за занедбанье регуляціи рѣкъ. Нынѣ региструемо другій, далеко цѣкавѣйшій ôтзывъ „Kurj. Lwowsk-ого“ (ч. 174 зъ д. 24 червня), котрого ôстрье звертаеся не бôльше й не менше, якъ противъ цѣлои суспôльности галицко-польскои.

„Не сумнѣваемось, — пише „Kur. Lw.“ — що кождый не дôткненый катастрофою особисто, самъ ôтôйме собѣ ôтъ устъ и поспѣшитъ съ вдовичою лептою для миліона бѣднякôвъ, — але тою дорогою чи богато можна зôбрати? 50.000, 100.000, — капля въ мори. Складки тѝ не достарчатъ голоднымъ навѣть по одному крайчикови хлѣба, хочь-бы були якъ найсовѣстнѣйше роздѣленѝ. Коли Сегединъ зôставъ затопленый, катастрофою заинтересувалася цѣла Европа и Америка. На усуненье наслѣдкôвъ повени въ Испаніи посыпались миліоны зъ цѣлого свѣта. Кôлька тысячь жертвъ Искіи найшли помôчь, котра ôтъ разу поставила ихъ цѣлкомъ на ноги, и то ще може лѣпше, нѣжь попередно стояли.“

Перервемо ту увагу „Kur. Lw.“, щобъ навести слова пôвъурядового „Fremdenblatt-а“ о тôмъ, якои мы можемо надѣятися пôдмоги. „*Галичина*, — пише той гуманный органъ д. 23 с. м. — *повинна въ першôмъ рядѣ уважати поборенье страшнои катастрофы краевои — своею власною задачею*“. Де можна ôтъ насъ що небудь взяти, тамъ мы „ляля“, — а де-бы приходилось ратувати насъ въ такôмъ безвыхôднôмъ положеню, зъ котрого мы самѝ абсолютно выратуватись безъ руины не можемо, — тамъ намъ тычеся въ очи дешевою, недалекою ôтъ чистого варварства и нелюдского цинизму фразою: „Помагайте собѣ самѝ!“

„Мы не можемо числити на спôвчутье цивилизованого свѣта, — пише дальше „Kur. Lw.“. — Мы належимо до паріясôвъ мѣжь народами. Дякувати политицѣ нашихъ репрезентантôвъ въ парляментахъ, мы ославленѝ яко елементъ ретроградный, попираючій обскурантизмъ и *езуитизмъ*. На доказъ досыть читати дневники заграничнѝ. День въ день можна стрѣчатись тамъ съ приложникомъ „*польско езуитскій*“, якъ коли бъ тѝ два выразы були постôйно и нерозлучно зрослѝ съ собою. Така репутація вытиснула зъ конверзаціи чужинцѣвъ давне поважанье и пошанованье, якимъ тѣшилось всюды имя польске, коли було синонимомъ геройства за свободу народну и за права горожаньскѝ. Зыскали мы тôлько, що поручаютъ насъ ласцѣ божôй въ молитвахъ, якъ жебрака, котрого ôтправляеся съ словами: „нехай васъ Богъ обмыслитъ!“, але котрому не звертаеся анѣ гроша, сквапно складаного на „świętopietrze“, та на „*здвиганье рôжныхъ побожныхъ институцій, вымѣреныхъ на пôдсычуванье обрядовои незгоды и суспôльного роздору*“.

Такъ есть! Тѝ гôркѝ слова львôвскои газеты тымъ гôркѣйшѝ, що зовсѣмъ правдивѝ. Давна (чи зовсѣмъ заслужена чи нѣ — въ то не входимо) слава польского имени, помимо щедрыхъ даткôвъ нашого сойму „ku uświetnieniu imienia polskiego“ — пропала, именно черезъ ихъ нещасливый союзъ съ Езуитами, черезъ ихъ нещасливу манію вынародовлюваня та вызыскуваня Русинôвъ. И що ще сумнѣйше для нихъ, такъ се то, що самѝ тѝ силы, котрымъ они выслугуются, глядятъ на нихъ съ погордою, якъ Шиллерôвъ Фіеско на свого прислужного мурина, котрый, зробивши свое, може собѣ йти на зломану голову.

Не маючи у себе повени, ческа „Politik“ интродукуе огôрковый сезонъ острыми и дуже цѣкавыми увагами, котрыми ôтповѣдае на замѣтки „С-Петербургскихъ Вѣдомостей“ о ческо-польскôмъ союзѣ. Звѣстна рѣчь, що особливо ôтъ 1866 р. Чехи вважалися въ Австріи за руссофилôвъ par excellence, а се неразъ стягало на нихъ громы зъ стороны польскои*). Теперь же, коли зъ причинъ политичныхъ Чехи вôйшли въ парляментарный и чимъ разъ бôльше входятъ и въ національный союзъ съ Поляками, въ прасѣ россійскôй славянофильскои секты чимъ разъ замѣтнѣйше проявляеся певне роздражненье, котре першій разъ выбухло явно въ звѣстнôй справѣ посла Вашатого съ кореспондентомъ „С.-Пет. Вѣдомостей“. Ôтъ того часу не перестаютъ россійскѝ газеты терпко ôтзыватися о Чехахъ и ихъ союзѣ съ Поляками. Въ кôнци по поводу зъѣзду польскихъ природознавцѣвъ въ Познани, въ котрôмъ и Чехи дуже живый удѣлъ взяли, „С.-Петерб. Вѣд.“ отверто высказали, що маневръ сей есть прямымъ вызываньемъ Россіи, и ôтрыцаючись Чехôвъ, выразилися съ легковаженьемъ о науковыхъ заслугахъ Чехôвъ и Полякôвъ на поли медицины. Сего вже було за богато Чехамъ, и отъ „Politik“ пôдноситъ голосъ въ тôмъ дѣлѣ, щобы въ дуже острôй, хочь и здержанôй по тону статіи дати ôтправу россійскому дневникови.

„Ôтъ якогось часу, — пише „Politik“ — люблятъ россійскѝ дневники подекуды заниматися нашими ôтносинами въ спосôбъ вызываючій до найострѣйшои критики. Дневникарство ческе въ трактованю всякихъ справъ россійскихъ поступало съ взглядностею и деликатностею, походячою не тôлько зъ чувства братного свояцтва, але и зъ тои уваги, що самымъ Россіянамъ по просту трудно говорити отверто о своихъ ôтносинахъ, и всѣ, котрѝ занимаются ремесломъ репрезентованя опиніи народнои, мусятъ по патентъ квалификаційный ходити до полиціи. То-жь мовчала праса ческа, коли въ россійскихъ газетахъ появлялися конфузнѝ дописи зъ Вѣдна и Праги, и доводила свою деликатнôсть до тои мѣры, що не розказувала, якѝ се люде ôтъ десяти лѣтъ выдаютъ себе у насъ за газетныхъ представителѣвъ россійского народа. Досыть бути разъ въ амбасадѣ россійскôй, щобъ заразъ почути, якъ тамъ погорджаютъ тыми панами и панями. Нашимъ колегамъ зъ надъ Невы не дуже до лиця удавати богатыхъ вуйкôвъ, а говорячи о услугахъ, якѝ намъ оказали, выкликаютъ тôлько ироничный смѣхъ. Що до замѣтокъ о зъѣздѣ лѣкарѣвъ въ Познани и тои чемнои уваги, що Поляки и Чехи для науки зробили тôлько, якъ нѣчого, — то на те мусимо ôтповѣсти, що такѝ Рокитанскій, Скода, Альбертъ, кождый самъ бôльше зробивъ для науки медичнои, нѣжь всѣ лѣкарскѝ знаменитости Россіи разомъ взятѝ въ купѣ съ преславнымъ Боткиномъ, вынаходчикомъ петербурскои холеры.

Коли нашѝ премудрѝ наставники зъ надъ Невы въ кôнци накидаются и на дра Ригера, то наша гôднôсть не дозволяе намъ хочь-бы словечкомъ ôтповѣдати на таку зарозумѣлу писанину; скажемо имъ лишь тôлько, що коли-бъ народъ россійскій мавъ мужѣвъ державныхъ и провôдникôвъ такъ безкористныхъ и безпорочныхъ, то и у внутрѣшнôй политицѣ великои славяньскои державы не появлялись-бы тѝ сумнѝ объявы, котрѝ теперь глубокимъ жалемъ проймаютъ кождого еи прихильника“.

Сама здержанôсть тону, якимъ промовляе „Politik“, свѣдчитъ о великôмъ роздразненю, яке пануе въ ческихъ кругахъ супротивъ россійскои прасы, о котрои репрезентахъ они, якъ бачимо, маютъ далеко не пôдхлѣбне выображенье. „Кождый зъ насъ, — кôнчитъ свою бесѣду органъ ческій — чуесь на тôлько повнолѣтнымъ, що зрѣкся-бы курателѣ „богатого вуйка“ навѣть тогды, коли той вуйко мôгъ-бы и бôльше для насъ зробити, нѣжь въ самôй рѣчи може“.

*) Пригадаемо н. пр. грубіяньскій и глупый стихъ Богдана Залеского о етнографичнôй выставѣ московскôй.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Реакційнѝ замѣры угорского правительства*). Обговорюючи послѣднѝ выборы до угорского сойму, доказуе органъ угорского правительства „Nemzet“ потребу реформы парляменту и ревизіи закона прасового. Реформу парляменту розумѣе органъ правительства въ такій спосôбъ, що періода законодавча мала-бы бути продовжена а дисциплина заострена, такъ, що президентъ низшои палаты мôгъ-бы выключити на якійсь часъ посла ôтъ засѣдань. — Ревизію закона прасового бажае „Nemzet“ перевести въ тôмъ направленю, щобы ôтняти судамъ присяжнымъ охорону особистои чести обывателя и хоче, щобы праса пôдлягала конфискатамъ и административнымъ заказамъ. — Що такѝ „реформы“ може выгôднѝ для угорскои управы — недасться заперечити, тяжко однакожь зрозумѣти фразы „Nemzeta“, що се мало-бы послужити для пôддержаня свободы.

(*При случайности ôткрытя памятника Слядковского*) державъ пос. дръ Едвардъ Грегръ довшу бесѣду, въ котрôй доказувавъ, що ческѝ провôдники мало зробили для народа. По думцѣ бесѣдника народъ ческій нещасливый, що шляхта взяла въ свои руки карту народныхъ справъ, бо она надъуживае народа для своихъ власныхъ справъ. Бесѣдникъ выразивъ пересвѣдченье, що политичнѝ провôдники покинули славяньску идею и замало клали натиску на ческе право державне. — По поводу сеи бесѣды, на котру ôтповѣвъ Грегрови Троянъ фразою, що ческѝ провôдники и послы хочь не завсѣгды ôткрыто, то хочь поза парляментомъ стережутъ интересôвъ ческого народа и не одно вже узыскали, пануе въ староческôмъ таборѣ велике роздражненье противъ молодо-Чехôвъ, а органы староческѝ закидаютъ демократичному сторонництву ческому, що оно нѣчого другого не зъумѣло-бы зробити, хиба поставити нове министерство централистичне.

(*Зъ дальматиньского сойму*). Торôчну сесію дальматиньского сойму закрыло правительство дня 21 н. с. липня середъ розправы надъ внесенями языковыми Павлиновича. Коли соймъ принявъ перше внесенье Павлиновича, котрымъ установлено хорватску мову мовою урядовою въ дальматиньскôмъ соймѣ и выдѣлѣ краевôмъ, а коли пос. Кляицъ приступавъ до реферованя другого внесеня, що ôтносилося до заведеня хорватскои мовы въ судахъ и урядахъ Дальматіи, вставъ правительственный комисарь сов. Павичь и, вручивши президентови письмо намѣстника, зажадавъ закрытя сойму. — Соймъ закрыто дѣйстно, а фактъ сей выкликавъ тяжке пригнѣтаюче враженье въ цѣлôмъ краю, и ще збôльшивъ роздражненье, яке панувало межи Хорватами въ Дальматіи по поводу номинаціи президента сойму зъ помѣжь меншости репрезентаціи. — Коли-жь въ сѣй справѣ интервеніовали въ министерствѣ дальматиньскѝ послы а гр. Таффе ставъ ихъ успокоювати, притихло троха невдоволенье, що выражалося въ прасѣ, а съ оголошеньемъ цѣсарского патенту, ôткрываючого сегорôчну сесію дальматиньского сойму, вступила въ Хорватôвъ надѣя, що теперь полагодятся всѣ непорозумѣня и що соймъ буде мôгъ довершити перервану торôкъ працю урегулёваня языкового пытаня. — Съ такими надѣями зôйшлись послы дальматиньского сойму дня 16 н. с. червня до палаты соймовои, но заразъ пôсля ôткрытя сесіи ôтчитано имъ месажь, котрый мусѣвъ всѣхъ навѣть оптимистôвъ розчарувати. —

Зъ ôтчитаного рескрипту цêсарского, пересланого гр. Таффе на руки намêстника, довêдалися послы що цêсарь принявъ до вêдомости рêшенье дальматиньского сойму зъ 21 липня 1883 р. въ справê урядового языка краєвои репрезентаціи, заявивъ однакожь заразомъ свою волю, що не можна выдêлови краєвому заборонювати, щобы выдававъ свои резолюціи въ италійскôмъ языцê, о скôлько се не супротивляеся законамъ основнымъ. — Въ тôмъ самôмъ рескриптê выражае такожь монархъ надêю, що выдêлъ краєвый въ зношеняхъ съ войсковыми властями буде глядêвъ на скоре залагоджуванье справъ и що репрезентація краю зверне свою увагу на все, що до залагодженя справъ соймовыхъ покажеся потрêбнымъ. — Цêкава рêчь, яке становище займе соймъ супротивъ сего рескрипту?

(*Розправа буджетова въ хорватскôмъ соймê*) прибрала оногды дуже бурливый характеръ. — Съ острыми докорами противъ Мадярамъ и правительству краєвому выступали Старцевичане: Рукавина и Писатичь, но найсильнêйшê пôднêсъ пос. Давидъ Старцевичь, называючи бана мадярскимъ урядникомъ, а бôльшôсть сойму зрадниками народа и брехунами, котрê не попрàвлятся, поки имъ народъ головъ не порозбиваe.— Буджетъ назвавъ Старцевичь розбоемъ. Бесêду свою закôнчивъ Старцевичь окликомъ, що прійде часъ, коли народъ аристократію и бôльшôсть соймову выжене зъ краю. — Президентъ Шрамъ не мôгъ удержати порядку. — На другій день пôсля того заявивъ Шрамъ, що складае урядъ президента, бо не може проводити тамъ, де такê заêдаютъ, якъ Старцевичь. Старцевичь хотêвъ ему перервати, но не дали ему голосу, по чêмъ Шрамъ заявивъ, що обстаe при тôмъ, що сказавъ, и що готовъ розправитися съ Старцевичемъ, коли его образивъ. Старцевичь заявивъ, що нêчого не маe до Шрама, лишь до бôльшости. — Опôсля ведено дальше дебату буджетову и приступлено до дискусіи спеціяльнои.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Ôтъ довшого вже часу говорится о подорожи царя до Варшавы и о зъêздê его съ цêсаремъ австрійскимъ. Недавно заперечувано сêй вêсти; теперь однакожь пôдноситъ ею знову „Schles. Ztg.“ и каже, що приêздъ царя до Варшавы маe вже дêйотно наступити и то ще сего лêта. День приêзду и мêсце, де царь въ Варшавê буде проживати, ще не означенê. Въ польскихъ кругахъ привязуютъ до сеи подорожи велике значенье и бажаютъ дати цареви доказъ своеи лояльности и заинтересувати его бôльше для краю. Говорятъ, що до Варшавы маe такожь приêхати архикн. Рудольфъ, щобъ тутъ повитати царя и скрêпити звязь обохъ дружныхъ державъ сусêдныхъ.

Нêмеччина. Смерть голяндского наслêдника престола выкликала, якъ звêстно, обаву передъ вмêшаньемъ Нêмеччины до справы наслêдства. „Nordd. Allg. Ztg.“ а за нею и другê нêмецкê газеты доказуютъ, що Нêмеччина не думае теперь вже нêякъ анектувати въ Европê новê краê, бо се середъ теперêшныхъ обставинъ принесло-бы êй лишь шкоду. Нêмеччина маe досыть труда съ краями, якê набула по двохъ послêдныхъ вôйнахъ, и съ польскимъ елементомъ. Всяка нова анексія могла-бъ êй лишь пошкодити, бо выкликала-бы непорозумênье съ державами, съ котрыми она теперь жиe въ згодê. За те звернула Нêмеччина свою увагу на заморскê краê, хочь и тутъ заявивъ кн. Бисмаркъ, що Нêмеччина не буде поза моремъ выступати чинно яко держава, а лишь буде спомагати приватнê предпріемства.

НОВИНКИ.

— **Повêнь,** полишивши свои злощастнê слêды въ 44 повêтахъ Галичины, почала уступати. Воды всюды опали, ôткрываючи видъ руины и знищеня. Малый объемъ нашои часописи не позваляе намъ подрôбно описувати поодинокихъ образôвъ повени въ рôжныхъ мêсцяхъ, — мы еи схарактеризували загально въ передпослêднôмъ числê „Дêла“. И маршалокъ п. Зыбликевичь звиджуе потерпêвшê стороны и мин. п. Земялковскій маe прибути въ тôй цêли до Галичины, — але чи велика зъ того выйде користь, — побачимо. Зазначимо, що коли Тироль залила повêнь, — министерство заразъ выслало 500.000 зр., а теперь для Галичины 3000 зр. Опôсля рада державна ухвалила для Тиролю 6,000.000, зъ того половину на незворотну запомогу. Побачимо, що дôстане Галичина... Ротшильдъ прислявъ для потерпêвшихъ Галичанъ 5000 зр., рада мêста Львова 3000 зр., а выдêлъ краєвый выславъ комитетови для захôднои Галичины 10.000 зр. Деякê послы домагаются, щобы якъ найскорше, съ початкомъ ще липня сликати соймъ. Жертвы ôтъ мешканцêвъ Галичины плывутъ досыть щедро. Въ имени христіяньскои братнêи любови взываемо и мы всêхъ людей, могучихъ принести жертву на престолъ народный — нехай чимъ скорше несутъ еи, бо нужда нашихъ братôвъ велика, а слêзы ихъ розрываютъ серце!

— **Митроп. Ординаріятъ львôвскій** выдавъ слêдующій окружникъ: Невыслêдимый въ своихъ совêтахъ Богъ посêтивъ майже цêлый нашъ край тяжкимъ ударомъ. Зливы послêдныхъ часôвъ споводували великê повени, котрê спровадили жителêвъ поодинокихъ мêсцевостей и цêлыхъ околиць до крайнои нужды, бо або вода забрала ихъ майно, або замулила и затопила всяку надêю на предстоячê богатê жнива. Сотки и тысячê нашихъ краянôвъ стоятъ днесь позбавленê всякихъ средствъ до житя и пôдноситъ свои зъ перестраху и нужды скостенêлê руки до Бога и до ближныхъ, благаючи ихъ о помôчь въ тяжкôй недоли. И ихъ голосъ уже до теперь не оставъ невислуханый. Его Вел. цêсарь подавъ першій руку помочи тяжко дôткненымъ вêрнымъ своимъ пôддаными, жертвуючи на першê найнаглêйшê потребы тымчасово 8.000 зр. зъ власныхъ своихъ средствъ. За примêромъ Его Велич. идутъ всê, котрымъ добро краю на серци лежитъ, и видячи загальну нужду складаютъ, на що кого стане, мовь бы вдовичій грôшь на жертвеннику дорогои намъ ôтчины яко запомогу для тыхъ, котрê нынê зъ допусту Божого Провидêня въ многихъ случаяхъ зъ людей маючихъ сталися жебраками. Въ тôй цêли утворилися комитеты, котрê поставили собê яко цêль роздобути сведства для несеня помочи тамъ, де она найбôльше потрêбна, а въ першôй линіи пôднêсъ свôй голосъ Его Прев. ц. к. намêстникъ Галичины, котрый удêливши, о скôлько було можливо, найбôльше потерпêвшимъ запомогу въ переконаню, що въ такъ тяжкихъ часахъ, тôлько загальна помôчь всêхъ обывателêвъ може хоть по части осолодити гôрку долю нещасливыхъ, зарядивъ, щобы всê ц. к. староства занялися збираньемъ добровôльныхъ жертвъ въ користь всêхъ потерпêвшихъ черезъ повêнь. Но знаючи и полагаючи на загально звêстне пожертвованье и человêколюбіе нашого Всч. Духовенъства, ôтнесла ся Выс. Президія ц. к. намêстництва д. 22. червня с. р. до митроп. Ординаріята съ ôтозвою, въ котрôй згадуючи за великê опустошеня и наглячу потребу с к о р о и п о м о ч и, взываe насъ и Всч. Духовенъство до живои и сердечнои участи въ сêмъ человêколюбивôмъ дêлê. Митроп. Ординаріятъ радо иде за тою ôтозвою и пересвêдченый, що выскаже лишь задушевнê гадки Всч. клира, поручае тому-жь, щобы сею боговêйною справою якъ найсердечнêйше занявся. Иде о добро краю, о судьбу нашихъ премногихъ братей, иде о оказанье чинноi любови къ ближнымъ. Кожда и найменша жертва есть пожелана, бо хотяй сама собою мала, вынесе съ многими иншими значну суму, котра хоть по части зможе стерти слезы нещасливыхъ, а для дателя буде записана въ книзê вêчноi справедливости и почислена яко велика заслуга, котру Богъ щедро вынагородитъ. Поручаемо про-то Всеч. Урядамъ деканальнымъ, щобы сю ôтозву безпроволочно и на бôльше рукъ заудêлити Всеч. пôдчиненному Духовенъству съ вôзваньемъ, щобы кождый Душпастырь тую-жь при найблизшôмъ недêльнôмъ богослуженю у всêхъ своихъ церквахъ вêрнымъ обвêстивъ и ихъ ответною промовою до жертвъ на згадану цêль теплыми словами загрêвъ, и въ загалê всêми силами взгляднê стараня ц. к. Старостôвъ спомагати старався. — Ôтъ гр. кат. митр. Ординаріята. Львôвъ 23. червня 1884. Въ заступствê: *Дръ Юл. Пелешь.*

— **Преосв. еп. Сильвестеръ** — якъ доносятъ намъ зъ Устецкого — укôнчивъ дня 14 червня осмотръ каноничный устецкого деканата въ приходê Милованье. Бесêду прощальну въ имени деканального клира выголосивъ о. Стотанчикъ, парохъ Устя зеленого. По прощаню Преосв. Сильвестеръ выêхавъ съ крыл. Фаціевичемъ въ деканатъ товмацкій.

— **Зъ Черновець** пишутъ намъ: „Руска Рада“ поставила дальше кандидатами: на повêтъ П у т и л ô в ъ - В ы ж н и ц я п. Якова К л и м а к о л а р ч у к а, господаря зъ Вêженки, а на повêтъ С а д а г у р а п. Стефана Д у т к у, господаря зъ Раранча.

— **Политична диспута на выставê образôвъ въ Краковê.** Пробувавши передъ тыжднемъ въ Краковê, зайшовъ я на выставу образôвъ. Кромê мене и „директора“ выставы (такъ того пана титулували) бувъ ще одинъ краковскій станьчикъ и якійсь польскій ксёндзъ зъ Перемыского. Пôдъ часъ розгляду образôвъ розпочалася мêжь моими товаришами така розмова: *Директоръ* (до ксёндза): Що тамъ чувати у васъ на Руси? *Ксьондзъ*: Ай зле! Русины пôдноситъ голову що-разъ бôльше. Заводятъ вже навêть свои школы жêночî, щобъ цêлкомъ ôтъ насъ ôтчужитись! Противъ патрôвъ Єзуитôвъ пôдноситъ страшенны крики... Кажу вамъ, велика бêда! *Директоръ*: Огъ бачите, якъ оно! Я все кажу, що Польща найбôльшій блудъ сповнила, запровадивши унію. Хотêли найлучше— а зробили найгôрше. Унія не довела до цêли — до латиньского католицизму. Безъ тои уніи Русь давно вже була-бы католицкою! *Станьчикъ*: Та, мы получили теперь двохъ „dzielnych szermierzy“ — Змартвыхвстанцêвъ та Єзуитôвъ, — тôлько-жь чи не за пôзно? *Ксьондзъ*: Ба, кобы мы були прійшли на той розумъ такъ передъ 30 лêтами, коли-бъ тогды мы були послужились такими силами, — инакше було-бы пôйшло дêло съ „nawróceniem Rusinów“!.. А теперь Русины окрêпли, пôдносятъ страшенный крикъ противъ Єзуитôвъ та Змартвыхвстанцêвъ... мисія ихъ не може приносити результатôвъ... *Директоръ*: Я все думаю, що „zjednoczenie kalendarza“ повинно бути нынê для Полякôвъ першимъ дêломъ... оно здужало-бы усунути пропасть мêжь нами а Русинами. *Станьчикъ*: Та певно, коли — Rusini krzyczą! *Директоръ*: Трудно! Нехай кричатъ! Зъ-разу накричатся, а згодê й перестанутъ... а мы свое зробимо! Тôлько правительство — „rząd“ намъ на завадê, не хоче до того приложити своеи руки! Отъ въ чêмъ наша бêда! *Станьчикъ:* Справдê такъ. Але се дêло повинно бути першою и найважнêйшою задачею польскои делегаціи у Вêдни. Довершивши зрôвнаня календаря — мы маемо и „jedność“ и „zgod-y“, а вже що дальше, то Єзуиты та Змартвыхвстанцê попровадили-бъ дêло такъ, що швидко Русины прилипли-бы до нашихъ идеалôвъ, до „Polski“... Ставшися „katolikami“ — тымъ самымъ мусêли-бъ стати и Поляками!“ — — — Такъ собê о насъ розмавляли нашî „браця Поляцы“, а й не догадувались, що сего слухае Русинъ, котрому ажь кровь бурится и кулакъ стискаеся на такî выявы „братнêи любови для Русинôвъ“. — *Прихильникъ „Дъла“.*

— **На засêданю управляючои рады „Народнои Торговлê“** именовано проф. Исидора Громницкого и дра Мих. Короля членамы рады. До комитету контрольного выбрано пп. дра Юліяна Целевича, проф. Григ. Врецьону и проф. Сивуляка.

— **Донесенье наше о змънê въ Дирекціи Общого рôльничо-кредитного Зведеня** мусимо пояснити о стôлько, що п. Яковъ Савчиньскій именованый директоромъ канцеляріи Заведеня, а п. Цêпановскій одержавъ ôтпустку кôлька мêсячну для поратованя здоровя.

— **Въ руско-народнôмъ театрê въ Калуши** ôтбудеся вô второкъ дня 1 л. липня представленье на дохôдъ Стефана и Иванны С т е ф у р а к ô в ъ. Представлена буде першій разъ въ Калуши опера „Олеся“ въ 3 актахъ о. Бажаньского. Представленье бенефисове пп. Стефуракôвъ, такъ много заслуженыхъ для нашои сцены, поручаемо особливôй уважê всеи П. Т. Публики рускои въ Калуши и окрестности.

— **Нова читальня** — якъ доносятъ до „Баткôвщины“ — закладаеся въ Хотêни пôдъ Калушемъ. Тако-жь маe засновуватися читальня въ селê Тухолька коло Сколêго. Щасть Боже! Въ селê Жизномири пôдъ Бучачемъ ôткрыто торжественно читальню въ день знесеня панщины, дня 3 мая с. р. Въ Трудовачи коло Гологôръ завязано читальню въ Свêтлый второкъ с. р.

— **Дръ Корнило Сушкевичь** выêхавъ вчера зô Львова до Коссова на свêжій воздухъ для поратованя здоровя.

— **Въ воспиталищи ЧЧ. Василіянокъ у Львовê** ôтбудеся испытъ дêвчатъ въ середу слêдуючого тыжня. Початокъ испыту о 2-гôй годинê по полудни.

— **П. Давидъ Абрагамовичь** посолъ до рады державнои зъ малыхъ посêлостей округа львôвского здавъ вчера справу зъ своеи дêяльности. Ширше о тôмъ справозданю слêдуючимъ разомъ.

— **П. Тадей Федоровичь** зъ Клебанôвки купивъ сими днями ôтъ гр. Станислава Стадницкого присêлокъ Стрыêвки и назвавъ его „Тадеêвка“.

— **Въ справê жидовы по дворахъ городеньского повêта** одержуемо зъ Городенщины ôтъ другого нашого Вп. Дописувателя слêдуючу допись: Правда въ очи коле! Справедливо „Dzien. Pol.“ зазначивъ выкликомъ: „Ruimus in perditionem!“ статію „Дêла“, въ котрôй точно обчислений господарства бôльшихъ посêлостей, повêренî въ руки жидôвъ-обывателêвъ въ повêтê городеньскôмъ. Спростованье пана В П., котрый може бути въ повêтê городеньскôмъ natus але male possessionatus et informatus, — есть игрушкою, бо не дасться заперечити, що жиды-обыватель суть начальниками обшарôвъ двôрскихъ и господарують (зъ помêжь 42) въ слêдуючихъ 20 мêсцевостяхъ: Балагорôвка, Воронôвъ, Далешева, Гарасимôвъ, Гончарôвъ, Жабокруки, Исакôвъ, Чернятынъ, Чортовець, Михалче, Поточиска, Семакôвцê, Петрôвъ, Топорôвцê, Ясенôвъ пôльный, Ольховець, Раковець, Кунисôвцê, Серафинцê, Якубôвка, — и не дивно, що неодно вôзванье до чч. обывателêвъ есть голосомъ вопiющого въ пустыни. Але польска бута сего всего анê видитъ, анê чуе, — и утêшаеся игрушками. Уступили могучî паны мêсце капиталамъ жидôвскимъ, — уступятъ и шляхтичê польскî! А тогды будутъ Польщу будувати, але заразомъ и на ново крестити, бо: „буде Польща — а не буде Полякôвъ!“

— **Лубянки низшî и высшî,** одну зъ найкрасшихъ бôльшихъ посêлостей Подôля, продали сими днями графы Стадницкî ж и д а м ъ Буберамъ за 600.000 зр., зъ котрои то сумы пôвъ миліона Буберы выплатили заразъ готôвкого. — „Kurczy się *ojczyzna*!“ — скажемо мы за познаньскими Поляками, глядячи на господарку польскои шляхты на галицкôй Руси!

— **Розрухи шарварковî въ Тернополи.** Вже ôтъ 23 с. м. ведеся передъ судомъ присяглыхъ розправа противъ обвиненыхъ за розрухи шарварковî въ цвêтню с. р., однакожь доси не выказала розправа ще ихъ вины, а противно, кидае не конче добре свêтло на власти мêскî и политичнî, котрî бракомъ енергіи и ôтповêдного такту въ такихъ случаяхъ не мало причинилися до сумныхъ наслêдкôвъ сего розруху. Цêла справа представляеся доси якъ слêдуе: Пôсля дороговои уставы зъ 1866 р. жителê мêста обовязанî причинятися до удержуваня дорôгъ громадскихъ роботою до 6 днêвъ пêшихъ або 3 днêвъ возовыхъ. Ôтъ сеи роботы можна вправдê выкупитися, але се однакожь выходитъ на користь богачамъ. Доперва, коли покажеся бôльша потреба роботы якъ по 6 днêвъ для кождого жителя, може мêсто наложити додатокъ до податкôвъ. Ôтъ року 1873 до 1883 побирало мêсто Тернопôль мыто копыткове, але мимо того въ мêстê не було жадного ладу и жителê престацій не сповняли. Въ роцê 1884 позволивъ соймъ на побиранье копыткового але пôдъ условiемъ, що жителê будутъ сповняти такожь и шарварки, котрыхъ доси не знали. Выдêлъ краєвый настававъ на сповненье сего условія. Рада громадска, змушена до сеи новои уставы, наложила, щобы побôльшити фондъ дороговый, ôтъ разу 6 днêвъ роботы на кожду родину, бо инакше не можна було наложити додатку до податкôвъ. Тôлько днêвъ роботы зовсêмъ не було потреба и се власне выкликало въ мêстê велике невдоволенье. Замêсть дожидати назначеного речинця для выкупна ôтъ шарварку на день 30 цвêтня 1884, магистратъ скликавъ людей на шарваркъ и розпочавъ заводити новый порядокъ якъ-разъ въ руский свята. Въ дняхъ 21 и 22 цвêтня почали люде сходитись передъ мешканями нелюбленыхъ радныхъ жидôвъ Окса и Ригля, а на послêдокъ повыбивали имъ ôкна. Опôсля товпа розôйшлася сама ôтъ себе. Анê посадникъ мêста анê радниî не поробили въ сихъ дняхъ жадныхъ крокôвъ. щобы успокоити товпу. Ôтдано все на ласку мêсцевои полиціи и жандармеріи. Недостача всякихъ розумныхъ представлень зъ стороны поважныхъ представителêвъ мêста и боязкôсть властей безпеченьства причинилися, що розрухи повторились зновъ 23 цвêтня. Ще 22 цвêтня жадавъ тернопôльскій посадникъ ôтъ старосты збройнои помочи але лишь жандармеріи, а староста не мавъ нêчо пильнêйшого, якъ приказати комисареви Завадскому, щобы при помочи войска зробивъ ладъ въ мêстê. Дня 23 цвêтня зôбралися люде съ лопатами передъ урядомъ громадскимъ а съ ними и много цêкавыхъ. Люде заховувались спокôйно и просили лишь, щобы посадникъ причинився до знесеня шарварку, а коли сей не приходивъ до уряду, то они пôйшли до его помешканя. Посадникъ обêцявъ зробити, що буде можна и приказавъ выпустити зъ мêскои вязницê двохъ увязненыхъ, а за третымъ Яворомъ пôйшовъ просити до суду. Се однакожь нêчого не помогло. Товпа съ ôткрытыми головами слухала поясненъ свого посадника, коли наразъ судовый авскультантъ безъ данои причины звернувъ увагу посадника на те, що товпа починае щось „манипулювати“ коло камêня. Посадникъ злякався и втêкъ до суду и тутъ зажадавъ помочи войска. Мимо такъ незначнои причины комисарь Завадскій сповнивъ бажаня бурмистра. Тымъ часомъ товпа на дворê почала выкрикувати, а жандармы кинулися арештувати. Безтактне поступованье жандармôвъ ще бôльше розлютило товпу и посыпалось камênье, а жандармъ Яновскій, трафленый легко каменемъ въ руку, стрêливъ и ранивъ одного жида. По выстрêлê люде розбêглися на всê стороны, а коли прійшло войско, не застало вже нêкого. Переслуханî доси свêдки и обвинений не зôзнали нêчого важного, хочь оповêдаютъ рêчи зô всякими подрôбностями. Лишь зôзнаня овêдкôвъ, якъ посадника мêста дра Козьминьского, комисаря Завадского и жандарма Яновского, роблятъ такъ на трибуналê якъ и на публичности нечуване враженье, бо доказуютъ, що войска не було зовсêмъ потреба кликати на помôчь, а троха бôльше енергіи и такту могли були товпу зовсêмъ успокоити. Дуже немиле враженье робитъ зôзнанье жандарма Игнатія Яновского, бо доказуе, якъ тая впрочêмъ такъ поважна институція черезъ нетактъ поодинокихъ людей своихъ тратитъ въ краю на повазê, будитъ черезъ то въ масахъ лишь ненависть до себе и починае вже ставатися навêть причиною сумныхъ наслêдкôвъ. Жандармъ Яновскій зôзнае самъ, що коли арештувавъ мêщанина Пужака, а сей положився на землю, ôнъ Яновскій хотêвъ его тогды пробити багнетомъ и лишь комисарь Завадскій повздержавъ его ôтъ сего. Теперь посыпалося камênье; Пужакъ въ замêшаню утêкъ, а жидъ Цвайгъ стався жертвою выстрêлу жандарма. Зъ слêдства показуеся ще, що товпа повыбивала ôкна раднымъ Оксови и Ригльови и чотыри шибы посадникови Козьминьскому. Цêла впрочêмъ демонстрація обмежалась лишь на крики „абе! гопай!“ — Розправа ведеся дальше.

— **Висла** починила величезнî шкоды и нещастя въ Царствê Польскôмъ, выливши рôвночасно съ галицкими рêками. Шкоды обчисляютъ на миліоны. Кромê шкодъ въ будынкахъ, дорогахъ, мостахъ и т. д. погибло множество худобы, а й не обôйшлось безъ жертвъ людскихъ. Поляки збираютъ на нещастныхъ жертвы, котрî сыплются дуже щедро. Царь Александеръ III жертвувавъ зъ своеи кишенê 200.000 рублêвъ.

— **Холера въ Тулонê.** Министеръ торговлê заявивъ въ палатê послôвъ, що одержавъ рапорты зъ Тулону, пôсля котрыхъ число хорыхъ на холеру трохи збôльшилося, пошесть однакожь мимо того, що вже треваe ôтъ 12 днêвъ, не прибрала грôзныхъ розмêрôвъ. Дня 26 с. м. умерло всего 6 особъ на холеру а 10 занедужало. Комисія санитарна выслана до Тулону не може згодитись що до рода холеры. Тулоньскî лêкарê, 40 числомъ, кажутъ, що холера се азіятска, а парискî доказуютъ, що она есть мêсцевою. Въ Парижи и Версалю сконстатовано такожь по одному случаеви смерти на холеру. Всюды заведено якъ найострêйшî средства осторожности. Австрійске правительство выдало такожь розказъ до всêхъ властей краєвъ коронныхъ, щобы якъ найскорше занялись заведеньемъ средствъ осторожности и ôтповêднои десинфекціи публичныхъ мêсць и локалêвъ.

— **Въ Нижнôмъ Новгородê** выбувъ бувъ 19 с. м. жидôвскій погромъ, пôдъчасъ котрого 8 жидôвъ убито а 9 тяжко поранено; войско и полиція ледви могла дати собê раду. Слêдство доказало, що причиною розрухôвъ була чутка, мовь-бы-то жиды убили христіяньску дитину зъ религійного забобону.

(*О*) **Зъ Сокаля** пишутъ намъ: Доповняючи вêсть о перелêтавшихъ недавно численныхъ роякъ *шклярокъ* (Wasserjungfer) въ Устрикахъ и Добромили, скажу, що и у насъ появилися они д. 17 и 18 л. червня численно, якъ передъ трема роками с. е. 1881 р. и то о тôй самôй порê и тоижь самои днины. Летêли они и у насъ ôтъ полудневого заходу на пôвнôчный всходъ. Дня 17 червня появилися коло годины 10 зъ рана численно и летêли ажь до годины 5 пополудни щоразъ рêдше; 18-го же тôлько зъ рана и то досыть рêдко, а пополудни тôлько вже поодиноко. Була то Libellula quadrimaculata, котра зъ-помêжь тутешныхъ 8 родôвъ зъ тои родины въ прочихъ лêтахъ досыть рêдко появляеся. То дивно, що обсервуючи той летъ, я достерêгъ мêжь лапаными примêрниками заледви 10% самиць. Нынê суть они вже дуже рêдко и буяютъ поодиноко въ поблизькости лêсôвъ або по поляхъ. Не понимаю навêть, якъ могли деякî люде уважати тую по-

житочну комаху за саранчу, котра, поминаючи вже противный летъ и ôтмѣнну будову тѣла, нѣколи о тôй порѣ явитися не може зъ тои простои причины, що не має ще крилъ до лету здôбныхъ. Впрочѣмъ летъ саранчѣ есть зовсѣмъ ôтмѣнный, характеристичный. Летитъ она такъ густою, збитою масою, що черезъ часъ свого лету зовсѣмъ заслоняє виднокругъ, справляючи при тôмъ шумъ подôбный до великои надтягаючои тучѣ. Въ додатку саранча летитъ завсѣгды досыть высоко а утомившись и побачивши для себе поживу, спадає наразъ масою, покрываючи собою землю неразъ на кôлька дециметрôвъ. Противно шклярки. Ті летятъ низько и нѣколи збитою масою, тôлько завсѣгды поодиноко по кôлькадесять, безъ шуму и майже цѣлу днину безъустанно и тягло, пôдчасъ коли летъ саранчѣ тревае въ однôмъ мѣсци тôлько кôлька хвиль и то ôтдѣльными стадами. Саранча бесарабска и турецка, котра о скôлько тямлю въ р. 1859 чи 1860 господарила страшно на Подôлю, въ округахъ чорткôвскихъ и станиславôвскихъ (хотяй менше и въ иншихъ околицихъ) явилася съ кôнцемъ липня и хôдъ еи житя есть слѣдуючій. Съ кôнцемъ мая (коло 27) вылазятъ молодѣ зъ яйця; коло 7 червня лѣнятся они першій разъ, 18 червня другій разъ, 29 червня третій, а 10 липня послѣдный разъ—и тогды доперва дôстаютъ совершенні крыла, ôтбуваючи ними далекѣ подорожи за-для недостачи поживы въ окрестности свого попереднього побыту. Виравдѣ вже за третымъ лѣненьемъ вандруютъ они роблячи до 90 стôпъ на минуту, однакъ не такими стадами и нѣколи въ дальшій околицѣ. Повысшій хôдъ житя зависитъ впрочѣмъ ôтъ сприяючихъ обставинъ и погоды.

— Зъ Богородчанъ одержуємо ôтъ Вп. о. Алексея Заклиньского препорученье завѣдомити П. Т. Интересованыхъ, що въ Богородчанахъ Старыхъ есть на продажъ цѣлый иконостасъ зъ старои церкви, ще цѣлкомъ добрый и хорошій, а лишь для того не взятый въ нову церковь (тая нова величава матрична церковь есть теперь на укôнченю и на Покровь Пресв. Богородицѣ о. р. має поовящуватись), що противъ нового будынку есть за малый. Кто хотѣвъ-бы купити сей иконостасъ, нехай потрудится до Богородчанъ и тамъ его огляне.

Вѣсти Аепархіяльні.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Введеный яко завѣдатель Барыша, дек. бучацкого, о. Володим. Зарицкій.

Личный додатокъ зъ фонду религійного по 100 зр. рôчно получивъ о. Емилій Тарнавскій.

Запомогу зъ фонду религійного получили ôтъ буковиньского правительства по 50 зр. оо. Иванъ Шихъ въ Заставнѣ и Николай Устіяновичь въ Сучавѣ.

Зрезигнувавъ зъ презенты на Гумниска о. Леонтій Копертыньскій а проситъ о институцію на Супранôвку.

Позволенье до конкурс. испыту получили оо. Тадей Левицкій и Иванъ Крижановскій.

Увôльненый ôтъ конкурс. испыту о. Мих. Липиньскій.

Ôтпустку на 8 недѣль получивъ о. Іосифъ Тиховичь зъ Хлѣбичина.

(Надôслане.)

Симъ маю честь завѣдомити Вповажныхъ Предплатникôвъ выдавництва „Житія Святыхъ“, якъ такожь всѣхъ П. Т. Родимцѣвъ, котрі въ тôмъ дѣлѣ мене запытували, — що повысшій книжочки маю въ найблизшихъ дняхъ получити зъ апробаты — и сейчасъ ôтдамъ до друку.

Прошу звинити за такъ довгу проволоку не зъ моеи вины и пишуся съ поважаньемъ

К. М. Возняк.

ЗАЯВЛЕНЬЕ.

По причинѣ великого банкрутства

фабрики зигаркôвъ

à la ville de Genevè

въ Женевѣ въ Швайцаріи, єсьмо въ можности давати найлучшій зигарки знанѣ въ пѣлôмъ свѣтѣ, понизше половины цѣны. Треба користати зъ такъ рѣдкои случайности, шобы прійти до такъ хорошого зигарка. Порука на 10 лѣтъ.

Списъ зигаркôвъ:

5000 цилиндрôвъ, зигаркôвъ кишеневыхъ зъ найлѣпшого срѣбного никлю, регулёванѣ на минуты, перше 14 зр. теперь лишь 5·25 зр. — дуже елегантна штука. Порука за добрый хôдъ на 10 лѣтъ.

2325 анкерôвъ съ 15 правдивыми рубинами знаменитѣ, регулёванѣ на секунды, перше 21 зр., теперь 7·25 зр Окладина дуже деликатна. Срѣбный никель гравированый. Порука на 10 лѣтъ.

3650 ремонтуарôвъ съ правдивого двократного золота, накручуваный безъ ключикôвъ, съ дуже деликатною никлевою машинерією, найдешевшій и найлучшій зигарки въ свѣтѣ, перше 24 зр., теперь лишь 10·25 зр.

1000 анкерôвъ зъ правдивого 13-лутового срѣбла, пробованѣ черезъ ц. к. урядъ монетарный, на 16 рубинôвъ, дуже добре регулёваный. Перше 27 зр., теперь 12·40 зр.

1400 правдивыхъ ремонтуарôвъ зъ правдивого 13-лутового срѣбла, накручуванѣ безъ ключика, уприлеёванія машинерія зъ прандивого никлю, регулёванѣ на секунды, по нечуванôй еще цѣнѣ, перше 35 зр., теперь 16·50 зр.

4200 французскихъ будячихъ зигаркôвъ столовыхъ, всѣ съ галасуючимъ апаратомъ, перше 12 зр., теперь лишь 4·80 кр., дуже цѣнні для кождои родины, для кождого ремѣсника.

Кожде, хочь-бы найменше, замовленье залагоджуеся точно въ сей часъ. Треба якъ найскорше замовляти. На доказъ, що сей анонсъ не маe на цѣли нѣякого обманьства, обовязуємося, скоро зигарки не сподобаются, приняти ихъ назадъ а грошѣ звернути.

1122 1—6 **Th. Schmejkal.**
Wollzeile 33 Wien.

ПАЙЛѢПШОЮ

Бибулкою на Папиросы

єсть правдива бибулка

LE HOUBLON

Выробу француского 10.0 7—36

Фирмы CAWLEY & HENRY въ Парижи

Передъ наслѣдуваньемъ остерѣгаеся.

Тая бибулка лишь тогды есть правдивою, коли кожда еи чвертка маe стемпель **LE HOUBLON**, а кожда пачка заосмотрена понизше знаходячоюся маркою охоронною и пôдписомъ.

Fac-Simile de l'Etiquette 17 Rue Béranger à PARIS.

Аптика РУКЕРА во Львовѣ

1009 (54—?) поручае

препараты зъ гумы и выробы кавчукові

для потребъ хирургичныхъ и иншихъ подôбныхъ.

Съ симъ числомъ „Дѣла“ розсылаємо Вп. Предплатникамъ „Библ. найзн. Повѣстей“ 3 и 4 аркушь повѣсти Дикенса „Два Мѣста“.

Тôлько що выйшовъ зъ печати

за призволеньемъ Єго Преосвященьства Еп. Сильвестра Сембратовича накладомъ К. У. и Спôлки

„НАР. РУСКІЙ МОЛИТВЕННИКЪ“

въ побôльшенôмъ и поправленôмъ выданю.

МОЛИТВЕННИКЪ той, обнимаючій 34 аркушѣ друку (560 сторôнъ) въ форматѣ вкусноси ôсѣмки, на велиновôмъ папери, безъ оправы — коштуе лишь . . **1 зр.**

МОЛИТВЕННИКЪ оправленый **цѣлый въ полотно,** съ ôттисненымъ золотымъ крестомъ на передѣ и съ шабатуркою — коштуе лишь . . . **1 зр. 20 кр.**

МОЛИТВЕННИКЪ той самъ на звычайнôмъ папери и **въ звычайнôй оправѣ** (пôвъ-полотно) коштуе лишь **90 кр.**

МОЛИТВЕННИКЪ меншій для дѣтей, обнимаючій 21 аркушѣвъ друку, ôтвѣтный на нагороды для дѣтей, оправленый **въ пôвъ-полотно** — коштуе лишь . **60 кр.**

Купуючимъ наразъ найменше 10 екземплярôвъ даeся ôтвѣтный рабатъ.

Оздобнѣ екземпляры бôльшого **МОЛИТВЕННИКА для ЖЕНЩИНЪ** на велиновôмъ папери, оправленѣ въ кожу вкусного цвѣту и въ аксамитъ, съ срѣбною або позолоченою оковою, съ позолоченьемъ картокъ — коштуютъ **3, 4, 5.50 зр.** и высше.

Всѣ роды высше наведеныхъ дорожшихъ и дешевшихъ Молитвенникôвъ можна набути въ звѣстнôй солиднôй фирмѣ

Въ Переплетничôмъ Заведеню
МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО
въ домѣ Ставропигійского Института.

„Скошеный цвѣтъ“

образокъ зъ галицкого житя

Василя Барвѣнка.

Цѣна 1 зр., съ пересылкою 1 зр. 20 кр.

Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскôй.

„БЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ“,

образокъ зъ галицкого житя, написавъ Василь Барвѣнокъ, стор. 356 въ 16-у. Цѣна 80 кр., съ пересылкою 90 кр.

Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскôй.

ПОХôДЪ СОБЄСКОГО

пôдъ Вѣдень р. 1683.

Написавъ Стефанъ Качала.

Цѣна 20 кр.

Дôстати можна въ администраціи Дѣла.

---

20 процентъ
за машину до шитя.

72 пейсатыхъ агентôвъ звиваеся черезъ цѣлый рôкъ по краю и предкладае нашôй легковѣрнôй публицѣ машины до шитя на раты, блягуе при тôмъ своимъ жаргономъ, що то машины **оригинальні американьскій** и що тѣ машины получили на выставѣ амстердамскôй дипломъ почестный и т. д.

Все то фальшь и бляга!

Але длячого тѣ агенты такъ неутомимо угаияютъ по краю и такъ блягуютъ? — бо дôстаютъ за то 20 процентъ ôтъ тои квоты, котру пôдписано имъ на реверсѣ за машину.

Прошу почислити кôлько процету платитъ нашъ бѣдный край лишь самымъ агентамъ машиновымъ.

Рахунокъ простый. Єсть ихъ 7, кождый агентъ спродасть рôчно черезъ свою блягу що найменше 50 машинъ, а пересѣчна квота спроданои машины 60 зр., а зъ тои квоты получае агентъ 20 процентъ.

Памятай поважаный читателю, що лишь та фирма може платити агентови 20 проц., котра дае дуже лихі машины за грубій грошѣ.

Такъ само дѣeся съ образами, годинниками и тысячами другихъ рѣчей.

Щобы разъ зробити конецъ такому страшному вызискуваню нашои публики, постановивъ я ôтъ нового року держати на складѣ 3 роды машинъ до шитя Зингера, т. є. зъ трехъ рôжныхъ фабрыкъ по цѣнахъ найприступнѣйшихъ

Машины Зингера нôжнѣ съ найнов. полѣпшенями по 68, 55 и 45 зр.
Машины Зингера ручнѣ по 48 и 38 зр.

Раты тыждневі 1 зр., мѣсячнѣ 3 зр., квартальнѣ 12 зр., готôвкою же о 10% дешевше.

ГВАРАНТІЯ 5 ЛѢТЪ.

Въ виду новои уставы промысловои, що якъ разъ ввôйшла въ житье, всяка зô стороны агентôвъ обѣцювана гварантія и направа устав.

Іосифъ Иваницкій механикъ и властитель торговлѣ машинъ. Львôвъ, готель Жоржа.

Принятѣ въ замѣну машины уживанѣ, ôтпродую по тôй самôй цѣнѣ по якôй я пріймивъ, т. е. ручнѣ ôтъ **3 до 12 зр.**, нôжнѣ ôтъ **5 до 15 зр.** 1103—14 ?

Фôльварокъ

близько Львова складаючійся зъ **500 моргôвъ орного поля, 300 морг. сѣножатей и пасовиска вразъ съ правомъ пропинаціи, засѣвомъ** и т. п. ôтдаeся кождои хвилѣ зъ вôльнои руки

въ аренду.

Близша вѣдомôсть пôдъ адресою: *А. М. Львôвъ, ул. Жовквска ч. 62.* (3—3)

Учителька

съ квалификаціею, съ кôльканайцятьлѣтною практикою, може обняти посаду на селѣ або яко корепетиторка на часъ вакацій або на часъ необмеженый. Може научати языка нѣмецкого, гры на фортепянѣ, граматикально францускаго языка; хлопцѣвъ приготовляе до шкôлъ нормальныхъ и здае съ ними испыты, а дѣвчатамъ удѣляе и высшои науки. (2—3)

АНТ. ЩЕРБА

МУЖЕСКІЙ КРАВЕЦЬ

во Львовѣ, при ул. Коперника ч. 5. маe честь поручити Вч. ПТ. Публицѣ и Вч. Духовеньству свою

РОБôТНЮ

МУЖЕСКОИ ОДЕЖИ

пôсля найновѣйшои моды, зъ найлучшихъ товарôвъ и по цѣнахъ якъ найдешевшихъ, упрашаючи яко Русинъ о ласкавѣ взгляды Впч. П. Т. Публики и Всч. Духовеньства, поручаeся ласкавому покровительству.

Всѣ ласкавѣ замовленя выконуются въ найкоротшôмъ часѣ. (6—12)

995

Учитель мѣскои школы

въ однôмъ провинціональнôмъ мѣстѣ, Русинъ, съ довголѣтною практикою, глядитъ лекціи на часъ вакацій въ здоровôй гôрскôй окрестности. Близшѣ вѣсти въ редакціи „Дѣла“. 2-?

„ВЪ ОБОРОНѢ ЧЕСТИ“,

повѣсть Г. Раймунда въ трехъ частяхъ. Цѣна 2 зр. 50 кр., съ пересылкою 2 зр. 70 кр. (Повѣсть тая стоитъ въ оригиналѣ нѣмецкôмъ 8 зр. 40 кр.)

Дôстати можна въ Администраціи „Дѣла“.

„ДЫМЪ“,

повѣсть Ив. Тургенева. Цѣна 1 зр. 50 кр., съ пересылкою 1 зр. 70 кр.

Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскôй.

Книгарня, Складъ Нотъ и приборôвъ до писаня, такожь Выпожичальня книжокъ

ЛЕОПОЛЬДА ГІЛЄЧЕКЪ

въ Тернополи

поручае значный свôй запасъ книжокъ пригôдныхъ **на нагороды шкôльні** въ оправѣ и безъ оправы, **молитвенникôвъ** и **дѣлъ змѣсту поважнѣйшого.** — Книгарня неперестанно есть заосмотрена въ выдавництва найновѣйшѣ „Дѣла“, „Просвѣты“, „Института Ставропигійского“ и иншѣ львôвскѣ, зарôвно якъ и въ выдавництва появляючійся въ Перемышли, 1111 2—2 Коломыѣ, Кіевѣ, Харковѣ и Петербурзѣ.

Та-жь книгарня дôстала такожь слѣдуючі цѣнні новости:

Т. Г. Шевченка

Збôрникъ творôвъ, Томъ І. Кобзарь (выд Петербурске 1883). Томъ обôймаючій 526 стор., украшеный портретомъ автора, выконанымъ на стали. Въ дуже гарнôй оправѣ 4 зр. 50 кр. съ пересылкою 4·90 зр.

А. Лисенка

Южно-рускій орнаментъ, выданье 4-те значно змѣнене съ додаткомъ взорôвъ въ фигурахъ, збраныхъ **М. Хрущовою.** Кіевъ 1884. Выданье громолитографоване, великого 4-то, обôймаюче 18 таблиць въ хорошôй окладцѣ. Цѣна 3 зр. 75 кр. съ пересылкою почтовою 4 зр.

На выключный складъ головный речена книгарня дôстала зъ Кіева цѣлый запасъ выдавництва п. з.

Пѣснѣ, Думки и Шумки Рускаго Народа на Подôлю, Украинѣ и въ Малороссіи,

Списанѣ и пôдложенѣ пôдъ музику

Ант. Коцѣпиньскимъ.

Перша Сотня. Цѣна за одинъ десятокъ: для спѣву съ фортепяномъ 2 зр. 25 кр., для самого спѣву 40 кр.

Крôмъ того маe книгарня въ запасѣ новѣ ноты фортепяновѣ и до спѣву знатныхъ украиньскихъ композиторôвъ якъ Лисенка, Коцѣпиньского, Витвицкого, Завадского и иншихъ.

Складъ фабричный красокъ, лякерôвъ, покостôвъ, продуктôвъ хемичныхъ заразомъ и торговля матеріялôвъ

ГИБНЕРА и ГАНКЕ

1104 (44—?) **во Львовѣ, Ринокъ**

поручае

Краски олѣйнѣ

зовсѣмъ готовѣ до ужитку, до мальованя дверей,ôконъ, помостôвъ, дахôвъ, домôвъ, огородовыхъ знарядôвъ и господарскихъ, знарядôвъ рôльничихъ и т. д.

КРАСКИ

олѣйно-лякеровѣ и бурштиново-лякеровѣ масу до запускання помостôвъ

власного выробу, найлѣпшого рода

лякеръ до помостôвъ,

лякеръ до шкôльныхъ таблиць

найдобрнѣйшѣ

лякеры повозовѣ правдивѣ

англійскѣ зъ фабрикъ Wilkinson, Heywood и Clark въ Лондонѣ,

всякого рода лякеры до роботъ внутрышныхъ, внышныхъ, дерева, желѣза и шкôры.

Краски сухѣ всякѣ роды:

анилиновѣ,
до крашеня яецъ
„ „ матерій,
друкарскѣ, бронзы (золотый порошокъ), золото въ аркушахъ,
ростинні въ плынѣ,
для переплетникôвъ,
тушовѣ акварелевѣ въ гузичкахъ и лѣсочкахъ,
акварелевѣ вохкѣ въ трубочкахъ и мушляхъ,
до мальованя порцелянъ,
олѣйнѣ въ трубочкахъ до роботъ артистичныхъ.

Средства до ретушованя, олѣйки и верниксы до роботъ артистичныхъ, пензлѣ, малярскѣ полотна, палеты сталюги и всякѣ приборы до мальованя и рысованя.

Артикулы для фôльваркôвъ:

Смаровило до желѣзныхъ осей,
олива до машинъ,
теръ газовый,
цементъ и гипсъ,
китъ, асфальтъ,
антимерулионъ,
карболевый квасъ и другѣ средства дезинфекцій.

Приряды пивничнѣ:

Шпунты и чопы до бочокъ,
корки до бутильокъ,
капелѣ до бутильокъ,
маса до лякованя бутильокъ,
машины до коркованя бутильокъ,
„ „ „ бочокъ,
тирбушоны,
машины до мытя фляшокъ,
пипы до бочокъ.

Артикулы гумовѣ,

кишки гумовѣ дэ газу и до стяганя воды, вина, пива, квасу; плыты гумовѣ и пр.

простирала гумовѣ.

Пасы до машинъ и молотѣлень зъ найлѣпшихъ шкôръ бельгійскихъ всякои ширины.

Гурты до машинъ, вужѣ конопляні.

Руры циновѣ и оловяні.

Шрôтъ, льотки и кулѣ.

Порошокъ на комахи и молѣ, тинктура на комахи, камфора и перецъ бѣлый.

Артикулы тоалетовѣ, мыла тоалетовѣ, Extraits d'odeur, Eau de Cologne, олѣйки и помады.

Лякъ до печатаня.

Чорнило до писаня, до гектографіи, червоне, сине, чорне, до значеня бѣля и автографичне.

Краски до печатокъ, гума и карукъ розпущеный.

Китъ до скла и порцеляны.

Смаровило непромакаюче на шкôру.

Смаровила на копыта съ способомъ ужитку.

Товщь до оружія.

Лякеръ до чоботъ чорный, золотый и мѣнячійся.

Чорнило до шкôры.

Апретура до конзервованя шкôръ и пр.

Все по найдешевшихъ цѣнахъ.

Цѣнники спеціяльні на жаданье gratis и franco.

При замовленяхъ за послѣплатою просится о присыланье певноі суммы, котра выстарчила-бъ хочь на оплаченье тамъ и назадъ коштôвъ почтовыхъ на случай неôтобраня посылки.

Ôтъ осени року 1884 въ власнôмъ домѣ Ринокъ ч. 38.

Выдавець и редакторъ: Иванъ Белей.

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка пôдъ зар. К. Беднарокого.

Ч. 70. Лѣвôвъ, Вторникъ 19 червня (1 липня) 1884. Рôчникъ V.

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй год. попол. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 44 улиця Галицка.

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул Галицка.

Рукописи не звертаются тôлько на попереднє застереженье.

Поодиноке число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Реклямаціи неопечатанй вôльнй ôтъ порта

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ *для Австріи*: на цѣлый рôкъ . . 12 зр. на пôвъ року . . 6 зр. на чвертъ року . . 3 зр. съ дод. „Библіотеки“: на цѣлый рôкъ . . 16 зр. на пôвъ року . . 8 зр. на чвертъ року . . 4 зр. на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ . зр. 5·— на пôвъ року . зр. 2·50 на чвертъ року . зр. 1·25

для Россіи: на цѣлый рôкъ . . 12 рубл. на пôвъ року . . 6 рубл. на чвертъ рок. . . 3 рубл. съ дод. „Библіотеки“: на цѣлый рôкъ . . 16 рубл. на пôвъ року . . 8 рубл. на чвертъ рок. . . 4 рубл. на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ . . 5 рубл. на пôвъ року . . . 2 50кр.

Для Заграницъ, окрôмъ Россіи: на цѣлый рôкъ . . . . 15 зр. на пôвъ року . . . . 7·50 зр. на чвертъ року . . . . 3·75 зр. съ дод. „Библіотеки: на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ . 19 зр. на цѣлый рôкъ . . 6 зр.

☞ Небавомъ розпочинаєся II-гій пôврôкъ, а взглядно III-тій чвертьрôкъ сегорôчного выдавництва „Дѣла“.

Просимо П. Т. Предплатникôвъ поспѣшити съ предплатою и вырôвнаньемъ довгôвъ, бо наша Редакція, якъ и кожда друга, съ початкомъ пôвроку має надмѣрно великй выдатки, — а все муситъ платити готôвкою.

Школы народнй и ихъ вплывъ
на бытъ матеріяльный краю.

VIII.

Мы вже видѣли, що шкôльництво, если оно має осягнути цѣль удосконаленя и образованя людности, если має приносити пожитокъ, — то не повинно замыкатися въ границяхъ тѣснои рутины, муситъ покинути убиту дорогу доктринеризму и старого педантизму, а ступити на дорогу практичну, дорогу житя.

По довгôмъ часѣ, по многихъ ôтозвахъ рѣшилася наконець комисія шкôльна, а за нею и соймъ — учинити крокъ напередъ.

Вже референтъ п. Черкавскій пôднѣсъ: „Потрѣбнымъ вдавалося учинити рôжницю межи школами сельскими и мѣскими, видѣвши, що потребы однои и другои людности суть ôтмѣнній. То-жь нова ухвала до уставы розрôжняє школу людову сельску, маломѣску и мѣску. Тôлько остатня має приготовляти до гимназіи, а першй маютъ дати для кметя и маломѣщанина скромну але заокруглену цѣлôсть вѣдомостей елементарныхъ, а при тôмъ способити до практичныхъ заводôвъ.

Крокомъ тымъ многй урадувалися, обѣцюючи собѣ много хôсна въ школы и п. Романчукъ пôднѣсъ яко бесѣдникъ генеральный, що „ведля новои уставы маютъ бути въ школахъ увзглядненй не тôлько науки формальнй чи абстракційнй, але власне и реальнй потребы селянъ и маломѣщанъ; въ школахъ має народъ познакомитися съ тымъ, що въ его житю щоденнôмъ, въ его господарствѣ, въ его обывательскôмъ житю потрѣбне и пожиточне. Тымъ заохоченый зачне заводити школы.“

Признаюся, що того оптимизму не подѣляю, и то въ причинъ:

а) зô взгляду на уставу; б) зô взгляду на краєву раду шкôльну; в) зô взгляду на учителѣвъ.

До а). Вже устава мене не задовольняє. Побачмо, що она для сельскои школы приписує. Предметами науки въ школѣ звычайнôй людовôй суть:

α) религія, читанье и писанье;

β) явыкъ выкладовый, а взглядно такожь другій языкъ краєвый;

γ) рахунки въ сполученю съ вѣдомостями о найпростѣйшихъ формахъ геометричныхъ;

δ) найприступнѣйшй для ученикôвъ и найважнѣйшй вѣдомости въ исторіи натуральнои, физики, географіи и исторіи съ особливымъ увзглядненьемъ краю родинного и монархіи австрійско-угорскои, а такожь конституційного устрою державы;

ε) рисунки, спѣвъ;

ζ) роботы ручнй, особливо для дѣвчатъ, не выключаючи робôтъ ручныхъ для хлопцѣвъ;

η) гимнастика, яко предметъ обовязковый для хлопцѣвъ;

υ) языкъ нѣмецкій, де бôльше, якъ три клясы.

Вже въ того видно, що дѣти сельскй будутъ вновъ перетяженй рѣчами, съ житьемъ практичнымъ менше въ звязи стоячими.

Вже при точцѣ β) вывязалася дискусія, котра повысшу обаву потверджає. П. Антоневичь сказавъ: „Тѣшуся въ того проєкту, бо дає намъ то, чого мы ôтъ початку жадали, щобы учено читати, писати, рахувати а прочій часъ ужити въ огородѣ, садѣ, пасѣцѣ — а если можна, при варстатѣ школьнôмъ... Всѣ педагоги згодилися, що тôлько той языкъ може бути въ школѣ выкладовымъ, котрый есть языкомъ тои молодѣжи, котра до школы ходитъ. Роблю для того додатокъ: щобы при уступѣ β) додано: „а въ школахъ сельскихъ тогды, если языкомъ другимъ бодай трета часть ученикôвъ говоритъ“. Проєктъ бо не ôтступає ôтъ давнѣйшои практики и вымагає, щобы учено языка выкладового, а кромѣ того другого языка краєвого. Станеся то, що дѣялося до теперь“.

Обаву тую належитъ подѣляти тымъ бôльше, що въ арт. 4. § 4. уступѣ 3. проєкту сказано: „Учитель буде звертати увагу ученикôвъ на головнй засады граматичнои будовы языка и получитъ съ тымъ ôтповѣднй вправы“. Ото-жь знову переважна часть часу зужиєся на тое: a jak ty to porgawnie powiesz po polsku?!

Антоневича поперъ тôлько одинъ Полякъ Попель, посолъ краковскій; противъ него выступивъ князь Сапѣга съ аргументами, котрй самй собѣ суперечили. Разъ сказавъ: „Жадати, щобы дѣти не училися двохъ языкôвъ, въ котрыхъ родилися, котрй розумѣютъ ôтъ колыски...“ а потому говоривъ: „часто лучаєся, що Русинъ женится съ Мазуркою, то и ожениться не потрафивъ-бы...“

Не знаю, чи сто родится съ двома языками, але если Мазуръ и Русинъ досконало себе розумѣютъ, чи-жь треба граматики польскои, щобы Русинъ мôгъ женитися съ Мазуркою?

За княземъ говоривъ референтъ п. Черкавскій и запытавъ: „що то значитъ: взглядно? То значитъ, що другій языкъ не есть завсѣгды и всюды безъусловно предметомъ науки въ звычайныхъ школахъ людовыхъ, а тôлько тамъ, де того вымагає потреба, або де того домагаєся устава“.

Якъ тіи слова розумѣти, учитъ практика. На Мазурахъ не учатъ по руски, бо того не наказує устава; на Руси противъ уставы всюды кажутъ учити по польски, бо того має вымагати потреба. Ото-жь, де не выстарчає устава, тамъ до помочи берутъ потребу.

Не будемо розбирати всѣхъ предметôвъ науки, але скажемо, що гимнастику пожиточнѣйше могли-бы заступити роботы ручнй при варстатѣ, и т. д. Тіи однакожь поставлено тôлько для дѣвчатъ, позôставляючи роботы ручнй для хлопцѣвъ воли учителя, — якъ коли-бъ панчоха бôльше значила, якъ колесо... Ту вже видно, якъ мало можна сподѣватися въ уставы.

До б). Що до краєвои рады шкôльнои не хочемо приписувати ѣй злои волѣ, але она зложена въ граматикôвъ, рутенистôвъ... потребъ народа не знає. Не досыть написати уставу, треба ще хотѣти и знати ю выконати. Въ Арт. 4. сказано такожь: „Рада шк. краєва припише застосованй до вымогôвъ книжки“. Ôтъ часу свого урядованя тая рада не постаралася навѣть о читанку для шкôлъ повторяючихъ. Коли я въ 1878 роцѣ зробивъ той замѣтъ въ соймѣ, ôтповѣвъ членъ рады п. Савчиньскій: „Коли-бъ менѣ казали написати таку книжку, я не потрафибъ-бы, я не знаю потребъ люду“. Вже вновъ ôтъ 1878 року минуло шѣсть лѣтъ, а читанки якъ не було, такъ нема. Чи маютъ школы и на практичнй книжки такъ довго чекати? Кобы не було за пôзно. Бо коли нашъ людъ зôстане вызутый въ землѣ, тогды и реформа не поможе.

Отъ вамъ задача для сойму и рады шк. кр. — ратувати край доки часъ.

До в). Важнѣйшою рѣчею будутъ ручнй вправы на селѣ, если будутъ добре покермованй, але кто ними буде кермувати? О реформѣ учительскои семинаріи нема мовы. Кандидаты на учителѣвъ не способлятся до ручныхъ робôтъ, вправы въ тыхъ роботахъ ôтъ нихъ не вымагаютъ, а однакожь тутъ належало-бы початокъ робити, если-бъ хотѣли справу приспѣшити.

Не забуваймо, що народы, котрй не умѣютъ працювати и щадити, мусятъ загинути съ поверхнѣ землѣ; робѣмъ, що въ силахъ нашихъ, особливо, доки можна, ратуймо людъ. Край хоче того, — бо если загине людъ, загинемо и мы, пропаде и край, а тогды на дармо будемо говорити о ôтчитѣ.

Повторяю: треба залишити постороннй цѣли, бо тіи гублятъ край; натомѣсть учѣмъ людъ раціональнои працѣ, доки часъ, щобы не було за пôзно...

Нема народу, котрого-бы добре покермована школа зреформувати, переробити не змогла. Тôлько съ працею въ тôмъ напрямѣ належитъ спѣшитися, бо исторія не чекає на тыхъ, котрй опôзняются.

Стефанъ Качала.

Посольске справозданье
п. Давида Абрагамовича.

Якъ було заповѣджено, такъ и ôтбулося д. 27 червня въ пятницю справозданье посольске п. Д. Абрагамовича въ сали касина мѣщаньского, чи рады повѣтовои — „сказать на певне не зъумѣю“. На той празникъ зôбралося около 90 селянъ, — що газеты польскй начислили ихъ 200, не дивниця; имъ, якъ звычайно, подвоилося въ очехъ.

Съ глубокими уклонами, зôгненый въ дугу надъ столикомъ, почавъ п. Абрагамовичь свою промову. „Передъ трема лѣтами, — говоривъ ôнъ — умеръ п. Кшечуновичь, вашъ давнѣйшій посолъ. Тогды то на зôбраню самй вы (?) запросили мене старатися о мандатъ посольскій. Хочь менѣ въ рôжныхъ иншихъ сторôнъ предкладано мандаты (?), я таки рѣшився принятй его ôтъ васъ, — такъ дуже мило було менѣ, що самй селяне того собѣ зажадали. Теперь я скликавъ васъ сюды въ двохъ поводôвъ: разъ для того, щобъ розказати вамъ, що я черезъ тй три лѣта для васъ зробивъ, щобъ пригадати вамъ, що я передъ трема лѣтами обѣцювавъ, и чи обѣцяного додержавъ, — а по друге й ось для чого! Маємо всякй часописи, але не всѣ пишутъ такъ якъ есть, а тôлько пишутъ такъ, якъ имъ выпадає (!). Знаю, що вы читаєте тй (читай: рускй) часописи: говорятъ они о радѣ державнôй, о соймѣ. Але то не треба вѣрити, що тамъ вамъ хтось до уха шепче (значится, газеты шепчутъ). Але якъ хтось щось передъ сто людьми скаже, то той прецѣ не осмѣлится сказати неправды. То-жь коли маєте що такого, то пытайте мене, щобъ въ суперечностей правда на верхъ выйшла. Те, що я вамъ ту скажу, муситъ бути правдою“.

По такôмъ много обѣцюючôмъ вступѣ почавъ п. Абрагамовичь выяснювати, що таке соймъ и що рада державна: выясненье полягало на тôмъ, що одно и друге есть рада тай рада. Ну, нехай собѣ! Дальше выкладавъ обширно о сторонництвахъ въ радѣ державнôй, представляючи централистôвъ трохи не людоѣдами („Lewica myśli: Państwo to Wiedeń, a naród austryjacki, to Niemcy“), а правицю трохи не ангелами. „Лѣвиця хоче, щобы всѣ права були выдаванй въ Вѣдни, — а мы хочемо, щобъ права, дотыкаючй поодинокихъ краєвъ, выдаванй були въ соймахъ краєвыхъ. Лѣвиця каже: най кождый самъ о собѣ мыслитъ, самъ собѣ помагає, — а мы кажемо: держава (властиво „państwo“, що вôбранй селяне порозумѣли въ значѣню „паны“) має обовязокъ дбати, щобы сильный не давивъ слабого, — мы хочемо впровадити уставы, котрй-бы не допускали, щобъ вамъ за довги забирано вашй господарства (що се за благодать, о тôмъ скажемо дальше). Край (? читай польскй паны и мѣщане) домагався децентрализаціи желѣзниць. Се рѣчь зовсѣмъ проста и природна. Желѣзницѣ суть прецѣ для краю, удержуются въ краю, — то й треба, щобъ не тôлько ôтъ насъ брали, але й звертали намъ дещо: щобъ давали нашимъ людямъ заробокъ, побирали свои потребы, службу и т. и. зъ краю. Лѣвиця (?) тому противна, бо рада-бы, щобъ всѣ соки зъ всѣхъ краєвъ сплывали до Вѣдня. Лѣвиця числитъ мало що не полову послôвъ, то-жь опозиція сильна и мы мало що могли зробити, — на те треба бôльше часу. Мимо то въ протягу тыхъ трехъ лѣтъ ухвалено богато уставъ. Одно въ головныхъ старань рады державнои було: ôтки взяти грошѣ на выдатки державнй. Лѣвиця казала: „Галичина має дати, — наложѣмо на Галичину бôльшій податокъ!“ На те мы ôтповѣли: „Якже-жь Галичина може ще бôльше платити, коли она убога?“ Лѣвиця казала зреформувати податокъ домовый, щобъ зъ него мати бôльшй доходы. Ну, тутъ я виджу, що се й мене тыкає, — я мусѣвъ боронити себе, боронивъ и васъ. Правиця натомѣсть подала гадку наложити бôльшій податокъ на каву. Лѣвиця зробила великій гвалтъ, твердячи, що черезъ те множество бѣдакôвъ помре въ голоду. Отже-жь пôднесли мы той податокъ и показалося, що про каву въ голоду нѣхто не вмеръ, а держава дôстала о 6 міліонôвъ бôльше доходу. Такъ само пôднесено оплату ôтъ винъ французскихъ, цло ôтъ збôжа спроваджуваного въ Россіи, котре въ двохъ лѣтахъ дало о 15 міліонôвъ доходу бôльше. Якъ бачите, лѣвиця хотѣла-бы побôльшити доходы державнй черезъ пôдношенье податкôвъ прямыхъ (грунтового, домового, заробкового и доходового), а правиця робитъ се, пôдносячи податки добровôльнй, т. е. такй, котрй кождый добровôльно платитъ, кто хоче, — а якъ не хоче, то може и не платити.

Отсе вы чули, що въ краю нашôмъ були великй повенѣ, котрй все понищили. Щобъ на будуще запобѣгчи такимъ нещастямъ, ухвалили мы уставу о меліораціяхъ грунтôвъ: що року каса державна буде выдавати пôвъ міліона запомоги и пожичокъ для тыхъ, котрй регулюютъ рѣки. Вы чули, що недавно лѣвиця зробила въ радѣ державнôй авантуру, выйшла зъ салѣ и т. п. Ото-жь то именно зробила она по поводу ухваленя (?) тои уставы.

Друга устава, для селянъ дуже важна, провадится теперь и буде незадовго ухвалена: щобъ вôльно було селянамъ робити майораты, т. е. лишати весь свôй грунтъ одному сынови и то такъ, щобъ той грунтъ нѣколи не мôгъ бути анѣ подѣленый анѣ спроданый. Коли такій властитель майорату задовжится, то ему господарство ôтбираєся на якійсь часъ, зъ доходôвъ сплачуєсь довги, а потôмъ ôтдаєсь ему або его дѣтямъ.

Трета устава, котра може вамъ буде наймилѣйша, се устава о податку посмертнôмъ, такъ званôй умерщинѣ. Головно послы зъ сего краю домагаются, щобъ той податокъ бувъ зниженый, — и вже маємо запевнено, що сеи зимы та устава выйде и податокъ зниженый буде на половину. Знести его цѣлковито не можна, бо войско вымагає грошей. Однакожь кто одержує спадщину не бôльшу, якъ вартости 300 зр., той буде ôтъ того податку зовсѣмъ вôльный.

Теперь, коли я сказувъ вамъ все (?), що тамъ робилося въ радѣ державнôй и въ соймѣ (ѣй Богу, про соймъ анѣ словечка мы не чули), — може запытаєте мене: а що-жь ты, нашъ после, робивъ? Коли-бъ вы читали газеты, то й знали-бы певно, що я робивъ, — а такъ не знаєте. (Ого, а не давно було сказано, що мовлявъ, читаєте газеты и набрались баламутныхъ выображень, wie reimt sich das zusammen?). То-жь мушу вамъ „choć troszeczkę z tego powiedzieć, com tam robił“. (Якій скромный п. Абрагамовичь! Ну, але ся „troszeczka“ певно вже буде не абы-яка, а сама патока!). „Коли розписано податокъ грунтовый и розписано фалшиво, то я пôднѣсъ сю справу въ соймѣ — „i skończyło się nie źle.“. Такъ само пôдносивъ я голосъ въ справѣ нового по-

датку домового и умерщины. Я боронивъ всѣхъ тыхъ справъ „nie dla was, ale dla siebie“.

Ще одну важну справу мушу згадати. Нынѣ, коли я маю 10 моргôвъ грунту и хату, плачу во 30 зр. податку, — а коли все то продамъ и возьму 3000 зр., то вже тогды не плачу нѣчого. Отже пôднесено було, щобъ наложити податки на цѣннѝ паперы и акціи. Дальше мушу пôднести старанье нашихъ послôвъ о то, щобъ духовеньство дôстало бôльшу платню и могло жити ôтповѣдно до свого становища. И ще одно. Ôтъ кôльканайцяти (?) лѣтъ маємо въ краю школы. Користь зъ нихъ велика (?), але край бѣдный и треба старатись, щобъ школы тѝ якъ найменше коштували. Отже и выступили мы въ соймѣ противъ пышныхъ будынкôвъ шкôльныхъ, до якихъ хлопска дитина не привыкла, а котрѝ громаду богато коштуютъ.

Дякую вамъ за такъ численный (?) збôръ, — але буду ще бôльше вдоволеный, коли мене о що дещо будете пытати, щобъ я ôтъ васъ дечого навчився. Ôтъ часу, коли выбираєте послôвъ, есть се перше того рода зôбранье. Небôжчикъ Кшечуновичь нѣколи не мавъ часу, занятый бувъ працями, — чому о. Шведзицкій, що передъ нимъ ту бувъ посломъ, нѣколи не скликавъ васъ на справоздане, — сего не знаю.“

Тымъ „Seitenhieb-омъ на Русина закôнчивъ п. Абрагамовичь свою бесѣду. Бесѣда принята була гробовою мовчанкою. Ажь по хвили выступивъ Митро Зелиньскій, господарь въ Рудна и по кôлькохъ словахъ признаня для величезныхъ праць п. Абрагамовича сказавъ: „Лишь одно хотѣвъ-бы я знати: для чого то панове тамъ у Вѣдни выключили Галичину въ пôдъ того нового права шкôльного, що де бôльше дѣтей якоись народности, тамъ и учитель має бути такои самои народности? Въ тôмъ нашѝ послы дуже помилилися. Для чого у насъ не має бути, що де въ громадѣ бôльше Русинôвъ, тамъ и учитель щобъ бувъ Русинъ, а де бôльше Полякôвъ, тамъ нехай буде Полякъ? Намъ за нашѝ грошѣ дали учителя Поляка, котрый навѣть не розумѣвъ, що дѣти до него говорили. Чи-жь ôнъ мôгъ ихъ навчити! Побувъ ôнъ два роки, привчився за той часъ ôтъ дѣтей рускои мовы — и тогды его взяли ôтъ насъ. Дали на его мѣсце учительку, — знôвъ то само. Мои дѣти чотыри роки ходили до школы и не то що нѣчого не навчилися, але ще й бесѣду собѣ побаламутили. Насъ школа коштуе, а хôсна зъ неи нѣякого, — такъ якъ бы грошѣ въ болото кинувъ. Отже-жь, якъ кажу, дуже обмилилися нашѝ послы, выймаючи Галичину зъ пôдъ тои уставы“.

На ту бесѣду п. Абрагамовичь троха змѣшався, але швидко зôбравсь на ôтвагу и скрутивъ ось якъ: „Такого закону, щобъ до рускихъ селъ мали бути посыланѝ учителѣ Поляки — нема. Языкъ рускій есть такъ само обовязуючій, якъ польскій. Коли у васъ такъ сталося якъ кажете, то зле сталося, такъ не повинно бути. Ту не вина закона, але тыхъ, що нимъ орудуютъ“.

Дальше заговоривъ одинъ выборецъ Русинъ ломанымъ польскимъ языкомъ о довгôй процедурѣ судовôй, — се запытанье збувъ п. Абрагамовичь своимъ звычайнымъ „jest nadzieja“. Що до шкôлъ, то сей выборець бажавъ до шкôлъ народныхъ польского, але й нѣмецкого языка, — на те вже п. Абрагамовичь нѣчого не казавъ, — за то тымъ радше повернувъ бесѣду на улюблену тему нашихъ панôвъ — gminy zbiorowe и лѣпше платнѝ писарѣ! Иншій выборець выступивъ противъ пôдвысшеню дотаціи (!) духовеньства, а Микола Куриласъ въ Збоискъ допытувавсь о регуляцію Полтвы, заливаючои тамошнѝ сѣножати. По промовѣ ще одного селянина о таксахъ войсковыхъ, якійсь р. Konewka, мабуть прислужникъ п. Абрагамовича, внѣсъ для него и майже самъ прокричавъ трикратне „Niech żyje!“, а п. Абрагамовичь, подякувавши „za dowód zaufania“, котрого ему нѣкто не дававъ, попросивъ всѣхъ присутныхъ „na maleńką gościnę“, вложену зъ хлѣба и типовыхъ „польскихъ“ ковбасъ.

Стрѣбуймо теперь на хвильку взяти п. Абрагамовича за слово и поглянути, чи справдѣ все те, що ôнъ говоривъ передъ выборцями, було правдою. Що слова его: „robiłem nie dla was, ale dla siebie“, були зовсѣмъ а зовсѣмъ правдивѝ, сего дорогоцѣнного признаня мы не смѣємо анѣ не можемо перечити. Противно, мы навѣть радѝ-бы дати на те деякѝ доказы. Першимъ и капитальнымъ доказомъ есть именно регуляція податку грунтового, при котрôй, якъ выказано було въ „Дѣлѣ“ 1882 р. (ч. 18), п. Абрагамовичь давъ грунты своихъ выборцѣвъ и селянъ ошацувати далеко высше, нѣжь свои власнѝ, и переваливъ на нихъ такимъ способомъ найбôльшу часть грунтового податку. Що опôсля ôнъ въ соймѣ промовлявъ противъ невластиво розписаныхъ аркушикôвъ податковыхъ и належитостей екзекуційныхъ, — се справы не змѣняє, — тымъ бôльше, що тая некоректнôсть урядова такъ само дотыкала его, якъ и селянъ.

Всѣ прочѝ благодати, о якихъ говоривъ п. Абр., — се майже самѝ обѣцянки. Тай то якѝ обѣцянки! Щобъ селянамъ не можна було грунты задовжувати. П. Абр. знае, що говоритъ, але що выборцѣ его не знали донеслости его слôвъ, се певно. А мѣжь тымъ устава о незадовжуваню селяньскихъ грунтôвъ значила-бъ не що инше, якъ знесенье гипотеки на селяньскихъ грунтахъ, т. е. цѣлковите обниженье ихъ вартости, а черезъ те побôльшенье конкуренціи, т. е. безмѣрне пôдвысшенье вартости паньскихъ грунтôвъ! Господи, якій добродѣй сельского народа той п. Абрагамовичь, — довѣрія у хлопôвъ домагаєся, а самъ отверто говоритъ, що працюе „nie dla was, ale dla siebie“.

Впрочѣмъ мы простили-бъ п. Абр. его баламутнѝ толкованя о правици и лѣвици, о прямыхъ и посередныхъ (нѣ-бы то добровôльныхъ податкахъ) и цѣлу Zukunftsmusik того, що то „мы“ ще колись для краю зробимо, — але радѝ-бъ знати, длячого то ôнъ не пôднѣсъ такихъ ухваленыхъ правицею податкôвъ, якъ ôтъ нафты та заробку навѣть у слугъ, чому не пôднѣсъ такихъ справъ, якъ справа Каминьского и желѣзницѣ пôвнôчнои. Адже все те було-бы чей цѣкаве для выборцѣвъ, далось-бы выложити популярно и — характеризувало-бы чей-же досыть добре, якъ то „мы“ заходимось коло добра народа. И якимъ чоломъ мôгъ п. Абрагамовичь замяти интерпеляцію М. Зелиньского о вынятье Галичины зъ пôдъ приписôвъ новелѣ шкôльнои? Адже именно о те пытавъ Зелиньскій, — а п. Абрагамовичь насупротивъ того твердитъ, якъ коли-бъ не розумѣючи, о що йде дѣло, що такои уставы, котра-бъ велѣла въ рускѝ села слати учителѣвъ Полякôвъ, нема. Але есть устава, котра се дозволяе, котра того не забороняе, и котру польскѝ послы у Вѣдни именно въ тôмъ напрямѣ не позволили ограничати. Чи п. Абрагамовичь того не знае, — чи нарочно збаламутивъ своихъ выборцѣвъ, що нѣякои такои уставы нема!

Та годѣ! Мы знаємо, що ôтъ п. Абр. на тѝ и тымъ подôбнѝ питаня ôтповѣди не дôбємось. Звѣстный кодексъ моральный кн. Сапеги обовязуе и его. До чого доведе таке поступованье — побачимо. Але въ львôвскôмъ округѣ выборчôмъ роля п. Абрагамовича не швидко скôнчится, коли бôльшôсть тутешныхъ выборцѣвъ не проявитъ бôльше политичнои дозрѣлости, нѣжь тѝ, котрыхъ мы оногды бачили на збораню. Деякѝ дрѣмали, другѝ выглядали такъ, якъ коли-бъ ôтбували тяжку панщину; — зато при гостинѣ всѣ (крôмъ немногихъ, а мѣжь ними и М. Зелиньского) выглядали дуже охочо. Доброго апетиту, панове выборцѣ, — а не забувайте, що й тѝ мизернѝ присмаки (въ пятницю и въ Петрôвку) не ѣдятся за дармо!

Precz z Rusinami!

Пôдъ тымъ окликомъ ôтбувалися выборы до радъ повѣтовыхъ на нашôмъ Подôлю, здавна славнôмъ зъ своеи русинофобіи. Испанія, Франція, Бельгія и Нѣмеччина маютъ такожь закутки, ославленѝ идіотичнымъ фанатизмомъ своихъ мешканцѣвъ; въ Австріи славный зъ того Зальцбургъ, а въ Галичинѣ есть такимъ гнѣздомъ осъ — наше гарне Подôлье, котрого шляхта, по найбôльшôй части рускаго роду, ôтзначуеся, якъ всѣ перевертнѣ, фанатичною ненавистею вѣры и народности, ôтъ котрыхъ предки ихъ въ злыхъ часахъ ôтступили.

Наслѣдокъ — якъ звычайно: де найбôльше переслѣдованье, тамъ найбôльшій патріотизмъ; то-жь и наше Подôлье есть ôтчиною многихъ нашихъ знаменитыхъ патріотôвъ рускихъ, якъ Борисѣкевичь, Качала, Галька. Барвѣньскій, Сѣчиньскій и родина Федоровичѣвъ, одина родина шляхотска, котра осталася вѣрною церквѣ и народнымъ традиціямъ. На тую то родину особенно бувъ вымѣреный вердиктъ „Veh m-ы“ шляхотскои при послѣдныхъ выборахъ. За тое, що п. Володиславъ Федоровичь, бувшій голова „Просвѣты“, осмѣлився принятн участь въ депутаціи до цѣсаря противъ загарбаня нашихъ монастырѣвъ Єзуитами, постановили подôльскѝ шляхтичѣ „ein Exempel statuiren“. П. Володиславови Федоровичу не могли нѣчого зробити, бо ôнъ вже ще передъ двома роками выступивъ зъ рады державнои и зô всѣхъ товариствъ, кружкôвъ и касинъ шляхотскихъ, не убѣгався о нѣякѝ посады та достоиньства, — отже не мали можности що-небудь ему ôтобрати або ôтмовити. Не можучи пôмститися на нѣмъ, постановили пôмститися на его родинѣ, котрои многѝ члены занимали поважнѝ становища въ политичнôмъ житю нашого краю. П. Николай Федоровичь бувъ членомъ сойму и рады повѣтовои Горлицкои; п. Алойсій Федоровичь бувъ довголѣтнымъ маршалкомъ рады повѣтовои Скалатскои; п. Тадей Федоровичь бувъ вицемаршалкомъ рады повѣтовои Збаражскои, въ котрôй помимо свого молодого вѣку бувъ душею цѣлого горожаньского руху; п. Казимиръ Федоровичь бувъ членомъ рады и выдѣлôвъ въ Тернопольскôмъ, а наконець п. Володиславъ Федоровичь бувъ, якъ вѣдомо членомъ рады державнои, головою кôлькохъ товариствъ, и пр.

Отже при новыхъ выборахъ до радъ повѣтовыхъ „ржондъ моральный“ выдавъ паролю — не допустити нѣгде нѣ одного Федоровича и при оклицѣ „Precz z Rusinami“ выключити ихъ ôтъ всякои участи въ житю публичнôмъ. Въ Скалатскôмъ, де п. Алойсій Федоровичь бувъ кôлькома наворотами маршалкомъ, усунено его не тôлько зъ маршалка, але на перекôръ принятому звычаеви, що бувшого маршалка выбираеся до выдѣлу, де бодай для информаціи есть ôнъ конче потрѣбнымъ, — усунено его навѣть зъ рады повѣтовои, мимо того, що селяне були за его выборомъ. Они дуже обставали за его выборомъ, бо мали велике довѣріе до его совѣстности и безсторонности, але ôнъ самъ представивъ имъ, що всякій упôръ остане безъ наслѣдку, — и справдѣ выбрано до выдѣлу самыхъ любыхъ „ржондови моральному“, якъ впрочѣмъ всюды при послѣдныхъ выборахъ.

Въ Збаражскôмъ усуненье п. Тадея Федоровича, маючого дуже сильну опору въ селянахъ, котрѝ его якъ свого дуже ревного защитника боронили, не пôйшло такъ легко и мало не прійшло до поваленя выборôвъ. Посолъ о. Стефанъ Качала, его братъ о. Андрей и посолъ о. Сѣчиньскій, довѣдавшися о несовѣстнôмъ поступку збаражскои шляхты супротивъ п. Тадея Федоровича, написали заразъ до него, що зложатъ свои мандаты, щобъ ему зробити мѣсце. Жертвы тои однакожь п. Тадей Ф. не принявъ. Заѣлôсть и завзятôсть збаражскои шляхты дôйшли до того, що навѣть двохъ умѣреныхъ шляхтичѣвъ, пп. Зелиньского зъ Воробѣевки и Мѣчковского зъ Терпилôвки, котрѝ взяли въ оборону Тадея Ф—а, представляючи, що не треба усувати найлучшои силы повѣта и що хочь п. Тадей Ф—ичь есть патріотомъ рускимъ, нѣколи противъ Полякôвъ непріязно не выступавъ, — выключили за то, що „trzymają z Rusinami“...

Подô но поступили и съ п. Казимиромъ Федоровичемъ въ Тернопольскôмъ, хочь п. Казимиръ нѣколи до политики не мѣшався и все остававъ въ найлучшихъ ôтносинахъ до шляхты зъ своеи околицѣ.

Такъ то шляхта польска починае що-разъ бôльше братися до репресалій — за те, що ктось смѣе боронити того, що кождому честному чоловѣкови найдорожше и найсвятѣйше— вѣру и народнôсть. Мы пригадаємо тымъ панамъ слова ихъ власного историка Морачевского, котрый пишучи о тôмъ, якъ Казимиръ Великій обертавъ церкви рускѝ на латиньскѝ костелы и якъ князѣ Дашко зъ Перемышля та Данило зъ Острога покликали противъ нему въ помôчь Татарôвъ — каже: „Nikczemnych tylko ludzi nie obchodzi poniżenie ich religii i narodowości.“

Мы Русины за численнѝ и стоимо на занадто широкôй пôдставѣ, щобъ насъ можна зъѣсти. Але коли кто, то шляхта польска на Руси такъ нечисленна, — що можна-бъ сказати, що народъ нашъ есть шляхтою лишь такъ, якъ перцемъ посыпаный, — не повинна-бы братися до репресалій, бо той способôбъ боротьбы мôгъ-бы статися для шляхты самои — найнещасливѣйшимъ, въ хвили, коли обернеся карта исторіи...

Hodie mihi, cras tibi!

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Статутъ организаційный державныхъ желѣзниць.*) Вѣстникъ законôвъ державныхъ оголосивъ дня 27 н. с. червня въ формѣ розпорядженя министра торговлѣ статутъ организаційный заряду державныхъ желѣзниць. Головнѝ постановы сего розпорядженя, котре належитъ уважати результатомъ довгихъ переправъ межи правительсвомъ зъ однои, а польскимъ клюбомъ, взглядно такожь послами ческими въ радѣ державнôй, зъ другои стороны, — ôтносятся до руху и будовы державныхъ желѣзниць, становища и обсягу дѣланя генеральнои дирекціи и дирекцій руху, якъ такожь до урядового языка и складу желѣзничои рады. — Всѣ органы прасы ведутъ надъ сею справою дуже оживлену дискусію и всѣ безъ выемку пôдносятъ незвычайну вагу и досяглôсть сего урядового акту, хочь розумѣеся, кожда сторона заняла въ оцѣненю его ôтмѣнне становище. — Якъ зъ однои стороны газеты централистичнѝ въ родѣ „N. fr. Presse“ добачаютъ въ згаданôмъ розпорядженю побѣду принципу децентрализаціи и пôдносятъ крикъ, що дирекціямъ руху признано самостôйне становище, такъ зъ другои стороны праса ческа а особливо польска, критикуючи статутъ организаційный, закидае ему характеръ централизаційный и доказуе, що постановы его стоятъ въ суперечности съ національными бажанями и духомъ конституціи. — Межи польскими часописями одинъ лишь „Czas“ видитъ въ статутѣ позитивный добутокъ политики польского клюбу и доказуе, що справа децентрализаціи ôтнесла хочь въ части побѣду надъ непріязными факторами. — Зъ постановъ статута належитъ пôднести, що языкомъ урядовымъ и службовымъ есть нѣмецкій, а лишь дирекціи руху въ Галичинѣ маютъ въ кореспонденціяхъ съ властями краевыми уживати языка польского. — На поданя, внесенѝ до дирекціи руху сторонами приватными або властями и органами автономичными въ языцѣ краевôмъ, маютъ они ôтповѣдати въ тôмъ самôмъ языцѣ (отже и въ рускôмъ). — Те саме ôтносится такожь до оголошень, котрѝ маются выдавати въ языцѣ нѣмецкôмъ и въ языкахъ краевыхъ. Що до обсягу дѣланя центральнои дирекціи, то она маe кромѣ другихъ правъ застережене такожь право именованя урядникôвъ, и се именно пôдносятъ автономисты яко слабу сторону статута.—Дуже важна роля припала пôсля статута желѣзничôй радѣ, котра складаеся зъ 50 членôвъ: 14 зъ нихъ именуе министерство, 24 предкладаютъ палаты торговельнѝ а 12 ряды культуры краевои и другѝ корпораціи економичнѝ (товариства господарскѝ).

(*Рескриптъ въ справѣ урядового языка въ Дальматіи*) выкликавъ интерпеляцію зъ стороны Италіянцѣвъ, въ котрыхъ имени пос. Месса запытувавъ президента Войновича, чому сей рескриптъ ôтчитаный лишь въ хорватскôй мовѣ. Кромѣ того интерпелювавъ Месса президента, чому протоколъ послѣдного засѣданя лишь въ хорватскôй мовѣ списаный. — Войновичь ôтповѣвъ ему, що ôнъ ôтчитавъ рескриптъ лишь въ хорватскôй мовѣ, бо въ такôй мовѣ получивъ его ôтъ намѣстника. Що до протоколу засѣданя, то ôтъ р. 1861 до 1870 бувъ звычай, що протоколы списувано лишь въ италійскôй мовѣ; ôтъ р. 1870 до 1884 списувано ихъ въ обохъ краевыхъ языкахъ а часомъ лишь въ славяньскôй мовѣ, хочь нѣкто не пôдносивъ противъ сего нѣякихъ замѣтôвъ. Позаякъ однакожь соймъ великою бôльшостею рѣшивъ, що хорватска мова маe бути мовою урядовою дальматиньского сойму, то належитъ ее рѣшенье респектувати. Протоколъ сего засѣданя, на котрôмъ запало згадане рѣшенье, существуе и пôдписане вицепрезидентомъ и секретаремъ Вукотичемъ, а позаякъ правительство приняло сей протоколъ за важный, то видно, що ôнъ законно списаный.

(*Коалиція противъ антисемитôвъ.*) Пôсля вѣстей, якѝ получила прагска „Politik“ зъ Пешту, сполучилися въ обохъ кечкеметскихъ комитатахъ, де маются ôтбувати новѝ тѣснѣйшѝ выборы до сойму, сторонництво либеральне и сторонництво независимыхъ, щобы лише не допустити до побѣды антисемитскихъ кандидатôвъ. Коалиція обохъ партій выдала на дняхъ ôтозву, въ котрôй пôдносится, що антисемиты ведутъ не лишь религійну и расову борбу противъ жидôвъ, но выступаютъ такожь противъ интелигенціи и власности. Авторы ôтозвы взываютъ отже всѣхъ, кому лежитъ на серци добро краю, щобы голосували лишь на тыхъ кандидатôвъ, котрыхъ предложитъ комитетъ сполученыхъ партій.

ЗАГРАНИЦЯ.

Новый митрополитъ Чорногоры. Сфэры дѣланя середно-европейскихъ державъ, се значитъ властиво Россіи, Австріи и Нѣмеччины на балканьскôмъ пôвъостровѣ вправдѣ обмеженѝ, але то однакожь, якъ каже „Нов. Время“, не стоитъ на перешкодѣ, щобъ сѝ державы не ривализували тутъ съ собою, лишь ривализація ся повинна, якъ знову каже та-жь сама газета, повертатися на законнôй дорозѣ. Якъ ту погодити законну дорогу съ ривализаціею? Вже-жь не инакше, якъ лишь въ той способôбъ, що поодинокѝ державы повинны на балканьскôмъ пôвъостровѣ старатись такъ само, якъ и давнѣйше, кожда зъ особна позыскати вплывъ для своихъ цѣлей, лишь не вôльно имъ его явно заявляти; тымъ бôльше не вôльно балканьскимъ народамъ отверто заявляти, куда они нахиляются, бо ое значило-бы вже, що означена сфера дѣланъ переступлена, отже и нарушена найголовнѣйша точка згоды наведеныхъ высше державъ. Що сей нашъ поглядъ не есть лишь догадкою а опираеся на дѣйстныхъ фактахъ, на се служатъ доказами: сербско-болгарскій конфликтъ, ческо-польскѝ ôтношеня, тиха агитація панславистична и пропагованье православія, и найновѣйшій фактъ — именованье митрополита Чорногоры.

Сербско-болгарскій конфликтъ не можна нѣчимъ иншимъ уважати, якъ лишь зôткненьемъ стремлень Австріи и Россіи на балканьскôмъ пôвъостровѣ. Сербія, выключена ôтъ дружбы Россіи, выступила въ сѣмъ конфликтѣ остро противъ Болгаріи, за котрою стоитъ знову Россія, лишь для того, що чула поза собою могучого покровителя. Такъ само остро ôтповѣла Болгарія, бо такожь чула за собою руку могучого пріятеля. Въ иншôмъ случаю могло було прійти зъ сего конфликту до грôзныхъ наслѣдкôвъ, але сказано: сферы дѣланя обмеженѝ, явно выступати не можна. Приватно можна въ Болгаріи робити овацiи, прогнаному зъ Сербіи владицѣ Михайлови хочь-бы при помочи и за иниціятивою россійскихъ пôдданыхъ; сего чей-же нѣкто зборонити не може, такъ само якъ не можна зборонити австрійскому цѣсареви запрошувати до себе сербского короля; се законно и не тыкае обмеженои сферы. Незаконно есть, коли Поляки и Чехи въ

Познани заявляютъ демонстративно свою дружбу, бо се нарушає сферу дѣлань Австріи въ Россіи, але коли Поляки въ Галичинѣ маютъ всяку свободу, се не тôлько не нарушає сферы дѣлань, але противно розширяє ще сю сферу для Россіи. Пропагувати явно панславизмъ н. пр. въ Австріи значило бы нарушати сферу дѣлань, було-бы отже незаконнымъ — и для того получає Побѣдоносцевъ и другій верховодцѣ россійскихъ панславистôвъ наказъ не мѣшатися до такихъ рѣчей, котрій можна другимъ оставити; але ширенье православія хочь-бы знову н. пр. въ Австріи есть яко рѣчь совѣсти зовсѣмъ законнымъ и не нарушає сферы дѣлань, а що случайно и Россія православна, то кто жь сему виноватый? Такъ само незаконнымъ и нарушаючимъ сферу дѣлань булобы, наколи-бъ н. пр. Чорногора явно чи потайкомъ ширила ворохобню въ Босніи и Герцеговинѣ, але коли она именуе у себе митрополита, що-жь въ тôмъ може бути небезпечного або нарушаючого знову тую жь сферу?

Зъ такихъ и тымъ подôбныхъ заключень можна дôйти, длячого чорногорскій князь именувавъ на мѣсце помершого въ Цетиніи митрополита чорногорского Виссаріона — якъ-разъ прогнаного зъ Сербіи владику Михаила. „Дневн. Варш.“ подає въ сѣй справѣ ще точнѣйшій поясненя. „Передъ кôлькома днями — пише згадана газета — зôставъ Преосв. Михаилъ, котрого сербске правительство прогнало, именованый митрополитомъ Чорногоры. Гадка покликаня епископа, усуненого такъ беззаконно правительствомъ короля Миляна, прійшла князеви заразъ по смерти цетиньского митр. Виссаріона. Є. Пр. Михаилъ зъ якоись причины не мôгъ ôтважитися принятися сего завôзванье. Ôнъ хотѣвъ напередъ знати, якъ буде на се именованье глядѣти Россія. Въ Россіи однакожь, якъ сего можна було сподѣватися, не супротивлялися сему именованю. Въ звязи съ справою стоитъ такожь подорожь россійского консула зъ Вѣдня Губастова до Софіи, де теперь митрополитъ проживає. Мы не можемо инакше, якъ лишь радо повитати се именованье. Є. Пр. есть воспитанникомъ кіевскои духовн. академіи и якъразъ для сеи причины усунуло єго сербске правительство, щобъ могло потому пôддатися вплывови Австріи. Але митроп. Михаилъ заслугує на наше повне поважанье яко непохитный стовпъ православнои вѣры на балканьскôмъ пôвъостровѣ, яко священикъ, маючій середъ балканьскихъ Славянъ незвычайный вплывъ, и длятого якъ-разъ покликаный статися звязею межи всѣми Славянами на балканьскôмъ пôвъостровѣ.“

Россія. Зъ Лондону доносятъ, що россійске правительство не хоче допустити до неутрализаціи Єгипту доти, доки Россія не дôстане ôтповѣднои компензаціи; Нѣмеччина, якъ кажутъ, попирає жаданя Россіи. Якъ звѣстно Россія вже ôтъ давного часу стремитъ до того, щобы Дарданели и Босфоръ були отворенй для єи фльоты на Чорнôмъ мори и поновляє при кождôй случайности свои жаданя. — По поводу жидôвскихъ погромôвъ въ Ниж. Новгородѣ и въ декотрыхъ ще другихъ сторонахъ Россіи, настає Катковъ сильно на те, щобы вже разъ полагоджено жидôвске питанье въ Россіи, бо поки се питанье незалагоджене, оно все подає темнымъ масамъ случайнôсть давати волю своимъ грубымъ инстинктамъ. Ôнъ єсть того переконаня, що всѣ тѣ погромы суть лишь наслѣдками тайнои агитаціи, котра користуєсь сумнымъ положеньемъ жидôвъ, не маючихъ жадного опору въ законахъ. Катковъ дораджуе, щобъ правительство поступало супротивъ виновникôвъ зô всякою безпощадностею и строгостею. — Зъ Подôля выходятъ жиды цѣлыми масами до Америки. — „Моск. Вѣдом.“ называютъ сербско-болгарскій конфликтъ пробнымъ каменемъ добрыхъ ôтношень межи Россіею и Австріею, котрый выказавъ добру пробу.

Нѣмеччина. Кн. Бисмаркъ знову промовивъ, а єго слово важке и значитъ много. По поводу француско-англійскои угоды почали були въ Нѣмеччинѣ вже лякатися нового союза тымъ бôльше, що въ послѣдныхъ часахъ зъ рôжныхъ причинъ се легко можна було допускати. Кн. Бисмаркъ въ буджетовôй комисіи въ четверъ розвѣявъ всяку обаву и заявивъ, що „ôтношеня Нѣмеччины до Франціи суть рôвно такъ сердечнй и повнй довѣрія якъ и до другихъ державъ.“ Се заявленье мало ще и той добрый наслѣдокъ, що опозиція перестала ставити перешкоды для запомоги пароходôвъ, маючихъ улекшувати закладанье колоній. — Въ Ельберфельдъ-Барменъ заведено малый станъ облоги. Мѣру сю мотивуе правительство симъ, що въ надреньскихъ провинціяхъ соціяльно-демократична агитація въ послѣдныхъ часахъ дуже взмоглася. Въ Ельберфельдъ-Барменъ прійшло передъ кôлькома днями до бôйки межи тайными полицистами и соціяль-демократами, въ котрôй послѣднй першихъ немало потурбовали. — Въ Липску ôтбудеся незадовго передъ судомъ державнымъ новый процесъ политичный. Судитись буде обжалованый Антоанъ, посолъ и редакторъ зъ Метцу.

Франція. Франціи грозятъ новй клопоты въ Тонкинѣ. Коли именно недавно француска кольона, призначена на залогу до Лянгъ-Сонъ, маширувала до сего мѣста, напали на ню регулярнй войска и убили до 40 людей. Здаєсь однакожь, що мусѣло бôльше людей упасти по сторонѣ французкôй, бо, якъ теперь доносятъ, борба тревала два дни и треба було зъ Га-Нои выслати два кораблѣ, щобы забрали раненыхъ. Доси не знати ще, чи се були дѣйстно регулярнй войска хиньскй, чи — якъ хиньске правительство звиняєся— ôтдѣлы утѣкачѣвъ, котрй чи не хотѣли, чи боялися до Хинъ вертати. Французке правительство постановило не забирати зъ Тонкину свои войска а посолъ Патнотръ получивъ приказъ жадати ôтъ хиньского правительства повнои сатисфакціи.

НОВИНКИ.

— **И. Онишкевича „Рускои Библіотеки“** томъ III-тый вже зовсѣмъ готовый; печатанье укôнчилося вчера, а позавтра, т. є. въ четверъ почнеся розсылка предплатникамъ. Цѣна за сей томъ выноситъ 2 зр. 50 кр., разомъ съ пересылкою (майже 27 листôвъ печатныхъ, XLVI + 382 = 428 сторôнъ). За оба попереднй томы (I ій и II ій) разомъ 3 зр. Замовляти можна въ „Академ. Братствѣ“; улиця Скарбкôвска ч. 2. або за посередництвомъ рускихъ редакцій. Сими днями буде можна „Руску Библіотеку“ дôстати такожь въ книгарняхъ: Ставропигійскôй и А. Альтенберга (Ф. Г. Рихтера).

— **Зъ великои хмары малый дощь** Оттаке и съ великимъ процесомъ о розрухи шварковй въ Тернополи. У насъ народъ смирный, розрухôвъ нѣякихъ не видяти, якъ по иншихъ краяхъ, — тожь и не диво, що у насъ леда выкрикъ „абе“ або „гопай“, леда вытовченье одного, двохъ ôконъ — уважаеся вже за „розрухъ“, вже падутъ стрѣлы, починаются арештованя и т. д. Процесъ въ Тернополи вже скôнчився и то такъ, якъ мы, судячи зъ опису т. зв. „розрухôвъ“ сподѣвалися. Зъ помѣжь 31 обжалованыхъ засуджено провôдника „розрухôвъ“, шевця Кулиньского на 3 зр. кары, а мѣщанина Пужака на 10 днѣвъ арешту — за переступленье оскорбы сторожи безпеченьства. Прочихъ двайцять девять обжалованыхъ вповнѣ увôльнено, бо судіи присяжнй признали всѣхъ невинными, а тôлько дотычно Кулиньского и Пужака потвердили вину переступленя черезъ оскорбу жандармôвъ. Оборона защитникôвъ дра Яцковского зô Львова и кандидата адвокатского п. Лошнева, нашого молодого земляка зъ Тернополя, була дуже добра.

— **Зъ Вашковець** пишутъ намъ: У Вашкôвцяхъ ôтбувалися въ суботу дня 21 черня выборы выборцѣвъ до сойму буковиньского. На 700 управненыхъ до голосованя, явилося 29 голосуючихъ (хороша илюстрація того, якъ народъ выборами интересуєся!). А що село наше замешкуютъ не лишь коренй селяне, але и иншй верствы людей, то не безъ интересу, здаєсь, буде дôзнатися, яка именно кляса людей брала удѣлъ въ выборахъ, а яка нѣ. Село числитъ 4700 душь, а то: около 3500 Русинôвъ гр. восточного вѣроисповѣданя, 500 римо-католикôвъ, т. зв. „Полякôвъ“, котрй по польскй бесѣдувати не умѣютъ, а говорятъ рускимъ языкомъ, около 550 Жидôвъ и около 150 Русинôвъ гр.-католикôвъ, або якъ ихъ ту называютъ — Уніятôвъ. Що до занятя, чи тамъ способу заробкованя, рѣчь має ся такъ: Русины православнй суть рôльниками и то переважна часть такихъ, що маютъ власнй хаты и господарства, частина же такихъ, що коморуютъ и удержуются зъ денного заробку при господарствѣ. У другихъ они называются „мужиками“. Римо-католики жіютъ такожь переважно зъ господарства, по части же суть ремѣсниками (гончарѣ, шевцѣ, столярѣ, ковалѣ и стельмахи). Сй называются у другихъ: Поляки — „мѣщане“, и такимъ именемъ, особливо-жь „мѣщанами“ они и самй себе найрадше именуютъ. Що до Жидôвъ, то часть ихъ — малй купцѣ, крамарѣ, часть же — таки лишь „жиды“. Межи Уніятами єсть кôлькохъ ремѣсникôвъ, кôлькохъ маленькихъ господарѣвъ, бôльша часть зновъ маленькихъ халупникôвъ, а прочй — бездомнй зарôбники. Представивши се, вертаю до тыхъ 29 голосуючихъ, щобы мати образъ, въ якôмъ ôтношеню повышій групы брали удѣлъ въ выборахъ. И такъ голосувало 10 православныхъ мужикôвъ, 9 римо католикôвъ (5 Полякôвъ а 4 то Нѣмцѣ то Чехи), 8 Жидôвъ и 2 уніяты. Найслабше, якъ видимо, заступленй Русины православнй, бо лишь ихъ 10 явилося до голосованя и то майже старшина громадска: вôйтъ (двôрникъ), присяжнй и радній, котрй, най такъ скажу, ex offo при такихъ оказіяхъ бываютъ по части длятого, що мусятъ, по части знову чуючи для себе якусь поживу. Що же до выбраныхъ выборцѣвъ (котрыхъ ту громада выбирає 9) то результатъ слѣдуючій: 4 православнй, (вôйтъ, даскалъ-дякъ, и 2 присяжнй), 3 римо-католики а 2 жиды. О мандатъ на посла до сойму въ тутешнôмъ повѣтѣ выборчôмъ Становецкôмъ убѣгаются межи иншими слѣдуючй панове: баронъ Мустаца (Румунъ), Мораръ, ц. к. адъюнктъ суд., сынъ владики Андрѣевича-Морара (Румунъ) и Гушкевичъ, частковый посѣдатель зъ окрестности. Судячи по правыборахъ (котрй подôбно выпали и въ иншихъ селахъ) для властивого люду, здаєсь, чи той чи другій кандидатъ — рôвнодушный. Маса ще не розбуджена спитъ сномъ мертвецкимъ тай нема кому єи пробудити!...

— **Политичный агитаторъ — кандидатомъ на епископа!** Дописуватель до варшавскои „Gaz. Pols.“ ч. 145 зъ 28 червня с. р. доноситъ, що побôчь еп. Дунаєского и суфрагана Моравского вырынувъ послѣднымъ часомъ ще третій кандидатъ на архіепископскій престолъ по пок. Вержхлейскôмъ. Єсть нимъ кс. Калинка, маючій — якъ увѣряє дописуватель — „численныхъ сторонникôвъ въ правительственныхъ сферахъ вѣденьскихъ и въ Римѣ“ „Именованье знаменитого историка чотыролѣтного сойму було-бы дуже бажанымъ... бо, що найважнѣйше, кс. Калинка яко управитель рускаго интернату, умѣвъ поведеньемъ повнымъ такту (= *езуитскимъ*) зъеднати собѣ довѣріе Русинôвъ (*ого! се така правда, якъ ракъ свище!*) — и длятого, занявши высоке становище архіепископа львôвского, мôгъ-бы бôльше, якъ кто другій, зробити въ користь „jedności i zgody“ межи Русинами и Поляками“... Такъ львôвскій дуриовѣтъ дуритъ Полякôвъ закордонныхъ и — цензуру россійску...

— **Якъ лицитуютъ у насъ селянъ?** „Kurjer Lwow.“ подає слѣдуючій фактъ зъ повѣта рогатыньского. Дня 6 червня с. р. лицитовано въ судѣ рогатыньскôмъ на покрытье довгу рустикального банку реальнôсть складаючуся зъ 12 моргôвъ поля (мѣжь тыми 6 моргôвъ въ однôй парцели), хату, огородъ и другй будынки господарскй — всѣ въ зовсѣмъ добрôмъ станѣ — поле навѣть съ засѣвами, за 580 зр. Все то було власностею Стефана Магмета зъ Жолчева, чоловѣка, котрый вже ôтъ довшого часу єсть умомъ недужій. Згадану реальнôсть купивъ одинъ лихвярь, знаный въ цѣлôй окрестности Рогатына. О лицитаціи сѣй нѣкто не знавъ въ цѣлôй громадѣ. Кажутъ правдѣ, що возьный въ часѣ великого поста давъ якомусь селянинови зъ Жолчева повѣдомленье на письмѣ, щобы сей ôтдавъ єго Стефанови Магметови, але недужій умомъ властитель кинувъ те письмо десь до скринѣ и не може ще до нынѣ єго ôтшукати. Доперва въ тыждень по лицитаціи жолчѣвскй селяне довѣдались о лицитаціи на ярмарку въ Рогатынѣ и що реальнôсть та продана ледви за четверту часть своєи вартости. Батько злицитованого, Василь Магметъ, 80-лѣтный чоловѣкъ, знаный зъ своєи честности въ цѣлôй окрестности, поробивъ всякй кроки, щобъ уневажнити лицитацію, але все те ему дуже трудно, хочь справедливôсть по єго сторонѣ. Зваживши, що збôрка осѣнна и на весну варта що найменше 500 зр., будынки и огородъ такожь 500 зр., а 12 моргôвъ поля що найменше 1000 зр, може кождый легко подумати, чи можна замовчати о кривдѣ, яка сталась до того ще слабому на умѣ селянинови и що чекає єго нещасливу родину. Наколи-бъ селяне зъ Жолчева були знали о сѣй лицитаціи, то були-бъ самй купили 6—7 моргôвъ землѣ и заплатили довгъ банку, а решта землѣ була-бъ осталася при Магметѣ и єго родинѣ.

— **П. Иванъ Левицкій (Нечуй)** гоститъ ôтъ недѣлѣ у Львовѣ переѣзжаючи зъ Кишинева до Щавницѣ для поратованя здоровя. Любимый нашь повѣстеписатель маєся теперь значно лѣпше, нѣжь минувшого року, а пôсля высказу лѣкарѣвъ побутъ у Щавници приверне ему вповнѣ здоровье.

— **Зъ Станиславова** пишутъ намъ, що тамошнй Русины, а передовсѣмъ рускй женщины устроюютъ въ слѣдуючу недѣлю 6 *л.* липня прогульку на розкопы Галича. Проф. дръ Ио. Шараневичъ обѣцявъ приѣхати до Галича и показати гостямъ всѣ памятки нашого старо-княжого города.

— **Пригадуємо**, що завтра о 2 годинѣ по полудни ôтбудеся испытъ дѣвчатъ въ воспиталищи Василіянокъ у Львовѣ.

— **Ôткрытье филіи „Народнои Торговлѣ“** въ Перемышли, котре мало ôтбутися въ пятницю сего тыждня, ôтбудеся доперва въ четверъ тыждня слѣдуючого зъ причины перешкодъ, якй годѣ було усунути.

— **Холера въ Тулонѣ.** Зъ Тулону надходятъ чимъ разъ сумнѣйшй вѣсти; холера змагаєсь, хочь на щастье ще не дуже сильно. Станъ помершихъ и хорыхъ въ Тулонѣ представляєся намъ, якъ слѣдуе: Въ днях 26, 27 и 28 було хорыхъ на холеру 60, 80 и 84, а зъ тыхъ померло першого дня 6, другого 8 а третого 9. Що страшнѣйше, то се, що холера починає вже появлятися и поза Тулономъ въ єго окрестности. Въ трехъ селахъ недалеко Тулону проявилось вже 5 смертельныхъ случаѣвъ холеры. Навѣть вже въ Марсиліи мало пôсля одныхъ 3 а пôсля другихъ 5 людей померти на холеру. Въ самôмъ Тулонѣ запанувала велика тревога, а ще збôльшилася, коли рознеслась вѣсть, що холера появилась вже и въ Марсиліи. Въ мѣстѣ глухо и тихо; театры позамыканй а кавярнѣ зовсѣмъ порожнй; за те день въ день двôрцѣ желѣзниць биткомъ набитй. Кто лишь може, втѣкає съ мѣста; доси розпущено 1563 робôтникôвъ. Найбôльше выѣзджаютъ зъ мѣста чужй. Комисія санитарна ще доси не згодилася, якого рода єсть ся холера; тулоньскй лѣкарѣ оботаютъ упорно при своемъ, що се холера азіятска. Другй лѣкарѣ доказуютъ знову, що се холера мѣсцева (Cholera nostras) выкликана по части великою нечистотою въ мѣстѣ, по части же не ôтповѣдною стравою. Дня 19 с. м. була именно въ Тулонѣ сильна буря, котра обтрясла майже всѣ бросквинѣ. Овочѣ сй ще неспѣлй продавано вже на другій день въ великôй масѣ. Кто лишь зъѣвъ сихъ овочѣвъ, дôставъ сильну бѣгунку, котра опôсля перемѣнилася въ холеру. Одинъ ученикъ, що зъѣвъ споро такихъ бросквинь, померъ ще того самого дня. Одинъ знову кравець зъѣвши студенои воловины съ цыбулею дôставъ заразъ холеру и померъ такожь. Въ Марсиліи якъ и въ Тулонѣ приказала рада санитарна розкладати на передмѣстяхъ великй огнѣ, щобы симъ способомъ очистити воздухъ. Єсть то способъ, котрый практикувався пôдчасъ заразъ въ XVII столѣтю, котрый однакожь не приноситъ жаднои користи, хиба лишь ту, що народъ заляканый успокоюєсь трохи, коли видитъ, що робится щось для єго здоровя. Не меншій переполохъ наставъ такожь и въ Парижи. Пôсля офиціяльныхъ вѣстей въ Парижи не було нѣ одного случаю холеры; все, що доси розказувано, есть неправдою. (Межи иншимъ розбiйшлась такожь була поголоска, що министеръ Ферри занедужавъ на холеру; Ферри вправдѣ занедужавъ бувъ, але не на холеру и маєся вже теперь лѣпше). Въ Парижи боятся однакожь, щобъ не занесли сюды холеру утѣкаючй зъ Тулону; доси выѣхало зъ-ôтои 10.000 людей. Въ италіяньскôмъ пограничнôмъ мѣстѣ Вентимиглія занедужавъ на холеру якійсь молодый чоловѣкъ, що приѣхавъ зъ Тулону; єго занесено до шпиталю и зовсѣмъ тамъ изоловано. Говорятъ такожь, що мавъ появитися одинъ случай холеры въ Барцелонѣ въ Испаніи. Въ Римѣ, Терстѣ, Вѣдни и Буда-Пештѣ заведено вже якъ найострѣйшй средства осторожности. Всякій корабель, що приходитъ до Терсту зъ пристаней полудневои Франціи або Альгиру, муситъ ôтбути 10-дневу кварантану, хочь-бы на нѣмъ и всѣ були здоровй; въ иншôмъ случаю кварантана назначена на 20 днѣвъ. До Пешту заказано привозити зъ Франціи, Альгиру, Марокко, Триполиса и Єгипту всяку одѣжь, бѣлье, старй линвы, шматы и т. п. Въ Римѣ будутъ мусѣли всѣ французкй подорожнй перебувати черезъ три днѣ пôдъ шатромъ передъ мѣстомъ.

— **Дръ Юл. Пелешь** выдавъ въ заступствѣ Преосв. еп. Сильвестра такій окружникъ: „Ч. 2012. Щобы на будуще усунути неправильне съ шкодою спомагаючого фонда для свящ. вдôвъ и сирôтъ львôвскои архіепархіи уплачуванье всякихъ датковъ на згаданый фондъ, рѣшивъ митр. Ординаріятъ, на пôдставѣ ново-затвердженыхъ статутôвъ товариства, не помѣщати на приходы тыхъ убѣгателѣвъ, котрй залишаются съ уплатами належачихъ датковъ, якъ звычайныхъ такъ и надзвычайныхъ, до згаданого фонду, єсли не выкажутся выразнымъ призволенъемъ на сплаты ратальнй и точнымъ сплачуваньемъ ратъ. Призволенье на сплаты ратами буде удѣляти митр. консисторія лишь въ такихъ случаяхъ, де неможнôсть правильного плаченя буде достаточно оправдана. Скорше або пôзнѣйше сплачуванье звычайныхъ датковъ за текучій часъ — не пôдпадає строгости сеи постановы.“

— **П. Шифнеръ**, директоръ галицкихъ почтъ и телеграфôвъ, именованый тайнымъ совѣтникомъ.

— **Въ Должанцѣ**, пôдъ Тернополемъ, ôткрыто дня 3 (15) червня читальню, до котрои заснованя найбôльше причинився п. Федоръ Садовскій, тамошный майстеръ столярскій. Мимо слоты зôбралось въ умаленôй стодолѣ О. Дм. Лучаковского значне число мѣсцевыхъ господарѣвъ и господинь и замѣсцевыхъ сусѣдъ, а такожь прибули на се торжество о. деканъ Ф. Бачиньскій зъ Козлова, о. Левицкій зъ Плотычи, о. Величковскій зъ Покропивны, Дръ В. Лучаковскій и Р. Бачиньскій зъ Тернополя и ôтпоручники тернопôльскои филіи „Просвѣты“ проф. Ол. Барвѣньскій и И. Лошнѣвъ. Зборы ôткрывъ въ заступствѣ старенького приходника горячою промовою о. Величковскій, представивши згромадженымъ цѣль читальнѣ и заохотивши ихъ до численнои участи. Ôттакъ п. И. Л. розказавъ про долю рускихъ селянъ ôтъ часôвъ княжихъ ажь до нынѣ, а проф. Б. оповѣвъ, якъ иншй народы доходятъ до гаразду черезъ спôлки пожичковй, товариства промысловогосподарскй и т. и., та указавъ для примѣру на Карлôвъ, Чесники, Глубôчокъ великій, якъ тамъ люде власною помочію, тверезостію, ощадностію, касами пожичковыми пôдносятся зъ упадку, и подавъ гостинець въ книжочкахъ для молодои читальнѣ присланый ôтъ товариства „Просвѣта“ зô Львова, за що всѣ члены сердечно дякували. Наконець дръ Л. заохотивъ присутныхъ, щобы вытревали на дорозѣ, котру собѣ выбрали, а тогды певно дôждутся щастя для себе и своихъ родинъ, и зложивъ въ дарѣ 2 зр. для читальнѣ на предплату „Батькôвщины“. Потôмъ приступлено до выбору выдѣлу и выбрано головою о. Дм. Лучаковского, заступникомъ головы Федора Садовского, секретаремъ Людвика Назаркевича, учителя, библіотекаремъ Василя Букшованого, касіеромъ Романа Москаляка, а заступниками Михайла Рачиньокого и Назарка Вôвчаровского. Вкладку рôчну установлено 50 кр., а читальню примѣщено въ канцеляріи громадскôй. Читальня вписалась въ члены тов. „Просвѣта“ и постановила предплатити кôлька часописей. Доси вписалось около 40 членôвъ. — По выборѣ выдѣлу ôтчитавъ п. Садовскій привѣтнй письма, якй наспѣли на се торжество ôтъ читалень зъ Кутковець, Куровець и Глубôчка великого, котрй збôръ принявъ грômкими оплесками. Спôльна вечера, при котрôй вношено всѣлякй здоровля и промовы, була наглядным доказомъ, що народъ нашь покидає давнй свои зборища по корчмахъ та иншихъ подôбныхъ мѣсцяхъ, потягаючихъ народъ въ пропасть моральну и матеріяльну, а устроює собѣ намѣсть того торжества и празники спôльнй, на котрыхъ ведеся розумна бесѣда про народнй справы. Дай Боже, щобъ и иншй громады ишли за тымъ примѣромъ!

— **П. Венедиктови Площаньскому**, редакторови „Слова“, скôнчилася вчера вечеромъ 5-мѣсячна кара вязницѣ и сегодня знаходится вже на воли. О. Наумовичъ маєпробути въ вязници ще два мѣсяцѣ. О. Наумовичъ почавъ о мѣсяць швидше, якъ п. Площаньскій, ôтсиджувати свою 8-мѣсячну кару.

— **Роботы коло желѣзницѣ зъ Стрыя до Мункача** суть теперь въ повнôмъ ходѣ. Спровадженй Итаціянцѣ и Угры працюютъ коло будовы тунелю въ Синевôдску и Лавочнôмъ. Желѣзница тая буде мати стаціи въ Галичинѣ: Дулибы, Конюхôвъ, Гôрне, Любѣнцѣ, Стенава, Синевôдско высше и низше, Сколье, Гребѣнне, Славско, Лавочне (тунель 2500 метрôвъ) и Опорець.

— **Електрично освѣтленй доси ось котрй театры:** Бернскій (моравскій) теперь 900 лямпами ôмъ листопада 1882 р., театръ Bijon въ Бостонѣ 650 лямпами ôтъ грудня 1882 р., резиденційный театръ въ Монахіюмъ 750 лямпами, королевскій театръ въ Штутгартъ 500 лямпами, народный театръ въ Празѣ 1600 лямпами, театръ Манцоні въ Римѣ 280 лямпами и врештѣ театръ Скаля въ Медіолянѣ 3000 лямпами ôтъ грудня 1883 р.

— **Станьчикôвске „вѣрую“.** Кракôвскій „Przegląd literacki i artystyczny“ подає слѣдуюче дотепне вѣроисповѣданье обывателя, належачого до сторонництва станьчикôвского, котре ту наводимо: „Wierzę w Pawła Popiela wszechmogącego, stworzyciela stańczyków i w Stanisława Tarnowskiego syna jego jedynego, hrabiego i pana naszego, który się

począł ze Stanisława Kożmiana, narodził się z Aleksandra Wielopolskiego, umęczon pod Tadeuszem Romanowiczem, ukrzyżowan, umarł ale nie pogrzebion. Wstąpił do piekieł (po drodze mu było), trzeciego dnia zmartwychwstał, wstąpił do „*Czasu*“, siedzi na prawicy Pawła Popiela, ojca wszechmogącego, stamtąd przyjdzie kadzić żywym i umarłym. Wierzę w Stanisława Kożmiana, Swięty „*Czas*“ powszechny, w „Baranów“ obcowanie, schweiggeldów odpuszczenie, głupstwa zmartwychwstanie; szwindel wieczny. Amen.“

Вѣсти Апархіяльнѣ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

На конкурсъ розписанѣ: 1) Парохія Лука мала, дек. скалатского, наданя приватного; 2) капелянія Якубôвка, дек. жукôвского, наданя приват.; 3) капел. Гуменець, дек. щирецкого, наданя приват. Речинець подаватися на всѣ тѣ три посады до 21 л. серпня 1884.

Совѣтникомъ съ правомъ ношеня одежи крылошаньскои и експозиторій именованый о. Мих. Заревичь, парохъ зъ Рожнева.

Ôтпустку но 8 недѣль на купелѣ получивъ о. Іосифъ Тиховичь, парохъ зъ Хлѣбичина лѣоного.

Завѣдательство капел. Хомякôвки (по смерти о. Павла Майковского) надано ex currendo о. Володимиру Козёровскому зъ Марковець.

Митр. консисторія вставляеся до президіи ц. к. намѣстництва о згоду на каноничну институцію для оо. 1) Володим. Глиньского на Пôдманастырь и 2) Леонтія Копертыньского на Супранôвку, дек. збаражского.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Ôтпустку для поратованя здоровя получивъ о. Левъ Кмицикевич парохъ Малнôвскои Волѣ.

Въ пропозицію: На парохію Завадôвъ, дек. яворôвского, принятѣ оо. І. Ив. Гинилевичь зъ Выкотъ, ІІ. Іосифъ Рейнаровичь зъ Манастыря, ІІІ. Юл. Низовый зъ Яворова, 4. Юл. Волошиновичь зъ Середницѣ, 5. Левъ Паппъ зъ Тулиголовъ, 6. Левъ Лазуркевичь зъ Бенковои Вишнѣ, 7. Викторъ Кравичь зъ Залужа, 8. Иларій Куцѣль съ Ялового, 9. Мих. Калимонъ зъ Манастырця, 10. Ив. Козакъ зъ Сѣнявки. — На парохію Чертежь, дек. сяноцкого оо. І. Ив. Копыстяньскій зъ Краснои, ІІ. Ив. Ропицкій зъ Липы, ІІІ. Ив. Крыницкій зъ Сеньковои Волѣ, 4. Волод. Бѣрецкій зъ Радошиць, 5. Дръ Іосифъ Черлюнчакевичь зъ Кракова, 6. Вас. Коцыловскій зъ Хиринки, 7. Андр. Габля зъ Тыравы сольнои, 8. Іосифъ Федоновичь зъ Липска, 9. Мих. Венгрыновичь зъ Улазова, 10. Емил. Горницкій зъ Барыча, 11. Левъ Сембратовичь зъ Дошницѣ, 12. Ник. Боберскій зъ Злоцкого, 13. Ив. Париловичь зъ Ростоки великои. — На парохію Бахуръ, дек. бѣрчаньского, о. Іосифъ Мащакъ тамошный завѣдатель. — На капелянію Болестрашичѣ, дек. перемыского, о. Ник. Вишѣевскій, тамошный завѣдатель. — На парохію Немирôвъ, дек. любачѣвского о. Ив. Кобрынъ, сотрудникъ архикатедральный.

Увôльненье ôтъ испыту конкурсового для полученя бенефиціи получили оо. 1. Юл. Плятекъ, капелянъ въ Татарахъ, 2. Викт. Мазикевичь, парохъ въ Денискахъ, 3. Вас. Лебедыньскій, парохъ въ Германовичахъ, 4. Емил. Бачиньскій, парохъ въ Маковôй, 5. Емил. Грушкевичь, парохъ Наконечного, 6. Ант. Волосъ, парохъ въ Прилбичахъ.

Ôтпустку ôтъ душпастырства для поратованя здоровя получили оо. 1. Викторъ Киверовичь зъ Жапалова, деканъ олешицкій а заступництво въ веденю дѣлъ деканальныхъ поручено о. Ивану Ванковичу, мѣстодекану; 2. Левъ Кмицикевичь зъ Малнôвскои Волѣ.

ПОСМЕРТНІЙ ВѢСТИ.

✝ **О. Аполонъ Прачковскій**, монахъ Ч. св. Василія вел. упокоився 8 (20) червня въ гошôвскôм монастыри на „Ясной Горѣ“, въ 83 роцѣ житя, а 50 священьства. Бувъ ôнъ свого часу звѣстнымъ екзаминованымъ професоромъ нѣмецкого языка въ гимназіи бучацкôй и яко выслуженый професоръ получивъ бувъ чинъ игумена въ Краснопущѣ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Хлопска комисія“**, оповѣданье Ивана Франка, друковане сего року въ львôвскôй „Зори“, дочекалося вже перекладу на польскій языкъ и появилося въ фейлетонѣ послѣдного (26) числа варшавскои „Prawd-ы“. Перекладъ дуже удачный и за-для того характеристичнѣ цѣхи оригиналу майже вповнѣ задержанѣ.

Господарство, торговля и промыслъ.

— **Станъ засѣвôвъ въ всходнôй Галичинѣ.** Страшна повѣнь, о котрôй звѣстно нашимъ читателямъ такъ зъ описей въ „Дѣлѣ“ якъ и зъ другихъ часописей, задала нашимъ землякамъ тяжкій ударъ. Вода забрала або вымулила до тла сѣно зъ сѣножатей, збôже зъ поля и лишила по собѣ страшне спустошенье. Всѣ околицѣ надъ Днѣстромъ и Сяномъ и ихъ доплывами а по части и околицѣ надъ Прутомъ дôзнали великои шкоды. Черезъ незвычайнѣ зливы дôзнали шкоды навѣть тѣ околицѣ, де повѣни зовсѣмъ не було. Пшеницѣ и ячмена повылягали майже всюды такъ, що въ дуже многихъ сторонахъ можна сподѣватись ледве третои части збôрки. Крôмъ сего ще въ декотрыхъ сторонахъ спали сильнѣ грады и наробили такожь не мало шкоды. Такъ вздовжь Сяну коло Сѣнявы, въ сторонахъ Жовквы, Куликова и Рудокъ. Дня 12 червня вдавъ градъ такожь на пограничу чорткôвского и теребôвельского повѣтôвъ коло Скоморова и Бичковець и наробивъ не мало шкоды. Дня 15 червня бувъ градъ знову въ Скварявѣ коло Золочева и наробивъ много шкоды особливо на поляхъ селяньскихъ въ Скварявѣ; въ недалекôмъ Княжу шкода була вже менша. Въ половинѣ червня перелѣтала въ многихъ сторонахъ т. зв. „шклярка“ або „водна панна“ котру зъ разу всѣ уважали за саранчу. Комаха ся не мае однакожь нѣчого спôльного съ саранчою и не есть шкôдливою, противно она ставсь пожиточною выловлюючи въ воздусѣ всѣлякѣ шкодливѣ комахи якъ многѣ овады, мотылѣ и т. п. — Рѣпакъ, де не дôткнула его повѣнь, держится добре. Пшеница по бôльшои части черезъ зливы вылягла. Въ Золочѣвскôмъ кинулась ржа въ многихъ мѣсцяхъ. Банатка вже ся высыпала. Жито ранне лѣпше; пôзнѣйше також поправилося, але слота и вѣтры знищили въ многихъ мѣсцяхъ цвѣтъ, черезъ що колосье щербате. Ячмена по зливахъ повылягали, пôзнѣйшѣ держатся лѣпше. Коло Рудокъ пôдъѣдае его червакъ. Овесъ майже всюды добрый. Горохъ не конче удався. Бôбъ и бобикъ добрѣ. Гречка доперва сходитъ; переважно хороша. Выка майже дуже добра. Кукурудза дуже буряномъ позарастала; до поленя треба богато роботника; на раннѣйшу въ загалѣ выгляды добрѣ. Конюшина почалась коситися, покосы буйнѣ и добрѣ. Мѣшанка добра. Ленъ дуже хорошій; коноплѣ також. Картофлѣ добре посходили. Бураки по бôльшôй части мизернѣ, позарастали бурянами, въ Золочѣвскôмъ и коло Рудокъ мушка зъѣла. Розсады капусты пріймились добре. Хмѣль всюды хорошій. Цѣна иде въ гору; въ послѣдныхъ часахъ плачено по 150 зр. за сотнаръ. Кто скорше продавъ, стративъ. Тютюнъ въ Борщѣвскôмъ и Коломыйскôмъ середный. — Сѣножати мало дадутъ сѣна, хочь по дощахъ трава поправилась; де була повѣнь, сѣножати зовсѣмъ замуленѣ. — Роботы дорожшѣ и що разъ труднѣйше о роботника именно о пѣшого до поленя и пôдгортуваня картофель...

Переписка Редакціи и Администраціи.

Всч. З. П. въ Турю. Замовленѣ ноты выслали мы ще 19 червня за послѣплатою (18 зр. 85 кр.) на адресу о. Василя Салагуба въ Устрикахъ, и до нынѣ не одержали ще звороту грошей. Жадану „Правду“ и „Проповѣди“ вышлемо небавомъ. Про иллюстроване выданье Шевченка дальшихъ вѣстей не маємо. — *Вп. О. С. въ Станиславовъ.* Предплата Ваша кôнчится 30 червня; за инсератъ прійде 1 зр.

Аптика РУКЕРА во Львовѣ
1009 (55—?) поручае
Спеціяльности и универсальнѣ средства французскѣ и иншѣ, якъ черезъ ню такъ и черезъ иншѣ фирмы оповѣщуванѣ.

(Надôслане.)

Нынѣ, коли папѣросы чимъ разъ бôльше починаютъ уживатися, треба якъ найбôльше дораджувати купцямъ, щобъ якъ найбôльшу звертали увагу на якôсть папѣросовои бибулки. Наколи бибулка не добра, то и зъ найлѣпшого тютюну не можна зробити доброго папѣроса. Жадна папѣросова бибулка не дае такъ певнои гварантіи за абсолютну чистоту и нешкôдливôсть якъ французскій фабрикатъ „*Le Houblon*“ *Cawley-a & Henry-го въ Парижи* — Найокладнѣйше показуесь се зъ хемичныхъ розслѣдôвъ, якѣ робили професоры *д-ры J. J. Pohl, E. Ludwig* и *E. Lippmann* (всѣ въ Вѣдни). Результатъ сеи анализы зложили сѣ панове въ урядово потвержденôмъ цертификатѣ слѣдуючого содержаня: **Свѣдоцтво**: „Пôдписанѣ заявляютъ симъ на пôдставѣ точно ними предпринятого розслѣду, що папѣросова бибулка походяча зъ *фабрики папиросовыхъ бибулокъ пана Cawley-a & Henry-ого въ Парижи* „Le Houblon“ есть знаменитои якости, зовсѣмъ вôльна ôтъ всякихъ чужихъ частей складовыхъ, особливо-жъ вôльна ôтъ всякихъ здоровю шкôдливыхъ матерій. Вѣдень дня 24 мая 1884. Пôдпис. *дръ J. J. Pohl*, звыч. публ. професоръ хемичнои технологіи при ц. к. техничнôй академіи; пôдпис. *дръ E. Lippmann*, надзв. публ. професоръ хеміи при вѣденьскôмъ университетѣ; *дръ E. Ludwig*, ц. к. публ. професоръ медициньскои хеміи при вѣденьскôмъ университетѣ.“ (Тожсамôсть повысшихъ пôдписôвъ потверджена *дромъ J. Hoffmann-омъ*, ц к. нотаремъ у Вѣдни. Повыше свѣдоцтво пôдписане и затверджене *ц. к. министерствомъ дѣлъ заграничныхъ и французскимъ посольствомъ у Вѣдни* дня 28 мая 1884.)

Кава зелена
здорове зерно по **7 зр. 60 кр. за 5 кил.** (въ тонкôмъ ворочку) вразъ съ опакованьемъ и пересылкою почтовою
якъ довго стане запасу.
(**Весь запасъ теперѣшный 1500 кил.**)

Шварцъ безъ витріолю
въ коробкахъ деревяныхъ по 1½, 2, 3, 4 кр.
„ „ точеныхъ по 5, 6, 10, 22 кр. (одинъ фунтъ)
въ бляшанкахъ по 5, 10, 15, 20 кр.

Ваги децимальнѣ
(до высылки впростъ зъ фабрики)

на	10	20	50	100	150	200	250 кил.
по	7½	8½	10	13	15	20	26 зр.

кромѣ транспорту зъ Вѣдня
Повысшѣ и иншѣ товары поручае
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ
у Львовѣ.

Складъ и роботня
ЗИГАРКôВЪ
М. СКУРЕКЪ
зигармистръ
улиця Сикстуска ч. 1.
Дешева а солидна робота. За добрый матеріялъ и хôдъ зигаркôвъ гарантуеся.
1127 (1—3)

„СТАТУТЪ ЧИТАЛНѢ“
вразъ съ
поданьемъ до ц. к. Намѣстництва
выдало товариство „Просвѣта“ и продае по слѣдующихъ цѣнахъ: Статутôвъ и 1 примѣрн. подана до ц. к. Намѣстництва (безъ пересылки почт.) **20 кр.**
Товариство „Просвѣта“
ул. Скарбкôвска ч. 2.

Учитель старшій мѣскои школы Русинъ, съ довголѣтною практикою, глядитъ лекціи на часъ вакацій въ здоровôй гôрскôй окрестности.
Близшѣ вѣсти въ редакціи „Дѣла“. 1125 (1—1)

„ВЪ ОБОРОНѢ ЧЕСТИ“,
повѣсть Г. Раймунда въ трехъ частяхъ. Цѣна 2 зр. 50 кр., съ пересылкою 2 зр. 70 кр. (Повѣсть тая стоитъ въ оригиналѣ нѣмецкôмъ 8 зр. 40 кр.)
Дôстати можна въ Администраціи „Дѣла“.

Учителька
съ квалификацією, съ кôлька найцятьлѣтною практикою, може обняти посаду на селѣ або яко корепетиторка на часъ вакацій або на часъ необмеженый. Може научати языка нѣмецкого, гры на фортепянѣ, граматикально французского языка; хлопцѣвъ приготовляе до шкôлъ нормальныхъ и здае съ ними испыты, а дѣвчатамъ удѣляе и высшои науки. (3—3)

5000
останкôвъ сукна
(3 до 4 метры)
у всѣхъ краскахъ, на одяги мужескѣ, на загортки, жѣночѣ мантлѣ ôтъ дощу, на жѣночѣ плащѣ — розсылае за послѣплатою **за останокъ по 5 гульд.**
L. Storch, Brünn.
Останки не до вподобы принимаеся назадъ. Вздрцѣ высылаются по присланю 10-крейцаревои марки.
1061-14-52

„Скошеный цвѣтъ“
образокъ зъ галицкого житя
Василя Барвѣнка.
Цѣна 1 зр., съ пересылкою 1 зр. 20 кр.
Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскôй.

Поручаю ласкавымъ зглядамъ
СВОЮ РОБôТНЮ
МУЖЕСКОГО И ДАМСКОГО ОБУВЯ
съ заявленьемъ, що старатись буду якъ точностею, такъ и умѣреными цѣнами, самою лучшою роботою и лучшими матеріялами якъ изъ шкôръ краевыхъ такъ и заграничныхъ всѣхъ вдоволити. 1098 2—?
П. Венжовскій
Членъ руского ремѣсничого товариства „Зоря“
при ул. высшôй Ôрменьскôй. ч. 21.

„МЕРТВѢ ДУШѢ“
гумористична повѣсть **Миколая Гоголя** съ портретомъ автора и „Словомъ ôтъ Выдавництва“ (278 сторôнъ великои 8-ки).
Цѣна 1 зр. 80 кр.; съ пересылкою почтовою 2 зр.
Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійскôй.

Найбôльшій складъ нотъ
до граня и до спѣву
НА ПРОДАЖЬ И ДО ПОЖИЧАНЯ.
НАЙСВѢЖѢЙШѢ НОВОСТИ
въ Читальни
ГУБРИНОВИЧА и ШМИДТА
1004 13—24 пôдъ зарядомъ
К. ВИЛЬДА
во Львовѣ,
улиця Академична ч. 3.

100 улѣвъ
рамовыхъ, футрованыхъ и лякерованыхъ въ добрôмъ станѣ набути можна
по цѣнѣ 1 зр. а. в. за штуку.
Близша вѣдомôсть у проф. школы реальнои Чапельского въ Станиславовѣ. 1126 1—1

Складъ фабричный красокъ, лякерôвъ, покостôвъ, продуктôвъ хемичныхъ заразомъ и торговля матеріялôвъ
ГИБНЕРА и ГАНКЕ
1104 (45—?) **во Львовѣ, Ринокъ**
поручае

Краски олѣйнѣ
зовсѣмъ готовѣ до ужитку, до мальованя дверей, ôконъ, помостôвъ, дахôвъ, домôвъ, огородовыхъ знарядôвъ и господарскихъ, знарядôвъ рôльничыхъ и т. д.

КРАСКИ
олѣйно-лякеровѣ и бурштиново-лякеровѣ
масу до запусканя помостôвъ
власного выробу, найлѣпшого рода
лякеръ до помостôвъ,
лякеръ до шкôльныхъ таблиць
найдобрѣйшѣ
лякеры повозовѣ правдивѣ
англійскѣ въ фабрикъ Wilkinson, Heywood и Clark въ Лондонѣ,
всякого рода лякеры до роботъ внутрышныхъ, вильшныхъ, дерева, желѣза и шкôръ.

Краски сухѣ всякѣ роды:
анилиновѣ,
до крашеня ячь
„ „ матерій,
друкарскѣ, бронзы (золотый порошокъ), золото въ аркушахъ,
ростинѣ въ плынѣ,
для переплетникôвъ,
тушовѣ акварелевѣ въ гузичкахъ и лѣсочкахъ,
акварелевѣ вохкѣ въ трубочкахъ и мушляхъ,
до мальованя порцелянъ,
олѣйнѣ въ трубочкахъ до роботъ артистичныхъ.

Средства до ретушованя, олѣйки и верниксы до роботъ артистичныхъ, пензлѣ, малярскѣ полотна, палеты сталюги и всякѣ приборы до мальованя и рысованя.

Артикулы для фôльваркôвъ:
Смаровило до желѣзныхъ осей,
олива до машинъ,
теръ газовый,
цементъ и гипсъ,
китъ, асфальтъ,
антимерулiонъ,
карболевый квасъ и другѣ средства дезинфекцій.

Приряды пивничнѣ:
Шпунты и чопы до бочокъ,
корки до бутильокъ,
капелѣ до бутильокъ,
маса до лякованя бутильокъ,
машины до коркованя бутильокъ,
„ „ „ бочокъ,
тирбушоны,
машины до мытя фляшокъ,
пипы до бочокъ.

Артикулы гумовѣ,
кишки гумовѣ дэ газу и до стяганя воды, вина, пива, квасу; плыты гумовѣ и пр.
простирала гумовѣ.
Пасы до машинъ и молотѣлень зъ найлѣпшихъ шкôръ бельгійскихъ всякои ширины.
Гурты до машинъ, вужѣ конопляныхъ.
Руры циновѣ и оловяныхъ.
Шрôтъ, льотки и кулѣ.
Порошокъ на комахи и молѣ, тинктура на комахи, камфора и перець бѣлый.
Артикулы тоалетовѣ, мыла тоалетовѣ, Extraits d'odeur, Eau de Cologne, олѣйки и помады.
Лякъ до печатаня.
Чорнило до писаня, до гектографіи, червоне, сине, чорне, до значеня бѣля и автографичне.
Краски до печатокъ, гума и карукъ розпущеныхъ.
Китъ до скла и порцеляны.
Смаровило непромакаюче на шкôру.
Смаровила на копыта съ способомъ ужитку.
Товщь до оружія.
Лякеръ до чобôтъ чорный, золотый и мѣнячійся.
Чорнило до шкôръ.
Апретура до консервованя шкôръ и пр.
Все по найдешевшихъ цѣнахъ.
Цѣнники спеціяльнѣ на жаданье gratis и franco.
☛ При замовленяхъ за послѣплатою просится о присыланье певнои сумы, котра выстарчила-бъ хочь на оплаченье тамъ и назадъ коштôвъ почтовыхъ на случай недобраня посылки. ☚
Ôтъ осени року 1884 въ власнôмъ домѣ Ринокъ ч. 38.

Выдавець и редакторъ: **Иванъ Белей.**
Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 71. Львôвъ, Четверъ 21 червня (3 липня) 1884. Рôчникъ V.

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй год. попол. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 44 улиця Галицка.

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул Галицка.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодинокe число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одного строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ отъ порта

Предплату належитъ пересылати єдранко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ *для Австріи*: *для Россіи*:
на цѣлый рôкъ . . 12 зр. на цѣлый рôкъ . . 12 рубл.
на пôвъ року . . 6 зр. на пôвъ року . . . 6 рубл.
на чверть року . . 3 зр. на чверть рок. . . 3 рубл.
съ дод. „Библіотеки“: съ дод. „Библіотеки“:
на цѣлый рôкъ . . 16 зр. на цѣлый рôкъ . . 16 рубл.
на пôвъ року . . 8 зр. на пôвъ року . . . 8 рубл.
на чверть року . . 4 зр. на чверть рок. . . 4 рубл.
на самъ додатокъ: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . зр. 5·— на цѣлый рôкъ . . 5 рубл.
на пôвъ року . зр. 2·50 на пôвъ року . . . 2 50кр.
на чверть року . зр. 1·25
Для Заграницы, окрôмъ Россіи:
на цѣлый рôкъ . . . . 15 зр.
на пôвъ року . . . . 7·50 зр.
на чверть року . . . . 3·75 зр.
съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . 19 зр. на цѣлый рôкъ . . 6 зр.

Небавомъ розпочинаєся II-гій пôврôкъ, а взглядно III-тій чвертьрôкъ сегорôчного выдавництва „Дѣла“.

Просимо П. Т. Предплатникôвъ поспѣшити съ предплатою и вырôвнаньемъ довгôвъ, бо наша Редакція, якъ и кожда друга, съ початкомъ пôвроку має надмѣрно великѝ выдатки, — а все муситъ платити готôвкою.

Зъ нашого университету.

Выбôръ Русина п. Юліяна Медведского, професора геологіи на политехницѣ львôвскôй, ректоромъ политехники вже по разъ другій — урадувавъ всѣхъ Русинôвъ яко хорошій объявъ совѣстливости и справедливости поважного колегіюмъ професорôвъ политехники, котрѝ дѣла своєи автономіи трактуютъ безъ нѣякихъ упереджень, безъ нетерпимости національнои, а тôлько по правдѣ и по заслузѣ.

Того зовсѣмъ не можна сказати о колегіюмъ професорôвъ нашого университету. Тамъ вже не объявляєся така справедливôсть и объективнôсть, — тамъ вже при выборахъ ректорôвъ зовсѣмъ не береся на взглядъ анѣ справедливôсть, анѣ заслуга професора — Русина.

Такого рѣшучого и твердого докору колегіюмъ нашого университету мы не могли-бы учинити, коли-бъ тôлько случайно, одинъ разъ професоръ Русинъ бувъ при выборѣ ректора поминеный. Але се — жаль и соромъ казати — дѣеся систематично!

Звѣстно, що професоръ дръ Омелянъ Огоновскій єсть въ философичнôмъ факультетѣ университету львôвского найстаршимъ професоромъ; ôнъ вступивъ въ его члены ще за нѣмецкихъ часôвъ; всѣ прочѝ професоры вступили пôзнѣйше. Слѣдуе отже, що проф. дръ Омелянъ Огоновскій по знаціонализованю университету повиненъ бувъ бути выбраный ректоромъ зъ философичного факультету скорше, нѣжь кождый иншій професоръ.

Тымъ часомъ вже не разъ, не два, але пять разôвъ були выбираниѝ ректоры зъ философичного факультету — а д-ра Омеляна Огоновского — пять разôвъ поминено! Молодшій пôсля лѣтъ службы въ университетѣ проф. дръ Евсевій Черкавскій бувъ выбраный ректоромъ ажь два разы, а молодшѝ: проф. Жигмонтъ Венцлевскій, проф. Ксаверъ Лиске и проф. Радзишевскій по одному разу; найстаршій же професоръ дръ Омелянъ Огоновскій — анѣ разу!

Чи справедливо? чи се поважно? чи се приличпо для такои институціи, якъ краевый національный университетъ, въ котрôмъ обѣ народности краевѝ — руска и польска — будьто-бы рôвно-управненѝ?

Закинувъ-бы може кто: „Муситъ чей бути якась причина, що колегіюмъ львôвского руско-польского университету ажь пять разôвъ поминуло найстаршого професора въ однôмъ зъ факультетôвъ...“

А вже-жь нѣчо не дѣеся безъ причины — и мы вже повысше вказали на причину, порôвнуючи успособленье и поступованье колегіюмъ професорôвъ политехники съ колегіюмъ професорôвъ университету у Львовѣ. А вказали мы на тую именно причину для того, що кромѣ неи — иншои не можемо пригадати, хочь и якъ силуємось!

Не можемо такъ зле думати о професорахъ львôвского университету, щобъ они не знали одинъ другого по своихъ творахъ, щобъ не знали, яке становище занимає кождый зъ нихъ въ свѣтѣ науковôмъ, кôлько и що котрый написавъ, до якихъ ученыхъ товариствъ належитъ и т. д. Не хочемо такъ зле думати, — бо се оскорбило-бы кождого професора, зъ якого-бъ ôнъ факультету и не бувъ, бо бодай на стôлько можна допустити, що кождый професоръ университету львôвского прочитавъ печатану ôтповѣдь професора д-ра Ксавера Лиске на атакъ д-ра Зисса въ радѣ державнôй и кождый професоръ мусѣвъ щось чути о новѣйшихъ поважныхъ творахъ д-ра Омеляна Огоновского, о творахъ, що заинтересували цѣлый свѣтъ науковый, о такихъ творахъ, якъ „Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache“, „Слово о полку Игоревѣ“, „Хрестоматія староруска“, не згадуючи вже про многѝ, многѝ науковѝ розправы въ выданяхъ науковыхъ, мѣжь иншими въ выданяхъ краковскои Академіи наукъ... Такъ отже смѣло можемо сказати, що повагою въ науцѣ и многотою науковыхъ трудôвъ своихъ дръ Омелянъ Огоновскій не стоитъ низше ôтъ кождого зъ высше поименованыхъ бувшихъ ректорôвъ зъ философичного факультету. Впрочѣмъ не хочемо тягнути паралелѣ мѣжь науковыми трудями и заслугами д-ра Омеляна Огоновского а на примѣръ дво-разового ректора д-ра Евсевія Черкавского, — цѣкавыхъ ôтсылаємо до библіографôвъ, нехай они поясняятъ...

Яка-жь бы ще могла бути оправдана причина пяти-разового поминеня професора при выборѣ ректора? Може тая, що дръ Омелянъ Огоновскій єсть предсѣдателемъ товариства „Просвѣты“?

Се не повинно бути причиною, бо Поляки професоры були и суть такожь предсѣдателями товариствъ — навѣть политичныхъ, а на се при надаваню достоинствъ академичныхъ зовсѣмъ не уважалося и не уважаєся. Впрочѣмъ дво-разовый ректоръ политехники п. Юліянъ Медведскій, бувъ заступникомъ предсѣдателя тои-жъ самои „Просвѣты“!...

Якъ же конець кôнцемъ можна собѣ сей цѣкавый фактъ пояснити, вытолкувати?

Дръ Омелянъ Огоновскій — Русинъ!

Традиція давнои Польщѣ живе у насъ въ давнôй силѣ: не допускати правдивыхъ, щирыхъ Русинôвъ до высокихъ достоиньствъ, показувати все свою высшôсть и своє пановање на кождôмъ поли. Традиція тая доводитъ до того, що Русины нынѣ при верховодствѣ Полякôвъ въ Галичинѣ не маютъ анѣ одного члена въ выдѣлѣ краєвôмъ, анѣ одного члена въ спôльныхъ делегаціяхъ, — традиція тая доводитъ до того, що Поляки ставлятъ окликъ: „Ani jednego Rusina“ — до сойму краєвого, до рады державнои, — традиція тая казала и найповажнѣйшому представителеви науки, университетови львôвскому, пять разôвъ неоправдано, несправедливо поминути при выборѣ ректора — найстаршого професора, заслуженого для цѣлои славяньскои науки, ученого — Русина!

Сумный се фактъ а вельми важный — и за-для его важности пôдносимо его въ „Дѣлѣ“. Єсли коли-небудь Поляки можутъ голосити и туманити свѣтъ широкій, що въ нынѣшнôй добѣ они усуваютъ Русинôвъ зъ арены для-того, що „теперѣшне правительство такъ хоче“, и если вже навѣть допустити — хочь се неправда — що правительство пôдшептуе имъ окликъ: „ani jednego Rusina“ до сойму, до выдѣлу краевого и до другухъ репрезентацій, — то сего вже зовсѣмъ не можна допустити дотычно львôвского университету. Es ist etwas faul — въ самôмъ университетѣ!...

Ив. Б—ей.

Устава противъ безсовѣстности.

Господи милосердный, кôлько мы вже не наслухались про „pomieszanie pojęć społecznych“! Ôтъ коли сягае память людска, ôтъ коли почутье гôдности людскои перестало бути прерогативою однои касты, ôтъ тогды й кричитъ та каста, що у насъ, хлопôвъ, бѣдакôвъ „помѣшались понятя суспôльнѝ“. Не хотѣвъ хлопъ робити панщины понадъ инвентарскій обовязокъ, або присилуваный буками робивъ ви недбало, лѣниво, абы въ рукъ збутися, — не хотѣвъ по скасованю панщины на десять крокôвъ знимати капелюха передъ паномъ и его економомъ, хилятись та кланятись до колѣнъ, — не хотѣвъ опôсля добровôльно ôтступити землѣ ôтъ вѣку зрощуванои его потомъ, не хотѣвъ пôдписуватись на шахрайскихъ угодахъ сервитутовыхъ, пôдтинаючихъ въ самôмъ корени его бытъ економичный, — все те у нашои „єрархіи суспôльнои“ було „помѣшанье понять суспôльныхъ“, котрому якъ до поры надавались рôжнѝ назвы, якъ „podżegania do rzezi“, „knowania moskalofilskie“, „agitacye świętojurskie“, „chucie komunistyczne“ и т. и. Цѣла исторія нашого „narodowego zbratania dworów z chatami“ єсть не чимъ иншимъ, якъ тôлько ненастаннымъ крикомъ, нарѣканьемъ та доносомъ на „помѣшанье суспôльныхъ понять“ нашого селяньства.

И спытаймось мы та розгляньмось добре, де властиво лежитъ пôдстава до тыхъ нарѣкань и доносôвъ? Пок. Иванъ Федоровичъ въ однôмъ зъ своихъ афоризмôвъ сказавъ дуже удачно: „народы и правительства слабôй завсѣгды вину своихъ нещасть приписуютъ своимъ сильнымъ сусѣдамъ“. Коли де, то въ польскôй политичнôй и суспôльнôй исторіи афоризмъ сей находитъ повне потвердженье. Такѝ факты, якъ Хмельниччина та Гайдамаччина на Украинѣ, якъ рѣзня 1846 року и безчисленнѝ розрухи сервитутовѝ 1848 р. ажь до нашихъ днѣвъ, завсѣгды, систематично и съ вытревалостею гôдною лѣпшои справы приписуются не власнымъ помылкамъ та блудамъ, не власнымъ хибамъ въ суспôльнôмъ и политичнôмъ устрою Полякôвъ, але чужодержавнымъ и чужонароднымъ, а то й „antyspołecznym i antyreligijnym“ агитаціямъ.

Черезъ послѣдныхъ сто лѣтъ Поляки нашѝ такъ привыкли складати всѣ свои помылки на „помѣшанье понять суспôльныхъ“ нашого, а то й свого власного сельского народа, що теперь уже все, що тôлько имъ не въ ладъ, кожду дрôбницю окрещуютъ тою назвою. Селянинъ, притисненый передновкомъ, иде до двора, щобъ „по сусѣдски“ позичити чи то зерна чи трохи грошей — на ôтробокъ; панъ не ôтъ того, але тутъ же означуе и цѣну будущого ôтробку, н. пр. значитъ ему гульдена и жадае за него пять день роботы. Селянинъ въ потребѣ, съ паномъ торгуватись нѣяково, — ну, и каже: „та що, кобы Богъ здоровлье давъ пану тай менѣ, — якось ôтробимо“. А въ роботы цѣна робôтника 50 кр., — селянинъ выйде два днѣ и бôльше не приходитъ. Отъ и являєся въ якôй-небудь газетѣ польскôй велике *terremtete* на „помѣшанье суспôльныхъ понять“ у нашого селянина.

Але на дописахъ дѣло не кôнчится. Одинъ, другій и десятый панъ, досвѣдчивши неразъ такихъ самыхъ помылокъ (правду кажучи, були се переважно ихъ власнѝ помылки), пôдносятъ се дѣло въ соймѣ краевôмъ и роблятъ зъ него „пытанье“ регуляціи „stosunków robotniczych“. Ихъ органъ центральный, выдѣлъ краевый, выготовуе проектъ уставы до такои регуляціи, проектъ, котрый вартъ статися „притчою во языцѣхъ“ именно пôдъ взглядомъ крайного помѣшаня всѣхъ понять суспôльныхъ и державно-правныхъ у его авторôвъ. Основный мотивъ того проекту, розбораного нами торôкъ въ однôй изъ статей, помѣщеныхъ пôдъ наголовкомъ „Новѝ проявы pracy organicznej“, розъясняе намъ урядова „Gazeta Lwowska“ въ чч. 141—142 зъ д. 20 и 21 червня 1884. Иде ту не бôльше й не менше, якъ о вылѣченье „хочь бы й енергичными, щобъ тôлько ôтповѣдными средствами“ великои суспôльнои недуги. Недуга та „пôдкопуюча наше селяньство“, се єсть „owa wrodzona niemal, tradycyjna niesumienność w spełnianiu zaciągniętych zobowiązań“. Якъ бачимо, цѣль тои проектованои уставы єсть наскрôзь моральна — вылѣчити загнѣжджену, ба навѣть вроджену у нашого народа (?) безсовѣстнôсть. Трошка то оно дивно выглядае — лѣчити вродженѝ недуги; се такъ, якъ коли-бъ соймъ нашъ въ ôтцѣвскôй своѣй старовливости хотѣвъ выдавати уставу до вылѣчуваня слѣпыхъ, безногихъ та горбатыхъ. Ну, але що-жь дѣяти, — може бути, що якъ начальство автономичне прикаже, то й слѣпѝ станутъ видющими, а горбатѝ простыми. Але гляньмо тôлько, якими способами паны нашѝ хочутъ насъ лѣчити?

На се ôтповѣдае „Gazeta Lwowska“ дуже выразно. „Щобъ устава осягнула замѣрену цѣль, повинна опертися, що такъ скажемо, на грунтѣ традиціи мѣсцевои, ôтповѣдати закорѣненымъ зъ-давна успособленямъ и ôтносинамъ“. А що-жь се за традиціи у нашого народа? якѝ се такѝ закорѣненѝ успособленя? Ну, се-жь именно та его „безсовѣстнôсть въ сповнюваню затягненыхъ зъобовязань“. Отжеж устава противъ безсовѣстности хлопôвъ повинна опертись на — безсовѣстности — чiѣй? — сего й казати не потребуємо. Оно то конечно, клинъ клиномъ выбиваютъ, — а на безсовѣстного хлопа найдесь ще безсовѣстнѣйшій єрархъ суспôльный. Але щобъ все те вводити въ законну норму, ухвалювати на соймѣ — се, признаємось, бувъ-бы першій того рода случай, въ праводавствѣ цѣлого свѣта.

Що се не жартъ, що наша єрархія справдѣ задумуе мниму безсовѣстнôсть нашого народа лѣчити закономъ, санкціонуючимъ безсовѣстне подоптанье правъ горожаньскихъ и конституційныхъ (згадаємо ту тôлько проектованѝ параграфы о тôмъ, що панъ може не дозволити слузѣ пôдчасъ службы бачитись съ рôднею; що не тôлько у своихъ слугъ, але и у часовыхъ зарôбникôвъ т. є. неразъ у всѣхъ громадянъ, може робити ревизіи по домахъ; що контрактъ службовый, не выповѣдженый на 6 недѣль передъ кôнцемъ службы хочь-бы черезъ невѣдомôсть або забутливôсть слуги, eo ipso уважався продовженымъ ще на другій такій речинець и т. д.) и рôвно безсовѣстне вызыскуванье самыхъ найбѣднѣйшихъ селянъ, на се новый доказъ дае й „Gazeta Lwowska“. Именно промовляе она за заведеньемъ книжокъ робôтничихъ на взôръ истнуючихъ теперь книжокъ службовыхъ. Въ такôй книжцѣ робôтничôй вписувались-бы въ присутности вôйта и двохъ свѣдкôвъ такѝ пожички, котрѝ селянинъ бере у пана на ôтробокъ. Розумѣеся, що обôчь пожички вписувались-бы тѝ условія т. є. жаданя пана: кôлько ôтробку за удѣлену пожичку має селянинъ сповнити, — все те, конечно, мѣрене по цѣнѣ переднôвковôй, максимальнôй для селянина. Такѝ „цирографы“ мали-бъ тогды вже урядову силу, пôдпадали-бы пôдъ таку саму екзекуцію, якъ книжки службовѝ и — пташокъ бувъ-бы зловленый, безсовѣстнôсть хлопска мусѣла-бъ щезнути.

И ще одно. Хочь „Gaz. Lwowska“ вважае дворы „природными касами задатковыми для селянъ“, котрѝ повиннѝ охороняти ихъ ôтъ рукъ лихварскихъ (щобъ тымъ цѣлковитѣйше забрати ихъ необскубаныхъ въ свои власнѝ руки), то все таки та сама ц. к. газета твердитъ, що нова устава не може дозволити, щобъ селянинъ, затягнену на переднôвку въ грошехъ пожичку на ôтробокъ, звертавъ опôсля панови назадъ грôшми. „Се не ôтповѣдало-бы цѣли — твердитъ урядова газета, не запобѣгло-бъ заводови и стратамъ „господаря“ и зовсѣмъ не пôднесло-бы моральности народа, противно, звихнуло-бы тôлько основнѝ понятя ретельности въ его умѣ, надаючи немовь-бы санкцію недодержаню умовы.“ Охъ, уже та моральнôсть, — якими то плотами силуются нашѝ паны ви обгородити! Коли хлопъ, бѣдою припертый, взявъ у пана гульдена на 4 днѣ ôтробку, а въ роботы мôгъ-бы заробити того гульдена за два днѣ и ôтдати пану, — такъ

нѣ! Се було-бъ неморальне, — нехай робитъ 4 днѣ, якъ згода була! А що хлопъ въ тыхъ 4 дняхъ за одного гульдена ôтробитъ ему два, и що затымъ панъ ôтъ своеи пожички за кôлька мѣсяцѣвъ возьме 100—150% выску; се не буде неморальнымъ, бо панъ „въ такôмъ разѣ есть купцемъ, купуючимъ роботизну яко товаръ, за котрый платитъ готôвкою“. И се мае бути „wzgląd słuszny w normowaniu stosunków robotniczych“. Гей, панове, вы, що ôтъ 100 лѣтъ нарѣкаете на „pomieszanie pojęć społecznych“ у нашого народа, — а пригляньтесь тôлько самымъ собѣ: якй то понятя у васъ,— до якихъ абсурдôвъ, до якого притупленя всякого почутя справедливости доводитъ васъ нещасна жадоба панованя!

Сей проектъ уставы „противъ безсовѣстности“, якъ еи можемо справедливо назвати, прійде на слѣдуючôй сесіи соймовôй пôдъ обрады, — и тогды мы не залишимо дальше звѣстити нашихъ читателѣвъ о житю и поводженю того Веніяминка законодавчои премудрости нашихъ ерархôвъ суспôльныхъ. — *М.*

ДОПИСИ.

Зъ-надъ Серета.

(*Загальнй зборы читальнѣ въ Микулинцяхъ*) дня 12 л. червня показали, що и наше руске мѣщаньство не хоче остати по-заду въ працѣ около ôтродженя народного и приходитъ до національнои свѣдомости. Вже передъ рокомъ основалась тамъ читальня середъ дуже трудныхъ обставинъ и перепонъ зô стороны жидôвско-польского шовинизму. Жаль однакъ, що не подавъ тамошнымъ мѣщанамъ помôчнои руки мѣсцевый приходникъ и вицедеканъ, котрый яко бездѣтный и заможный чоловѣкъ мôгъ-бы свои силы посвятити не тôлько церквѣ, але и просвѣтѣ своихъ парохіянъ. На просьбы мѣщанъ оставъ невзрушеный и не явився анѣ вторôкъ, анѣ сего року на зборы, хочь збôръ зимовый именувавъ его почетнымъ членомъ. Мимо того однакъ читальня розвиваесь дуже хорошо и може послужити взôрцемъ, достойнымъ наслѣдованя сусѣднымъ мѣстамъ и мѣсточкамъ подôльскимъ. Нынѣ числитъ она 87 членôвъ звычайныхъ, мѣжь тыми 6 женщинъ, и мае до 300 книжокъ и часописей въ библіотецѣ. Сей розвôй мае читальня завдячити патріотичнымъ заходамъ головы п. І. Яремы и секретаря п. Клементія Жмура, директора школы народнои п. А. Рыбачка та ще кôлькохъ щирыхъ прихильникôвъ. Особливо же п. Жмуръ, молодый майстеръ коминярскій, есть душею читальнѣ. Ôнъ ôтступае безкористно на читальню одну простору хату, котру умысно устроено для потребъ читальнѣ, заосмотрено въ лавки, столы, шафу, украшено образами святыхъ и портретами нашихъ незабутныхъ покôйникôвъ Т. Шевченка и Вол. Барвѣньского та бюстами цѣсаря и цѣсаревои. Небавомъ мае ще тамъ построитись сцена для театральныхъ выставъ.

На зборы явилось въ празнично-умаенôй комнатѣ около 50 мѣщанъ и мѣщанокъ, а крôмъ того яко ôтпоручники Тернопôльскои филіи „Просвѣты“ прибули пп. Ол. Барвѣньскій, М. Левандовскій и Л. Рудницкій. По ôткрытю зборôвъ ôтспѣвано „Многая лѣта“ въ честь Н. Монарха, а ôттакъ секретарь здавъ справу зъ дорôчнои дѣяльности выдѣлу. Досыть було переглянути книжки (касову, протоколъ, списъ членôвъ и библіотеки, книгу урядовань), а можна було наглядно переконатись, якій тамъ у всѣмъ ладъ взôрцевый, яка точнôсть. Не дивниця отже, що збôръ съ признаньемъ принявъ справозданье до вѣдомости. Пôсля того промовивъ п. Ол. Барвѣньскій: розказавъ, яке то колись значенье мало руске мѣщаньство въ старорускихъ городахъ, до котрыхъ зачислявся и давный Микуличинъ; якъ за панованя Польщи заможне и вплывове мѣщаньство руске пôдъупало и выперте на передмѣстя, зрôвналось съ безправными хлѣборобами, а знатнй колись гôроды стали мѣсточками (якъ Микулинцѣ) або селами. Зъ того перейшовъ бесѣдникъ до нынѣшныхъ часôвъ, а розказавши, якъ мѣщаньство по иншихъ краяхъ н. пр. въ Англіи доходитъ до добробыту и значеня власною помочію черезъ спôлки задатковй, промысловй и иншй, звернувъ увагу слухачѣвъ, що и мѣщане Микулинецкй (переважно дрôбнй ремѣсники) могутъ такимъ способомъ двигнутися, якъ сего доказали вже многй сельскй громады, позаводивши у себе касы пожичковй и иншй подôбнй институціи. — Ôттакъ проф. Л. Рудницкій оповѣвъ про козакôвъ и представивъ вельми живу картину борбы Б. Хмельницкого съ Польщею. Выказавши безъуспѣшнôсть заходôвъ Хмельницкого для приверненя самостôйности руского народу, звернувся бесѣдникъ до нынѣшныхъ часôвъ и указавъ, що нынѣ вже не шаблею та гакôвницями, але просвѣтою и наукою добудемо собѣ гараздъ и пошанованье нашихъ правъ у сусѣдôвъ и противникôвъ нашихъ. Наконець М. Левандовскій говоривъ о земли и о иншихъ тѣлахъ небесныхъ. Крôмъ того ôтспѣвано кôлька рускихъ пѣсень. Пôсля того слѣдувало спôльне угощенье, при чѣмъ вношено тоасты въ честь гостей выдѣловыхъ, членôвъ читальнѣ и женьщинъ-мѣщанокъ. Поговôрка протягнулася до пôзнои поры, а ôттакъ всѣ розсталися съ тою думкою, що коли дальше буде вестися така ревна праця для просвѣты и освѣдомленя народу нашого, коли сурдутовцѣ и люде въ сѣракахъ та жупанахъ подадутъ собѣ руки для морального и матеріяльного подвигненя руского народу — тогды будучнôсть наша свѣтла! То-жь смѣло и ревно братя-мѣщане тою дорогою дальше впередъ, а красша доля, яка завитае пôдъ вашй стрѣхи, буде нагородою за вашй труды и клопоты, якихъ неразъ ще може дôзнаете при вашихъ змаганяхъ. Памятайте на слова нашого безсмертного Тараса:

„Борѣтеся, — поборете;
Вамъ Богъ помагае,
За васъ сила, за васъ воля
И правда святая“.

Одна тôлько хмарка закрыла небосклôнъ народного торжества въ Микулинцяхъ — се высше згадане бокованье мѣсцевого приходника ôтъ читальнѣ. На се мусимо нагадати, що призначенье нашихъ рускихъ священикôвъ таке, щобъ у всѣхъ народныхъ подвигахъ ишли на чолѣ народу, бо въ противнôмъ случаю останутъ безъ народу!

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Реформа торговельнои статистики*). Въ министерствѣ торговлѣ ôтбувалися сими днями нарады надъ реформою торговельнои статистики, котрои конечнôсть признали такъ торговельнй палаты якъ и рада державна. Передовсѣмъ порушено пытанье, якй мѣры належитъ предприняти, щобы осягнути докладнй данй дотычно ввозу и вывозу. Комисія узнала въ дискусіи за потрѣбне завести новй мытовй декляраціи (Zolldeklarationen) разомъ съ статистичною належитостею, котра существуе вже въ Угорщинѣ, дотеперь однакожь не запало ще наконечне рѣшенье.

(*Выборы до моравского сойму*). Дня 30 н. с. червня ôтбулися въ Моравіи выборы зъ куріи меншои посѣлости; дотеперь нема ще докладныхъ вѣстей про ихъ результатъ а зъ приватныхъ телеграмъ дотеперь наспѣвшихъ довѣдуемся лишь, що въ 31 округахъ Нѣмцѣ зыскали 8 мандатôвъ, стративши въ порôвнаню съ минувшою періодою соймовою одинъ мандатъ, а ческо-моравске сторонництво селяньске здобуло два новй мандаты.

(*Державнй желѣзницѣ и интересы мѣстъ*). Позаякъ черезъ то, що многй приватнй желѣзницѣ въ послѣдныхъ часахъ перейшли на власнôсть державы, дотычнй краѣ и мѣста не будутъ могли выбирати ôтъ нихъ яко ôтъ институтôвъ державныхъ податкôвъ въ свою користь, то дня 27 н. с. червня зъѣхалися въ Вѣдни ôтпоручники мѣстъ для спôльнои нарады и обдуманя средствъ, щобы зыскати за сей убутокъ въ додаткахъ ôтъ податкôвъ ôтповѣдный еквивалентъ. Згромадженье ôтпоручникôвъ мѣстъ рѣшило выслати до парляменту и правительства петицію, щобы та справа въ конституційнôй дорозѣ була полагоджена и есть надѣя, що справедливй претенсіи мѣстъ и краѣвъ будутъ увзгляднені, хочь не можна такожь забувати о тôмъ, що ôтъ державныхъ желѣзниць, котрыхъ головною цѣлею есть служити интересамъ загалу, не можна жадати того, що можна вымагати ôтъ обчисленыхъ на зыскъ приватныхъ предпріемствъ — позаякъ жертвы поношенй желѣзницями державными мусѣли-бы ôтбитися на контрибуентахъ податковыхъ.

(*Новй непорозумѣня межи Австрією и Угорщиною.*) Дня 28 н. с. червня бувъ угорскій президентъ министрôвъ Тисса въ Вѣдни, а хочь подорожь его до престольного мѣста монархіи задля численныхъ агендъ, сполученыхъ съ его урядовымъ становищемъ а вымагаючихъ частѣйшого личного зношеня его съ долитавскими властями, не могла выдатися несподѣваною, то симъ разомъ була вѣденьска подорожь Тиссы споводована новыми пригодами, новыми рôжницями межи правительствомъ однои и другои половины монархіи. Недавно тому выдавъ намѣстникъ Тиролю до щадницѣ въ Инсбруку рескриптъ, въ котрôмъ звертае увагу заряду сеи щадницѣ, що пôсля еи статутôвъ не вôльно фондôвъ щадницѣ льоковати въ угорскихъ паперахъ и приказуе заразомъ ефекты угорскй вымѣняти на другй. Мадяры пôдняли по тôй причинѣ въ своихъ журналахъ крикъ, а пôдъ ихъ натискомъ знѣсся заразъ угорскій министеръ скарбу съ долитавскимъ правительствомъ, коли однакожь не могло въ тôй справѣ прійти до порозумѣня, приѣхавъ Тисса самъ до Вѣдня и зъумѣвъ тôлько зробити, що розпорядженье тирольского намѣстника не буде ôтносилося до дальшихъ аналогичныхъ случаѣвъ, причѣмъ Тисса мавъ собѣ застерегчи, щобы австрійске правительство зрôвнало пôзнѣйше въ принципѣ угорскй паперы съ австрійскими. — Но ледво полагоджено справу угорскихъ паперôвъ державныхъ, а вже выходитъ друге непорозумѣнье, котре пôсля информацій „Budapester Correspondenz“ въ такій спосôбъ повстало, що австрійскій министеръ торговлѣ выдавъ до всѣхъ галицкихъ дирекцій желѣзничихъ розпорядженье, щобы при транспортахъ галицкихъ волôвъ, призначеныхъ до Пресбурга, не признавали такихъ самыхъ безпосередныхъ тарифъ, якъ транспортамъ, призначенымъ до Вѣдня. — Кромѣ того доноситъ „Budap. Corr.“, що австрійске правительство розпорядило, галицкй волы опасовй, призначенй на торгъ до Пресбурга въ Осьвецѣмѣ выладовувати и годувати и доперва пôсля того транспортувати ихъ до Пресбурга. — Органъ сей добачае въ згаданыхъ мѣрахъ австр. правительства цѣль убити пресбургскій торгъ и кинувся на австрійске правительство съ инвективами того рода и въ такôмъ неприличнôмъ тонѣ, що офиціозна праса австрійска ôтзываеся до угорского правительства, котре уживае „Budap. Corr.“ за свôй органъ, щобы ему такихъ „безвстыдныхъ“ екскурзій противъ долитавскихъ властей заборонило. — Що „Budap. Corr.“ написала згадану статію зъ инспираціи угорского правительства и загаломъ стоитъ въ звязи съ угорскими сферами правительственными а спеціяльно съ Тиссою, се рѣчь загально звѣстна, и може лишь дивно выглядати, що угорске правительство выбирае таку лишь револьверовымъ газетамъ властиву форму енунціяціи. Дотеперь ся справа наконечно ще не полагоджена; якій она возьме оборотъ, годѣ на разѣ предвидѣти, здаеся однакожь, що австрійске правительство и симъ разомъ мимо найлучшихъ правъ своихъ буде мусѣло поробити Мадярамъ уступки.

ЗАГРАНИЦЯ.

Англія. Въ Лондонѣ розпочалась вже конференція египетска; перше завѣданье ôтбулося вже дня 28 червня. Здаесь такожь, що нарады на сѣй конференціи не такъ легко пôйдутъ, якъ се зразу здавалося. Француско-англійска конференція творитъ вправдѣ пôдставу сеи конференціи але здаесь, що ся пôдстава въ неоднôмъ ще змѣнится. Россія именно дае чимъ разъ бôльше теперь пôзнавати, що коли въ Египтѣ мае бути заведена межинародна контроля, то не досить, щобы еи выконували лишь Англія, Франція, Австрія и Италія. Наколи мае бути заведеный дѣйстный надзôръ межинародный, то повинна взяти участь такожь Нѣмеччина, Россія и Туреччина. Що тыкае самои Туреччины, то говорятъ о порозумѣнюся Англіи съ нею, на пôдставѣ котрого Порта мала-бы выслати два полки до Египту на часъ окупаціи, себъто видимый знакъ еи верховнои власти надъ симъ краемъ. — „Standard“ доноситъ о новôмъ руху Феніянъ, котрымъ управляе Джемсъ Стефенсъ зъ Парижа. Стефенсъ розôславъ манифестъ до всѣхъ Ирляндцѣвъ въ Америцѣ, въ котрôмъ взывае начальникôвъ ирляндского союза націоналôвъ, щобы зôбралися въ Чикаго на нараду. На сѣй нарадѣ мали-бъ выбратися послы на конференцію въ Парижи, де буде предводити Стефенсъ и де зôйдутся такожь ôтпоручники Феніянъ зъ Ирляндіи и Англіи. На конференціи сѣй буде обговорюватися теперѣшне политичне положенье Феніянъ зô взгляду на ирляндске пытанье.

Италія. Ôтъ осьми днѣвъ вже выбухли въ Венеціяньскôмъ и въ поодинокихъ мѣсцевостяхъ Калябріи стрейки женцѣвъ. Причиною есть мала платня, яку робôтникъ денно получае. Звычайно платятъ робôтникови 50—60 чентезими (25—30 кр.) и десятый снôпъ. Се не выстарчае робôтникамъ середъ тамошныхъ обставинъ и не дивниця, що они кричатъ: Все одно, гиньмо зъ голоду и безъ роботы. Стрейки сй въ многихъ околицяхъ наробили правительству немало клопоту, бо межи робôтниками а карабиньерами прійшло вже до кровавои бôйки, въ котрôй много людей ранено. Робôтники переходятъ товпами село ôтъ села и недозваляютъ другимъ робити на поли. Цѣла околиця коло Ровиго выглядае якъ одинъ великій таборъ. Противъ робôтникôвъ выслано два полки пѣхоти, полкъ кôнницѣ и баталіонъ берзаліерôвъ. Селяне, що на жандармôвъ або якъ ихъ называютъ карабиньерôвъ кидали камѣньемъ, повитали войско радоснымъ окликомъ. Доси властителѣ бôльшихъ посѣлостей не хотятъ пôдвысшити платнѣ робôтникамъ. Тымчасомъ въ парляментѣ не думаютъ о получшеню долѣ селянъ, але сварятся безъустанно надъ рѣчами далеко меншои ваги. Причину до сего дае разъ въ разъ опозиція пентархôвъ. Такъ на засѣданю зъ дня 28 червня прійшло межи Манчинимъ а Криспимъ навѣть до простои лайки. Пôдчасъ дебаты надъ угодою съ Францією взглядомъ плавбы на мори, назвавъ Криспи политику теперѣшного министерства сервилизмомъ и пониженьемъ. Мимо сильнои опозиціи однакожь принято угоду значною бôльшостею.

Сербія. Сербско болгарскій конфликтъ зближаесь вже до кôнця; послѣдне засѣданье въ сѣй справѣ ôтбудеся въ Бѣлградѣ. — Сербска скупштина въ Нишу зôстала минувшои суботы замкнена престольною бесѣдою, котру король самъ ôтчитавъ. Въ бесѣдѣ згадуеся съ горячимъ признаньемъ о всѣхъ ухваленыхъ скупштиною законахъ и высказуеся ѣй въ имени ôтчины сердечну подяку по поводу принятя реформы податкôвъ. Дальше згадуе бесѣда о полученю желѣзниць пôдъ Вранею а потому дякуе король скупшинѣ за еи прихильне и смѣле выступленье въ сербско-болгарскôмъ конфликтѣ и каже, що ôнъ и его правительство доложатъ всякого стараня, щобы удержати повагу Сербіи а заразомъ, щобы удержати внутрѣшный и внѣшный спокôй. На послѣдокъ дякуе король греческому правительству за опѣку надъ сербскими пôддаными въ Болгаріи. — Передъ замкненьемъ ще скупштина приняла майже одноголосно буджетъ на рôкъ 1884/85. Доходы и розходы выносятъ кругло 46 миліонôвъ Сталй податки, котрй маютъ стягатися пôсля нового закона, прелиминовано на 20 миліонôвъ.

Болгарія. О болгарскихъ выборахъ доносятъ зъ Софіи, що рôжнй сторонництва свярятся теперь съ собою, кто зъ нихъ одержавъ побѣду. „Отечество“ приписуе побѣду консервативнымъ а „Тирновска Конституція“ органъ Каравелова доказуе знову, що побѣдила его партія. Ба, на послѣдокъ каже и правительство, що и оно позыскало бôльшôсть. Цѣла тая сварка дасть ся тымъ пояснити, що выбрано споре число селянъ, котре, якъ и всюды, не представляе саме собою жадного сторонництва. Зъ сеи причины може дуже легко выйти, що бôльшôсть буде завсѣгды непевною и непостоянною. Якъ теперь рѣчи стоятъ, то можна допускати, що въ собранію, котре ôткрыесь 3 с. м. прійде знову до борбы мѣжь Каравеловомъ а Цанковомъ, котра бодай чи на добре выйде цѣлому краеви.

НОВИНКИ.

— **Комисія обрядова** ôтбувае свои засѣданя кождои другои середы. До тои комисіи належатъ оо. еп. Сильвестеръ яко предсѣдатель, дръ Пелешь, крыл. Величко, Бѣлецкій, ректоръ А. Бачиньскій, А. Дольницкій, Комарницкій, Бажаньскій зъ Сорокъ, Зацерковный зъ Скнилова, Лепкій и змартвыхвстанець Смоликовскій. Доси комисія обрядова: 1) поправила текстъ и языкъ въ трехъ литургіяхъ: Іоана, Григорія и Василія пôсля давныхъ греческихъ взôрцѣвъ; 2) выкинула всякй примѣшки, не належачй до того богослуженя; 3) зревидувала вже майже цѣлу литургію дотычно церемоніи; 4) роздѣлила мѣжь членôвъ комисіи поодинокй важнѣйшй части богослуженя, а надъ приготовлеными рефератами буде дебата на повнôмъ засѣданю членôвъ комисіи; 5) пытанье одно- чи три раменного креста ще остаточно не рѣшене; по смерти крыл. В. Бачиньского рефератъ сей придѣлено о. Дольницкому.

— **Курсовый испытъ** въ львôвскôмъ институтѣ дѣвочôмъ чч. Василіянокъ ôтбувся вчера по полудни съ великимъ торжествомъ и при участи дуже много гостей. Закимъ подамо цѣлый хôдъ испыту и его результаты, замѣтимо тутъ, що межи дуже а дуже численными гостями бачили мы Преосв. еп. Сильвестра, Впр. митрата дра Пелеша, представителя „Нар. Дому“ дра Добряньского и трехъ нашихъ родимцѣвъ зъ заграницѣ, котрй случайно прибули до Львова, а именно п. Александра Кониского, нашого знаменитого поета и повѣстеписателя, вразъ съ дочкою зъ Кіева; п. Ивана Левицкого славно звѣстного повѣстеписателя пôдъ псевдонимомъ „Нечуй“ зъ Кишинева и п. Шпановского, инспектора шкôлъ народныхъ Одесского учебного округа. П. Шпановского выслала одесска дума за границю для студій надъ народною просвѣтою и школами ремѣсничими — и ôнъ по дорозѣ въ Италію, Францію и Нѣмеччину мавъ случай познакомитись и у Львовѣ съ нашою дѣвочою школою. Всѣ тй нашй родимцѣ, почувши першій разъ науку въ школѣ на нашôмъ языцѣ, не могли досыть налюбуватись, були одушевленй результатами испыту и признали повну заслугу нашому молодому але повному силы розсадникови руского жѣноцтва въ Галичинѣ.

— **Прогулька зъ Станиславова до Галича** на розкопанй руины отбудеся — якъ намъ телеграфуютъ зъ Станиславова — не сеи недѣлѣ, але ôтъ сеи недѣлѣ за тыждень, бо вода залила мѣсця розкопôвъ.

— **Зъ Добромильского** пишутъ намъ: Довѣдуемось, що нашй Єзуиты, позбувшися зъ Добромиля единого руского монаха о. Жуковского, котрый въ церквѣ функціи духовнй пôсля греческого обряду ôтправлявъ, а не маючи ще другого зреформованого на свое копыто монаха, котрый-бы функціи духовнй для новикôвъ ôтправлявъ, годятся съ загально звѣстнымъ пріятелемъ кс. Стояловского зъ Куликова, холмчакомъ о. Мицкевичемъ, котрому не знати зъ якихъ фондôвъ хотятъ удѣлити 200 зр. рôчнои ремунераціи, харчь и помешканье. Коли о. Мицкевичь передъ принятьемъ тои посады дасть собѣ вытяти тонзуру и припне до пояса коронку зъ Кальваріи, то Єзуиты готовй ще навѣть побôльшити ему ремунерацію.

— **Бучацка рада повѣтова** утворила стипендію по 300 зр. рôчно на ôсѣмь лѣтъ для одного ученика гр. к. обряду, рускои народности, зъ повѣта бучацкого — въ интернатѣ Змартвыхвстанцѣвъ! Зарядъ интернату мае ще право выбирати собѣ ученика, якого схоче, а рада повѣтова мае лишь выплачувати грошѣ! Панове зъ бучацкои рады дарували Змартвыхвстанцямъ 2400 зр. кроваво заробленого гроша руского на те, щобы выховати ему кандидата на — Змартвыхвстанця! За дорого, за дорого, панове!

— **Зъ Нижнева** доносятъ намъ, що повѣнь въ селѣ шкоды не наробила и мôстъ на Днѣстрѣ цѣлый полишила, що однакожь низины пôльнй дуже много утерпѣли: збôже вымокло або цѣлкомъ зôстало вымулене. До сеи шкоды богато причинився насыпъ дороги желѣзнои лишень съ однымъ дуже вузкимъ отворомъ каналовымъ, котрый всю воду на поли встримавъ, и зъ сеи причины внесла громада разомъ съ гр. Теодоромъ Лянцкороньскимъ зажаленье до ц. к. намѣстництва. Не знати лишень, чи се на що придасться, бо плянъ цѣлои дороги желѣзнои зъ Станиславова до Гусятына вже давно затвердженый министерствомъ. На кождый спосôбъ Länderbank-Шварцъ-Каминьскій ще передъ укôнченьемъ будовы дороги зачинаютъ ôтзыватися....

— **Интернаціональна педагогична конференція** мае власне ôтбутися въ Лондонѣ въ половинѣ серпня. Англійске министерство заграничныхъ дѣлъ стараеся позыскати для сеи цѣли правительство нѣмецке. Занимаючійся конференцією комитетъ проситъ именно нѣмецке правительство опубликувати имена найславнѣйшихъ фаховыхъ ученыхъ, котрй маютъ бути потôмъ на тую конференцію запрошенй и маютъ тамъ мати ôтчиты про выхованье въ середныхъ школахъ а такожь про устрôй университетôвъ.

— **Сумный случай въ Тернополи.** П. Томбецкій, управитель дôбръ зъ Чернелева мазовецкого коло Романôвки, умѣстивъ свою 10-лѣтну донечку-

школярку на мешканье и пôдъ опѣку директорки школы женьскои въ Тернополи, панѣ Зелингеровои, маючи до неи, яко писательки о педагогицѣ и гигієнѣ дѣточôй, велике довѣріе. Въ червни сего року директорцѣ поносувавъ ктось цвѣты, а она пôдозрѣвала дочку п. Томбецкого. Дѣвчина не признавалася, а панѣ директорка взялася до тортуръ, а именно почала дѣвчину колоти шпильками по раменахъ и плечахъ, и то черезъ кôлька днѣвъ; обнажену дитину служниця держала, а панѣ директорка колола. Коли то не помагало, директорка жарила шпильку на огни свѣчки и такъ колола, а наконець наставила самоваръ и грозила дитинѣ, що обôллье еи кипячою водою. Можна собѣ представити муки дитины! Дня 25 червня приѣхали родичѣ и побачили велику змѣну на своѣй донечцѣ; она зблѣдла, змарнѣла, немовь хорувала. По близшихъ розпытахъ довѣдалися ôтъ неи про тортуры, якѣ перенесла, а коли побачили густо посѣянѣ знаки шпильки, обкипѣлѣ кровію на тѣлѣ дитины, — то ледви вынесли бôль и лють... П. Томбецкій давъ осмотрити дѣвчинку лѣкарямъ, а тіи орекли, що коли-бъ тая операція панѣ директорки була потревала довше, — дитина могла була дôстати конвульсіи и минутися. Съ visum repertum въ рукахъ удався п. Томбецкій до суду. Судъ выточивъ карне слѣдство пани директорцѣ, а власть шкôльна усунула еи тымчасомъ ôтъ урядованя.

— **Народно-рускій театръ въ Калуши** представитъ въ недѣлю „Сокôльску Дебру“, народну мелодраму съ спѣвами и танцями, съ музикою Ио. Воробкевича. Крóмѣ сеи штуки ôтбудутся ще въ Калуши тôлько 4 представленя, а потому переѣде нашъ театръ до Бурштына. По причинѣ, що вже недовгій часъ театръ забавитъ въ Калуши, надѣемося, що Вп. публика зъ окрестности, численнѣйше якъ до теперь, зволитъ его ôтвѣдувати.

— **Библіотеки Онишкевича III-тій томъ** декотрымъ Вп. предплатникамъ не высланый, бо ихъ адреса неточна або неповна. Просимо ихъ для того чимъ скорше подати намъ адресу. Библіотека брошуруеся у знаного переплетчика нашого п. Спожарского; на жаданье кôлькохъ предплатникôвъ лишили мы ихъ примѣрники у него до оправы, ôтки они будутъ имъ высланѣ. На будуче можна собѣ замовляти у п. Спожарскогого „Библіотеку“ съ оправою. *Ôтъ Выдѣлу „Академичного Братства“.*

— **Холера въ Тулонѣ** стаесь що разъ грôзнѣйшою, бо починае вже чимъ разъ дальше розширятись по краю. Доси проявилась она була лишь въ Тулонѣ, Марсиліи и въ кôлькохъ селахъ коло Тулону; теперь же авизуютъ вже одинъ случай холеры въ Ліонѣ и въ другихъ мѣсцевостяхъ подальше ôтъ Тулону. Въ Ліонѣ занедужала мати ученика, котрый выѣхавъ зъ Тулону до Марсиліи и тамъ померъ на холеру; мати вернувши зъ похорону сына до Ліону заразъ занедужала, теперь однакожь не грозитъ ѣй вже жадне небезпеченьство. Въ самôмъ Тулонѣ запанувавъ великій переполохъ. Въ арсеналѣ подалося 1800 робôтникôвъ до ôтпустки. Одинъ генералъ, котрого слуга занедужавъ на холеру, перенѣся до одного готелю, въ котрôмъ було 17 слугъ. Ледви почули они, що слуга генерала недужій, а вже всѣ поутѣкали зъ готелю и розбѣглися на всѣ стороны, а коли генералъ зажадавъ обрахунку, то не було якъ и кому обрахунокъ робити. Тулонъ самъ що разъ бôльше пустѣе; навѣть тѣ, що улицѣ замѣтаютъ, утѣкаютъ зъ мѣста. Дня 1 с. м. було въ Тулонѣ 8 случаѣвъ смерти, а въ Ляьалетъ коло Тулона 2 случаѣ. Коли до Ля-Сейне приѣхавъ корабель зъ Марсиліи, а тамошный капитанъ портовый казавъ кораблеви ити до тулоньскои кварантаны, всѣ моряки зъ корабля поскакали въ воду и доплывши до берега, поутѣкали; на кораблѣ остався лишь одинъ чоловѣкъ. Жандармы мусѣли цѣлу нôчь корабель пильнувати, поки его не ôттягнено ранкомъ до Тулону. Въ Марсиліи померли 1 с. м. три хлопцѣ, а въ Салюцо на италіяньскôй граници померла одна стара женщина, котра съ родиною втѣкла була зъ Тулону; дочка еи занедужала такожь на холеру. Майже всѣ лѣкарѣ годятся теперь, що холера ся есть азіятскою; зъ ôтки она однакожь взялася, не можна доси дослѣдити.

— **Колонiи вакаційнѣ.** Колонiи вакаційнѣ для дѣтей, живучихъ въ мѣстахъ а особливо для шкôльнои молодѣжи, стались теперь въ захôднôй Европѣ чимсь уже звычайнымъ, конечнымъ. Подати дитинѣ, живучôй цѣлый рôкъ въ нечистôй атмосферѣ, случайнôсть подыхати хочь кôлька недѣль чистымъ, свѣжимъ, сельскимъ воздухомъ, подати ѣй случайнôсть придивитись природѣ и житю сельскому, есть незперечно рѣчею дуже гуманною. Колонiи такѣ стались наслѣдкомъ т. зв. фреблевскои методы выховання публичного малыхъ дѣтей, а съ розвоемъ педагогiи и съ напрямомъ демократичнымъ набрали они досыть значнѣ розмѣры. Майже всѣ державы захôднои Европы помагаютъ такимъ колонiлмъ вакаційнымъ бôльшимъ або меншими датками грошевыми, бо знаютъ, що въ здоровôмъ тѣлѣ, здоровый духъ и якѣ горожане, така и держава. Организацiею колонiй на заходѣ займаются педагоги, а духъ часу приневолюе навѣть аристократiю ложити на се дѣло значнѣ суммы. Въ Швайцарiи н. пр. уряджуютъ на складковѣ грошѣ майже въ кождôмъ мѣсточку таку експедицiю шкôльнои молодѣжи пôдъ проводомъ педагогôвъ, такъ що рôкъ рôчно кôлькадесять тысячь дѣтворы высылаеся на часъ вакацiй въ горы. Правдивый се празникъ для родичѣвъ и прочои публики, коли выряджаютъ таку експедицiю дѣтей чистенько прибраныхъ и заосмотреныхъ въ пушки бляшанѣ для цвѣтôвъ и рôжныхъ зборôвъ. Изъ мѣсця пробуваня такои колонiи появляются щоденно звѣстки въ часописяхъ о здоровью и выглядаю колонистôвъ. Предводителѣ колонiй робятъ формальнѣ студiи надъ тыми дѣтьми якъ що до ихъ здоровя такъ и що до розвою физичного и духовного та ихъ заинтересованя окружаючими ихъ предметами. Справозданя зъ такихъ колонiй суть дуже цѣкавѣ, особливо для педагогôвъ. Ôтъ якогось часу зайшла и до насъ мода колонiй вакацiйныхъ. Деякимъ львôвскимъ покровителямъ молодѣжи удалося зôбрати грôшь и выслати кôлькадесять дѣтей львôвскихъ въ коломыйскѣ горы на кôльканайцять днѣвъ. Розумѣеся, що число дѣтей высланыхъ на свѣжій воздухъ въ порôвнаню до числа жителѣвъ Львова и его санитарного положеня есть дуже незначне, але все таки початокъ зроблено, — а наколи-бъ паны богачѣ, що выправляютъ балѣ, схотѣли хочь окрушину зъ своеи трапезы скинути въ торбинку дитины бѣдного зарôбника, то и у насъ прибрали-бъ тѣ колонiи вакацiйнѣ бôльшѣ розмѣры. Иниціятива у насъ у Львовѣ выйшла ôтъ Поляковъ зъ рôжныхъ причинъ и коли приглядаемось сему близше, мусимо отверто сказати, що бôльше задля причинъ моды якъ самои гуманности. Впрочѣмъ имъ приходится лекше уряджувати такѣ колонiи, позаякъ имъ лекше зôбрати всякій грôшь чи на ту, чи другу цѣль. Мы Русины не можемо организувати колонiй на взôръ европейскій, а то задля недостатку средствъ, а все таки не повиннѣ мы ухилятись ôтъ сего гуманного дѣла. Мы не можемо зôбрати тôлько гроша, щобъ хочь одну громадку нашихъ дѣточокъ выслати въ нашѣ горы, щобъ придивились ихъ красѣ, щобъ ôтотхнули свѣжимъ пахучимъ воздухомъ, щобъ придивились нашôй сельскôй жизни, щобъ почули руске слово, руску пѣсню. Въ такихъ розмѣрахъ мы колонiй уряджувати не можемо, але все таки хочь кôлькадесяти дѣтямъ львôвскимъ можемо здѣлати тую пріятнôсть и то въ спосôбъ зовсѣмъ ôтмѣнный ôтъ тамтого. Кôлько то дѣтей сельскихъ священичихъ и свѣтскихъ выѣзджае зô Львова и другихъ мѣстъ на вакацiи до дому! Нехай лишь кождый другій батько везучи свого сына або доньку на вакацiи возьме съ собою ще одну дитину мѣского жителя, а тогды певно число нами вывезеныхъ дѣтей на вакацiи буде бôльше того, яке паны вывозятъ за складковѣ грошѣ. Дитина хаты не перележитъ, а чоловѣкъ не збѣднѣе, що еи накормитъ; за те она буде бавитися съ сынемъ або донькою, буде придивлятись нашôй жизни и приучатись нашои мовы та ôтжіе трохи. Кто знае, чи еи здоровье не придасться намъ коли, якъ она пôдросте. У Львовѣ и нездорово жити и колонизація вже дуже далеко поступила. Беручи дѣтей на вакацiи въ нашѣ села, зможемо вплывати дуже користно на молоду генерацію нашихъ Львовянъ. Щобъ се въ житье впровадити, потреба, щобъ публика наша оказала свою охоту прiймати дѣтей, и щобы у Львовѣ люде нашѣ а особливо учителѣ посередничили въ тôмъ дѣлѣ. Надѣемось, що голосъ сей не остане лишь голосомъ, але станеся дѣломъ, и що въ „Дѣлѣ“ прочитаемо имена тыхъ, котрѣ схотятъ пôднятися сего хосенного труду. — *В. Нагорный.*

— **Испытъ конкурсовый** въ дняхъ 24 и 25 червня с. р. у Львовѣ пôсля кляси фикаціи зъ 28 червня (до ч. 5048) зложили съ достаточнымъ успѣхомъ оо. 1. Балицкій Діонизій, 2. Бурачиньскій Володимиръ, 3. Гегейчукъ Иванъ, 4. Глѣбовицкій Омелянъ, 5. Голинатый Иванъ, 6. Зафіовскій Иванъ, 7. Заячкôвскій Алексей, 8. Кульчицкій Тимотей, 9. Левицкій Августъ, 10. Литвиновичъ Романъ, 11. Лотоцкій Атаназій, 12. Миговичъ Теофиль, 13. Мойсеовичъ Атанасій, 14. Однорогъ Иванъ, 15. Петровскій Теофилъ, 16. Стеблецкій Иванъ, 17. Ступницкій Володимиръ, 18. Фôльваркôвъ Николай. — Квалификацію съ одобреньемъ получили оо. 1. Бахталовскій Данiилъ, 2. Концевичъ Григорій, 3. Крижановскій Иванъ. Квалификацію съ ôтличiемъ получивъ о. Ляндеръ Романъ. — Свѣдоцтва можна получити по надосланю марти стемплевои до канцелiрiи консисторскои.

— **П. Янъ Гиртлеръ** фонъ Клеборнъ, заступникъ прокуратора у Львовѣ, що то заступавъ прокураторію въ процесѣ Ольги Грабаревои, одержавъ ôтъ цѣсаря „въ признанье знаменитыхъ заслугъ“ кавалерскій крестъ ордеру Францъ-Іосифа.

— **На памятникъ бл. пам. Володимира Барвѣньского** зложили: Ученики коломыйскои гимназiи 5 зр. Зъ розпродажи 12 екз. „Скошеный Цвѣтъ“ 10 зр. 50 кр. — разомъ съ попередными **1214 зр. 50 кр.**

— **На фондъ стипендiйный бл п. Володим. Барвѣньского:** зложили: Два Иваны зъ Добромиля 2 зр.; Дръ Т. Сембратовичъ зъ Вѣдня 30 крейц; п. Алекс. Быковичъ зъ Грималова 3 зр. Зъ розпродажи 2 екз. „Безт. Сватаня“ 1 зр. 20 кр.; 4 екз. „Безт. Сватаня, Ôтчиту и Бесѣды“ 3 зр. 60 кр; 1 екземп. Ôтчиту 35 кр. За купоны червневѣ ôтъ 9 листôвъ заставныхъ Тов. кредит. земельного по 2 зр. 50 кр. = 22 зр. 50 кр., — разомъ съ попередными **946 зр. 97½ кр.**

— **Зъ Єзуполя** пишутъ намъ: Вчера (въ понедѣлокъ) навѣстивъ насъ сильный градъ; грудки були завбôльшки лѣскового горѣха, а въ Сѣльци упавъ градъ по колѣна и бѣлѣвся зъ-далека. Опять злива треваe вже третій день, и люде лякаются новыхъ нещасть.

— **Англiйскій инжинеръ Елеследъ** робивъ въ Катамъ пробу здôймлювання фотографичныхъ образôвъ въ часѣ воздушнои плавбы балономъ, и то съ дуже добрымъ успѣхомъ. Коли балонъ вже взбився въ значну высоту, отворено фотографичну скринку и образъ ôтбився на плытѣ. Образъ вправдѣ бувъ малый, але приложивши до него побôльшаюче скло, можна було зовсѣмъ докладно ôтчислити бѣлѣ точки т. е. кашкеты одного ôтдѣлу войсковово, котрый стоявъ въ значнôмъ ôтдаленю ôтъ того мѣсця, надъ котрымъ взносився балонъ.

— **Парискій Théâtre Vaudeville** представляе дуже красну, трогаючу и патріотичну штуку „Пятнайцятый полкъ гузарôвъ“, — хочь она довго лежала въ репертоарѣ, закимъ еи выпроваджено на сцену, а то тому, що одно зъ головнѣйшихъ еи лиць, полковникъ Шампоро̀ есть чоловѣкомъ пôдлымъ, зрадникомъ свого краю. Зрадники не такъ то рѣдко знаходятся, але представляти такъ жовнѣра, коли Франція ще не здала рахунку за Седанъ!... Щобы штуку таки предоставити, а не нарушити чести арміи французкои, уживъ директоръ театру такого способу, що авторъ сходитъ зъ сцены передъ кождымъ учинкомъ пôдлымъ, перебираеся въ одѣжь цивильну, и яко чоловѣкъ приватный не плямитъ хочь вôйскового мундуру. Скоро Шампоро̀ окажеся на сценѣ въ одежи цивильнôй, не устаютъ оплески — що скинувъ мундуръ французского жовнѣра, закимъ спôдлився. А въ якôй одежи пôдписувавъ Базенъ капитуляцію Мецу?

— **Въ Ватиканѣ** перешукано въ послѣдныхъ часахъ архивъ и знайдено побôчь дуже великого числа латиньскихъ манускриптôвъ такожь 3576 греческихъ.

— **Дамато Сото,** ученый монахъ, ôткрывъ въ Мехику ключь до языка Азтекôвъ, и вже теперь можна буде не тôлько ôтчитувати написи на камѣнныхъ памятникахъ и руинахъ старинныхъ мѣстъ, загибшихъ ще передъ приходомъ Европейцѣвъ, а ôткрываныхъ що-разъ то въ бôльшôмъ числѣ посередъ лѣсôвъ и пустарѣвъ американьскихъ, але и всѣ рукописи, списанѣ на звѣрячихъ шкôрахъ, котрыхъ чи мало знаходится въ краевыхъ архивахъ. Тымъ способомъ будемо могли близше познакомитися зъ исторiею затраченого народа, надъ котрымъ панувавъ ще 1517 Монтезума, и пôзнаемо его злиднѣ, якѣ перебувъ, закимъ поселився ще въ Мехику.

— **Франція** буде небавкомъ о одну вѣру богатша. Одна дуже богата Англичанка намѣряе розширити по Франціи вѣру буддаистичну и хоче въ Парижи збудувати навѣть храмъ Будды.

Вѣсти Аепархіяльнѣ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Митроп. консисторія приняла резигнацію о. Леонтія Копертыньского запрезентованого на Гумниска и завѣдомила его черезъ урядъ дек. теребовельскій и заразомъ приказала о. декану теребовельскому, щобы колятора Гумнискъ запытавъ о запрезентованье иншого священика зъ шести успособленыхъ въ пропозиціи представленыхъ убѣгателѣвъ.

Отпустку получили оо. 1. Юліянъ Радкевичь зъ Куликова и Іосифъ Величковскій зъ Чертежа.

Увôльненье ôтъ испыту конкурсового получивъ о. Ив. Леонтовичь зъ Шнырова.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Нового Зеркала“ ч. 12** зъ 16 (28) червня не уступае въ нѣчѣмъ попереднымъ числамъ що до рôжнородности и добôрности статей, а илюстрація „Якъ обезпечитись противъ повени“ дуже дотепна. „Лазуиты“ згрызлися дуже Козиною и толкуютъ о „fides diabolica“ — а п. Миронъ въ „Сучасноô лѣтописи“ признае рацію „индультови“ даного Бернардинамъ, бо

„Що ще єзуитска рука за мала, —
Доказуе gmina Kozina:
Торôкъ єзуитска тамъ мисія була, —
Що-жь робитъ сей рôкъ тота gmina?

Читайте gazet-ы! Тамъ крики страшнѣ,
Тамъ Wink-и даются urzędom, —
Та-жь пôпъ шизматицкій святивъ въ Козинѣ
И поле и церковь! Horrendum!“

— **Въ варшавскôмъ тыжднев нику „Prawda“** печатаеся рядъ критичныхъ очеркôвъ якогось п. Равиты зъ Кіева п. н. „Literatura Ukraińska“ (въ чч. 17, 18, 20, 22, 23 и 24). Въ тыхъ очеркахъ подавъ п. Равита оглядъ слѣдуючихъ, выйшовшихъ послѣдными часами на Украинѣ, книжокъ: М. Чалого „Жизнь и произведенiя Т. Шевченка“ и брошуру про Шевченка п. Кулябки; повѣстей Нечуя-Левицкого: „Микола Джеря“, „Двѣ московки“ и „Бурлачка“; повѣсти Мирного „Повѣя“; драмъ Кропивницкого и драмы Старицкого „Не судилось“, а такожь Старицкого поезій и Нѣщиньского перекладу „Антигоны“ а въ кôнци статіи Кондратовича „Задунайская Сѣчь“, печатанои въ „Кіевскои Старинѣ“ и книжки Петрова о исторіи украиньскои литературы. Ось деякѣ уступы зъ его статей. „Повѣсть украиньска ôтзначуеся въ загалѣ великою свѣжостею и новиною типôвъ. Въ польскôй письменности недостача струны людовои разячо видна, або струна та звувитъ фалшиво, неприродно. Повѣсти того рода давнѣйшихъ писателѣвъ, якѣ н. пр. Крашевского, основанѣ на тлѣ ôтносинъ украиньскихъ, суть кисло-солодкѣ и сентиментальнѣ.“ „П. Мирного, автора „Повѣ“ характеризуе не тôлько пластичнôсть образôвъ, спокôйный тонъ оповѣданя, але такожь правда, реальнôсть образôвъ, рисованыхъ безъ жовчи, съ погодою духа, якою ôтзначаются послѣднѣ повѣсти Е. Золя“.

Конкурсъ.

Для подань кандидатôвъ до рускои Бурсы въ Тернополи на шкôльный 1885 рôкъ вызначуеся по приписамъ регулямину речинець до 29 руск. липня (10 л. серпня) 1884 съ примѣткою, що послѣ того дня надôйшовшѣ поданя не будутъ принятѣ пôдъ нараду Выдѣлу.

До подань належитъ долучити: Свѣдоцтва шкôльнѣ, а приватисты заявленье, котру клясу окôнчили, 2) свѣдоцтво убожества, 3) свѣдоцтво крещеня, 4) заявленье, кôлько можутъ родителѣ або опѣкуны доплачувати за желаючихъ бути принятыми въ Бурсу, а такожь: чи грôшми чи натуралiями и въ якихъ речинцяхъ, 5) точне означенье мѣсця и послѣднои почты, куды имъ доставити вѣдомôсть о рѣшеню на ихъ поданя, а желаючѣ получити залучники назадъ, повиннѣ такожь долучити 20 кр. почтовыми марками, прочѣ же кореспонденцiйну карту.

Кромѣ того подаеся до загальнои вѣдомости: 1) що при вступѣ въ бурсѣ належитъ доплату за 1 мѣсяць зъ горы ôтъ мѣсячно доплачуючихъ зложити, за прочихъ першу рату зъ горы; 2) поданя належитъ присылати оплаченѣ на руки дра В. Лучаковского; 3) опорожненѣ будутъ 4 мѣсця за доплатою 35 зр., а прочѣ за доплатою 60 зр.; 4) питомцѣ теперѣшнѣ при однакихъ условiяхъ маютъ першенство.

Ôтъ Выдѣлу рускои Бурсы.

Въ Тернополи, дня 16 (28 червня) 1884.

Дръ В. Лучаковскій.

Благодареніе.

Вмѣняемъ себѣ въ пріятную должность, искреннѣйше поблагодарить П. Т. Господъ, изволившихъ благосклонно участвовать въ устроенномъ нами поминальномъ богослуженiи за упокой бл. п. Митрополита Григорія и непожалѣвшихъ жертвъ и труда къ поднесенію лѣпоты реченного торжества. Преизрядно благодаримъ Его Высокопреподобiе Митрата Дра Пелеша; ОО. Петрушевича, Величку, Павликова, Шведзицкого, Делкевича, Литинского, Губчака, Комарницкого, Райтеровского, Чмолу, Коновалца, Наливайка, Яремовича, Владимира Петрушевича, Крушельницкого; Всесвѣтлѣйшого Г—на Дра Шараневича професора университета и сенiора Ставропигiйского института, призволившаго пѣвческому хору воспитанниковъ бурсы участвовать въ богослуженiи, Г—на Чипчара за отличное управленiе хоромъ, Вседостойнѣйшую Г—жу Волиньскую отдавшую въ въ розпорядимость нашу безвозмездно громадную сколькость самыхъ прелестнѣйшихъ цвѣтовъ, для прикрашенiя тетрапода, и вообще всѣхъ, благоволившихъ принять въ томъ торжествѣ дѣйствительное участiе и заявившихъ своимъ присутствiемъ единомешленность и неугасаемую благодарность русского народа своимъ апостоламъ, якимъ былъ безпрекословно великій покойникъ Григорій.

Отъ общества русскихъ студентовъ
„Академическій Кружокъ“

Антонъ Курбасъ, предсѣдатель — Ѳеофилъ О. Луцыкъ, секретарь.

Аптика РУКЕРА во Львовѣ

1009 (56—?) поручае

Росу красоты и всякѣ косметики и пахощѣ якъ черезъ мене, такъ и черезъ иншѣ ифрмы оповѣщуванѣ.

Всѣхъ наукъ лѣкарскихъ

Дръ Щастный Сельскій

бувшій асистентъ професора болѣзней жѣночихъ университету вѣденьского, Дра бар. 1082 К. Рокитаньского 5—?

переселився до Львова

и ординуе яко спеціялистъ въ жѣночихъ болѣзняхъ и операторъ ôтъ 2-гои до 3½ годины по полудни въ своѣмъ помешканю

при улици Чарнецкого ч. 2.

М. ОНИШКЕВИЧА

РУСКА БИБЛІОТЕКА

томъ III-ый, выд. „Академичн. Братствомъ“.

(Писаня М. Шашкевича, И. Вагилевича, Я. Головацкого.)

сторôнъ XLVI+382, по цѣнѣ 2 зр. 50 кр. (разомъ съ пересылкою) можна дôстати въ „Акад. Братствѣ“, у Львовѣ, ул. Скарбкôвска, ч. 2, I; такожь за посредництвомъ рускихъ редакцiй, и въ книгарняхъ: Ставропигiйскôй и Т. Альтенберга (Ф. Рихтера). Можна дôстати такожь оба першѣ томы разомъ за 3 зр. а в. (1—3)

Переводы и наслѣдованя

Осипа Шухевича

зъ портретомъ и біографiею автора.

(Посмертне выданье.)

Львôвъ, 1883.

Можна набути у накладника, проф. Володимиря Шухевича (ул. Куркова, ч. 26) або замовити черезъ редакцiи рускихъ часописей. Цѣна примѣрника 80 кр.. съ пересылкою 85 кр.

АНТ. ЩЕРБА

МУЖЕСКІЙ КРАВЕЦЬ

во Львовѣ, при ул. Коперника ч. 5. маe честь поручити Вч. ПТ. Публицѣ и Вч. Духовеньству свою

РОБôТНЮ

МУЖЕСКОИ ОДЕЖИ

пôсля найновѣйшои моды, зъ найлучшихъ товарôвъ и по цѣнахъ якъ найдешевшихъ, упрашаючи яко Русинъ о ласкавѣ взгляды Впч. П. Т. Публики и Всч. Духовеньства, поручаeся ласкавому покровительству.

Всѣ ласкавѣ замовленя выконуются въ найкоротшôмъ часѣ. (7—12)

995

ЧЕРНОВЕЦКО-НОВОСЕЛЕЦКА ЖЕЛѢЗНИЦЯ ЛЬОКАЛЬНА.

РОЗКЛАДЪ ЇЗДЫ

важный ôтъ дня отвореня руху ажь до дальшои змѣны.

Отворенье наступитъ вѣроятно 12 липня 1884.

Числа арабскй означуютъ поѣзды желѣзницѣ льокальнои.

Поѣзды ч. 101 и 102 маютъ возы особовй I., II. и III. клясы
„ „ 103 до 106 „ „ „ лишь III. „

Числа римскй означуютъ поѣзды желѣзницѣ львôвско-черновецко-яскои.

Чис. километр.	Стациі	Поѣздъ мѣшаный Ч. 102 год.	мин.	Чис. километр.	Стациі	Поѣздъ мѣшаный Ч. 101 год.	мин	Чис. километр.	Стациі	Поѣздъ мѣшаный Ч. 104 год.	мин.	Чис. километр.	Стациі	Поѣздъ мѣшаный Ч. 103 год.	мин.
		II. м. V				рано				пано				рано	
—	Львôвъ пôс. час. пешт.	въ ноч.	поѣз. посп. I рано												
	ôтходитъ	10 | 50	6 | 10	—	Новоселиця пôс. час. пешт. ôтх.	8 | 47		—	Чернôвцѣ пôс. час. пешт. ôтх.	7 | 10	—	Садагура пôс. час. пешт. ôтх.	7 | 49	
		по пол.	по пол.												
266	Чернôвцѣ пôс. час. пешт.														
	приходитъ	12 | 7	12 | 45	10	Бояны „ „ „ „	9 | 27		2	Зучка „ „ „ „	7 | 19	3	Зучка „ „ „ „	8 | 6	
			поѣз. посп. II по пол.												
—	Сучава пôс. час. пешт. ôтход.		12 | 29	19	Магаля „ „ „ „	9 | 57		5	Садагура „ „ „ прих.	7 | 33	5	Чернôвцѣ „ „ „ прих.	8 | 14	
										курсуе лишь въ дняхъ торговыхъ черновецк.				курсуе лишь въ дняхъ торговыхъ черновецк.	
90	Чернôвцѣ „ „ „ прих.		2 | 54	27	Садагура „ „ „ „	10 | 31									
			по пол.							Поѣздъ торговый Ч. 106				Поѣздъ торговый Ч. 105	
—	Чернôвцѣ пôс. час. пешт. ôтх.		3 | 52	31	Зучка „ „ „ „	11 | —				год.	мин.			год.	мин.
										по пол.				по пол.	
2	Зучка „ „ „ „		4 | 10	34	Чернôвцѣ „ „ „ „	11 | 8		—	Чернôвцѣ пôс. час. пешт. ôтх.	5 | 4	—	Садагура пôс. час. пешт. ôтх.	5 | 37	
						II. м. VI	передъ пол. поѣз. посп. II по пол.								
5	Садагура „ „ „ „		4 | 29	—	Чернôвцѣ пôс. час. пешт.	по пол.									
					ôтходитъ	3 | 15	3 | 1								
						въ ноч.	вечеръ								
13	Магаля „ „ „ „		4 | 56	266	Львôвъ пôс. час. пешт.	3 | 15	9 | 40	2	Зучка „ „ „ „	5 | 13	3	Зучка „ „ „ „	5 | 52	
					приходитъ										
							по пол. поѣз. посп. I								
22	Бояны „ „ „ „		5 | 29	—	Чернôвцѣ пôс. час. пешт. ôтх.		12 | 53	5	Садагура „ „ „ прих.	5 | 27	5	Чернôвцѣ „ „ „ прих.	6 | —	
										курсуе лишь въ дняхъ торговыхъ черновецк.				курсуе лишь въ дняхъ торговыхъ черновецк.	
33	Новоселица „ „ „ прих.		6 | —	90	Сучава „ „ „ „		3 | 46								
			по пол.				по пол.								

12 година пôсля будапештеньского часу = 11 год. 42 мин. прагск. = 11 год. 50 мин. вѣденск. = 12 год. 28 мин. черновецк. = 12 год. 29 мин. букар. часу.

У Вѣдни, въ червню 1884.

РАДА ЗАВѢДУЮЧА

черновецко-новоселецкои-желѣзницѣ льокальнои.

РАДА ЗАВѢДУЮЧА

Ц. к. прив. львôвско-черновецко-яскои желѣзницѣ яко рухомъ управляючій Зарядъ.

Окладинки зъ заграницѣ!

Зъ препорученьемъ и апробатою Его Преосвященьства Епископа дра Сильвестра Сембратовича, накладомъ

Конст. І. Урбана и Спôлки

выйшовъ изъ друку

НАРОДНЫЙ РУСКІЙ

МОЛИТВЕННИКЪ

(побôльшене и поправлене выданье съ толкованьемъ)

котрый получити можна

Въ торговли Мих. Дымета и у Конст. І. Урбана ч. 20. Ринокъ, Львôвъ.

по слѣдуючихъ цѣнахъ:

На велиновôмъ папери брошур. (560 сторôнъ друку) — за **1 зр.**

Оправленый для Дамъ въ аксамитъ — за **5 зр., 6 зр.** и высше.

Оправленый въ шкôру, богато вызолоченый — за **2 зр. 60 кр.** и съ золотымъ обрѣзомъ и футераломъ — за **3 зр.**

Такій самый *на звычайнôмъ папери* оправленый въ пôвъ-полотно — за **90 кр.**

Оправленый цѣлкомъ въ полотно за **1 зр. 10 кр.**

Оправленый въ полотно розличного цвѣта, оздôбный, съ вызолоченымъ крестомъ, съ футераломъ — за **1 зр. 60 кр.**

Меншій (352 стор. друку) оправленый въ пôвъ-полотно — за **60 кр.**

☞ **Купуючимъ бôльше екземплярѣвъ отвѣтный рабатъ!** ☜ 4—6

НОВЕ ВЫДАНЬЕ МОЛИТВЕННИКА!

НОВЕ ВЫДАНЬЕ МОЛИТВЕННИКА!

5 килевй

БОЧÔВКИ ВИНА

поручае

ТОРГОВЛЯ ГЕГЕЛЯЙСКО-ТОКАЙСКИХЪ ВИНЪ

К. Ф. ПОПОВИЧА

927 (34—52) ВЪ ТЕРНОПОЛИ

1	бочôвка Гегеляйского столового .	2 зр. 10 кр.
1	„ Гегеляйского столового лучшои якости	2 зр. 30 кр. и 2 „ 50 „
1	„ Гегел. стол. ароматичного	2·70 и 3 зр.
1	„ Самородного вытравного .	4 зр. 30 кр.
1	„ Ермелеки-Бакаторъ стол.	2 „ — „

Повысше наведенй цѣны розумѣются вразъ съ бочôвкою окованою желѣзными обручами и оплаченымъ портомъ почтовымъ, такъ що благо склонный ôтбиратель жадныхъ бôльше коштôвъ не поноситъ. Купуючи вина особисто тôлько у продуцентôвъ ручитъ за здоровй добрй, натуральнй и лучшй вина якъ зъ Вершецъ, и проситъ о лаокавй замовленя.

NEUE (13.) UMGEARBEITETE ILLUSTRIRTE AUFLAGE.

240 HEFTE ODER 16 BÄNDE.

Brockhaus' Conversations-Lexikon.

Mit Abbildungen und Karten.

Preis à Heft 30 kr.

VIERHUNDERT TAFELN.

JEDER BAND FL. 4.50., LEINWAND FL. 5.40., HALBFRANZ FL. 5.70. Ö.W.

Магазинъ товарôвъ блаватныхъ и полотенъ

СТАХЕВИЧА И АБРЫСОВСКОГО

(В. ТОВАРНИЦКОГО НАСЛѢДНИКÔВЪ)

1037-(15-15) **у Львовѣ, Ринокъ ч. 32**

получивъ вже и поручае

на сезонъ весняный матерій вовняній и шовковй въ всякихъ можливыхъ выробахъ

по цѣнѣ якъ найприступнѣйшій.

☞ Пробы высылаемо на жаданье franco. ☜

Выдавецъ и редакторъ: **Иванъ Белей.**

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 72. Львôвъ, Субота 23 червня (5 липня) 1884. Рôчникъ V.

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй год. попол. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. ар кушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 44 улиця Галицка.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ аресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул Галицка.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодинокe число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одного строчки печатков.

Реклямаціи неопечатанй вôльнй отъ порта

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ *для Австріи*: на цѣлый рôкъ . . 12 зр. на пôвъ року . . 6 зр. на чвертъ року . . 3 зр. съ дод. „Библіотеки“: на цѣлый рôкъ . . 16 зр. на пôвъ року . . 8 зр. на чвертъ року . . 4 зр. на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ . зр. 5·— на пôвъ року . зр. 2·50 на чвертъ року . зр. 1·25

для Россіи: на цѣлый рôкъ . . 12 рубл. на пôвъ року . . . 6 рубл. на чвертъ рок. . . 3 рубл. съ дод. „Библіотеки“: на цѣлый рôкъ . . 16 рубл. на пôвъ року . . . 8 рубл. на чвертъ рок. . . 4 рубл. на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ . . 5 рубл. на пôвъ року . . . 2 50кр.

Для Заграницы, окрôмъ Россіи: на цѣлый рôкъ . . . . 15 зр. на пôвъ року . . . . 7·50 зр. на чвертъ року . . . . 3·75 зр. съ дод. „Библіотеки“: 19 зр. на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ . . 6 зр.

☞ Съ днемъ 1 (13) липня розпочинаеся III кварталъ сегорôчного выдавництва „Дѣла“. Просимо про-то всѣхъ П. Т. нашихъ Предплатникôвъ, котрымъ предплата теперь кôнчится, о дальшу предплату, а залягаючихъ съ предплатою о вырôвнанье тои-жь, тымъ бôльше, що будемо мусѣли перерывати высылку всѣмъ, котрй до 1 (13) липня не вырôвнаютъ залеглостей, щобы черезъ зменшенье накладу зменшити и выдатки выдавництва.

Ново приступаючй Предплатники на „Библіотеку найзнаменитшихъ повѣстей“ дôстанутъ даромъ початокъ (6 аркушôвъ) зачатои повѣсти „Два мѣста“ Дикенса.

Передъ выборами на Буковинѣ.

Важна хвиля вближаеся для буковиньскои Руси. Д. 8 л. липня маe кождый повѣтъ судовый выбрати посла до сойму. Въ минувшôй каденціи сойму не було анѣ одного рускаго посла, — тымъ менше въ радѣ державнôй. Такъ то не користали Русины буковиньскй въ наданыхъ имъ правъ, немовь-бы на Буковинѣ не жили Русины, а румуньскй и нѣмецкй послы — якъ намъ доносятъ зъ Вѣдня — завѣряютъ правительство, що Русины на Буковинѣ — то тôлько зайшлый елементъ, не маючій хлѣба, а служитъ тôлько у богатыхъ Румунôвъ, Нѣмцѣвъ, Полякôвъ, Ôрменъ и Жидôвъ! Тымъ часомъ погляньмо до результатôвъ послѣднои конскрипціи зъ 1880 року и побачмо, яку числову силу творятъ Русины на Буковинѣ.

Пôсля справозданя ц. к. статистичнои центральнои комисіи у Вѣдни (Ergebnisse der in Bukowina ausgeführten Zählung der Bevölkerung) числитъ Буковина 571.671 жителѣвъ (570.295 цивильныхъ а 1376 войска). Зъ того выпадаe *пôсля вѣры:* 404.450 православныхъ, 63.691 римо-католикôвъ, 17.589 греко-католикôвъ, 13.265 лютеранôвъ августбург. а 934 гельветского вѣроисповѣданя, 67.418 жидôвъ, ôрменокатоликôвъ 756 а ôрмено-православныхъ 686, унитаріѣвъ 42, старокатолики 3, менонитôвъ 6, магомеданъ 12 и безконфесійныхъ 2819 душь. *Пôсля степеня образованя* есть умѣючихъ читати и писати: мущинъ 33.662 а женщинъ 18.784; умѣючихъ тôлько читати есть мущинъ 3.629 а женщинъ 2.898 душь; не умѣючихъ анѣ читати анѣ писати есть 249.051 мущинъ а 263.647 женщинъ — разомъ 512.696 неписьменныхъ (на 571.671 жителѣвъ). Не даромъ Французъ назвавъ Буковину „Halb-Asien“!

Пôсля народности дѣлится населенье Буковины (при конскрипціи рѣшавъ, якъ звѣстно, языкъ розговорный): мѣжь 568.453 жителями замешкалыми (zuständig) на Буковинѣ уживали рускаго языка 239.690, румуньского 190.005, польского 18.251, ческого 1.738 мадярского 9.887, нѣмецкого (розумѣеся разомъ съ жидами) 108.820, словеньского 38 и италійского 24 душь. Отже показуеся, що на Буковинѣ — коли не бôльше, то що найменше есть 239.690 Русинôвъ!

Не ôтъ рѣчи буде розглянутись при сѣмъ случаю и въ *народнôмъ шкôльництвѣ* Буковины. Пôсля справозданя буковиньскои краевои рады шкôльнои („Czernowitzer Ztg.“, Nr. 8 зъ 10 сѣчня 1884) було въ 1883 роцѣ шкôльнôмъ на Буковинѣ 211 шкôлъ народныхъ; межи тыми: 14 двоклясовыхъ, 4 триклясовй, 18 чотироклясовыхъ, 2 шестиклясовй, а прочй одноклясовй. Що до *выкладового языка*, то були 74 школы съ рускимъ языкомъ, 53 съ румуньскимъ, 12 съ рускимъ и румуньскимъ, 12 съ рускимъ и нѣмецкимъ, 15 съ рускимъ, румуньскимъ, нѣмецкимъ и польскимъ, 10 съ рускимъ, польскимъ и нѣмецкимъ, 17 съ нѣмецкимъ, 3 съ мадярскимъ а 6 съ румуньскимъ и нѣмецкимъ. Якъ бачимо, кромѣ 74 чисто-рускихъ шкôлъ народныхъ есть ще 49 шкôлъ, де такожь учатъ рускаго языка!

Зъ наведеныхъ повысше датъ статистичныхъ бачимо, що Русины на Буковинѣ становлятъ велику силу, становлятъ важный матеріялъ, котрый при нормальнôмъ розвою, при народнôмъ самопôзнаню мôгъ-бы здобути собѣ великій вплывъ, а при спріяючихъ обставинахъ навѣть рѣшаючій голосъ въ дѣлахъ краю. Тымъ часомъ политичный вплывъ Русинôвъ на Буковинѣ — нынѣ рôвняеся майже веру! Есть матеріялъ — та нема кому его обробити, нема кому поставити его на видноцѣ! Нема доволѣ сильнои и самосвѣдомои интелигентнои громады рускои, котра „пôйшла-бы въ народъ“ и органичною працею своею пôддвигла его на высшій щебель загальнои интелигенціи инаціонального самопôзнаня, котра поучила-бъ народъ о належныхъ ему конституційныхъ правахъ та якъ ними користатися на добро и славу рускаго имени!

Загалъ буковиньско-рускои интелигенціи не понявъ ще своеи задачѣ, самъ мѣжь собою ще не порозумѣвся, не сконсолидувався и не зъорганизувався; велика часть интелигентнои громады не маe ще понятя о своѣй народности, не знаe: „кто она“, — а того не знаючи, чи може она знати, що ѣй робити? Она або жде спасенія зъ ôткись, зъ ôтки оно нѣякъ не прійде, — бо вже насъ досвѣдъ доволѣ поучивъ, — або заводитъ еремяды: „Мы въ своѣй хатѣ — а не маeмо своеи правды и своеи волѣ!“ Свою правду и свою волю — треба собѣ выбороти!

Буковиньско-руска интелигенція муситъ передовсѣмъ кинутись до народа, до хлѣбороба, котрый пропадаe морально и матеріяльно, — що доказуe велика піятика и криминальнй процесы, — и котрый не маe найменшои свѣдомости своихъ правъ, хиба свѣдомостею *правъ* назвемо то, що не опираеся — платити податки и давати рекрута...

Правда, за моральностею народа повинна побиватися такожь церковь, котрои призначеньемъ есть — черезъ религію доводити народъ до моральности. Але-жь звѣстно, що сю задачу може съ успѣхомъ сповняти тôлько церковь народна, тôлько така, котра не перемѣняеся на арену агитаціи противународнои. Тымъ часомъ на Буковинѣ консисторъ православный ударився въ „румунизаторску политику“, на чисто-рускй приходы насылаe своихъ ультра-Румунôвъ, котрй рускаго языка не хотятъ знати и нимъ народови проповѣдувати, а глядятъ на румунизацію народа та дбаютъ про дорогй шаты, пышнй „коляски“ и боярскй выставы. Для православныхъ Русинôвъ нема навѣть рускаго Молитвослова, хоть греко православный фондъ посѣдаe милiоновй маетки и гойно розкидаe тысячѣ на позолоченье дахôвъ и копулъ владичои резиденціи! Ôтъ десяти лѣтъ печатаеся рускій молитвословець — а не знати, чи коли буде готовый! Тай на що для „зайшлыхъ“ старатись о молитвословы!

Супротивъ такого становища зверхности православнои церкви на Буковинѣ повинна духовна и свѣтска интелигенція руска взятися енергично за дѣло и замахамъ румунизаційнымъ противставити руско-національну просвѣту въ такихъ читальняхъ, якй въ Галичинѣ заводятся цѣлыми масами, а якй вже и подекуды на Буковинѣ заходомъ учителѣвъ народныхъ (якъ н. пр. такого патріота Ивана Микитовича въ Кôцмани) або и самыхъ селянъ завелися. Хочь сусѣдна Галичина нынѣ може вже въ великôй мѣрѣ заспокоити духовй потребы читалень и интелигенціи рускои на Буковинѣ, то все таки повинна руска интелигенція въ Чернôвцяхъ постаратись бодай о одну часопись руску для 240 тысячь душь буковиньско-рускаго народа, — въ виду того, що для 18 тысячь буковиньскихъ Полякôвъ выдаeся польска часопись ажь два разы въ тыждень! Не маe Буковина вже Продана, не маe Онишкевича, але — мы знаeмо — знайдутся другй живй люде, що зъумѣютъ заговорити розумно до серця цѣлои буковиньскои Руси! Кажемо „розумно“ заговорити, бо мы пересвѣдченй, що на нѣчо не придастся „молотити солому“, — якъ се, на жаль, дуже часто дaeся достерѣгати въ подвигахъ буковиньскихъ Русинôвъ... Все и всюды треба числитися съ науковою правдою, съ фактичными обставинами и съ власною совѣстею...

Выборы до буковиньского сойму вже за плечима. Буковиньскй Русины поставили першій разъ своихъ кандидатôвъ, котрй маютъ заступати — Русь. Якій небудь буде результатъ, — а все мы уважаeмо сей фактъ дуже важнымъ — першимъ бôльшимъ крокомъ буковиньскихъ Русинôвъ на дорозѣ политичного ихъ поступу. Народъ пôзнаe свои права, втягаeся въ якцію политичну, пôзнаe отрубнôсть свою народну и своихъ интересôвъ, пôзнаe, що ôнъ не комôрникъ Румуна, Нѣмця або Жида, — але сильный рôвноправный народъ, надѣленый порôвно конституційными правами.

Въ передодни выборôвъ мы не можемо говорити о деякихъ замѣченыхъ нами хибахъ въ акціи передвыборчôй на буковиньскôй Руси. Сподѣваeмось однакъ, що навѣть добровôльне або недобровôльне усуненье первѣстно

Чистôсть языка.

Написавъ Михайло Подолиньскій.

I.

Однымъ въ найбôльшихъ скарбôвъ, якй наслѣдитъ кождый народъ по своихъ предкахъ, есть незаперечно его рôдный языкъ. Языкъ сей — то зеркало душѣ народа, то святиня, съ котрою звязана не тôлько минувшôсть, але и будучнôсть народа и его поважанье въ свѣтѣ. Тому то уважавъ и уважаe кождый образованый народъ за найсвятѣйшу свою задачу и повинность стерегчи сей скарбъ, якъ ока въ головѣ, плекати и розвивати его и хоронити его не лишь передъ загладою, але передъ всякимъ, хочь-бы и найменшимъ зневаженьемъ та занечищеньемъ. Такои дбалости о рôдну мову домагаeсь ôтъ кождого народу его почутье свого достоиньства, его поважанье въ свѣтѣ.

И справдѣ, не переставали и не переставаютъ патріоты всѣхъ часôвъ и народôвъ напоминати своихъ земляκôвъ до того, щобы стояли твердо на сторожи рôдного слова, того слова, котрымъ природа вырôжнила ихъ въ помѣжь иншихъ племенъ землѣ, котрымъ назначила имъ заразомъ мѣсце въ великôмъ почетѣ народôвъ кулѣ земскои.

Тому́, коли читаeмо хочь-бы ажь и такй острй напады Лютра на тыхъ, що пôсля его думки занечищували нѣмецкій языкъ, именно же на „hochfürnehme Kanzeleien mit den Lumpenpredigern und Puppenschreibern, die sich lassen dünken, sie haben Macht, deutsche Sprach zu ändern und uns täglich neue Wörter dichten“, — то кому прійшло-бы на гадку винувати сего великого нѣмецкого патріота и батька новочаснои нѣмецкои литературы за его приострй, а може таки и простй слова, котрыми послугуeсь въ борбѣ за такъ святу справу, якою есть чистôсть рôдного языка. И не одинъ Лютеръ боровся въ Нѣмеччинѣ за тую чистôсть. Невдовзѣ по нѣмъ настали въ сѣмъ краю такй часы, що очищуванье нѣмецкого языка перейшло въ манію и чѣпалось навѣть такъ невинныхъ слôвъ, якъ н. пр. Nase, Samen и т. д., въ тôмъ ложнôмъ переконаню, що се слова чужй, латиньскй а не спôльнй, индо-европейскй. Та навѣть ще и за нашихъ днѣвъ справа очищуваня нѣмецкого языка далеко не покôнчена. Ще и нынѣ даются чути частй жалѣ на заплюгавленье того языка. Такъ пише Вильгельмъ Гримъ, славный братъ ще славнѣйшого германиста и патріота Якова Грима, котрымъ обомъ власне въ сѣй хвили збираeсь Нѣмеччина ставляти величавый памятникъ, отъ що: „Welche Mischung von fremden Wörtern und Wendungen (очевидно въ нѣм. мовѣ)! Das taube Gestein hat sich zwischen das edle Gold gedrängt... Wer doch die Schaufel hätte, um den Wust über die Tenne zu werfen, damit das Spreu im Wind davonflöge und das reine Korn unserer edlen Sprache beisammen läge!“

Якъ въ Нѣмеччинѣ, такъ и у другихъ народôвъ справа очищуваня рôдного языка являлася и являeся на порядку дневнôмъ то въ густѣйшихъ, то въ рѣдшихъ ôтступахъ, то съ бôльшимъ, то зновъ съ меншимъ напоромъ, пôсля того, якъ сего вымагаe потреба. Около чистоты польского языка положивъ великй заслуги Янъ Снядецкій, котрый въ своѣй розправѣ: „O języku polskim“ пише дуже справедливо: „Język nie jest strojem kobiecym, wystawionym na dziwactwa mody i wymysły przymilenia, któryby wolno było giąć, wykręcać i przerabiać, żeby go potem porzucić i zaniechać.“ Справа очищеня польского языка була особливо пекучою справою въ минувшôмъ столѣтю, въ такъ званôй Станиславôвскôй добѣ, котрои найпершою задачею було вымести зъ языка и зъ литературы всѣхъ тыхъ рôжнородныхъ языковыхъ приблудôвъ, що напхались до Польщи за такъ званои макаронистичнои добы.

У Франціи стереже чистоты языка заложена ще Людвикомъ XIV именно въ сѣй цѣли поважна француска академія, а ей задачу улекшаe немало высоко розвите почутье самовѣжи, едности и смаку у цѣлого народу.

Румуньскій языкъ представлявъ до найновѣйшихъ часôвъ майже ажь и смѣшну сумѣшку національного романьского первѣстку съ славаньскими, грецкими и другими примѣшками. Такъ само зôйшовъ бувъ, якъ знаeмо, и ческій языкъ на цѣлковитого раба нѣмецкого языка и доперва вже за нашихъ часôвъ очистились сй два языки ôтъ чужихъ навѣялостей. Чи въ жарѣ обтрясуваня себе зъ чужихъ лахôвъ не пôйшли именно сй два языки таки може и за далеко, — про те покищо замовчуeмо и вдоволяeмось простымъ зазначеньемъ факту, що справа чистоты языка важна для кождого народу и що обходитъ она навѣть народы, стоячй на найвысшôмъ степени культуры.

Скоро отже отся справа такъ важна и для народôвъ, маючихъ велику и давну литературу и давно вже выробленый языкъ, то скôлько-жь важнѣйша она для насъ, котрй доперва тôлько-що починаeмо розвивати наше письменьство?

Початки всюды труднй, а найтруднѣйшй въ литературѣ. Якъ все въ свѣтѣ, такъ и молода литература муситъ выробити собѣ право истнованя, право быту, а борба тымъ тяжша, чимъ литература молодша, отже и слабша. Народъ починаючій рôдну письменнôсть муситъ боротись противъ исторіи, то есть противъ тыхъ, що въ наслѣдокъ сеи исторіи думаютъ мати право на него, на его духове закрѣпощенье, муситъ боротись противъ неподвижимости и рôвнодушности великихъ масъ, противъ ихъ привычки, ихъ слабости, котру Валленштайнъ Шиллера такъ вѣрно осуджуe: „Den aus Gemeinem ist der Mensch gemacht, und die Gewohnheit nennt er seine Amme. Was grau vor Alter ist, das ist ihm göttlich. Sei im Besitze und du wohnst im Recht und heilig wird's die Menge dir bewahren.“ Словомъ нова литература муситъ боротись противъ консерватизму, любови супокою и оспалости великои масы таки своеи власнои интелигенціи, котра, якъ кожда маса, лишь дуже нерадо запалюeся до великихъ идей, за котрй доконче треба боротись, бо маса борбы не любитъ.

Але що важнѣйше, починаюча литература муситъ боротися ще и съ сотными иншими трудностями, котрй вправдѣ не лежатъ вже въ политичныхъ и соціяльныхъ обставинахъ, але таки въ самôмъ предметѣ, именно же въ языцѣ — суть затымъ ще труднѣйшй до побореня. Она муситъ боротися за письмо, азбуку, за правопись, за граматичнй формы и за кожде, коли вже не пяте, то хочь десяте слово. Зъ сеи борбы користаютъ противники языка и перекидаючись въ пуристôвъ надягаютъ часто на себе овечу шкôру его приятелѣвъ, та пôднимаютъ фарисейскй крики: „Народному языкови чинится насиліе; самй его покровителѣ глумлятся надъ нимъ калѣчатъ, „коверкаютъ“ и занечищуютъ его чужими и коваными словами. Ратуйте!“ А що въ такихъ спорѣканяхъ — нѣгде правды дѣти! — есть и дещо правды, а чистôсть языка есть справою святою и кождый готовъ за неи боротися, — то-жь удаeся хитрымъ ворогамъ уловити часто на свою удицю не одну добре мыслячу людину и зробити зъ неи несвѣдомого ворога рôднои письменности. Удаeся имъ се тымъ лекше, що поки-що нема нѣ граматикъ, нѣ лексиконôвъ, нѣ повагъ такъ загально признаныхъ, щобъ могли заразъ положити конець всякимъ спорамъ. Кождый нѣбыто знаe языкъ, кождому до певного степени прислугуe право судити о нѣмъ, а скоро ще кто въ школахъ учився и чужихъ языкôвъ, то ему вже видится, що ôнъ справдѣ филологъ и авторитетъ въ рѣчахъ языковыхъ. Такъ родятся сотки и тысячѣ непокликаныхъ

поставленыхъ „Рускою Радою“ кандидатôвъ, освѣченыхъ и звѣстныхъ въ патріотизму Русинôвъ, сталося въ обчисленя на добро загальне, на добро Руси.

Мы въ цѣлого серця бажаємо нашимъ буковиньскимъ братямъ якъ найкрасшого успѣху и повнои побѣды! Щасть Боже!

Справы церковно-економичнѝ.

In hoc signo vinces.

II.

Магазинъ церковный при „Народнôй Торговли“.

Межи всѣми справами, входячими въ програму нашои церковно-економичнои организаціи, хочь якъ они всѣ дуже пекучѝ, занимає справа церковного магазину перше мѣсце, муситъ тому найперше бути залагоджена. Причины легко зрозумѣлѝ. Справа ся належитъ до ресорту торговлѣ. Для чого иншого, якъ н. пр. для индустріи, для раціонального господарства, нема у насъ пôдготованя, нѣ интелектуального, нѣ матеріяльного, а затымъ нема и охоты до того, и то такъ добре въ народѣ простôмъ, якъ и въ интелигенціи. Противно: для торговлѣ панує у насъ найщирша охота, на користяхъ єи всѣ розумѣются. Має оно свое оправданье въ загальнôмъ положеню краю, котрого напрямокъ торговельный на теперь такъ дуже вызначився; нынѣшному становищу рѣчей п. Гавзнеръ въ однôй своѣй мовѣ сôймовôй навѣть треванье запророкувавъ, — що по нашому розумѣню економіи декретувало-бы нашъ край наконечно на такій станъ, де-бы не було нѣ що продавати, нѣ за що купувати... Такъ и выходитъ, що до такихъ справъ, якъ „Народна Торговля“, якъ нашъ магазинъ церковный, мы находимо доволѣ широкѝ пôдставы. Дальше ся справа найлекша до переведеня черезъ властиву методу тутъ заапликовану: методу, котру подиктувало намъ докладне знанье нашои суспôльности та вѣдома руска нерухавôсть... Отже думаємо, що въ тôй справѣ мы не подыблемо анѣ противникôвъ теоретичныхъ, анѣ перешкоды въ практицѣ. Наконець при сѣй справѣ мы сподѣваємося злучити всѣ изолованѝ дотычнѝ сѝлы въ одну могучу цѣлôсть, и тымъ вывести передъ очи народа прикладъ, по котрôмъ-бы ôнъ мôгъ спôзнати, яка въ нѣмъ сила почиває и до чого она способна, коли єи заєдно пôдтримувати буде солидарнôсть! Добуде нашъ магазинъ церковный для народу нашого сей результатъ — чого мы въ Бозѣ надѣємся — то займе ôнъ справдѣ перше почестне мѣсце, якъ пôдъ взглядомъ часу, такъ и що до своєи важности въ нашôй народнôй организаціи.

Проєктъ сей утвореня магазину церковного, котрый-бы достарчавъ нашимъ церквамъ потрѣбныхъ артикулôвъ, на теперь тôлько артикулôвъ для консумціи, не нынѣшный. Має ôнъ вже коротеньку свою исторію. Ся мысль зродилася въ пôдписанôмъ передъ кôлькома лѣтами. Щобъ єи зреализувати, предложивъ єго пôдписаный въ роцѣ 1881 въ докладнôмъ освѣтленю митрополичôй нашôй капитулѣ, посредствомъ нашои консисторіи. Узнаючи капитулу нашу за найвысшу и найповажнѣйшу духовну корпорацію, думали мы, що знайшлисьмо найôтповѣднѣйшій, найприроднѣйшій и найохотнѣйшій органъ для переведеня сеи справы. Консисторію яко власть, до сего дѣла безпосередно ангажувати не можна було. Тôлько просили мы въ окремôмъ поданю митрополитальну консисторію, щобъ она своимъ рѣшаючимъ вплывомъ спонукала нашу капитулу, щобъ щиро и скоро принялася за сю справу, и єи спомагала въ сѣмъ дѣлѣ, котре прецѣ нѣчого иншого, якъ тôлько добро и славу церкви має на цѣли... Всесвѣтлѣйшѝ, хочь якъ запевняли насъ, що возьмутъ якъ найскорѣйше сю справу пôдъ обрады, зложили єи красненько ad acta не удостоивши насъ навѣть ôтповѣди. Не входимо въ причины. Може бути, що мы за великій тягаръ хотѣли вложити на голову нашои капитулы, за котрый она въ нѣякій способôбъ принятися не могла. Може бути, що тымъ самымъ выбрали мы не ôтповѣдну дорогу до осягненя цѣли, отже нѣôы самѝ зготовили перешкоду для зреализованя нашого пляну, — хочь иншого выходу тогды для справы не було.

Теперь, коли маємо Народну Торговлю, думаємо, що всяка перешкода до осущеня сего дѣла, усунена. Самъ проєктъ, по тыхъ трохъ рокахъ ôтпочинку, являєся въ своѣй сущности не змѣненый. А ôнъ єсть такій.

Вѣдома рѣчь, зъ якихъ жерелъ побираютъ нашѝ церкви всѣ свои приборы, входячѝ въ ужитокъ (консумцію въ ширшôмъ значеню) при богослуженю. Не дôстаются они имъ нѣколи зъ першихъ рукъ (зъ фабрикъ) але черезъ посередникôвъ, отже въ найлѣпшôмъ случаю зъ другихъ рукъ, — но звычайно зъ третыхъ, четвертыхъ, ба и дальшихъ. О добротѣ сихъ артикулôвъ трудно выдати загальный судъ, бо та, звѣстно може бути розмаита. Хиба тôлько те можна тутъ зазначити, що новѝ фабрикаты (думаємо головно матеріи на фелоны) що до тревалости (добору матеріялу, якъ шовку, солидности роботы) не можутъ навѣть рôвнятися съ фабрикатами давнѣйшими; може бути, що нашѝ посередники не подаютъ намъ ихъ въ найлѣпшихъ сортахъ, або може се загальна цѣха нынѣшнои индустріи, котра занадто пôддалася вплывамъ торговельнои спекуляціи. О всѣхъ артикулахъ, побираныхъ нашими церквами, дасться се тôлько загально сказати, що они дорогѝ, дуже дорогѝ. Щасливымъ можна назвати въ сихъ разахъ такій случай, де той заробокъ дôстаєся купцямъ-Русинамъ, котрѝ привязанѝ до свого народу, до єго церкви и обряду. Менше щасливый той случай, де ôнъ дôстаєся хочь христіянамъ, але людямъ не нашои народности, не нашого обряду, котрѝ не тôлько нѣякого привязаня, але и найменшои симпатіи (но може щось зовсѣмъ противного!) до нихъ мати не можутъ. Но въ якôмъ же свѣтлѣ представляєся цѣла рѣчь тогды, коли жиды зроблятъ собѣ зъ сихъ артикулôвъ предметъ Geschäft-у?! А прецѣ єсть побиранье тыхъ артикулôвъ и зъ такихъ рукъ въ певныхъ обставинахъ не до ухиленя, бо такѝ артикулы тогды бываютъ взглядно найдешевшѝ, а убогимъ церквамъ съ тымъ конечно числитися треба.

Що въ такôмъ уладженю нашои комерціи церковнои що до артикулôвъ консумційныхъ (въ ширшôмъ значеню сего слова), церкви нашѝ поносятъ економичнѝ страты и то неразъ дуже дôтливѝ, бываютъ просто експлоатованѝ, — рѣчь зрозумѣла. Но въ сихъ разахъ можемо бодай тымъ звинятися, що иншій способôбъ комерціи на теперь завести годѣ. Справленье прибôрôвъ церковныхъ, якъ н. пр ризъ, єсть случайне. Стисло обчислити потребы церквей въ сѣмъ взглядѣ тяжко. Отже тяжко и завести такій магазинъ для заспокоєня сихъ потребъ. До того у насъ нема тыхъ капиталôвъ, якихъ конечно такій интересъ жадавъ-бы, — капиталôвъ, котрыхъ-бы на таку повôльну фруктификацію, бо въ лѣтахъ, безъ боязни ôтдати можна. Друге звиненье моглобы бути те, що не маємо межи собою подостаткомъ такихъ фаховыхъ и рутинованыхъ людей, котрѝ-бы знали, зъ якихъ жерелъ належало-бъ найлѣпшій, найсолиднѣйшій и взглядно найдешевшій товаръ спроваджувати, щобы и потребамъ церквей нашихъ и вымогамъ нашои економіи народнои догодити. Наконець въ тôмъ станѣ рѣчей можемо ще и тымъ потѣшатися, що зъ якои-бы матеріи фелонъ не бувъ, нехай ôнъ буде купленый и у жида, — коли ôнъ ушитый пôсля формы, ôтповѣдаючои нашому обрядови, коли єго поблагословится,— въ нѣмъ не буде ще нѣчого, щобъ ажь противилося змыслови и духови нашои церкви.

Инша рѣчь съ артикулами властивои консумціи. Тутъ вже по при всѣхъ стратахъ економичныхъ, на якѝ нараженѝ церкви въ теперѣшнôмъ способѣ ихъ побираня, поносятъ церкви наши — неразъ страты религійнѝ, бо профануются такѝ рѣчи, котрѝ входятъ въ певный способôбъ въ саму суть религіи. Пôдъ такими артикулами властивои консумціи, розумѣємо мы: вино, свѣтло, кадило и оливу. (*Д.* 6.)

Данило Танячкевичъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Емиграція музулманôвъ зъ Босніи и Герцеговины.*) „Pester Lloyd“ довѣдуєся, що Турки, проживаючѝ въ Босніи и Герцеговинѣ, невдоволенѝ зъ новыхъ ôтношень въ краяхъ окупованыхъ Австріею, звернулися до султана съ прошеньемъ, щобы имъ вызначивъ новѝ селидьбы, и султанъ вказавъ имъ Палестину. На дорозѣ зъ Яффы до Карлимо виднѣютъ вже мурованѝ домы новои босняцкои оселѣ, котра обнимає доси лишь 20 хатъ. Малочисленнѝ колонисты говорятъ, що се єсть лишь початокъ колонизаціи на бôльшу скалю и що за ними прійдутъ дальшѝ ватаги. Коли ихъ пытано про причину емиграціи, заявили колонисты, що давнѣйше они були панами въ своѣмъ краю, теперь однакожь заведено новѝ порядки и они не можутъ стерпѣти, щобы раясы були съ ними рôвно поставленѝ.

(*Змѣны въ угорскôмъ министерствѣ*). Пôсля телеграфичныхъ вѣстей, якѝ получила зъ Пешту „Wien. allg. Ztg.“, маютъ зайти въ угорскôмъ министерствѣ змѣны. Именно-жь має бути дотеперѣшный провизоричный начальникъ министерства обороны краєвои (гонведôвъ), бар. Орчи заименованый министромъ гонведôвъ, а на єго мѣсце має бути заименованый министромъ adlatus омъ цѣсаря гр. Сеченій, по котрôмъ рôвночасно мавъ-бы обняти теку министерства торговлѣ гр. Евгеній Зичи. — Про димисію министра справедливости дра Павлера, котрый вже ôтъ давна не може погодитися съ Тиссою, и котрого заступленя найбôльше бажаютъ угорскѝ либералы — теперѣшна найсильнѣйша и найбôльше вплывова партія, „Wien. allg. Ztg.“ нѣчого не згадує.

(*Пытанье Сихельбургске.*) Пôсля информацій „N. fr. Presse“ предложивъ сими днями професоръ прагского университету дръ Фурнье гр. Таффе свое наукове „pasese“ що до справозданя комисійного угорскои депутаціи для регуляціи границь межи Краиною а Хорватіею. По думцѣ проф. Фурнье маютъ бути всѣ аргументы, пôднесенѝ въ згаданôмъ справозданю противъ приналежности округа Сихельбурского до Краины, зовсѣмъ безъосновными, а такъ само безъосновна такожь супозиція, що єсть два округи Сихельбургскѝ. Позаякъ проф. Фурнье вже въ р. 1881 доказавъ въ выданôмъ собою меморіялѣ, що претенсіи Краины не дадутся збити, що такожь признало и угорске правительство, то тяжко, щобы Хорваты могли выказати сильнѣйше право, и имовѣрно слово прагского ученого, высказане въ тôй справѣ, буде рѣшаюче.

(*Хорватскій соймъ*) принявъ дня 1 н. с. липня буджетъ звычайный, и приступитъ до розправы надъ надзвычайными выдатками. Сторонництво права не явилося въ соймѣ, бо єго члены ôтбували тогды нараду въ клюбѣ. — Въ дебатѣ надъ надзвычайными потребами, выступавъ пос. Бартоловичъ противъ способови ужитя надвышки. По промовѣ Мигаловича, котрый препоручавъ предложенье, и по выводѣ референта принято предложенье великою бôльшостею за основу спеціяльнои дебаты. На тôмъ самôмъ засѣданю принято такожь предложенье, що до заснованя институту для сельского господарства въ Пожезѣ. Начальникъ опозиціи Старцевичъ скориставъ и зъ сеи нагоды, щобы выступити противъ банови и бôльшости хорватского сойму, и хочь бесѣды єго не ôтносятъ ефективного результату, то ôнъ неперестає именемъ выборцѣвъ своихъ противъ господарцѣ мадярскôй, котру ôнъ теперь и въ соймѣ добачає, протестувати. — Комисія, выбрана для провѣреня рахункôвъ межи Хорватіею и Угорщиною, рѣшила внести въ соймѣ, щобы соймъ принявъ згаданѝ рахунки до вѣдомости, рôвночасно-жь пôднѣсъ претенсіи до тыхъ сумъ, котрѝ єму належатся зъ доходôвъ Хорватіи, при приноровленю справедливои интерпретаціи дотычнои постановы закона.

(*Рухъ выборчій въ Вѣдни*). Въ Вѣдни знаходится теперь агитація выборча въ самôмъ розгарѣ. Всѣ сторонництва нѣмецкѝ заходятся живо коло выборôвъ до сойму, такъ зъ самого Вѣдня, якъ и зъ низшои Австріи, а навѣть и Чехи, котрѝ доси не брали яко политичне сторонництво участи въ борбѣ выборчôй въ Вѣдни, организуются по всѣхъ майже частяхъ и ставлятъ кандидатôвъ вправдѣ нѣмецкихъ но такихъ, що бажаютъ видѣти Австрію сильною. — Въ рôжныхъ частяхъ мѣста ôтбуваются майже що дня предвыборчѝ згромадженя, на котрыхъ выголошуютъ кандидаты програмовѝ бесѣды. Дня 3 н. с. липня на загальнôмъ зборѣ выборцѣвъ середмѣстя, котрѝ съ сожалѣньемъ приняли вѣсть, що дотеперѣшнѝ послы дръ Фальдеръ и дръ Штегеръ не хочутъ компетувати о мандаты посольскѝ, говорили кандидаты лѣвицѣ Николя, бр. Сомаруга, Кенигсвартеръ, Ледереръ, и демократы Зильбереръ и Струшка. При кôнци прибрали зборы бурливый характеръ а задля загального замѣшаня не прійшло навѣть до пробного голосованя. — Рôвночасно ôтбувалося згромадженье выборцѣвъ на Леопольдштадѣ, котре замѣтне було именно тымъ, що противъ дотеперѣшному послови дрови Зисови проклямовано Бахмаєра контркандидатомъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Побѣда „хлопôвъ“ въ Норвегіи. Народъ съ глубокимъ почутьемъ своєи народности и правдивои свободы лишь въ рѣдкихъ случаяхъ упадає и стаєся жертвою ненаситныхъ сусѣдôвъ. Ôнъ може случайно и пôдъупасти на якійсь часъ, але въ почутю своєи народности и свободы ôнъ пôднесеся знову и стане сильно, якъ той человѣкъ-одиниця, на котрого прійшовъ часъ тяжкои хоробы. Иногды народъ такій не потребуе навѣть братися ажь за послѣдне средство, за оружіе, але коли лишь стоитъ крѣпко и неутомимо за своимъ правомъ, за своєю свободою, ôнъ добуде собѣ знову и одного и другого безъ проливу крови. Єсть загальне мнѣніе, що правдиве почутье народного права и народнои свободы выробилось доси въ Европѣ лишь въ романьскихъ народахъ а именно въ Франціи; неменше славятъ такожь и Англію за єи либерализмъ. Не можна тому и заперечити; факты историчнѝ позôстанутъ фактами, хочь иногды въ романьскихъ державахъ инакше показувалося та и ще показуеся. Але не можна такожь абсолютно перечити, щобъ до правдивого почутя народного, правдивои свободы, другѝ народы вже були зовсѣмъ неспособнѝ; все залежитъ лишь ôтъ бôльше або менше сприяючого — що такъ скажемо — выкованя народу. Кто-жь може н. пр. заперечити, що у народôвъ славяньскихъ нема почутя свободы? Оно єсть у нихъ такъ сильне, що иногды выступало навѣть въ некористь почутя народного а тымъ самымъ и часто ставалось причиною єго неволѣ. Почутье народного права и свободы єсть такожь глубоко розвинене и у народôвъ германьскихъ, лишь зъ-помежи нихъ выступає оно найчастѣйше въ норвегскôмъ народѣ, котрого управа, хочь доси ще монархична, славится „хлопско-републиканьскою“. Норвегія, якъ звѣстно, звязана съ Швеціею и має съ нею въ особѣ короля Оскара II спôльного монарху. Сполучившись съ Швеціею, застерегла она собѣ всякѝ свободы и боронитъ ихъ при кождôй случайности съ вытревалостею гôдною всякого подиву. Послѣдный спôръ норвегского штортингу съ королемъ Оскаромъ вже майже ôтъ чотырохъ лѣтъ закôнчився, якъ звѣстно, засудженьемъ министрôвъ, що дорaджували королеви, щобы не потверджувавъ ухвалъ штортингу. Министрôвъ засуджено на великѝ грошевѝ кары и на утрату своєи гôдности. Тымъ часомъ король Оскаръ не тôлько, що покликавъ ихъ знову до кабинету, але ще и ôтзначивъ ордерами. Таке поступованье короля выкликало онôръ бôльшости штортингу норвегского и король мусѣвъ уступити. Треба однакожь признати, що и зъ стороны короля ся уступка була дуже розумною и на часѣ, бо въ противнôмъ случаю могло було прійти до кровавои борбы, що знову онôсля могло було закôнчитися ôторваньемъ Норвегіи ôтъ Швеціи. Такъ отже чотыролѣтна борба норвегскихъ „хлопôвъ“ съ королемъ Оскаромъ II покôнчена. Вольнодумне сторонництво норвегске побѣдило лишь тымъ, що стояло съ цѣлою енергією и вытревалостею за своими правами. Король здався зовсѣмъ и принявъ всѣ условія штортингу. Ôтъ теперь члены совѣту державного будутъ мусѣли бути присутными на засѣданяхъ штортингу; народнѝ товариства будутъ получати зацомогу ôтъ правительства; два члены зъ-помѣжь представителѣвъ народа будутъ брати участь въ центральнôмъ зарядѣ желѣзниць а министерство буде завсѣгды парляментарне. Давнѝ министры усунени а на ихъ мѣсце выбравъ штортингъ новыхъ, на котрыхъ король згодився. Що теперь скаже на те кн. Бисмаркъ, для котрого норвегска управа єсть солею въ оцѣ и пôсля єго гадокъ „велике абсурдумъ“? Кождый однакожь правдиву свободу понимаючій человѣкъ може лишь радуватися зъ сеи побѣды вольныхъ „хлопôвъ“ норвегскихъ, бо она доказуе, що свобода правдива не лежитъ въ формѣ правительства, але въ признаню народови права, яке єму належится и що народъ съ почутьемъ свого права и своєи свободы завсѣгды побѣдити муситъ.

авторитетôвъ, котрѝ борются мѣжь собою; край перемѣняєся въ арену филологичныхъ дилетантôвъ и самозванцѣвъ: путаниця и заколотъ взмагаются; свôй свого не пôзнає, всѣ борются противъ всѣмъ, а дѣло народне терпитъ и вороги затираютъ руки.

Якъ всюды, такъ и тутъ найлучшою и єдиною майже порадницею єсть — наука. Она одна умѣє взбитись до сеи высоты, зъ котрои видна не тôлько хвилева, але и вѣчна постать рѣчи. Ѣй однôй видный предметъ спору не въ случайнôмъ, хвилевôмъ, але въ вѣчнôмъ, собѣ властивôмъ, незмѣннôмъ свѣтлѣ. Порадившись у граматикъ, словарѣвъ и исторіи розвою по можности многихъ, старыхъ и новыхъ литературъ, може наука непомыльно порѣшити: чи и о скôлько оправданѝ такѝ языковѝ споры, якъ и коли они кôнчатся, що въ такихъ случаяхъ чинити, куда ступати, — словомъ, она одна може ôтповѣсти на всѣ майже въ такихъ случаяхъ цѣкавѝ и дражливѝ пытаня. Наука одна може рѣшучо сконстатувати: чи и о скôлько єсть що неправильного въ нашôмъ дотеперѣшнôмъ литературнôмъ розвою; чи справдѣ нашѝ писателѣ бôльше, якъ потреба, куютъ слова, „коверкаютъ“ языкъ и занечищуютъ єго чужими примѣшками; по котрôй сторонѣ у насъ правда, а чия неправда, — она одна своимъ невзрушенымъ спокоємъ и своими доказами може злагодити страсти, вооружити баламученыхъ, а розъоружити противникôвъ языка, та розъясняючи справу поважно и вказуючи дорогу напередъ — запобѣгчи неоднôй помылцѣ.

Надѣючись що якъ дотеперѣшнѝ мои популярно-филологичнѝ розвѣдки въ фейлетонѣ „Дѣла“, такъ и отся найде цѣкавыхъ и прихильныхъ читателѣвъ, пробую симъ разомъ ôтповѣсти на сѣмъ мѣсци въ науковый але приступный способôбъ на одно зъ найцѣкавѣйшихъ для насъ пытань, котрого розвязанье въ сѣй хвили для насъ и въ политичнôмъ змыслѣ не мало пожадане, а именно на пытанье: щó се єсть властиво чистôсть языка и чи може она якъ-небудь бути оружьемъ противъ нашои молодои литературы?

(*Дальше буде.*)

Проєктъ сей утвореня магазину церковного, котрый-бы достарчавъ нашимъ церквамъ потрѣбныхъ артикулôвъ, на теперь тôлько артикулôвъ для консумціи, не нынѣшный. Має ôнъ вже коротеньку свою исторію. Ся мысль зродилася въ пôдписанôмъ передъ кôлькома лѣтами. Щобъ єи зреализувати, предложивъ єго пôдписаный въ роцѣ 1881 въ докладнôмъ освѣтленю митрополичôй нашôй капитулѣ, посредствомъ нашои консисторіи. Узнаючи капитулу нашу за найвысшу и найповажнѣйшу духовну корпорацію, думали мы, що знайшлисьмо найôтповѣднѣйшій, найприроднѣйшій и найохотнѣйшій органъ для переведеня сеи справы. Консисторію яко власть, до сего дѣла безпосередно ангажувати не можна було. Тôлько просили мы въ окремôмъ поданю митрополитальну консисторію, щобъ она своимъ рѣшаючимъ вплывомъ спонукала нашу капитулу, щобъ щиро и скоро принялася за сю справу, и єи спомагала въ сѣмъ дѣлѣ, котре прецѣ нѣчого иншого, якъ тôлько добро и славу церкви має на цѣли... Всесвѣтлѣйшѝ, хочь якъ запевняли насъ, що возьмутъ якъ найскорѣйше сю справу пôдъ обрады, зложили єи красненько ad acta не удостоивши насъ навѣть ôтповѣди. Не входимо въ причины. Може бути, що мы за великій тягаръ хотѣли вложити на голову нашои капитулы, за котрый она въ нѣякій способôбъ принятися не могла. Може бути, що тымъ самымъ выбрали мы не ôтповѣдну дорогу до осягненя цѣли, отже нѣôы самѝ зготовили перешкоду для зреализованя нашого пляну, — хочь иншого выходу тогды для справы не було.

Теперь, коли маємо Народну Торговлю, думаємо, що всяка перешкода до осущеня сего дѣла, усунена. Самъ проєктъ, по тыхъ трохъ рокахъ ôтпочинку, являєся въ своѣй сущности не змѣненый. А ôнъ єсть такій.

Вѣдома рѣчь, зъ якихъ жерелъ побираютъ нашѝ церкви всѣ свои приборы, входячѝ въ ужитокъ (консумцію въ ширшôмъ значеню) при богослуженю. Не дôстаются они имъ нѣколи зъ першихъ рукъ (зъ фабрикъ) але черезъ посередникôвъ, отже въ найлѣпшôмъ случаю зъ другихъ рукъ, — но звычайно зъ третыхъ, четвертыхъ, ба и дальшихъ. О добротѣ сихъ артикулôвъ трудно выдати загальный судъ, бо та, звѣстно може бути розмаита. Хиба тôлько те можна тутъ зазначити, що новѝ фабрикаты (думаємо головно матеріи на фелоны) що до тревалости (добору матеріялу, якъ шовку, солидности роботы) не можутъ навѣть рôвнятися съ фабрикатами давнѣйшими; може бути, що нашѝ посередники не подаютъ намъ ихъ въ найлѣпшихъ сортахъ, або може се загальна цѣха нынѣшнои индустріи, котра занадто пôддалася вплывамъ торговельнои спекуляціи. О всѣхъ артикулахъ, побираныхъ нашими церквами, дасться се тôлько загально сказати, що они дорогѝ, дуже дорогѝ. Щасливымъ можна назвати въ сихъ разахъ такій случай, де той заробокъ дôстаєся купцямъ-Русинамъ, котрѝ привязанѝ до свого народу, до єго церкви и обряду. Менше щасливый той случай, де ôнъ дôстаєся хочь христіянамъ, але людямъ не нашои народности, не нашого обряду, котрѝ не тôлько нѣякого привязаня, але и найменшои симпатіи (но може щось зовсѣмъ противного!) до нихъ мати не можутъ. Но въ якôмъ же свѣтлѣ представляєся цѣла рѣчь тогды, коли жиды зроблятъ собѣ зъ сихъ артикулôвъ предметъ Geschäft-у?! А прецѣ єсть побиранье тыхъ артикулôвъ и зъ такихъ рукъ въ певныхъ обставинахъ не до ухиленя, бо такѝ артикулы тогды бываютъ взглядно найдешевшѝ, а убогимъ церквамъ съ тымъ конечно числитися треба.

Що въ такôмъ уладженю нашои комерціи церковнои що до артикулôвъ консумційныхъ (въ ширшôмъ значеню сего слова), церкви нашѝ поносятъ економичнѝ страты и то неразъ дуже дôтливѝ, бываютъ просто експлоатованѝ, — рѣчь зрозумѣла. Но въ сихъ разахъ можемо бодай тымъ звинятися, що иншій способôбъ комерціи на теперь завести годѣ. Справленье прибôрôвъ церковныхъ, якъ н. пр ризъ, єсть случайне. Стисло обчислити потребы церквей въ сѣмъ взглядѣ тяжко. Отже тяжко и завести такій магазинъ для заспокоєня сихъ потребъ. До того у насъ нема тыхъ капиталôвъ, якихъ конечно такій интересъ жадавъ-бы, — капиталôвъ, котрыхъ-бы на таку повôльну фруктификацію, бо въ лѣтахъ, безъ боязни ôтдати можна. Друге звиненье моглобы бути те, що не маємо межи собою подостаткомъ такихъ фаховыхъ и рутинованыхъ

людей, котрѝ-бы знали, зъ якихъ жерелъ належало-бъ найлѣпшій, найсолиднѣйшій и взглядно найдешевшій товаръ спроваджувати, щобы и потребамъ церквей нашихъ и вымогамъ нашои економіи народнои догодити. Наконець въ тôмъ станѣ рѣчей можемо ще и тымъ потѣшатися, що зъ якои-бы матеріи фелонъ не бувъ, нехай ôнъ буде купленый и у жида, — коли ôнъ ушитый пôсля формы, ôтповѣдаючои нашому обрядови, коли єго поблагословится,— въ нѣмъ не буде ще нѣчого, щобъ ажь противилося змыслови и духови нашои церкви.

Инша рѣчь съ артикулами властивои консумціи. Тутъ вже по при всѣхъ стратахъ економичныхъ, на якѝ нараженѝ церкви въ теперѣшнôмъ способѣ ихъ побираня, поносятъ церкви наши — неразъ страты религійнѝ, бо профануются такѝ рѣчи, котрѝ входятъ въ певный способôбъ въ саму суть религіи. Пôдъ такими артикулами властивои консумціи, розумѣємо мы: вино, свѣтло, кадило и оливу. (*Д.* 6.)

Данило Танячкевичъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Емиграція музулманôвъ зъ Босніи и Герцеговины.*) „Pester Lloyd“ довѣдуєся, що Турки, проживаючѝ въ Босніи и Герцеговинѣ, невдоволенѝ зъ новыхъ ôтношень въ краяхъ окупованыхъ Австріею, звернулися до султана съ прошеньемъ, щобы имъ вызначивъ новѝ селидьбы, и султанъ вказавъ имъ Палестину. На дорозѣ зъ Яффы до Карлимо виднѣютъ вже мурованѝ домы новои босняцкои оселѣ, котра обнимає доси лишь 20 хатъ. Малочисленнѝ колонисты говорятъ, що се єсть лишь початокъ колонизаціи на бôльшу скалю и що за ними прійдутъ дальшѝ ватаги. Коли ихъ пытано про причину емиграціи, заявили колонисты, що давнѣйше они були панами въ своѣмъ краю, теперь однакожь заведено новѝ порядки и они не можутъ стерпѣти, щобы раясы були съ ними рôвно поставленѝ.

(*Змѣны въ угорскôмъ министерствѣ*). Пôсля телеграфичныхъ вѣстей, якѝ получила зъ Пешту „Wien. allg. Ztg.“, маютъ зайти въ угорскôмъ министерствѣ змѣны. Именно-жь має бути дотеперѣшный провизоричный начальникъ министерства обороны краєвои (гонведôвъ), бар. Орчи заименованый министромъ гонведôвъ, а на єго мѣсце має бути заименованый министромъ adlatus омъ цѣсаря гр. Сеченій, по котрôмъ рôвночасно мавъ-бы обняти теку министерства торговлѣ гр. Евгеній Зичи. — Про димисію министра справедливости дра Павлера, котрый вже ôтъ давна не може погодитися съ Тиссою, и котрого заступленя найбôльше бажаютъ угорскѝ либералы — теперѣшна найсильнѣйша и найбôльше вплывова партія, „Wien. allg. Ztg.“ нѣчого не згадує.

(*Пытанье Сихельбургске.*) Пôсля информацій „N. fr. Presse“ предложивъ сими днями професоръ прагского университету дръ Фурнье гр. Таффе свое наукове „pasese“ що до справозданя комисійного угорскои депутаціи для регуляціи границь межи Краиною а Хорватіею. По думцѣ проф. Фурнье маютъ бути всѣ аргументы, пôднесенѝ въ згаданôмъ справозданю противъ приналежности округа Сихельбурского до Краины, зовсѣмъ безъосновными, а такъ само безъосновна такожь супозиція, що єсть два округи Сихельбургскѝ. Позаякъ проф. Фурнье вже въ р. 1881 доказавъ въ выданôмъ собою меморіялѣ, що претенсіи Краины не дадутся збити, що такожь признало и угорске правительство, то тяжко, щобы Хорваты могли выказати сильнѣйше право, и имовѣрно слово прагского ученого, высказане въ тôй справѣ, буде рѣшаюче.

(*Хорватскій соймъ*) принявъ дня 1 н. с. липня буджетъ звычайный, и приступитъ до розправы надъ надзвычайными выдатками. Сторонництво права не явилося въ соймѣ, бо єго члены ôтбували тогды нараду въ клюбѣ. — Въ дебатѣ надъ надзвычайными потребами, выступавъ пос. Бартоловичъ противъ способови ужитя надвышки. По промовѣ Мигаловича, котрый препоручавъ предложенье, и по выводѣ референта принято предложенье великою бôльшостею за основу спеціяльнои дебаты. На тôмъ самôмъ засѣданю принято такожь предложенье, що до заснованя институту для сельского господарства въ Пожезѣ. Начальникъ опозиціи Старцевичъ скориставъ и зъ сеи нагоды, щобы выступити противъ банови и бôльшости хорватского сойму, и хочь бесѣды єго не ôтносятъ ефективного результату, то ôнъ неперестає именемъ выборцѣвъ своихъ противъ господарцѣ мадярскôй, котру ôнъ теперь и въ соймѣ добачає, протестувати. — Комисія, выбрана для провѣреня рахункôвъ межи Хорватіею и Угорщиною, рѣшила внести въ соймѣ, щобы соймъ принявъ згаданѝ рахунки до вѣдомости, рôвночасно-жь пôднѣсъ претенсіи до тыхъ сумъ, котрѝ єму належатся зъ доходôвъ Хорватіи, при приноровленю справедливои интерпретаціи дотычнои постановы закона.

(*Рухъ выборчій въ Вѣдни*). Въ Вѣдни знаходится теперь агитація выборча въ самôмъ розгарѣ. Всѣ сторонництва нѣмецкѝ заходятся живо коло выборôвъ до сойму, такъ зъ самого Вѣдня, якъ и зъ низшои Австріи, а навѣть и Чехи, котрѝ доси не брали яко политичне сторонництво участи въ борбѣ выборчôй въ Вѣдни, организуются по всѣхъ майже частяхъ и ставлятъ кандидатôвъ вправдѣ нѣмецкихъ но такихъ, що бажаютъ видѣти Австрію сильною. — Въ рôжныхъ частяхъ мѣста ôтбуваются майже що дня предвыборчѝ згромадженя, на котрыхъ выголошуютъ кандидаты програмовѝ бесѣды. Дня 3 н. с. липня на загальнôмъ зборѣ выборцѣвъ середмѣстя, котрѝ съ сожалѣньемъ приняли вѣсть, що дотеперѣшнѝ послы дръ Фальдеръ и дръ Штегеръ не хочутъ компетувати о мандаты посольскѝ, говорили кандидаты лѣвицѣ Николя, бр. Сомаруга, Кенигсвартеръ, Ледереръ, и демократы Зильбереръ и Струшка. При кôнци прибрали зборы бурливый характеръ а задля загального замѣшаня не прійшло навѣть до пробного голосованя. — Рôвночасно ôтбувалося згромадженье выборцѣвъ на Леопольдштадѣ, котре замѣтне було именно тымъ, що противъ дотеперѣшному послови дрови Зисови проклямовано Бахмаєра контркандидатомъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Побѣда „хлопôвъ“ въ Норвегіи. Народъ съ глубокимъ почутьемъ своєи народности и правдивои свободы лишь въ рѣдкихъ случаяхъ упадає и стаєся жертвою ненаситныхъ сусѣдôвъ. Ôнъ може случайно и пôдъупасти на якійсь часъ, але въ почутю своєи народности и свободы ôнъ пôднесеся знову и стане сильно, якъ той человѣкъ-одиниця, на котрого прійшовъ часъ тяжкои хоробы. Иногды народъ такій не потребуе навѣть братися ажь за послѣдне средство, за оружіе, але коли лишь стоитъ крѣпко и неутомимо за своимъ правомъ, за своєю свободою, ôнъ добуде собѣ знову и одного и другого безъ проливу крови. Єсть загальне мнѣніе, що правдиве почутье народного права и народнои свободы выробилось доси въ Европѣ лишь въ романьскихъ народахъ а именно въ Франціи; неменше славятъ такожь и Англію за єи либерализмъ. Не можна тому и заперечити; факты историчнѝ позôстанутъ фактами, хочь иногды въ романьскихъ державахъ инакше показувалося та и ще показуеся. Але не можна такожь абсолютно перечити, щобъ до правдивого почутя народного, правдивои свободы, другѝ народы вже були зовсѣмъ неспособнѝ; все залежитъ лишь ôтъ бôльше або менше сприяючого — що такъ скажемо — выкованя народу. Кто-жь може н. пр. заперечити, що у народôвъ славяньскихъ нема почутя свободы? Оно єсть у нихъ такъ сильне, що иногды выступало навѣть въ некористь почутя народного а тымъ самымъ и часто ставалось причиною єго неволѣ. Почутье народного права и свободы єсть такожь глубоко розвинене и у народôвъ германьскихъ, лишь зъ-помежи нихъ выступає оно найчастѣйше въ норвегскôмъ народѣ, котрого управа, хочь доси ще монархична, славится „хлопско-републиканьскою“. Норвегія, якъ звѣстно, звязана съ Швеціею и має съ нею въ особѣ короля Оскара II спôльного монарху. Сполучившись съ Швеціею, застерегла она собѣ всякѝ свободы и боронитъ ихъ при кождôй случайности съ вытревалостею гôдною всякого подиву. Послѣдный спôръ норвегского штортингу съ королемъ Оскаромъ вже майже ôтъ чотырохъ лѣтъ закôнчився, якъ звѣстно, засудженьемъ министрôвъ, що дорaджували королеви, щобы не потверджувавъ ухвалъ штортингу. Министрôвъ засуджено на великѝ грошевѝ кары и на утрату своєи гôдности. Тымъ часомъ король Оскаръ не тôлько, що покликавъ ихъ знову до кабинету, але ще и ôтзначивъ ордерами. Таке поступованье короля выкликало онôръ бôльшости штортингу норвегского и король мусѣвъ уступити. Треба однакожь признати, що и зъ стороны короля ся уступка була дуже розумною и на часѣ, бо въ противнôмъ случаю могло було прійти до кровавои борбы, що знову онôсля могло було закôнчитися ôторваньемъ Норвегіи ôтъ Швеціи. Такъ отже чотыролѣтна борба норвегскихъ „хлопôвъ“ съ королемъ Оскаромъ II покôнчена. Вольнодумне сторонництво норвегске побѣдило лишь тымъ, що стояло съ цѣлою енергією и вытревалостею за своими правами. Король здався зовсѣмъ и принявъ всѣ условія штортингу. Ôтъ теперь члены совѣту державного будутъ мусѣли бути присутными на засѣданяхъ штортингу; народнѝ товариства будутъ получати зацомогу ôтъ правительства; два члены зъ

ванѣ уступленье ген.-губернатора Гурка, якъ розказуютъ собѣ въ политичныхъ кружкахъ варшавскихъ, маѐ стояти въ звязи съ проѐктомъ подорожи царя до Варшавы, а именно въ такôй, що въ Петербурзѣ бажаютъ, щобы подорожь царя Александра III. до столицѣ царства польского выпала о скôлько можна хорошо, щобы царь дôзнавъ въ Варшавѣ якъ найзнаменитшого принятія, чого-бы пôдъ управою строгого и мало люблено ген.-губернатора сподѣватися не можна. — Зъ Петербурга пишутъ до „Pol. Corr.“, що емиръ Афганистану выступаѐ теперь непріязно противъ Россіи и зброится навѣть противъ неи. Однако-жь не можна обавлятися якихъ серіозныхъ наслѣдкôвъ, позаякъ россійске правительство постановило не ôтповѣдати на сю провокацію, але ôтнестися въ справѣ Афганистану просто до англійского правительства. — Ген. Тотлебенъ занедужавъ недавно небезпечно и померъ 1 с. м. въ купеляхъ въ Соденъ въ Нѣмеччинѣ.

Нѣмеччина. Цѣсарь нѣмецкій маѐ приѣхати 15 с. м. до Гастайнъ а опôсля зъѣдеся зъ цѣсаремъ австрійскимъ въ Ишль або въ Зальцбургу. Недавно писали нѣмецкі газеты, що при кождôмъ выѣздѣ нѣмецкого цѣсаря именно же въ дальшу подорожь заводятся надзвычайні мѣры осторожности. По поводу сего заявляѐ „Nord. Allg. Ztg.“ що слѣдуѐ: Мы уповажнені заявити, що не було жадного поводу до заведеня надзвычайныхъ мѣръ осторожности якъ лишь такихъ, які зазвычай практикуются при подорожахъ монархôвъ и пануючихъ родинъ. То лишь есть правдою, що зъ уваги на злочинне уживанье выбухового матеріялу за границею пôдозрѣні пакунки пôдлягаютъ острѣйшôй контроли зô стороны администрацій желѣзничихъ.

Туреччина. По поводу зôбранія конференціи въ Лондонѣ выслала Порта окружникъ до всѣхъ своихъ представителѣвъ за границею, въ котрôмъ точка за точкою розбираѐ французко-англійску угоду. Окружникъ сей, держаный въ дусѣ инструкцій высыланыхъ для Мусуруса-паши высказуѐ надѣю, що политична ситуація Єгипту позôстане незмѣненою и верховна власть султана буде ненарушеною. Порта жадаѐ, щобъ на конференціи выслухали еи въ справѣ финансовои угоды, окупаціи и неутрализаціи Єгипту; она застерѣгаѐ собѣ, высказати свои погляды, коли ѣй зроблятъ офиціяльно таке предложенье.

Швайцарія. Реакція, яка послѣдными часами понеслась по Европѣ, выкликала и въ Швайцаріи живѣйшій рухъ. Недавно дались почути по цѣлôй Швайцаріи консервативні, що они намѣряютъ утворити съ ультрамонтанами звязкове товариство. Скоро лишь почули о тôмъ либеральні члены звязкового збору въ Бернѣ, якъ заразъ скликали раду и постановили заложити товариство всѣхъ вольнодумныхъ, котре ставляѐ собѣ за задачу „на пôдставѣ звязковыхъ законôвъ зъ 1874 р. спомагати политичный и економичный розвôй и ставити до борбы противъ реакційно-ультрамонтаньского союза. Въ тôй цѣли утворено три головні секціи: всхôдно-швайцарску, середношвайцарску съ Тессиномъ и захôдно швайцарску.

Бельгія. Дипльоматичні ôтношеня межи Бельгіею а Ватиканомъ будутъ вже въ найкоротшôмъ часѣ знову привернені; новый кабинетъ клерикальный не хоче и зъ сего взгляду тратити много часу. „Monit. de Rome“ доноситъ, що папа Левъ XIII постановитъ апостольскимъ нунціемъ при короли Леопольдѣ II одного зъ найзнаменитшихъ пралатôвъ папскои дипльоматіи, щобы тымъ способомъ дати Бельгіи и еи суверенови новый доказъ своси прихильности. „Агентія Гавасъ“ доноситъ знову, що папскимъ нунціемъ въ Бруксели буде именованый монсиньоръ Ринальдини.

НОВИНКИ.

— **Курсовый испытъ въ дѣвочôмъ институтѣ чч. Василіянокъ у Львовѣ**. Минувшои середы — якъ мы вже доносили — ôтбувся въ дѣвочôмъ институтѣ чч. Василіянокъ курсовый испытъ съ великимъ торжествомъ и при великôй участи гостей зô Львова и провинціи, котрі прибули, щобъ бути наочными свѣдками успѣхôвъ повѣреного институтови руского цвѣту — рускихъ дѣвчатъ. Комнаты института ледви могли помѣстити гостей а многі зъ нихъ, не найшовши вже мѣсця въ саляхъ, змушені були користуватись проходомъ по хорошôмъ и обширнôмъ городѣ монастырскôмъ. Испытъ розпочався о 3 год. въ присутности Е. Пр. еп. Сильвестра, оо. крыл. Фаціевича и Величка, ректор. сем. о. Бачиньского, дра Добряньского и всѣхъ учительокъ и учителѣвъ института. Мѣжь гостями бачили мы нашихъ родимцѣвъ зъ закордону пп. А. Конискаго съ дочкою, Ив. Левицкого (Нечуя), инспектора зъ Одессы п. Шпановского, дальше п. Охримовича, посла зъ Дрогобыча, много овященикôвъ зъ краю и богато панъ и панôвъ зъ самого Львова. По молитвѣ розпочалися испыты въ III и IV клясахъ. Запытувані институтки ôтповѣдали досыть смѣло и съ добрымъ зрозумѣньемъ предмету. Особливо хорошо ôтповѣдали панны Огоновска, Вахнянинъ, А. Ганкевичѣвна, Саноцка, Зарицка и Бѣлиньска. По испытѣ сихъ двохъ клясъ наступивъ испытъ двохъ клясъ высшихъ, именно V и VI. Въ сихъ клясахъ, позаякъ вже и самъ предметъ обширнѣйшій, слухали мы съ правдивою пріятностею ôтповѣди институтокъ и побачили, що трудъ учительокъ и учителѣвъ не бувъ даремный, бо повѣрені имъ дѣвчата присвоили собѣ богате и зрозумѣле знанье въ многихъ предметахъ. Особливо хороші ôтповѣди були зъ руского языка и литературы, языка нѣмецкого, математики и физики. Въ ôтповѣдяхъ ôтзначалися зъ V клясы панны: Рожка, Рожаньска, Барвѣньска, Охримовичѣвна, Саламонôвна и Ганкевичѣвна Евгенія. Зъ VI клясы ôтзначились въ ôтповѣдяхъ: панна Цѣпановска Марія зъ рускои литературы, языка нѣмецкого, математики и физики; панна Долиньска зъ литературы, языка нѣмецкого и французского, дальше панны Захарска и Фолюсевичь. Опôсля наступили продукціи зъ музики и спѣву. По скôнченôмъ испытѣ ôтчитавъ проф. Гладишовскій слѣдуючу клясификацію:

III-а кл. Ôгличный степень получили панны: Огоновска Олена, Ганкевичѣвна Олександра, Вахнянинъ Леонтина, Мартинецъ Марія; першій степ.: Хойнацка Евгенія, Турчмановичь Мальвина, Гриневецка Олимпія, Кобляньска Наталія, Туркевичь Олена, Задорецка Ольга, Величаньска Олександра.

IV-а кл. Ôтл. степ. получили панны: Саноцка Клявдія, Зарицка Евгенія, Бѣлецка Олександра, Крижановска Олена; перш. степ.: Книгиницка Ольга, Бѣлиньска Евгенія, Струманьска Марія, Радкевичѣвна Марія. Три панночки выступили въ курсѣ задля слабости.

V а кл. Ôтл. степ. получили панны: Рожка Ольга, Лавровска Стефанія, Бачиньска Ольга, Рожаньска Марія, Барвѣньска Ольга, Копыстяньска Евгенія, Охримовичѣвна Ольга, Саламонôвна Ольга; перш. степ.: Боднарôвна Наталія, Стецѣвна Михалина, Чемериньска Марія, Дорожиньска Олимпія, Ганкевичѣвна Евгенія, Бородайкевичѣвна Сузанна, Децыкевичѣвна Иванна, Задорецка Иванна, Лаврецка Олена.

VI а кл. Ôтл. степ. получили панны: Цѣпановска Марія, Долиньска Анна, Козловска Дарія, Захарска В., Фолюсевичѣвна Марія, Варапучиньска Іосифа, Кульчицка Олена; перш. степ.: Кобрыновичь Марія, Копыстяньска Олена, Гулинъ Іосифа, Величаньска Павлина, Долиньска Климентина.

По скôнченю испыту панна Цѣпановска Марія, ученица VI клясы, подякувала короткими але чувственными словами въ имени цѣлого института Є. Пр. еп. Сильвестрови за его великодушну опѣку и щедру помôчь для сего-жь института, а Єго Преосвященьство ôтповѣвъ горячою бесѣдою, заохочуючи молодыхъ ученицъ до дальшои працѣ въ имя Бога, вѣры и любови до ôтчины. На сѣмъ закôнчився испытъ, а многі ученицѣ поспѣшили въ обнятя дожидаючихъ ихъ съ радостею родичѣвъ.

Мусимо тутъ згадати ще и про роботы жѣночі, якими наповнена була комната припираюча до салѣ испытовои. О скôлько мы могли заглянути, то симъ разомъ було далеко бôльше робôтъ, якъ въ першôмъ курсѣ. Вычислювати сихъ робôтъ не будемо поодиноко, бо певно кожда панночка мала поставлену свою роботу; згадаємо лишь про декотрі, що будьто своею красою, будьто трудною роботою впадали въ очи. Особливо ôтзначалася смакомъ и доборомъ красокъ подушка на софу панны Олены Копыстяньскои, дальше подушки панны Маріи Цѣпановскои, Ольги Рожки, Олекс. Бѣлецкои и В. Захарскои; дуже хорошій диваникъ съ оленями панны Маріи Кобрыновичѣвнои, канвова робота и вышиваній сорочки панны Маріи Чемериньскои, диваникъ панны Захарскои, обрусъ и серветки роботы панны Варапучиньскои, дуже мозольна робота гачкова (обрусъ) панны Долиньскои, образъ св. Анны, робота канвова панны Евгеніи Бѣлиньскои и вышиваня заполочею панны Стефаніи Лавровскои.

За всѣ труды около сего першого дѣвочого института рускаго належится признанье тымъ, котрі сей институтъ оснували и нимъ опѣкуются, а потому и всѣмъ тымъ П. Т. учительскамъ и учителямъ, що безкористно и неутомимо докладали свого труду для пôднесеня сего института. Тому-жь най намъ вôльно буде на сѣмъ мѣсци зложити всѣмъ имъ въ имени рускаго народу щиросердечне спаси-Бôгъ!

— **Дръ Стефанъ Смаль Стоцкій**, ученикъ професорôвъ Онишкевича и Миклошича, габилитувався сими днями яко доцентъ славяньскои филологіи при вѣденьскôмъ университетѣ.

— **П. Іосифъ Олеськôвъ**, слухатель львôвского всеучилища, зложивъ позавчера вторый строгій испытъ (одноголосно), а сими днями ôтбудесь его промоція на доктора философіи; докторизувався зъ природничихъ наукъ. П. Олеськôвъ кôнчивъ руску (академичну) гимназію у Львовѣ и належавъ до тыхъ, що першій здавали испытъ зрѣлости въ рускôмъ языцѣ. Бажаючи зъ щирого серця молодому нашому землякови дальшихъ успѣхôвъ на науковôй нивѣ, не можемо не пôднести радôстнои проявы, що наша патріотична молодѣжь — якъ бачимо — пильно прикладаѐсь до наукъ, а чисто докторôвъ философіи, правъ и медицины видимо зъ дня на день збôльшаѐся. In hoc signo vinces!

— **Выборы до радъ повѣтовыхъ** ôтбулися въ деякихъ округахъ въ четверъ сего тыждня. Зъ Гуоятына одержали мы слѣдуючу телеграму: „Нашій выборцѣ заявилися дуже гарно. Мы виовнѣ побѣдили.“ — У Львовѣ выбрані: лат. кс. дръ Фел. Заблоцкій; Федоръ Царъ, вôйтъ зъ Пôдберезець; Максимъ Кинашъ, вôйтъ зъ Ястребова; Федько Романôвъ зъ пôдъ Щирця; Ив. Кремеръ, Нѣмець колонистъ зъ Хрусна нового; Фр. Насадникъ, вôйтъ зъ Збоискъ; Ник. Рыботыцкій, властитель млына зъ Костѣева; Фр. Шоферъ зъ Зашкова; лат. кс. Сѣкановичь зъ Зимноводы; о. Юркевичь зъ Германова; Ив. Маркевичь, вôйтъ зъ Винникъ и еванг. пасторъ Гаазе зъ Дорнфельду. — Въ Добромили выбрані (майже одно голосно) чотыри дѣдичі: Ант. Тышковскій (дотеперѣшный презесъ), Стан. Гневошь (дотепер. вице-презесъ), Ришардъ Песцьоровскій и Павло Тышковскій, два рускі священики оо. Яковъ Лукасевичь зъ Гôйска и Юл. Ропицкій зъ Липы и 6 селянъ. — Въ Товмачи выбрані: лат .кс. Сава зъ Товмача; Дмитро Депутатъ зъ Ольшаницѣ; Вас. Матѣѣвъ зъ Братишева; Ник. Коропецкій зъ Долины; Якимъ Лосюкъ зъ Олешова; о. Савинъ Кисѣлевскій зъ Чорнолозець; о. Авдія Шепаровичь зъ Олеши; Яцюкъ зъ Гостова; Вас. Лащукъ зъ Пôдпечаръ; Тимко Лапиньскій зъ Стрыганець; А. Бень зъ Гôрникъ и Илько Каминьскій зъ Палагичь. — Въ Бучачи выбрані: посолъ Володимиръ Воляньскій, о. Олесницкій зъ Переволоки; о. Сготанчикъ зъ Устя зеленого; вôйты: Шостаковскій, Манастырскій, Дишкандъ, Голодовскій, Тимкôвъ, Заячкôвскій и Вуйцикъ. (Контръ кандидатъ Артуръ Целецкій зъ своими 9 селянами упавъ.)

— **Зъ Рогатына** пишутъ намъ: При небувалыхъ и Рогатынови лишь властивыхъ — не агитаціяхъ, але надъужитяхъ, мы цобѣдили и 4-ма голосами надъ абсолютну бôльшôсть зôстали выбрані до рады повѣтовои самі Русины: Воч. священики: Іосифъ Макогоньскій зъ Линицѣ, Володимиръ Чировскій зъ Бабинець, Антôнъ Медведскій зъ Вербиловець, Антôнъ Билинкевичь зъ Куропатникъ, Теофиль Телиховскій зъ Колоколина и господарѣ: Николай Данилюкъ зъ Бабинець, Михаилъ Нога зъ Бурштына, Иванъ Телишевскій зъ Беньковець, Гавріилъ Мельникъ зъ Дубринова, Стефанъ Варунокъ зъ Демянова, Данило Шеремета зъ Чесникъ и Николай Готра зъ Высны. Кандидаты противникôвъ нашихъ, а именно графъ Красицкій зъ Стратына, дѣдичь Мечиславъ Онишкевичь, посолъ, дѣдичь Николай Торосевичь, маршалокъ, и кôлькохъ господарѣвъ упали, хотяй самъ панъ маршалокъ на ринку въ мѣстѣ, а графъ Красицкій въ канцеляріи картки писали и людямъ роздавали. До побѣды нашои при щирôй организаціи причинилися дуже много господарѣ: Кость Скотаръ зъ Линицѣ, Николай Данилюкъ зъ Бабинець и Гринько Іосифовичь зъ Скоморохъ.

— **Зъ Гусятына** пишутъ намъ: Нынѣшні выборы до рады повѣтовои въ Гусятынѣ, — якъ вже Вамъ телеграфовано — суть найлѣпшимъ доказомъ, що мы маємо всюды силу, — тôлько трохи роботы зъ стороны людей, до котрыхъ народъ маѐ довѣріе. Черезъ слоту выборцѣ не могли на нараду до Васильковець дня 29 л. червня зъѣхатися численно, а прибувшій тôлько зъ близшихъ сторôнъ уложили листу кандидатôвъ и всѣ они майже одноголосно перейшли. Польща лютилася. Выбрані: о. Петро Мицьковскій зъ Чорноконець великихъ, о. Яковъ Гудыкъ зъ Трибуховець, о. Іоанъ Барвѣньскій зъ Постолôвки, Кеба Якимъ господарь зъ Говилова, Грицакъ Данило господарь зъ Васильковець, Миштакъ Казько господарь зъ Товстенького, Сенишинъ Грынько зъ Чабарôвки, Мушалюкъ Гринько вôйтъ зъ Постолôвки, Турецкій Никола, вôйтъ зъ Самолускъ, Шумскій Корнило зъ Нижбôрка и Лоза Стефанъ, вôйтъ зъ Шидловець.

— **Зъ пôдъ Магуры** пишутъ намъ: Дня 30 червня с. р. упокоилася въ Бортнôмъ, деканата бѣцкого, по короткôй болѣзни на запаленье легкихъ въ 63 роцѣ житя свого Іоанна зъ священичого роду Щавиньскихъ Пелешова, мати Высокопреп. Всесвѣт. о. Юліяна Пелеша, митрата, декана кап. митр. львôвскои. При похоронѣ тѣла усопшои 3 липня участвувало 8 священикôвъ рускихъ. Преч. оо. Стефанъ Гилякъ, деканъ бѣцкій и М. Дуркотъ, деканъ дукляньскій. Чувствительну пращальну проповѣдь въ мешканю выголосивъ Воч. о. Іоанъ Мышковскій парохъ зъ Перегримки, а по совершенôй соборнôй заупокôйнôй литургіи и по послѣднôмъ цѣлованю, ôтпроваджено тлѣнні останки покôйнои на кладбище, де поучаючо промовивъ до сродникôвъ и численно згромадженыхъ людей Преч. о. Стефанъ Хилякъ, начеркнувши тихе и христіяньске примѣрне житье упокоившоися яко матери, супруги и горожанки. Вѣчный упокôй еи душѣ и вѣчна ѣй память у жіючихъ!

— **Зъ Черновець** пишутъ намъ: Рускій аматорскій театръ въ Чернôвцяхъ дасть въ понедѣлокъ дня 2 (14 лат.) лицня с. р. въ великôй сали мѣского театру въ користь „Руского Дому Народного въ Чернôвцяхъ“ театральне представленье съ слѣдуючою програмою: „Школярь намандрôвцѣ“, народна оперетка въ 2 актахъ; „Пôдозрѣна особа“. комедія въ 1 актѣ, а на закôнченье „Коломыйка“ въ 4 пары въ народныхъ строяхъ. Надѣемося, що окрестна публика прибуде при случаю ярмарку на представленье, и збôльшитъ фондъ „Народного Дому въ Чернôвцяхъ“, котрого збудованье сталося жизненою справою для буковинскои Руси. — Въ користь фонда „Народного Дома въ Чернôвцяхъ“ були ласкавій пожертвувати П. Т. пп. Шарль Гоецъ (молодшій) властитель дôбръ Ясинева-Путылова 15 зр., И. Фаеръ, управитель въ Устьерѣкахъ 3 зр., Вильгельмъ Сѣрке, управитель въ Яблоници 5 зр., Францъ Фаеръ, лѣсный чиновникъ въ Гринявѣ 1 зр., панѣ С. Фаеръ въ Гринявѣ 1 зр., Ал. Ковалевскій, ц. к. геометръ въ Косовѣ 2 зр., Едм. Гоеръ ц. к. геометръ въ Вижници 1 зр., Францъ Маркесъ надлѣсничій въ Довгополи 2 зр., Емиль Червенка касіеръ въ Яблоници 2 зр., Гавр. Качмаровскій въ Гринявѣ 50 кр., Мих. Кропельницкій начальникъ громады Ферескулѣ 1 зр., о. И. Гошоватюкъ, сотрудникъ въ Ферескулѣ 2 зр., І. Ясеницкій, ц. к. лѣсничій елевъ въ Гринявѣ 2 зр., В. Гайнъ, ц к. управитель лѣсный въ Гринявѣ 1 зр., В. Бурачиньскій, ц. к. жандармъ въ Гринявѣ 1 зр., Ад. Шмидъ, ц. к. жандармъ въ Гринявѣ 1 зр., Вильгельмъ Гроссеръ, ц. к. начальникъ жандармеріи въ Гринявѣ 1 зр., Ал. Мильтсовитсъ, властитель дôбръ въ Гринявѣ 2 зр., Ал. Свобода, ц. к. лѣсн. кандидатъ въ Гринявѣ 50 кр. — всего 44 зр., за котрый то щедрый даръ сердечно дякуємо. Выдѣлъ Товариства „Рускій Народный Дôмъ въ Чернôвцяхъ“. *Іер. Шигулякъ*, голова; *Е. А. Поповичь*, секретарь.

— **Зъ Калуша** пишутъ намъ, що руско-народный театръ представитъ тамъ вô второкъ „Двѣ сироты“, образъ зъ житя парискаго въ 8 ôтслонахъ на дохôдъ панѣ Иванны Биберовичевои. Не потребуємо чей довго задержуватись надъ поясненьемъ заслугъ и здôбностей панѣ Биберовичевои, які она оказала на нашôй сценѣ, — бо се кождому, интересуючомуся тою нашою институціею, дуже добре вѣдомо. Сподѣваємось, що Калуска земля заявитъ нашôй первоядноѐ артистцѣ свое признанье якъ найчисленнѣйшою участею въ представленю на еи бенефисъ. Се буде и заохотою для нашои артистки для дальшихъ патріотичныхъ еи подвигôвъ для пôднесеня поваги рускои сцены.

— **Ôтъ Устрикъ** пишутъ намъ: и зновъ одна посѣлôсть бôльша перейшла сими днями въ руки обывателя mojżeszowego wyznania! Именно: село Чорна, повѣта лѣского, власнôсть Олены зъ гр. Русоцкихъ Вильчиньскои, — котору банкъ гипотечный злицитувавши продавъ жидови Лязарусови за 100.006 зр.

— **Церкви рускій**, тіи твердинѣ рускои вѣры и народности, множатся и украшаются при ревнôмъ заходѣ нашого патріотичного священьства и жертволюбного народа. Доносятъ намъ, що въ Чорнôй дол. стараньемъ Впр. о. М. Мигуловича, декана и пароха мѣсцевого, выставлено прекрасну дочерну церковь зъ дерева съ 3 копулами, котра небавомъ маѐ бути посвящена. Такожь въ Устрикахъ дол. за стараньемъ мѣсцевого пароха Вп. о. Т. Карпяка ôтновляѐся цѣла церковь въ серединѣ живописею, що особливо въ мѣсточку причинится немало до пôднесеия нашого обряду а тымъ самымъ и народности.

— **Иляюстраціи до статіи о. Стеф. Качалы** о народныхъ школахъ. Мы одержали такій листъ писаный однымъ „rzeczywistym“ а „porządnym“ учителемъ, писаный по руски: „Всесвѣтлѣйшій Преподобный Пане Отче Добродѣ! Маючи честь хоть не лично, то принаймѣй кресками повѣтати еще разъ Єго Величества Дôмъ а притôмъ искренное свое щирое почтеніе зложити и усердно попросити о приналежное посвѣтченіе, що я тамъ черезъ два годы нещасную посаду при школѣ займовавъ; которое менѣ на теперъ есть необходиме въ моемъ количествѣ; Рада школьна краева жадаѐ отъ мене; въ надѣѣ позôстаю що Єго Благородіе ласкаво разгрѣшитъ надослати Зъ глубокôмъ почтеніемъ униженый рабъ Н. Н.“ И той учитель маѐ учити рускихъ дѣтей по руски!

— **Безплатна сôль для худобы**. Министерство згодилося на безплатну роздачу соли, потрѣбнои для удержаня худобы въ околицямъ дôткненыхъ повѣнею. Староства дôстали наказъ, щобы заразъ спроваджували сôль ôтъ зарядôвъ салинарныхъ и роздавали еи межи жителѣвъ.

— **Зъ Камѣнки Струмиловои** пишутъ намъ: Дня 3 с. м. опустивъ Камѣнку Струмилову дѣяльный нашъ патріотъ Вп. Иванъ Цыбыкъ, ц. к. авскультантъ судовый, перенесеный въ найбôльше на захôдъ ôтдалену стацію львôвского округа судового, до Кросна. Не стану вычисляти его заслугъ въ бôльше якъ дво-лѣтнôй дѣяльности судейскôй; досыть сказати, що въ тôмъ короткôмъ часѣ зъумѣвъ ôнъ поступованьемъ повнымъ такту и поваги зъеднати собѣ загальне признанье. Хочу однакъ пôднести одно важне дѣло, якимъ прислужився п. Цыбыкъ для Камѣнки и окрестности, и котре ему зъеднало загальну любовь нашого народа. Ото ôнъ порозумѣвшися съ кôлькома щирыми патріотами причинився найбôльше до заложеня читальнѣ въ Камѣнцѣ струм. и стався немовь душею еи. Ôнъ розбудивъ въ дрѣмаючихъ мѣщанахъ самопôзнанье, заохотивъ ихъ до працѣ около просвѣты, загрѣвъ ихъ до дѣланя на поли народнôмъ, розвинувъ передъ ними великій користи науки, працѣ и ощадности. Честь и слава ему за те! То-жь справедливо пращано сего чоловѣка съ неложною сердечностею якъ въ читальни щирыми словами мѣщанина п. Вусовича (при чѣмъ члены читальнѣ, дѣвчата вручили п. Цыбыкови прегарну китицю цвѣтôвъ) и прощальною бесѣдою головы читальнѣ о. Цегельского, такъ такожь и въ тутешнôмъ товариствѣ касиновôмъ промовами головы касина п. Лемпицкого, дра мед. Ступницкого и нотаря п. Яницкого, котрый пôднѣсъ заслуги п. Цыбыка и высоку его идею, за котру ôнъ потерпѣвъ. Ходятъ слухи, що до перенесеня п. Цыбыка причинився одинъ графъ, котрый — хочь нѣбы симпатизуе съ Русинами — даеся ужывати нежичливымъ людямъ... противъ Русинôвъ. Мы зовсѣмъ не бажаемо щастя п. графови на тôмъ для него новôмъ поли дѣланя. — *з. ь.*

— **Zwiespalt der Natur**. Новѣйшій процесы доволѣ насъ переконали, що если иде о яке найдрôбнѣй-

ше слово, высказане нерозважно въ дѣлѣ обрядовъ, то гнетъ стае на мѣсци и въ повнômъ поготовѣ вся стражь пожарна „państwa i kościoła“ та ржонду морального... Мы згадували вже разъ справу нещастнои громады Городища цетнерского съ будованьемъ новои церкви. Громада хоче ставити церковь; збирае грошѣ, подае до уряду потрѣбнѣ письма, и. староста обѣцяе залагодженье „въ найкоротшômъ часѣ“; уповаючи на се, спроваджуе громада поволи матеріялъ, щобъ съ весною почати будованье, годитъ майстра... По кôлканедѣльнôй дожиданцѣ посылае громада кôлькохъ людей до Львова, до намѣстництва и до св. Юра. Всюды обѣцюютъ залагодженье справы „въ найкоротшômъ часѣ“. Зновъ два мѣсяцѣ минули, и зновъ нѣчого нема... Матеріялъ розмокся, завдатокъ пропавъ, не числячи вже коштôвъ подорожи до Бôбрки и до Львова, — далѣ мине й лѣто, а стара церковь зъ дня на день грозитъ заваленьемъ... Та що-жь! коли ц. к. жандармы маютъ въ своѣй инструкціи рôжнѣ „вінки“, але мабуть не обовязанѣ пильнувати, чи церковь валится, чи нѣ. А ц. к. уряды зновъ не можутъ надто спѣшитись!

— **Холера въ Тулонѣ** починае трохи ослаблятись. Д. 2 с. м. умерло въ день всего лишь 6 а въ ночи 5 людей. Въ холеричнôмъ шпитали було всего до 2 с. м. 115 осôбъ а 2 с. м. прибуло до нихъ ще 17. Мимо того въ мѣстѣ страхъ великій. Теперь вже сконстатовано на певно, що пошесть есть азіятскою и завезена имовѣрно зъ Кохинхины, хочь губернаторъ Кохинхины заявляе, що тамъ станъ здоровя есть вдоволяючій и що минувшого мѣсяця не було тамъ анѣ одного случаю холеры. Два кораблѣ, що надôйшли зъ Кохингины, показалися заражеными пошестею и мали два случаѣ смерти на холеру, черезъ що мусѣли позôстати въ кварантанѣ коло гіерійскихъ островôвъ. Въ Марсиліи померло дня 2 с. м. троє людей въ сусѣдствѣ дому, въ котрôмъ проживавъ купець, що приѣхавъ зъ Тулону. До Марсиліи наѣхало множество италіяньскихъ робôтникôвъ зъ Тулону и Ментону и жадали ôтъ мера, щобы вызначивъ для нихъ корабель, котрымъ могли-бы домôвъ повернути, бо жаденъ корабель вздовжь цѣлого побережа не хоче ихъ пріймити. Меръ вызначивъ имъ корабель, що мавъ ихъ ôтвезти до Корсики и Италіи, тымчасомъ надôйшла вѣсть зъ Спеціи, що италіяньске правительство забере ихъ своимъ кораблемъ и въ Спеціи будутъ они мусѣли ôтбути велику кварантану. Жителѣ Марсиліи дуже зле успособленѣ на Италіянцѣвъ, бо кажутъ, що они рознесутъ тутъ пошесть, такъ якъ рознесли еи по селахъ докола Тулону. До Тулону приѣхавъ дръ Кохъ зъ Нѣмеччины, одинокій лѣкарь, котрый займався дослѣдомъ холеричныхъ бакцилій; французкій лѣкарѣ прилучатся до него и будутъ робити спôльнѣ студіи. Въ Вентимигліи на француско-италіяньскôй граници така товпа утѣкаючихъ зъ Франціи, що правительство мусѣло выслати 1200 воякôвъ, щобы позамыкати всякѣ входы до мѣста.

— **Для потерпѣвшихъ ôтъ повени жителѣвъ Мартинова** прославъ ôтъ громады Тростянець Вск. о. Лотоцкій 4 зр., котрѣ я по совѣсти пôсля волѣ жертвувавшихъ роздѣливъ межи найбôльше потерпѣвшихъ, за що ôтъ нихъ чеотнымъ дателямъ заявляю сердечну прилюдно подяку. — *Т. Дикій*, парохъ зъ Мартинова.

Курсъ львôвскій зъ дня 2. л. липця 1884.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	277 50	280 50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	186 50	189 50
Банку гип. галиц. по 200 р.	286 —	290 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	99 65	100 85
„ „ „ по 4% ав.	92 75	94 25
„ „ „ по 5% ав. період.	99 65	100 65
Банку гип. галиц. 6% ав.	101 50	102 50
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	— —	— —
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% льосов. въ 15 лѣтъ	— —	— —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	101 —	102 —
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	— —	— —
Пожички кр. въ р. 1873 по 6%	102 —	103 25
5. Льосы мѣста Кракова	17 50	19 25
„ „ Станиславова	22 50	24 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 64	5 74
„ цѣсарскій	5 68	5 78
Наполеондоръ	9 64	9 74
Пôвимперіялъ	9 94	10 04
Рубель россійскій срѣбный	1 54	1 64
„ „ паперовый	1 20¾	1 22¾
100 марокъ нѣмецкихъ	59 30	60 —
Срѣбро	— —	— —

(безъ текучого куп. безъ куповy)

Учителя для дѣтей шкôлъ людовыхъ можна одержати на часъ вакацій зъ помѣжь ученикôвъ учительскои семинаріи у Львовѣ, котрй приготовлюючись до стану учительского суть до того занятя особливо способнй. Надгорода ихъ умѣрена, вымоги въ дома дуже малй, за поведенье ручится. — Звертатися въ сѣмъ дѣлѣ належитъ скоро до о. Стефановича, катихита при учит. семинаріяхъ у Львовѣ.

ЗАЯВЛЕНЬЕ.

По причинѣ великого банкрутства

фабрики зигаркôвъ

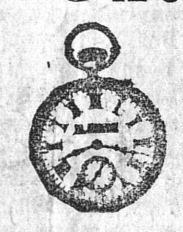

à la ville de Genevè

въ Женевѣ въ Швайцаріи, есьмо въ можности давати найлучшй зигарки знанй въ пѣлôмъ свѣтѣ, понизше половины цѣны. Треба користати зъ такъ рѣдкои случайности, шобы прійти до такъ хорошого зигарка. Порука на 10 лѣтъ.

Списъ зигаркôвъ:

5000 цилиндрôвъ, зигаркôвъ кишеневыхъ зъ найлѣпшого срѣбного никлю, регулёванй на минуты, перше 14 зр. теперь лишь 5·25 зр. — дуже елегантна штука. Порука за добрый хôдъ на 10 лѣтъ.

2325 анкерôвъ съ 15 правдивыми рубинами знаменитй, регулёванй на секунды, перше 21 зр., теперь 7·25 зр. Окладина дуже деликатна. Срѣбный никель гравированый. Порука на 10 лѣтъ.

3650 ремонтуарôвъ съ правдивого двократного золота, накручуваный безъ ключикôвъ, съ дуже деликатною никлевою машинерією, найдешевшй и найлучшй зигарки въ свѣтѣ, перше 24 зр., теперь лишь 10·25 зр.

1000 анкерôвъ зъ правдивого 13-лутового срѣбла, пробованй черезъ ц. к. урядъ монетарный, на 16 рубинôвъ, дуже добре регулёваный. Перше 27 зр. теперь 12·40 зр.

1400 правдивыхъ ремонтуарôвъ зъ правдивого 13-лутового срѣбла, накручуванй безъ ключика, упривилеёваня машинерія зъ прандивого никлю, регулёванй на секунды, по нечуванôй еще цѣнѣ, перше 35 зр., теперь 16·50 зр.

4200 французскихъ будячихъ зигаркôвъ столовыхъ, всѣ съ галасуючимъ апаратомъ, перше 12 зр., теперь лишь 4·80 кр., дуже цѣнні для кождои родины, для кождого ремѣсника.

Кожде, хочь-бы найменше, замовленье залагоджуеся точно въ сей часъ. Треба якъ найскорше замовляти. На доказъ, що сей анонсъ не маѣ на цѣли нѣякого обманьства, обовязуємося, скоро зигарки не сподобаются, приняти ихъ назадъ а грошѣ звернути.

1122 2—6 **Th. Schmejkal.**
Wollzeile 33. Wien.

BANKHAUS „LEITHA“

(Halmai), **Wien, Schottenring 15,** *vis-à-vis der Börse.*

Wir versenden an Jedermann (auf Verlangen), so lange der Vorrath reicht, **gratis** und **franco** unsere soeben erschienene, höchst **wichtige, inhaltsreiche** und **interessante Brochure** sammt **Universal-Verlosungs-Kalender** (100 Seiten, 42. Auflage). Dieses

für Kapital, Sparanlage, Effecten-Speculation, sowie Losbesitzer,

Rentiers und **Börse-Interessenten,** große und kleine **Kapitalisten, Institute, Sparkassen** und **Private** gleich **nutzbringende** und **unentbehrliche** Werkchen, von mehr als 300 hervorragenden Journalen des In- und Auslandes anerkennend besprochen, leitet als

treuer Compass

durch alle Positionen des österreichischen Coursblattes, bietet sämmtl. **europäischen Los-Spielpläne** (alphabet.), alle Daten u. Erläuterungen über Amortisation, Anzahl, Securität u. Wesen der **österreichisch-ungar. Anlagepapiere, Staatsrenten, Lose, Grundentlastungs-Obligat., Pfandbriefe, Prioritäten, Actien** der Bank-, Transport- u. Industriegesellsch. Exoten 2c., erklärt die Vortheile der **Wiener** Börse gegenüber den Nachtheilen der **Provinz-** und **Auslands-Börsen,** erläutert **sämmtliche Combinationen** der Speculation, bespricht die jüngsten wirthschaftlichen Ereignisse, **Conversion, Verstaatlichung** der Bahnen, **Aspecten, Bilanzen, Dividenden** der Institute 2c. — Im Anschlusse hieran empfehlen wir das **Abonnement** auf das bestunterrichtete, billigste und reichhaltigste

financielle, Börsen- und Verlosungsblatt „LEITHA“.

Dasselbe, anerkannt als unparteiisches und gewissenhaftes Informations-Journal, berathet bei **Kauf, Umtausch** und **Verkauf** von **Fonds-, Anlage-** und **Speculationspapieren,** und verzeichnet alle für die Interessenten wissenswerthen Nachrichten und Erscheinungen auf volkswirthschaftlichem Gebiete, des Handels und der Industrie. Weitgehendste Informationen kostenfrei. Ganzjährig bloß fl. 1.30 mit Postzusendung. Probe-Exemplare gratis und franco. Abonnements können mit jedem Tage beginnen. — Das Bankhaus „Leitha“ vollführt alle ins Fach einschlägigen Aufträge, sowie Ordres

für die Wiener Börse

zu Anlagezwecken wie auch in allen Speculationsformen, Prämien, Consortial-, Tauschoperationen, 2c, exact und reell zu Originalcursen gegen mäßige Bedeckung und geringe Provision.

Vorschüsse auf Werthpapiere

bis auf Weiteres zu blos 5% Zinsen pro anno (gebühren- u. provisionsfrei) in größeren Beträgen, bis zu 80% des Curswerthes.

Курсъ збôжа
зъ дня 22 л. червня 1884.

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	зр	кр.	зр	кр
Пшениця червона	9	25	10	—
Жито	7	75	8	75
Ячмѣнь	7	75	8	75
Овесъ	7	75	8	50
Гречка	7	75	8	50
Кокорудза стара	6	25	7	25
„ нова	—	—	—	—
Просо	—	—	—	—
Горохъ до варки	7	—	10	—
„ нас.	5	50	7	—
Сочевица	—	—	—	—
Фасоля	—	—	—	—
Бôбъ	—	—	—	—
Выка	7	—	8	50
Конюшина (передна)	35	—	45	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	—	—	—	—
Кминъ	—	—	—	—
Рѣпакъ зимовый	11	50	12	—
„ лѣтный	—	—	—	—
Ржѣй (Льняна)	—	—	—	—
Насѣнье льняне	—	—	—	—
Насѣнье конопляне	—	—	—	—
Хмѣль за 100 кил.	80	—	110	—

Учитель

львôвскои школы народнои

Русинъ, педагогъ съ рутиною, готовъ обняти на часъ вакацій лекцію въ рускôмъ домѣ. Пôдойманъсь учити дѣти зъ шкôлъ народныхъ и зъ низшихъ клясъ гимназіи. Близша вѣдомôсть въ редакціи „Дѣла“. 3-3

Только що выйшовъ зъ печати

за призволенъемъ Єго Преосвященьства Еп. Сильвестра Сембратовича накладомъ К. У. и Спôлки

„НАР. РУСКІЙ МОЛИТВЕННИКЪ“

въ побôльшенôмъ и поправленôмъ выданю.

МОЛИТВЕННИКЪ той, обнимаючій 34 аркушѣ друку (560 сторôнъ) въ форматѣ вкуснои ôсѣмки, на велиновôмъ папери, безъ оправы — коштуе лишь . . **1 зр.**

МОЛИТВЕННИКЪ оправленый **цѣлый въ полотно,** съ ôттисненымъ золотымъ крестомъ на передѣ и съ шабатуркою — коштуе лишь . . . **1 зр. 20 кр.**

МОЛИТВЕННИКЪ той самъ на звычайнôмъ папери и **въ звычайнôй оправѣ** (пôвъ-полотно) коштуе лишь **90 кр.**

МОЛИТВЕННИКЪ менший для дѣтей, обнимаючій 21 аркушѣвъ друку, ôтвѣтный на нагороды для дѣтей, оправленый **въ пôвъ-полотно** — коштуе лишь . **60 кр.**

Купуючимъ наразъ найменше 10 екземплярѣвъ дается ôтвѣтный рабатъ.

Оздобнѣ екземпляры бôльшого **МОЛИТВЕННИКА ДЛЯ ЖЕНЩИНЪ** на велиновôмъ папери, оправленѣ въ кожу вкусного цвѣту и въ аксамитъ, съ срѣбною або позолоченою оковою, съ позолоченьемъ картокъ — коштуютъ **3, 4, 5.50 зр.** и высше.

Всѣ роды высше наведеныхъ дорожшихъ и дешевшихъ Молитвенникôвъ можна набути въ звѣстнôй солиднôй фирмѣ

Въ Переплетничôмъ Заведеню
МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО
въ домѣ Ставропигійского Института.

Аптика РУКЕРА во Львовѣ

1009 (57—?) поручае

конякъ лѣчущій, правдивый французскій

въ рôжныхъ родахъ по цѣнѣ 2 зр. до 3 зр. 50 кр.

— такожь малягу.

Складъ фабричный красокъ, лякерôвъ, покостôвъ, продуктôвъ хемичныхъ заразомъ и торговля матеріялôвъ

ГИБНЕРА и ГАНКЕ

1104 (46—?) **во Львовѣ, Ринокъ**

поручае

Краски олѣйнѣ

зовсѣмъ готовѣ до ужитку, до мальованя дверей, ôконъ, помостôвъ, дахôвъ, домôвъ, огородовыхъ знарядôвъ и господарскихъ, знарядôвъ рôльничыхъ и т. д.

КРАСКИ

олѣйно-лякеровѣ и бурштиново-лякеровѣ

масу до запусканя помостôвъ

власного выробу, найлѣпшого рода

лякеръ до помостôвъ,

лякеръ до шкôльныхъ таблиць

найдоббрнѣйшй

лякеры повозовѣ правдивѣ

англійскй зъ фабрикъ Wilkinson, Heywood и Clark въ Лондонѣ,

всякого рода лякеры до робôтъ внутрышныхъ, вильшыхъ, дерева, желѣза и шкôръ.

Краски сухѣ всякѣ роды:

анилиновѣ,
до крашеня ячъ
„ „ матерій,
друкарскѣ, бронзы (золотый порошокъ), золото въ аркушахъ,
ростинѣ въ плынѣ,
для переплетникôвъ,
тушовѣ акварелевѣ въ гузичкахъ и лѣсочкахъ,
акварелевѣ вохкѣ въ трубочкахъ и мушляхъ,
до мальованя порцелянъ,
олѣйнѣ въ трубочкахъ до робôтъ артистичныхъ.

Средства до ретушованя, олѣйки и верниксы до робôтъ артистичныхъ, пензлѣ, малярскѣ полотна, палеты сталюги и всякѣ приборы до мальованя и рысованя.

Артикулы для фôльваркôвъ:

Смаровило до желѣзныхъ осей,
олива до машинъ,
теръ газовый,
цементъ и гипсъ,
китъ, асфальтъ,
антимеруліонъ,
карболевый квасъ и другѣ средства десинфекцій.

Приряды пивничнѣ:

Шпунты и чопы до бочокъ,
корки до бутильокъ,
капелѣ до бутильокъ,
маса до лякованя бутильокъ,
машины до коркованя бутильокъ,
„ „ „ бочокъ,
тирбушоны,
машины до мытя фляшокъ,
пипы до бочокъ.

Артикулы гумовѣ,

кишки гумовѣ до газу и до стяганя воды, вина, пива, квасу; плыты гумовѣ и пр.

простирала гумовѣ.

Пасы до машинъ и молотѣлень зъ найлѣпшихъ шкôръ бельгійскихъ всякои ширины.

Гурты до машинъ, вужѣ конопляні.

Руры циновѣ и оловяні.

Шрôтъ, льотки и кулѣ.

Порошокъ на комахи и молѣ, тинктура на комахи, камфора и перецъ бѣлый.

Артикулы тоалетовѣ, мыла тоалетовѣ, Extraits d'odeur, Eau de Cologne, олѣйки и помады.

Лякъ до печатаня.

Чорнило до писаня, до гектографіи, червоне, сине, чорне, до значеня бѣля и автографичне.

Краски до печатокъ, гума и карукъ розпущеный.

Китъ до скла и порцеляны.

Смаровило непромакаюче на шкôру.

Смаровила на копыта съ способомъ ужитку.

Товщь до оружія.

Лякеръ до чоботôвъ чорный, золотый и мѣнячійся.

Чорнило до шкôръ.

Апретура до консервованя шкôръ и пр.

Все по найдешевшихъ цѣнахъ.

Цѣнники спеціяльні на жаданье gratis и franco.

При замовленяхъ за послѣпла, тою просится о присыланье певнои сумы, котра выстарчила-бъ хочь на оплаченье тамъ и назадъ коштôвъ почтовыхъ на случай неôтбраня посылки.

Ôтъ осени року 1884 въ власнôмъ домѣ Ринокъ ч. 38.

„МЕРТВІ ДУШЪ“

гумористична повѣсть **Миколая Гоголя** съ портретомъ автора и „Словомъ ôтъ Выдавництва“ (278 сторôнъ великои 8-ки).

Цѣна 1 зр. 80 кр.; съ пересылкою почтовою 2 зр.

Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійскôй.

Складъ и робôтня

ЗИГАРКôВЪ

М. СКУРЕКЪ

зигармистръ

улиця Сикстуска ч. 1.

Дешева а солидна робота. За добрый матеріялъ и хôдъ зигаркôвъ гарантуеся.

1127 (2—3)

ПОХôДЪ СОБЄСКОГО

пôдъ Вѣдень р. 1683.

Написавъ Стефанъ Качала.

Цѣна 20 кр.

Дôстати можна въ администраціи Дѣла.

20 процентъ

за машину до шитя.

72 пейсатыхъ агентôвъ звиваеся черезъ цѣлый рôкъ по краю и предкладае нашôй легковѣрнôй публицѣ машины до шитя на раты, блягуе при тôмъ своимъ жаргономъ, що то машины **оригинальнѣ американскѣ** и що тѣ машины получили на выставѣ амстердамскôй дипломъ почестный и т. д.

Все то фалшь и бляга!

Але длячого тѣ агенты такъ неутомимо уганяютъ по краю и такъ блягуютъ? — бо дôстаютъ за то 20 процентъ ôтъ тои квоты, котру пôдписано имъ на реверсѣ за машину.

Прошу почислити кôлько проценту платитъ нашъ бѣдный край лишь самымъ агентамъ машиновымъ.

Рахунокъ простый. Есть ихъ 7, кождый агентъ спродасть рôчно черезъ свою блягу що найменше 50 машинъ, а пересѣчна квота спроданои машины 60 зр., а зъ тои квоты получае агентъ 20 процентъ.

Памятай поважаный читателю, що лишь та фирма може платити агентови 20 проц., котра дае дуже лихѣ машины за грубѣ грошѣ.

Такъ само дѣеся съ образами, годинниками и тысячами другихъ рѣчей.

Щобы разъ зробити конецъ такому страшному вызыскуваню нашои публики, постановивъ я ôтъ нового року держати на складѣ 3 роды машинъ до шитя Зингера, т. е. зъ трехъ рôжныхъ фабрыкъ по цѣнахъ найприступнѣйшихъ

Машины Зингера нôжнѣ съ найнов. полѣпшенями по 68, 55 и 45 зр.
Машины Зингера ручнѣ по 48 и 38 зр.
Раты тыжднева 1 зр., мѣсячнѣ 3 зр., квартальнѣ 12 зр., готôвкою же о 10% дешевше.

ГВАРАНТІЯ 5 ЛѢТЪ.

Въ виду новои уставы промысловои, що якъ разъ ввôйшла въ житье, всяка зô стороны агентôвъ обѣцювана гварантія и направа устае.

Іосифъ Иваницкій **механикъ и властитель торговлѣ машинъ. Львôвъ, готель Жоржа.**

Принятѣ въ замѣну машины уживанѣ, ôтпродую по тôй самôй цѣнѣ по якôй я пріймивъ, т. е. ручнѣ ôтъ **3 до 12 зр.**, нôжнѣ ôтъ **5 до 15 зр.** 1103—15 ?

Выдавець и редакторъ: **Иванъ Белей.**

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 73. Львôвъ, Вторникъ 26 червня (8 липня) 1884. Рôчникъ V.

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй год. попол. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 44 улиця Галицка.

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылать пôдъ аресею: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул Галицка.

Рукописи не звертаются тôлько на попереднє застереженье.

Поодинокє число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ single строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ отъ порта

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ *для Австріи:* *для Россіи:*

на цѣлый рôкъ . .	12 зр.	на цѣлый рôкъ . .	12 рубл.
на пôвъ року . .	6 зр.	на пôвъ року . . .	6 рубл.
на чверть року . .	3 зр.	на чверть рок. . .	3 рубл.
съ дод. „Библіотеки“:		съ дод. „Библіотеки“:	
на цѣлый рôкъ . .	16 зр.	на цѣлый рôкъ . .	16 рубл.
на пôвъ року . .	8 зр.	на пôвъ року . . .	8 рубл.
на чверть року . .	4 зр.	на чверть рок. . .	4 рубл.
на самъ додатокъ:		на самъ додатокъ:	
на цѣлый рôкъ .	зр. 5·—	на цѣлый рôкъ . .	5 рубл.
на пôвъ року .	зр. 2·50	на пôвъ року . . .	2 50кр.
на чверть року .	зр. 1·25		

Для Заграницъ, окрôмъ Россіи:

на цѣлый рôкъ	15 зр.
на пôвъ року	7·50 зр.
на чверть року	3·75 зр.
съ дод. „Библіотеки:	на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . 19 зр.	на цѣлый рôкъ . . 6 зр.

☛ Съ днемъ 1 (13) липня розпочинаеся III кварталъ сегорôчного выдавництва „Дѣла“. Просимо про-то всѣхъ П. Т. нашихъ Предплатникôвъ, котрымъ предплата теперь кôнчится, о дальшу предплату, а залягаючихъ съ предплатою о вырôвнанье тои-жь, тымъ бôльше, що будемо мусѣли перерывати высылку всѣмъ, котрѣ до 1 (13) липня не вырôвнаютъ залеглостей, щобы черезъ зменшенье накладу зменшити и выдатки выдавництва.

Ново приступаючѣ Предплатники на „Библіотеку найзнаменитшихъ повѣстей“ дôстанутъ даромъ початокъ (6 аркушôвъ) зачатои повѣсти „Два мѣста“ Дикенса.

НОВА ФАЗА ВЪ СПРАВѢ ПРОПИНАЦІЙНôЙ.

Въ р. 1874 по довгихъ газетныхъ спорахъ и дебатахъ галицкій соймъ краевый ухваливъ уставу о „выкупнѣ пропинаціи“ пôсля внесеня звѣстного „доморослого“ галицкого финансиста, пок. Кшечуновича. Пôсля §. 3. тои уставы выключне право вышинку горѣвки маѳ липитись при управленыхъ (т. ѳ. при панахъ) черезъ 26 рокôвъ; пôсля §. 17. той періодъ маѳ розпочатись ажь тогды, коли краѳва комисія пропинаційна се едиктомъ оголоситъ. Комисія та, зложена въ семи членôвъ, а именно въ намѣстника, двохъ делегатôвъ выдѣлу краевого, одного заступника управленыхъ, двохъ урядникôвъ политичныхъ и одного урядника судового, може назначити той речинець ажь тогды, коли для кождого властителя сума выкупна буде означена и дотычнѣ присуды выданѣ для панôвъ станутся правосильными.

Ôтъ часу выданя тои уставы минуло якъ разъ десять лѣтъ. Комисія працюѳ; капиталъ на выкупно пропинаціи въ оплатъ шинкарскихъ и иншихъ доходôвъ складаѳся; — але констатованье доходôвъ пропинаційныхъ, т. ѳ. тои сумы, яку „управненѣ“ повиннѣ будутъ остаточно одержати, иде дуже помалу. Нашъ пок. Володимиръ Навроцкій, пишучи ще 1875 року про пропинацію галицку, кôнчивъ слѣдуючимъ побожнимъ зôтхненьемъ: „Дай Боже комисіи пропинаційнôй пильности и — доброи волѣ, щобъ закôнчила справу пропинаціи якъ найскорше и оголосила початокъ 26-лѣтного періоду ще за нашого житя!“ Отжежь не судилося покôйному дожити того початку, бо ѳго ще й доси не видно. Отсе доперва 12 червня принѣсъ 134 н-ръ „Czas-у“ въ кореспонденціи львôвскôй (§§.) зъ пôвъофиціяльного автономичного жерела деякѣ звѣстки про станъ тои справы. „Комисія краѳва для означеня чистого доходу въ пропинаційного права вышинку маѳ вже тôлько кôльканайцять справъ до полагодженя. Всякѣ усилія звернено до полагодженя тыхъ справъ ще въ протягу червня, такъ, щобы вже ôтъ 1-го липня мôгъ розпочатися той 26-лѣтный періодъ посѣданя права пропинаціи въ нынѣшнôмъ значеню. Коли-бъ се не повелося, то вже ôтъ першого сѣчня 1885 р. періодъ сей зачнеся съ всякою певностею.“

Конечно, се не повелося, — періодъ обѣтованои благодати пропинаційнои съ днемъ 1-го липня не зачався и намъ приходится ждати ще пôвъ року. Значится, ажь 1911 року загине въ нашôмъ краю послѣдный наростокъ панщины — паньскій монополь до продукованя и вышинку горѣвки. На сплату того монополю зложеный вже доси фондъ въ сумѣ звышь 2 миліонôвъ зр., котрый черезъ слѣдуючихъ 26 лѣтъ положеный на проценты. До того прибуде ще оплата шинкарска, котра доси выносила що року звышь 100.000 зр. и — пôсля обрахункôвъ нашихъ панôвъ — такожь въ слѣдуючихъ рокахъ выносити буде не менше; грошѣ тѣ, кладенѣ на проценты, до 1911 року вынесутъ певно не менше 4 миліонôвъ, такъ що въ тôмъ роцѣ буде роздѣлена мѣжь „управненыхъ“ властителѣвъ 6.000 горалень сума не менша 7 миліонôвъ зр., т. ѳ. право пропинаціи при кождôй горальни (не горальня сама) окажесь вартуючимъ пересѣчно около 1200 зр. Платню сю дôстанутъ „управненѣ“ чи властиво „упривилейованѣ“ не за якусь реальну уступку, бо горальнѣ, шинки, корчмы, все останесь и на дальше въ ихъ рукахъ, тôлько що не стане теперѣшного ограниченя и урядъ буде выдавати кождому жадаючому концесіи на куренье и продаванье горѣвки. Народъ, котрый доси складаѳ и ôттакъ ще черезъ 26 лѣтъ буде мусѣвъ складати величезну оплату за право пропинаційне, самъ за ту оплату не одержитъ нѣчого реального, окрôмъ хиба формальнои „вôльности“, котру властиво повиненъ бувъ одержати ще въ патентѣ зносячôмъ панщину и сполученѣ съ нею ôтносины въ 1848 роцѣ. Але зато яка радôсть для „управленыхъ“! Отсе бо доноситъ кореспондентъ „Czas-у“, що пôсля теперѣшного стану фонду пропинаційного и сподѣваныхъ ѳго результатôвъ по уплывѣ 26 лѣтъ „управненѣ дôстанутъ бôльше, нѣжь заповѣдавъ небôжчикъ Кшечуновичь, а навѣть нѣжь сподѣванося въ першôмъ роцѣ по введеню въ житье уставы пропинаційнои“.

Въ виду такои радôстнои евентуальности однымъ тôлько турбуѳся одинъ зъ репрезентантôвъ нашои власти автономичнои, секретарь выдѣлу краевого и кореспондентъ „Czas-у“. А турбуѳсь ôнъ тымъ, що „управненѣ, здаѳсь, легко важатъ собѣ сподѣванѣ зыски, бо, якъ чути, ореченя комисіи о чистôмъ доходѣ въ пропинаціи, а затымъ документы великои ваги, трактуе шляхта якъ якѣ-небудь контрактики. Коли-бъ кто нынѣ перешукавъ домовѣ архивы шляхотскѣ, то певно въ многихъ не найшовъ-бы того ореченя. Треба затымъ звернути на те увагу, поки узысканье дупликату не представляѳ надто великои трудности“.

Онъ якъ люде дбаютъ о своѳ добро! Завчасу зъ офиціяльного жерела нагадуѳся панамъ, щобъ борони Господи не позатрачували де тыхъ дорогоцѣнныхъ документôвъ — ореченъ о доходахъ пропинаційныхъ, — щобъ по 26 лѣтахъ не прійшлось имъ тратити призначенои для нихъ сумы. А коли при безчисленныхъ процесахъ сервитутовыхъ селяне неразъ въ зовсѣмъ таѳмничій и загадочный способъ „губили“ всѣ свои документы въ самъ день судового термину, — тогды не було кому ихъ остерегчи анѣ порадити, — але дуже часто на ихъ жалѣ и плачѣ ôтповѣдано смѣхомъ погорды. Добре то говоритъ наша приповѣдка: Богатому чортъ дитину колише, а бѣдному ще щипаѳ, щобъ дужше плакала...

Справы церковно-економичнѣ.

In hoc signo vinces.

II.

Магазинъ церковный при „Народнôй Торговли“.

(Дальше.)

Нашимъ церквамъ дôстаются въ значнôй части сѣ артикулы не лишь въ найгôршихъ сортахъ, але просто въ фальсификатахъ. Артикулъ пôдъ назвою „свѣтло церковне“ — се бувае найпослѣднѣйшій рôдъ стеарины. Олива — се олѣй рѣпаковый, котрый дуже ôтповѣдный до смарованя машинъ, но певно ще не годячій-ся до таинственного ужитку церкви. Вино — се тôлько слава, що то вино: проста анализа черезъ органы нюху и смаку выкаже, що въ тôмъ фабрикатѣ нема неразъ нѣ краплѣ вина.

И ужиткови такихъ артикулôвъ изъ стороны поодинокихъ церквей нема чому дивуватися. Бо въ ôтки-жь они сѣ артикулы потягаютъ? Зъ свого локального торговельного центра, с. ѳ. зъ найблизшого мѣсточка, ergo зъ жидôвскихъ крамниць. Потягати ихъ зъ ôтки инде, зъ дальшого центра, ôтъ фирмъ солидныхъ, се було имъ просто неможливе. Комунікація съ свѣтомъ може для нихъ бути утруднена черезъ ôтдаленье ôтъ бôльшого мѣста, ôтъ желѣзницѣ; недостатокъ бôльшого засобу матеріяльного, котрый бы имъ позволявъ запровіянтуватися въ бôльшу скôлькôсть сихъ артикулôвъ, при якôй вже и выдатокъ на транспортъ черезъ низьку цѣну артикулôвъ выплативсь-бы, недостача пивницѣ, де можна-бы вино переховувати черезъ довшій часъ, иншѣ въ рештѣ мѣсцевѣ обставины, якъ старôсть душпастыря и т. д. Знову-жь спроваджувати по кôлька фунтôвъ свѣтла, фляшку вина почтою, — разъ, що не выгôдно, а друге, що дорого, бо въ тôмъ разѣ справдѣ не выплатится шкôрка за выправу. Отже въ сихъ случаяхъ побираньe ними сихъ артикулôвъ хочь и найпослѣднѣйшихъ, и взглядно дорогихъ, зъ такихъ невластивыхъ рукъ, ѳсть для нихъ не тôлько найдогôднѣйше, але ѳдино можливе.

Коли поодинокѣ церкви, уживаючи такихъ артикулôвъ, можутъ бути оправданѣ, то поступованье церкви загально, яко такого чутливого духовного организму, трудно собѣ объ-

---

Чистôсть языка.

Написавъ Михайло Подолинській.

II.

Ôтповѣдь на пытанье, щó се ѳ властиво чистôсть языка, на позôръ дуже проста и легка. Самъ здоровый розумъ немовь-бы то ôтвѣчае на се пытанье и достаточно заглянути тôлько до першои-лучшои бôльшои граматики якого-небудь языка, щобъ поинформуватися въ сѣй справѣ. Зъ граматикъ дôзнаѳмось заразъ, що пôдъ чистотою языка розумѣѳся униканье 1) варваризмôвъ (макаронизмôвъ), 2) неологизмôвъ, 3) идіотизмôвъ (провинціялизмôвъ, діялектизмôвъ), 4) архаизмôвъ. Коли переведемо всѣ тіи измы на зрозумѣлый для насъ языкъ, то покажеся, що означаютъ они: 1) слова чужѣ, 2) слова незручно кованѣ, 3) нарѣчевѣ и 4) пристарѣлѣ. На все те згодится и здоровый розумъ и доси було-бы все въ порядку, бо зъ граматикъ выходило-бъ на те, що чистôсть языка полягае на рѣчи въ цѣлости дуже природнôй, простôй и легкôй. Але отъ заразъ и ключка. Анѣ звычайный здоровый розумъ, анѣ нѣяка граматика не поясняѳ намъ того явища, зъ ôтки то берутся всѣ тіи занечищеня языка? Чи суть они лишь наслѣдкомъ недбалости, легкодушности, або зарозумѣлости деякихъ письменникôвъ, der Puppenschreiber, якъ каже Лютеръ, чи може треба глядати ихъ причины де инде и глубше?

Правда, буваютъ часами и такѣ „мудрагельнѣ канцеляристы“, Puppenschreiber и Lumpenprediger, що то чи зъ политичного фанатизму, чи зъ неуцтва „sich lassen dünken, sie hätten Macht genug deutsche (або яку иншу) Sprach zu ändern“, — буваютъ писателѣ, котрымъ видится, що они въ силѣ укувати новый языкъ, або перекувати одинъ жіючій языкъ на другій. Але исторія учитъ, що такои штуки доказати ще нѣкому не удалося, бо якъ каже Вильгельмъ Гримъ: Die Sprache ist kein Menschenwerk; sie hat eine Seele die ihr bei ihrer Entstehung verliehen und nicht von einem Menschen eingehaucht ist. Все-жь таки и можливôсть такои помылки, що немовь-бы то справдѣ можна въ штучный способъ переиначити языкъ або перекувати ѳго на другій, вже и така можливôсть помылки муситъ мати яку-таку пôдставу, а о всѣмъ тôмъ мовчитъ граматика.

Такожь, якъ вѣдомо, навѣть и нарѣчевѣ говоры несвобôднѣ ôтъ множества чужихъ слôвъ та ôтъ своѳвласныхъ слôвъ и формъ, не повторяючихъ-ся нѣгде вже бôльше на цѣлôмъ обшарѣ языка, до котрого се нарѣчіе належитъ. Такъ само знаѳмо, що и найобразованѣйшѣ бесѣды суть переповненѣ всѣми можливыми родами наведеныхъ нами пôсля граматикъ прогрѣшень противъ „чистоты языка“. Самъ одинъ нѣмецкій языкъ маѳ словарѣ съ 30.000 чужими словами, уживаными въ сѣмъ языцѣ. Кôлько-жь то крôмъ сихъ 30.000 варваризмôвъ мѣститъ ôнъ ще и неологизмôвъ, идіотизмôвъ и архаизмôвъ? Чи се може справдѣ лишь простый случай, зовсѣмъ необходячій нѣяку поважну граматику, що всѣ о тôмъ мовчатъ?

Але що важнѣйше, граматики не тôлько не объясняютъ причины занечищеня языка, але **позволяютъ** навѣть „въ деякихъ случаяхъ“ уживати такъ слôвъ чужихъ, якъ и кованыхъ и пристарѣлыхъ. Кромѣ того звертаются они звычайно лишь противъ свѣжого, сучасного занечищеня языка; про старшѣ же, давнѣйшѣ они звычайно замовчуютъ. Коли-жь однакъ заглянемо до докладныхъ историчныхъ словарôвъ образованыхъ языкôвъ, то переконаѳмось скоро, що многѣ зъ найбôльше уживаныхъ сегодня нѣмецкихъ, французскихъ, англійскихъ и т. д. слôвъ, були первоначально прогрѣшеньями противъ чистоты языка, т. ѳ. словами чужими, коваными або нарѣчевыми, (якъ о тôмъ переконаются читателѣ въ третои части нынѣшнои розправы), и мусѣли обижати сучасныхъ пуристôвъ. Словомъ, зъ граматикъ отвѣта на наше пытанье, щó се ѳсть чистôсть языка, мы нѣякъ не допытаѳмось. И справдѣ отся ôтповѣдь далеко не такъ легка, якъ то на першій поглядъ здавалось-бы.

Щобъ отже выробити собѣ по можности ясне понятье о тôмъ, въ-ôтки берутся у всѣхъ языкахъ такъ численнѣ похибки противъ чистоты языка, що ажь зъ того могла вродитись утопія, наче-бъ то справдѣ можна було штучно выескамотувати зъ языка все своѳ и заступити ѳго чужимъ, дальше щобъ порозумѣти, коли и о скôлько такъ званѣ „похибки“ противъ чистоты языка суть похибками, а коли они дозволенѣ и доконечнѣ, — треба конче застановитись глубше надъ отсею незмѣрно важною фазою въ житю языка, коли то ôнъ зъ просто-народного стаѳ языкомъ письменнымъ. Иншими словами: треба намъ застановитись надъ родинами письменного языка.

Якъ все въ природѣ, такъ и языкъ являѳся не яко такій, яко цѣлôсть, типъ, яко языкъ, але лишь индивидуально яко говôръ и нарѣчіе, котрѣ не маютъ нѣколи всѣхъ прикметъ цѣлости, языка, т. ѳ. всѣхъ сихъ нарѣчевыхъ одиниць, зъ якихъ складаѳся языкъ. Якъ жадне яблоко не може повеличатись тымъ, щобы було типомъ яблокъ, то ѳсть, щобы мѣстило въ собѣ всѣ признаки свого роду, якъ: видъ, барву, величину, запахъ и смакъ всѣхъ яблокъ, такъ жаденъ говореный языкъ не ѳсть ще властивымъ цѣлымъ языкомъ, а ѳсть ôнъ радше тôлько особистымъ говоромъ котрогось нарѣчія, якогось языка. Навѣть найпершій писатель найобразованѣйшого и ôтъ давна вже литературного языка не може уважатись за повного представителя свого языка, бо ôнъ не тôлько лексикально, але навѣть граматично не въ силѣ ѳго цѣлого вычерпати. Тымъ менше можна те сказати о языцѣ неписьменнôмъ, котрый почуѳмо зъ устъ звычайного простого чоловѣка. Словомъ, якъ въ природѣ нема типôвъ, нема родôвъ, а суть индивидуа, одиницѣ, — такъ само и говореный жіючій языкъ не ѳсть властиво ще языкомъ, а ѳсть доперва говоромъ нарѣчія якогось языка. Доперва письменный языкъ, маючій вже давну и велику литературу, може назватись языкомъ, хочь ще и ôнъ, якъ довго нимъ говорится и пишеся, не вычерпуѳ всего можливого богатства и всѣхъ прикметъ жіючого языка, бо въ природѣ таке неможливе. Все-жь таки письменный языкъ мѣститъ въ собѣ незрôвнано бôльше загальныхъ признакъ цѣлого языка, нѣжь языкъ неписьменный, бо ѳго задачею ѳсть обняти по можности якъ найбôльше характеристичныхъ признакъ свого языка и бути загальнымъ, легко зрозумѣлымъ, **с в о и м ъ** на цѣлôмъ тôмъ просторѣ землѣ, на котрôмъ нимъ говорится.

Тому то и перемѣна, якôй муситъ пôдпасти просто-народный языкъ, являючійся въ природѣ тôлько яко говôръ и нарѣчіе, закимъ стане загальнымъ, всенароднымъ, письменнымъ языкомъ, муситъ бути незаперечно не мала, хочь певно не ѳсть она такъ значна, якъ того хотѣли-бъ деякѣ нашѣ цивилизаторы або и нашѣ Puppenschreiber-ы.

Щобъ уявити собѣ отсю рѣчь ще наглядньйше, представмо собѣ въ мысли языкову карту якого-небудь народу. Коли тая карта буде вѣрна и буде зроблена прикладомъ синёю краскою, то буде она представляти намъ цѣлу скалю всеи можливои синёсти, почавши ôтъ найблѣдшои зеленявои, а скôнчивши на темнôй фіолетовôй. Коли отже письменный языкъ маѳ стати тымъ, чимъ бути повиненъ, т. ѳ. пересѣчнымъ, загальнымъ и спôльнымъ всѣмъ языкомъ, то муситъ ôнъ, (щобъ держатись дальше нашого образу, нашои синёи карты), набрати такои синёсти, яка выйшла-бы, коли-бъ выбравъ саму середну синю барву, стрѣчаючуся на картѣ. Въ практицѣ однакъ выбôръ тои

яснити. Якъ можна було доси стерпѣти такѝ надъужитя въ рѣчахъ такои тонкои есенціонально-церковнои натуры?! Мы не знаємо навѣть о нѣякихъ приписахъ, пересторогахъ для ôтповѣдного ôтсортованя згаданыхъ артикулôвъ въ ужитокъ церквей. Тôлько дотычно одного артикулу, се есть вина, выдавали нашѝ консисторіи розпорядженя съ наказами, щобъ уживати правдивого, нефалшованого вина: всказувано и захвалювано деякѝ фирмы купецкѝ съ тымъ артикуломъ. Но тѝ розпорядженя не могли осягнути нѣякого успѣху, — а то зъ причины, що не вынайдено практичного способу, якъ тѝ розпорядженя перевести, — просто, що не уможливлено церквамъ, черезъ ôтповѣдну организацію сеи торговлѣ, уживати ôтповѣдныхъ и добôрныхъ артикулôвъ. Мы не вмѣємо собѣ инакше сего поступованя вытолкувати, якъ тôлько складаючи всю вину на нашу економичну непорадноôсть и нерухавôсть.

Щобъ догодити такôй потребѣ церквей нашихъ: увôльнити ихъ въ взглядѣ економичноôмъ ôтъ експлоатації, а въ взглядѣ церковноôмъ ôтъ профанації, на се треба окремои торговои институції, котра-бы выключно сѣй высокôй цѣли: доставляти нашимъ церквамъ потрѣбныхъ до богослуженя артикулôвъ, служила, — институції, котра-бы черезъ свое широке розгалуженье — побиранье тыхъ артикулôвъ поодинокимъ церквамъ учинила найлекшимъ. Институцію тую назвемо: „Магазинъ церковный“. Що въ загалѣ така институція есть можлива, — то доволѣ буде вказати на подôбну институцію въ Петербурзѣ. Тамъ истнує спеціяльный магазинъ для церковного вина, магазинъ, розумѣється, въ духовнои стороны привилейованый, въ якого побираютъ сей артикулъ найдальшѝ діецезіи. Возьмѣмъ же на увагу, що сей артикулъ спроваджуеся зъ Франціи (въ Бордо), що Россія держава простора, що комуникація не така ще скрôзь улекшена, — то побачимо, що при нерôвно бôльшихъ трудностяхъ таке дѣло есть можливе. Що до діецезій австрійскихъ, то знаємо, що въ неодныхъ зъ нихъ суть привилейованѝ фирмы, удержуючѝ на своихъ складахъ апробованѝ церковнѝ артикулы: и тôлько ôтъ тыхъ фирмъ діецезальнымъ церквамъ побирати вôльно. Огже пôдъ тымъ взглядомъ не бувъ-бы нашъ „Магазинъ церковный“ институцією новою на свѣтѣ. Но певно, що зô взгляду на нашѝ потребы, на наше положенье, зô взгляду на широку цѣль, яку ôнъ осягнути має, муситъ ôнъ дôстати цѣлкомъ окремый, ôтмѣнный характеръ. Мусимо отже въ тôмъ окремôмъ, самостôйноôмъ характерѣ сего институту належно розглянутися.

Найперше мусимо зазначити, що на скôлько-бы назва „Церковный магазинъ“ на широкій кругъ акціи, бо на всѣ артикулы, входячѝ въ потребы церквей, всказувати могла, — помимо того число артикулôвъ, котрыхъ торговлею нашъ институтъ має трудитися, муситъ бути дуже-дуже ограничене. Ôнъ заниматися має на довго-довго тôлько торговлею артикулôвъ властивои церковнои консумціи, с. в. вина, свѣтла, кадила и оливы. Се послужитъ для цѣлковитого успокоєня тыхъ нашихъ купецкихъ рускихъ фирмъ, котрѝ торговлею знарядôвъ церковныхъ у насъ занимаются и котрѝ церквѣ нашôй и нашому обрядови добрѝ зробили услуги, що ихъ интересъ не буде на нѣщо нараженый черезъ нашъ институтъ. Щобы нашъ магазинъ мôгъ всѣ потребы церковнѝ заспокоювати, на те ще потреба довгого часу. Зъ того выходитъ, що назва „Магазинъ церковный“ въ широкôмъ значеню ôтноситися може до институції будучои, а не теперѣшнои. Теперѣшный — се тôлько одна частка будучого великого церковно-торговельного институту. Въ дальшôмъ поясненю окажеся, що само слово „магазинъ“ має бôльше фигуральне, якъ реальне значенье. Що нашъ „Магазинъ церковный“ на теперь тôлько торговлею згаданыхъ артикулôвъ властивои консумціи церковнои трудитися може, — се выплыває такъ зъ нашого економичного положеня, якъ и зъ засадъ розумнои народнои господарки. У насъ, якъ вже на передѣ пôднесено було, мало капиталôвъ великихъ. Малѝ капиталы мусятъ у насъ роботи услугу великихъ, а се тôлько въ той способ̀ъ можливе, коли они скоро фруктификуются, — коли закладный грôшь, вложеный въ якій интересъ, може предпріємцеви скоро повернутися. Ôкладати малый капиталъ на фруктификацію повôльну, въ лѣтахъ, — се значило-бы те саме, що загороджувати дорогу до дальшихъ робôтъ економичныхъ. Знову-жь ризиковныхъ, непевныхъ интересôвъ намъ предпринимати не вôльно. Нашъ кождый крейцарь муситъ бути якъ найпевнѣйше улокованый. Наша кожда економична институція муситъ почивати на невзрушеныхъ основахъ: має мати всю певноôсть, всю гарантію для свого истнованя. А се есть лише тогдѣ можливе, коли правдивый рахунокъ вложено въ ѳи основу, — отже пôсля засадъ: „тôлько даю, бо тôлько можу дôстати“, а въ торговельноôмъ взглядѣ: „тôлько купую, бо тôлько можу продати“. Що нашъ институтъ на такôмъ правдивôмъ, певноôмъ обчисленю буде спочивати, — се окажеся при выложеню пляну практичного переведеня нашого провкту. Поступаємо дальше въ объясненю квалификацій нашого института.

Ознакою жизненности кождои економичноі институції есть збудженье живого, реального интересу у тои суспôльности, на яку она рефлектуе, котрôй она служити має, — значитъ, що тѝ люде уважаютъ яко свôй реальный интересъ — вступати въ зносины съ такою институцією. А такимъ интересомъ для нашихъ церквей буде, коли нашъ „Церковный магазинъ“ буде имъ доставляти згаданыхъ артикулôвъ по найдешевшôй цѣнѣ и взглядно въ найлѣпшихъ сортахъ. Коли-жь се буде ему можливо? Тогдѣ, коли всѣ церкви обохъ нашихъ діецезій будутъ тѝ артикулы ôтъ него побирати. Въ якій-же способ̀ъ се статися може? А въ той, що той институтъ муситъ зъ церковнои стороны бути привилейованый, се есть оба нашѝ ординаріяты, якъ львôвскій такъ и перемыскій, мусятъ оголосити, що тôлько артикулы, походячѝ въ того магазину, яко цѣлкомъ ôтповѣднѝ до святого ужитку, зôстали апробованѝ и церквамъ зъ иншихъ рукъ сихъ артикулôвъ побирати не вôльно. А що ординаріяты радо таку дисциплину въ сѣмъ взглядѣ заведутъ, нема чого сумнѣватися, — бо се имъ накаже высокій интересъ церкви, щобъ ôтъ неи ôтвернути профанацію, нею довго занехрану власне зъ причины тыхъ артикулôвъ, а по друге, взглядъ на тѝ дальшѝ користи для церкви, якѝ сей институтъ ѣй принести має. Церкви поодинокѝ не будутъ зъ своеи стороны такôй установѣ не радѝ, бо въ тôмъ знову есть ихъ интересъ, що они дôстанутъ сѝ артикулы въ церковноôмъ магазинѣ такъ дешево и такѝ добôрнѝ, якъ въ нѣякôмъ иншôмъ.

Но чи справдѣ буде мôгъ нашъ магазинъ подавати сѝ артикулы по найнизшôй цѣнѣ? Кажемо аподиктично: буде мôгъ. А то зъ причины способу его уладженя и веденя. Справдѣ, коли-бъ намъ такій результатъ осягнути приходилося, — не то що, коли-бы приходилося впровадити въ житье таку институцію, не опершися на иншу готову, истнуючу вже институцію, — могло бы легко показатися, що нѣ одно нѣ друге не есть до переведеня. Але на щастье мы маємо нашу „Народну Торговлю“. Нашъ магазинъ буде лишь окремымъ ôтдѣломъ при „Народноôй Торговли“. Отже въ тôмъ разѣ ôтпадаютъ вже кошты урядженя. Дальше, кошты администрації будутъ маленькѝ, незначнѝ. Одинъ администраторъ зъ духовнои стороны, котрый-бы контролю (контрольнѝ рахунки) вѣвъ надъ тымъ ôтдѣломъ, добиравъ въ мысль инструкціи ôтповѣднѝ сорты артикулôвъ, вѣвъ переписку съ духовными урядами, ôтбиравъ поквитованя за довершенѝ заплаты, — се вся администрація. Всѣ иншѝ чинности сповнялись-бы персоналомъ „Народнои Торговлѣ“. Она дôставала-бы свôй комисовый процентъ: була-бъ отже комисантомъ для нашои институції. Дальше, що всѣ артикулы спроваджувались-бы тôлько на замовленя, що ôтсылались-бы по найôбльшôй части просто зъ фабрикъ до спеціяльныхъ мѣсць призначеня, то выходитъ, що мы окрôмъ конечного складу для вина, нѣякихъ иншихъ складôвъ и магазинôвъ, бодай на теперь, для того институту удержувати не потребуемо. Ще дальше: нашъ магазинъ має бути церковный, не тôлько тому, що ôнъ трудится торговлею церковныхъ артикулôвъ, — ôнъ має бути магазиномъ церкви, значитъ, що ôнъ стоитъ пôдъ опѣкою церкви, що органы церковнѝ нимъ не абы-якъ опѣкуются, ему въ помôчь приходятъ, переймаючи часть найблизшои розсылки доставленыхъ артикулôвъ, подѣлу межи сусѣднѝ церкви. А се все щô означає въ економичноôмъ взглядѣ? Що о стôлько уменшилося выдатковъ на администрацію, — що артикулы можутъ бути о стôлько вже дешевшѝ. Но въ конець що найважнѣйше: нашъ магазинъ (взглядно Народна Торговля) выступає на свѣтовôмъ торзѣ яко купець для заспокоєня потребъ не абы-якихъ, до 3300 певныхъ консументôвъ, с. в. церквей! Чи не вилыне то, щобы найперши фирмы, найперши фабрики, домы купецкѝ предкладали ему свои оферты, просто ривализували, знижаючи кôлько ино можна цѣну? Не маємо-жь мы отже цѣлкомъ певну пôставу твердити, що артикулы, побиранѝ зъ нашого магазину, мусятъ въ тôмъ способѣ урядженя и веденя дѣла, бути найдешевшѝ, и що конкуренція съ нашимъ магазиномъ есть въ тôмъ взглядѣ неможлива? Не силуємося прикладати тутъ проблематичного рахунку, бо хочемо оснувати нашу институцію и надѣѣ зъ неи на цѣлкомъ певноôмъ обчисленю, полягаючôмъ на офиціяльныхъ датахъ, о котрѝ намъ передъ введеньемъ въ житье, чи лѣпше для ѳи введеня, постаратися буде треба, а то посредствомъ нашихъ ординаріятôвъ, котрѝ — вѣримо въ се крѣпко — съ цѣлою ласкавою прихильностею до такого жаданя ôтнесутся.

(Дальше буде.)

Данило Танячкевичъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Организація угорскихъ партій*). Акція угорскихъ политичныхъ сторонництвъ не скôнчилася съ переведеньемъ выборôвъ до сойму: якъ генералы пôсля тяжкого дня борбы розглядаются въ ситуаціи и ладнаютъ свои силы воєнѝ до нового огню, такъ и провôдники рôжныхъ политичныхъ фракцій въ Угорщинѣ сконстатувавши результаты дотеперѣшнои акціи свого сторонництва, уявнѝ въ бôльше або менше користноôмъ ôтношеню здобутыхъ мандатôвъ посольскихъ, приступаютъ до дальшои працѣ въ користь принципôвъ, выписаныхъ на своихъ политичныхъ прапорахъ. — Некористнѝ результаты послѣдныхъ выборôвъ соймовыхъ для сторонництва умѣреннои опозиціи спонукали именно се сторонництво до енергичноі працѣ. Екзекутивный комитетъ умѣреннои опозиціи, выдавъ именно обѣжникъ до всѣхъ членôвъ партіи, котрѝ выступали яко кандидаты, щобы надсылали ажь до часу ôткрытя сойму всякѝ данѝ, що ôтносятся до урядовои помочи, пресій и намовъ въ часѣ выборôвъ. Сѝ данѝ ôтдасть ôттакъ комитетъ безпощадному судови прилюдности; но опозиція якъ сказано въ однôмъ ѳи органѣ „муситъ глядѣти, щобы не выгасавъ святый огонь и муситъ дбати про дальше выховане выборцѣвъ“. — „Ѳи апостолы мусятъ безъупинно ити въ всѣ округи и комитеты и тамъ проповѣдувати про свободу и права всѣхъ людій“. — Екзекутивный комитетъ бажає перевести совершенну реорганизацію партіи, и вкладає на кождого съ провôдниковъ окружнои чи школьнои групы обовязокъ, постаратися о якъ найбôльшій прирôстъ, а спôльноôсть програмы и акціи має выражатись въ якъ найживѣйшихъ зношеняхъ всѣхъ групъ межи собою. - По оголошеню такои програмы акціи, котра такъ въ цѣлости, якъ и въ детайляхъ представляє дужо поучаючѝ для насъ точки, приступили члены комитету заразъ до дѣла а гр. Апоній, першій зъ помѣжь своихъ товаришѣвъ „пôйшовъ въ народъ“ и явився межи выборцями въ Вершець, щобы ихъ пôддержати на дусѣ, а недовго потому поѣхавъ ôнъ въ такôй самôй мисіи до Араду. — Розумѣеся, що въ виду такъ живои акціи сторонництва умѣреннои опозиціи не лишаеся позаду такожь партія независимыхъ, котра пôдноситъ такѝ факты надъужить, якъ при выборѣ перепавшого кандидата сеи партіи въ Дорогъ, де кавалерія недопускала выборцѣвъ опозиційныхъ до голосованя и ихъ розгнала. Выборцѣ дорогскѝ рѣшилися выслати депутацію до цѣсаря. Рухъ опозиціи збудивъ однакожь и партію правительственну, котра держала недавно конституючѝ зборы въ Арадѣ, а предсѣдатель збору пôднѣсъ при тôй случайности, що нема надѣѣ, щобы насцѣвъ часъ спокôйноі розваги и рефлексіи, и позаякъ опозиція звертаеся противъ всѣхъ справъ административныхъ, и загрожуе правильный хôдъ администрації, то муситъ такожь либеральне сторонництво ôтповѣдно зъорганизуватись. — При всѣхъ змаганяхъ организаторскихъ пануе межи партіями велике роздраженье, котре перенеслося навѣть на товариске житье, такъ, що аристократичнѝ провôдники опозиціи зôрвали всякѝ зношеня съ членами кабинету.

(*Выборы до соймôвъ краєвыхъ.*) Въ пятницю дня 4 н. с. липня ôтбувалися выборы до сойму въ низшôй Австріи зъ куріи сельскои, а въ Моравіи зъ мѣстъ. Въ обохъ краяхъ велася дуже завзята борба и хочь въ Австріи новѝ выборы не выкликали есенціяльнои змѣны въ угрупованю сторонництвъ, то результатъ не можна назвати користнымъ для либерального сторонництва. Мимо сильнои агитації перепавъ въ окрузѣ Секегаусъ предсѣдатель филіи „Schulverein-у“ Ульманъ, а хочь нововыбраного кандидата архитекта Мареша, зачисляютъ нѣмецко-либеральнѝ журналы до своеи партіи, то фактъ: що ôнъ кандидувавъ на власну руку, некористно свѣдчитъ о организаціи сеи партіи. — Кромѣ того выйшли въ двохъ округахъ послы, поставленѝ селянами, котрыхъ нѣмецко-либеральне сторонництво зачисляе до либералôвъ, а въ округахъ Кремсъ и Цветль выбрано антисемитôвъ. Клерикали мали зыскати дотеперь три мандаты. — При выборахъ зъ моравскихъ мѣстъ здобули Чехи 12 мандатôвъ, а позаякъ зъ сеи групы ческе сторонництво національне мало лишь двохъ своихъ репрезентантôвъ, то результатъ выборôвъ зъ пятницѣ належитъ признати дуже користнымъ для ческого елементу. — Про характеръ нового моравского сойму и угрупованье поодинокихъ сторонництвъ можна буде выдати судъ доперва по выборахъ зъ куріи бôльшои посѣлости, котра представляеся тутъ рѣшаючимъ факторомъ.

(*Ческа школа въ Оломуцу.*) Ческѝ обыватели зъ Оломуца зажадали були якъ звѣстно основаня публичнои школы въ Оломуцу, съ ческимъ выкладовымъ языкомъ и внесли въ тôй мѣрѣ поданье до оломунецкои рады громадскои. Рада громадска ôткинула просьбу ческихъ родичѣвъ, а они мусѣли внести жалобу до правительственнои шкôльнои власти. Позаякъ правительство рекурсъ Чехôвъ увзгляднило, внесла оломунецка рада громадска жалобу до административного трибуналу, котрый выдавъ въ тôй справѣ на засѣданю зъ дня 2 н. с. липня рѣшенье. — Административный трибуналъ признавъ Чехамъ справедливôсть и ôткинувъ жалобу оломунецкои рады громадскои, яко зовсѣмъ безъосновну. — Случай сей зовсѣмъ аналогичный съ рускою школою народною вô Львовѣ; — цѣкава отже рѣчь, кто покажеся лояльнѣйшимъ, чи польско-львôвока рада супротивъ рускои, чи оломунецко-нѣмецка супротивъ ческои народности?

(*Дебата языкова въ дальматиньскôмъ соймѣ*). На засѣданю дальматиньского сойму зъ дня 29 н. с. червня велася дебата надъ внесеньемъ, що до заведеня хорватскои мовы въ публичныхъ урядахъ. Вицепрезидентъ сойму Цаповичь вказувавъ на практичну неможноôсть переведеня сего внесеня и предкладавъ перейти надъ нимъ до дневного порядку. Мимо его спротивленя переказавъ однакожь соймъ се внесенье до оцѣненя и справозданя особноôй комисіи. — На тôмъ самôмъ засѣданю принято такожь одноголосно внесенье Бакотича въ справѣ змѣны розпорядженя министеріяльного зъ 20 цвѣтня 1854 въ змислѣ конституційноôмъ. Причиною сего бувъ поступокъ старосты зъ Сплайто Конрада, котрый на пôдставѣ сего розпорядженя засудивъ лѣкаря, адвоката и давнѣйшого бурмистра.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Россійске правительство выдало недавно тому приказъ, щобы всѣ Нѣмцѣ, остаючѝ на службѣ при желѣзницяхъ въ Россіи, або въ якъ найкоротшôмъ часѣ приняли россійске пôддаництво або покинули службу и выѣхали зъ Россіи. Приказъ сей, хочь впрочѣмъ строгій и немилосердный, дасться однакожь тымъ звинити, що въ Россіи особливо-жь при желѣзницяхъ есть велике число Нѣмцѣвъ — головно прускихъ выслуженыхъ жовнѣрѣвъ, що на случай вôйны могли-бы легко утворити малый корпусъ, а розумѣючи службу желѣзничу, могли-бы немалу ôтдати прислугу непріятелеви. Крôмъ того проживаючи цѣлыми родинами въ Россіи яко нѣмецкѝ пôдданѝ, користуются тамъ всякими выгодами а не поносятъ жадныхъ тягарôвъ, якѝ спадаютъ лишь на тамошныхъ жителѣвъ, котрымъ они заробокъ ôтбираютъ. Загрожены Нѣмцѣ просили нѣмецкого консуля въ Кіевѣ о помôчь, але и сей не мôгъ нѣчого вдѣяти. Такъ отже тѝ, що не хотѣли приняти пôдданьство, мусѣли оставити службу, а зôставши безъ куска хлѣба, змушенѝ теперь вертати домôвъ. — Погляды кн. Бисмарка на россійскій народъ въ звѣстныхъ споминкахъ Блюнчліого выкликали прецѣ разъ и смѣлѣйшій ôтзывъ въ россійскôй прасѣ. „Петерб. Свѣтъ“ пише именно: „Ось поглядъ кн. Бисмарка на

языковои середины такъ що до граматичныхъ формъ якъ и що до лексикального засобу, тои середины, котра вдоволяла-бы ôтъ разу цѣлый народъ и не обижала-бы нѣкого, — есть незмѣрно трудный и майже не можливый, бо досвѣдъ учитъ, що таке усталенье граматики и словаря може наступити доперва по довшôмъ часѣ, по близшôмъ познакомленю народа съ самымъ собою и съ своими языковыми скарбами.

Чому оно такъ, порозумѣемо легко, коли зважимо: 1) що народъ не маючій литературы не знає ще поки що свого языка и не може его знати, 2) що народъ не пробуджаєсь нѣколи ôтъ разу цѣлый, а пробуджаются звычайно тôлько деякѝ его частицѣ, переважно одиницѣ, знаючѝ заледви деякѝ закутки цѣлого языкового обшару, а часто навѣть такѝ закутки, котрыхъ говôръ и нарѣчье далеко не суть найчистѣйшѝ и найзагальнѣйшѝ. Тому то видимо, що грецкій, французскій, італіянській, нѣмецкій и майже всѣ иншѝ языки починали свою письменноôсть на почвѣ чисто нарѣчевôй.

Не диво отже, що и у насъ поки-що формы граматичнѝ и засобы лексикальнѝ все ще хитаются межи поодинокими нарѣчіями, бо законъ природы всюды однаковый и незмѣнный. Вправдѣ маємо мы вже Шевченка, котрого языкъ будь-що-будь муситъ съ часомъ стати мѣродайнымъ для нашои письменности, але поки-що нѣгде правды дѣти — Шевченка и его языка не всѣ мы ще знаємо, а такожь Шевченко не писавъ надто богато, та ôнъ поетъ, не писавъ отже прозою, а намъ ѳи и то науковои передовсѣмъ потрѣбно.

(Дальше буде.)

Россію, ось чому германьска политика переводитъ съ такою вытревалостею насамперед рухъ въ самôй-же Россіи на всякôмъ поли дѣланя людей мужеского племени германьского!“ Хочь се на першій поглядъ выдаеся дуже комично, то треба однакожь признати, що гадка тая, щобы запанувати въ цѣлôй Россіи въ мирный способôбъ, есть въ Нѣмеччинѣ ôтъ давна дуже закорѣнена. Скорше чи пôзнѣйше однакожь прійде Россія до того пôзнаня, що треба ставити опôръ ворогови, що закрадаесь якъ лисъ тихимъ ходомъ. — Въ Одессѣ убито жандармского официра Гишдена. Зъ-разу здавалося, що Гишденъ самъ убився; слѣдство однакожь выказало, що убійства доконавъ якійсь Павловскій съ своею любовницею въ цѣляхъ политичныхъ.

Франція. Въ Тонкинѣ маѣ Франція вже нову вôйну за плечима. На радѣ министрôвъ заявивъ Ферри, що пôсля депеши, надôйшовшои зъ Тонкину, вицекороль Тсунгъ-ли-Яменъ приказавъ зôстати хиньскимъ войскамъ, зсылаючись на те, що войско пôсля угоды мало доперва тогды уступити, коли буде урегулована граница. Французы понесли пôдъ Лянгъ-Сонъ значну страту, позаякъ напала на нихъ несподѣвано дуже перемагаюча сила хиньского войска. Число самыхъ раненыхъ выноситъ 83 людей. Здаесь, що се бувъ пôдступъ Хинцѣвъ; они заключили угоду, щобы тымъ способомъ успокоити Французôвъ и дати имъ можнôсть забрати въ части войско, а потому напасти на нихъ съ цѣлою силою. Французкій посолъ Патенотръ дôставъ розказъ сейчасъ ôтъѣхати до Пекингу и жадати тамъ до трехъ днѣвъ сатисфакціи. На случай неполученя сатисфакціи адмиралъ Курбе дôставъ розказъ блокувати бôльшій хиньскій мѣста побережнѣ и заняти островъ Гайнанъ. Крôмъ того Франція зажадае значнои сплаты военнои.

Англія. По Лондонѣ розôйшлась поголоска, що наколи представителѣ державъ не получатъ инструкцій зовсѣмъ ôтмѣнныхъ ôтъ теперѣшныхъ, то цѣла конференція розôйдесь на нѣчôмъ. Для Вадингтона сталась ситуація такъ трудною, що ôнъ ôтъѣхавъ до Парижа, щобы особисто представити Феррому, що предложень англійскихъ не можна нѣякъ погодити съ поглядами другихъ державъ. Франція противится предложеню Англіи длятого, що ей представителѣ доперва теперь переконалися о правдивôмъ доходѣ и розходѣ Єгипту, на пôдставѣ чого сей край самъ може уладити свôй буджетъ безъ наражуваня довжникôвъ на страту. Континентальнѣ знову державы уважаютъ предложеня Англіи односторонными. Крôмъ сего Россія и Туреччина маютъ ще свои политичнѣ цѣли, задля котрыхъ противлятся конференціи.

Єгипетъ. Зъ Єгипту надходятъ двѣ важнѣ хочь ще не зовсѣмъ певнѣ поголоски. Пôсля однои мавъ Магдій добути Хартумъ тымъ способомъ, що цѣла залога перейшла до его табору а христіяне перейшли на вѣру магометаньску. Гордонъ маѣ бути въ рукахъ лжепророка, котрый однакожь его пощадивъ. Пôсля другои поголоски ворохобники мали взяти мѣсто Дебôахъ, въ котрôмъ вырѣзали 300 людей.

НОВИНКИ.

Въ пятницю въ празникъ св. Петра и Павла ôтбудеся по полудни прогулька львôвскихъ Русинôвъ „на Погулянку“, котрои устроеньемъ занимаются: Товариство рускихъ дамъ, Руске Касино и Академическій Кружокъ. Комитетъ занимаючійся устроеньемъ тои прогульки, запрошуе всѣхъ львôвскихъ Русинôвъ до якъ найчисленнѣйшои участи.

— **Зъ Лопатына** одержуемо ôтъ нашого Вп. дописувателя сумну вѣдомôсть. Дня 5 л. липня выбухъ середъ дня зъ неосторожности дѣтей пожаръ въ мѣсточку Щуровичахъ и знищивъ цѣле майже мѣсточко. Згорѣла такожь церковь, приходскій будынки, костелъ. Зъ цѣлого мѣсточка лишилося тôлько мешканье лат. пароха и кôлька-найцять хатъ. Ратунокъ бувъ малый зъ причины, що люде були въ поли. Розпука велика. Кôлькасотъ родинъ остало безъ притулку.

— **Убійство жандарма.** Жандарма Салетника зъ Монастырискъ, що ескортувавъ въ ночи дуже небезпечного злодѣя Ганишевского зъ Гуты новои напавъ сей-же несподѣвано и убивъ ударивши его кôлька разôвъ въ голову желѣзками, котрыми бувъ скованый. Ганишевскій утѣкъ, а власти слѣдятъ теперь за нимъ.

— **Ще о повѣни.** Шкоды, якѣ повѣнь въ всходнôй Галичинѣ наробила, суть далеко страшнѣйшѣ, якъ се можна було догадуватися. Особливо въ Журавнѣ спустошеня такъ величезнѣ, що якъ мавъ сказати дръ Верещиньскій, членъ выдѣлу кр., котрый туда ѣздивъ, що анѣ жителѣ анѣ худоба безъ помочи не можутъ устоятись при житю. Въ повѣтѣ станиславôвскôмъ есть 18 громадъ, въ котрыхъ $^1/_3$ грунтôвъ були зовсѣмъ залити водою и зъ котрыхъ вода зовсѣмъ змыла засѣвы. Въ бобрецкôмъ повѣтѣ есть 10 громадъ съ 3000 моргами землѣ зовсѣмъ спустошенои. Въ захôднôй Галичинѣ шкоды здаесь ще бôльшѣ, однакожь нѣгде не суть ще докладно обчисленѣ. Министеръ Земялковскій ѣздивъ въ стороны дôткненѣ повѣнею и зложивъ дня 4 с. м. у цѣсаря докладне справозданье. Цѣсарь розвѣдавшись о всѣмъ, заявивъ, що давъ лишь на разѣ 8.000 зр. зъ власнои калиты, але коли-бъ сего потреба вымагала, то ôнъ охотно дасть и бôльше. Въ слѣдъ за тымъ вызначило и правительство 100.000 зр. запомоги. Комитеты ратунковѣ несутъ всюды помôчь; треба однакожь признати, що комитеты въ захôднôй Галичинѣ займаются несеньемъ помочи далеко ревнѣйше, якъ у насъ. Подôбно жь наплываютъ и складки далеко бôльше зъ захôднои Галичины якъ всходнои.

— **Зъ Добромиля** пишутъ намъ: Вычитавши въ „Дѣлѣ“, кôлько селъ въ повѣтѣ Городеньскôмъ перейшло въ жидôвскій руки, зробивъ я подôбный статистичный выказъ зъ повѣта Добромильского. На власнôсть закуплены жидами села: 1. Княжонôль, 2. Березка, 3. Явôрникъ рускій, 4. Добра рустикальна, 5. Розпутье, 6. Ростоки, 7. Брежава, 8. Добрянка, — а въ посесію взятѣ ними ôтъ шляхты села: 9. Боневичѣ, 10. Городиска, 11. Нове мѣсто, 12. Посада новомѣска, 13. Комаровицѣ, 14. Крамôвница, 15. Передѣльница, 16. Губичѣ, 17. Лодинка (ôтъ посла Тышковского), 18. Лôмна (ôтъ п. Тышковского), 19. Ямна гôрна (ôтъ п. Тышковского), 20. Ямна дольна (ôтъ п. Тышковского), 21. Рыботичѣ (ôтъ п. Тышковского), 22. Суффина и 23. Грозьова. (Стôлько менѣ на певно звѣстно.) На всякій способôбъ въ жидôвскихъ рукахъ було-бы селъ далеко бôльше, коли бъ не то, що богато селъ есть камеральныхъ и шляхта не може ихъ „пропущувати“...

— **Въ Станиславовѣ** скôнчився испытъ зрѣлости въ гимназіи дня 2 л. липня пôдъ проводомъ ц. к. совѣтника шкôльного о. Вас. Ильницкого. Зъ 8 ученикôвъ Русинôвъ, що сѣдали до испыту, зложили его отсѣ: 1) Филиповичъ Евгеній съ ôтзначеньемъ; 1) Литвиновичъ Михайло, 3) Лопушанькій Иванъ, 4) Романовскій Димитрій, 5) Рубчакъ Іосифъ, 6) Стемпурскій Николай; одинъ маѣ поправити по вакаціяхъ, одинъ по пôвроцѣ. Одинъ не сѣдавъ до испыту. На науку руского языка учащали кромѣ 8 Русинôвъ ще два Поляки и здали испытъ зрѣлости съ похвальнымъ успѣхомъ въ языцѣ рускôмъ.

— **Ôтъ Турки** пишутъ намъ: Доношу о результатѣ выборôвъ до рады повѣтовои въ Турцѣ зъ сельскои куріи. Сего разу прийшло до якогось нѣбы компромису межи партіею рускою а польскою — и выборы переведено одноголосно. Выбрано слѣдуючихъ Русинôвъ: 1. о. Григорія Чайковского пароха зъ Бôтлѣ, 2. о. Щасного Саламона, пароха зъ Комарникъ, 3. о. Михаила Прухницкого, пароха зъ Турки, 3. о. Максима Калинича, пароха зъ Жукотына, 5. о. Корнилія Яворского, пароха зъ Лôмнои, 6 п. Григорія Харака, ц. к. адъюнкта судового зъ Борынѣ, 7. п. Николая Шайдзицкого господаря зъ Высôцка нижного, 8. п. Исидора Пасѣчиньского, господаря зъ Задѣльска, 9. п. Стефана Тырика, господаря зъ Бережка, 10. Юрка Дыбача, господаря зъ Дзвиняча — а двохъ Полякôвъ: 11. п. Бронислава Осоховского зъ Боберки и 12. п. Альберта Стрѣлецкого зъ Комарникъ. Якій буде дальшій выбôръ и якій хосенъ зъ того компромису, — донесу въ своѣмъ часѣ.

(*ОМТ.*) **Зъ Бучача** пишутъ намъ: Вчера дня 3 л. липня ôтбулися въ Бучачи выборы зъ меншихъ посѣлостей до рады повѣтовои. Мѣсцемъ выбору було ц. к. староство (!!). Зъ нашихъ священикôвъ бачивъ я оо. Юл. Левицкого зъ Жизномира и Скалиша зъ Задарова. Около 200 селянъ заповняли дорогу ôтъ моста до староства, а коло кождого выборця крутилися що найменше два запѣненѣ и захрыпѣ ôтъ агитаціи нехристы-евреѣ. Въ заѣзднôмъ домѣ Вальтера заставлено столы; поодинокѣ выборцѣ то входятъ туды, то выходятъ зъ ôтти. Надъѣхавъ п. Воляньскій, посолъ до сойму зъ округа бучацкого. Факторъ Бораль, еврей, крикнувъ: „Vivat jasnie Wełmożny pan Wołanski!“ За нимъ другѣ нехристы почали рычати „vivat!“, мовь пôдрѣзанѣ бараны. На подвôрю ц. к. староства сконцентрувалася агитація: бучацкій бувмистръ Штернъ, инспекторъ Ненцкій, бувшій заступникъ (не въ лихій часъ згадуючи) рустикального банку Мержвѣньскій, ц. к. возьный ôтъ ц. к. староства и вся прочая ôтъ рады повѣтовои и уряду громадского, — все тото трактувало выборцѣвъ цигарами и водилося съ ними по пôдъ боки. Прислухувавсь я агитаціи. На устахъ кождого лишь два имена: „Воляньскій“ и „Целецкій“, — мѣжь тыми двома панами ôтбувався поединокъ. На картцѣ п. Воляньского були выписанѣ яко кандидаты: п. Воляньскій, о. Ив. Олесницкій зъ Переволоки, о. Андр. Стотанчикъ зъ Устя зеленого и сѣмь селянъ (майже самѣ вôйты), а мѣжь ними ославленый Иванъ Манастырскій зъ Кійданова. На картцѣ же Целецкого стоявъ на першôмъ мѣсци п. Целецкій, дальше о. Ив. Олесницкій а впрочѣмъ селяне. Повѣдаютъ, що п. Целецкій выгнавъ у своѣмъ селѣ жида зъ коршмы — хороше дѣло! — заложивъ склепикъ христіяньскій, чоловѣкъ поступовый, елементъ опозиційный въ радѣ повѣтовôй... П. Воляньскій завѣвъ до свого села Рѣпинцѣ чотыри Фелиціянки, умѣстивши ихъ конець села въ зреставрованôй двôрскôй хатѣ для паробкôвъ, выарендувавъ жидамъ свои села Рѣпинцѣ, Помôрцѣ, Передмѣстье, — впрочѣмъ посолъ на соймъ. шамбелянъ, „подолякъ“ чистои крови и милiонеръ. Розумѣеся, картка п. Воляньского побѣдила, — и буде, якъ бувало...

— **Зъ Долиньского** пишутъ намъ: Выборы до долиньскои рады повѣтовои выпали для куріи сельскои и для Русинôвъ дуже користно. Выбранѣ оо. Дорожиньскій, Заячкôвскій, Колянковскій, Рошкевичь и Ружицкій, господарѣ Гладунъ, Дирôвъ, Дындинъ и Патрѣй и гуманный властитель дôбръ Мазаракій.

— **Зъ Стрыя** пишутъ намъ: Помимо досыть сильно зъорганизованои контръ агитаціи польскои перейшли при выборѣ зъ куріи сельскои до рады повѣтовои всѣ кандидаты руского комитету дуже значною бôльшостею голосôвъ. Выбрано 7 священикôвъ, 3 селянъ и Дра Корнила Меруновича зъ Сколѣго, — самыхъ людей щирого патріотизму. (До „Kurj. Lwowsk ого“ пишутъ зъ Стрыя, що партія польска готовитъ протестъ. Се то само, що „pisać na Berdyczów“. За Стрыянъ цѣлый рускій край певный, що при другôмъ, при третôмъ и при десятôмъ выборѣ покажутся такъ славно, якъ першимъ разомъ. *Ред.*)

— **Зъ Добромильского** пишутъ намъ: Результатъ выбору до нашои рады повѣтовои зъ куріи сельскои вже Вамъ звѣстный. Отъ вôйтôвъ, що вертали зъ Добромиля „ôтъ выбору“, довѣдався я дещо дуже цѣкавого и спѣшу подѣлитися тымъ съ Вп. Читателями „Дѣла“. „Кого мы выбирали“ — говорили намъ вôйты-выборцѣ, — „не знаемо... Мы увôйшли до салѣ; заразъ полициянъ принѣсъ намъ якiсь карточки и казавъ подати. Мы такъ зробили — и по цѣлôй парадѣ. Нѣхто нѣчому не противився. Выбранѣ п. Тышковскій и ще 3 дѣдичѣ, 6 селянъ и 2 священики. До выборôвъ привезли двѣ бочки пива. Везли такъ, щобы мы видѣли и гадали, що то для насъ. А по выборѣ не дали намъ пити, а самѣ (тутъ слѣдуе епитетонъ, котрого неприлично повторити) выпили. Навѣть за „картки“ не дали намъ напитися пива...“

— **Выборы до радъ повѣтовыхъ.** Въ Перемышлянахъ выбрано до рады повѣтовои маршалка Гиляра Третера, о. Романа Концевича, Кароля Шипайла адъюнкта судов., Франциска Обминьского геометру повѣт., Исидора Тарнавского властителя реальности, Кароля Лявферсвайльера и Филипа Финка — оба кольонисты — а на послѣдокъ господарѣвъ: Людвика Бѣльского, Ив. Свѣрчиньского, Теодора Кушнѣра, Виктора Лущиньского и Тимка Лукавецкого. — Въ Чорткôвѣ выбрано зъ групы малыхъ посѣлостей Ивана Гноиньского власт. бôльшихъ посѣлостей зъ Свидовы и 11 селянъ, переважно вôйтôвъ зъ рôжныхъ громадъ. Зъ 12 рускихъ священикôвъ, котрѣ кандидували, не выбрано анѣ одного. — Въ Снятынѣ выбрано 4 с. м. до рады повѣт. зъ групы малыхъ посѣлостей: барона Ив. Капри, дра Николая Криштофовича власт. дôбръ, о. Михайла Кобрыньского рускаго священика, Мартина Хоржемского, судію повѣтового, Дмитра Гриника, Николая Филипчука, Олексу Маковѣйчука, Федора Юраха, Семена Стефаника, Михайла Скрипнюка и Іос. Антоневича; всѣ сѣмь послѣднѣ суть властителями реальностей.

— **Выборы до сойму** въ Чернôвцяхъ. Якъ доносятъ зъ Черновець до польскихъ газетъ, постановили выборцѣ Поляки на передвыборчôмъ зборѣ одноголосно попирати кандидатуру дотепереѣшного маршалка краевого Поляка п. Кохановского и совѣтника судового Русина п. Винницкого. Пôсля тыхъ самыхъ вѣстей будутъ попирати сихъ кандидатôвъ такожь и выборцѣ Русины.

— **Ревизія.** Въ Збаражи ôтбулася сими днями ревизія у шевця п. Олексы Залуского, звѣстного зъ процесу Ольги Грабаръ. Залуского пôдозрѣваютъ о тайну агитацію. При ревизіи не знайдено нѣчого незаконного.

— **Програма вандрôвки рускои молодѣжи** въ горы выйшла сими днями зъ печатнѣ товариства имени Шевченка. П. Иванъ Франко уложивъ „Вандрôвничу лѣтопись“ хорошимъ, мѣсцями правдивогумористичнымъ стихомъ. При кôнци подана програма вандрôвки:

Комитетъ устроюючій вандрôвку рускои молодѣжи въ р. 1884 маѣ честь заявити П. Т. участникамъ, що поробивъ приготованя для музикально-декляматорскихъ вечеркôвъ, сполученыхъ съ ôтчитами а по можности съ танцями и забавами товарискими въ слѣдуючихъ мѣсцевостяхъ:

въ Дрогобычи дня 27 липня
„ Корчинѣ „ 30 „
„ Болеховѣ „ 2 серпня
„ Калуши „ 3 „
„ Станиславовѣ 5 „
„ Коломыи „ 7 „
„ Выжници „ 20 „

На тыхъ вечеркахъ будутъ выконанѣ хоромъ молодѣжи мѣжь иншими слѣдуючѣ спѣвы:

„Ой зазуле зазуленько“, муз. Вербицкого.
„Не згасайте ясныѣ зорѣ“, слова М. Шашкевича.
„Наше житье“, муз. Вахнянина.
„До чарки“ „ его-жь
„По морю“ „ его-жь
„Широкій лугъ“ муз. Воробкевича.
„Ой чого ты почорнѣло“, слова Шевченка, муз. Воробкевича.
„Куда плывешь ты“, слова Гушалевича, муз. Вербицкого.
„Чому Русинъ плаче?“, муз. Лавровского.
„Цвѣты мои весняніи“, муз. Вербицкого.
„Чого менѣ тяжко“, муз. Воробкевича.
„Чомъ красна Буковина“, его-жь.
Комичный Solo-квартетъ.
„На полю“, терцетъ, муз. Вербицкого.
„Поки зôйде яоне сонце“, муз. Лисенка.
„Якь-бы менѣ, мамо, намисто“, Solo, его-жь.
„Закувала зазуленька“, Solo, его жь.
„Ой одна я, одна“, Solo, его-жь,
„Садокъ вишневый коло хаты“, Solo, его-жь.
„На прю“, слова М. Старицкого, муз. Лисенка.

Участники вандрôвки Дрогобычь-Болехôвъ складаютъ на руки комитету на провіянтъ и пôдводы въ Дрогобычи 3 зр. 50 кр., участники-жь вандрôвки головнои складаютъ въ Коломыи суму 13 зр. Билеты желѣзницѣ и удержанье въ мѣстахъ оплачуютъ самѣ. Ôтъ комитету.

— **Де мы жiємо?** Зъ Станиславова пишутъ намъ, що одна панна учителька при школѣ выдѣловôй женьскôй въ Станиславовѣ ось-якъ поясняла рускій звычаѣ дѣвчатамъ другои клясы. „Czy wiecie wy, dzieci, co to jest *„tłoka“?* A więc: Jest zwyczaj u nas, że podczas żniw żeńcom daje się po robocie muzykę, wtedy tańcuje ksiądz z dziewkami, a dobrodzika z parobkami. I to nazywa się tłoka“.... Лучше зробили-бъ Вы, панно просвѣтителько, коли-бъ було поспытали котрои рускои дитины про той звычай — а она була-бы Васъ просвѣтила и познакомила съ звычаями нашого народа, котрый Вамъ за таку науку ще своими грôшми платити мусить! Такого „tańcowania“ у насъ нѣгде не побачите... А може вы случайно видѣли таку забаву якои „dobrodzik-и“ Броньцѣ! Тôлько жь се зовсѣмъ не маѣ звязи съ нашими священиками и ихъ женами. *Интересованый.*

— **Зъ пôдъ Бродôвъ** пишутъ намъ: Въ Пôдкамени латиньскій ôтпустъ не повѣвся. Пословицю „два паны, три атаманы, а одинъ пôдданый“ далось-бы справедливо приложити до ôтпусту пôдкаменецкого, ôтбувшогося дня 2 л. червня с. р. До монастыря оо. Доминиканôвъ понаѣздило розличного рода духовеньство, котре що до якости и скôлькости могло кождого заняти и удивити. Були тамъ Бернардины, Холмчаки, Доминиканы, кеѣндзы поржондни, брацѣшки, котрѣ числомъ своимъ навѣть богомôльный народъ перевысшали; коли бъ не они, и радше не ихъ magnificentia corporalis, — була-бы въ костелѣ пустиня Сагара. Народъ, удаючійся зъ далекихъ сторôнъ на ôтпустъ до Пôдкаменя — по бôльшôй части рускій; и хотяѣ ôтпустъ припадае въ свято латиньске, весь народъ удаеся лишь до церкви, а нѣякъ анѣ илюминація вежи доминиканьскои, нѣ музика, нѣ бубны и органы не можутъ до костела звабити его съ лептами, въ жертву Богу приносимыми; а ôтъ коли въ костелѣ голосятся политичнѣ фанатичнѣ проповѣди, навѣть и интелигенція польска горнеся до церкви, щобы бодай высповѣдатися та жертву зложити, а зъ конечности иде до костела запричащатись; видко, що бôльше маѣ довѣрія до духовеньства завойованого, якъ воюючого. Свята правда: „exempla trahunt“. Образъ вѣры, побожности и кротости якъ мѣсцевого гр. к. священика пôдкаменецкого, такъ и Всч. оо. сусѣдôвъ котрѣ ему пôдчасъ ôтпусту до помочи спѣшатъ, есть причиною, чому нарôдъ безъ рôжницѣ обряду горнеся до церкви. Ино дальше най латиньске духовеньство закладае „od morza do morza“ — то готово ще всѣхъ своихъ вѣрныхъ потопити...

— **Агитація за „ruskim Modlitewnikiem“.** Маемо передъ собою литографованый окружникъ тайныхъ агитаторôвъ, котрый въ кождôмъ повѣтѣ розсылае вызначеный „ржондомъ моральнымъ“ агитаторъ до тыхъ обшарôвъ двôрскихъ въ своѣмъ повѣтѣ, въ котрыхъ начальникомъ обшару не есть ще — братъ Полякъ „мойжешовего вызнаня“. На комарняньскій повѣтъ есть агитаторомъ одинъ паниско въ Хлопахъ и его то окружникъ мы подаемо — поки що безъ коментаря — въ повнôй основѣ: „Chłopy, p. Komarno d. ... 1884. Wielmożny Panie! Równocześnie mam zaszczyt przesłać W. Panu ... egzemplarz ruskiego „Modlitewnika“ drukowanego łacińskiemi czcionkami z prośbą o łaskawe zajęcie się rozpowszechnieniem tej książki między ludem. Wydawnictwo niniejsze nie ma bynajmniej na celu wynarodawiania ludu ruskiego jak to nasi przeciwnicy twierdzić zapewne nie omieszkają: przeciwnie, dąży ono do tego, aby zaspokajając pierwsze potrzeby czytającego chrześcianina, przez rozpowszechnienie pisma używanego w całej Europie, zbliżyć tenże lud ruski do cywilizacyi zachodu i ścieśnić węzły unii łączące go z kościołem łacińskim, a tem samem uchylić wrogie wpływy, dążące właśnie do zatarcia jego odrębnej narodowości i oderwania go od unii, do czego wskutek podobieństwa alfabetu, wprowadzenie grażdanki w piśmiennictwie małoruskiem jako pomost wygodny ma służyć. Z drugiej zaś strony dziełko niniejsze ma zaradzić brakowi książki do nabożeństwa dla Rusinów obrządku łacińskiego, którym nieznajomość alfabetu wschodniego uniemożliwia częstokroć korzystanie z książek w języku małoruskim wydanych. Nie licząc z powyższych względów na jakikolwiek zysk z niniejszego przedsiębiorstwa, oznaczam za egzemplarz „modlitewnika“ li tylko cenę kosztów, t. j. w ozdobnej oprawie 30 ct. zaś w okładce zwyczajnej 20 ct. Nabywającym znaczniejszą ilość egzemplarzy przyznany będzie odpowiedni rabat. Ufając w uprzejmą gotowość W. Pana poparcia tej sprawy dodaję, że zgłoszenia proszę adresować wprost do mnie — i kreślę się z wyrazem rzetelnego poważania...“

— **Холера въ Тулонѣ.** Вѣсти о холерѣ въ полудневôй Франціи суть такъ непевнѣ, що трудно оцѣнити правдиве положенье. Коли вѣсти официяльнѣ суть успокоюючѣ и доказуютъ, що холера тамъ а головно въ Тулонѣ коли вже не ослабае, то хочь не збôльшаеся, — то приватнѣ вѣсти суть чимъ разъ бôльше занепокоюючѣ. Пôсля нихъ мало въ самôмъ Тулонѣ занедужати 6 с. м. на холеру 140 осôбъ, зъ котрыхъ 17 померло. Переполохъ маѣ бути дуже великій; кто лише може, втѣкае. Зъ Марсиліи ôтплыло 6 с. м. 115 Италіянцѣвъ до Неаполю. Зъ Риму доносятъ, що межи робôтниками, що приѣхали зъ Франціи до Салюццо (на французко-италіяньскôй граници), були три случаѣ холеры. Одинъ робôтникъ померъ. Секція показала, що причиною смерти була холера азіятска. Въ шпитали въ Вентимиліи въ Италіи находится 266 робôтникôвъ и 43 подорожныхъ въ кварантанѣ; станъ ихъ здоровя добрый. Послѣднѣ телеграмы зъ Марсиліи и полудневои Франціи приносятъ дуже занепокоюючѣ вѣсти. Въ Марсиліи померло дня 7 с. м. ôтъ рана до вечера 50 осôбъ. Межи помершими есть такожь и цѣла родина Спосито. Насамперед занедужала 17-мѣсячна дитина а потому мати, котра померла, коли ей несено до шпиталю; на послѣдокъ померъ и ей мужь. Въ Е (Aix) показалась такожь холера. Тутъ померъ професоръ лицея Дофенъ въ протягу двохъ годинъ. На двôрци въ Гонсельенъ коло Гренобль померла ва холеру въ протягу трехъ годинъ одна женщина, що ѣхала зъ Каннъ до купелѣвъ въ Альваръ. Въ Веронѣ померъ на холеру одинъ священикъ. Въ Марсиліи и по-

лудневôй Франціи въ загалѣ панує незвычайна спека и се здаесь есть причиною, що холера взмагаєся.

— **Ректоратъ** школы политехничнои у Львовѣ розписує конкурсъ до кôнця серпня 1884 р. въ цѣли обсадженя двохъ посадъ асистентôвъ въ тутешнôй ц. к. школѣ политехничнôй, а именно при катедрахъ будовы дорôгъ та робôтъ водныхъ и хеміи загальнои. Тѣ посады, съ котрыми есть сполучена платня 600 зр., будутъ наданѣ черезъ колегіюмъ професорôвъ на часъ ôтъ 1 жовтня 1884 до кôнця вересня 1886 р. Поданя повинны вноситися до колегіюмъ професорôвъ черезъ ректоратъ.

Вѣсти Аепархіяльны.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Ôтпустку получили: оо. Ив. Билиньскій пар. Плавча, Теофиль Томашевскій пар. Мишковець, Іос. Величковскій пар. Чертежа, Юліянъ Радкевичъ кап. Куликова, Мих. Семенôвъ сотр. Станиславова, Іос. Домбчевскій пар. Клювинець, Володим. Билиньскій сотр. Тысьменицѣ.

На конкурсъ розписанѣ: парох. Дрищѣвъ съ прилучеными Урмань и Волиця дек. бережаньского; парох. Хотинь съ прилуч. Загôрье дек. калуского; парох. Милованье съ прил. Юркôвка дек. устецкого; парох. Дусанôвъ дек. наранѣвского; капел. Тростянець дек. пôдгаецкого; капел. Чабарôвка дек. гусятыньского; всѣ надання приватного. Капел. Фиткôвъ дек. надвôрняньского, кад. митроп. ординаріята. Речинець до 28 *л.* серпня 1884.

Введенѣ въ душпастырскѣ посады оо. Петро Гумакъ яко сотр. въ Сосновѣ, дек. пôдгаєцкого; Ив. Воляньскій яко завѣд. въ Яблоновѣ.

Одноразову запомогу получивъ о. Теодоръ Джулиньскій капел. Турôвки, въ сумѣ 70 зр. зъ фонду религ..

Душпастырскѣ посады получили: оо. Зен. Шепаровичъ сотруд. Тейсарова получ. прив. сотр. въ Колодѣвцѣ дек. тысьменицкого; Володим. Петрушевичъ получ. посаду провиз. сповѣдника архикатедрального; Лука Бобровичъ первого сотруд. викарія архикатедрального; Титъ Войнаровскій посаду другого сотруд. викарія архикатедрального.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Въ пропозицію принятѣ: На парохію Залѣска воля, дек. ярославского: оо. І. Ив. Отто зъ Липôвця, ІІ. Иларій Туна зъ Замѣхова, ІІІ. Иларій Куцѣль зъ Ялового, 4. Юліянъ Гладиловичъ зъ Любачева, 5. Романъ Кмицикевичъ зъ Завадки, 6. Алек. Стецишинъ зъ Лещоватого, 7. Емил. Гриневецкій зъ Нароля, 8. Никол. Бачиньскій зъ Порѣча грунтъ. На парохію Медвежа, дек. дрогобыцкого: оо. І. Дръ Іосифъ Черлюнчакевичъ зъ Кракова, ІІ. Петро Ильницкій зъ Шандрôвця, ІІІ. Єронъ Борковскій зъ Терепчи, 4. Володъ. Бѣрецкій зъ Радошиць, 5. Игн. Гвоздовичъ зъ Яворника, 6. Ив. Париловичъ зъ Ростоки великои, 7. Ив. Сиротиньскій зъ Лôвчи, 8. Васил. Фидикъ зъ Розлуча, 9. Мих. Залитачъ зъ Честинь, 10. Юліянъ Плятекъ зъ Татаръ, 11. Корн. Лодиньскій зъ Бахноватого, 12. Ив. Сѣлецкій зъ Нѣсокъ, 13. Мих. Щирба зъ Горянки, 14. Генрихъ Ильницкій зъ Унятичь, 15. Иларій Куцѣль зъ Ялового, 16. Иларій Туна зъ Замѣхова, 17. Ив. Татомиръ зъ Спрынѣ, 18. Ив. Козакъ зъ Синявки, 19. Юл. Билиньскій зъ Нагуєвичь. — На парохію Лазы, дек. ярославского: оо. І. Андрей Гайдукевичъ зъ Святого, ІІ. Фил. Подолиньскій зъ Высоцка, ІІІ. Юл. Низовый зъ Яворова, 4. Ив. Козакъ зъ Синявки, 5. Романъ Кмицикевичъ зъ Завадки, 6. Алек. Стецишинъ зъ Лещоватого, 7. Теодосій Лехицкій. — На парохію Чорне, дек. дукольского: оо. І. Гавр. Гнатишакъ зъ Горовои, ІІ. Дим. Ядлошъ зъ Смерека, ІІІ. Емил. Юрчакевичъ зъ Рихвальда.

Ôтпустку для поратованя здоровя получивъ о. Іосифъ Чичиловичъ, парохъ Ожомлѣ, дек. судово-вишеньского.

П. Омелянъ Дудровичъ, укôнченый богословъ перемыскои епархіи, получивъ ôтпустку до львôвскои архіепархіи.

ПОСМЕРТНѢ ВѢСТИ.

✝ **Андрей Павлусевичъ**, пѣвець церковный и писарь громадскій въ Парищи, членъ общества Качковского и Бурсы св. о. Николая въ Станиславовѣ, щирый патріотъ рускій, упокоився дня 4 *л.* липня с. р. въ 67 роцѣ житя. Вѣчна ему память!

Аптика РУКЕРА во Львовѣ

1009 (58—?) поручає

Порошокъ дамскій парискій по 50 кр., **Lohse'a** по 80 кр., **Ravissante'a** по 60 кр. и **власного выробу** по 40 кр.

ОБЩЕ РОЛЬНИЧО-КРЕДИТОВЕ ЗАВЕДЕННЬЕ

для Галичины и Буковины,

зарегистроване общество съ неограниченою порукою.

есконтує власнѣ вылосованѣ листы, купоны, такожь **всякѣ купоны ôтъ державныхъ ефектôвъ и заставныхъ листôвъ, удѣляє пожички за гипотекарнымъ обезпеченьемъ.**

Есконтує векслѣ, принимає грошевѣ вкладки:

а) на **книжки щадничѣ** по 6%; б) на **текучій рахунокъ** (conto currente) за 30-, 14- и 3-дневнымъ выповѣдженьемъ по 6%, 5% и 4%.

Заставничій ôтдѣлъ

того-жь Заведеня **удѣляє пожички на заставы**, а именно: цѣнны ефекты, дорогоцѣнности, выробы фабричнѣ и ремѣсничѣ и всякѣ предметы, маючѣ цѣнность.

Бюро Заведеня въ власнôмъ домѣ при улицѣ Ôрменьскôй н-ръ 2, на I-ôмъ поверсѣ. 1054 (7—24)

Велика партія останкôвъ сукна

(3 до 4 метры)

у всѣхъ краскахъ, на одяги мужескѣ, на загортки, жѣночѣ мантлѣ ôтъ дощу, на жѣночѣ плащѣ — розсылає за послѣплатою **за останокъ по 5 гульд.**

L. Storch, Brünn.

Останки не до вподобы принимаєся назадъ. Взôрцѣ высылаются по присланю 10-крейцаревои марки.

1061-15-52

КОБЗАРЬ

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Книжочка I.

Выбôръ найкрасшихъ поезій Шевченковыхъ для молодежи рускои (сторôнъ 96) съ портретомъ поета и вступнымъ словомъ.

Одинъ примѣрникъ зброшурованый коштує 30 кр. (съ почт. пересылкою 35 кр.) — оправленый въ полотно 40 кр. (съ почт. перес. 45 кр.)

Кто купує наразъ 9 прим. за готôвку дôстає 1 даромъ. Замовляти можна черезъ редакціи „Дѣла“, „Зорѣ“, „Батькôвщины“ и „Нового Зеркала“. (32—?)

„СТАТУТЪ ЧИТАЛНѢ“

вразъ съ

поданьемъ до ц. к. Намѣстництва

выдало товариство **„Просвѣта“** и продає по слѣдуючихъ цѣнахъ: 5 примѣрникôвъ Статутôвъ и 1 примѣрн. поданя до ц. к. Намѣстництва (безъ пересылки почт.) **20 кр.**

Товариство „Просвѣта“

ул. Скарбкôвска ч. 2.

Желѣзниця льокальна Черновецко-Новоселецка.

ОТВОРЕНЬЕ РУХУ

Дня 12 липня 1884 наступитъ отворенье руху на **желѣзници льокальнôй Черновецко-Новоселецкôй** зô стаціями: Жучка, Садагура, Магала, Бояны и Новоселица.

Всѣ стаціи суть уряджены для руху особового и всякихъ пересылокъ, именно: пакункôвъ звычайныхъ, поспѣшныхъ и товарôвъ, вынявши Магали, котра есть лишь пристанкомъ для перевозу осôбъ и пакункôвъ.

Рухъ на релѣзници льокальнôй Черновецко-Новоселецкôй ôтбуваєся на силѣ постановлень Регулямину Руху зъ 1 липня 1874 Ч. 75. д. п. п. и додатковыхъ розпоряджень, на скôлько ц. к. Власть Надзыраюча дозволитъ выняткови розпорядженя.

Прійманье и транспортъ осôбъ, якъ такожь и пакункôвъ буде ôтбуватися всѣми маючими курсувати поѣздами, котрѣ спеціяльно вычисляє оголошеный регуляминъ ѣзды.

Пересылки поспѣшнѣ и фрахтовѣ будутъ прійматися и выдаватися въ речинцяхъ експедиціи, котрѣ означитъ окреме оголошенье.

Для руху перевозового товарôвъ зъ желѣзницѣ льокальнои Черновецко-Новоселецкои на линію Львôвско-Черновецко-Ясску и на ôтворотъ постановляєся ôтповѣдно до дозволеня Высокого ц. к. Министерства торговлѣ слѣдуючій обсягъ часу до речинцѣвъ доставы, означеныхъ въ регуляминѣ: для пересылокъ поспѣшныхъ 12 годинъ, для пересылокъ фрахтовыхъ 24 годинъ.

Транспортъ товарôвъ експльодуючихъ для осôбъ приватныхъ не дозволяєся.

Регуляминъ руху, якъ такожь тарифа ѣзды для осôбъ и транспорту пакункôвъ, находятся на стаціяхъ до перегляду. Тарифу можна дôстати по цѣнѣ 50 кр. за примѣрникъ на всѣхъ стаціяхъ желѣзницѣ льокальнои Черновецко-Новоселецкои, на стаціяхъ желѣзницѣ Львôвско-Черновецко-Ясскои ôтъ Сучавы до Львова, якъ такожь въ Центральнôмъ Зарядѣ желѣзницѣ Львôвско-Черновецко-Ясскои въ Вѣдни и въ Дирекціи Руху сеи-жь желѣзницѣ у Львовѣ. Регуляминъ Руху выдаєся за зверненьемъ коштôвъ накладу.

Въ Вѣдни, дня 26 Червня 1884. 1133 1—1

Рада Надзыраюча желѣзницѣ льокальнои „Черновецко-Новоселецкои“.

Товариство ц. к. упр. желѣзницѣ Львôвско-Черновецко-Ясскои,

заряджуюче рухомъ желѣзницѣ льокальнои Черновецко-Новоселецкои

Складъ фабричный красокъ, лякерôвъ, покостôвъ, продуктôвъ хемичныхъ заразомъ и торговля матеріялôвъ

ГИБНЕРА и ГАНКЕ

1104 (47—?) **во Львовѣ, Ринокъ**

поручає

Краски олѣйнѣ

зовсѣмъ готовѣ до ужитку, до мальованя дверей, ôконъ, помостôвъ, дахôвъ, домôвъ, огородовыхъ знарядôвъ и господарскихъ, знарядôвъ рôльничихъ и т. д.

КРАСКИ

олѣйно-лякеровѣ и бурштиново-лякеровѣ

масу до запусканя помостôвъ

власного выробу, найлѣпшого рода

лякеръ до помостôвъ,

лякеръ до шкôльныхъ таблиць

найдобôрнѣйшѣ

лякеры повозовѣ правдивѣ

англійскѣ зъ фабрикъ Wilkinson, Heywood и Clark въ Лондонѣ,

всякого рода лякеры до робôтъ внутрыныхъ, выныныхъ, дерева, желѣза и шкôръ.

Краски сухѣ всякѣ роды:

анилиновѣ,
до крашеня яецъ
„ „ матерій,
друкарскѣ, бронзы (золотый порошокъ), золото въ аркушахъ,
ростинны въ плынѣ,
для переплетникôвъ,
тушовѣ акварелевѣ въ гузичкахъ и лѣсочкахъ,
акварелевѣ вохкѣ въ трубочкахъ и мушляхъ,
до мальованя порцелянъ,
олѣйнѣ въ трубочкахъ до робôтъ артистичныхъ.

Средства до ретушованя, олѣйки и верниксы до робôтъ артистичныхъ, пензлѣ, малярскѣ полотна, палеты сталюги и всякѣ приборы до мальованя и рысованя.

Артикулы для фôльваркôвъ:

Смаровило до желѣзныхъ осей,
олива до машинъ,
теръ газовый,
цементъ и гипсъ,
китъ, асфальтъ,
антимеруліонъ,
карболевый квасъ и другѣ средства дезинфекцій.

Приряды пивничнѣ:

Шпунты и чопы до бочокъ,
корки до бутильокъ,
капслѣ до бутильокъ,
маса до лякованя бутильокъ,
машины до коркованя бутильокъ,
„ „ „ бочокъ,
тирбушоны,
машины до мытя фляшокъ,
пипы до бочокъ.

Артикулы гумовѣ,

кишки гумовѣ до газу и до стяганя воды, вина, пива, квасу; плыты гумовѣ и пр.

простирала гумовѣ.

Пасы до машинъ и молотѣлень зъ найлѣпшихъ шкôръ бельгійскихъ всякои ширины.

Гурты до машинъ, вужѣ конопляны.

Руры циновѣ и оловяны.

Шрôтъ, льотки и кулѣ.

Порошокъ на комахи и молѣ, тинктура на комахи, камфора и перецъ бѣлый.

Артикулы тоалетовѣ, мыла тоалетовѣ, Extraits d'odeur, Eau de Cologne, олѣйки и помады.

Лякъ до печатаня.

Чорнило до писаня, до гектографіи, червоне, сине, чорне, до значеня бѣля и автографичне.

Краски до печатокъ, гума и карукъ розпущеный.

Китъ до скла и порцеляны.

Смаровило непромакаюче на шкôру.

Смаровила на копыта съ способомъ ужитку.

Товщь до оружія.

Лякеръ до чобôтъ чорный, золотый и мѣнячійся.

Чорнило до шкôръ.

Апретура до консервованя шкôръ и пр.

Все по найдешевшихъ цѣнахъ.

Цѣнники спеціяльнѣ на жаданье gratis и franco.

☛ При замовленяхъ за послѣплатою просится о присыланье певноі суммы, котра выстарчила-бъ хочь на оплаченье тамъ и назадъ коштôвъ почтовыхъ на случай неôтбраня посылки. ☚

Ôтъ осени року 1884 въ власнôмъ домѣ Ринокъ ч. 38.

Выдавець и редакторъ: **Иванъ Белей.**

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 74. Львôвъ, Четверъ 28 червня (10 липня) 1884. Рôчникъ V.

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй год. попол. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. арк. кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 44 улиця Галицкая.

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул Галицка.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одного строчки печатной.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ *для Австріи*: на цѣлый рôкъ . . 12 зр. на пôвъ року . . 6 зр. на чверть року . . 3 зр. съ дод. „Библіотеки“: на цѣлый рôкъ . . 16 зр. на пôвъ року . . 8 зр. на чверть року . . 4 зр. на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ . зр. 5·— на пôвъ року . зр. 2·50 на чверть року . зр. 1·25

для Россіи: на цѣлый рôкъ . . 12 рубл. на пôвъ року . . 6 рубл. на чверть рок. . . 3 рубл. съ дод. „Библіотеки“: на цѣлый рôкъ . . 16 рубл. на пôвъ року . . 8 рубл. на чверть рок. . . 4 рубл. на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ . . 5 рубл. на пôвъ року . . . 2 50кр.

Для Заграницы, опрôчъ Россіи: на цѣлый рôкъ . . . . 15 зр. на пôвъ року . . . . 7·50 зр. на чверть року . . . . 3·75 зр. съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ . 19 зр. на цѣлый рôкъ . . 6 зр.

☞ Съ днемъ 1 (13) липня розпочинаєся III кварталъ сегорôчного выдавництва „Дѣла“. Просимо про-то всѣхъ П. Т. нашихъ Предплатникôвъ, котрымъ предплата теперь кôнчится, о дальшу предплату, а залягаючихъ съ предплатою о вырôвнанье тои-жь, тымъ бôльше, що будемо мусѣли перерывати высылку всѣмъ, котрѣ до 1 (13) липня не вырôвнаютъ залеглостей, щобы черезъ зменшенье накладу зменшити и выдатки выдавництва.

Ново приступаючѣ Предплатники на „Библіотеку найзнаменитшихъ повѣстей“ дôстанутъ даромъ початокъ (6 аркушôвъ) зачатои повѣсти „Два мѣста“ Дикенса.

Ôтозва.

На основѣ ухвалы зъ дня 6 мая и ухвалы зъ дня 7 липня 1884 Выдѣлъ руского товариства Педагогичного має честь повѣдомити своихъ П. Т. членôвъ, що на основѣ §. 28 своихъ статутôвъ скликує надзвычайный загальный збôръ до Станиславова на день 5 серпня с. р. и проситъ всѣхъ своихъ П. Т. членôвъ якъ такожь и всѣхъ пріятелѣвъ руского шкôльництва о якъ найчисленнѣйшу участь. Програма збору слѣдуюча:

Рано о 9 год. ôтправится богослуженье а ôттакъ о 11 год. наступитъ ôткрытье збору въ сали раднôй магистрату. Порядокъ дневный збору єсть слѣдуючій:

1. Коротке справозданье зъ дотеперѣшнои дѣяльности Выдѣлу, подасть секретарь товариства п. К. Кахникевичь.
2. Внесенье Выдѣлу: Заснувати товариство взаимнои помочи учителѣвъ; рефератъ п. К. Кахникевича.
3. Внесеня членôвъ.
4. Ôтчитъ проф. А. Вахнянина, педагогичного содержаня: „До кого належитъ народна школа?“
5. Закôнченье.

По закôнченю наступитъ спôльный обѣдъ, опôсля прогулка до Вовчинця а вечеромъ концертъ.

Для догôдности членôвъ товариства постарався Выдѣлъ о знижену цѣну ѣзды на желѣзницяхъ Кароля-Людвика, Львôвско-Черновецкôй и жел. Альбрехта. По цертификаты для зниженои цѣны якъ и о всякѣ поясненя, просимо зголошуватися до секретаря товариства п. Кирила Кахникевича, улиця Галицка ч. 44, 2 поверхъ, найдальше до 28 лат. с. м.

Львôвъ 10 н. ст. липня 1884.

Ôтъ Выдѣлу руского товар. Педагогичного:

В. Ильницкій, голова.

К. Кахникевичъ, секретарь.

Галицка статистика выборча
зъ рокôвъ 1876 и 1883.

I.

У всѣхъ краяхъ, де парляментаризмъ лежитъ въ основѣ праводавчои и завѣдуючои организаціи, статистика выборча представляє безмѣрно цѣкавый матеріялъ для политика и соціолога. Дає она досыть докладну мѣру суспôльныхъ силъ, котрѣ борются съ собою за свои интересы, — що бôльше, дає не менше докладну мѣру и интензивности, розвою и переходôвъ тои боротьбы, вказує выразно слѣды рôжнородныхъ вплывôвъ праводавчихъ та суспôльныхъ, — однымъ словомъ, подає вельми цѣннѣ матеріялы не тôлько до суспôльно-политичнои статистики, але й до динамики. Важна користь тои статистики лежитъ такожь въ тôмъ, що выплыває она зъ практичного житя, даты єи не потребуютъ бути збиранѣ, не залежатъ ôтъ доброи волѣ якихъ-небудь урядникôвъ, але переходячи кôлькоразову контролю въ выборчихъ комисіяхъ, въ значнôй мѣрѣ мусятъ ôтзначуватись бôльшою докладностею, нѣжь многѣ иншѣ статистичнѣ цифры.

Галицке бюро статистичне кôлька разôвъ вже въ своихъ „Wiadomościach statystycznych“ подавало статистичнѣ зôставленя о выборахъ чи то до радъ повѣтовыхъ, чи до сойму краєвого и рады державнои, — и отсе незадовго въ новôмъ рочнику того-жь выдавництва появится нова праця о выборахъ до сойму краєвого въ р. 1876 и 1883. Наша печать доси мало звертала уваги на тѣ статистичнѣ працѣ, щобъ выяснити всѣ тѣ выводы, якѣ выпливаютъ зъ циферъ нашои выборчои статистики. А въ тыхъ цифрахъ лежитъ такъ богато поучаючого, що дѣйстно варто потрудитись надъ ихъ близшимъ оглядомъ.

Попередъ всего не завадило-бъ поглянути, яке становище занимає Галичина пôдъ взглядомъ своєи парляментарнои репрезентаціи краєвои посередъ иншихъ краѣвъ австрійскои державы. Що до численности репрезентаціи краєвои на першôмъ мѣсци стоятъ Чехи съ 241 послами, на другôмъ Галичина съ 151, дальше Моравія (100), Австрія долѣшна и Тироль (по 68), Стирія (63), Австрія горѣшна (50), Дальматія (43) послами; прочій краѣ маютъ менше 37—20 послôвъ. Зовсѣмъ инакше представляются цифры взглядней, т. є. пропорція числа послôвъ до числа людности. Ту на першôмъ мѣсци стоятъ малѣ провинціи, якъ Форарльбергъ, де одинъ посолъ приходитъ на 5100, въ Зальцбургу — на 5823, въ Истріи — на 7724 и въ Корутаніи — на 9276 мешканцѣвъ. Зъ бôльшихъ провинцій найлѣпше стоитъ Тироль, де одинъ посолъ выпадає на 11.416 мешканцѣвъ, а найгôрше въ цѣлôй монархіи стоитъ Галичина, въ котрôй одинъ посолъ выпадає ажь на 35.881 мешканцѣвъ. Се значитъ такъ, що одинъ округъ выборчій въ Галичинѣ єсть майже 7 разôвъ бôльшій, якъ въ Форарльбергу, 6 разôвъ бôльшій, якъ въ Зальцбургу, а заступникôвъ краєвыхъ єсть ту взглядно 3 разы менше, якъ въ Тиролю, звышь 2 разы менше, якъ въ Буковинѣ и около $1^1/_2$ раза менше, якъ въ Чехахъ!

Погляньмо теперь на характеръ, якій маютъ поодинокѣ соймы краєвѣ, т. є. на те, якѣ сферы интересôвъ суть въ нихъ (а радше повинны-бъ бути пôсля уставы) найчисленнѣйше заступленѣ. Устава розрôжняє у насъ три такѣ сферы интересôвъ: селяньску дрôбну власнôсть, велику власнôсть грунтову и мѣста та комнаты торговельнѣ. Духовеньство и представителѣ науки входятъ до тѣлъ уставодавчихъ яко осôбна маленька група „голосôвъ вирильныхъ“. Паны нашѣ дуже часто нарѣкаютъ на те, що Галичина за богато має репрезентаціи „хлопскои“, а за мало репрезентованый въ нѣй промыслъ, торговля и интелигенція, — иншими словами, що нашôй „єрархіи суспôльнôй“ за богато труду и коштôвъ потрачуєсь на те, щобъ здобути для себе „довѣріе селянъ“ и якъ найчисленнѣйшѣ мандаты зъ куріи сельскои. Они радѣ-бы, щобъ выборча сила селяньства була якъ мога ограничена на користь бôльшои власности и мѣстъ. А мѣжь тымъ соймъ галицкій навѣть пôсля уставы представляється далеко не такимъ демократичнымъ, хлопскимъ, якъ деякѣ иншѣ соймы австрійскихъ провинцій. И такъ н. пр. въ соймѣ Форарльбергу засѣдає 70% представителѣвъ громадъ сельскихъ, 25% послôвъ мѣскихъ а 5% духовеньства, — великои посѣлости тамъ зовсѣмъ нема. Въ Тиролю засѣдає рôвно половина (50%) послôвъ селяньскихъ, 23·5% послôвъ въ мѣстъ, а лишь 14·7% послôвъ зъ бôльшихъ посѣлостей. Доперва трете мѣсце въ тôмъ рядѣ занимає Галичина, де засѣдає пôсля уставы репрезентантôвъ селяньства 49%. Зъ помѣжь прочихъ соймôвъ маютъ репрезентантôвъ селяньства: Дальматія 46·5%, Краина 43·3%, Буковина 38·7%, — прочій краѣ ôтъ 37—30%. Репрезентаціи мѣстъ и торговлѣ маютъ найбôльше: Зальцбургъ (46·2%), Австрія долѣшна (42·6%), Австрія горѣшна (40%), Стирія (39·7%), Истрія (39·4%), Шлезкъ (38·7%), Моравія (37%) и Чехи (36·1%), — найменше маєси — Галичина, бо тôлько 15·2%. Велика посѣлôсть найсильнѣйше репрезентована въ Буковинѣ (32·3%), дальше въ Моравіи (30%), въ Галичинѣ (29·2%) и въ Чехахъ та Шлезку (по 28%). Крôмъ Форальбергу, о котрôмъ мы вже згадували, що зовсѣмъ позбавленый паньскои репрезентаціи въ соймѣ, дѣдичѣ найслабше репрезентованѣ въ Тиролю (14.7%), Истріи (15·1%), Стиріи и Зальцбургу (по 19%). Якъ бачимо, паны нашѣ не маютъ чого жалуватися на теперѣшный статутъ краєвый, бо навѣть коли-бъ сприкривши собѣ невдячне (?) компетованье о „хлопскѣ“ мандаты ограничились тôлько на своихъ власныхъ, то все таки устава признала имъ въ репрезентаціи краєвôй силу ажь надто достаточну для обороны своихъ власныхъ интересôвъ — майже третину всѣхъ голосôвъ, — хочь звѣстно, не выстарчаючу для цѣлковитого панованя въ краю и експлоатованя всѣхъ прочихъ, а особливо селяньскихъ интересôвъ на свою выключну користь. Се впрочѣмъ не лежало и не могло лежати въ интересѣ законодателя.

Однако-жь фактичнѣ ôтносины именно доконали сего. Соймъ галицкій, помимо такъ значного проценту признаныхъ уставою заступникôвъ селяньства, має ихъ на дѣлѣ тôлько зовсѣмъ незначну жмѣнку. Голосы выборцѣвъ селянъ зъ рôжныхъ, доволѣ звѣстныхъ причинъ, падутъ переважно на кандидатôвъ-властителѣвъ бôльшихъ посѣлостей, а дуже маленько голосôвъ паде на природныхъ заступникôвъ малои власности — селянъ та сельске духовеньство. И такъ 1876 р. ôтдано було при выборахъ загаломъ 10.355 важныхъ голосôвъ, а 1883 було ихъ 11.557. Зъ тыхъ сумъ упало:

Чистôсть языка.

Написавъ Михайло Подолиньскій.

II.

(*Дальше.*)

Представивши собѣ, якъ мы тôлько змогли, наглядно тяжкôсть выбору властивого языкового осередка, доокола котрого мавъ-бы розростатись письменный языкъ, такого осередка, котрый бувъ-бы близкимъ серцю и души цѣлого народу, бувъ-бы **своимъ** не чужимъ а не штучнымъ (бо такого въ цѣлôмъ свѣтѣ нема), — мусимо теперь звернути нашу увагу на двѣ иншѣ такожь незмѣрно важнѣ обставины, якѣ заходятъ при родинахъ кождои новои литературы. Маю тутъ на думцѣ 1) вплывъ одиниць на языкъ, а 2) доконечный нагальный и незмѣрный взрôстъ лексикального засобу языка въ хвили єго перемѣны на языкъ письменный. Отсѣ двѣ обставины граютъ дуже велику и важну ролю при кождыхъ родинахъ новои литературы.

Всѣ языкознавцѣ згоджуются на те, що языкъ росте, змѣняєся, розроджуєсь и заумирає пôдъ вплывомъ одиниць, говорячихъ нимъ и послѣдуючихъ певнымъ незвѣстнымъ имъ самымъ законамъ природы. Переймаючи мову ôтъ своихъ родичѣвъ и свого оточеня ôттворюе єи кождый чоловѣкъ для себе въ осôбна, якъ зъумѣє. Хочь ôнъ послѣдуе мимоволѣ другимъ, и мыслитъ и говоритъ за ихъ примѣромъ, все-жь таки въ єго языцѣ ôтбиваєся єго индивидуальнôсть. Инакше буде говорити такій Шекспиръ, инакше володѣє данымъ собѣ языковымъ матеріяломъ чоловѣкъ незвычайнои способности, а инакше чоловѣкъ звычайный або полуидіотъ. На кождôй дитинѣ бачимо, якъ она нѣбы-то въ дусѣ языка, але все таки на свôй ладъ творитъ формы и слова. Хочь по ста шôмъ чоловѣцѣ, а особливо по звычайнôмъ того не такъ конче знати, то все таки и ôнъ такъ само, якъ тая дитина, не вдоволяєсь зачутыми вже зворотами, а часомъ и формами и словами, але творитъ собѣ ихъ на ново. Коли-бъ инакше було, то языкъ не змѣнявъ-бы ся нѣколи; мѣжь тымъ исторія учитъ, що языкъ змѣняєся безнастанно то скорше, то помальше, часами навѣть дуже скоро. У деякихъ дикихъ племенъ змѣняєсь ôнъ майже ôтъ поколѣня до поколѣня, якъ о тôмъ запевняютъ найбôльшій филологичнѣ поваги (зри Максъ Миллеръ, Vorlesungen über die Wissenschaft der Sprache I ст. 32). Въ англійскôй библіи зъ року 1611 стрѣчаємо 388 пристарѣлыхъ вже нынѣ слôвъ, отже майже 15 часть всѣхъ слôвъ, якѣ находятся въ сѣй библіи пристарѣлась вже до нынѣ. Словарѣ а навѣть граматики хочь-бы найобразованьшихъ народôвъ по найбôльше 50 рокахъ тратятъ цѣлковито вартôсть, а то не тôлько задля значного и скорого поступу науки, але зъ простои причины, що языкъ переисточуєсь вѣчно.

Кождый зъ насъ, кто лишь трохи занимався польскою литературою, признаєсь и безъ намыслу, що языкъ сей за послѣдныхъ 50 рокôвъ немало змѣнився. Скôлько то лишь новыхъ рускихъ слôвъ внесла до него недавна, такъ звана украиньска школа, а навѣть и самъ Мицкевичъ! Скôлько наковали новыхъ слôвъ и куютъ ще нынѣ варшавскѣ и краковскѣ ученѣ и авторы всякихъ фаховыхъ терминологій! Навѣть граматики позаводили деякѣ змѣны ажь и въ такъ засадничихъ рѣчахъ, якъ примѣромъ въ ôтмѣнѣ сущникôвъ, заименникôвъ и т. д.

Россійскій языкъ въ послѣдныхъ часахъ показуе чимъ разъ выразнѣйшій наклôнъ до переходу зъ словяньского — и обще-руского языка*) на языкъ чисто великорускій. Тіи въ насъ, що були-бы при помочи церковщины и въ силѣ порозумѣти сякъ-такъ безъ словаря старшихъ писателѣвъ, неконче вже дадутъ собѣ раду съ Данилевскимъ, Достоєвскимъ, Каразиномъ, Щедриномъ и другими новѣйшими писателями, а Некрасова и Кольцова хочь-бы и зо словаремъ, то мѣсцями таки прямо нѣякъ незрозумѣютъ.

Читаючи прозу Шиллера и Гетого, котрыхъ языкъ прецѣнь до нынѣ нѣбы-то все еще мѣродайный въ Нѣмеччинѣ, скôлько то подиблемо въ нихъ слôвъ и зворотôвъ нынѣ вже зовсѣмъ неуживаныхъ або лишь рѣдко коли. Такъ само можна знати дуже добре по французки, а не бути въ силѣ порозумѣти докладно французского натуралиста Золю и єго школу, зъ причины, що впровадили они до литературы велику силу новыхъ слôвъ и зворотôвъ, котрыхъ часто въ жаднôмъ словари не можна ôтшукати.

Словомъ, языкъ змѣняєся; ôнъ не стоитъ на однôмъ мѣсци, якъ не стоитъ житье. И чи мôгъ-бы ôнъ стояти?! Змѣняются звычаѣ и обычаѣ, змѣняются строѣ, стравы, напитки, знаряды домовѣ, змѣняєся штука, музика, инструменты, оружье, словомъ, змѣняєсь житье суспôльне; змѣняются законы и устроѣ державнѣ, змѣняєся наука, понятя о свѣтѣ, а навѣть и вѣра. Кожда така змѣна потягае за собою и змѣну языка, бо кожде нове понятье потребуе нового означеня словомъ людскимъ. Коли-бы отже и не було иншихъ причинъ (хочь они суть), задля котрыхъ языкъ людскій змѣняєся, то вже само переисточенье житя муситъ переисточувати и языкъ.

Хто коли бувало чувавъ на нашôй Руси про „штемплѣ“, „капралѣвъ“, „адъюнктôвъ“, „жандармôвъ“, „теребилюлёкъ“, „амтсдинерôвъ“ и т. д., заки не прійшла галицка Русь пôдъ Австрію, або знôвъ про „Тройцю“, „Спаса“, „Богородицю“, „євангеліе“, „попôвъ“ и т. д., передъ заведеньемъ христіяньства на Руси?

Вертаємо до вплыву одиницѣ на языкъ. Що такій вплывъ не єсть химерою, а являєся завсѣгды и всюды, доказали мы безнастанною змѣною кождого живого языка. Однако-жь певною єсть рѣчею, що въ суспôльностяхъ, менше образованыхъ, або и необразованыхъ, въ котрыхъ чоловѣкъ не надто много рôжнится ôтъ другого чоловѣка, вплывъ одиницѣ не може бути такій великій, якъ у народôвъ цивилизованыхъ, маючихъ вже письменну литературу. Повага и загальне признанье и пошанованье, якими тѣшатся великій писателѣ, запевняютъ имъ и въ языковôмъ взглядѣ незрôвнано бôльшій вплывъ на языкъ, якъ єго може мати хто небудь у народôвъ неписьменныхъ. Такъ знаємо зъ исторіи, що письма такого Цицирона, Данта, Корнейля, Лютра, Кохановского, Шекспира и многихъ иншихъ втиснули на довгій вѣки рôдному имъ письменному языкови пятно сихъ незвычайныхъ особистостей. Все-жь таки, якъ-бы нѣ великій бувъ вплывъ одиницѣ, не єсть она въ силѣ повздержати языкову творчôсть и самостôйнôсть народу, що бачимо вже зъ того, що помимо

*) Єще въ першихъ десяткахъ нашого столѣтія не называєся ôнъ навѣть рускимъ, а тôлько россійскимъ языкомъ, якъ о тôмъ свѣдчатъ мѣжь иншимъ и єго граматики зъ того часу.

	1876 р.	1883 р.
на властит. бôльшихъ посѣл.	36·4%	46 6%
на ксёндзôвъ латиньскихъ	5·4 „	4·2 „
на священикôвъ рускихъ	9·6 „	4·1 „
на урядникôвъ правительст.	21·7 „	20·8 „
на людей зъ мѣскои интел.	13·2 „	16·7 „
на купцѣвъ и промысловцѣвъ	1·2 „	3·2 „
на селянъ	12·5 „	4·6 „

Въ р. 1876 выбрано було до сойму „ажь 3 селянъ“, якъ пише съ певного рода жахомъ ц. к. „Gazeta Lwowska“, а въ р. 1883 не выбрано анѣ одного, а тôлько въ кôлькохъ повѣтахъ поставлени̂ були кандидатуры селянъ, котри̂ узыскали по кôльканайцять голосôвъ. Майже такъ само, якъ при кандидатурахъ селяньскихъ, уменшилось число голосôвъ, ôтдаваныхъ на кандидатôвъ священикôвъ, якъ рускихъ (о 5·5%) такъ и латиньскихъ (о 1·2%). Незначно, бо лишь о 1·1%, але все таки вменшилось „довѣріє селянъ“ и до урядникôвъ правительственныхъ. За то о цѣлыхъ 13·7% побôльшилось число голосôвъ селяньскихъ, ôтданыхъ на „єрархію суспôльну“, т. є. на дѣдичѣвъ, адвокатôвъ и иншихъ „патріотникôвъ“ въ родѣ всякихъ Цукрôвъ, Гольдманôвъ и т. д. Якъ бачимо зъ того, панамъ нашимъ нѣщо нарѣкати на демократичнôсть нашого сойму, — бѣда тôлько, що теперѣшне „довѣріє народа“ и цѣлый аристократичный характеръ галицкого сойму — троха за много ихъ коштує.

(Дальше буде.)

Справы церковно-економични̂.

In hoc signo vinces.

II.

Магазинъ церковный при „Народнôй Торговли“.

(Дальше.)

Окрôмъ тыхъ спеціяльныхъ користей має нашъ „Магазинъ церковный“ принести нашôй Церквѣ а за тымъ и нашому народови користи загальни̂ (церковно-народни̂), — бо таку задачу має сповнити кожда наша церковно-економична институція; се лежитъ въ єи основѣ. Сего бо жадає розумна, интензивна, органична господарка народна, якои безвзглядно домагаются наши̂ обставины, котрою завѣдувати въ головнôй части припавъ, яко исторична роля, обовязокъ нашôй Церквѣ, взглядно нашому духовеньству. Сю сторону мы вже пôднесли въ нашихъ загальныхъ увагахъ. Належитъ єи ôтповѣдно до сего спеціяльного выпадку пояснити.

Коли нашъ „Магазинъ церковный“ успѣє доставити нашимъ церквамъ свои артикули по найнизшôй цѣнѣ и взглядно найлѣпши̂, то ôнъ вже тымъ самымъ сповнивъ-бы пôсля звычайныхъ національно-економичныхъ правилъ свою задачу економичну якъ найлѣпше: ôнъ заощадивъ-бы о стôлько, о кôлько буде рôжнитися цѣна єго артикулôвъ ôтъ артикулôвъ тыхъ въ иншихъ магазинахъ торговельныхъ, выдатки поодинокихъ церквей, — ôнъ о стôлько законсервувавъ-бы маєтокъ загальнонародный, бо грôшь поодинокихъ лиць становитъ такожь богатство народу. Но въ нашôмъ народно-економичнôмъ положеню ôнъ не вывязавсь-бы ще тымъ зъ своєи задачѣ. Яке-жь те наше положенье? Ото таке. Мы маємо безъ кôнця найрозмаитшихъ и то пекучихъ народныхъ потребъ. Всѣ они потребуютъ конечно бути заспокоєни̂. Яки̂-жь суть на те способы? Нема иншихъ, якъ тôлько що-разъ, що-разъ ôтзиватися до жертволюбности народу. Кто-жь єсть той нарôдъ? Се не громада капиталистôвъ, магнатôвъ, або хочь въ звычайнôмъ змыслѣ людей засôбныхъ. Се громада велика людей тяжко бѣдныхъ, и що-разъ бôльше бѣднѣючихъ. Ихъ положенье економичне найстрашнѣйше: ихъ житье найнужденнѣйше: они зредукували свои потребы особисти̂ ad minimum. На тыхъ то людей спадаютъ якъ громы що-разъ нови̂ тягарѣ: державни̂, краєви̂, повѣтови̂, громадски̂, таки̂ тягарѣ, що они ôтъ нихъ анѣ ôтмолитися, анѣ ухилитися не можутъ. Приходятъ до того ще нещастя: пожары, повѣнь! Знову йдутъ ôтозвы до тыхъ бѣдныхъ людей, що сами̂ не маютъ кавалка хлѣба: дай! До тыхъ самыхъ бѣдныхъ приходимо и мы и въ имя патріотизму простягаємо руку и знову кажемо: дай! И той сирота-нарôдъ, справдѣ мовь якій пеликанъ, выцѣджує послѣдну каплю крови, — дає. Дає на Домы Народни̂, на стипендіи, на бурсы, на дѣвочи̂ школы, на фантови̂ лотеріи, и т. д. Такій спосôбъ заспокоюваня народныхъ потребъ не має треваня (о кôлько вже не грѣшитъ противъ засадъ правдивои гуманности) и не єсть оправданый розумною, на задни̂ кôнцѣ оглядаючоюся народною господаркою. Намъ повинно ходити о скрѣпленье економичнои силы одиниць, бо ти̂ одиницѣ становлятъ нарôдъ: будутъ ти̂ одиницѣ сильни̂ — то буде сильный цѣлый нарôдъ, спосôбный вытворювати що-разъ нову, що-разъ бôльшу силу. Не можемо сего нынѣ активно зробити, черезъ отворенье жерелъ зарôбку, черезъ побôльшенье доходôвъ, черезъ скору, користну фруктификацію тыхъ-же, — то стараймося заощадити єго силы економични̂. А коли удаємося до него за даниною, то той крейцарь має ити въ безпосередну єго користь. Инакше мы зазатворяємо ворота для будущины. На щó здалися всѣ ти̂ проповѣди на тематъ ощадности, коли до тои ощадности, до того кроваво запрацёваного крейцаря тôлько єсть адресантôвъ? Коли се роблятъ инши̂, посторонни̂ органы, не пріймаючи нѣякои участи въ народнôй доли„ — то намъ провôдникамъ, интелигенціи, тому видючому чоловѣкови поглядати треба иншими очима на таки̂ справы.

Певно, що мы ôтъ заспокоюваня потребъ загальныхъ и идеальнѣйшихъ народныхъ нѣ на годину ôтстати не можемо. Намъ потреба институцій для образовань, для выробленя духа народного, для выробленя нашои мовы, для плеканя литературы, для штуки, для освѣтленя исторіи, для ширеня науки и т. д. Намъ треба институтôвъ, для выхованя будучихъ провôдникôвъ народу. Сего всего намъ треба, бо се належитъ до истоты народу, се, сказати-бъ, сама душа народности, котра намъ такъ дорога, якъ наше житье. Чимъ же то заспокоити? Ôтповѣдаємо: черезъ нашу економичну организацію, черезъ заапликовану въ нѣй систему активнои ощадности. За таку економичну организацію повинни̂ мы безъ проволоки принятися; такôй системѣ активнои ощадности повинни̂ мы дати найширшу апликацію въ нашôмъ економично-народнôмъ житю. Се одинъ спосôбъ пóмочи для нашого народу, се початокъ спасеня. Иншого способу не знаємо. О. Стефанъ Качала высказавъ въ своѣй статіи: „Народни̂ школы и ихъ вплывъ на матеріяльный бытъ краю“ не одни̂ здорови̂ и глубоки̂ думки, котри̂ переведени̂ въ дѣло, певно до полѣпшеня матеріяльного быту народу причинились-бы. А єсть же яка надѣя, щобъ они були переведени̂? О. Качала самъ добре знає, що, доки такій „ржондъ моральный“ буде опѣкуватись долею краю и народу нашого, то нема найменшои. Мы зъ своєи стороны скажемо бôльше. Наши̂ Поляки въ справѣ економичнôй народу (ludu) нѣчого користного для него зробити не можутъ, бо просто не потрафлятъ. Пôсля нашого переконаня: се нарôдъ въ тôмъ взглядѣ крайно неспосôбный, негосподарный. За таке съ нимъ и двохъ слôвъ розумныхъ поговорити нема якъ. Они-жь то черезъ таке мабуть и перегосподаровуютъ и свою исторію и своє призначенье. Отже шкода czasu i atłasu. Коли ходитъ о економични̂ справы, то всѣ жаданя повинни̂ мы адресувати до себе, мовь-бы Ляхôвъ и на свѣтѣ не було. Мы повинни̂ стати разъ якъ мужь, глянути своѣй бѣдѣ въ очи, розглянутися въ тыхъ дрôбныхъ нашихъ економичныхъ силахъ, лучити ихъ розумно, добувати окрушинами користи, и ними вмѣло, зручно и совѣстно пôсля засады широкои активнои ощадности господарити... Се наша органична праця.

Но що єсть та активна ощаднôсть? Се пояснитъ намъ прикладъ нашого „Церковного магазину“.

Нашъ „Церковный магазинъ“ має доставити нашимъ церквамъ артикулы свои по найнизшôй цѣнѣ, по такôй, въ якôй конкуренція не єсть можлива. Але и въ тôй найнизшôй цѣнѣ має знайтися частка, котру ôнъ заощаджає на рахунокъ потребъ загально-народныхъ, въ тôмъ случаю церковныхъ. *(Д. б.)*

Данило Танячкевичъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Регуляція желѣзныхъ ворôтъ.*) Пôсля вѣдомостей зъ Пешту пляны регуляціи желѣзныхъ ворôтъ вже готови̂, а по провѣреню ихъ техничною радою послѣдує уложенье тексту пôсля предложень правительства, котри̂ маютъ бути внесени̂ въ угорскôмъ соймѣ до парляментарного трактованя. Позаякъ регуляція желѣзныхъ ворôтъ представляєся одною зъ найважнѣйшихъ пытань для торговлѣ въ загалѣ а особливо для торговлѣ австро-угорскои, то легко зрозумѣти, що тая вѣдомôсть будитъ загальне заинтересованье. — Справа тая стоитъ вже ôтъ давна на дневнôмъ порядку, а интересовани̂ вже неразъ урговали факторôвъ, котрымъ поручено переведенье єи, а що не могла она мимо того напередъ поступити, дасться пояснити надзвычайными техничными трудностями, съ якими сполучене предпріємство. Артикуломъ 57 берлиньского трактату поручено монархіи австро-угорскôй зробити т. з. желѣзни̂ ворота сплавными, но на пôдставѣ умовы, заключенои межи обома частями монархіи приняла переведенье цѣлого дѣла Угорщина на себе, а зъ другои стороны має она такожь право выключного побираня таксъ ôтъ кораблѣвъ. — Проєктъ регуляціи зробленый инжиньеромъ Валяндомъ, а кошта обчислени̂ на 10 миліонôвъ. Въ техничнôмъ ôтношеню ходитъ ту именно о то, щобы черезъ розсадженье скалъ въ користь рѣки замѣнити „ворота“ въ ôткрытый каналъ; щобы однакожь можна выконати проєктовани̂ роботы, треба передовсѣмъ постаратись о то, щобы бѣгъ воды о скôлько можна на бôкъ звернути. Що до финансового переведеня сеи справы трактовало правительство упершь съ дунайскимъ товариствомъ плавбы морскои. Коли однакожь се товариство не хотѣло пôднятися тои операціи, а зъ другои стороны и правительство покинуло гадку веденя сего предпріємства на рахунокъ державы, задумало министерство зажадати гарантіи державы и ôтдати цѣле дѣло приватнôй спôльцѣ, котрôй буде такожь признане право выбирати таксы.

(*Въ справѣ локаціи австрійскихъ капиталôвъ въ угорскихъ паперахъ*) ведутся межи обома правительствами переговоры, котри̂ пôсля информацій „Nemzet-a“ мали вже навѣть довести до совершенного порозумѣня. Австрійске правительство мало именно зъобовязатися внести въ радѣ державнôй проєктъ закона, въ силу котрого ти̂ угорски̂ паперы, шо узнани̂ въ Угорщинѣ за пупилярни̂, маютъ мати признане таке право такожь въ Австріи.

(*Вѣсть про розвязанье рады державнои*) принесла недавно „Wien. Allg. Ztg.“, позаякъ однакожь непотвердила єи нѣяка друга газета, на котрои информаціи можна-бы числити, представляєся она поки-що неоправданою. На такій крокъ могло-бы рѣшитися правительство, коли-бъ зъ однои стороны дотеперѣшне угрупованье сторонництвъ було для него некористне, а зъ другои стороны була надѣя, що зъ новыхъ выйде користнѣйшій складъ парляменту. Въ нынѣшныхъ ôтношеняхъ може однакожь правительство уважатись паномъ ситуаціи и зъ становища єго интересôвъ зовсѣмъ не заходитъ потреба, розвязувати раду державну. Впрочѣмъ на случай розвязаня рады державнои мусѣли-бы ще сего року ôтбутися нови̂ выборы и що сего року бодай пôдъ зиму мусѣла-бъ зôбратися нова рада державна въ цѣли переведеня выбору до делегацій, позаякъ съ розвязаньемъ парляменту гаснутъ мандаты членôвъ делегацій.

(*Результатъ выборôвъ до прагскои палаты торговельнои*) переведеныхъ на основѣ новои ординаціи выборчои змѣнивъ совершенно ôтношенье репрезентантôвъ ческои и нѣмецкои народности. Давнѣйше було въ прагскôй палатѣ торговельнôй 36 Нѣмцѣвъ и 12 Чехôвъ, зъ послѣдныхъ же выборôвъ выйшло 32 Чехôвъ и 16 Нѣмцѣвъ; а хочь не дасться заперечити, шо до побѣды ческого елементу много причинилася змѣна ординаціи выборчои, то свѣтлый результатъ, якій осягнули Чехи, завдячуютъ они передъ всѣмъ невсипущôй праци и незвычайнôй вытревалости, съ якою на всѣхъ становищахъ и при всякихъ случаяхъ стаютъ въ оборонѣ своихъ національныхъ правъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Франція. По поводу нарушеня Хинами тонкинскои угоды розказує „Figaro“, що Ферри заявивъ хиньскому послови Ли-Фонгъ-Пао, що

тыхъ великихъ писателѣвъ, ихъ языкъ мало-помало пристарѣвся, або и цѣлкомъ заумеръ. О сѣмъ предметѣ дало-бысь єще богато сказати, але намѣряючи вернути до него въ дальшôмъ тягу сеи розправы, вдоволяюсь поки-що сказанымъ.

Єсли коли, то особливо въ початкахъ литературы вплывъ першихъ писателѣвъ єсть незмѣрно важный для дальшого розвою письменьства. Помылки сихъ першихъ писателѣвъ, котри̂ въ пôзнѣйшôй добѣ литературы, коли то справа выбору нарѣчія и загально-народного засобу слôвъ вже розъяснится и порѣшится, проминули-бы майже незамѣтно и безъ шкоды для цѣлости, тіи помылки стаются въ першôй добѣ литературы часто найгôршою перешкодою для здорового розвою письменьства. Зъ сихъ помылокъ именно повстає заколотъ, про котрый мы вже згадували, а зъ котрого корыстаются вороги языка. А що першимъ писателямъ легко помылитись, нѣчого и казати, скоро пригадаємо собѣ на всѣ трудности, но яки̂ стрѣчає кожда молода литература, о чѣмъ такожь вже була бесѣда. Swięci garczków nie lepią, кажутъ Поляки, тожь и перши̂ писателѣ мало що лѣпше якъ ихъ прочи̂ земляки знаютъ свôй рôдный языкъ, чи радше знаютъ въ найлучшôмъ разѣ одно єго нарѣчье. До того образовались они на чужихъ языкахъ и вплывôвъ сихъ языкôвъ не позбудутся до смерти. Ôтъ такихъ вплывôвъ не вôльни̂ суть и таки̂ писателѣ, якъ Шиллеръ и Лєссингъ, що прецѣнь образувавались на рôднôй мовѣ и владѣли рôднымъ языкомъ, якъ мало кто зъ Нѣмцѣвъ. (Зри Gustav Gerber: Die Sprache als Kunst I. ст. 433 и 434.) Навѣть поспѣхъ и горячка, съ якою звычайно перши̂ писателѣ берутся до дѣла и ради̂-бы поставити свôй нарôдъ ôтъ разу єще за свого житя на ноги и зрôвнати єго съ другими культурными народами, навѣть сей поспѣхъ, кажу, причиняєся до помноженя ихъ помылокъ. А прецѣнь годѣ имъ зô страху передъ помылками закладати руки и здавати народне дѣло на ласку Божу. Лучше єсть слухати нѣм. поета, що то каже: Die durch den Irrthum zur Wahrheit reisen, das sind die Weisen!! Die aber im Irrthum verharren, das sind die Narren!

Але кромѣ обговореныхъ вже трудностей стрѣчаются перши̂ писателѣ єще и съ найважнѣйшою трудностею, являючоюся при родинахъ кождои литературы, про котру мы вже згадували, а котра почиває въ нагальнôмъ, незмѣрнôмъ, а доконечнôмъ взростѣ лексикального засобу простонародного языка, перемѣняючогося на языкъ письменный.

Языкъ литературный нѣякимъ свѣтомъ не може обôйтись самими лишь истнуючими въ народѣ понятіями, отже и словами. Коли-бы якась литература вдоволялась простымъ списаньемъ жіючихъ вже въ народѣ понятій и вѣдомостей, и коли-бъ она не уважала своєю першою задачею и повинностею знакомити народъ съ незнаными єму доси предметами и мыслями, словомъ коли-бъ не мала на цѣли розъясняти и справляти истнуючи̂ вже въ народѣ понятія, вести єго впередъ и просвѣщати, то тымъ самымъ выдала-бъ на себе засудъ смерти и не мала-бы пôдставы быту. Ôтъ хвилѣ отже, коли языкъ стає письменнымъ языкомъ, нема для него вже нѣякого закутка людского знаня и людскои мысли, до котрого ôнъ не мôгъ-бы и не повиненъ-бы дôбратись; нема плоду духа людского, съ котрымъ ôнъ не мавъ-бы познакомити своихъ дѣточокъ. Вже сама переводна праця, котра єго чекає, а котра такъ необходима, наражає языкъ на велики̂ клопоты. Кругъ мыслей, для котрыхъ выраженя служивъ ôнъ дотеперь, помножуєся тысячерично. Зъ орудія великихъ, бôльше-менше на однôмъ уровени образованя стоячихъ, масъ стає ôнъ ôтъ теперь орудіємъ одиниць, выстырчаючихъ часто геть-геть понадъ тіи масы. Зъ польного квѣтка стає ôнъ огородовымъ, плеканымъ свѣдомою цѣли рукою чоловѣка. Чи диво отже, що при тôй нагальнôй, великôй зависимости ôтъ одиниць, т. є. ôтъ першихъ писателѣвъ, муситъ ôнъ почасти набрати нового виду, змѣнитись до певнои степени? Правда, тая змѣна має ясну и дуже обмежену границю. Звуковыхъ и граматичныхъ правилъ она нѣякъ чѣпатись не може. Акордъ языка муситъ остатись такимъ, якимъ бувъ, хиба тôлько що пôдъ вплывомъ литературы выйде ôнъ повнѣйшій, ширшій и чистѣйшій, бо отрясеся зъ мѣсцевыхъ и случайно навѣялыхъ чужихъ диссонансôвъ. Въ цѣлости однакъ ôнъ нѣколи незмѣнится ôтъ самои литературы, бо лишь одинъ часъ може єго змѣнити. Такожь и граматика языка не може змѣнитись ôтъ литературы, бо въ нѣй зайде отся одна змѣна, що пощезаютъ зъ языка многи̂ рôвнобѣжни̂ нарѣчеви̂ формы, а на ихъ мѣсце запануютъ въ письмѣ (а черезъ него по части и въ живôй мовѣ) уживани̂ въ переважнôй або же въ найхарактеристичнѣйшôй области языка, затымъ живи̂, истнуючи̂ вже формы. Штучныхъ, нечуваныхъ и противныхъ духови языка формъ граматичныхъ не уковавъ анѣ не занѣсъ нѣ зъ ôтки єще нѣ оденъ писатель нѣ до одного зъ жіючихъ языкôвъ, бо вплывъ одиницѣ, якъ то учитъ исторія всѣхъ языкôвъ, такъ на граматику якъ и на єи фонологію, т. є. акордъ, єсть незмѣрно незначный. „Die Sprache hat eine Seele“, супротивъ котрои чоловѣкъ-одиниця зовсѣмъ безсильный. Навѣть такій Лютеръ, що бувъ правѣ божищемъ переважнои части своєи націи и своими важными и численными письмами умѣвъ змусити навѣть своихъ противникôвъ, щобы писали єго нарѣчіємъ и єго языкомъ, навѣть сей отець нѣмецкои новочаснои литературы не впровадивъ до нѣмецкои граматики и до нѣмецкого звукового систему нѣчого, чого-бъ тамъ вже передъ нимъ не було.

Инакше маєся рѣчь съ лексикономъ. Тутъ вже вплывъ одиницѣ незрôвнано бôльшій, якъ на звукову и формальну сторону языка. И справдѣ именно при родинахъ литературы змѣна и взбогаченье словаря языка буваютъ такъ велики̂, що можутъ по части и увести въ блудъ несвѣдомого рѣчи, наче-бъ то справдѣ съ литературнымъ языкомъ можна було зробити, щó кому хочеся. Въ якій спосôбъ ôтбуваєся те взбогаченье лексикону, объяснимо заразъ въ слѣдуючôй части сеи розправы. Поки-що констатуємо тôлько опираючись на сказанôмъ єще разъ, що перемѣна неписьменного языка на языкъ литературный єсть на кождый спосôбъ одною зъ найважнѣйшихъ фазъ въ єго житю, єсть справдешною революцією и ледви чи не хоробою, наражаючою языкъ на велики̂ небезпеченьства. Якъ той будущій чоловѣкъ, що доперва починає учитись ходити, муситъ нахитатись, нападатись и набити собѣ неодного боляка, такъ само и молода письменнôсть наражена на всяки̂ злиднѣ и невзгоды. Чи диво отже, що зъ сего стану рѣчей корыстаются всѣ можливи̂ вороги языка: що ширятъ баламутни̂ теоріи и клевечутъ языкъ та єго защитникôвъ?

(Дальше буде.)

Курбе дôставъ наказъ, наколи хиньске правительство не дасть французскому послови Патнотрови повнои сатисфакціи, розпочати непріятельскі кроки. Хиньске правительство буде мусѣло само поносити наслѣдки вôйны. Дня 5 с. м. пріѣхавъ Фурніе съ оригинальною угодою въ Тіентсинъ до Марсиліи и розказувавъ, що поражцѣ Французôвъ виноватій французкій верховодники именно же незручнôсть генерального штабу. Генералы Негріе и Бріенъ повиннѣ були дѣлати спôльно, коли они противно выступали кождый зъ осôбна и до того ще съ дуже малыми силами. Поражка нôдъ Лянгъ-Сонъ впрочѣмъ поправила политичну ситуацію на стôлько, що Франція буде могла теперь жадати военнои сплаты. Зъ Парижа доносятъ, що французке правительство постановило зажадати ôтъ Хинъ 250 мил. сплаты и повѣдомило вже о тôмъ посла Патнотра въ Шангаю. Наколи-бъ Хины не хотѣли пристати на сю сплату, то Курбе маѣ взяти арсеналъ въ Чевфу и бомбардувати побереже.

Италія. Побѣда клерикалôвъ въ Белгіи додала куріи римскôй такои ôтваги, що — якъ розказуютъ она постановила не тôлько дозволити але навѣть и приказати брати участь въ житю политичнôмъ въ Италіи и буде уживати всякихъ средствъ, щобы дôстати управу державы въ свои руки. — До „Pol. Corr.“ доносятъ, що италіянскій посолъ въ Хинахъ de Lucca заключивъ 26 червня дружну и торговельну угоду съ цѣсарствомъ Кореа. Италія, якъ видко, хоче на кождôмъ мѣсци забезпечитися ôтъ французкои конкуренціи. Звернути треба увагу такожь и на то, що Италія пильно слѣдитъ за всякимъ военнымъ дѣломъ въ Австріи и робитъ въ своѣмъ войску всякій улучшеня, щобъ лишь не зôстати по заду. Коли фльота австрійска робитъ маневры коло Полѣ, то италійска фльота не стоитъ дурно; одна ея ескадра ôтплыла на вправы до Леванты а двѣ дивизіи стоятъ коло Занте и Патрасъ.

Данія. Минувшого тыждня ôтбулися въ Даніи выборы до фолькентингу (парляменту) и выпали въ двохъ округахъ въ користь для соціяльно-демократичного сторонництва. По поводу сего выдало се сторонництво манифестъ, въ котрôмъ заявляе, що соціяльно-демократичне сторонництво стануло теперь на нове политичне становище, котре потягае за собою бôльшу отвѣчальнôсть и наказуе поступати розумно, съ спокоѣмъ и спѣлою розвагою. Голова даньского „соціяльно-демократичного союза“ доказуе въ сѣмъ манифестѣ, що не тôлько въ Копенгазѣ, але такожь и въ поодинокихъ округахъ по краю, находятся не лишь численній, але навѣть добре зъорганизованій ôтдѣлы сторонництва соціяль-демократôвъ. Особливо-жь сильнѣ суть сѣ ôтдѣлы въ округахъ Аргусъ, Копенгага и Гольбекъ. По поводу сеи побѣды каже такожь и органъ сего сторонництва „Соціяль-Демократы“ що слѣдуе: „Мы не думаемо позôстати при тôмъ результатѣ, якій мы вже осягнули т. е. що мы въ двохъ округахъ пересадили нашихъ кандидатôвъ. Соціялизмъ въ Даніи запустивъ нынѣ вже глубоко корѣнье и для того не треба великого труду, щобъ его дальше ширити“.

Бельгія. Навѣть кабинетъ Малю не може вдоволити курію римску и дальшій переговоры въ справѣ нового нунція для Бельгіи перервалися. Се сталося головно для того, що кабинетъ Малю заявивъ просто, що ôнъ репрезентуе вправдѣ сторонництво консервативне, але нѣколи не допуститъ до того, щобы въ державѣ верховодили ультрамонтаны. Въ минувшій второкъ мали ôтбутися выборы до сенату; результатъ доси ще незвѣстный, але его можна легко догадатись, коли ще зважимо, що найбôльшу вагу въ борбѣ выборчôй становитъ пытанье новозаведеня цла на збôже, внесеного 1872 за кабинету Малю, а котрымъ теперѣшный кабинетъ знову хоче позыскати собѣ прихильникôвъ. Здаесь, що либералы утратили въ сенатѣ невеличку бôльшôсть, бо ихъ кандидаты въ Антверпіи зовсѣмъ не выступали. Въ иншихъ округахъ съ великою певностею побѣдятъ клерикалы. Надзвычайне засѣданье парляменту буде скликане на 22 с. м., а звычайнѣ засѣданя ôтбудутся доперва въ вересню, а парлямент буде тогды отвореный престольною бесѣдою. Ôтношеня съ курією римскою будутъ доперва тогды знову заведенѣ, коли се постановлятъ обѣ палаты. Заразъ по уконституованюся парляменту буде ôткликаный законъ о прямусовôй науцѣ и буде поставленый новый законъ шкôльный.

НОВИНКИ.

— **Дѣвочій институтъ при монастыри чч. Василіянокъ у Львовѣ.** Подавши въ однôмъ зъ попередныхъ чиселъ „Дѣла“ справозданье зъ испыту, ôтбувшогося въ сѣмъ институтѣ дня 2 л. с. м., доповняемо его нынѣ деякими статистичными датами, а заразомъ подаемо такожь и имена тыхъ П. Т. покровителѣвъ, учительокъ и учителѣвъ, котрі своими жертвами и своимъ трудомъ причинилися до сего такъ великого значеня и першого въ своѣмъ родѣ заведеня руского. Будынокъ, въ котрôмъ мѣстився дотеперь сей институтъ лежитъ, якъ звѣстно, при улици Стрыйскôй и припираe огородомъ до реальности, бувшои власностею руского банку, а на котрôй стоитъ велика каменица, призначена властиво на институтъ. Задля рôжныхъ причинъ однакожь не може поки-що институтъ мѣститися въ сѣй каменици и займае ще локалѣ въ тôй каменици, де мѣститося монастырь чч. Василіянокъ. Зачуваемо, що коли обставины ôтповѣдно уложатося, то институтъ дѣвочій буде такъ розмѣщеный, що бôльша часть его локалѣвъ буде мѣститися въ згаданôй каменици сусѣднôй, котрои фронтъ выходитъ на улицю Курницку; але се, здаесь, не скоро ще наступитъ. До теперь займае институтъ дѣвочій въ теперѣшнôмъ будынку комнаты, въ котрыхъ мѣстятся 4 клясы, 2 спальнѣ, 1 комната фортепянова, 1 обѣдня и кôлька комнатъ, де мѣстятся декотрі учительки института. Въ институтѣ было въ другôмъ курсѣ сего року всѣхъ дѣвчатъ 55, зъ тыхъ 2 доходячій; 7 дѣвчатъ выступило въ серединѣ курсу за-для слабости. — Въ двохъ клясахъ высшихъ учено слѣдуючихъ предметôвъ обовязковыхъ. 1. Религіи. 2. Языка рускаго. 3. Литературы рускои (въ V и VI кл.). 4. Языка польскаго. 5. Литературы польскои (въ V и VI кл.). 6. Исторіи Руси. 7. Исторіи всесвѣтнои. 8. Географіи. 9. Аритметики и геометріи. 10. Исторіи природы. 11. Физики. 12. Калиграфіи. 13. Рисункôвъ. 14. Роботъ ручныхъ. 15. Спѣву. — Зъ надъобовязковыхъ предметôвъ учено: 16. Языка французского. 17. Господарства домового. 18. Музики. 19. Спѣву сольового. 20. Танцѣвъ Розумѣеся, що предметôвъ сихъ учено ôтповѣдно вѣкови учениць и вымогамъ института. Зъ надъобовязковыхъ предметôвъ лишь одныхъ танцѣвъ училися всѣ институтки безъ винятку. Французского языка въ III и IV кл. зовсѣмъ не учено а въ клясахъ V и VI всего лишь 8 дѣвчатъ. Якъ довѣдуемось, маe французкій языкъ на слѣдуючій рôкъ бути обовязковымъ. — Господарства домового училися всѣ дѣвчата зъ VI кл., старшій зъ V кл. и декотрі зъ IV кл. Предмету сего учено въ той способъ, що дѣвчата занималися по черзѣ господарствомъ домашнымъ нôдъ проводомъ ч. настоятельки института. Спѣву сольового училося 10 дѣвчатъ. — Персоналъ учительскій бувъ сего року слѣдуючій: О. А. Поляньскій катихитъ учивъ религіи у всѣхъ клясахъ; пп. М. Гладишовскій, проф. рускои гимн., исторіи всесвѣтн. и яз. нѣмецкого; А. Вахнянинъ, проф. рус. гимн., исторіи Руси; П. Огоновскій, проф. поль. гимн., физики и математики; И. Кокорудзъ, проф. рус. гимн., языка рускаго и литературы; Бѣлецкій, проф. рус. гимн., географіи у всѣхъ клясахъ; Танчаковскій, учит. народный, исторіи природы; М. Орѣховскій, кандид. учит., языка рускаго въ III и IV кл.; Г. Врецьона, учит. взôрц. школы рус., спѣву; Балабанъ рисункôвъ. Замѣтити мусимо, що майже всѣ панове професоры и учителѣ удѣляли наукъ безплатно, за що имъ належится повне признанье. Дальше учили учительки панѣ и панны: Калиновичь языка польскаго и калиграфіи у всѣхъ клясахъ; Винницка языка французского и I курсъ гры на фортепянѣ; Кунцевичь II курсъ гры на фортеп.; Вайгель III курсъ гры на фортеп.; Гушалевичь, сольового спѣву; Ковальска при помочи п-ы Чарникъ учила роботъ ручныхъ. — Покровителемъ и добродѣемъ института есть Є. Преосв. еп. Сильвестеръ, не менше такожь и „Народ. Дôмъ“, котрый ôтступивъ институтови свôй будынокъ. Настоятелькою института есть Преп. ч. сест. Марія Янушевска, а доглядницею Преп. ч. сест. Меланія Новицка. Коли зважимо, кôлько учителѣвъ и учительокъ удѣляло наукъ въ институтѣ и кôлько та якихъ предметôвъ они учили, коли дальше возьмемо на увагу хорошій успѣхи дѣвчатъ, побираючихъ науки въ сѣмъ институтѣ, то мусимо признати, що лишь добродѣямъ института и великому патріотизмови тѣла учительского треба завдячувати, що за такъ низьку платню, — бо лишь 21 зр. мѣсячно и 5 зр. рôчно за сервисъ — можутъ рускій дѣвчата получати таке образованье, якого получали-бы хиба въ перворядныхъ подôбныхъ институтахъ краевыхъ або заграничныхъ, и якъ се знаемо зъ досвѣду, за въ-двоe або и въ-троe бôльшу платню. Тому звертаемо симъ увагу всѣхъ родичівъ, котрымъ залежитъ на тôмъ, щобъ ихъ дѣти получали хороше и всесторонне образованье и выхованье, щобъ замѣсть ôтдавати своихъ дѣтей въ чужій и непевнѣ руки, де они по бôльшôй части учатся лишь цуратися свого и своимъ рôднымъ презырати, памятали на сей институтъ и не щадили хочь бы и бôльшихъ выдаткôвъ, коли сего буде потреба, зважаючи на те, що добрымъ образованьемъ ôтдаютъ своимъ дѣтямъ капиталъ, зъ котрого не тôлько тѣ, що его получили, але и цѣлый народъ рускій колись правдивѣ ôтнесе користи. На скôлько намъ звѣстно, институтъ чч. Василіянок буде старатися заводити чимъ разъ бôльше улучшень такъ въ своѣй управѣ якъ и въ наукахъ и выхованю — и мы переовѣдченѣ, що при помочи свого патріотичного тѣла учительского станесь ôнъ може вже въ недалекôй будучности найпершою сего рода институцією въ краю.

— **Пріятною вѣдомостею** дѣлимося съ нашими Вп. читателями. О. Стефанъ Качала, по довшôй недузѣ и перебутôй щасливо операціи лѣкарокôй, въ теперѣшнôй хвили повертаe до здоровля, такъ що може вже проходжуватись по комнатѣ, а лѣкарѣ вѣщуютъ повне выздоровленье и радятъ довершити лѣченье выѣздомъ въ теплѣйше нôдсонье.

— **Преосв. еп. Сильвестеръ и дръ Нелешь** выѣхали до Криницѣ на 50-лѣтный ювилей о. Жегестовского. Прибуде тамъ, здаесь, и преосв. еп. Іоанъ. Сегодня ôтбуваeсь торжество ювилейне а завтра торжественне посвященье церкви.

— **Програма вандрôвки рускои молодѣжи,** выдана комитетомъ, продаeсь у Львовѣ въ „Академичнôмъ Братствѣ“, въ редакціях всѣхъ газетъ рускихъ, а такожь по провинціи у всѣхъ головнѣйжихъ мѣстахъ, по цѣнѣ 25 кр. Дохôдъ зъ розпродажи того выданя призначеный на фондъ вандрôвочный, на запомогу для деякихъ недостатныхъ вандрôвникôвъ, и для того надѣемось, що всѣ П. Т. Земляки поспѣшатъ съ численными замовленями тои брошуры, представляючои перше того рода выданье у насъ.

— **Испытъ зрѣлости въ гимназіи въ Коломыи.** До испыту сѣдало 28 кандидатôвъ. Съ ôтзначеньемъ здали 2, съ добрымъ поступомъ 16, поправити одинъ предметъ по вакаціяхъ маe 5, на нôвъ року репробовано 4, одинъ ôтступивъ по двохъ першихъ предметахъ. Русинôвъ абитурієнтôвъ було 15. Съ ôтзначеньемъ здавъ 1) Юліянъ Дудикъ; съ добрымъ поступомъ: 2) Федоръ Матейко, 3) Кирило Трильовскій, 4) Григорій Дичковскій, 5) Дмитро Андрейко, 6) Володимиръ Русинъ, 7) Евгеній Збудовскій, 8) Володиславъ Носковскій и 9) Олександеръ Осадца; двомъ Русинамъ позволено поправити по вакаціяхъ, трехъ репробовано на нôвъ року, а одинъ ôтступивъ.

— **До радъ повѣтовыхъ** повыбирано всюды зъ мѣстъ: Жидôвъ та Полякôвъ.

— **Выборы до сойму въ Буковинѣ** въ 12 округахъ сельскихъ ôтбулися 8 л. липня. Выбрано 6 старостôвъ, 2 судовникôвъ и 4 дѣдичѣвъ Румунôвъ. Томащукъ упавъ въ Кимполюнгу, теперь кандидуe въ мѣстѣ Радôвцяхъ. Рускій кандидаты попадали передъ перевагою урядовою и румуньскою. Въ Кôцмани выступивъ бувъ яко кандидатъ на свою руку п. Купчанко, що то волавився звѣстнымъ експериментомъ съ „Звѣздою“ въ Лондонѣ.

— **Одна достойна особа въ Римѣ,** бажаючи хочь въ части допомогчи нещасливымъ Русинамъ, потерпѣвшимъ черезъ недавну повѣнь, переслала на руки редакціи „Дѣла“ 100 зр. а. в. (въ франкахъ), не подавши свого достойного имени. Складаемо на сѣмъ мѣсци ôтъ себе щодрому жертвователеви сердечну подяку въ имени нещастныхъ братôвъ нашихъ!

— **На понизю Днѣстра и Прута** — якъ намъ доносятъ — збôже знищене; всюды лежитъ покручене и поломане вихрами або градомъ; мѣсцями вдавили его слоты въ землю або й забрала повѣнь. Доперва на пôвнôчнôмъ боцѣ Днѣстра стрѣчаeся красній плоды; однакъ и ту вихры и слоты попсували жито и пшеницю, особливо банатку. Кукурудза по огородахъ прегарна, а на поли може поправитись.

— **Зъ Буковины** пишутъ намъ: Якъ-разъ того самого дня, коли появилося въ 72 ч. „Дѣла“ вступна статія про Буковиньску Русь, де мѣжь иншими згадано було про те, що доси нема рускаго Молитвослова для греко-православныхъ Русинôвъ на Буковинѣ, — одержали мы слѣдуюче завѣдомленье: „*Bukowiner Landesschulrath. N o 630.* An sämmtliche Landesschulräthe. Zufolge der Zuschrift des gr. or. erzbischöflichen Consistoriums vom 8 April 1884 Z. 1712 wurden Gebetbücher in ruthenischer Sprache für die gr. or. Volksschuljugend in der erzbischöflichen Buchdrukerei in Czernowitz herausgegeben. Hievon sind die betreffenden Schulleitungen mit dem Bemerken in Kenntniss zu setzen, dass der Preis eines Exemplares im einfachen Einbande 20 kr. und in schöner Austattung 25 kr. beträgt. — Czernowitz am 29 Mai 1884. Für den k. k. Landespräsidenten *Strasser*, m. p.“ — Ну, прецѣ православный консисторъ Буковины сповнивъ бодай одно желанье Русинôвъ буковиньскихъ, що выдавъ молитвословець для православно-рускои молодѣжи школьнои, — чого рускій учителѣ на краевôй конференціи учительскôй що-разъ енергичнѣйше домагалися. Такъ отже по 107 лѣтахъ прилученя Буковины до Австріи мы маемо першій рускій молитвословець бодай для шкôльнои молодѣжи!

— **Градъ** небувалои величины упавъ д. 6. липня въ околици Туря. Градъ падавъ цѣлыми брылами, мовь кавалками вырубаного леду и за кôлька хвиль покрывъ высоко поля Туря и Недѣльнои.

— **Зъ музикальнои школы Людвика Марка у Львовѣ.** Въ днѣ 26 до 30 червня с. р. ôтбувалися прилюднѣ попысы учениць и ученикôвъ знаменитого директора музикальнои школы п. Людвика Марка зъ науки гры фортепіяновои и сольо-спѣву въ сали „Народного Дому.“ Въ тôй школѣ дôстаютъ музикальне образованье и нашѣ Русинки, длятого выпадае намъ о нѣй поговорити. Всѣхъ учениць и ученикôвъ училося сего року въ сѣй школѣ 119. Школа ся дѣлится на ôтдѣлы; въ двохъ першихъ было 63 учениць. Науки гры фортепяновои учили въ обохъ першихъ клясахъ учительки (по бôльшôй части давнѣйшій ученицѣ п. Марка), стоячій нôдъ особистымъ наглядомъ и зарядомъ самого директора, котрый що мѣсяця разъ всѣ тіи ученицѣ выпытуe, а учителькамъ вказôвки подае.

Пôсля програмы попысувалися зъ ряду найперше ученицѣ учительки панѣ Марекъ (жени директора). Ея ученицѣ держались при грѣ на двохъ фортепянахъ разомъ хорошо въ тактѣ, що у початковыхъ есть немалою рѣчею, а взглядно до ихъ вѣку и степеня науки; увертуру Менделзона ôтдали съ задоволяючимъ зрозумѣньемъ и деклямаціею. Не менше показали достаточну техничну вправу и легкôсть гры въ сольовыхъ утворахъ Бріля и Вебера. Ученицѣ панны Бляйтъ представлялися при грѣ фортепяновôй хорошо, и ôтграли утвôръ Шуберта легко и певно. Панна Тарнавецка выступила симъ разомъ лише съ одною своею ученицею, но тая ôтграла съ явнымъ чувствомъ „Capriccio“ Менделзона. Учителька панна Лихнеръ по при добрôй грѣ своихъ учениць урадувала насъ найперше ôтзначеною грою, хорошою техникою и легкими ударами тонôвъ нашои Русинки панны Лойванюкъ (доньки священика), котрои будучнôсть на сѣмъ поли дуже гарна, а мы въ короткôмъ часѣ надѣемося почути хорошій струѣ мелодійныхъ тонôвъ ея мягонькои руки такожь — на нашôй естратѣ — а по друге забавила насъ выступомъ 6 лѣтнои панночки Роскъ въ утворѣ Шуберта на шесть рукъ при однôмъ фортепянѣ поббчь двохъ ея товаришокъ не богато ôтъ неи бôльшихъ. Та дитина съ незвычайною ôтвагою, певностею та яснымъ акцентованьемъ вела тутъ саму верхну партію утвору. Талантомъ панна Лойванюкъ перевысшае свои подруги. Хорошою певною техникою и добрымъ ôтданьемъ ôтзначилася панна Сохацка, ученица панны Лятуръ въ грѣ краковякôвъ Шопена. — Съ найбôльшимъ числомъ учениць двохъ першихъ клясъ выступила учителька панѣ Маркевичь. Знана ся учителька у Львовѣ тѣшится симпатіею музикальнои львôвскои публики задля своеи чемности, спокôйного та материньского поведеня съ ученицями, а головно задля зручнои методы та розумнои науки гры на фортепянѣ. Въ доказъ вдячности по скôнченôмъ попысѣ вручили ѣй ученицѣ, по короткôй промовѣ однои маленькои товаришки кôлька хорошихъ букетôвъ, а публика платила ей ученицямъ за хорошу гру безнастанными оплесками. Оба першій ôтдѣлы суть приготовляючими до послѣднои оглады и выконаня въ III ôтдѣлѣ. Огъ таланту и пильнои вправы залежитъ, чи ученица одинъ чи бôльше лѣтъ потребуe на одинъ ôтдѣлъ. Сей ôтдѣлъ есть въ клясикахъ объемистый а въ выконаню трудный.

Дня 28 и 30 червня слѣдували попысы III ôтдѣлу учениць самого директора п. Людвика Марка. Поважне число сеи клясы выносило сего року 56 учениць. Тутъ учитъ выключно самъ директоръ п. Марекъ; а що ся кляса кромѣ гры фортепяновои обнимае — ще и науку сольо-спѣву, то попысъ мусѣвъ протягнутись на два днѣ — одного дня гра фортепянова, а другого спѣвъ. Першій день обнимавъ 15, а другій 14 гарныхъ та объемистыхъ утворôвъ самыхъ клясичныхъ композиторôвъ. Директоръ Марекъ широко знаный концертантъ и композиторъ многихъ власныхъ клясичныхъ творôвъ, виртуозъ фортепяну, другъ Ліста и иншихъ, великій знатокъ штуки фортепяновои и спѣву; первостепенный педагогъ — учитъ и веде свои ученицѣ и ученикôвъ пôсля найновѣйшои европейскои методы. Его быстрого уха и ока неуйде найменша ошибка ученика, бо маe таку засаду, що кождый кусень граe съ ученикомъ разомъ на фортепянѣ. Чемнôсть и терпеливôсть его притягае серця учениць якъ до батька, а его педантерія особливо при талантливѣйшихъ ученицяхъ змушуe ихъ до правдивого артизму. Досыть сказати, що его наука сягае навѣть и до гармоніи (ôтрубнои галузи), опираeся на ясній ритмицѣ, докладній техницѣ, належитôй деклямаціи, а яко така не поперестае на механизмѣ, а пре до конечного зрозумѣня рôжнородного удару пальцѣвъ (за-для рôжнородного выдобутя тонôвъ), музикальнои фразелогіи, гладкои техники та зрозумѣня характеристики кождого автора зъ осôбна. Головною засадою его науки есть зрозумѣти рѣчь, ôтдати съ чувствомъ та житьемъ, и доти не перепустити, доки утвôръ мовь-бы пластика на верхъ не выйде. Красною стороною его есть ще то, що не знае нѣякои рôжницѣ въ народности. Слѣдомъ за симъ выходятъ и такій ученицѣ зъ нôдъ его руки. Тожь съ пріятностею и напруженьемъ слухали мы гры его учениць.

Межи его ученицями на грѣ фортепяну ôтзначилися найбôльше двѣ найвыше уталанованій ученицѣ: панна Бляймъ и знана намъ вже наша руска красавиця панна Бажаньска въ трудныхъ грахъ Ліста. Ясно, Лістови природно, съ глубокимъ понятьемъ и зрозумѣньемъ 12-ой рапсодіи, одной зъ найтяжшихъ утворôвъ Ліста, выдобулася наша Русинка п. Бажаньска съ знаменитою грою и съ правдивою побѣдою. Досыть, коли она потрафила перебирчистыхъ зъентузіямувати. Знатоки говорили, що она потрафила своими ôтмѣнными ударама о клявиши живо представити правдивого духа мадярского. Ея нынѣшна гра до послѣднои на вечерку Шевченка неподôбна. Тожь мы доглянули и велике вдоволенье на ея учителю п. Марку, скоро скôнчила свою гру, а публика (хоть ея сего разу не знакома) и самѣ ея товаришки обсыпали ея щедрыми оплесками. „Kurjer Lwowski“ пише въ ч. 180 о ея грѣ: Можемо хиба найпôдхлѣбнѣйше выразитися о докладнôй и выробленôй грѣ, въ котрôй чути власну незгноблену индивидуальнôсть, що выразилася въ грѣ панны Бажаньскои вервою и огнемъ. Довѣдуемося, що панна Бажаньска помимо що вже послѣдный курсъ съ такимъ успѣхомъ укôнчила, намѣряe свôй музикальный талантъ дальше розвивати. „Нецурайтесь свого, а учѣтся и чужого“...

Спѣвуча часть III ôтдѣлу выпала добре. Найбôльшій ентузіязмъ и оплески выкликавъ дуетъ съ Гугенотôвъ спѣвъ панны Файтъ и п. Борковского, знаного спѣвака зъ выступôвъ на рускихъ вечеркахъ. Сопрановый голосъ п. Файтъ легкій, смѣлый, гнучкій, въ трудній роли сего дуету разомъ съ рутинованымъ басовымъ голосомъ п. Борковского заимпонувавъ гостямъ.

Реасумуючи весь попысъ ôтъ початку до останку, зазначуемо вдоволенье публики, заявлене въ ея оплескахъ; а публики було такъ много, що саля „Нар. Дому“ вразъ съ галеріею не могла ея помѣстити. Звертаючи ще увагу на програмъ сихъ попысôвъ, бачимо тамъ рôжнородній клясичній утвори музикальній, а Шопенъ найбôльше заступленый. Видится, сей фактъ досадно переконае непокликанѣ помôвки, що директоръ сеи школы свои ученицѣ образуe не лишь на самôмъ Лістѣ, але и на Шопенѣ.

— **Холера въ полудневôй Франціи,** а особливо въ Тулонѣ стаeся чимъ разъ страшнѣйшою. Хороба не маe правильного переходу, а смерть наступае дуже нагло. Майже всѣ части мѣста навѣть и передмѣстье роботницке заражене пошестею. Въ Тулонѣ померло 8 с. м. ôтъ пôвночи до 10 год. рано 10 осôбъ а въ Марсиліи въ тôмъ самôмъ часѣ 14 осôбъ. Въ Тулонѣ горятъ цѣлыми днями по рôжныхъ улицяхъ мѣста великій огнѣ. Въ Парижи народъ дуже переляканый и починае втѣкати, хочь ще не було случаю холеры. Середъ жителѣвъ починае вже проявлятись певне негодованье на Ферріого. Въ пôвнôчнôй Италіи а именно въ Миланѣ, Веронѣ и Салюццо спокôйно; крôмъ по-

даныхъ вже нами, не було тутъ бôльше случаѣвъ смерти на холеру.

Переписка Редакціи и Администраціи.

Вп. Левъ Поданка (?) въ Россіи. На листъ Вашъ мы не ôтповѣдаємо, бо не знаємо точнои адресы. — *Всч. И. Г. въ Пан.* „Кадриля зъ рускихъ пѣсень“ не знаємо де дôстати; 65 кр. до Вашои розпорядимости.

Аптика РУКЕРА во Львовѣ

1009 (59—?) поручае

препараты зъ гумы и выробы кавчуковй

для потребъ хирургичныхъ и иншихъ подôбныхъ.

СВѢДОЦТВО.

Пôдписанй заявляютъ симъ на пôдставѣ точно ними переведеного розслѣду, що папѣросова бибулка походяча зъ *фабрики папиросовыхъ бибулокъ* „Le Houblon“ *пана Cawley-a & Henry-ого въ Парижи* есть знаменитои якости, зовсѣмъ вôльна ôтъ всякихъ чужихъ частей складовыхъ, особливо-жь вôльна ôтъ всякихъ здоровю шкôдливыхъ складникôвъ.

Вѣдень, дня 24 мая 1884.

Пôдпис. *дръ J. J.Pohl,*
звыч. публ. професоръ хемичнои технологіи при ц. к. техничнôй академіи.

Пôдпис. *дръ E. Ludwig,*
ц. к. публ. професоръ медичнои хеміи при вѣденьскôмъ университ.

Пôдпис. *дръ E. Lippmann,*
надзв. публ. професоръ хеміи при вѣденьскôмъ университетѣ.

(Правдивôсть повысшихъ пôдписôвъ потвердивъ *дръ J. Hoffmann,* ц. к. нотаръ у Вѣдни. Повысше свѣдоцтво пôдписане и затверджене *ц. к. министерствомъ дѣлъ заграничныхъ и французскимъ посольствомъ у Вѣдни* дня 28 мая 1884.)

ЗАЯВЛЕНЬЕ.

По причинѣ великого банкрутства
Фабрики зигаркôвъ
à la ville de Genevè
въ Женевѣ въ Швайцаріи, єсьмо въ можности давати найлучшй зигарки знанй въ пѣлôмъ свѣтѣ, понизше половины цѣны. Треба користати зъ такъ рѣдкои случайности, шобы прійти до такъ хорошого зигарка. Порука на 10 лѣтъ.

Списъ зигаркôвъ:

5000 цилиндрôвъ, зигаркôвъ кишеневыхъ зъ найлѣпшого срѣбного никлю, регулёванй на минуты, перше 14 зр. теперь лишь 5·25 зр. — дуже елегантна штука. Порука за добрый хôдъ на 10 лѣтъ.

2325 анкерôвъ съ 15 правдивыми рубинами знаменитй, регулёванй на секунды, перше 21 зр., теперь 7·25 зр Окладина дуже деликатна. Срѣбный никель гравированый. Порука на 10 лѣтъ.

3650 ремонтуарôвъ съ правдивого двократного золота, накручуваный безъ ключикôвъ, съ дуже деликатною никлевою машинерією, найдешевшй и найлучшй зигарки въ свѣтѣ, перше 24 зр., теперь лишь 10·25 зр.

1000 анкерôвъ зъ правдивого 13-лутового срѣбла, пробованй черезъ ц. к. урядъ монетарный, на 16 рубинôвъ, дуже добре регулёваный. Перше 27 зр. теперь 12·40 зр.

1400 правдивыхъ ремонтуарôвъ зъ правдивого 13-лутового срѣбла, накручуванй безъ ключика, уприлеёвания машинерія зъ прандивого никлю, регулёванй на секунды, по нечуванôй еще цѣнѣ, перше 35 зр., теперь 16·50 зр.

4200 французскихъ будячихъ зигаркôвъ столовыхъ, всѣ съ галасуючимъ апаратомъ, перше 12 зр., теперь лишь 4·80 кр., дуже цѣнній для кождои родины, для кождого ремѣсвика.

Кожде, хочь-бы найменше, замовленье залагоджуєся точно въ сей часъ. Треба якъ найскорше замовляти. На доказъ, що сей анонсъ не мае на цѣли нѣякого обманьства, обовязуємося, скоро зигарки не сподобаются, приняти ихъ назадъ а грошѣ звернути.

1122 3—6 **Th. Schmejkal.**
Wollzeile 33 Wien.

Складъ и роботня
ЗИГАРКôВЪ
М. СКУРЕКЪ
зигармистръ
улиця Сикстуска ч. 1.

Дешева а солидна робота. За добрый матеріялъ и хôдъ зигаркôвъ гарантуєся.

1127 (3—3)

„БЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ“,
образокъ зъ галицкого житя, написавъ Василь Барвѣнокъ, стор. 356 въ 16-у. Цѣна 80 кр., съ пересылкою 90 кр.
Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскôй.

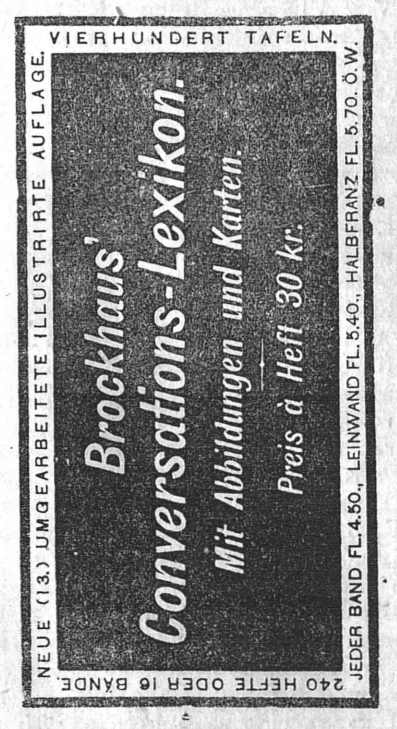

Змѣна локалю.
Р. ДИТМАРЪ
у Вѣдни
перенёсъ истнуючій ôтъ 20 лѣтъ **у Львовѣ**
ФАБРИЧНЫЙ СКЛАДЪ ЛЯМПЪ
разомъ съ головнымъ складомъ нафты
зъ дотеперѣшного локалю въ готелю Европейскôмъ **до дому Кароля Кисельки, пл. Маріяцка, ч. 9 и ул. Собѣского ч. 1.**

Значно розширенй и вымогамъ теперѣшности ôтповѣдно урядженй локалѣ зôстали отворенй. Вп. Публику якъ найсердечнѣйше упрашаєся ласкаво звидѣти огромнй запасы найрозличнѣйшихъ лямпъ и заховати дотеперѣшнй взгляды.

1130 (1—10)

Окладинки зъ заграницѣ!

Зъ препорученьемъ и апробатою Єго Преосвященьства Епископа дра Сильвестра Сембратовича, накладомъ
Конст. І. Урбана и Спôлки
выйшовъ изъ друку
НАРОДНЫЙ РУСКІЙ
МОЛИТВЕННИКЪ
(побôльшене и поправлене выданье съ толкованьемъ)
котрый получити можна
Въ торговли Мих. Дымета и у Конст. І. Урбана ч. 20. Ринокъ, Львôвъ.
по слѣдуючихъ цѣнахъ:

На велиновôмъ паперы брошур. (560 сторôнъ друку) — за **1 зр.**

Оправленый для Дамъ въ аксамитъ — за **5 зр., 6 зр.** и высше.

Оправленый въ шкôру, богато вызолоченый — за **2 зр. 60 кр.** и съ золотымъ обрѣзомъ и футераломъ — за **3 зр.**

Такій самый *на звычайнôмъ паперы* оправленый въ пôвъ-полотно — за **90 кр.**

Оправленый цѣлкомъ въ полотно за **1 зр. 10 кр.**

Оправленый въ полотно розличного цвѣта, оздôбный, съ вызолоченымъ крестомъ, съ футераломъ — за **1 зр. 60 кр.**

Меншій (352 стор. друку) оправленый въ пôвъ-полотно — за **60 кр.**

Купуючимъ бôльше екземплярѣвъ отвѣтный рабатъ!

5—6

НОВЕ ВИДАНЬЕ МОЛИТВЕННИКА!

НОВЕ ВИДАНЬЕ МОЛИТВЕННИКА!

5 килевй
БОЧÔВКИ ВИНА
поручае
ТОРГОВЛЯ ГЕГЕЛЯЙСКО-ТОКАЙСКИХЪ ВИНЪ
К. Ф. ПОПОВИЧА
927 (35—52) ВЪ ТЕРНОПОЛИ

1 бочôвка Гегеляйского столового .. 2 зр. 10 кр.
1 „ Гегеляйского столового лучшои якости 2 зр. 30 кр. и 2 „ 50 „
1 „ Гегел. стол. ароматичного 2·70 и 3 зр.
1 „ Самородного вытравного . 4 зр. 30 кр.
1 „ Ермелеки-Бакаторъ стол. 2 „ — „

Повысше наведенй цѣны розумѣются вразъ съ бочôвкою окованою желѣзными обручами и оплаченымъ портомъ почтовымъ, такъ що благосклонный ôтбиратель жадныхъ бôльше коштôвъ не поноситъ. Купуючи вина особисто тôлько у продуцентôвъ ручитъ за здоровй добрй, натуральнй и лучшй вина якъ зъ Вершецъ, и проситъ о ласкавй замовленя.

Укôнченый матуристъ
може выѣхати на лекцію черезъ вакаціи на село (може приготовляти до зложеня поправки). Порозумѣтись можна письменно пôдъ адр. И. В. въ редакціи „Дѣла“, а устно въ „Академичнôмъ Братствѣ“ ôтъ 3 до 5 годины пополудни.

М. ОНИШКЕВИЧА
РУСКА БИБЛІОТЕКА
томъ III-ый, выд. „Академичн. Братствомъ“.

(Писаня М. Шашкевича, И. Вагилевича, Я. Головацкого.)

сторôнъ XLVI+382, по цѣнѣ 2 зр. 50 кр. (разомъ съ пересылкою) можна дôстати въ „Акад. Братствѣ“, у Львовѣ, ул. Скарбкôвска, ч. 2, I; такожь за посредництвомъ рускихъ редакцій, и въ книгарняхъ: Ставропигійскôй и Т. Альтенберга (Ф. Рихтера). Можна дôстати такожь оба першй томы разомъ за 3 зр. а в.

(2—3)

„Скошеный цвѣтъ“
образокъ зъ галицкого житя
Василя Барвѣнка.
Цѣна 1 зр., съ пересылкою 1 зр. 20 кр.
Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскôй.

„ДЫМЪ“,
повѣсть Ив. Тургенева. Цѣна 1 зр. 50 кр., съ пересылкою 1 зр. 70 кр.
Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскôй.

К. Диккенса
Новорôчнй Дзвоны
Цѣна 60 кр. съ пер. 65 кр.
Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскôй.

„ВЪ ОБОРОНѢ ЧЕСТИ“,
повѣсть Г. Раймунда въ трехъ частяхъ. Цѣна 2 зр. 50 кр., съ пересылкою 2 зр. 70 кр. (Повѣсть тая стоитъ въ оригиналѣ нѣмецкôмъ 8 зр. 40 кр.)
Дôстати можна въ Администраціи „Дѣла“.

Складъ фабричный красокъ, лякерôвъ, покостôвъ, продуктôвъ хемичныхъ заразомъ и торговля матеріялôвъ
ГИБНЕРА и ГАНКЕ
1104 (48—?) **во Львовѣ, Ринокъ**
поручае

Краски олѣйнй
зовсѣмъ готовй до ужитку, до мальованя дверей, бконъ, помостôвъ, дахôвъ, домôвъ, огородовыхъ знарядôвъ и господарскихъ, знарядôвъ рôльничихъ и т. д.

КРАСКИ
олѣйно-лякеровй и бурштиново-лякеровй
масу до запусканя помостôвъ
власного выробу, найлѣпшого рода
лякеръ до помостôвъ,
лякеръ до шкôльныхъ таблицъ
найдобрнѣйшй
лякеры повозовй правдивй
англійскй зъ фабрикъ Wilkinson, Heywood и Clark въ Лондонѣ,
всякого рода лякеры до роботъ внутрьшныхъ, внѣшныхъ, дерева, желѣза и шкôры.

Краски сухй всякй роды:
анилиновй,
до крашеня яецъ
„ „ матерій,
друкарскй, бронзы (золотый порошокъ), золото въ аркушахъ,
ростинній въ плынѣ,
для переплетникôвъ,
тушовй акварелевй въ гузичкахъ и лѣсочкахъ,
акварелевй вохкй въ трубочкахъ и мушляхъ,
до мальованя порцелянъ,
олѣйнй въ трубочкахъ до роботъ артистичныхъ.

Средства до ретушованя, олѣйки и верниксы до роботъ артистичныхъ, пензлѣ, малярскй полотна, палеты сталюги и всякй приборы до мальованя и рысованя.

Артикулы для фôльваркôвъ:
Смаровило до желѣзныхъ осей,
олива до машинъ,
теръ газовый,
цементъ и гипсъ,
китъ, асфальтъ,
антимеруліонъ,
карболевый квасъ и другй средства деснфекцій.

Приряды пивничнй:
Шпунты и чопы до бочокъ,
корки до бутильокъ,
капслѣ до бутильокъ,
маса до лякованя бутильокъ,
машины до коркованя бутильокъ,
„ „ „ бочокъ,
тирбушоны,
машины до мытя фляшокъ,
пипы до бочокъ.

Артикулы гумовй,
кишки гумовй до газу и до стяганя воды, вина, пива, квасу; плыты гумовй и пр.
простирала гумовй.
Пасы до машинъ и молотѣлень въ найлѣпшихъ шкôръ бельгійскихъ всякои ширины.
Гурты до машинъ, вужѣ конопляній.
Руры циновй и оловяній.
Шрôтъ, льотки и кулѣ.
Порошокъ на комахи и молѣ, тинктура на комахи, камфора и перецъ бѣлый.
Артикулы тоалетовй, мыла тоалетовй, Extraits d'odeur, Eau de Cologne, олѣйки и помады.
Лякъ до печатаня.
Чорнило до писаня, до гектографіи, червоне, сине, чорне, до значеня бѣля и автографичне.
Краски до печатокъ, гума и карукъ розпущеный.
Китъ до скла и порцеляны.
Смаровило непромакаюче на шкôру.
Смаровила на копыта съ способомъ ужитку.
Товщь до оружія.
Лякерь до чобôтъ чорный, золотый и мѣнячійся.
Чорнило до шкôръ.
Апретура до консервованя шкôръ и пр.
Все по найдешевшихъ цѣнахъ.
Цѣнники спеціяльнй на жаданье gratis и franco.

При замовленяхъ за послѣпла, тою просится о присыланье певнои суммы, котра выстарчила-бъ хочь на оплаченье тамъ и назадъ коштôвъ почтовыхъ на случай невтбраня посылки.

Ôтъ осени року 1884 въ власнôмъ домѣ Ринокъ ч. 38.

ОРИГИНАЛЬНЙ
МАШИНЫ ДО ШИТЯ ЗИНГЕРА
одержали на выставѣ загальнôй
ВЪ АМСТЕРДАМѢ
першу и найвысшу надгороду
ДИПЛОМЪ ГОНОРОВЫЙ.

Такъ отже и теперь высокй прикметы тыхъ машинъ здобули собѣ найкрасше признанье, пôбôно якъ на всѣхъ дотеперѣшныхъ выставахъ загальныхъ въ Вѣдни, Парижи, Филядельфіи, де по безстороннôмъ розслѣдѣ удѣлено оригинальнымъ машинамъ Зингера найвысшй ôтзнаки. Помимо того силуются деякй люде представити оригин. машины до шитя Зингера въ злôмъ свѣтлѣ, а для осягненя тои цѣли прибѣгаютъ прямо до брехнѣ, твердячи, що найвыста надгорода въ Амстердамѣ не зôстала удѣлена ориг. машинамъ до шитя Зингера. Що тй твердженя не правдивй и подиктованй тôлько конкуренційною заздростею доказуе найлѣпше слѣдуючій вытягъ зъ урядовои Амстердамскои листы удѣленыхъ надгородъ.

Сполученй Державы пôвнôчнои Америки (стор. 27)
Ч. 5703 The Singer Manufacturing Co. Дипломъ гоноровый, I. надгорода.
Нѣмеччина (стор. 26)
Ч. 2320 Frister & Rossman **Медаль золотый, тôлько II. надгорода.**

Оригинальныхъ машинъ до шитя Зингера дôстати можна во Львовѣ выключно улиця Коперника ч. 2. а остерѣгаєся передъ всякими иншими, поручеными пôдъ назвою „Зингера“.

Генеральна Агентура
The Singer Manufacturing Co. New-York
Г. НАЙДЛИНГЕРЪ, Львôвъ, ул. Коперника, ч. 2.

„МЕРТВЙ ДУШЪ“
гумористична повѣсть **Миколая Гоголя** съ портретомъ автора и „Словомъ ôтъ Выдавництва“ (278 сторôнъ 8-ки).
Цѣна 1 зр. 80 кр.; съ пересылкою почтовою 2 зр.
Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійскôй.

ПОХôДЪ СОБѢСКОГО
пôдъ Вѣдень р. 1683.
Написавъ Стефанъ Качала.
Цѣна 20 кр.
Дôстати можна въ администраціи Дѣла.

Выдавець и редакторъ: **Иванъ Белей.**

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 75. Львôвъ, Субота 30 червня (12 липня) 1884. Рôчникъ V.

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй год. попол. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяца.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 44 улиця Галицкаа.

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул Галицка.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ *для Австріи*: на цѣлый рôкъ . . 12 зр. на пôвъ року . . 6 зр. на чверть року . . 3 зр. съ дод. „Библіотеки“: на цѣлый рôкъ . . 16 зр. на пôвъ року . . 8 зр. на чверть року . . 4 зр. на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ . зр. 5·— на пôвъ року , зр. 2·50 на чверть року . зр. 1·25

для Россіи: на цѣлый рôкъ . . 12 рубл. на пôвъ року . . . 6 рубл. на чверть рок. . . 3 рубл. съ дод. „Библіотеки“: на цѣлый рôкъ . . 16 рубл. на пôвъ року . . . 8 рубл. на чверть рок. . . 4 рубл. на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ . . 5 рубл. на пôвъ року . . . 2 50кр.

Для Заграницъ, окрôмъ Россіи:
на цѣлый рôкъ . . . . 15 зр.
на пôвъ року . . . . 7·50 зр.
на чверть року . . . . 3·75 зр.
съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . 19 зр. на цѣлый рôкъ . . 6 зр.

Съ днемъ 1 (13) липня розпочинаєся III кварталъ сегорôчного выдавництва „Дѣла“. Просимо про-то всѣхъ П. Т. нашихъ Предплатникôвъ, котрымъ предплата теперь кôнчится, о дальшу предплату, а залягаючихъ съ предплатою о вырôвнанье тои-жь, тымъ бôльше, що будемо мусѣли перерывати высылку всѣмъ, котрѣ до 1 (13) липня не вырôвнаютъ залеглостей, щобы черезъ зменшенье накладу зменшити и выдатки выдавництва.

Ново приступаючѣ Предплатники на „Библіотеку найзнаменитшихъ повѣстей“ дôстанутъ даромъ початокъ (6 аркушôвъ) зачатои повѣсти „Два мѣста“ Дикенса.

По выборахъ на Буковинѣ.

Дня 8 л. липня ôтбулися выборы до сойму въ дванайцяти сельскихъ округахъ выборчихъ на Буковинѣ. Безперечно нема въ Австріи другои такои провинціи, котрои выборами до репрезентаціи краєвои такъ мало интересувавсь-бы ширшій свѣтъ, якъ именно Буковина. Досыть сказати, що о результатѣ выборôвъ зъ дня 8 липня мы знайшли вѣсти въ часописахъ доперва дня 11 липня, отже въ три днѣ по выборахъ, коли тымчасомъ про результаты выборôвъ въ другихъ краяхъ коронныхъ розтелеграфовуєся заразъ на всѣ стороны австрійскои державы, а то и по-за Австрію.

На Буковинѣ стоитъ кождочасне правительство крѣпкою ногою и зовсѣмъ не маєпотребы боятися, щобъ выборы выпали борони Боже не такъ, якъ оно бажає. При низькôмъ степени просвѣты народныхъ масъ, ири недостачи національного выхованя и самопôзнаня у найчисленнѣйшои народности, замешкуючои Буковины, у Русинôвъ, при выплеканôмъ захожими Нѣмцями незвычайнôмъ самоотверженю великои части населеня Буковины въ користь австрійскои ультра-лояльности, — годѣ и сподѣватися, щобъ Буковина могла представляти таку арену боротьбы выборчои, яку представляютъ другѣ краѣ коронныѣ, де зъ однои стороны просвѣта и самопôзнанье навѣть найнизшихъ верствъ суспôльныхъ, а зъ другои стороны аспираціи національныѣ — выкликуютъ боротьбу выборчу въ имени интересôвъ суспôльныхъ та економичныхъ и національно-политичныхъ. Того всего на Буковинѣ ще доси не бувало и природно бути не могло. За централистичныхъ правительствъ такѣ панове Томащуки були на Буковинѣ кандидатами, не могучими нѣякимъ чиномъ упасти; за нынѣшного т. зв. федералистичного правительства п. Томащукъ не дôстае въ своѣмъ выборчôмъ округѣ анѣ одного голосу! Нынѣшне правительство выдвигае на Буковинѣ супротивъ Нѣмцѣвъ централистôвъ елементъ румуньскій, — и доволѣ панамъ ц. к. старостамъ заявити „двôрникамъ“-выборцямъ, що правительство бажае собѣ выбору сего або того Румуна-дѣдича або ц. к. урядника, — а всѣ голосы упадутъ на него. Коли розглянемось въ результатахъ голосованя, то побачимо, що на 12 округôвъ выборчихъ — въ 10 округахъ повыбираниѣ послы одноголосно! Mein Liebchen, was willst du noch mehr?!

Буковиньска „Руска Рада“ и симъ разомъ поставила на рускѣ округи кандидатôвъ Русинôвъ. Всѣ они упали. Мы радѣ получити зъ Буковины основне и безсторонне поясненье намѣрôвъ и заходôвъ „Рускои Рады“ при сихъ выборахъ. Таке поясненье може бути дуже поучаючимъ на будуще для Русинôвъ Буковины, — може дасть дещо поучаючого и для насъ, галицкихъ Русинôвъ. Поки-що однакъ нехай намъ вôльно буде на пôдставѣ нашого слѣдженя зъ-далека сказати, що заходы „Рускои Рады“ и въ загалѣ буковиньскихъ Русинôвъ при сихъ выборахъ були надто слабѣ и кто знае, чи въ деякихъ округахъ перейшли границю — выданя ôтозвы и поставленя кандидата. Инакше годѣ собѣ пояснити факту, що на 6 округôвъ съ рускими кандидатами — въ 4 округахъ (въ Станôвцяхъ, Заставнѣ, Выжници и Садогорѣ) рускѣ кандидаты не одержали анѣ одного голосу! Въ однôмъ лишь повѣтѣ була надѣя на выбôръ Русина, именно въ Кôцмани. Тамъ „Руска Рада“ поставила кандидатомъ п. Аричука и ôнъ мавъ великѣ шансы побѣды. Тымъ часомъ зъявивсь злощастный кандидатъ „на свою руку“, п. Григорій Купчанко. Якъ то звычайно бувае, п. Аричукъ, настоящій кандидатъ „Рускои Рады“, почувся оскорбленымъ выступомъ „самозванця“ и пôсля засады „най же не буде нѣ менѣ, нѣ ѣѣ“ — першій ôтдавъ голосъ на пана старосту...

Загальный результатъ выборôвъ до буковиньского сойму такій, що выбрано 4 старостôвъ (Кешмана въ Сучавѣ, Ортыньского въ Кôцмани, Кохановского въ Кимполунгу и Гормузакія въ Чернôвцяхъ); 4 дѣдичѣвъ-Румунôвъ (бар. Ал. Василька въ Выжници, Зотту въ Заставнѣ, бар. Викт. Стурцу въ Горагоморѣ и Юр. Флондора въ Сторожинци); 2 урядникôвъ судовыхъ (судію Купеца въ Садогорѣ и адъюнкта Морарію въ Станôвцяхъ), 1 совѣтника правительства (Ор. Реннея въ Радôвцяхъ) и президента краю Алезаніого (въ Серетѣ). Хибувало ще, щобъ выбрали були директора полиціи! — позволимо собѣ повторити за одною польскою газетою.

Богато-богато ще треба працѣ для интелигенціи рускои на Буковинѣ, щобъ могла числити на якій-такій успѣхъ при выборахъ! Не рожами стелится дорога для робôтникôвъ Руси — скрôзь, де тôлько живе рускій народъ! О колюки и каменюки калѣчитъ собѣ рускій робôтникъ руки и ноги; несповненѣ надѣѣ — дуже часто затроюютъ ему хвилѣ патріотичного одушевленя... Але одна провôдна идея присвѣчуе кождому робôтникови Руси: *Мы працюємо для нашои будущины народнои!*

Галицка статистика выборча
зъ рокôвъ 1876 и 1883.

II. Правыборцѣ.

Пôсля галицкого статуту краєвого число послôвъ зъ громадъ сельскихъ означене зôстало на 74; кождый посолъ выбираєся въ окремôмъ округѣ выборчôмъ, утворенôмъ зъ двохъ або трехъ давныхъ округôвъ политичныхъ. Выборы въ громадахъ сельскихъ не суть безпосередніѣ, такъ якъ въ мѣстахъ и бôльшихъ посѣлостяхъ; въ селахъ на кождыхъ 500 мешканцѣвъ выбираєсь одного правыборця, а доперва тѣ правыборцѣ выбираютъ посла на соймъ. До выбору правыборцѣвъ приступаютъ такожь не всѣ повноправніѣ члены громады, а тôлько двѣ третины найвысше оподаткованыхъ, управненыхъ до выбору зверхности громадскои. Якъ бачимо, сама ординація выборча стараєсь ограничити выразъ волѣ селяньства дуже важными порогами на пôдставѣ маєтковôй, черезъ що одна третина повноправныхъ горожанъ въ селяньскихъ округôвъ выбôрчихъ есть выключена ôтъ всякого голосованя при выборахъ соймовыхъ. Коли 74 округи выборчѣ въ групъ селяньскихъ числили въ р. 1876 разомъ 5.109.777 душъ, то право голосувати на выборцѣвъ мало мѣжь ними тôлько 508.617 душъ, т. є. на 100 жителѣвъ припадало несповна 10 правыборцѣвъ. Въ р. 1883 ôтношенье те ще зменшилося, хочь абсолютне число правыборцѣвъ вбôльшилося о 29.306; за то загальне число людности взросло о тôлько значнѣйше, що на 1000 мешканцѣвъ припадае лишь несповна 97 правыборцѣвъ.

Дуже се цѣкава рѣчь, те зменшенье взглядного числа правыборцѣвъ по громадахъ сельскихъ. Значитъ оно, що бѣднôсть по селахъ чимъ разъ бôльше змагаєся. Але що найцѣкавѣйше, такъ се то, що особливо въ округахъ мазурскихъ не тôлько взглядно, але и абсолютно дуже повменшувалось число правыборцѣвъ. Найдосаднѣйшимъ въ тôмъ взглядѣ примѣромъ есть округъ Домброва-Жабно, де 1876 р. було правыборцѣвъ 6.684, а 1883 тôлько 5.575, — т. є. за 6 лѣтъ пропало, щезло въ лиця землѣ 1.109 повноправныхъ горожанъ, найаєтнѣйшихъ представителѣвъ селяньства! И се въ округѣ обнимаючôмъ 110 громадъ съ 60.435 мешканцями въ 1876 а 60.255 мешк. въ 1880 роцѣ! Адже-жь се значитъ, що въ тôмъ округѣ, де 1876 р. на 1000 мешканцѣвъ ставало до выбо,у выборцѣвъ звышь 110, въ 1883 ставало ихъ тôлько 92, т. є. що на кождыхъ 100 правыборцѣвъ ажь 16·5% утратило право голосованя.

Але округъ Домброва-Жабно не есть одинокимъ, хочь безперечно есть найяркѣйшимъ примѣромъ упадку галицкого, а особливо мазурского, селяньства въ послѣдныхъ часахъ. Зъ-помѣжь 28 будь-то чисто, будь переважно мазурскихъ округôвъ выборчихъ Галичины, загаломъ 12 округôвъ выказуе вменшенье абсолютного числа правыборцѣвъ, и то, вчисляючи и высше згаданый округъ, разомъ о поважне число 4.935 правыборцѣвъ. То значитъ, що въ 12 мазурскихъ округахъ выборчихъ черезъ 6 лѣтъ на кождыхъ 100 правыборцѣвъ майже 7 утратило горожаньску повноправнôсть, т. є. на 100 найчôльнѣйшихъ господарѣвъ майже 7 вôѣднѣло або вывандрувало въ чужину. Чи-жь тѣ страшнѣ цифры не повинны-бы стати для нашихъ Полякôвъ, для нашои „врархіи суспôльнои“ грôмкимъ memento, щобъ покинувши вже разъ нещастнѣ експерименты на рускôй земли и рускôй народности, принялись съ засукаными рукавами за ратованье свого власного народа, котрый

Чистôсть языка.

Написавъ Михайло Подолиньскій.

II.

(Дальше.)

Було сказано, що однымъ въ найбôльшихъ клопотôвъ родячоися новои литературы есть невмѣрно прискореный и значный лексикальный врôстъ языка простонародного, перемѣняючого-ся на языкъ письменный. Выказали мы такожь, що якъ-бы нѣ небезпечный бувъ такій неприродно прискореный врôстъ, такъ есть ôнъ доконечный. Теперь же хочемо ôтповѣсти на пытанье, въ якій то спосôбъ сей врôстъ ôтбуваєся, и якъ радятъ собѣ розличнѣ литературы въ подôбнôмъ случаю. При нашихъ выводахъ будемо опиратись переважно на чужѣ письменности, щобы сѣ выводы були по можности стислѣ и переконуючѣ.

Очевидно, що кожда нова письменнôсть, хотячи лексикально збогатити языкъ, муситъ ити тою самою дорогою, якою иде живый языкъ въ загалѣ. Кождый въ насъ знае, що слова маютъ переважно бôльше якъ одно значенье, и що тіи значеня дуже часто такъ ôтдаленѣ ôтъ себе, що значенье слова въ загалѣ дасться угадати напевно доперва въ цѣлости, въ реченя. Се явище, на котре навѣть доказôвъ не треба, стоитъ въ найтѣснѣйшôй звязи съ цѣлымъ существомъ языка, а именно съ тымъ фактомъ, що языкъ людскій есть наскрôзь образовый. Слова не суть назвами поодинокихъ предметôвъ або идей; они суть лишь образами, нагадуючими певнѣ предметы и идеѣ. Слово и бесѣда, хочь певно вяжутся тѣсно съ мыслею, все-таки цѣлои мысли не суть въ силѣ покрыти. Инакше не можна-бъ объяснити собѣ, въ-ôтки береся стôлько языкôвъ, и чому те саме въ однôй бесѣдѣ выражаєся такъ, а въ другôй цѣлкомъ инакше. Навѣть пнѣ слôвъ выражаютъ не спеціяльнѣ, а загальнѣ понятя, eine generelle, nicht individuelle Idee, якъ каже Максъ Миллеръ. Колибъ не такъ було, то було-бъ неможливымъ, щобъ зъ одного пня родилися слова, выражаючѣ такъ рôжнородніѣ понятя, якъ: стôлъ, стеля, постѣль; kriechen, Kraut, Krebs; canere, canis, κυών, Hund, Hahn, Huhn; Scheere, Pflugschar, Schaar, Scharte, bescheeren, и т. д. Образовôсть бесѣды есть дальше причиною, що значеня слôвъ съ часомъ такъ значно змѣняются въ однôмъ и тôмъ самôмъ языцѣ. Такъ значило колись нѣмецке schlecht честный, прямый; albern правдомовный, справедливый; Gift тôлько що Gabe; Arebeit (Arbeit) тôлько що Noth, Beschwerde; Gast значило ворогъ; Adel значило рôдъ и т. д. (*Schleicher*, Deutsche Sprache ст. 292). Якъ-же значно ôтмѣнне стало значенье тыхъ слôвъ за кôлькасотъ рокôвъ! Подôбныхъ прикладôвъ найшовъ-бы въ кождôй мовѣ не сотками, а тысячами.

Опираючись на тôй образовости людскои мовы, маєотже кождый письменный языкъ найвыгôднѣйше средство розширювати майже безъ кôнця свôй лексиконъ. Ôнъ потребуе тôлько:

1) Надати истнуючимъ, загально звѣстнымъ словамъ новѣ тѣснѣйшѣ або ширшѣ фаховѣ, техничнѣ и т. д. значеня, въ мѣру того, съ якими новыми понятями познакомляе ôнъ народъ. Коли-бъ не иншій обставины, а особливо коли-бъ не те, що писателѣ нового литературного языка не завсѣгды маютъ часъ глядати довго за словами, дальше, що не знаютъ они поки-що єще добре всего богатства своеи мовы, ôттакъ що боятся неясности и и суть склоннѣ мыслити про науковѣ рѣчи въ чужихъ языкахъ, въ котрыхъ образувались, або суть и прямо недбалѣ, — то користаючись лишь добре въ сего одного средства, могли-бъ они въ великôй части обôйтися безъ чужихъ та кованыхъ слôвъ. Прикладôвъ на сей першій спосôбъ взбогачуваня словаря найшовъ-бы безъ кôнця въ кождôмъ языцѣ та найдутся вже и въ нашôй молодôй письменности такѣ, котрѣ принялися загально, або противъ котрыхъ ачей вже нѣкто не схоче выступати. И такъ уживаємо мы слова: „рôдъ“, „корѣнь“, въ розличныхъ науковыхъ значеняхъ, о котрыхъ народови и не снилось; „доба“ або „пора“ въ значеню „епоха“; „дѣленье“, „множенье“, въ значеню математичнôмъ; „лучь“ въ значеню radius; „пôдойма“ въ значеню физикальнôмъ Hebel, dźwignia, и т. д. Всѣ такѣ розширеня значень суть зовсѣмъ оправданѣ, бо прецѣнь и народъ самъ говоритъ „папѣрокъ“ зам. гульденъ, „паукъ“ означае у него висячій свѣчникъ, и т. д. безъ кôнця.

2) Зъ помѣжь цѣлкомъ або майже рôвнозначучихъ слôвъ, лишаєсь одно слово до ужитку въ звычайнôмъ значеню, а другому надаєся спеціяльне нове значенье, або роздѣляєсь сѣ значеня пôсля вподобы. Такъ прикладомъ въ нѣмецкôмъ Dunst, Dampf, Rauch; Platz, Ort, Stelle, Stätte, зôстали розлученѣ що до тѣснѣйшого значеня доперва черезъ науку. Такъ само уживано въ сѣмъ языцѣ ezen (essen) и vrezen (fressen) на перемѣну о людяхъ и о звѣрятахъ; Rabe и Rappe суть одно слово и тôлько письменнôсть роздѣлила ихъ посредствомъ правописи такожь и що до значеня, якъ роздѣлила einfältig ôтъ einfach, якъ роздѣлили Поляки niebieski ôтъ niebiański. И въ нашôй молодôй литературѣ починаємо мы вже послугуватись симъ роздѣленьемъ значеня у чистыхъ або полу-синонимôвъ. Такъ н. пр. розрôжняємо стисло межи „старый“ а „старинный“ (вѣкъ= Alterthum); межи „простый“ а „прямый“ (въ геометріи); межи „кутомъ“ а „граною“, „верхомъ“ и „верхôвьемъ“ (въ географіи); межи „коломъ“, „колесомъ“ а „кругомъ“ и т. д., — що народъ не завсѣгды робитъ.

3) Посредствомъ приставокъ и нарôстковъ, або черезъ вложенье слôвъ творятся въ истнуючихъ слôвъ новѣ части мовы и новѣ слова въ той самый спосôбъ, якъ то чинитъ живый языкъ. Если слово вручно въ дусѣ языка уковане, то часами и не легко ôтгадати, що его родовôдъ прямо незаконный. Кожда письменнôсть посѣдае велику силу такихъ новотворôвъ. Именно же великѣ писателѣ, а особливо поеты, впроваджуютъ до языка много неологизмôвъ. Вже Горацій въ своѣй „Epistola ad Pisones“ признае писателямъ право творити новѣ слова, запевняючи, що добре укутѣ слова приймутся: Et nova fictaque nuper habebunt verba fidem. Въ нѣмецкôмъ языцѣ почавши ôтъ Лютра а скôнчивши на Rückert-ѣ натворивъ кождый знаменитшій писатель цѣлѣ десятки слôвъ того рода. Хочь Лютеръ сердится таки ажь мôцно на тыхъ, die uns täglich neue Wörter dichten, и вельми ненавидѣвъ*) неологизмы такѣ, якъ: beherzigen, behändigen, erspriesslich, erschliesslich, то помимо того всѣ тіи слова удержались до нынѣ и теперь майже вже нѣхто и не догадаєсь, що они укованѣ. Що бôльше, самъ Лютеръ накувавъ немало неологизмôвъ и то навѣть съ зненавиджеными со-

*) Зри Heinrich Rückert. Geschichte der Neuhochdeutschen Schriftsprache II. стор. 90.

при такôмъ поступѣ обѣдненя за якихъ-небудь 30 лѣтъ зовсѣмъ буде вычеркненый въ ряду народôвъ, маючихъ въ австрійскôй державѣ свою краєву репрезентацію!

А якъ же стоитъ дѣло съ всходно-галицкими, рускими округами выборчими? Зъ рускихъ округôвъ выборчихъ выказуютъ уменшенье абсолютного числа правыборцѣвъ, а затымъ слѣды упадку народного тôлько 8 зъ помѣжь 46 округôвъ выборчихъ. Округи тѣ суть: Копичинцѣ-Гусятынъ (де вменшилось правыборцѣвъ о 355), Рава-Немирôвъ (о 230), Перемышль-Нижанковичѣ (о 224), Стрый-Сколе (о 211), Городокъ-Янôвъ, Жовкôвъ-Куликôвъ-Мосты, Долина-Болехôвъ-Рожнѣтôвъ и Теребовля-Золотники. Загаломъ въ тыхъ 8 рускихъ округахъ выборчихъ убуло 1.287 правыборцѣвъ, т. е. на кождыхъ 1000 правыборцѣвъ зъ р. 1876 убуло въ 1883 р. звышь 24. За то-жь прибутокъ правыборцѣвъ въ иншихъ рускихъ округахъ бувъ далеко значнѣйшій, нѣжь той убутокъ и нѣжь прибутокъ въ иншихъ округахъ мазурскихъ. Загаломъ прибутокъ въ абсолютнôмъ числѣ правыборцѣвъ выказуе 53 округи и brutto сума того прибутку выноситъ 35.528 правыборцѣвъ. Не маючи поки-що пôдъ рукою самои працѣ статистичного бюра съ спеціяльными выказами округôвъ, а черпаючи тôлько въ обширного его резимé, помѣщеного въ „Gaz. Lwowsk-ôй“, котра именно сей выказъ уважала потрѣбнымъ поминути, мы мусимо прибѣгнути бодай до рахунку гипотетичного, щобъ дати читателямъ хочь яке-таке выображенье о прибутку правыборцѣвъ въ округахъ всходнои и захôднои Галичины. У всходнôй Галичинѣ выказало прибутокъ правыборцѣвъ 37 округôвъ, а въ захôднôй 16. Отже-жь коли-бъ прибутокъ той бувъ у всѣхъ тыхъ округахъ рôвномѣрный, то въ такôмъ разѣ въ повѣтахъ всходныхъ прибуло-бы загаломъ 24.808, а въ захôдныхъ 10.720 правыборцѣвъ, т. е. що въ захôдныхъ повѣтахъ прибутокъ покрывъ-бы страту заледво два разы, а у всходныхъ около 20 разôвъ.

Правыборцѣ управненй до голосованя въ выборахъ первѣстныхъ (правыборахъ) въ округахъ громадъ селяньскихъ суть або селяне, або мешканцѣ мѣсточокъ не выбираючихъ свого власного посла, або въ кôнци тѣ мешканцѣ обшарôвъ двôрскихъ (офиціялисты и пр.), котрй не маютъ права голосувати при выборахъ въ бôльшихъ посѣлостей. Зъ загального числа правыборцѣвъ було правыборцѣвъ:

	въ р. 1876	въ р. 1883
въ громадъ сельскихъ	84·75%	84·66%
въ обшарôвъ двôрскихъ	1·13 „	1·16 „
въ громадъ мѣскихъ	14·12 „	14·18 „

Якъ бачимо, процентъ правыборцѣвъ мѣскихъ и двôрскихъ побôльшився въ тôмъ 6-лѣтнôмъ періодѣ. Мѣру того побôльшеня выразнѣйше покажутъ намъ слѣдуючй цифры. И такъ побôльшилосяôтъ р. 1876 до 1883 число правыборцѣвъ:

въ громадъ сельскихъ	о 24.305	або о 5·64%
въ обшарôвъ двôрскихъ	о 531	або о 8·47%
въ громадъ мѣскихъ	о 2.609	або о 5·86%

Якъ бачимо, правыборцѣ зъ обшарôвъ двôрскихъ представляютъ, взглядно беручи, найзначнѣйшій прирôстъ, бо на 1000 ихъ голосôвъ зъ р. 1876 прибуло въ 1883 майже пôвдевята новыхъ. Але елементъ сей, взглядно до загального числа правыборцѣвъ незначный и пôдпадаючій найбôльшимъ флюктуаціямъ, есть однымъ зъ найголовнѣйшихъ знарядôвъ передвыборчои агитаціи, есть тою драбиною, по котрôй наша „суспôльна врархія“ здобуває собѣ „zaufanie ludu“, — тожь на врôстъ именно того елементу мы повинни глядѣти якъ на грôзну хмару, грозячу въ многихъ округахъ нашимъ народнымъ интересамъ.

(Дальше буде.)

ДОПИСИ.

Зъ-надъ Збруча.

(*Выборы до рады повѣтовои въ Гусятынѣ зъ куріи мѣскои.*) Передъ хвилею скôнчилися выборы до рады повѣтовои гусятыньскои зъ куріи мѣсточокъ. Мы були певни побѣды. Сталося инакше! Мѣсточка Гусятынъ, Хоросткôвъ, Копычинцѣ, Сухоставъ и Пробôжна разомъ выбирали 5 радныхъ. Выборцѣвъ було всѣхъ 84, а то 28 жидôвъ и 56 христіянъ, зъ тыхъ до 10 псевдо-Полякôвъ або Русинôвъ перевертнѣвъ. Лишалося до 46 людей независимыхъ мѣщанъ-хлѣборобôвъ и мы гадали, що тіи люде не дадутся збаламутити и що пôдъ собою и своими дѣтьми гробу не будутъ копати. Сталося инакше! Розумѣвся, що 28 жидôвъ для „гешефту“ держалися разомъ якъ одинъ мужь и притягнули до себе ще 20 мѣщанъ и тымъ способомъ побѣдили. Съ нами голосували 22 выборцѣ, самй честнй люде. Соромѣтся панове мѣщане зъ Копычинець, Хоросткова и Сухоставу! Мы вамъ предкладали по одному радному зъ вашихъ мѣсточокъ, таки вашихъ людей, а вы выбрали собѣ людей зъ Гусятына, котрй нѣколи нѣчо не мали спôльного съ мѣщаньствомъ и народомъ — а тôлько передъ и при выборахъ до васъ зближаются! Выборцѣ христіяне зъ Гусятына и зъ Пробôжнои, хочь були въ малôмъ числѣ, не далися збаламутити, длятого честь имъ! Найболестнѣйше тронуло насъ те, що мѣщане копычинецкй, котрй довшій часъ зôставали пôдъ вплывомъ посла о. Н. Сѣчиньского, не могли розпôзнати пшеницѣ ôтъ кукôлю... и що выборцѣ зъ селъ смѣло можутъ ихъ назвати зрадниками не тôлько народнои, але и власнои матеріяльнои справы безъ взгляду на народнôсть! Ôтгомôнъ жидôвскихъ цимбалôвъ и склянка пива съ ковбасою може на хвилю притупитъ вашу совѣсть, але може ще на дорозѣ при поворотѣ зъ выборôвъ совѣсть ваша буде вамъ инакше шептати!!

Генералъ Тотлебенъ.

Черезъ смерть генерала Тотлебена Россія стратила зновъ одного найздôбнѣйшого генерала и воина славы европейскои. Телеграмъ зъ Франкфурта сповѣстивъ о смерти графа Едварда Тотлебена въ кушеляхъ въ Соденъ, въ однôй зъ найкрасшихъ околиць надреньскихъ. Ген. Тотлебенъ бувъ зъ роду Нѣмець. Справедливо сказавъ кн. Бисмаркъ, що Россія опирае цѣлу свою силу на Нѣмцяхъ. Ôтъ часу Петра Великого а особливо ôтъ царицѣ Елисаветы ажь до вступленя на престолъ Александра III. займали Нѣмцѣ майже лишь выключно найвышй мѣсця въ Россіи, якъ въ управѣ державнôй, такъ и въ арміи — и они то достарчали ѣй найлѣпшого матеріялу консервативного и реакційного.

Кому-жь не звѣстнй такй имена якъ Несельроде, Остенъ-Сакенъ, Бергъ, Паленъ, Коцебуе, Кляйнмихель и др. Все то були Нѣмцѣ, котрыхъ власть найбôльше значила въ Россіи. Нынѣ, коли Нѣмцѣ почали вже займати и низшй уряды, коли нѣмецкй професоры почали заповнювати университеты и школы середнй а нѣмецкй колонисты цѣлыми тысячами почалися пхати въ Россію и вытискати вже не тôлько мѣщанъ и ремѣсникôвъ, якъ примѣромъ въ Царствѣ Польскôмъ, але выпирати навѣть селянъ зъ ихъ рôдноі землѣ якъ на Волины, Подôлю и Украинѣ, побачили въ Россіи небезпеченьство и стали Нѣмцямъ опиратись. Россійскій панславизмъ зробивъ бодай тôлько доброго для самои-жь Россіи, що почавъ выступати противъ ширшаючои германизаціи, а Нѣмцѣ достойники и „чиновники“ почали поволи переводитися.

Царь Александеръ III особисто не любитъ Нѣмцѣвъ, а дружба Россіи съ Нѣмеччиною заключена лишь за-для потребы. Въ самôй Россіи почали Нѣмцямъ ôтбирати поволи ихъ вплывъ и значенье — и нынѣ вже менше есть высокихъ достойникôвъ Нѣмцѣвъ, хочь зъ долины ширится въ Россіи германизація якъ и ширилась. До высокихъ достойникôвъ Нѣмцѣвъ належавъ такожь и покôйный ген. Тотлебенъ. Ôнъ родився 4 лютого 1817 р. въ Митавѣ въ Прусахъ и бувъ сыномъ купця. Ще малымъ хлопцемъ зайшовъ съ своимъ батькомъ до Риги, де выховувався и мавъ зôстати купцемъ. Ôнъ заявлявъ однакожь бôльше охоты до войска и вступивъ 1835 до школы инжинерôвъ въ Петербурзѣ, а зъ ôтти яко пôдъофициръ до корпуса инжинерôвъ. Въ рокахъ 1847—1448 ôтзначився на Кавказѣ при занятю крѣпостей Салты и Чохъ и зôставъ 1853 именованый пôдполковникомъ. Пôдчасъ кримскои вôйны придѣленый бувъ ген. Шильдерови и боронивъ Силистріи. Зъ ôтси бувъ ôнъ 1854 р. покликаный въ ранзѣ полковника и съ титуломъ флигель-адъютанта до Криму, де ему поручено оборону Севастополя. Приѣхавши до Севастополя, Тотлебенъ скоро побачивъ, що найслабшою стороною крѣпости була полуднева часть, на котру и зараз непріятелѣ кинулися. Ôнъ взявся заразъ до направы крѣпости и въ очахъ непріятеля довѣвъ ей до такои силы, що навѣть самъ непріятель зъумѣвся. Якъ-бы не то, що Тотлебенъ зôставъ раненый и мусѣвъ уступити, непріятель бувъ-бы певно сего мѣсця не забравъ. По кримскôй вôйнѣ дôставъ ôнъ значну нагороду и бувъ вынесеный въ дворяне. Въ 1860 р. бувъ Тотлебенъ именованый генералъ-лейтнантомъ, а 1877 рôкъ призвавъ его на побоевище пôдъ Плевною. Кому незнана героична оборона сего мѣсця черезъ Османа пашу? Здавалось вже, що россійска армія стратитъ тутъ свою славу, коли приспѣвшій Тотлебенъ здобувъ крѣпость, пôдъ котрою тôлько поплило крови. За се дѣло получивъ ôнъ титулъ графа. Въ послѣдныхъ часахъ бувъ Тотлебенъ губернаторомъ въ Одессѣ и опôсля въ Вильнѣ. Задля свого духа нѣмецкого не мôгъ ôнъ устояти передъ напоромъ панславизму и пôйшовъ въ ôтставку. Що до своихъ поглядôвъ политичныхъ бувъ Тотлебенъ консерватистомъ чистои крови и мôгъ смѣло ставитись на рôвнѣ хочь-бы съ самымъ Катковомъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Выборы до соймôвъ краєвыхъ*), що довгій часъ абсорбували увагу публицистики, въ двохъ краяхъ с. е. въ Австріи низшôй и Моравіи вже переведенй, а зъ загального погляду на ихъ результатъ дасться вывести заключенье, що они выпали въ обохъ сихъ провинціяхъ некористно для нѣмецко-либерального сторонництва. Участь выборцѣвъ особливо въ низшôй Австріи була незвычайно велика: въ самôмъ середмѣстю Вѣдня приступило до выборôвъ о 2000 выборцѣвъ бôльше якъ въ р. 1878; въ Леопольдштадъ явилося при урнѣ выборчôй въ четверо а въ Маргаретенъ въ-троє бôльше якъ передъ 6-и роками. — Въ Вѣдни якъ и въ прочихъ мѣстахъ выбранй до сойму вправдѣ самй либеральнй послы, но поважнй меншости, що стояли за кандидатами консервативного, антисемитского и демократичного сторонництва представляютъ въ дивнôмъ свѣтлѣ твердженье „N. fr. Presse“, будь-то цѣле населенье Австріи именно-жь Вѣдня роздѣляло политичнй погляды нѣмецко-либерального сторонництва. — Зовсѣмъ несподѣвано зыскали либералы мандатъ посольскій въ округѣ Тульнъ-Клостернайбургъ, позаякъ кандидованый консерватистами абатъ Кершбаумеръ заявивъ, що не прійме мандату. — Оцѣняючи результаты послѣдныхъ выборôвъ въ низшôй Австріи нѣмецко-либеральна праса выводитъ розумѣеся дуже користнй для себе заключеня и ворожитъ такожь користный успѣхъ для наступаючихъ выборôвъ до рады державнои, а головный органъ сеи-жь партіи „N. fr. Presse“ называе послѣднй соймовй выборы свѣтлою точкою середхмарныхъ днѣвъ. — Но мимо всего того сторонництво либеральне не буде могло уважатися паномъ ситуаціи въ низшо-австрійскôмъ соймѣ, бо межи либеральными а консерватистами низшо австрійскои бôльшои посѣлости заключеный тихцемъ компромисъ, въ силу котрого приôтбувшихся дня 9 липня выборахъ зъ сеи куріи перейшла листа, обôймаюча 10 либеральныхъ а 5 консервативныхъ кандидатôвъ. Наслѣдкомъ сего компромису вытворится въ соймѣ сторонництво „центра“, котре пôдъ проводомъ кн. Траутмансдорфа буде розпоряджало 20 голосами и станеся язычкомъ, рѣшаючимъ всѣ справы.— Ще сумнѣйшй выгляды для нѣмецко-либерального сторонництва представляе соймъ моравскій, въ котрôмъ дотеперь верховодили Нѣмцѣ. На 98 выйшовшихъ зъ выборôвъ членôвъ сойму выпадае на Чехôвъ и консерватистôвъ зъ мѣста: 13 мандатôвъ, зъ куріи сельскои 23 мандаты, а зъ фиденкомисарнои бôльшои посѣлости 5, такъ що сторонництво ческо-консервативне за дочисленьемъ голосôвъ виріальныхъ архіепископа Фирштенберга и епископа Бауера буде розпоряджати 43 голосами противъ 45 голосамъ либеральныхъ послôвъ. Межи обома сими великими сторонництвами стоитъ сторонництво центра утворене наслѣдкомъ компромису гр. Хлюмецкого съ репрезентантами бôльшои посѣлости, а ôтъ того, съ котрою партіею оно пôйде, залежати буде якій оборотъ возьме справа. — Соймъ моравскій зôбрався вже дня 10 н. с. липня. — Президентомъ сойму именованый гр. Феликсъ Веттеръ де Лілі, а его заступникомъ дръ Шромъ. По переконаню политичнôмъ належитъ гр. Веттеръ до партіи центра а въ радѣ державнôй голосувавъ съ правицею, заступникъ же маршалка есть членомъ ческого клюбу. — Сельскй громады на Буковинѣ выбрали вже 12 своихъ послôвъ, зъ котрыхъ 7 належитъ до румуньскои партіи а 5 есть урядниками, попираючими безъусловно теперѣшне правительство краєве. — Замѣтне въ послѣдныхъ выборахъ буковиньскихъ, що не выбрано дра Томащука, но найсумнѣйше вражае насъ се, що на 240.000 Русинôвъ нема анѣ одного представителя рускои народности!

(*Зъ Босніи*) надходятъ зновъ занепокоюючй вѣсти. До „Presse“ доносятъ именно зъ Мостару, що коло Тирнова появились ооруженй ватаги, котрй нападаютъ на патролююче войско. — Одна така ватага, котрои начальникомъ есть Чорногорець, що бравъ участь въ послѣднôмъ повстаню, напала на патролю, ведену официромъ, и убила коменданта. — Чи се була лишь бôйка съ звычайною розбишацкою бандою, чи грали ту ролю такожь политичнй мотивы поки що не знати, но на всякій случай не треба забувати, що рухъ повстаньчій организувався дотеперь въ окупованыхъ краяхъ зъ бандъ, котрй называно розбишацкими ватагами.

(*Складъ угорского сойму*). Выборы до угорского сойму вже совершенно укôнченй, а по доконаню всѣхъ доповняючихъ и тѣснѣйшихъ выборѣвъ, представляється ось якъ: сторонництво либеральне числитъ 234 послôвъ, сторонництво независимыхъ розпоряджае 77 голосами, 60 послôвъ

бою приставками be-, ge-, dar-, über-, н. пр. befremden, bestricken, gereichen, darreichen, übereichen. Мѣжь иншими и слово Morgenland (Morgenland) есть его выробу. Въ XVII. столѣтю ôтбувалось въ Нѣмеччинѣ коване слôвъ на велику скалю, такъ що граматикъ Schottel въ своѣй Ausführliche Arbeit von der Teutschen Haubtsprache зъ 1663 року взываe ажь помочи der hohen Obrigkeit, щобы постаралась, dass solche Schlüngelgecke (новаторы, куючй слова) jhre Brüte für sich vielmehr behalten, als durch öffentlichen rukk, was für Spracherfahrene Helden sie sind, kunt machen könnten. Тымъ часомъ у него самого и у его сучасного найпершого нѣмецкого писателя Opitz-a, стрѣчаются що хвиля новоутворенй десь кимсь за ихъ часôвъ слова, якъ н. пр.: Tiefe; Stutzer; Angelegenheit, Begebenheit, Plumpheit; Bangigkeit, Ehrlichkeit, Ehrbarkeit, Liederlichkeit, Mächtigkeit; Abkömmling, Findling, Klügling, Zärtling; Begebniss; Irrsal, Scheusal; Barschaft, Bereitschaft; Beschaffung, Heilung; Strafamt, Sturmwind, Notwehr, Spielart, Dichtart, Spottrede, Sprüchwort и т. д. (зри *Joh. Chr. Aug. Heyse*, Lehrbuch der deutschen Sprache I ст. 68). Кто догадавсь-бы нынѣ, що тіи слова були колись неологизмами и могли развити чіе ухо? Що бôльше, переважна часть нѣмецкихъ слôвъ на ung, niss, на heit, keit, schaft, есть штучно укована. Численнй нѣмецкй зложеня на los починаются доперва ôтъ Simon-a Dach-a († 1659), котрый першій почавъ уживати слова: furchtlos, arglos, sorglos и т. д. Такожь доперва черезъ переклады дôсталось до нѣмецкого языка въ 1768 р. слово empfindsam, а 1794 слово Umsicht и першій Ch. Wolf уживъ съ кôнцемъ минувшого столѣтя слово Leidenschaft въ значеню Pathos (*Pott*, etymologische Forschungen, I. ст. 265). Въ одномъ маленькôмъ кусничку Гетого „der Fischer“, стрѣчаемо ажь два неологизмы, именно wohlig и wellenathmend. Зъ першои части Фавства наводитъ Готшаль въ своѣй Poëtik (I. ст. 164) кôльканайцять пышныхъ новыхъ слôвъ, котрй читаются наче-бъ нашй давнй знакомй, коли противно, въ другôй части того-жь Фавста старому поетови не удавались вже его неологизмы.

Щобы ново укуте слово було добре, муситъ оно бути намъ ôтъ разу зрозумѣле и не потребувати найменшои застановы, щобъ ôтгадати его значенье. Такожь треба розрôжнити слова укутй лишь для якоись спеціяльнои цѣли, ôтъ слôвъ выступаючихъ съ претенсією на загальне принятье и на довге житье. Поетамъ лучаеся часто, що укуютъ они слово чи то въ цѣли гумористичнôй, чи лишь для спеціяльного, одноразового ужитку, якъ н. пр. такъ званй „ономатопеѣ“. Тіи слова не можна очевидно судити такъ строго, якъ такй, що обчисленй на загальный ужитокъ.

Такожь треба зауважати, що слова кованй буваютъ двоякого рода и такъ: 1) чисто-народнй, утворенй зô свого пня и цѣлкомъ въ дусѣ языка такъ, що иногдѣ не легко ихъ розрôжнити ôтъ слôвъ живыхъ и 2) слова вправдѣ утворенй въ дусѣ языка, але зъ чужого, пожиченого пня. Особливо французскій языкъ маe дуже богато слôвъ сего рода, при чѣмъ послугуесь ôнъ особливо латиньскими або грецкими пнями, н. пр. parapluie, parasol, paravent (поль. parawan), kilomètre, decimètre, dekagramme, calorifère (новый рôдъ печей), fragile, при жіючôмъ народнôмъ словѣ того самого пня frêle, simuler, по-при sembler, imprimer по-при народнôмъ empreindre, faction по-при façon, legal по-при loyal, station по-при народнôмъ saison и т. д.*)

Наукова терминологія всѣхъ языкôвъ складаесь переважно зъ самыхъ кованыхъ слôвъ обохъ згаданыхъ нами родôвъ. Поляки доперва въ сѣй хвили заходятся около кованя техничнои терминологіи для желѣзниць и доперва въ послѣдныхъ десятилѣтіяхъ укували они свою юридичну и медичну терминологію; а укували ви часами дуже нещасливо. Особливо медики, поназывали найзвычайнѣйшй части тѣла и хоробы часто-густо такъ нещасливо, що и родженый Полякъ, слухаючи своихъ ученыхъ землякôвъ, неразъ не знае, о чôмъ то говорится. Чехи выкинули зъ свого языка всю чужину и були змушенй заступити ви въ великôй части коваными словами, межи котрыми есть, щобъ правду сказати, поки-що ще й дуже богато слôвъ нѣбы-то славяньскихъ и ческихъ, але укованыхъ въ дусѣ языка нѣмецкого. Тожь само Румуны выкидаючи зô свого языка славянщину, заступили ви переважно нещасливыми неологизмами. Россійскій языкъ незмѣрно богатый въ неологизмы. Однй Италіянцѣ, що маютъ менше кованыхъ слôвъ, нѣжь другй народы, а то зъ причины, що наслѣдили они въ неперервanôй традиціи вразъ съ языкомъ такожь и всю наукову и культурну терминологію своихъ великôвъ предкôвъ, Римлянъ. Все-жь таки стрѣчаемо и въ ихъ языцѣ цѣлй тысячѣ неологизмôвъ, безъ котрыхъ нѣякій языкъ не обôйдеся.

(Дальше буде.)

*) Чимъ слово подôбнѣйше до свого прототипу, то тымъ певнѣйше утворене оно въ штучный способъ и не переходило черезъ уста народу. Зри: „О перекручуваню слôвъ“ того самого автора.

выбраныхъ зъ умѣреннои опозиціи, 17 антисемитôвъ, 16 народовцѣвъ а 9 дикихъ. — Партія правительства буде отже мати бôльшôсть.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. До „Fremdenblatt-у“ доносятъ, що межи россійскими революціонерами прійшло до великого роздѣлу. Одна часть зъ ныхъ постановила просити правительство помилуваня, и обѣцяла понехати всякій ворожій стремленя. Она думає, що на сѣй основѣ получитъ дѣйстно помилуванье, тымъ бôльше, що она знає цѣлу организацію руху революційного и при єи помочи може правительство знищити всякій рухъ революційный. — Царь позôстане вѣроятно ажь до половины серпня въ Потергофѣ и буде лишь при маневрахъ флôты сего мѣсяця, а съ початкомъ серпня при великихъ маневрахъ коло Царского Села. Опôсля має наступити ще въ цвѣтню заповѣджена подорожь царя до землѣ доньскихъ козакôвъ, котрыхъ атаманомъ єсть наслѣдникъ престола. Зъ ôтси поѣде царь черезъ Кіевъ або Одессу до Варшавы, де єго стрѣтитъ нѣмецкій повномочникъ ген. Вердеръ. До Варшавы приѣде такожь якъ здаєся и австрійскій архикн. Рудольфъ. — Наслѣдникомъ померщого ген. Тотлебена въ Вильнѣ має бути комендантъ гвардійского полка гр. Павло Шуваловъ.

Чорногора. Ческій „Narod. Listy“ подаютъ досить сензаційну вѣдомôсть зъ Чорногоры, и хочь она здаєся бути дуже невѣроятною, то все-жь такій єсть она по крайнôй мѣрѣ характеристичнымъ обявомъ поглядôвъ полудневыхъ Славянъ, и выплывомъ рôжнородныхъ интересôвъ, концентруючихся на балканьскôмъ пôвостровѣ. Ось що пишутъ зъ Цетиніи до „Narod. List-ôвъ“: „Князь чорногорскій розôславъ до всѣхъ представителѣвъ бôльшихъ державъ въ Цетиніи ноту, въ котрôй доказуе, що управа окупованыхъ краѣвъ Босніи и Герцеговины не має права закладати тамъ крѣпостей противъ Чорногоры и жадає, щобы державы вмѣшалися въ сю справу, и не тôлько змусили управу окупованыхъ краѣвъ застановити всякій укрѣпленя, але змусили єи такожь въ дипломатичнôй дорозѣ шанувати межинародній права. Дальше застерѣгаєся Чорногора противъ всякихъ войсковыхъ порядкôвъ зô стороны Австріи и противъ частого переходженя границѣ черезъ австрійскій патролѣ, що гонятъ за втѣкачами ажь на чорногорску сторону. Дальше жадає Чорногора, щобы державы выслали межинародну комисію, котра знесла-бы всѣ крѣпости на чорногорскôй граници, що противлятся єи интересамъ. — Австрійскій представитель въ Цетиніи Милинковичь, котрый теперь вернувъ зъ Вѣдня до Чорногоры, конферувавъ довшій часъ съ княземъ и министромъ Радоничемъ. Ôнъ вручивъ ноту, въ котрôй австрійске правительство жадає, щобъ Чорногора обсадила границю коло Бѣлека и Корыта, щобъ симъ способомъ перешкодити чорногорскимъ ворохобникамъ переходити на австрійску сторону. Чорногора ôтказалась ôтъ сего“. Тôлько доносятъ „Narod. Listy“. „Pol. Corr.“ заперечуе симъ вѣстямъ, але жерело, зъ котрого знову ся газета дôстала информацію, не єсть официяльне лишь приватне, за котре сама-жь газета ôтповѣдає. Треба отже чекати дальшихъ вѣдомостей, а зъ тыхъ доперва покажесь, чи мала Чорногора дѣйстно выступила такъ рѣзко противъ Австріи. Наколи-бъ оно такъ дѣйстно було, показало-бысь, що на балканьскôмъ пôвъостровѣ, помимо всякои дружбы державъ середно европейскихъ, переводится все поволи дивный процесъ розкладовый, котрый кождои хвилѣ може выбухнути завзятою вôйною.

Египетъ. Париска „Temps“ подає слѣдующу вѣдомôсть о судьбѣ Гордона въ Хартумѣ, не бере однакожь на себе ôтвѣчальности за єи правдивôсть. „Розказуютъ, що Хартумъ дôсталося въ руки Магдія, а Гордона убили такій єго власній люде, а то задля тои причины, що ôнъ приказавъ розстрѣляти двохъ пашôвъ за те, що они стояли въ звязи съ непріятелемъ. Одного дня именно вырушило зъ мѣста кôлканайцять официрôвъ, а съ ними и около 200 людей, и напали на Гордона въ єго домѣ поза мѣстомъ и убили єго. Прихильники Гордона въ мѣстѣ хотѣли пômститися на єго ворогахъ и напали на нихъ, въ наслѣдокъ чого прійшло до межиусобицѣ, въ котрôй остаточно вороги Гордона а прихильники Магдія побѣдили. Они завôзвали ôттакъ Магдія, щобы прійшовъ и взявъ мѣсто. Ôнъ же то и зробивъ безъ всякого опору зô стороны жителѣвъ. О битвѣ пôдъ Деббахъ маємо теперь близшій вѣсти. Мѣста самого ворохобники не заняли, лишь напали були на него въ великôй силѣ, бо въ числѣ 13.000 людей. Залога боронилася хоробро черезъ два днѣ и непріятель мусѣвъ на послѣдокъ уступити.

НОВИНКИ.

— **Ôткрытье филіи „Народнои Торговлѣ“ въ Перемышли** ôтбулося, якъ було заповѣджено, въ четверъ сего тыждня. Зô Львова выѣхали на се торжество ôтъ центрального заряду „Нар. Торговлѣ“ у Львовѣ: предсѣдатель о. Евгеній Дудкевичь и членъ управляючои рады и секретарь дръ Левъ Павенцкій. О 9 годинѣ рано въ закристіи церкви (зъ причины, що внутро церкви реставруеся) ôтслуживъ соборну литургію о. Іоанъ Яблоновскій въ сослуженю оо. Дим. Куцерыба и Кобрына при хорошôмъ спѣвѣ матуристôвъ пôдъ управою директора катедрального хору п. Седляка. Зъ причины, що того самого дня ôтбувалôся въ Перемышли торжество ôткрытя памятника Собеского и магистратъ выдавъ наказъ, щобы пôдъ той часъ всѣ склепы були затворенй, — торжество ôткрытя филійного складу „Народнои Торговлѣ“ могло розпочатися доперва о $1^1/_2$ годины зъ полудня. Въ присутности що найменше 200 лицъ всякого стану и поля довершивъ освященя локалю крыл. о. Венедиктъ Литиньскій разомъ съ повысше назваными отцями. Понеже того самого дня ôтбувався ювилей о. Жегестовского гъ Криници, и Преосв. еп. Іоянъ съ деякими крылошанами тамъ выѣхавъ, — то при ôткрытю филіи „Нар. Торговлѣ“ въ Перемышли не могли бути всѣ мѣсцевій достойники церкви. Кромѣ поименованыхъ повысше священникôвъ бувъ присутнымъ ще крыл. о. Шашкевичь. Мѣжь зôбраными було дуже много мѣсцевои интелигенціи руски, були рускій женщины и панночки, були мѣщане и селяне. По освященю локалю филіи „Нар. Торговлѣ“ промовивъ крыл. о. Литиньскій пôднѣсши заслуги людей, здвигнувшихъ руске торговельне товариство и внѣсъ многолѣтство для лицъ занимаючихъ-ся „Народною Торговлею“ и за єи хорошій розвôй. Опôсля промовили львôвскій делегаты: о. Дудкевичь и дръ Павенцкій; першій подавъ исторію розвою „Нар. Торговлѣ“ и пояснивъ єи велику задачу, а другій ôткликався до патріотизму перемыскихъ Русинôвъ и припоручивъ имъ взяти „Нар. Торговлю“ пôдъ свою найщирѣйшу опѣку. Локаль филіи въ Перемышли дуже гарно устроєный, а торговлею завѣдуе п. Михаиль Чайковскій. Рôвно якъ въ Станиславовѣ, такъ и тутъ центральный зарядъ именувавъ трехъ мужѣвъ довѣрія для контролѣ веденя дѣлъ торговельныхъ. Въ передодень ôткрытя филіи явилися въ єи локали бурмистръ дръ Дворскій и гр. Круковецкій. Оба высказали нашому товариству свои желаня якъ найкрасшого успѣху.

— **Посолъ проф. Юліянъ Романчукъ** стане дня 20 л. липня (въ недѣлю) передъ выборцями зъ сельского округа Калушь-Войнилôвъ, щобъ пояснити имъ теперѣшный станъ дѣлъ краєвыхъ и здати имъ справу зъ своєи посольскои дѣяльности въ соймѣ. Сподѣваємось, що Вп. выборцѣ войнилôвско-калускаго округа являтся якъ найчисленнѣйще на зборѣ въ Калуши, порозумѣются съ своимъ посломъ, выслухаютъ єго поглядôвъ на потребы краю и рускаго народу, а выскажутъ єму якій свои жаданя. Звязь мѣжь выборцями а ихъ посломъ повинна бути безперерывна, а до удержуваня такои звязи служатъ якъ найлучше справозданя посольскій. Сподѣваємося такожь, що за посломъ Романчукомъ пôйдутъ и другій рускій послы (котрымъ физично се можливо), скликуючи своихъ выборцѣвъ, щобы выяснити имъ наше нынѣшне положенье и спытати о ихъ потребы и домаганя.

— **Въ рускôй духовнôй семинаріи** видко послѣднымъ часомъ живѣйшій рухъ, котрый проявився мѣжь иншимъ тымъ, що семинаристы порозумѣвшися постановили въ часѣ ферій занятися пильно збираньемъ етнографичныхъ и статистичныхъ матеріялôвъ. До своихъ музеѣвъ запросили они Впр. о. крыл. Петрушевича и просили, щобъ давъ имъ поученье въ тôмъ дѣлѣ. И дѣйстно, дня 8 л. липня о 7 год. вечеромъ явився о. Петрушевичь и въ дуже поучаючôмъ двогодиннôмъ выкладѣ поясниввъ важнôсть записокъ, номенклятуры мѣсцевостій, записокъ пѣсень, казокъ и переказôвъ народныхъ; до всего надававъ примѣры историчноязыкословній, и впроваджувавъ слухачѣвъ въ подивъ своими свѣтлыми и быстроумными увагами. Богато дечого можна було дôзнатись про нашу историчну бувальщину, про Славянщину и про нашій языковій скарбы, про свѣтлій думки ученыхъ людей, про нашъ языкъ. Симпатично спômнувъ о. Петрушевичь про словарь проф. Желехôвского. Молодыхъ слухачѣвъ высылавъ той свѣтлый мужь, щобъ учились живого рôдного языка у старенькихъ бабокъ сѣльскихъ, языка не зôписованого вплывами хибнои школы, службы войсковои и т. д. При тôмъ всѣмъ звернувъ увагу на збираньe памятникôвъ старины нашои, и подававъ способы, якъ переймати зъ устъ народа живе слово. По двогодиннôмъ выкладѣ попрощали одушевленій питомцѣ грômкимъ „многая лѣта“ сѣдоголового батька, просячи єго, щобы ще разъ посѣтивъ молодѣжь и обрадувавъ своими радами и свѣтлыми здобутками вѣдомостей.

— **Зъ Перемышля** пишутъ намъ: Адвокатъ бл. п. Менцѣньскій умираючи лишивъ по собѣ велику реальнôсть въ Перемышли, на Пôдгôрю въ краснôмъ положеню. Половину тои реальности призначивъ покôйникъ на стипендію для сынôвъ рускихъ священникôвъ, а другу половину для своякôвъ. Екзекуторомъ тестаменту єсть адъюнктъ п. Менцѣньскій и ôнъ старається всѣми силами, щобы якъ найскорше впровадити стипендію въ житье, придбавши якъ найбôльшій капиталъ. До того нема иншого выходу, якъ реальнôсть продати. Ся реальнôсть була ôтъ довшого часу въ рускихъ рукахъ, — давнѣйше належала до дôбръ епископскихъ, — длятого п. Менцѣньскій не радъ ôтдати єи въ чужій руки, а купити єи хотятъ выгнанй зъ Россіи Кармелитки, щобъ побудувати тамъ кляшторъ съ костеломъ. Въ Перемышли має будуватися руске дѣвоче воспиталище, на що вже призбирано до волѣ значный капиталъ. Чи не було-бы добре, щобъ згадану реальнôсть закупили Русины для свого дѣвочого воспиталища и не допустили до того, щобъ Кармелитки заразъ коло церкви выбудували собѣ кляшторъ съ костеломъ?!

— **„Матеріялы до исторіи розвою фавны звѣрятъ ссучихъ колишного королевства польского“.** Пôдъ такимъ заголовкомъ выготовивъ и приспособивъ до друку дуже обширну працю нашъ землякъ п. Михайло Коцюба, асистентъ зоологіи въ высшôй школѣ рôльничôй въ Дублянахъ. Єсть то перша сего рода праця, трактуюча въ дуже основный спôсôбъ географичне розположенье звѣрятъ въ просторѣ, обмеженôмъ морями Балтійскимъ и Чорнымъ, Двиною, Днѣпромъ и Карпатами и зверне безперечно на себе увагу цѣлого ученого свѣта, позаякъ сй стороны якъ-разъ пôдъ симъ взглядомъ може найменше въ цѣлôй Европѣ суть розслѣджень. Кождый географичный просторъ землѣ має свои окремй и собѣ властивй звѣрята, а пôзнанье ихъ зъ уваги на ихъ географичне розложенье належитъ до географіи звѣрятъ. Ôтношеня звѣрятъ до географичного положеня землѣ, на котрôй они проживаютъ, стаются тымъ яснѣйшими, чимъ бôльше пôзнаємо свѣтъ звѣрячій въ тѣснѣйшихъ округахъ бôльшого якогось простору. Се спонукало отже автора взятися за таку роботу а то тымъ бôльше, що находится до того досыть матеріялу — хочь правда, дуже порозкиданого — такъ въ литературѣ польскôй якъ и россійскôй а навѣть вже по части и въ нашôй. Роботы однакожь, якій въ сѣмъ предметѣ доси появилися, обмежаются по бôльшôй части лишь на саме означенье теперѣшного розмѣщеня поодинокихъ звѣрятъ ссучихъ и не звертаютъ уваги на найновѣйшій поступъ науки а именно на розслѣды палеонтологіи и на останки звѣрятъ высшого рода, якъ кости, роги и т. д. въ старшôй и новѣйшôй т. зв. квартеровôй формаціи, анѣ на ôтношеня звѣрятъ до свѣта ростинного. Авторъ взявъ собѣ длятого за задачу представити насамперед розвôй вершины землѣ и ростиннои покрывы а ôттакъ цѣлого свѣта звѣриного повысше згаданого простору ôтъ поры дилювіяльнои ажь до нашихъ часôвъ; въ части же систематичнôй звернувъ ôнъ увагу на розмѣщенье скаменѣлыхъ останкôвъ поодинокихъ родôвъ, на розмѣщенье родôвъ живучихъ такъ въ часахъ давнѣйшихъ историчныхъ якъ и въ теперѣшныхъ. Що дуже велику вартôсть надає цѣлôй роботѣ — то суть три хорошій карты географичного розмѣщеня звѣрятъ и съ незвычайнымъ трудомъ и мозоломъ зôбраный и поазбучно уложеный покажчикъ дотычнои литературы ôтъ 1185—1884 р. Жаль лишь, що таку цѣнну працю мусѣвъ авторъ писати на чужômъ языцѣ! Але правды нѣкуды дѣти; у насъ хочь-бы може и знайшовся якій малый покупъ на таку чисто наукову роботу, такъ таки вже нѣякъ нема средствъ, щобъ єи выдати друкомъ и нашй люде мусятъ шукати помочи для своихъ трудôвъ по-за границями нашого народу. О скôлько мы могли поинформуватися, краковска академія пôднялася працю п. М. Коцюбы оголосити друкомъ. Мимоволѣ насуваєся намъ тутъ на гадку наше „Товариство им. Шевченка“; наколибъ оно змогло хочь що пôвъ року выдавати по однôй книжочцѣ, въ котрôй мѣстились-бы зъ-разу хочь-бы короткій розправы чисто-науковй,— нашй люде науки не мусѣли-бы шукати помочи и славы на чужômъ поли. А есть у насъ такихъ мужѣвъ науки и готовыхъ до працѣ вже досыть; суть у насъ филологи и лингвисты, суть историки и природознавцѣ и чимъ-разъ буде ихъ бôльше. Треба-бъ лишь взятися за дѣло и завôзвати до працѣ та не жалѣти впрочѣмъ невеликихъ на разѣ коштôвъ, а такъ повстала-бы перша заснова рôднои науки, котра принесла-бы не лишь користи нашому народови, але рознесла-бы руске имя по всѣмъ свѣтѣ.

— **Испытъ въ рускôй школѣ вправъ** у Львовѣ ôтбуваєся сегодня. Результатъ клясификаціи тои нашои єдинои рускои школы въ столици Галичины подамо въ однôмъ зъ слѣдующихъ чиселъ.

— **Коломыйскій товариства руский** устроюютъ дня 3 (15) липня о 10 годинѣ рано торжественне богослуженье поминальне за упокôй бл. п. незабутного Володимира Барвѣньского, на котре запрошуютъ всѣхъ П. Т. рускихъ священникôвъ и мірскихъ Русинôвъ зъ окрестности.

— **Нашь театръ въ Калуши** дасть ще два послѣднй представленя: завтра въ недѣлю комедію въ 3 актахъ „На добродѣйнй цѣли“ и мѣщаньску пригоду въ 1 актѣ „Тато на заручинахъ“ обѣ Григорія Григоріевича; друга штука особливо поучаюча для нашого мѣщаньства и селяньства. Вô второк 15 л. липня дана буде на прощальне представленье комична оперета въ 3 актахъ „Панѣ молода зъ Босніи“ Исидора Воробкевича. Надѣємось, що Вп. Публика зъ Калуша и окрестности схоче скористати ще зъ тыхъ двохъ послѣдныхъ представлень, а священики попривозятъ съ собою якъ найбôльше селянъ до нашого театру. — Зъ Калуша переѣде товариство драматичне до Бурштына, де вже дня 17 л. липня дасть на перше представленье оперету комичну въ 3 актахъ „Чорноморцѣ“.

— **„Звѣстный Mołytwennyk“** (рускій польскими литерами) выдавъ — якъ довѣдуемось — своимъ коштомъ гр. Лянцкороньскій, властитель Роздолу и Улашковець. Грошѣ за друкъ и укладъ того Молитвенника выплативъ п. Ноель, повномочникъ гр. Лянцкороньского.

— **Въ деякихъ дôткненыхъ повенею околицяхъ** всхôднои и захôднои Галичины починаютъ проявлятися пошести (тифъ и бѣгунка). Краєва рада санитарна у Львовѣ розписала до лѣкарѣвъ по краю запытаня, котрй зъ нихъ пôднялись-бы службы лѣкарскои въ околицяхъ, навѣщеныхъ пошестями.

— **Выдѣлъ Рускои Бурсы въ Бережанахъ** запрашає П. Т. членôвъ товариства на надзвычайне засѣданье на день 3 (15) липня въ сали бережаньскои рады повѣтовои. Що буде предметомъ нарадъ на тôмъ надзвычайнôмъ засѣданю членôвъ товариства Рускои Бурсы, — выдѣлъ въ дотычнôмъ письмѣ присланôмъ намъ до умѣщеня — не каже.

— **О. Симеонъ Савула,** сотрудникъ зъ Зарваницѣ, котрый ôтъ цвѣтня с. р. задля слабости умысловои оставався въ закладѣ для божевôльныхъ въ Кульпарковѣ, утѣкъ передъ кôлькома днями зъ того закладу и доси ще не зôставъ ôтшуканый. При тôй случайности съ жалемъ мусимо замѣтити, що въ послѣднôмъ числѣ „Слова“ помѣщенй — хочь и не походячй ôтъ редакціи — досыть неблагопôдобнй напады членôвъ братства церковного зарваницкого на о. Савулу. Знаючи о. С. зъ давна, ще ôтъ шкôльнои лавы, мы можемо заявити съ цѣлою певностею, що чоловѣкъ такъ лагôдный, гуманный и податливый, мôгъ довести до сценъ тамъ описаныхъ хиба тôлько въ приступѣ нещастнои слабости, котра завела єго до высше згаданого закладу. По нашôй немѣродайнôй думцѣ всякй напады на чоловѣка, дôткненого такимъ нещастьемъ и не можучого боронитися, роблятъ дуже прикре, пригнетаюче впечатлѣнье. Ч. братству церковному въ Зарваници анѣ ч. п. Борецкому, пѣвцеви и управителеви хору тамже, було-бъ певно далеко приличнѣйше, коли-бъ були здобулись на тôлькои моральнои силы, щобъ похибку недужого чоловѣка покрыти ослоною христіяньского милосердія.

— **Процесъ черновецкого прокуратора Мегофера** о бранье хабарôвъ ôтбудеся у Львовѣ дня 14 л. липня. Процесъ сей будитъ дуже велику цѣкавôсть.

— **На товсту посаду директора фундаціи Скарбка** на мѣсце кубаняра Кевеша подалося вже 26 кандидатôвъ, мѣжь тыми: одинъ баронъ, одинъ графъ, два докторы правъ, одинъ посолъ до сойму (Плавицкій); секретарь рудецкои рады повѣтовои, Зброжекъ; два начальники филій рустикального банку (Корнбергеръ зъ Рогатына и Гордыньскій зъ Судовои Вишнѣ); дальше дѣдичѣ и управителѣ дôбръ та лѣсôвъ.

— **Поединки въ Тернополи.** Сего року ôтбулися въ столици Подôля ажь два поединки мѣжь официрами. Першимъ разомъ поединкувалися одинъ официръ пѣхоты съ другимъ официромъ кавалеріи, а другимъ разомъ оба официры 10-то полку драгонôвъ за-для личнои уразы. Симъ разомъ официръ К. одержавъ рану шаблею.

— **Володимиръ Миловичь,** секретарь банку краєвого, умеръ пôдъ часъ гостины въ Краковѣ. В. Миловичь бувъ однымъ зъ организаторôвъ польского повстаня 1863 року. По упадку повстаня довгій часъ оставався за границею а наконецъ прибувъ до Галичины и тутъ нѣ зъ сего нѣ зъ того, безъ найменшихъ заслугъ для краю, выавансувавъ зъ дописувателя до „Gazet-ы Krakowsk-oи“ на поважне и интратне становище — секретаря банку краєвого!.., Таке у насъ не новина!

— **Одинъ польскій дѣдичь** въ Галичинѣ умираючи недавно записавъ 10.000 зр. громадѣ на заведенье пожичковои касы. Въ завѣщаню своѣмъ додавъ до того запису таку увагу: „Niech wie bydło, żem je miłował!“

— **Холера въ полудневôй Франціи** розширяєсь все дальше и дальше. Въ Марсилiи було 9 с. м. 123 недужихъ въ шпиталяхъ а въ Аіх, що лежитъ ôтъ Марсилія 25 кілом., померло троє людей, межи сими одна монахиня зъ женьского пенсіонату; пенсіонатъ замкнено. Дръ Кохъ, котрого нѣмецке правительство выслало до Франціи для розслѣдôвъ, высказавъ на засѣданю санитарнои комисіи въ Тулонѣ слѣдующй свои погляды на холеру: „Холера у Франціи єсть безъ всякого сумнѣву азіятскою и занесена або якимсь чоловѣкомъ або вохкими рѣчами. Причиною холеры маютъ бути микробы, дуже маленькій звѣрятка, виднй лишь пôдъ сильно побôльшаючими микроскопами, зъ виду трохи закривленй и безбарвнй. Пôдъ микроскопомъ можна ихъ доперва побачити, коли закрасимо ихъ анилиною. Микробы тй жіютъ въ водѣ и не гинутъ, коли навѣть вода высохне. Для того не заноситъ холеры воздухъ анѣ зараза, але всякй ôтходы, мокра одѣжь, овочѣ и вода. Чоловѣкъ не може занедужати, доки сй микробы не дôстанутся до внутрностей. Напитки и овочѣ суть найнебезпечнѣйшими прискорителями холеры. Всякй ôтходы и ôтпадки треба якъ найскорше нищити. Дальше треба уважати, щобъ не стыкатися съ недужими на холеру, бо зародки на нихъ рѣдко коли зовсѣмъ знищенй. Въ трупахъ гинутъ вправдѣ микробы, але мимо того треба померщихъ якъ найскорше хоронити. Бѣлье и одѣжь холеричныхъ треба десинфекціонувати и палити. Вода зъ кирниць єсть дуже небезпечна, а молоко треба-бы зовсѣмъ заказати пити, бо черезъ него ширятся микробы найлѣпше. Людей занедужавшихъ на холеру треба якъ найбôльше изолювати, домы и крамницѣ, де кто на холеру занедужавъ, забивати и т. д. Противъ холеры нема жадного средства; найлѣпшимъ презервативомъ єсть ще опіюмъ. Пошесть можна-бы ще повздержати, коли-бъ зовсѣмъ можна недужихъ изолювати и знищити всяку ферментацію. Добрымъ средствомъ десинфекційнымъ єсть карболева кислота, а ладанъ добрымъ презервативомъ.“ Пôсля поглядôвъ дра Коха холера може дуже легко перенестися и до Нѣмеччины, а зъ ôтти розôйтися и по цѣлôй Европѣ. Въ Парижи, де доси не було ще анѣ одного случаю холеры, заведено якъ найбôльшй средства осторожности а на желѣзницяхъ, що ведутъ зъ Тулону и Марсилiи, заведено рôдъ холеручного кордону. Въ цѣлôй полудневôй Франціи устала всяка торговля. Пôсля найновѣйшихъ вѣдомостей померли въ Марсилiи въ протягу послѣдныхъ 24 год. 23 особы а 50 занедужало. Народне свято републиканьске припадаюче на 14 с. м. заказано въ цѣлôй Франціи. Вѣсть, будьтобы въ Констанціи надъ озеромъ Боденьскимъ показалася холера, єсть неправдивою.

— **Quosque tandem?** Въ трафицѣ при улици галицкôй (а такожь въ кôлькохъ поменшихъ) все ще нема деякихъ *рускихъ друксортôвъ*! Щобъ роздобути якій-небудь рускій почтовый бланкетъ, треба часто-густо половину Львова перебѣгчи вздовжь и впôперекъ. Если ще дрôбнѣйшй трафиканты допускаются такого залишеня свого обовязку, можна-бъ се скорше порозумѣти, — але-жь бодай въ головныхъ трафикахъ не повинно-бы таке покиданье обовязуючими приписами (поруче-

не часомъ ще й съ ироничными насмѣшками) мати мѣсця. Просимо Вп. п. Директора почтъ, щобы вже разъ сему рѣшучо зарадити зволивъ.

— **Соціялистичне.** У Львовѣ ôтбулася сими днями ревизія (другій разъ) у шевского майстра п. Братра; по переведеню ревизіи увязнено одного челядника. — Розправа судова въ дѣлѣ краковскои петарды ôтбудеся доперва въ вересни с. р. Актъ обжалованя вже дорученый пятёмъ обжалованымъ; прокураторія закидае имъ злочиньство намѣреного скрытоубійства, публичного насилія и належанье до тайного товариства.

— **Вп. п. Трухимъ**, властитель Семерôвки коло Яворова, переславъ на руки нашои редакціи 5 зр. для нещасливыхъ Русинôвъ, потерпѣвшихъ черезъ повѣнь.

— **Именованье.** Адъюнктъ львôвского суду Мича именованый секретаремъ рады въ Тернополи.

— **П. директорку Шлезингерову** зъ Тернополя засудивъ судія п. Вербовый за звѣстнй тортуры ученицѣ на 10 днѣвъ арешту або 250 зр. грошевои кары. Розправа выказала, що п. Шлезингерова не тôлько колола дѣвча шпильками, але и грозила, що буде жегчи свѣчкою и парити окропомъ.

— **Погромъ жидôвъ въ Нижнôмъ Новгородѣ.** Въ 2-гôй половинѣ червня одного дня пропала зъ улицѣ $1^1/_2$ лѣтня дѣвчинка селянки, проживавшои въ мѣстѣ. Мати знайшла дитину у двохъ 10-лѣтныхъ жидôвочокъ, живучихъ въ домѣ, де мѣститься и жидôвска божниця. Народъ заразъ зôбрався коло божницѣ и закимъ на наказъ губернатора прійшовъ баталіонъ пѣхоты, погромцѣ вже збурили шѣсть жидôвскихъ домôвъ, почавши ôтъ божницѣ, убили на смерть шестеро жидôвъ (4 мущинъ, одного хлопця и одну женщину) а пятеро тяжко ранили; зъ раненыхъ четверо умерло въ больници. Дальшому погромови запобѣгло войско, полиція и жандармы. Арештовано до 100 людей. Епископъ нижно-новгородскій Макарій выдавъ пастырскій листъ до жителѣвъ Н. Новгороду, въ котрôмъ сильно ганьбитъ Новгородцѣвъ за погромъ жидôвскій. —. Въ Кременчуку жиды побили христіанъ. Жидôвъ зôбралося до 300 и наперли на малу горотку христіянъ робôтникôвъ. Кто знае, чимъ було-бы скôнчилося, якъ бы не то, що полиція завчасу розôгнала жидôвъ.

— **Машины пекольнй**, нынѣшный пострахъ особливо для Англійцѣвъ, выробляются въ Ню Йорку и въ Филядельфіи. Найзвычайнѣйше малй пекольнй машины маютъ видъ годинникôвъ; тй годинники, наповненй темно-сѣрымъ порохомъ, 200 разôвъ сильнѣйшимъ, якъ звычайный стрѣльный порохъ, — и накученй идутъ 36 годинъ до выбуху. Суть такожь годинники тыждневй, мѣстячй въ собѣ 30 фунт. пороху, 14 цалевъ высокй а 6 широкй. Инша машина (Little exterminator) 2 цалѣ высока а 4 широка, посѣдае таку силу, що на ôтдаль 100 крокôвъ убиваe чоловѣка. Суть такожь машины пекольнй въ видахъ бутилокъ на пиво, капелюхôвъ, вугля и т. д.

— **Дрôбнй вѣсти.** Цѣсарь дарувавъ громадѣ Явôрникъ рускій въ повѣтѣ добромильскôмъ 100 зр. на будову церкви. — Цѣсарь удѣливъ сербскимъ генераламъ Николичевѣ, Лешанинови и Іовановичеви великй кресты ордеру Францъ-Іосифа. — Цѣсарь повернувъ д. 10 л. липня зъ маневрôвъ флоты зъ Полѣ до Ишль.

Вѣсти Епархіяльнй.

Зъ Епархіи Львôвскои.

Дутпастырскй посады получили оо. 1) Петро Мандзикъ завѣдательство Кимполюнга Довгополя на Буковинѣ; 2) Мих. Тындюкъ сотрудництво въ Обертынѣ дек. жукôвского.

Громада Щуровичъ проситъ, щобы душпастырство ex currendo повѣрити о. Жегаловичу зъ Завидча, бо по поводу пожару мѣсцевый душпастырь не мае помѣщеня.

О. Софронъ Литвиновичъ, парохъ Пѣстиня, именованый емиритованымъ деканомъ бучацкимъ и совѣтникомъ консисторскимъ съ ôтзнаками крылошаньокими.

Отпустку получили оо. Билиньскій Панкратій, парохъ зъ Токôвъ и Теодоръ Кордуба, парохъ зъ Нараєва.

Президія ц. к. намѣстництва годится на каноничну институцію на парохію Супранôвку для о. Леонтія Копертыньского.

Переписка Редакціи и Администраціи.

Вп. К. Ш. въ П. Лишного примѣрника звѣстного образу вже нема. Сироваджувати же зъ Петербурга о д и н ъ примѣрникъ не выплатится задля великого кошту пересылки туды грошей и зъ ôтти образу. — *Вп. О. А. Думка.* Въ дѣлѣ музикальныхъ творôвъ М. Л—а и др. радимо удатись до книгарнѣ п. Гілечека въ Тернополи, котрый показуе найбôльше охоты и знаня въ дѣлахъ торговлѣ рускими (галицкими и украиньскими) выданями. — *Всч. І. Шух. въ Брат.* За II пôврôкъ 6 зр. получили. Дякуемо. — *Всч. І. Рог. въ В.* Замовленй книжки высланй. На оплату лишилося 10 кр., длятого не за рецеписомъ. — *Всч. Т. К. въ Т.* За наддатокъ сердечно дякуемо. Листу Вашого съ прилогами мы звѣстному лицю не доручили, бо заразъ пôйшли въ хôдъ вѣдомй Вамъ аферы. Впрочѣмъ те лице не бере найменшои участи въ нашôмъ житю публичнôмъ а може хиба скомпромитувати. — *Вп. Гр. К. въ К.* Сими днями вышлемо; спôзнилось за-для недостачи часу.

Аптика РУКЕРА во Львовѣ

1009 (60—?) поручае

Спеціяльности и универсальнй средства французкй и иншй, якъ черезъ ню такъ и черезъ иншй фирмы оповѣщуванй.

Подяка.

Выдѣлъ товариства „Академичне Братство“ складае прилюдно подяку товаришеви Володимирови Коцовскому, бувшому головѣ „Акад. Братства“, за щирый трудъ и заходы около выданя „Библіотеки Онишкевича III тому“. Товаришь Коцовскій не лишь пересиджувавъ по цѣлыхъ дняхъ въ библіотекахъ львôвскихъ переписуючи творы писателѣвъ, помѣщеныхъ въ III томѣ, але и выѣздивъ на провинцію за рукописями и переписувався съ свояками и знакомыми тыхъ писателѣвъ. Честь Тобѣ, дорогій Товаришу, що довершивъ дѣло розпочате пок. проф. Онишкевичемъ.

Братчики.

Змѣна локалю.

Р. ДИТМАРЪ

у Вѣдни

перенѣсъ истнуючій ôтъ 20 лѣтъ **у Львовѣ**

ФАБРИЧНЫЙ СКЛАДЪ ЛЯМПЪ

разомъ съ головнымъ складомъ нафты

зъ дотеперѣшного локалю въ готелю Европейскôмъ **до дому Кароля Кисельки, пл. Маріацка, ч. 9 и ул. Собѣского ч. 1.**

Значно розширенй и вымогамъ теперѣшности ôтповѣдно урядженй локалѣ зôстали отворенй. Вп. Публику якъ найсердечнѣйше упрашаeся ласкаво звидѣти огромнй запасы найрозличнѣйшихъ лямпъ и захована дотеперѣшнй взгляды.

1130 (2—10)

20 процентъ

за машину до шитя.

72 пейсатыхъ агентôвъ звиваeся черезъ цѣлый рôкъ по краю и предкладае нашôй легковѣрнôй публицѣ машины до шитя на раты, блягуе при тôмъ своимъ жаргономъ, що то машины **оригинальй американськй** и що тй машины получили па выставѣ амстердамскôй дипломъ почестный и т. д.

Все то фальшь и бляга!

Але длячого тй агенты такъ неутомимо уганяютъ по краю и такъ блягуютъ? — бо дôстаютъ за то 20 процентъ ôтъ тои квоты, котру пôдписано имъ на реверсѣ за машину.

Прошу почислити кôлько проценту платитъ нашъ бѣдный край лишь самымъ агентамъ машиновымъ.

Рахунокъ простый. Єсть ихъ 7, кождый агентъ спродасть рôчно черезъ свою блягу що найменше 50 машинъ, а пересѣчна квота спроданои машины 60 зр., а въ тои квоты получае агентъ 20 процентъ.

Памятай поважаный читателю, що лишь та фирма може платити агентови 20 проц., котра дае дуже лихй машины за грубй грошѣ.

Такъ само дѣeся съ образами, годинниками и тысячами другихъ рѣчей.

Щобы разъ зробити конець такому страшному вызыскуваню нашои публики, постановивъ я ôтъ нового року держати на складѣ 3 роды машинъ до шитя Зингера, т. е. зъ трехъ рôжныхъ фабрыкъ по цѣнахъ найприступнѣйшихъ

Машины Зингера нôжнй съ найнов. полѣпшенями по 68, 55 и 45 зр.
Машины Зингера ручнй по 48 и 38 зр.
Раты тыждневй 1 зр., мѣсячнй 3 зр., квартальнй 12 зр., готôвкою же о 10% дешевше.

ГВАРАНТІЯ 5 ЛѢТЪ.

Въ виду новои уставы промысловои, що якъ разъ ввôйшла въ житье, всяка зô стороны агентôвъ обѣцювана гварантія и направа устае.

Іосифъ Иваницкій **механикъ и властитель торговлѣ машинъ. Львôвъ, готель Жоржа.**

Принятй въ замѣну машины уживанй, ôтпродую по тôй самôй цѣнѣ по якôй я пріймивъ, т. е. ручнй ôтъ **3 до 12 зр.**, нôжнй ôтъ **5 до 15 зр.** 1103—15 -?

Курсъ збôжа

зъ дня 30 л. червня 1884.

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	зр	кр.	зр	кр
Пшеница червона	9	—	10	—
Жито	8	25	9	—
Ячмѣнь	8	—	9	—
Овесъ	7	75	8	50
Гречка	7	75	8	50
Кокôрудза стара	7	—	8	—
„ нова	—	—	—	—
Просо	—	—	—	—
Горохъ до варки	7	—	10	—
„ нас.	5	50	7	—
Сочевица	—	—	—	—
Фасоля	—	—	—	—
Бôбъ	—	—	—	—
Вика	7	—	8	50
Конюшина (передна)	35	—	45	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	—	—	—	—
Кминъ	—	—	—	—
Рѣпакъ зимовый	11	—	12	—
„ лѣтный	—	—	—	—
Ржѣй (Льнянка)	—	—	—	—
Насѣнье льняне	—	—	—	—
Насѣнье конопляне	—	—	—	—
Хмѣль за 100 кил.	75	—	90	—

На преміи для дѣтей

1100 поручае 4—4

К. М. ВОЗНЯКЪ

у Львôвѣ, ул. Ôрменьска число 6.

(напротивъ „Народного Дому“)

ОБРАЗКÔВЪ сотка за 60 кр., 1 зр., 1 зр. 60 кр., 2 зр. 50 кр., 3 зр. и 5 зр.

МОЛИТВОСЛОВЫ

для дѣтей по 15 кр.,
бôльшй для дѣтей по 20 кр.,
для молодежи по 30 кр.

Молитвословы для дѣтей, оправленй въ полотно съ вытисками „Нагорода пильности“, съ трираменнымъ хрестомъ або матерею Божою по 30 кр.

Молитвенники народнй по 20 кр.

Замовленя высше 6 зр. высылаются франко.

Съ поважаньемъ

Константинъ М. Вознякъ.

К. Диккенса

Новорôчнй Дзвоны

Цѣна 60 кр. съ пер. 65 кр.

Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскôй.

И. Вайнъ

во Львовѣ, при ул Коперника ч. 22

поручае свôй

складъ образôвъ олѣйныхъ и олѣйнодрукованыхъ: святыхъ, народныхъ, крайобразôвъ и т. п., якъ такожь великій выбôръ зеркалъ и рамъ золоченыхъ, бароковыхъ, листвовыхъ, орѣховыхъ и рѣзьбленыхъ.

Пріймае такожь образы олѣйнй и олѣйно друкованй до **ôтновленя, натягненя и оправы въ рамы,** якъ такожь **рамы до золоченя** по цѣнахъ якъ найумѣреннѣйшихъ.

Сплата ратами мѣсячными, такъ въ мѣсци якъ и на провинціи.

Въ администраціи „Дѣла“ можна дôстати слѣдуючй працѣ бл. п.

Володимира Барвѣньского:

1. СКОШЕНЫИ ЦВѢТЪ (выимокъ зъ Галицкихъ образкôвъ), цѣна . . . . . 1 зр.
2. БЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ, образокъ зъ Галицкого житя, цѣна . . . . . 80 кр.
3. ÔТЧИТЪ ВЪ 100-ЛѢТНЙ РОКОВИНЫ ЦѢСАРЯ ИОСИФА II. 17 (29) падолиста 1880, цѣна . . . . 25 кр.
4. БЕСѢДА ВЫГОЛОШЕНА НА НАРОДНôМЪ ВѢЧУ РУСИНôВЪ 18 (30) падолиста 1880 о економичныхъ справахъ, цѣна . . . . . 15 кр.

Дохôдъ зъ першого твору призначуе Родина покôйника на памятникъ нагробный, зъ дальшихъ же трехъ праць на стипендію им. Володимира Барвѣньского. (18—?)

ПОМОСТЫ КАМѢННЙ

именно

Mosaic, Terrazzo, Granito и Béton

ВЫКОНУЄ

АРНОЛЬДЪ ВЕРНЕРЪ

у Львовѣ

черезъ техничного управителя

Джіовані Дзуліяні.

Особливо практичнй **для церквей**, въ найрôжнороднѣйшихъ краскахъ и пречудныхъ фигурахъ. 1136 (1—12)

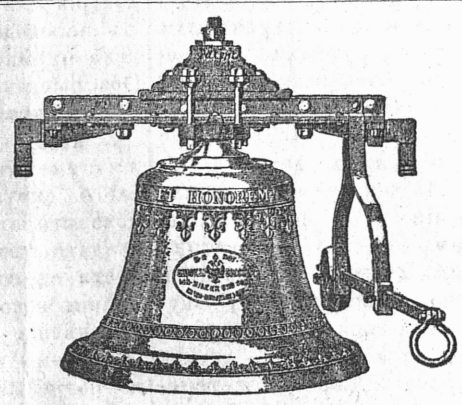

На вѣденьскôй всесвѣтнôй выставѣ ôтзначена 2 медалями поступу за 8 выбитыхъ и выставленыхъ дзвонôвъ для Votivkirche у Вѣдни. — На низшо-австрійскôй выставѣ промысловôй у Вѣдни 1880 ôтзначена золотымъ медалемъ.

Цѣс. кор. **надворна ôтливарня дзвонôвъ** и **металю**

Петра Гильцера въ Винеръ-Найштадтъ

(Peter Hilzer in Wr.-Neustadt) 989 (14—24)

поручаeся для **замовлень дзвонôвъ всякои величины и звучности.** За попередъ означеный звукъ або чисто-гармонійный акордъ цѣлого подзвону гарантуeся.

Гармонійный подзвôнъ дзвонôвъ припрестольныхъ съ чистымъ сильнымъ звукомъ коштуе:

Зъ срѣбно-бѣлого никлю:		Зъ альпакка и мосяжу:	
1 подзвôнъ съ 4 дзвôниками	15 зр.	1 подзвôнъ съ 4 дзвôниками	10 зр.
1 „ „ 3 „	12 зр.	1 „ „ 3 „	8 зр.

Тая ôтливарня существуе ôтъ 1838 року и доси вылила 3946 бôльшихъ дзвонôвъ въ вазѣ 1,080.370 килогр. — **Сплата также на раты.**

Складъ фабричный красокъ, лякерôвъ, покостôвъ, продуктôвъ хемичныхъ заразомъ и торговля матеріялôвъ

ГИБНЕРА и ГАНКЕ

1104 (49—?) **во Львовѣ, Ринокъ**

поручае

Краски олѣйнй

зовсѣмъ готовй до ужитку, до мальованя дверей, ôконъ, помостôвъ, дахôвъ, домôвъ, огородовыхъ знарядôвъ и господарскихъ, знарядôвъ рôльничыхъ и т. д.

КРАСКИ

олѣйно-лякеровй и бурштиново-лякеровй масу до запусканя помостôвъ

власного выробу, найлѣпшого рода

лякеръ до помостôвъ,

лякеръ до шкôльныхъ таблицъ

найдобôрнѣйшй

лякеры повозовй правдивй

англійскй зъ фабрикъ Wilkinson, Heywood и Clark въ Лондонѣ,

всякого рода лякеры до робôтъ внутрышныхъ, внѣшныхъ, дерева, желѣза и шкôръ.

Краски сухй всякй роды:

анилиновй,
до крашеня яецъ
„ „ матерій,
друкарскй, бронзы (золотый порошокъ), золото въ аркушахъ,
ростинній въ плынѣ,
для переплетникôвъ,
тушовй акварелевй въ гузичкахъ и лѣсочкахъ,
акварелевй вохкй въ трубочкахъ и мушляхъ,
до мальованя порцелянъ,
олѣйнй въ трубочкахъ до робôтъ артистичныхъ.

Средства до ретушованя, олѣйки и верникесы до робôтъ артистичныхъ, пензлѣ, малярскй полотна, палеты сталюги и всякй приборы до мальованя и рысованя.

Артикулы для фôльваркôвъ:

Смаровило до желѣзныхъ осей,
олива до машинъ,
теръ газовый,
цементъ и гипсъ,
китъ, асфальтъ,
антимеруліонъ,
карболевый квасъ и другй средства дезинфекцій.

Приряды пивничнй:

Шпунты и чопы до бочокъ,
корки до бутильокъ,
каполѣ до бутильокъ,
маса до лякованя бутильокъ,
машины до коркованя бутильокъ,
„ „ „ бочокъ,
тирбушоны,
машины до мытя фляшокъ,
пипы до бочокъ.

Артикулы гумовй,

кишки гумовй до газу и до стяганя воды, вина, пива, квасу; плыты гумовй и пр.

простирала гумовй.

Пасы до машинъ и молотѣлень зъ найлѣпшихъ шкôръ бельгійскихъ всякои ширины.

Гурты до машинъ, вужѣ конопляный.

Руры циновй и оловяный.

Шрôтъ, льотки и кулѣ.

Порошокъ на комахи и молѣ, тинктура на комахи, камфора и перецъ бѣлый.

Артикулы тоалетовй, мыла тоалетовй, Extraits d'odeur, Eau de Cologne, олѣйки и помады.

Лякъ до печатаня.

Чорнило до писаня, до гектографіи, червоне, сине, чорне, до значеня бѣля и автографичне.

Краски до печатокъ, гума и карукъ розпущеный.

Китъ до скла и порцеляны.

Смаровило непромакаюче на шкôру.

Смаровила на копыта съ способомъ ужитку.

Товщь до оружія.

Лякерô до чобôтъ чорный, золотый и мѣнячійся.

Чорнило до шкôръ.

Апретура до консервованя шкôръ и пр.

Все по найдешевшихъ цѣнахъ.

Цѣнники спеціяльнй на жаданье gratis и franco.

При замовленяхъ за послѣпла, тою просится о присыланье певнои суммы, котра выстарчила-бъ хочь на оплаченье тамъ и назадъ коштôвъ почтовыхъ на случай недôбраня посылки.

Ôтъ осени року 1884 въ власнôмъ домѣ Ринокъ ч. 38.

Выдавець и редакторъ: Иванъ Белей.

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка пôдъ зар. К. Беднарокого.